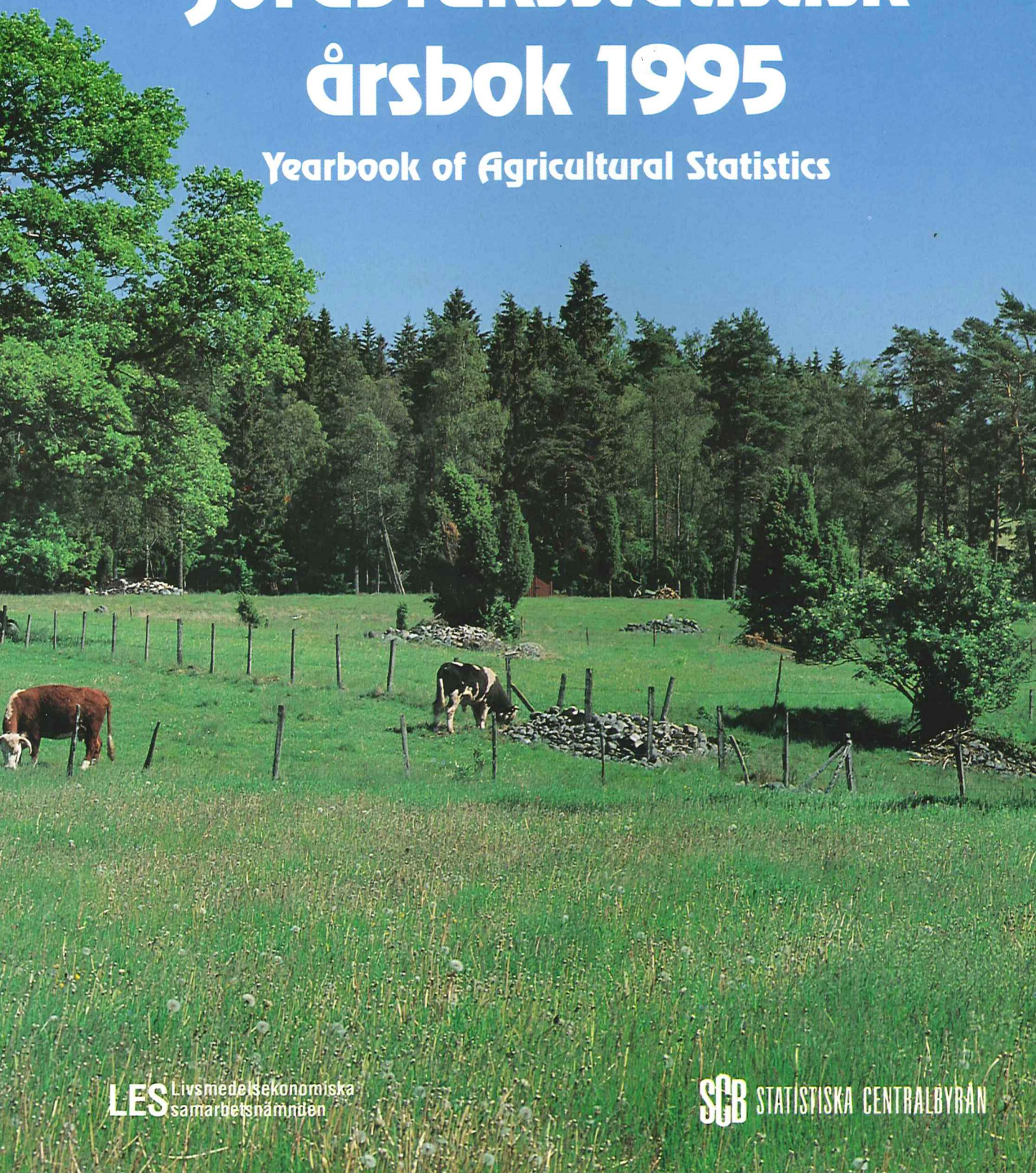

Jordbruksstatistisk årsbok 1995

Yearbook of Agricultural Statistics

LES Livsmedels-ekonomiska
samarbetsnämnden

SCB STATISTISKA CENTRALBYRÅN

INLEDNING

TILL

Jordbruksstatistisk årsbok / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1965-. – (Sveriges officiella statistik).

Täckningsår: 1964-.

1965-1994 framställd av Statistiska centralbyrån.

1995-1998 framställd av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, Statistiska centralbyrån.

1965-2000 med innehållsförteckning, sammanfattning samt parallelltitel på engelska: Statistical yearbook of agriculture ..., från 1975 och framåt: Yearbook of agricultural statistics. – Publiceras elektroniskt fr.o.m. 2001 på Jordbruksverkets webbplats www.sjv.se, och fr.o.m. 2002 även på Statistiska centralbyråns webbplats www.scb.se.

Föregångare:

Jordbruk och boskapsskötsel / Statistiska centralbyrån. – Stockholm : Statistiska centralbyrån, 1916-1964. – (Sveriges officiella statistik). Täckningsår: 1913-1963.

Översiktspublikationer:

Svensk jordbruksstatistik 200 år / Statistiska centralbyrån. – Stockholm: Statistiska centralbyrån, 1999.

Jordbruket i siffror 1866-2007 / Jordbruksverket, Statistiska centralbyrån. – Jönköping ; Stockholm, 2011. – (Sveriges officiella statistik).

Jordbruksstatistisk årsbok 1995

Sveriges officiella statistik
Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden
Statistiska centralbyrån

Yearbook of Agricultural Statistics 1995

Official Statistics of Sweden
Statistics Sweden
1995

Tidigare publicering

Jordbruksstatistisk årsbok har tidigare utgivits under samma namn inom serien Sveriges officiella statistik: Jordbruk med binäringar. Den första årgången av publikationen utkom 1965 och innebar en fortsättning på Jordbruk och Boskapsskötsel: 1866–1963.

Previous publication

Yearbook of Agricultural Statistics has previously been published within the series of Official Statistics of Sweden: Agriculture and fisheries. The first yearbook was published in 1965 and was a continuation of agriculture: 1866–1963.

© Statistiska centralbyrån

ISBN 91-618-0758-3
ISSN 0082-0199

Omslag: Jan-Aage Haaland, SCB
Foto: Anders Järnmark, Hagaberg, Fjugesta

Printed in Sweden
Bulls Tryckeriaktiebolag, Halmstad 95 07

Förord

Jordbruksstatistik Årsbok utkommer här för år 1995. Denna bok utgör den trettioförsta årgången sedan starten 1965.

Avsikten med Jordbruksstatistisk Årsbok är att ge en bred, översiktlig men samtidigt koncentrerad redovisning av jordbruksstatistiken. Kapitel- och avsnittsindelningen framgår av innehållsförteckningen i bokens början. Längst bak i boken finns ett utförligt sakregister.

Statistiken om jordbruket är omfattande. Sedan budgetåret 1993/94 är Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden (LES) ansvarig för större delen av jordbruksstatistiken. Statistiken produceras förutom av Statistiska centralbyrån (SCB) av ett antal statliga och andra organ.

Innehållet i 1995 års upplaga av Jordbruksstatistisk Årsbok har tagits fram av en arbetsgrupp bestående av Lars Hagblad, Lars Hedqvist, Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander. För den tekniska framtagningen av boken svarar Jan Andersson, Maud Bollen, Olle Funcke och Astrid Strandberg.

Statistiska centralbyrån i augusti 1995

JAN CARLING

Gunnar Larsson

Förfrågningar om årsbokens innehåll och om lantbruksstatistik i övrigt kan i första hand ställas till Maud Bollen, Ann-Marie Karlsson, Gunnar Larsson, Lars Persson och Rolf Selander vid SCBs avdelning för Miljö- och lantbruksstatistik i Örebro.

De träffas på telefon 019-17 60 00 (växel). Postadressen är SCB, 701 89 Örebro.

Innehåll

Contents

Sida

7	1 Jordbruksåret 1994
13	2 Företagsstruktur
13	– Företag, arealer, brukningsförhållanden
26	– Företagens driftsinriktning
29	– Förändringar i företagens struktur
31	3 Arbetskraft
31	– Totalbefolkning
32	– Förvärvsarbetande
35	– Företagarnas åldersfördelning
36	– Arbetsvolym
38	– Deltidssysselsättning
41	– Arbetsskador
42	– Avbytarverksamhet
43	4 Mark och fastigheter
43	– Ägoslag
45	– Betesmark
47	– Markkartering
47	– Taxeringsvärden
51	– Priser på lantbruksenheter
55	5 Byggnader, anläggningar och maskiner
55	– Byggnader
56	– Byggnadsverksamhet
60	– Anläggningar
65	– Täckdikning
68	– Maskiner
71	6 Förnödenheter
71	– Utsäde
73	– Växtnäringsämnen
77	– Bekämpningsmedel
81	– Fodermedel
83	– Drivmedel, eldningsolja
85	7 Växtodling
85	– Åkerarealens användning
98	– Hektarskördar
108	– Totalskördar
113	– Så- och skördetidpunkter
117	8 Trädgårdsodling

Page

7	1 The agricultural year 1994
13	2 Structure of the enterprises
13	– Enterprises, areas, type of holdings
26	– Type of farming
29	– Changes in the structure of the holdings
31	3 Labour force
31	– Total population
32	– Economically active population
35	– Age distribution of the holders
36	– Working hours
38	– Part-time employment
41	– Working injuries
42	– Replacer activity
43	4 Land and real estates
43	– Type of land
45	– Pasture
47	– Soil survey
47	– Assessed values
51	– Market prices of agricultural real estates
55	5 Buildings, plants and machinery
55	– Buildings
56	– Construction activity
60	– Plants
65	– Underdrainage
68	– Machinery
71	6 Requisites
71	– Seed
73	– Plant nutrients
77	– Pesticides
81	– Feeding stuffs
83	– Motor fuel, fuel oil
85	7 Crop farming
85	– Use of arable land
98	– Yields per hectare
108	– Total yields
113	– Dates for sowing and harvesting
117	8 Horticultural cultivation

Sida

Page

125	9 Husdjur
125	– Nötkreatur
138	– Får
145	– Svin
156	– Höns
161	– Getter och biodling
162	– Hästar
164	– Pälsdjur och rennäring
165	10 Förädling, konsumtion och utrikeshandel
165	– Produktion och försörjningsbalanser
170	– Konsumtion
173	– Utrikeshandel
177	11 Ekonomi
177	– Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
178	– Sektorskalkyler för jordbruket
180	– Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå
185	– Prisindex
188	– Jordbrukarfamiljernas inkomster
191	– Jordbrukarnas tillgångar och skulder
195	12 Stödåtgärder, försäkringar
195	– Stöd vid införandet av en ny livsmedelspolitik
197	– Prisstöd m.m.
198	– Andra stödformer
199	– Rationaliseringsinsatser
203	– Jordbrukets skördekadestydd
205	– Hagelskadeförsäkring
206	– Husdjursförsäkring
207	13 Lantbruksutbildningen
209	14 Lantbrukets föreningsrörelse
211	15 Internationella uppgifter
221	Bilagor
238	Summary
242	Swedish-English vocabulary
251	Sakregister

Teckenförklaring

"	Uppprepning
–	Intet finns att redovisa
0	Mindre än $0,5$ av enheten
0,0	$0,05$
..	Uppgift ej tillgänglig, redovisas ej av sekretess-skäl eller alltför osäker för att anges
.	Uppgift kan ej förekomma

125	9 Livestock
125	– Cattle
138	– Sheep
145	– Pigs
156	– Fowls
161	– Goats and apiculture
162	– Horses
164	– Fur farming and reindeer keeping
165	10 Processing, consumption and foreign trade
165	– Production , balance sheets of resources
170	– Consumption
173	– Foreign trade
177	11 Economics
177	– Agricultural sector in the national accounts
178	– Calculation of incomes and expenditures of the agricultural sector
180	– Receipts, costs and results for the holdings
185	– Price indices
188	– Incomes of the farmer families
191	– Assets and liabilities of the holders
195	12 Support, insurances
195	– Support in a new agricultural policy
197	– Price support etc.
198	– Other support
199	– Rationalization measures
203	– Crop insurance
205	– Hail insurance
206	– Livestock insurance
207	13 Agricultural training
209	14 Farmers' co-operative associations
211	15 International statistics
221	Appendices
238	Summary in English
242	Swedish-English vocabulary
251	Subject index

Symbols

	Repetition
	Magnitude nil
	Magnitude less than half of unit employed
	Data not available
	Category not applicable

1 Jordbruksåret 1994

VÄXTODLINGEN OCH SKÖRDEUTFALLET

Rekordvärme i juli

Året inleddes med kyla i norr och mildväder i söder. Nederbörden blev riklig i hela landet. I östra Norrland var snödjupet ovanligt stort. Januari avslutades med kraftiga vindar på västkusten och i fjällen. Februarivädret var mest klart och kallt. Hela landet var snötäckt under större delen av månaden. Nederbörden var mindre än normalt.

Under första delen av mars fortsatte det kalla vädret. Senare under månaden övergick vädret dock till att vara mildt och ostadigt. Under mars föll stora nederbördsmängder främst i sydvästra Götaland. Vädret i april var ostadigt och varmare än normalt. Det varma vädret gjorde att snösmältningen blev kraftig.

Maj månad blev kallare än normalt i nästan hela landet och i södra Sverige registrerades ovanligt många frostdygn. Kontrasterna var stora mellan kalla och varma perioder. Månaden blev torr med nederbördsmängder som var ungefär hälften mot normalt. Liksom under 1993 blev juni 1994 en ovanligt kall och regnig månad. Nätterna var periodvis kalla med nattfrost ända nere i Skåne. I slutet av månaden förekom kraftig åska och lokala skyfall.

I början av juli skedde ett omslag till soligt och varmt väder. De tidigare varmereorden för 1900-talet överträffades på många platser. I sydvästra Götaland blev julimånaden den varmaste sedan åtminstone 1860. Även maximitemperaturerna var rekordhög på flera platser. I södra Sverige var månaden extremt torr. I stora delar av Skåne och Gotland fick man ingen nederbörd alls. Värmen stannade ett par veckor in i augusti varefter det blev ostadigare och svalare. Nederbördsmängderna blev i södra Sverige större än normalt, medan det omvända gällde i norra delarna i landet.

Under september fick nästan hela Götaland och sydöstra Svealand mer än dubbla nederbördsmängder jämfört med de normala. I större delen av Norrland var det dock torrare än normalt. Oktobervädret var nära det normala både vad gäller temperatur och nederbörd. Redan i början av månaden fick delar av Götaland och Svealand ett rekordtidigt snötäcke. Även i delar av Norrland var snödjupet ovanligt stort för årstiden.

November uppvisade medeltemperaturer över de normala i större delen av landet, men norra Norrland hade tidvis vintertemperaturer. Nederbörden var något mindre än normalt. I december dominerade det milda vädret. Norra Sverige uppvisade medeltemperaturer 5–7 grader över de normala. I mitten av månaden kom en tillfällig kallare period med snöfall. I slutet av månaden föll stora snömängder i nordvästligaste Svealand och sydligaste Norrland.

I detta kapitel behandlas

- Växtodlingen och skördeutfallet
- Jordbrukspolitisk utveckling
- Prisreglering och direktstöd
- Marknadssituationen för jordbruksprodukter
- Miljö och djurskydd
- Övriga aktuella frågor
- Jordbruket i det svenska EU-avtalet
- Övriga internationella frågor

Första skörden av vall sämre än normalt

Det kalla och nederbördsfattiga vädret under maj försenade vallens tillväxt och skördearbetet påbörjades i allmänhet senare än normalt. När arbetet sedan kom igång stördes det av regnig väderlek fram till midsommar. Därefter följde en lång period med utmärkta bärgningsförhållanden.

Den bärgade första skörden av slåttervall har beräknats till 4 360 kg/ha i genomsnitt för riket, vilket är ca 1 % lägre än än genomsnittet för de senaste fem åren. I Norrlandslänen var skörden relativt sett avsevärt sämre.

Den hygieniska kvaliteten på den bärgade skörden bedömdes i huvudsak vara god, då större delen bärgades efter midsommar och i gynnsamt väder. Kvalitetsskador och kasserade partier förekom i mycket liten utsträckning.

Återväxten på vall undersöks inte längre. Den allmänna bedömningen är dock att återväxten var mycket låg till följd av den nederbördsfattiga sommaren.

Dålig spannmålsskörd

Höstsådden 1993 begränsades i viss mån av riklig nederbörd och försenad skörd. Övervintringen blev i allmänhet något sämre än normalt. Vårbruket 1994 inleddes något senare än normalt, men kunde på de flesta håll genomföras under relativt gynnsamma förhållanden. På tyngre lerjordar i landets östra delar blev det dock utdraget.

Grödorna utvecklades långsamt under maj till följd av det torra och kalla vädret. Torkan och värmen medförde sedan att spannmålen brådmognade på torkkänsliga jordar. Skörden av spannmål påbörjades relativt tidigt och kunde på de flesta håll genomföras under gynnsamma förhållanden.

Till följd av sommartorkan blev avkastningen lägre än normalt. Den hårdast drabbade spannmålsgrödan var havre, för vilken även rymdvikten blev låg.

Den genomsnittliga hektaravkastningen 1994 visar följande avvikelser från genomsnittet under de senaste fem åren: Höstveten -8 %, vårveten -4 %, höstråg +1 %, korn -6 % och havre -18 %.

Den totala spannmålsskörden exklusive blandsäd och rågvete beräknas ha uppgått till 4,2 miljoner ton, vilket är 19 % lägre än genomsnittet för de senaste fem åren. Skörden av blandsäd och rågvete har överslagsmässigt beräknats till 0,2 miljoner ton.

Även matpotatis gav låg skörd

Upptagningen av matpotatis skedde huvudsakligen vid normal tidpunkt. Nederbörden under sommarens senare del ökade avkastningen men medförde omväxning av knölar och andra kvalitetsproblem. Lokalt förorsakade riklig nederbörd att potatisen förstördes under marken eller att upptagningen omöjliggjordes.

Hektarskörden blev 7 % lägre än genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Totalskörden beräknas till 760 000 ton, en minskning med 11 % i förhållande till genomsnittet för föregående femårsperiod.

Skördeskadestyddets sista år

Skördeskadestyddet är ett katastrofkydd vid totalskador. Ersättning för skördeskador utgår enbart i områden där totalskador förekommer mer allmänt. Dessa s.k. skadeområden fastställs med hänsyn tagen till sköresituationen och väderläget.

Utbetalningarna för 1994 års skörd blev ca 150 miljoner kr och gick till ca 5 200 företag, d.v.s. i genomsnitt 28 800 kr per företag. De största totala ersättningsbeloppen utgick till Jönköpings, Östergötlands och Kalmar län med 25,5, 19,7 respektive 18,3 miljoner kr.

Som jämförelse kan nämnas att ca 100 miljoner kr betalades ut för skador på 1993 års skörd. De svåra torkskadorna på 1992 års skörd ledde till stora skadeersättningar. Inklusive en extra ersättning utbetalades detta år totalt 570 miljoner kr.

I maj 1994 beslutade riksdagen att skördeskadestyddet skulle avvecklas efter 1994 års skörd. Skördeskadefondens be hållning efter utbetalningarna för 1994 års skörd överförs till det socialförsäkringsskydd för jordbruket som byggs upp sedan statens ansvar upphört på detta område.

JORDBRUKSPOLITISK UTVECKLING

Jordbruket i budgetpropositionen avseende 1994/95

De internationella frågorna präglade jordbruksavsnittet i budgetpropositionen. Främst var det de vid ingången av 1994 pågående EU-förhandlingarna som påverkade förslagen. Totalt föreslogs jordbruksdepartementets budget minska ca 690 miljoner kr till 6 252 miljoner kr.

Många av förslagen hade en miljövänlig profil. Ekologisk odling föreslogs få stöd till rådgivning och marknadsföring. Vidare förordades i propositionen en informationskampanj om biologisk mångfald i jordbruket. Forskning och utveckling av miljövänlig bioenergi föreslogs få ytterligare resurser.

Arealstödet för växtodlingen 1994 föreslogs bli höjt från i genomsnitt 700 till 900 kr per hektar och utvidgas till att även omfatta oljeväxter. Inlösenpriset för spannmål skulle enligt förslaget bibehållas oförändrat från föregående år, 105 öre/kg.

Djurbidrag föreslogs utgå till amkor, ungnöt, får och lamm, medan bidraget till mjölkkor förutsattes upphöra. Under våren 1994 fattade riksdagen beslut om arealstöd, inlösenpris och djurbidrag i enlighet med förslagen.

Vissa jordbrukspolitiska frågor (Prop. 1993/94:236)

I mars återkom regeringen med vissa frågor rörande jordbruket. Stödet till jordbruket och förädlingsindustrin i norra Sverige föreslogs vara oförändrat under 1994/95, vilket skulle innebära 995 miljoner kr. Regeringen aviserade också en översyn av Norrlandsstödet mot bakgrund av svårigheten att särskilja effekterna av 1990 års beslut och överenskommelsen med EU.

Omställningsprogrammet behandlades i propositionen mot bakgrund av att ett EU-medlemskap skulle kräva en anpassning till EUs jordbrukspolitik (CAP). I propositionen fastslogs att jordbrukarna inte kan låta sin åkermark kvarstå i det svenska programmet och samtidigt erhålla EUs arealpremie. För den mark som fr.o.m. 1995 tas ur det svenska programmet innebar förslaget att en del av omställningsstödet skulle återbetalas, vilket ligger i linje med de ursprungliga reglerna för programmet.

De jordbrukare som väljer att fullfölja det svenska omställningsprogrammet t.o.m. juni 1996 skulle enligt förslaget därefter kunna ansluta omställningsmarken till EUs trädesprogram. Någon återbetalning av omställningsstöd föreslogs inte i detta fall.

I propositionen föreslogs även att statens ansvar för socialförsäkringsskyddet skulle upphöra den 1 juli 1994. Detta system hade finansierats med budgetmedel. För att möjliggöra en fortsättning föreslogs en fondering av kapital. Om fonden skulle bli "självförsörjande" beräknades fonderingsbehovet till 2,0–2,5 miljarder kr. Enligt förslaget skulle 870 miljoner kr disponeras den 1 juli 1994 för socialförsäkringsskyddet.

Fonderingen för socialförsäkringsskyddet förutsattes i förslaget bli finansierad genom bl.a. 250 miljoner kr ur skördeskadefonden. Skördeskadestyddet och skördeskadefonden föreslogs bli avskaffade efter 1994 års växtodlingssäsong.

Efter behandling i jordbruksutskottet fattade riksdagen beslut i maj 1994. Den föreslagna totalramen för Norrlandsstödet fastställdes, men stödet skall förutom de föreslagna åtgärderna även omfatta bär- och grönsaksodlingen samt dikor.

Riksdagens beslut rörande omställningsprogrammets utformning vid ett EU-medlemskap ligger i linje med regeringens förslag. Även i fråga om socialförsäkringsskyddet och skördeskadestyddet beslutade riksdagen i enlighet med propositionen.

Stöd till ekologisk odling och trädgårdsnäringen m.m. (Prop. 1993/94:157)

Den av regeringen föreslagna satsningen på ekologisk odling motiveras bl.a. med att konsumenternas efterfrågan på ekologiska produkter överstiger vad som finns tillgängligt på marknaden. Ekologisk odling ses därför som en strategisk satsning på svenskt jordbruk. Odlingen föreslogs bli tillförd 10 miljoner kr, varav 8 miljoner skulle gå till ett arealbidrag och resterande 2 miljoner kr till information och marknadsföring av ekologiskt jordbruk.

Propositionen innehöll även förslag om att stärka trädgårdsnäringens konkurrenskraft inför ett EU-inträde och inför GATT-avtalets ikraftträdande. Förslaget innebar att 12 miljoner kr skulle användas till åtgärder för att öka konkurrenskraf-

ten, exportstimulanser samt till kvalitets- och avsättningsfrämjande åtgärder.

Proposition om EU-avtalet (Prop. 1994/95:19)

Under hösten 1994 lämnade den borgerliga regeringen en proposition till riksdagen rörande tillämpningen av EU-avtalet. I propositionen presenterades en preliminär beräkning av stöd och ersättningar inom jordbruks- och livsmedelssektorn vid ett EU-inträde. Valet i september medförde regeringsskifte och justering av EU-propositionen.

Regeringsförklaringen 1994-10-07

Efter valet i september tillträdde en socialdemokratisk regering. I regeringsförklaringen ägnades jordbruket ingen större uppmärksamhet, men näringen berördes av flera viktiga övergripande frågor:

- Saneringen av statsfinanserna
- Fördjupning av Sveriges samarbete med övriga Europa
- Utveckling av ett ekologiskt uthålligt samhälle

På jordbrukets område ändrade den nya majoriteten i Jordbruksutskottet den tidigare regeringens EU-proposition. Ytterligare förslag rörande den svenska jordbrukspolitiken lämnades i november i Prop. 1994/95:75.

Vissa jordbrukspolitiska åtgärder vid ett medlemskap i EU (Prop. 1994/95:75)

Denna proposition täckte inte hela jordbruksområdet utan var inriktad på vissa frågor där regeringen föreslog alternativ till den tidigare regeringens framlagda EU-proposition.

Propositionen behandlade miljöprogrammet i jordbruket samt stödet till jordbruket och livsmedelsindustrin i Norrland. Miljöstödet föreslogs bestå av tre delar som i nuvarande jordbrukspolitik i stort motsvaras av landskapsvård, NOLA och stöd till ekologiskt jordbruk. Norrlandsstödet föreslogs bestå av LFA-stöd, nationellt stöd och miljöstöd. Förslag lämnades även rörande omställningsprogrammets utformning och administrativa effekter av medlemskapet.

Miljöavgiften på kväve föreslogs höjd och miljöavgift på kadmiumpå skulle enligt förslaget utgå enligt ändrade principer. Samtidigt föreslogs en avgiftshöjning på bekämpningsmedel. Den gränslösa handeln ansågs motivera en utredning om ett nytt uppbördssystem. Riksdagen beslutade under hösten om avgiftsändringar i enlighet med förslaget och de nya avgifterna infördes i november.

PRISREGLERING OCH DIREKTSTÖD

Gränsskyddets funktion

Detta avsnitt begränsas till att beskriva förhållandena t.o.m. 1994 och omfattar därmed inte regelverket vid EU-medlemskap. Det jordbrukspolitiska beslutet 1990 innebär bl.a. att konsumenternas efterfrågan i större utsträckning skulle styra priser och utbud inom ramen för ett gränsskydd. Gränsskyddet upprätthölls genom att importen belastades med en införselavgift. Den lägsta prisnivån på den inhemska marknaden skulle i princip bestämmas av världsmarknadspriset, medan det högsta priset bestämdes av den gränsskyddade nivån.

Marknadspriserna tilläts variera i viss utsträckning. Genom

justering av införselavgifterna hade dock Jordbruksverket möjlighet att påverka det inhemska priset så att det låg på önskvärd nivå. Gränsskyddets konstruktion innebar i princip att valutaförändringar inte skulle slå igenom på de inhemska priserna. Kursfallet för den svenska kronan hösten 1992 medförde sålunda att Jordbruksverket sänkte vissa införselavgifter.

Arealstöd

Som en kompensation för sänkta spannmålspriser har ett arealbundet stöd utbetalats avseende växtodlingssäsongerna 1990 till 1994. Berättigad stödareal har i huvudsak utgjorts av den areal som 1990 odlades med s. k. prisreglerade grödor eller som ingick i programmet Omställning 90.

Under 1994 utgick bidrag till aktuell odling av bidragsberättigade grödor. Enda restriktionen utgjordes av att odling på omställningsmark inte fick ske.

För 1994 års odling erhöll jordbrukarna ett arealbidrag med i genomsnitt 900 kr per ha eller totalt ca 1 270 miljoner kr.

Djurbidrag m.m.

Under 1989 beslutades att djurbidrag skulle utgå som en kostnadskompensation till jordbruket. Bakgrunden härtill var GATT-överenskommelsen i april samma år, som hindrade en höjning av gränsskyddet.

För 1994/95 erhöll jordbrukarna i december 1994 djurbidrag omfattande drygt 500 miljoner, varav 320 miljoner kr som Norrlandsstöd. Det generella stödet avsåg enbart perioden juli-december 1994 medan Norrlandsstödet för vissa stödområden avsåg en 12-månadersperiod. För de olika djurslagen utgick generellt i hela landet följande belopp under 1993/94 och 1994/95 (juli-december):

Djurslag	1994/95 (t.o.m. dec) kr/djur	1993/94 kr/djur
Mjölkkor	–	1 200
Ungnöt	78	155
Amkor	500	1 000
Lamm	45	90

Djurbidragen 1994/95 inom ramen för Norrlandsstödet omfattade mjölkkor, ungnöt, amkor, slaktsvin och lamm. Huvuddelen av utbetalningarna avsåg mjölkkor där ersättningen i de olika stödområdena låg inom intervallet 554 – 3 557 kr/ko.

MARKNADSSITUATIONEN FÖR JORDBRUKS-PRODUKTER

Minskat spannmålsöverskott

Totalskörden av spannmål (inklusive blandsäd och rågvet) uppgick 1994 till nästan 4,5 miljoner ton. Exporten har av Jordbruksverkets spannmålskontor beräknats till drygt 0,4 miljoner ton, vilket är mindre än hälften jämfört med 1993/94. Det är främst korn och havre som exporteras. Minskningen av överskottet förklaras främst av den lägre skörden 1994. Den inhemska förbrukningen av spannmål ändrades relativt lite.

Vid en överskottssituation på den svenska spannmålsmarknaden styrs priset på svenska marknaden (t.o.m. år 1994)

marknaden styrs priset på svenska marknaden (t.o.m. år 1994) av de av staten fastställda inlösenpriserna per den 1 november. Jordbruksverkets spannmålskontor löser vid detta datum in spannmålsöverskottet till garanterade priser. För 1994 års skörd var inlösenpriset 105 öre/kg.

Exportkostnaderna utgör skillnaden mellan priset på den svenska marknaden och det pris som Spannmålskontoret erhåller vid export. En del av 1994 års skörd exporteras först under 1995, varvid EUs interventionssystem och exportbidragssystem bestämmer de ekonomiska villkoren.

Ökad mjölkinvägning

Antalet mjölkkor var drygt 509 000 i juni 1994, vilket innebär en minskning med 15 000 från samma tid föregående år. Samtidigt har antalet kor för köttproduktion ökat med 11 000 djur.

Mjölkinvägningen ökade under 1994 till ca 3 360 miljoner kg eller med drygt 2 % jämfört med föregående år. Avräkningspriset för mjölk låg under 1994 på 288 öre per kg (vid 4,2 % fett, 3,4 % protein), vilket innebär i stort sett oförändrad prisnivå jämfört med 1993. Till nämnda priser tillkommer i Norrland det statliga pristillägget.

Produktionen av konsumtionsmjölk var oförändrad under 1994, medan öknings noterats för smör och ost med 1,5 % respektive 6 %. Den svenska exporten av mejeriprodukter dominerades under året av smör, margarin, hårdost och skummjölkspulver. Import förekom främst av hårdost och övrig ost, men även yoghurt är en betydande importprodukt.

Ökad konsumtion av kött

Den svenska konsumtionen per capita av kött ökade under 1994 med 3 %. Under året ökade produktionen med 4 %, importen ökade med 8 % och exporten minskade med 8 %. Självförsörjningsgrad var 97 % för kött totalt. Detta tal utgör kvoten mellan produktion och konsumtion.

Självförsörjningsgraden under 1994 varierade avsevärt mellan olika köttslag. Underskott noterats sålunda för storboskap (91 %), kalv (75 %), får och lamm (64 %) samt häst (78 %). För griskött redovisas dock ett exportöverskott (102 %).

Köttimporten hade avsevärt större omfattning än vad som motiveras av självförsörjningsgraden. Av griskött skedde sålunda en import av 14 miljoner kg och exportbehovet var 18 miljoner kg. Delvis förklaras detta av att den inhemska konsumtionen inte motsvarar djurkroppens sammansättning. I allmänhet uppkommer överskott av framlagskött.

Avräkningspriserna för nötkött utvecklades under 1994 oenhetligt. Jämfört med föregående år noterats öknings för bl.a. större kalv (+6 %), gödkalv (+9 %) och mellankalv (+6 %). Prissänkningar noterats för bl.a. mindre kalv (-15 %). För slaktsvin var priserna praktiskt taget oförändrade jämfört med året innan.

MILJÖ- OCH DJURSKYDD

Ökad försäljning av handelsgödsel

Försäljningen av handelsgödsel ökade under gödselåret 1993/94 jämfört med närmast föregående år. Försäljningen av kväve, omräknat till ren växtnäring, ökade 4 %. För försäljningen av fosfor och kalium var ökningarna ca 18 respektive 14 %.

Den ökade försäljningen skall ses mot bakgrund av bl.a. att den ekonomiskt optimala kvävegivan stigit till följd av sänkta kvävepriser och i stort sett oförändrade spannmålspriser. Under

hösten 1994 beslutade riksdagen om åtgärder som sänker den optimala gödselgivan. Miljöavgiften för kväve treubblades och en skärpt kadmiumavgift för fosforgödselmedel infördes.

Lagerupbyggnad av bekämpningsmedel

Omräknat till hektardoser ökade försäljningen av bekämpningsmedel till jordbruket under 1994 med mer än 50 % jämfört med 1993. En förklaring till denna dramatiska uppgång torde vara att det under hösten 1994 blev känt att en kraftig höjning av miljöavgiften var att vänta. Många jordbrukare kan därvid ha tidigare lagt sina inköp av bekämpningsmedel.

Ammoniakförlusterna i jordbruket

I en rapport hösten 1994 från Jordbruksverket föreslås åtgärder som kan möjliggöra en 50-procentig reduktion av ammoniakförlusterna till år 2000 i Blekinge, Kristianstad, Malmöhus och Hallands län. Det av riksdagen tidigare beslutade miljömålet innebär att ammoniakavgången inom dessa områden skall minska med 25 % till år 1995 med utgångspunkt från förhållandena år 1990.

Reduktionen skall uppnås bl.a. genom minskade förluster vid lagring och spridning av stallgödsel. Möjligheterna att öka foderutnyttjandet skall undersökas. För detta krävs ett målinriktat avelsarbete och bättre utformad tillväxtmiljö.

Krav på 60 % grön mark

Det har konstaterats att halterna av nitratkväve är oroväckande höga i både yt- och grundvatten. Jordbruket är en av flera källor till läckaget. De höga nitrathalterna skapar förändringar i ekosystemet med bl.a. algbloomning och syrebrist i havet som följd.

Fr.o.m. 1994 skall 60 % av åkermarken i Blekinge, Kristianstad, Malmöhus och Hallands län samt 50 % av åkermarken i övriga Götaland vara beväxten under höst och vinter med grödor som räknas till grön mark. Med grön mark avses höstoljeväxter, höstsäd, sockerbetor m.m., fleråriga frukt- och bär-odlingar, energiskog samt fånggrödor.

Ökade arealer av ekologisk odling

Under 1989 infördes ett stöd till ekologisk odling, som ledde till en kraftig ökning av denna odling. Den odlade arealen uppgick 1989 till 29 000 ha, vilket kan jämföras med 12 000 ha under föregående år. Under perioden 1989–1993 har den ekologiska odlingen ökat till 46 000 ha. Under perioden 1989/90–1992/93 har 87 miljoner kr betalats ut i direkt stöd till odlare som lagt om sin produktion.

Enligt Jordbruksverkets bedömning har intresset för ekologisk odling ökat markant under 1994. Under detta år beräknas 300 nya producenter påbörja en omläggning av odlingen.

Forskning om hönskött

Inför det kommande förbudet mot burhöns satsas betydande resurser på forskning kring alternativa inhysningssystem. Under en 3-årsperiod avsätter Jordbruksverket och Stiftelsen Lantbruksforskning 13 miljoner kr på projektet Hönskött.

Projektet syftar till att få fram inhysningssystem som uppfyller djurskyddslagens krav och riksdagens uttalande att alternativa system inte får innebära försämringar i djurhälsa eller arbetsmiljö. Nya system måste samtidigt möjliggöra en lönsam produktion i internationell konkurrens.

Ändrade skyddsåtgärder mot rabies

Rabies är en fruktad sjukdom, som kan drabba såväl människor som djur. Sjukdomen har dessbättre inte förekommit i Sverige på över 100 år. Sverige har som ett skydd mot bl.a. rabies haft ett krav på karantän (fyra månader) vid införsel av hund och katt.

Efter utredning beslutade Jordbruksverket vid årsskiftet 1993/1994 om ändrade regler för skyddet mot rabies vid införsel av hund och katt från EG/EFTA-länderna. Beslutet innebär att karantänkravet ersätts med en vaccinationsmetod. Denna metod kräver förutom vaccinationen även blodprov, blodanalys, vaccinationsintyg, friskintyg och en tullkontroll.

ÖVRIGA AKTUELLA FRÅGOR

Ändrad företagsbeskattning

I juni 1994 beslutade riksdagen om vissa smärre ändringar i företagsbeskattningen som påverkar jordbruksföretagen. Sålunda skall insättning på skogskonto minska underlaget för avsättning till periodiseringsfond och det resultat som ligger till grund för ökning av expensionsmedel. Vidare påverkas underlaget för beräkning av positiv räntefördelning.

I slutet av 1994 beslutade riksdagen om ytterligare förändringar i beskattningen. Rätten till kvittning mellan inkomst av tjänst och underskott av nystartad verksamhet skall enligt beslutet slopas fr.o.m. 1996 års taxering. Vidare beslutades att direktavdrag skall få göras med 50 % av utgifterna för ny-, till- eller ombyggnad under perioden november 1994 – maj 1996. Resterande 50 % skall dras av enligt reglerna för värdeminskningssavdrag. Direktavdrag skall inte medges för bostadsbyggnader.

JORDBRUKET I DET SVENSKA EU-AVTALET

Bakgrunden

Vid ingången av år 1994 gick Sveriges EU-förhandlingar in i ett avgörande skede. Den 1 mars 1994 avslutades förhandlingarna och avtalet var klart. Folkomröstningen i november slutade med ja-vinst och EU-medlemskapet var därmed i praktiken ett faktum för Sverige. Nedan redovisas några centrala punkter i avtalet.

Regionalstöd

Det nuvarande stödområdet i norra Sverige klassas som bergsjordbruk och resten av stödområdet klassas som mindre gynnat. Stödet till dessa områden består av tre delar, bl.a. ett miljöstödd. Utformningen av stödet preciserades inte i avtalet.

Delar av södra och mellersta Sverige klassas som mindre gynnade och erhåller s.k. LFA-stöd. Stödet skall främst utgå i skogsbygderna, men även mellanbygderna berörs. Områdesavgränsningarna och stödnivåerna preciserades inte i avtalet.

Vegetabilier

En viktig förhandlingsfråga på vegetabilieområdet var den svenska basarealen, som begränsar omfattningen av arealstödet. Resultatet blev att Sverige fick en basareal om 1,8 miljoner ha beräknat från ett genomsnitt av arealerna av spannmål, oljeväxter och proteingrödor samt areal i omställning åren 1989–1991.

EUs trädprogram införs i Sverige och jordbrukarna får överföra mark från det svenska omställningsprogrammet.

Den svenska oljeväxtarealen skall baseras på genomsnittet för odlingen de tre åren närmast före medlemskapet. Storleken på arealbidraget till oljeväxter baseras på ett genomsnitt av produktionen åren 1986–1990. Sverige tilldelades en sockerkvot på 370 000 ton. Något särskilt stöd till sockerproduktionen på Gotland erhöles inte, men ett sådant stöd kan aktualiseras inom ramen för de regionalpolitiska åtgärderna.

Animalier

Inom EU tillämpas ett system med produktionskvoter för att begränsa produktionen av mjölk. Om produktionen i ett medlemsland överstiger den tilldelade kvoten utgår böter till EU-kassan. Sverige erhöles en mjölkkvot på 3 300 miljoner kg, vilket kan jämföras med den svenska produktionen under 1994, som var 3 360 miljoner kg. Under en 3-årsperiod får Sverige sälja (men inte exportera) konsumtionsmjölk som inte följer EU:s fetthaltsskisser. Filmjölk förblir ett skyddat namn även vid medlemskap.

Även produktionen av nöt-, får- och lammkött begränsas genom kvoter för bidrag. EU ger stöd för tjurar och stutar, am- och dikor samt tackor. Förhandlingarna resulterade i att de svenska kvoterna blev 250 000 tjurar och stutar, 155 000 am- och dikor samt 180 000 tackor. Antalet am- och dikor samt tackor kvoteras på gårdsnivå, men någon sådan kvotering krävs inte för tjurar och stutar.

Veterinära frågor

Frågor rörande skyddet mot salmonella ägnades stor uppmärksamhet i förhandlingarna. Enligt avtalet skall kött importerat till Sverige vara inspekterat och godkänt i ursprungslandet och vara garanterat fritt från salmonella. Färska ägg som förs in i Sverige måste ha kontrollerats.

Sjukdomsfrihet vid handel med levande djur var ett svenskt förhandlingskrav. Enligt avtalet skall de svenska kraven prövas under den närmaste tiden och tills vidare behålls nuvarande införselkrav. Under en övergångstid på tre år får Sverige behålla nuvarande regler som skall skydda mot införsel av svin med klassisk svinpest och s.k. blåöronsjuka.

Kontrollen av animaliska foderråvaror skall följa EU:s regelverk, medan Sverige behåller sin nationella lagstiftning för övriga foderråvaror. Under en treårig övergångsperiod får Sverige behålla sina regler vad gäller fodertillsatser, gränsvärden och användning av köttmjöl från självdöda djur. För de svenska restriktionerna rörande användning av antibiotika i animalieproduktionen har EU beviljat en övergångstid på fyra år.

ÖVRIGA INTERNATIONELLA FRÅGOR

GATT-avtalet

I slutet av 1993 var GATT-förhandlingarna, den s.k. Uruguay-rundan, äntligen i hamn efter 7 års förhandlingsarbete. Formellt avslutades arbetet i april 1994 då GATT-ländernas handelsministrar undertecknade avtalet i Marrakech i Marocko. Avtalet förutsätter att medlemsländernas parlament godkänner överenskommelsen. Denna procedur blev i många fall tidskrävande och pågick under större delen av 1994.

En viktig del av överenskommelsen i Marrakech var att en

världsomspännande handelsorganisation bildades (WTO, World Trade Organisation). Den nya organisationen anses få goda möjligheter att lösa handelskonflikter mellan olika länder. Det blir nu lättare att straffa länder som inte följer utslaget i en handelstvist. Regler införs som gör det möjligt att överklaga utslag.

En viktig fråga att behandla inom WTO torde bli förhållandet mellan miljö- och handelsregler, där konflikter lätt kan uppstå. En annan fråga på WTO:s dagordning väntas bli kopplingen mellan nationella konkurrensregler och internationella handelsregler.

På jordbruksområdet påverkar GATT-avtalet bl.a. marknads-tillträde, internstöd och exportstöd. Marknadstillträdet påverkas genom att allt gränsskydd inklusive kvantitativa begränsningar, skall omvandlas till fasta tullar. Medlemsländerna för-binder sig vidare att garantera ett visst importutrymme.

Ländernas åtaganden på jordbruksområdet skall genomföras under tiden fram till år 2000. Vad som sker efter denna tidpunkt är inte bestämt, men tanken är att liberaliseringen av handeln skall fortsätta.

OECD-jämförelse av jordbruksstöden i olika länder

I en årlig rapport från OECD kommenteras jordbrukspolitiken och beräkningar redovisas av jordbruksstödet i form av s.k. PSE-tal. Dessa tal speglar främst skillnaderna mellan producentpriser och världsmarknadspriser, men även direktstöd (arealstöd,

djurstöd) samt subventioner av insatsvaror beaktas. Höga PSE-tal indikerar en hög stödnivå. Nedan redovisas de beräknade PSE-talen i procent för olika länder:

	1991	1992	1993
Sverige	64	58	52
EU 12	48	47	48
Österrike	53	55	56
Finland	71	67	67
Norge	77	77	76
USA	21	21	23
Japan	66	71	70
Nya Zeeland	4	3	3
Australien	12	10	9

Enligt OECD-beräkningen för 1993 skulle den svenska stödnivån ligga högre än för länderna i EU-12, men lägre än i de övriga nya medlemsländerna. Det kan noteras att länder med goda naturliga förutsättningar (Australien, Nya Zeeland) redovisar låga stödtal. Redovisningar av stödnivåerna kan också göras per capita eller per jordbruksföretag, vilket ger andra relationer mellan ländernas stödtal.

2 Företagsstruktur

I kapitel 2 redovisas grundläggande uppgifter om jordbruksföretagens och åkerarealens fördelning efter storleksgrupper hektar åker, efter brukningsformer (ägd resp. arrenderade företag) samt efter företagarekategorier. Vidare redovisas uppgifter om arealen av olika ägoslag. I särskilda avsnitt redovisas företagens driftsinriktning (typklassificering) samt förändringar i företagsstrukturen mellan 1992 och 1993.

Samtliga resultat baseras på uppgifter från lantbruksregistret (LBR). Definitioner och begrepp i LBR som senare återkommer i boken redovisas i detta kapitel.

Kapitel 2 innehåller information om

- Företag, arealer, brukningsförhållanden
- Företagens driftsinriktning
- Förändringar i företagens storlek och brukningsförhållanden

Företag, arealer, brukningsförhållanden

Uppgifter om företagens struktur m.m. insamlas varje år till LBR. Uppgifter inhämtas från företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller företag med stor djurbesättning. Vissa år insamlas dessutom uppgifter från trädgårdsföretag och från företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark). En utförlig beskrivning av systemet för uppgiftsinsamling m.m. i LBR lämnas i bilaga 3.

De år då företag med skogsmark eller andra ägoslag än åkermark (och högst 2,0 hektar åkermark) ingår i registreringen kallas uppgiftsinsamlingen lantbruksräkning. Dessa år erhålls en fullständig arealredovisning för hela lantbruket. I tabell 2.1 redovisas fördelningen på ägoslag enligt den senaste lantbruksräkningen, som genomfördes 1992.

Det kan noteras att den totala skogsmarksarealen i landet enligt lantbruksräkningen 1992 var 22,3 miljoner hektar varav 18 % fanns på företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Den totala arealen av samtliga ägoslag inom lantbruket var drygt 37,6 miljoner hektar. Den totala landarealen i landet är ca 41,1 miljoner hektar.

Lantbruksräkning innebär att den årliga insamlingen till LBR i juni via postenkät vissa år kompletteras med bl.a.

- uppgiftsinsamling från företag med skogsmark och högst 2,0 hektar åkermark (1992 utnyttjades uppgifter från 1992 års fastighetstaxering)
- särskilda projekt för aktuella ämnesområden

Tabell 2.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp hektar åkermark	Åker- mark	Betes- mark	Skogs- mark	Annan mark	Summa
Hela riket					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695

Källa : SCB, lantbruksräkningen.

Några begrepp och definitioner i lantbruksstatistiken

Företag

Med företag menas inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel samt frukt- och trädgårdsodling bedriven verksamhet under en och samma driftsledning.

Företagare

Med företagare menas den eller de personer som juridiskt och ekonomiskt svarar för verksamheten.

Åkermark

Mark som används eller lämpligen kan användas till växtodling eller bete och som är lämplig att plöjas.

Betesmark

Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Skogsmark

Mark som är lämplig för virkesproduktion och som inte i väsentlig utsträckning används för annat ändamål samt mark där det bör finnas skog till skydd mot sand- och jordflykt eller mot att fjällgränsen flyttas ned.

Mark som ligger helt eller i huvudsak outnyttjad skall dock inte anses som skogsmark, om den på grund av särskilda förhållanden inte bör tas i anspråk för virkesproduktion. Mark skall anses lämplig för virkesproduktion, om den enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke om året per hektar.

Annan mark

Mark som inte lämpligen kan användas till växtodling, bete eller virkesproduktion.

Ägoslagsdefinitionerna har tillämpats fr.o.m. 1981. De fastställdes som svensk standard i januari 1981 och ansluter till motsvarande ägoslagsdefinitioner i fastighetstaxeringen.

I grova drag råder följande relationer gentemot den tidigare ägoslagsindelningen:

Åkermark motsvarar den tidigare klassen åker.

Betesmark motsvarar dels hela den tidigare klassen kultiverad betesmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Skogsmark motsvarar dels hela den tidigare klassen skogsmark, dels en del av klassen annan gräsbärande mark.

Annan mark motsvarar den tidigare klassen övrig mark.

Effekterna av den ändrade klassificeringen torde vara små beträffande åkermark och skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark under eget bruk. Större delen av den tidigare klassen annan gräsbärande mark har 1981 redovisats som betesmark och endast en mindre del har överförts till skogsmark.

Beträffande indelningen av företagen efter företagarekategori lämnas nedan en precisering för några kategorier.

Enskild person	En fysisk person
Enkelt bolag	Två eller flera personer (även kombinationer av fysisk och juridisk person)
Aktiebolag	Svenskt aktiebolag, även statsägt
Staten	Statliga myndigheter, affärsdrivande verk eller institutioner, Domän Skog, universitet m.fl.
Kommun	Även landsting
Övriga	Ideella och ekonomiska föreningar, handelsbolag, kommanditbolag, sambetesföreningar, stiftelser, hushållningssällskap

Av tabell 2.2 framgår att det totala antalet företag med mer än 2,0 hektar åker 1994 var ca 90 100. Det innebär en minskning sedan föregående år med 1 383 företag. Under den senaste femårsperioden har antalet minskat med 8 451 företag. Gruppen helt ägda företag svarar för drygt 40 % av denna minskning.

Antalet helt ägda företag utgör något mindre än hälften av det totala antalet företag. Regionalt har Värmlands län 1994 den största andelen helt ägda företag med 58 % av det totala antalet företag i länet.

Andelen delvis arrenderade företag 1994 utgör 37 % av

samtliga företag. Vanligast är företag med både ägd och arrenderad mark på Gotland och i Kopparbergs län med 48 % respektive 47 % av det totala antalet företag.

Sett över olika storleksgrupper efter åkerarealen är andelen helt ägda företag 1994 störst i gruppen 2,1 – 5,0 hektar med 82 % och lägst i grupperna över 50,0 hektar med 18 %.

Beträffande åkerarealens fördelning efter brukningsformer har de helt ägda företagen 28 % av arealen medan gruppen delvis arrenderade företag 1994 svarar för 51 % av den totala åkerarealen.

Tabell 2.2

Antal företag och areal åker efter brukningsform 1994

Number of holdings and area of arable land distributed by type of holding in 1994

Område	Antal företag			Summa	Areal åker, hektar			Summa
	Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis arren- derade		Helt ägd	Helt arren- derad	Delvis arren- derad	
<i>Län</i>								
Stockholms	771	515	589	1 875	19 202	34 643	36 151	89 996
Uppsala	1 241	651	1 145	3 037	41 835	40 194	70 874	152 903
Södermanlands	903	606	755	2 264	34 452	43 051	54 731	132 233
Östergötlands	1 559	1 092	1 389	4 040	53 427	64 487	93 265	211 179
Jönköpings	1 878	885	1 899	4 662	17 772	20 157	55 260	93 190
Kronobergs	1 490	473	1 337	3 300	12 572	9 105	34 052	55 730
Kalmar	1 602	729	1 699	4 030	30 871	25 624	74 324	130 820
Gotlands	870	219	1 016	2 105	20 962	10 427	53 188	84 577
Blekinge	845	228	596	1 669	10 672	6 094	19 073	35 838
Kristianstads	2 947	871	2 006	5 824	50 986	39 577	86 452	177 015
Malmöhus	3 001	1 274	2 025	6 300	88 183	82 077	127 527	297 787
Hallands	2 358	633	1 649	4 640	38 576	20 538	61 314	120 428
Göteborgs o Bohus	2 002	472	1 169	3 643	21 729	10 818	33 246	65 792
Älvsborgs	3 877	834	2 470	7 181	51 846	20 274	79 848	151 969
Skaraborgs	3 631	1 072	2 506	7 209	92 607	52 966	131 673	277 246
Värmlands	2 677	478	1 458	4 613	37 570	16 348	56 556	110 473
Örebro	1 303	394	1 139	2 836	29 032	17 201	63 200	109 433
Västmanlands	1 245	454	769	2 468	42 510	31 052	50 342	123 904
Kopparbergs	1 111	321	1 290	2 722	12 172	9 164	41 500	62 836
Gävleborgs	1 661	273	1 484	3 418	17 271	6 527	50 836	74 634
Västernorrlands	1 795	228	1 319	3 342	13 623	4 449	38 762	56 834
Jämtlands	1 350	270	1 071	2 691	10 362	5 995	28 913	45 270
Västerbottens	1 969	276	1 748	3 993	16 169	8 129	53 188	77 487
Norrbottnens	1 214	169	857	2 240	10 975	3 536	27 993	42 503
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	3 276	1 482	2 559	7 317	96 703	90 337	159 506	346 546
" mellanbygder	4 118	1 211	3 358	8 687	92 684	62 867	170 628	326 179
" norra slättbygder	5 286	1 697	3 511	10 494	146 830	97 623	205 765	450 218
Svealands slättbygder	5 622	2 551	4 352	12 525	178 086	167 508	282 053	627 647
Götalands skogsbygder	12 590	4 085	9 825	26 500	142 088	98 701	291 474	532 263
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 353	1 100	3 049	8 502	53 165	35 831	112 468	201 463
Nedre Norrland	4 542	762	3 874	9 178	36 956	16 519	114 355	167 831
Övre Norrland	3 513	529	2 857	6 899	28 864	13 046	86 020	127 930
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	11 253	1 468	949	13 670	42 882	5 737	3 781	52 400
5,1 – 10,0	12 326	2 204	3 272	17 802	93 257	17 043	25 762	136 062
10,1 – 20,0	9 579	2 630	6 919	19 128	140 012	39 326	104 231	283 568
20,1 – 30,0	3 822	1 603	5 378	10 803	95 110	40 095	134 391	269 596
30,1 – 50,0	3 536	1 975	7 617	13 128	137 172	78 507	300 331	516 010
50,1 – 100,0	2 105	2 216	6 909	11 230	142 083	155 174	476 131	773 388
Över 100,0	679	1 321	2 341	4 341	124 860	246 551	377 642	749 053
<i>Hela riket</i>								
1994	43 300	13 417	33 385	90 102	775 376	582 432	1 422 268	2 780 077
1993	44 162	13 893	33 430	91 485	791 276	587 560	1 400 893	2 779 729
1992	44 250	14 001	33 599	91 850	795 909	585 805	1 386 228	2 767 942
1991	44 955	14 352	34 247	93 554	808 040	585 866	1 396 091	2 789 997
1990	46 363	14 669	35 528	96 560	822 003	587 723	1 434 866	2 844 592
1989	47 041	15 223	36 289	98 553	832 776	593 024	1 427 316	2 853 116

Den senaste femårsperioden har antalet företag minskat med 8 451 eller 9 %. Minskningen har skett i alla storleksgrupper utom i den största, företag med över 100 hektar åkermark.

Den största andelen företag med mer än 100 hektar åkermark finns i Svealands slättbygder där Södermanlands län 1994 hade 17 % och Östergötlands län 13 % företag i denna storleksgrupp. I tabell 2.4 redovisas en ytterligare uppdelning på storleksgrupper för företag med mer än 100 hektar åkermark.

Tabell 2.3**Antal företag efter storleksgrupp åkermark 1994***Number of holdings in different size groups of arable land in 1994*

Område	Antal företag inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	144	249	377	253	308	323	221	1 875
Uppsala	173	249	497	400	613	780	325	3 037
Södermanlands	149	240	399	232	386	482	376	2 264
Östergötlands	312	464	582	468	721	985	508	4 040
Jönköpings	905	1 161	1 070	582	580	312	52	4 662
<i>Kronobergs</i>	765	934	754	315	344	167	21	3 300
Kalmar	433	718	840	526	761	586	166	4 030
Gotlands	194	211	351	268	482	476	123	2 105
Blekinge	337	426	361	175	212	123	35	1 669
Kristianstads	827	1 097	1 375	786	832	632	275	5 824
<i>Malmöhus</i>	584	786	1 200	854	1 114	1 172	590	6 300
Hallands	665	939	1 179	618	689	431	119	4 640
Göteborgs o Bohus	696	1 001	966	383	368	199	30	3 643
Älvsborgs	1 342	1 745	1 728	882	838	531	115	7 181
Skaraborgs	612	979	1 556	988	1 398	1 161	515	7 209
<i>Värmlands</i>	1 036	1 197	913	421	467	400	179	4 613
Örebro	352	472	516	353	433	502	208	2 836
Västmanlands	143	194	402	367	522	577	263	2 468
Kopparbergs	603	530	576	300	374	288	51	2 722
Gävleborgs	568	806	804	428	481	284	47	3 418
<i>Västernorrlands</i>	828	954	700	341	307	184	28	3 342
Jämtlands	698	708	578	272	272	146	17	2 691
Västerbottens	774	1 140	931	375	407	316	50	3 993
Norrbottnens	530	602	473	216	219	173	27	2 240
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	585	796	1 399	972	1 419	1 444	702	7 317
" mellanbygder	906	1 180	1 727	1 231	1 711	1 444	488	8 687
" norra slättbygder	836	1 308	2 115	1 416	1 939	1 925	955	10 495
Svealands slättbygder	856	1 317	2 175	1 631	2 311	2 760	1 475	12 525
Götalands skogsbygder	5 060	6 799	6 405	3 066	3 074	1 761	335	26 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 687	2 064	1 804	896	1 037	791	223	8 502
Nedre Norrland	2 175	2 408	1 990	958	963	599	85	9 178
Övre Norrland	1 565	1 930	1 513	633	674	506	78	6 899
<i>Hela riket</i>								
1994	13 670	17 802	19 128	10 803	13 128	11 230	4 341	90 102
1993	13 909	18 196	19 487	11 139	13 329	11 190	4 235	91 485
1992	13 980	18 135	19 632	11 372	13 543	11 074	4 114	91 850
1991	14 280	18 536	20 074	11 712	13 789	11 116	4 047	93 554
1990	14 957	19 020	20 832	12 177	14 223	11 348	4 003	96 560
1989	15 394	19 561	21 349	12 576	14 504	11 308	3 861	98 553

Källa: SCB, lantbruksregistret

Tabell 2.4 visar storleksgrupperingen av jordbruksföretag med mer än 100 hektar åker.

Nära 80 % av dessa företag hade 1994 en åkerareal mellan 100 och 200 hektar. I Skånelänen finns sammanlagt 51 företag med mer än 500 hektar åkermark. I resten av landet finns 46 företag i den storleksgruppen.

Tabell 2.4

Antal företag med mer än 100 hektar åkermark efter storleksgrupp 1994

Number of holdings with more than 100 hectares of arable land in different size groups in 1994

Område	Storleksgrupp, hektar åkermark					Summa
	100,1– 200,0	200,1– 300,0	300,1– 400,0	400,1– 500,0	Över 500,0	
<i>Län</i>						
Stockholms	160	35	19	4	3	221
Uppsala	272	38	4	5	6	325
Södermanlands	286	52	20	9	9	376
Östergötlands	396	79	19	7	7	508
Jönköpings	47	5	–	–	–	52
Kronobergs	19	2	–	–	–	21
Kalmar	128	24	11	1	2	166
Gotlands	106	14	2	–	1	123
Blekinge	29	5	1	–	–	35
Kristianstads	215	33	15	5	7	275
Malmöhus	419	86	24	17	44	590
Hallands	90	21	5	1	2	119
Göteborgs o Bohus	30	–	–	–	–	30
Älvsborgs	98	14	2	–	1	115
Skaraborgs	431	54	16	6	8	515
Värmlands	152	21	4	1	1	179
Örebro	166	26	10	4	2	208
Västmanlands	207	35	14	3	4	263
Kopparbergs	47	3	1	–	–	51
Gävleborgs	44	2	1	–	–	47
Västernorrlands	25	3	–	–	–	28
Jämtlands	17	–	–	–	–	17
Västerbottens	49	1	–	–	–	50
Norrbottens	25	2	–	–	–	27
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	515	102	32	14	39	702
" mellanbygder	379	65	18	9	17	488
" norra slättbygder	768	127	34	13	13	955
Svealands slättbygder	1 166	193	69	24	23	1 475
Götalands skogsbygder	289	34	10	1	1	335
Mellersta Sveriges skogsbygder	190	24	3	2	4	223
Nedre Norrland	76	7	2	–	–	85
Övre Norrland	75	3	–	–	–	78
<i>Hela riket</i>						
1994	3 458	555	168	63	97	4 341
1993	3 367	545	169	67	87	4 235
1992	3 270	529	165	65	85	4 114
1991	3 204	531	159	66	87	4 047
1990	3 163	530	149	73	88	4 003
1989	3 043	513	156	67	82	3 861

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.5**Åkerarealen efter storleksgrupp 1994***Area of arable land in different size groups of arable land in 1994*

Område	Åkerareal inom storleksgrupp, hektar åkermark							Summa
	2,1– 5,0	5,1– 10,0	10,1– 20,0	20,1– 30,0	30,1– 50,0	50,1– 100,0	Över 100,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	559	1 973	5 712	6 311	12 043	22 779	40 620	89 996
Uppsala	675	1 970	7 612	10 082	24 419	54 032	54 114	152 903
Södermanlands	581	1 929	6 009	5 887	15 594	34 323	67 910	132 233
Östergötlands	1 207	3 636	8 814	11 855	28 848	69 600	87 219	211 179
Jönköpings	3 525	8 801	15 763	14 371	22 655	20 891	7 184	93 190
Kronobergs	2 997	7 019	10 922	7 692	13 236	10 904	2 960	55 730
Kalmar	1 700	5 531	12 599	13 278	30 284	40 252	27 176	130 820
Gotlands	738	1 592	5 326	6 740	19 114	32 548	18 520	84 577
Blekinge	1 315	3 276	5 366	4 350	8 260	7 981	5 289	35 838
Kristianstads	3 111	8 437	20 500	19 638	32 447	42 547	50 335	177 015
Malmöhus	2 143	6 052	17 952	21 550	43 826	82 068	124 196	297 787
Hallands	2 574	7 247	17 519	15 310	26 810	29 797	21 171	120 428
Göteborgs o Bohus	2 679	7 682	14 162	9 528	14 252	13 549	3 940	65 792
Älvsborgs	5 165	13 318	25 373	21 940	32 623	35 718	17 832	151 969
Skaraborgs	2 306	7 746	23 561	24 707	55 425	79 257	84 244	277 246
Värmlands	3 926	8 955	13 302	10 551	18 456	28 072	27 212	110 473
Örebro	1 344	3 655	7 633	8 809	17 242	35 955	34 794	109 433
Västmanlands	549	1 551	6 334	9 229	20 771	40 253	45 217	123 904
Kopparbergs	2 229	3 967	8 421	7 408	14 501	19 451	6 860	62 836
Gävleborgs	2 209	6 164	11 886	10 595	18 598	18 895	6 288	74 634
Västernorrlands	3 193	7 107	10 066	8 395	11 811	12 169	4 094	56 834
Jämtlands	2 681	5 327	8 353	6 694	10 415	9 564	2 237	45 270
Västerbottens	3 001	8 668	13 500	9 303	15 802	21 005	6 209	77 487
Norrbottns	1 994	4 460	6 885	5 372	8 578	11 779	3 435	42 503
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	2 135	6 172	21 127	24 459	55 492	100 252	136 910	346 546
" mellanbygder	3 405	9 141	26 093	30 951	67 546	98 569	90 474	326 179
" norra slättbygder	3 183	10 227	31 912	35 458	77 091	133 628	158 720	450 218
Svealands slättbygder	3 309	10 395	33 156	41 065	91 952	194 074	253 696	627 647
Götalands skogsbygder	19 638	51 903	94 082	76 183	119 818	118 501	52 137	532 263
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 463	15 665	26 468	22 240	40 825	54 739	35 064	201 463
Nedre Norrland	8 304	18 092	28 787	23 570	37 066	39 721	12 291	167 831
Övre Norrland	5 963	14 468	21 944	15 670	26 220	33 904	9 761	127 930
<i>Hela riket</i>								
1994	52 400	136 062	283 568	269 596	516 010	773 388	749 053	2 780 077
1993	53 339	139 272	288 772	277 731	524 563	768 801	727 251	2 779 729
1992	53 947	139 092	291 983	283 947	532 268	759 383	707 322	2 767 942
1991	55 051	142 115	298 167	292 406	541 922	761 722	698 614	2 789 997
1990	57 460	145 662	309 428	304 009	558 354	776 427	693 252	2 844 592
1989	59 072	149 610	317 649	314 129	568 699	773 586	670 371	2 853 116

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förändringarna i åkerarealen inom olika storleksgrupper under den senaste femårsperioden följer ungefär samma mönster som förändringarna i antalet företag i motsvarande storleksgrupper. Av den totala åkerarealen 1994, som var ca

2,8 miljoner hektar, svarade företag med mer än 50 hektar åkermark för 1,5 miljoner hektar eller 55 %. Motsvarande andel av antalet företag var 17 %. Malmöhus län följt av Skaraborgs län har de största åkerarealerna i landet.

I karta 2.6 redovisas den genomsnittliga arealen åkermark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1994.

De högsta värdena noteras för Södermanlands län med 58,4 hektar, Östergötlands län med 52,3, Uppsala län och Västmanlands län med 50,3 respektive 50,2 hektar. Lägst ligger Jämtlands län med 16,8 följt av Kronobergs med 16,9 och Västernorrlands län med 17,0 hektar. Genomsnittet för hela riket 1994 var 30,9 hektar. Den genomsnittliga åkerarealen per företag har sedan 1989 ökat med 1,9 hektar (eller 6 %) avseende hela riket.

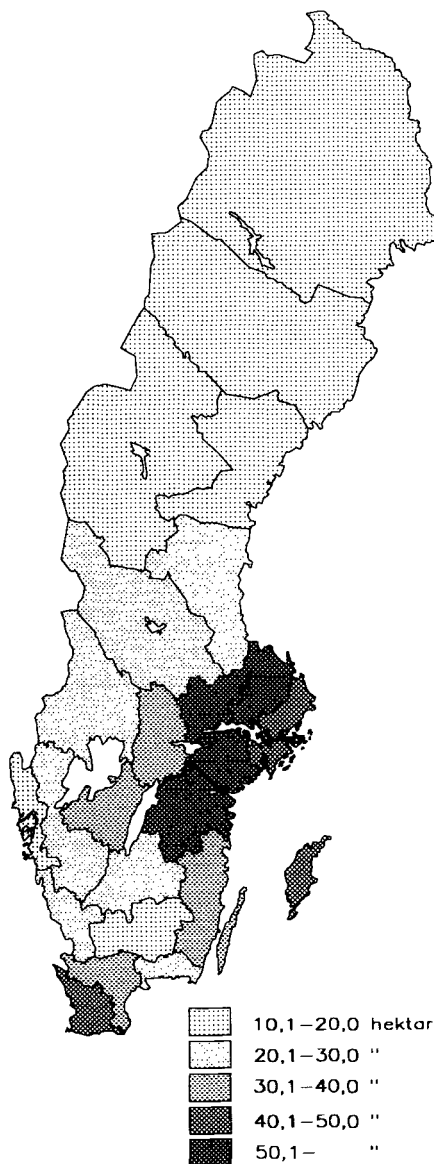
Karta 2.6

Genomsnittliga arealer åker per företag inom län 1994

Average areas of arable land per holding in 1994. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

I karta 2.7 redovisas den genomsnittliga arealen skogsmark per företag med mer än 2,0 hektar åkermark 1994. De högsta värdena noteras för Jämtlands län och Norrbottens län med 104,6 respektive 104,4 hektar. Lägst ligger Malmöhus län med 5,6 hektar följt av Kristianstads län med 16,0 hektar. Genomsnittet för hela riket 1994 var 43,8 hektar. Den genomsnittliga skogsarealen per företag har sedan 1989 ökat med 2,1 hektar (eller 5 %) avseende hela riket.

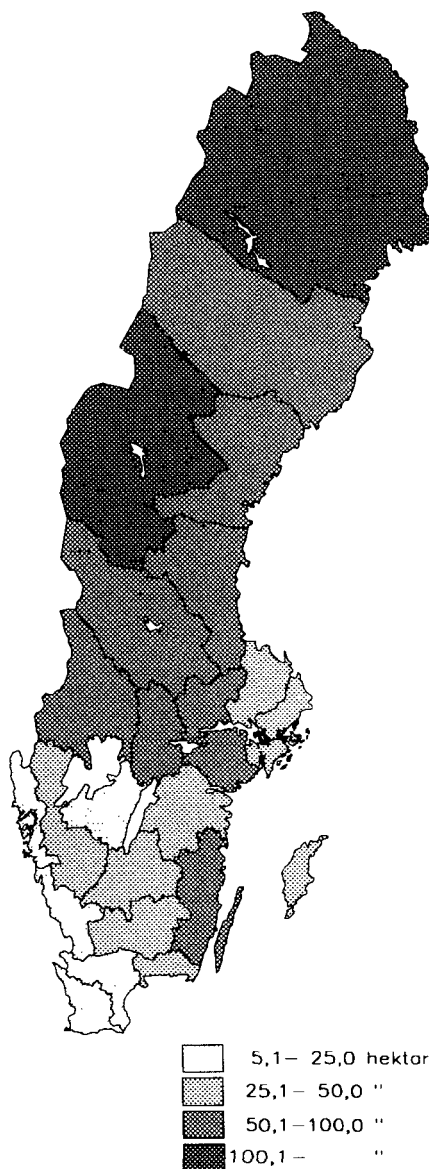
Karta 2.7

Genomsnittliga arealer skog per företag inom län 1994

Average areas of forest land per holding in 1994. Counties

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land

Tabell 2.8**Antal företag efter företagarekategori 1994***Number of holdings for different categories of holder in 1994*

Område, storleksgrupp	Antal företag brukade av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	1 314	362	20	99	7	5	68	1 875
Uppsala	2 177	696	26	95	3	1	39	3 037
Södermanlands	1 563	524	16	119	1	1	40	2 264
Östergötlands	2 832	889	23	242	1	3	50	4 040
Jönköpings	3 581	952	46	45	—	4	34	4 662
Kronobergs	2 636	586	36	21	1	1	19	3 300
Kalmar	3 102	736	46	116	3	2	25	4 030
Gotlands	1 665	326	13	58	1	1	41	2 105
Blekinge	1 376	230	16	36	1	1	9	1 669
Kristianstads	4 695	790	42	193	4	5	95	5 824
Malmöhus	5 069	807	37	284	4	10	89	6 300
Hallands	3 491	824	53	187	2	3	80	4 640
Göteborgs o Bohus	2 913	562	59	43	1	3	62	3 643
Älvsborgs	5 574	1 376	76	70	2	4	79	7 181
Skaraborgs	5 344	1 544	46	164	5	5	101	7 209
Värmlands	3 475	964	87	59	1	2	25	4 613
Örebro	2 194	502	25	74	2	2	37	2 836
Västmanlands	1 800	504	16	90	2	1	55	2 468
Kopparbergs	2 124	472	44	51	—	7	24	2 722
Gävleborgs	2 760	537	36	54	—	2	29	3 418
Västernorrlands	2 533	662	61	35	1	1	49	3 342
Jämtlands	1 979	571	38	57	1	1	44	2 691
Västerbottens	3 036	793	32	98	5	1	28	3 993
Norrbottens	1 663	459	38	50	4	4	22	2 240
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	5 686	1 001	47	436	6	11	130	7 317
" mellanbygder	6 903	1 263	62	316	4	7	132	8 687
" norra slättbygder	7 742	2 144	71	375	7	9	146	10 494
Svealands slättbygder	9 030	2 646	112	490	14	11	222	12 525
Götalands skogsbygder	20 753	4 871	293	304	8	15	256	26 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 573	1 600	122	121	2	7	77	8 502
Nedre Norrland	7 026	1 743	141	144	2	5	117	9 178
Övre Norrland	5 183	1 400	84	154	9	5	64	6 899
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	10 962	2 279	271	75	1	11	71	13 670
5,1 – 10,0	14 297	2 984	285	105	7	5	119	17 802
10,1 – 20,0	15 443	3 143	186	167	6	6	177	19 128
20,1 – 30,0	8 532	1 929	77	138	8	4	115	10 803
30,1 – 50,0	10 100	2 531	62	260	8	2	165	13 128
50,1 – 100,0	7 435	2 759	38	691	9	7	291	11 230
Över 100,0	2 127	1 043	13	904	13	35	206	4 341
<i>Hela riket</i>								
1994	68 896	16 668	932	2 340	52	70	1 144	90 102
1993	70 190	16 905	1 066	2 132	60	71	1 061	91 485
1992	70 758	17 082	1 207	1 803	64	69	1 047	91 850
1991	72 187	17 352	1 361	1 455	66	69	1 064	93 554
1990	75 151	17 568	1 617	980	71	76	1 097	96 560
1989	77 203	17 593	1 737	794	77	75	1 074	98 553

Som framgår av tabell 2.8 svarar företagarekategorierna Enskild person och Enkelt bolag för den helt dominerande delen av brukandet, 95 %. Några större förskjutningar mellan brukningsformerna kan inte noteras under den senaste femårsperioden. Antalet företag som brukas av aktiebolag har

ökat under hela perioden men utgör totalt endast drygt 2 % av företagen 1994.

Mellan 1993 och 1994 har det totala antalet företag minskat med 1 383. Det är framför allt företag brukade av enskilda personer som blivit färre.

Tabell 2.9

Åkerarealen efter företagarekategori 1994. Hektar

Area of arable land for different categories of holder in 1994. Hectares

Område, storleksgrupp	Åkerareal i hektar brukad av							Summa
	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Övriga	
<i>Län</i>								
Stockholms	52 679	17 606	532	12 543	774	800	5 062	89 996
Uppsala	91 898	41 990	801	13 342	1 201	240	3 432	152 903
Södermanlands	74 960	31 703	1 134	19 542	300	210	4 385	132 233
Östergötlands	122 925	51 729	549	32 529	37	414	2 997	211 179
Jönköpings	66 125	22 347	597	2 197	–	318	1 606	93 190
Kronobergs	40 995	12 179	288	1 326	113	165	664	55 730
Kalmar	87 032	28 887	674	12 420	53	570	1 184	130 820
Gotlands	59 134	15 602	227	6 569	215	254	2 577	84 577
Blekinge	27 263	5 101	290	2 765	12	132	276	35 838
Kristianstads	122 054	23 618	689	22 175	249	572	7 658	177 015
Malmöhus	200 855	35 934	1 590	49 174	450	1 091	8 693	297 787
Hallands	77 972	21 436	794	15 759	86	382	3 998	120 428
Göteborgs o Bohus	49 419	11 289	599	1 778	22	256	2 429	65 792
Älvsborgs	105 311	34 408	818	6 079	113	340	4 901	151 969
Skaraborgs	172 935	70 749	1 145	23 888	609	475	7 445	277 246
Värmlands	75 217	26 444	1 083	6 115	43	247	1 325	110 473
Örebro	75 338	21 066	535	9 656	45	412	2 380	109 433
Västmanlands	75 103	28 657	449	13 953	1 078	75	4 590	123 904
Kopparbergs	45 448	11 999	401	3 728	–	401	859	62 836
Gävleborgs	56 283	13 253	511	3 386	–	197	1 005	74 634
Västernorrlands	39 397	13 458	487	2 142	31	163	1 156	56 834
Jämtlands	30 252	9 892	319	3 041	29	163	1 575	45 270
Västerbottens	51 792	16 858	276	7 017	405	171	967	77 487
Norrbottnens	27 447	10 430	309	3 345	183	207	582	42 503
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	223 636	44 245	1 531	62 898	598	1 700	11 937	346 546
" mellanbygder	223 589	52 379	1 322	38 292	280	926	9 392	326 179
" norra slättbygder	275 336	107 891	1 441	52 462	709	985	11 394	450 218
Svealands slättbygder	381 702	147 860	3 771	69 555	3 075	1 872	19 813	627 647
Götalands skogsbygder	378 555	117 433	3 707	19 960	372	1 357	10 879	532 263
Mellersta Sveriges skogsbygder	141 929	42 953	1 476	11 692	367	295	2 750	201 463
Nedre Norrland	118 586	34 708	1 172	8 908	60	740	3 657	167 831
Övre Norrland	84 501	29 166	673	10 702	588	378	1 922	127 930
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	41 907	8 884	1 009	286	4	36	275	52 400
5,1 – 10,0	109 291	22 817	2 097	852	50	37	918	136 062
10,1 – 20,0	229 107	46 377	2 665	2 571	82	88	2 679	283 568
20,1 – 30,0	212 740	48 306	1 874	3 508	192	91	2 887	269 596
30,1 – 50,0	395 693	100 359	2 383	10 616	307	83	6 569	516 010
50,1 – 100,0	505 414	192 705	2 693	50 719	660	528	20 667	773 388
Över 100,0	333 681	157 186	2 373	205 917	4 752	7 392	37 751	749 053
<i>Hela riket</i>								
1994	1 827 834	576 634	15 094	274 469	6 048	8 254	71 744	2 780 077
1993	1 848 252	583 773	15 982	250 772	6 202	8 793	65 956	2 779 729
1992	1 855 684	596 700	17 535	216 471	6 448	8 752	66 352	2 767 942
1991	1 892 852	614 574	20 199	177 003	6 969	8 905	69 495	2 789 997
1990	1 966 812	635 986	23 820	128 090	6 692	9 624	73 568	2 844 592
1989	1 993 105	636 700	25 091	108 928	7 112	9 258	72 922	2 853 116

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 2.9 redovisas åkerarealens fördelning efter företagarekategori. Företagare i kategorierna enskild person och enkelt bolag brukade 86 % av åkerarealen 1994. Den areal som brukas av aktiebolag har under den senaste femårsperioden ökat från 4 till 10 % av åkerarealen.

Tabell 2.10**Antal företag efter storleksgrupp skogsmark¹ 1994***Number of holdings for different size groups of forest land in 1994*

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Antal företag inom storleksgrupp, hektar skogsmark								Summa
	0	0,1– 5,0	5,1– 25,0	25,1– 50,0	50,1– 100,0	100,1– 200,0	200,1– 400,0	Över 400,0	
Län									
Stockholms	589	100	415	324	244	141	37	25	1 875
Uppsala	841	214	798	571	415	139	43	16	3 037
Södermanlands	732	100	575	360	268	136	41	52	2 264
Östergötlands	1 497	300	812	534	491	281	94	31	4 040
Jönköpings	1 029	132	1 003	1 188	879	365	54	12	4 662
Kronobergs	547	137	732	852	672	287	62	11	3 300
Kalmar	1 148	273	601	671	739	427	147	24	4 030
Gotlands	392	163	622	462	317	128	19	2	2 105
Blekinge	308	126	416	373	286	125	29	6	1 669
Kristianstads	2 753	811	1 284	539	332	86	8	11	5 824
Malmöhus	4 958	716	404	113	66	21	8	14	6 300
Hallands	1 709	620	1 085	670	405	133	11	7	4 640
Göteborgs o Bohus	834	650	1 233	542	281	86	15	2	3 643
Älvsborgs	1 227	678	2 410	1 524	916	338	70	18	7 181
Skaraborgs	2 335	1 319	2 156	763	414	166	33	23	7 209
Värmlands	677	309	1 173	960	855	488	113	38	4 613
Örebro	628	284	901	466	310	157	61	29	2 836
Västmanlands	571	144	519	494	444	236	43	17	2 468
Kopparbergs	443	82	549	626	590	338	81	13	2 722
Gävleborgs	425	167	519	538	757	703	279	30	3 418
Västernorrlands	439	286	573	531	616	558	293	46	3 342
Jämtlands	347	98	413	381	483	537	343	89	2 691
Västerbottens	405	116	634	854	1 049	658	230	47	3 993
Norrbottns	270	84	231	320	492	507	283	53	2 240
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	5 577	758	665	174	95	25	9	14	7 317
" mellanbygder	3 678	1 255	1 739	999	674	261	56	25	8 687
" norra slättbygder	3 474	1 863	3 243	1 056	537	236	56	29	10 494
Svealands slättbygder	3 255	859	3 208	2 251	1 738	862	219	133	12 525
Götalands skogsbygder	5 651	1 952	6 712	5 688	4 231	1 801	380	85	26 500
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 442	453	2 045	1 794	1 605	874	240	49	8 502
Nedre Norrland	1 232	552	1 502	1 436	1 788	1 682	841	145	9 178
Övre Norrland	795	217	944	1 258	1 653	1 300	596	136	6 899
Storleksgrupp, hektar åkermark									
2,1 – 5,0	3 364	2 120	3 854	2 141	1 304	639	211	37	13 670
5,1 – 10,0	4 171	1 685	4 876	3 247	2 328	1 078	355	62	17 802
10,1 – 20,0	5 074	1 547	4 540	3 362	2 704	1 396	416	89	19 128
20,1 – 30,0	3 111	818	2 184	1 763	1 642	938	304	43	10 803
30,1 – 50,0	3 827	901	2 413	2 126	2 104	1 263	423	71	13 128
50,1 – 100,0	3 793	631	1 732	1 591	1 725	1 242	427	89	11 230
Över 100,0	1 764	207	459	426	514	485	261	225	4 341
Hela riket									
1994	25 104	7 909	20 058	14 656	12 321	7 041	2 397	616	90 102
1993	25 798	7 996	20 322	14 901	12 449	7 029	2 379	611	91 485
1992	25 997	7 956	20 409	15 059	12 530	6 968	2 359	572	91 850
1991	26 532	8 061	20 958	15 337	12 726	7 043	2 340	557	93 554
1990	27 041	8 269	21 878	15 876	13 288	7 244	2 383	581	96 560
1989	27 760	8 453	22 353	16 239	13 473	7 317	2 370	588	98 553

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.12 och 2.13.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 2.10 framgår att över 70 % av företagen med mer än 2,0 hektar åkermark redovisade skogsmark 1994. Regionalt förelåg stora skillnader. I Götalands södra slättbygder redovisades skogsmark av endast 24 % av företagen medan motsvarande siffra för Övre Norrland var ca 88 %.

Sett över hela riket är det vanligast att man har skogsmark i storleksgruppen 5,1 – 10,0 hektar åkermark. I den gruppen har 77 % av företagen redovisat skogsmark 1994. Man kan också notera att stort skogsmarksinnehav är relativt vanligt vid företag med stora åkerarealer. Arealerna skogsmark vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark redovisas i tabell 2.11.

Tabell 2.11

Skogsmarksarealen¹ efter storleksgrupp 1994. Hektar

Area of forest land in different size groups of forest land in 1994. Hectares

Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Figures refer to holdings of more than 2.0 hectares of arable land.

Område, storleksgrupp	Skogsmarksarealen inom storleksgrupp, hektar skogsmark							Summa
	0,1–	5,1–	25,1–	50,1–	100,1–	200,1–	Over	
	5,0	25,0	50,0	100,0	200,0	400,0	400,0	
<i>Län</i>								
Stockholms	318	6 223	12 340	17 385	19 470	9 642	27 697	93 075
Uppsala	693	12 062	21 271	29 420	18 557	11 010	29 869	122 882
Södermanlands	320	8 779	13 022	19 279	19 084	11 038	61 851	133 373
Östergötlands	860	11 618	19 822	35 458	39 063	24 865	47 010	178 697
Jönköpings	401	16 421	44 417	62 311	48 926	15 139	12 220	199 835
Kronobergs	388	12 066	31 600	47 985	38 111	16 474	8 640	155 265
Kalmar	738	9 277	25 333	53 567	58 987	39 574	26 687	214 163
Gotlands	554	9 371	17 087	22 404	17 507	4 801	1 410	73 133
Blekinge	379	6 384	13 871	20 546	16 078	7 818	9 380	74 456
Kristianstads	1 927	17 158	19 730	22 960	11 032	1 848	18 745	93 399
Malmöhus	1 507	4 874	3 726	4 403	2 934	2 425	15 254	35 123
Hallands	1 654	15 566	24 448	28 432	17 096	3 184	7 611	97 990
Göteborgs o Bohus	1 851	16 784	19 604	19 703	11 684	4 033	473	74 131
Älvsborgs	1 978	35 547	55 560	64 718	44 547	17 584	21 071	241 006
Skaraborgs	3 592	28 799	27 370	28 804	22 734	8 084	18 892	138 274
Värmlands	960	17 626	35 748	60 827	67 961	30 185	23 675	236 981
Örebro	831	12 718	16 972	21 855	21 455	16 052	58 164	148 047
Västmanlands	451	7 874	18 442	31 875	32 892	11 729	24 185	127 448
Kopparbergs	273	8 848	23 473	42 413	46 053	20 662	9 715	151 436
Gävleborgs	524	8 002	20 550	56 233	99 077	74 492	16 559	275 436
Västernorrlands	835	8 745	19 920	44 823	80 066	79 782	28 541	262 712
Jämtlands	267	6 292	14 159	36 203	76 819	94 095	53 748	281 582
Västerbottens	319	10 266	32 416	76 953	91 322	62 052	31 534	304 862
Norrbottnens	227	3 675	12 393	36 288	73 525	77 794	29 990	233 890
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	1 714	8 063	5 710	5 930	2 920	2 287	10 544	37 168
" mellanbygder	3 124	24 588	36 516	47 537	35 109	14 360	36 559	197 792
" norra slättbygder	5 091	43 172	37 496	37 306	32 174	13 370	23 840	192 449
Svealands slättbygder	2 686	47 539	83 273	123 175	118 452	58 274	147 891	581 290
Götalands skogsbygder	5 609	101 789	211 007	301 609	241 546	103 590	100 102	1 065 251
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 412	31 574	67 306	115 331	120 572	62 287	96 305	494 787
Nedre Norrland	1 617	23 022	54 004	132 188	239 401	226 890	81 815	758 937
Övre Norrland	594	15 230	47 960	121 767	184 805	163 302	85 861	619 519
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
2,1 – 5,0	5 915	54 457	77 578	91 653	87 707	57 765	22 804	397 880
5,1 – 10,0	4 755	70 770	119 637	165 426	147 429	96 325	38 549	642 891
10,1 – 20,0	4 324	67 165	124 733	194 669	191 445	111 945	50 979	745 199
20,1 – 30,0	2 207	32 730	65 436	118 043	129 375	80 388	25 078	453 256
30,1 – 50,0	2 423	36 449	79 749	151 590	175 990	113 550	63 520	623 269
50,1 – 100,0	1 655	26 409	60 113	125 312	174 279	113 261	65 394	566 423
Över 100,0	568	7 057	16 026	38 150	68 752	71 128	316 594	518 275
<i>Hela riket</i>								
1994	21 847	294 976	543 272	884 843	974 977	644 361	582 918	3 947 194
1993	22 082	298 743	552 067	894 181	972 757	639 770	582 849	3 962 448
1992	22 592	301 315	558 403	901 274	963 847	635 465	538 491	3 921 387
1991	22 944	309 933	568 770	916 322	975 725	628 265	527 109	3 949 068
1990	23 411	323 506	588 681	956 433	1 003 225	639 037	531 138	4 065 431
1989	23 947	330 697	602 248	968 927	1 012 603	634 525	533 251	4 106 198

1) Sveriges totala skogsmarksareal redovisas i tabellerna 2.12 och 2.13.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.12**Antal företag, areal åkermark och areal skogsmark efter arealstorlekar 1992***Number of holdings, area of arable land and area of forest land in different size groups in 1992*

Storleksgrupp, hektar skogsmark	Storleksgrupp, hektar åkermark							Summa över 2,0 hektar åkermark	Högst 2,0 hektar åkermark ¹	Samtliga företag
	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0			
<i>Antal företag</i>										
0	3 449	4 240	5 272	3 340	4 139	3 834	1 723	25 997	26 151	52 148
0,1 – 5,0	2 129	1 664	1 611	841	896	626	189	7 956	41 602	49 558
5,1 – 20,0	3 271	4 023	3 762	1 781	1 908	1 311	338	16 394	55 803	72 197
20,1 – 50,0	2 894	4 295	4 366	2 326	2 767	1 935	491	19 074	41 489	60 563
50,1 – 100,0	1 349	2 420	2 749	1 750	2 110	1 670	482	12 530	22 583	35 113
100,1 – 200,0	647	1 071	1 390	962	1 249	1 205	444	6 968	11 581	18 549
200,1 – 400,0	205	368	403	331	404	410	238	2 359	4 304	6 663
Över 400,0	36	54	79	41	70	83	209	572	2 005	2 577
Summa 1992	13 980	18 135	19 632	11 372	13 543	11 074	4 114	91 850	205 518	297 368
1988	15 970	20 076	21 941	13 130	14 785	11 205	3 799	100 906	195 953	296 859
1981	18 588	24 397	27 276	15 529	15 807	10 255	3 284	115 136	189 992	305 128
<i>Åkerareal, hektar</i>										
0	13 212	32 852	78 758	83 491	163 518	265 189	299 130	936 150	..	..
0,1 – 5,0	7 961	12 648	23 855	20 906	35 088	42 154	29 855	172 467	..	..
5,1 – 20,0	12 464	30 615	55 249	44 284	74 437	89 386	50 571	357 006	..	..
20,1 – 50,0	11 434	32 840	64 978	58 028	108 078	131 462	75 638	482 458	..	..
50,1 – 100,0	5 338	18 723	40 827	43 770	82 974	112 727	75 653	380 012	..	..
100,1 – 200,0	2 567	8 264	21 007	24 206	49 447	83 963	70 493	259 947	..	..
200,1 – 400,0	814	2 747	6 137	8 262	15 991	28 623	43 689	106 263	..	..
Över 400,0	157	403	1 172	1 000	2 735	5 879	62 293	73 639	..	..
Summa 1992	53 947	139 092	291 983	283 947	532 268	759 383	707 322	2 767 942	..	..
1988	61 137	153 504	326 262	328 069	580 066	764 595	658 686	2 872 319	..	..
1981	70 471	186 323	405 293	387 167	617 162	694 913	576 549	2 937 878	..	..
<i>Skogsmarksareal, hektar</i>										
0,1 – 5,0	5 900	4 729	4 552	2 347	2 430	1 629	535	22 121	120 302	142 423
5,1 – 20,0	40 623	50 406	48 188	22 758	24 510	16 982	4 420	207 887	662 917	870 804
20,1 – 50,0	96 156	145 032	150 476	79 209	95 976	67 455	16 897	651 200	1 380 358	2 031 558
50,1 – 100,0	94 963	172 614	197 931	125 664	152 544	122 101	35 519	901 246	1 594 377	2 495 623
100,1 – 200,0	89 149	146 193	191 086	131 866	173 729	169 111	62 732	963 865	1 601 461	2 565 326
200,1 – 400,0	56 632	99 693	108 331	87 623	108 040	109 007	66 172	635 498	1 163 805	1 799 303
Över 400,0	26 949	30 606	42 858	23 064	48 391	58 247	308 397	538 512	11 879 774	12 418 286
Summa 1992	410 372	649 273	743 422	472 530	605 530	544 532	494 671	3 920 329	18 402 994	22 323 323
1988	468 617	723 471	808 796	519 749	614 471	530 380	482 731	4 148 215	18 387 069	22 535 284
1981	535 438	859 263	955 149	549 358	594 554	457 509	493 262	4 444 533	18 297 702	22 742 235

1) Uppgifter om areal åkermark ej framtagna för företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Uppgifter om den totala skogsmarksarealens fördelning enligt lantbruksräkningen 1992 redovisas i tabellerna 2.12 och 2.13.

Av den totala skogsarealen finns 18 % i företag med mer än 2,0 hektar åker vilket är oförändrat sedan 1988. Vid lantbruksräkningen 1981 var andelen 20 %.

Tabell 2.13

Skogsmarksarealen efter företagarekategori 1992. Hektar

Area of forest land for different categories of holder in 1992. Hectares

Område	Enskild person	Enkelt bolag	Dödsbo	Aktiebolag	Staten	Kommun	Kyrkan	Andra kategorier	Summa
<i>Län</i>									
Stockholms	98 972	53 127	8 967	30 920	20 508	22 056	23 051	24 001	281 601
Uppsala	106 036	56 895	7 221	162 900	16 860	5 529	8 641	41 268	405 350
Södermanlands	128 257	80 116	8 399	51 151	30 511	10 319	5 452	32 947	347 152
Östergötlands	189 890	154 524	12 135	125 044	65 321	11 848	13 304	43 319	615 385
Jönköpings	295 397	214 593	16 129	28 433	55 024	16 684	19 200	10 245	655 705
Kronobergs	270 745	171 883	14 198	20 968	69 206	12 428	17 656	12 167	589 250
Kalmar	288 182	246 638	13 461	51 826	83 856	13 924	17 199	13 521	728 605
Gotlands	79 113	26 727	2 827	7 297	2 944	814	6 945	4 475	131 142
Blekinge	109 653	51 048	5 557	10 400	5 494	5 421	4 443	2 090	194 106
Kristianstads	150 729	67 852	5 642	21 916	23 627	5 493	6 359	8 486	290 104
Malmöhus	39 958	13 330	1 110	11 649	5 799	4 312	1 764	3 746	81 667
Hallands	136 500	73 517	7 547	11 494	16 455	8 100	9 425	4 287	267 325
Göteborgs o Bohus	93 613	35 862	7 020	6 561	14 103	12 971	3 497	4 575	178 200
Älvsborgs	324 309	192 683	19 689	39 889	35 883	22 647	18 314	19 373	672 788
Skaraborgs	149 896	81 602	8 249	19 384	44 496	7 212	18 594	14 008	343 441
Värmlands	397 315	292 673	35 190	484 808	32 942	22 874	35 586	7 533	1 308 922
Örebro	143 633	73 561	6 483	152 500	149 081	13 244	13 436	19 617	571 554
Västmanlands	114 745	64 961	4 939	59 688	80 899	10 704	10 262	29 053	375 251
Kopparbergs	416 008	288 903	57 488	668 467	218 162	27 678	16 467	220 707	1 913 879
Gävleborgs	390 717	195 133	22 578	624 071	100 905	22 861	20 160	56 499	1 432 924
Västernorrlands	435 656	259 564	29 406	749 248	109 206	17 494	23 196	31 437	1 655 207
Jämtlands	551 688	454 211	58 517	1 273 295	191 962	22 041	45 437	30 935	2 628 085
Västerbottens	686 167	459 890	47 900	767 626	992 177	33 293	14 788	136 734	3 138 574
Norrbottnens	602 873	462 746	70 701	425 620	1 645 154	16 766	13 940	279 308	3 517 109
<i>Hela riket</i>									
1992	6 200 052	4 072 036	471 350	5 805 151	4 010 575	346 712	367 117	1 050 330	22 323 323
1988	6 358 480	3 725 574	548 647	5 589 744	4 482 545	371 844	345 789	1 112 661	22 535 284
1981	6 758 781	2 908 244	882 870	5 863 722	4 611 413	373 729	355 417	988 059	22 742 235

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Av tabell 2.13 framgår den totala skogsmarksarealens fördelning på företagarekategorier enligt lantbruksräkningen 1992.

Fördelningen av den privata skogsmarken mellan kategorierna enskild person, enkelt bolag och dödsbo 1992 skiljer sig från fördelningen 1988 genom att företagarekategorin enkelt bolag har ökat sin andel av skogsmarksarealen medan kategorierna enskild person samt dödsbo 1992 har ett lägre skogsmarksinnehav än 1988. Andelen skogsmark som ägs av dödsbo är störst i Kopparbergs, Jämtlands och Norrbottens län.

I södra och mellersta Sverige är största delen av skogsmarken privatägd. I södra Norrland har aktiebolagen sin största

utbredning medan staten har den största andelen av skogsmarken i Norrbottens län.

Annan publicering

Uppgifter om företag, arealer och brukningsförhållanden publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9401 och J 10 SM 9401.

Uppgifter från lantbruksräkningarna har publicerats i Lantbruksräkningen 1971, 1976 och 1981. Uppgifter från Lantbruksräkningen 1988 har redovisats i Statistiska meddelanden J 13 SM 9002 och J 33 SM 9001 och Lantbruksräkningen 1992 i Statistiska meddelanden J 13 SM 9302.

Företagens driftsinriktning

Uppgifter om jordbruksföretagens driftsinriktning och arbetsbehov – typologidata, se faktarutan nedan – belyser graden av specialisering inom jordbruket. De ger också genom företagets standardiserade arbetsbehov ett mått på företagets storlek. Till skillnad mot det traditionella måttet, åkerarealen, tar detta mått hänsyn också till antalet husdjur på företaget och till vilka grödor som odlas. En översyn har lett fram till en reviderad typologi, som tillämpas fr.o.m. LBR 1990 (jämte omklassificering för 1989).

Driftsinriktning

Som framgår av tabell 2.14 är det svenska jordbruket relativt specialiserat. Ungefär 12 700 företag är växtodlingsföretag (de flesta av dessa är jordbruksväxtodlare), 38 200 är husdjursföretag (där nötkreatursföretagen dominerar) och endast 7 000 är blandföretag (med övervikt för husdjurskötsel).

Typologin ger möjlighet att ta fram också mer detaljerade driftsinriktningar. Av dessa uppgifter framgår t.ex. att mjölkkor klart dominerar inom nötkreatursföretagen (16 900 mjölkföretag finns i Sverige).

Ungefär 32 600 jordbruksföretag klassificeras som småbruk, vilket innebär att de har ett arbetsbehov under 400 standardtimmar. Dessa företag – ca 36 % av samtliga jordbruksföretag – torde spela mycket liten roll för brukarnas försörjning.

Tabell 2.14

Antal företag efter driftsinriktning 1994

Number of holdings by type of farming in 1994

Driftsinriktning	Antal företag
Jordbruksväxter	10 637
Köks-, prydnads- och plantskoleväxter	571
Frukt och bär	691
Blandad växtodling	763
Summa växtodling	12 662
Nötkreatur	29 218
Får och getter	1 725
Svin	2 925
Fjäderfä	330
Blandad husdjurskötsel	3 968
Summa husdjurskötsel	38 166
Blandat jordbruk, mest växtodling	2 654
Blandat jordbruk, mest husdjurskötsel	4 387
Summa blandat jordbruk	7 041
Småbruk ¹	32 594
Samtliga ² 1994	90 463
1993	91 849
1992	91 849
1991	93 938
1990	96 945

1) Företag med arbetsbehov under 400 standardtimmar.

2) Företag med minst 2,1 hektar åkermark eller djurbesättning.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Typologidata

Typologidata är samlingsnamnet för data om jordbruksföretagen avseende

- driftsinriktning i jordbruket
- arbetsbehov i jordbruket
- skogsbrukets betydelse för företaget
- arbetsbehov i skogsbruket.

Typologidata får man inte genom direkt datainsamling, utan genom att utnyttja sådana uppgifter om jordbruksföretagen som redan finns i lantbruksregistret, dvs. grödarealer och husdjursantal. På basis av dessa uppgifter och med utnyttjande av normtal som speglar arbetsbehovet för varje hektar av olika grödor respektive varje husdjur, får man en bild av dels företagets totala arbetsbehov, dels av hur detta arbetsbehov fördelas på olika driftsgrenar. Man skall vid tolkningen av typologidata komma ihåg att användningen av normtal innebär en standardisering som bygger på genomsnittsvärden – för det enskilda företaget kan arbetsbehovet vara större eller mindre beroende på bl.a. mekaniseringsgrad.

För att hänföras till en viss driftsinriktning (typklass) krävs att minst två tredjedelar av företagets arbetsbehov hänförs till motsvarande driftsgren. Så har t.ex. ett mjölkföretag minst 67 % av arbetsbehovet inom mjölkproduktionen.

Typologidata tas fram med hjälp av en indelning i typklasser, normtider för olika grödor och husdjur, regler för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar, m.m. Dessa moment beskrivs i bl.a. J 30 SM 9503: Rapporter från lantbrukets företagsregister 1994. Jordbruksföretagens driftsinriktning den 9 juni 1994. Typologidata.

Översyn av typologin

En översyn av typklassificeringssystemet har lett fram till vissa förändringar i systemet, vilka tillämpas fr.o.m. LBR 1990. LBR 1989 redovisas både efter det gamla och det nya systemet. Det totala standardiserade arbetsbehovet inom jordbruket blir ca 3 % lägre med de reviderade normtalen än med de normal som användes tidigare. Reglerna för koppling mellan gröda/husdjur och driftsgrenar har ändrats så att svinskötsel väger tyngre än tidigare. Indelningen i olika driftsinriktningar har harmoniserats med den reviderade Standard för svensk näringsgrensindelning (SNI 92), vilken baseras på EGs näringsgrensstandard NACE Rev.1. Därtill har beskrivningen av skogsbruket i typologin setts över. Det standardiserade arbetsbehovet i skogsbruket är betydligt lägre i det reviderade systemet.

Effekterna av omläggningen av typologin beskrivs närmare i publikationen J 30 SM 9103.

Tabell 2.15

Andel företag efter driftsinriktning länsvis 1994

Percentage of holdings by type of farming and county in 1994

Län	Driftsinriktning, procent				Samtliga %	Antal företag
	Växt- odling	Husdjurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk		
Stockholms	26	30	12	33	100	1 881
Uppsala	25	39	14	23	100	3 050
Södermanlands	21	42	12	25	100	2 271
Östergötlands	23	46	10	20	100	4 081
Jönköpings	3	63	2	32	100	4 671
Kronobergs	3	57	2	38	100	3 307
Kalmar	8	61	7	24	100	4 050
Gotlands	13	56	13	18	100	2 114
Blekinge	10	51	11	29	100	1 691
Kristianstads	15	50	10	24	100	5 878
Malmöhus	33	33	14	19	100	6 355
Hallands	8	55	8	29	100	4 671
Göteborgs o Bohus	6	40	6	49	100	3 646
Älvsborgs	8	43	5	44	100	7 198
Skaraborgs	20	40	10	30	100	7 243
Värmlands	11	24	6	59	100	4 616
Örebro	22	30	10	38	100	2 844
Västmanlands	30	27	13	30	100	2 475
Kopparbergs	11	34	6	49	100	2 723
Gävleborgs	9	37	5	49	100	3 421
Västernorrlands	6	33	4	56	100	3 343
Jämtlands	6	40	3	51	100	2 695
Västerbottens	6	38	3	53	100	3 997
Norrbottens	12	30	3	55	100	2 242
<i>Hela riket</i> 1994	14	42	8	36	100	90 463
1993	14	42	8	36	100	91 849
1992	14	43	8	35	100	92 234
1991	15	42	8	35	100	93 938
1990	16	42	8	34	100	96 945

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 2.15 och karta 2.16 är skillnaden i driftsinriktning stor mellan olika delar av landet. I de fyra nordligaste länen är minst 50 % av jordbruken småbruk. Bland övriga driftsinriktningar dominerar husdjurskötsel. Den allra högsta andelen småbruk finns dock i Värmland (59 %).

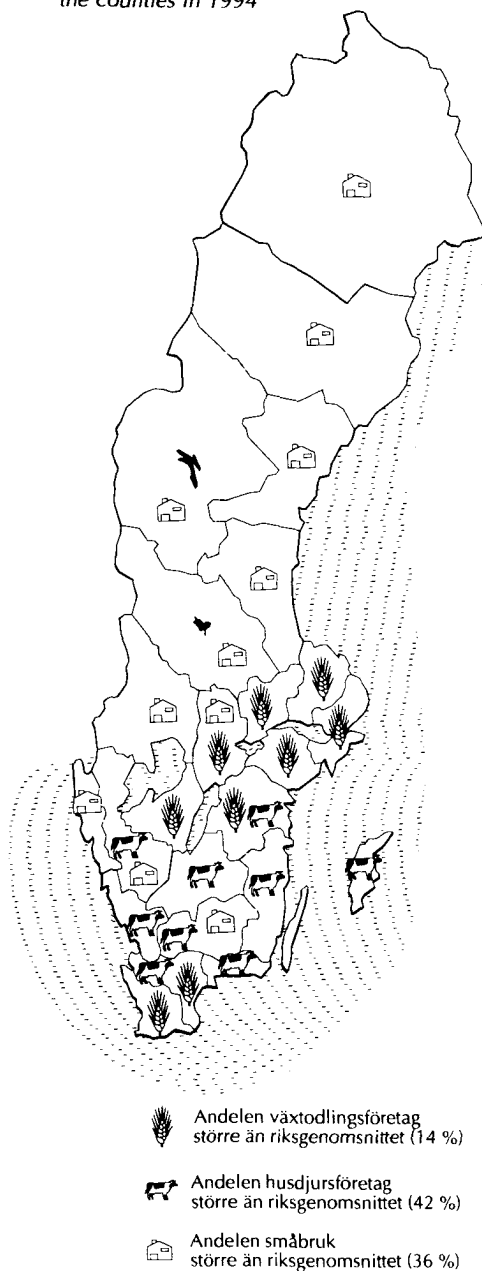
I Svealand och norra Götaland finns en tämligen homogen grupp län – Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Östergötlands, Örebro och Västmanlands län – med hög andel växtodlingsföretag och få småbruk. Även Skaraborgs län liknar denna grupp, medan Göteborgs och Bohus län och Älvsborgs län snarare liknar länen i norra Sverige.

I södra Sverige finns å ena sidan skogslän som Jönköpings och Kronobergs län med mycket hög andel husdjursföretag, obetydlig andel växtodlings- och blandföretag och jämfört med grannlänen en hög andel småbruk. Å andra sidan finns Malmöhus län, som på många sätt liknar "Mälarlandskapen", men har ännu större tonvikt på växtodlings- och blandföretag. Övriga län i södra Sverige intar en mellanställning.

Karta 2.16

Karaktäristisk driftsinriktning i jordbruket länsvis 1994

Characteristic type of farming in the counties in 1994

Arbetsbehov

Som framgår av tabell 2.17 och diagram 2.18 har mer än hälften av de svenska jordbruksföretagen, ca 48 800, ett arbetsbehov under 800 standardtimmar. Även med hänsyn tagen till att verklig arbetstid inte är detsamma som standardiserat arbetsbehov kan dessa företag endast anses utgöra deltidjordbruk.

Om man sätter gränsen för heltidsjordbruk vid 1 600 standardtimmar får man antalet heltidsjordbruk till ca 27 600. Endast ca 7 700 företag är så stora, över 4 000 standardtimmar, att anställd arbetskraft kan antas spela någon större roll på företagen.

Skillnaderna mellan olika delar av landet är stora. Andelen jordbruksföretag med mer än 1 600 standardtimmar är t.ex. 39 % i riksområde 1, jämfört med 25 % i riksområde 2 och 21 % i riksområde 3. Också skillnaderna mellan företag med olika driftsinriktning är stora. Husdjursföretagen har ganska ofta arbetsbehov över 1 600 timmar, vilket är ovanligt för växtodlingsföretagen (som dock har större säsongvariation över året).

Redovisning av företagens arbetsbehov i jord- och skogsbruket sker för tre riksområden.

Riksområde 1 (Ro 1) = Södra och mellersta Sveriges slättbygder

Riksområde 2 (Ro 2) = Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

Riksområde 3 (Ro 3) = Norra Sverige

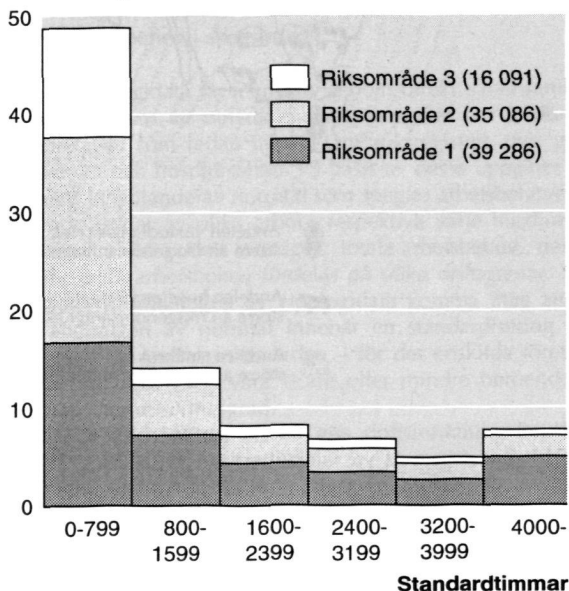
Se också bilaga 2.

Diagram 2.18

Jordbruksföretagens fördelning efter arbetsbehov i jordbruket 1994

Distribution of holdings by labour requirement in agriculture in 1994

Antal företag i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 2.17

Antal företag efter driftsinriktning och arbetsbehov i jordbruket 1994

Number of holdings by type of farming and labour requirement in agriculture in 1994

Arbetsbehov (standardtimmar)	Driftsinriktning				Samtliga
	Växt- odling	Hus- djurs- skötsel	Blandat jordbruk	Småbruk	
– 799	5 817	8 085	2 302	32 594	48 798
800 – 1 599	3 492	8 489	2 080	–	14 061
1 600 – 2 399	1 307	5 811	1 108	–	8 226
2 400 – 3 199	689	5 488	598	–	6 775
3 200 – 3 999	392	4 139	351	–	4 882
4 000 – 4 799	259	2 474	197	–	2 930
4 800 – 5 599	163	1 396	119	–	1 678
5 600 –	543	2 284	286	–	3 113
Samtliga 1994	12 662	38 166	7 041	32 594	90 463
1993	12 977	38 818	7 318	32 736	91 849
1992	12 865	39 696	7 145	32 528	92 234
1991	13 628	39 656	7 435	33 219	92 938
1990	12 865	40 549	7 820	33 017	96 945

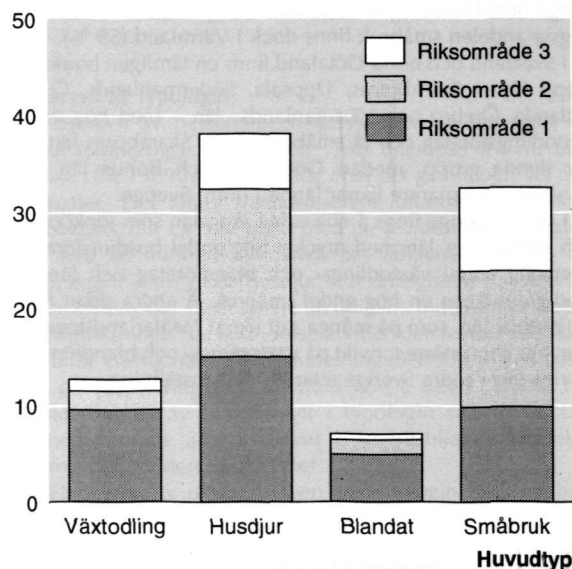
Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 2.19

Jordbruksföretagens fördelning efter driftsinriktning (huvudtyp) 1994

Distribution of holdings by type of farming in agriculture in 1994

Antal företag i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arbetsbehov i skogsbruket

Av tabell 2.20 framgår jordbruksföretagens arbetsbehov i skogsbruket. Vid tolkningen av denna tabell måste man komma ihåg att arbetsåtgången i skogsbruket varierar mycket från år till år samt att många av arbetsuppgifterna i skogen lejs ut och alltså inte utförs av jordbruksföretagets egen arbetskraft.

Av tabellen framgår att skogsbruket har en relativt liten betydelse för arbetsbehovet i de flesta svenska jordbruksföretag. Ett standardiserat arbetsbehov på minst 400 timmar i skogsbruket – vilket motsvarar 66 hektar skog i Svealand och möjliggör en viss arbetsutjämning över året – uppnås således av endast 19 % av de svenska jordbruksföretagen, dvs. ungefär 16 800 företag.

Skillnaderna mellan de olika delarna av landet är som synes stora. I riksområde 1 är t.ex. andelen jordbruksföretag med minst 400 timmars arbetsbehov i skogen så låg som 10 %. I riksområde 2 har 23 % ett arbetsbehov på minst 400 timmar i skogen, och i riksområde 3 ligger 31 % av företagen över denna gräns.

Annan publicering

Typologidata har publicerats årligen fr.o.m. årgång 1984 i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9503.

Tabell 2.20**Antal jordbruksföretag efter arbetsbehov i skogsbruket 1994**

Number of holdings by labour requirement in forestry in 1994

Arbetsbehov (standardtimmar)	Riksområde ¹			Hela riket
	Ro 1	Ro 2	Ro 3	
0	16 213	7 159	2 036	25 408
1 – 199	14 164	11 594	5 184	30 942
200 – 399	5 036	8 404	3 859	17 299
400 – 799	2 625	5 649	3 209	11 483
800 – 1 599	904	1 861	1 509	4 274
1 600 –	344	419	294	1 057
<i>Samtliga</i>				
1994	39 286	35 086	16 091	90 463
1993	39 863	35 542	16 444	91 849
1992	39 873	35 693	16 668	92 234
1991	40 403	36 494	17 041	93 938
1990	41 649	37 536	17 760	96 945

1) Se faktaruta sid 28.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Förändringar i företagets struktur

Den årligen återkommande insamlingen av uppgifter till lantbruksregistret ger bl.a. underlag för att studera förändringar i företagen i olika avseenden.

I detta avsnitt redovisas förskjutningar mellan olika klasser av företag efter ägande- och arrendeförhållanden (brukningsform) och efter åkerarealens storlek samt orsakerna till dessa förskjutningar mellan 1993 och 1994. I kapitel 9 (tabell 9.12) redovisas förskjutningar mellan klasser av företag efter kobsättningsstorlek.

Bearbetningen görs för företag med mer än 2 hektar åkermark (varav minst 0,3 hektar utnyttjad åkermark) ett av åren. De här presenterade tabellerna avser alltså företag med mer än 2 hektar åkermark 1993 och/eller 1994. Detta innebär att företag som minskar sin areal till högst 2,0 hektar åker betraktas som nedlagda medan företag som ökar sin areal till över 2,0 hektar åker räknas som nybildade.

Resultat

Av tabell 2.21 framgår att 2 770 företag lades ned mellan 1993 och 1994. Under samma period nybildades ca 1 730 företag, vilket gav en nettominskning om 1 040 företag.

Tabell 2.22 ger en storleksgruppering efter åkerareal för nedlagda företag (efter storleken året före nedläggningen, dvs. 1993), nybildade företag (för 1994) och bestående företag (båda åren).

Av tabellen framgår att de flesta nedlagda företagen varit små. Även bland de nybildade företagen är de flesta små. Av de bestående företagen (ca 94 200) ligger 94 % kvar i samma storleksgrupp båda åren. Bland de företag som bytt storleksgrupp har 2 891 ökat i storlek och 2 653 har minskat i storlek.

Tabell 2.23 visar att utarrendering är den vanligaste orsaken till att företag upphör. Ett företag definieras som upphört när åkerarealen har minskat till 0 hektar. På motsvarande sätt är återlämnande av arrende eller utarrendering de vanligaste orsakerna till att företag minskar åkerarealen. Den vanligaste orsaken till att företag ökat sin andel är tillarrendering.

Jämförbarhet

Vid bearbetningen klassificeras företagen efter åkerarealens storlek enligt uppgifterna i ägoslagsredovisningen. I övrig statistik från lantbruksregistret görs denna klassificering efter uppgifterna i grödredovisningen (se bilaga 3). Mellan dessa arealuppgifter tillåts en mindre differens. Genom att uppgifterna i ägoslagsredovisningen används, elimineras effekten av en del smärre "skenförändringar" mellan åren i åkerarealens storlek, som beror på att jordbrukarna ej alltid lämnar exakt samma uppgifter om grödarealens storlek två på varandra följande år, även om arealen i realiteten skulle vara oförändrad.

Klassificeringen av företagen efter brukningsform görs enligt ägande- och arrendeförhållanden på fastigheter med åkermark inom företaget. Klassificeringen i övrig statistik från lantbruksregistret baseras däremot på samtliga fastigheter som ingår i företaget.

Nämnda skillnader i bearbetningsmetoder medför, att här redovisade uppgifter om antal företag efter brukningsform respektive storleksgrupp skiljer sig något från motsvarande uppgifter i övrig statistik från lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om förändringar i jordbruksföretagen redovisas årligen i SCB Statistiska meddelanden serie J, senast J 30 SM 9402.

Tabell 2.21**Antal företag efter brukningsform 1993 och 1994***Number of holdings by type of holding in 1993 and 1994*

Storleksgrupp, brukningsform år 1993	Storleksgrupp, brukningsform år 1994				Summa
	Högst 2,0 hektar åkermark	Mer än 2,0 hektar Helt ägda	Helt arren- derade	Delvis ägda, delvis arrenderade	
Högst 2,0 hektar åkermark	–	1 019	443	264	1 726
Mer än 2,0 hektar åkermark					
Helt ägda	1 756	46 314	335	869	49 274
Helt arrenderade	662	456	13 306	432	14 856
Delvis ägda, delvis arrenderade	352	940	307	31 283	32 882
Summa	2 770	48 729	14 391	32 848	98 738

Tabellerna på denna sida avser
företag med mer än 2 hektar
åkermark 1993 och/eller 1994.

Källa: SCB, lantbruksregistret 1993 och 1994.

Tabell 2.22**Antal företag efter åkerarealens storlek år 1993 och 1994***Number of holdings by size of groups of arable land in 1993 and 1994*

Storleksgrupp, hektar åkermark år 1993	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1994								Summa
	0,0 – 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
0,0 – 2,0	–	582	590	317	96	65	57	19	1 726
2,1 – 5,0	890	14 790	358	72	11	7	2	–	16 130
5,1 – 10,0	792	485	18 096	464	48	12	6	–	19 903
10,1 – 20,0	529	145	529	18 666	444	96	27	1	20 437
20,1 – 30,0	196	32	54	461	10 142	509	42	2	11 438
30,1 – 50,0	203	12	18	86	326	12 361	535	15	13 556
50,1 – 100,0	114	17	19	22	36	282	10 548	240	11 278
Över 100,0	46	1	–	2	5	11	110	4 095	4 270
Summa	2 770	16 064	19 664	20 090	11 108	13 343	11 327	4 372	98 738

Källa: SCB, lantbruksregistret 1993 och 1994.

Tabell 2.23**Antal företag efter åkerarealens storlek år 1993 och typ av förändring mellan år 1993 och 1994. Upphörda och samtliga företag.***Number of holdings by size of arable land in 1993 and type of change between 1993 and 1994. Discontinued and all holdings*

Typ av företag, år 1994; förändring	Storleksgrupp, hektar åkermark år 1993								Summa
	Högst 2,0	2,1 – 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1 – 30,0	30,1 – 50,0	50,1 – 100,0	Över 100,0	
Upphörda företag									
Totalt	–	806	757	511	194	200	114	46	2 628
Därav upphörda på grund av									
försäljning	–	73	56	69	53	56	31	14	352
utarrendering	–	367	447	257	61	48	15	8	1 203
återlämnande av arrende	–	151	160	159	73	90	66	22	721
nedläggning av åker	–	167	61	18	4	1	–	–	251
annan orsak	–	24	18	5	–	4	1	1	53
Samtliga företag									
Totalt	1 726	16 130	19 903	20 437	11 438	13 556	11 278	4 270	98 738
Därav större areal på grund av									
köp, arv, gåva	964	78	103	134	91	145	161	65	1 741
tillarrendering	588	227	440	865	781	1 179	1 128	496	5 704
återtagande av arrende	137	117	120	124	63	65	70	42	738
nyodling av åkermark	4	63	72	102	63	111	99	49	563
annan orsak (ökning)	22	145	176	190	136	147	197	115	1 128
Därav mindre areal på grund av									
försäljning	–	85	111	128	91	97	85	42	639
utarrendering	–	463	720	606	211	183	129	70	2 382
återlämnande av arrende	–	236	479	822	694	884	876	369	4 360
nedläggning av åkermark	–	276	289	280	152	191	178	143	1 509
annan orsak (minskning)	–	104	154	173	86	130	162	88	8970

Källa: SCB, lantbruksregistret 1993 och 1994.

3 Arbetskraft

I detta kapitel redovisas uppgifter om arbetsinsatserna inom framförallt jordbruk och skogsbruk. Som bakgrund lämnas uppgifter om totalbefolkningen enligt SCBs register över totalbefolkningen (RTB) samt folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort enligt de uppgifter som insamlats och publicerats i folk- och bostadsräkningarna (FoB). Från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken har hämtats uppgifter om förvärvsarbetande inom jordbruk och skogsbruk och deras andel av samtliga förvärvsarbetande. Uppgifter lämnas från andra källor om jordbrukarnas åldersfördelning samt om arbetsinsatserna inom och utom jordbruksföretaget. Arbetskador inom jordbruket och avbytarverksamhetens omfattning belyses också.

Kapitel 3 innehåller information om

- Totalbefolkning
- Förvärvsarbetande
- Företagarnas åldersfördelning
- Arbetsvolym
- Deltidssysselsättning
- Arbetskador
- Avbytarverksamhet

Totalbefolkning

Tabell 3.1

Folkmängden 31 december 1994

Population December 31, 1994

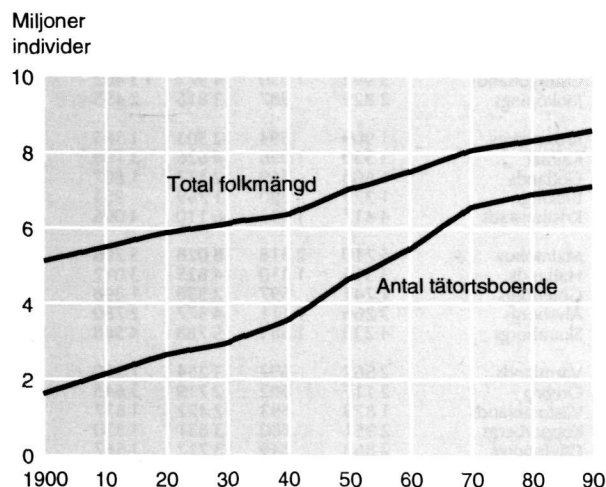
Område	Hela folkmängden		Summa
	Män	Kvinnor	
<i>Län</i>			
Stockholms	831 251	877 251	1 708 502
Uppsala	141 080	145 562	286 642
Södermanlands	128 968	130 825	259 793
Östergötlands	207 079	208 524	415 603
Jönköpings	154 764	157 730	312 494
Kronobergs	90 550	90 197	180 747
Kalmar	121 388	122 669	244 057
Gotlands	28 890	29 347	58 237
Blekinge	76 335	76 681	153 016
Kristianstads	145 813	148 758	294 571
Malmöhus	395 993	415 422	811 415
Hallands	133 227	134 840	268 067
Göteborgs o Bohus	376 441	388 153	764 594
Älvsborgs	223 966	225 801	449 767
Skaraborgs	139 580	140 341	279 921
Värmlands	141 731	143 767	285 498
Örebro	136 249	140 579	276 828
Västmanlands	130 584	131 169	261 753
Kopparbergs	145 049	146 154	291 203
Gävleborgs	143 951	145 703	289 654
Västernorrlands	129 699	130 596	260 295
Jämtlands	68 389	67 912	136 301
Västerbottens	129 551	130 224	259 775
Norrbottens	135 726	131 922	267 648
<i>Hela riket</i>	4 356 254	4 460 127	8 816 381

Källa: SCBs register över totalbefolkningen (RTB).

Diagram 3.2

Folkmängden 1900–1990 fördelad på tätort och glesbygd

Urban and rural population 1900–1990

Källa: SCB, Historisk statistik för Sverige.
SCB, Folk- och bostadsräkningar.

Annan publicering

SCB, Folkmängden 31 december 1994.

Förvärvsarbete

Uppgifter om förvärvsarbete i jordbruket erhålls från flera olika källor. I tabellerna 3.3–3.5 redovisas uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) om antal förvärvsarbete i jordbruk med binärang år 1993.

SCB utför även månatliga arbetskraftsundersökningar, AKU, genom personintervjuer. Från denna erhålls aktuell information på i första hand riksnivå om arbetslöshet samt sysselsättning inom olika näringsgrenar (tabell 3.6).

1980–1987 samt 1990 genomfördes för jordbruket en särskild årlig urvalsundersökning baserad på lantbruksregistret. I undersökningen, kallad Jordbrukets arbetskraft (JAK), insamlades kvartalsvis uppgifter om sysselsättningen i jordbruket för att kunna redovisa den årliga arbetsgången och även beakta variationerna under året (tabell 3.7).

Jämförelser mellan undersökningar

Resultaten från de olika undersökningarna är inte direkt jämförbara med varandra.

I de uppgifter från den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS) som redovisas ingår sysselsatta personer i åldern 16 år eller äldre som haft ett arbete med inkomst i genomsnitt minst en timme per vecka under november. Oavlönade "medhjälpande familjemedlemmar" räknas inte som sysselsatta till skillnad från arbetskraftsundersökningarna (AKU).

AKUs årsmedeltal baseras på uppgifter från personer i åldern 16–64 år som varit sysselsatta under respektive månad.

Undersökningen om jordbrukets arbetskraft, JAK, bygger på ett urval av företag från lantbruksregistret. I fråga om sysselsättningen redovisas antal personer över 15 år som arbetat på företaget någon gång under respektive kvartal. I statistiken redovisas dessutom antal personer som vid något tillfälle under året arbetat på jordbruksföretaget.

Tabell 3.3
Förvärvsarbete befolkning inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1993 efter arbetsplatsens belägenhet

Economically active population in agriculture, forestry, fishing, etc. in 1993 with place of work in the region

Område	Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m.				Förvärvsarbete inom jordbruk, skogsbruk m.m. i procent av samtliga förvärvsarbete			
	Män	Kvinnor	Summa	Därav jordbruk ¹	Män	Kvinnor	Samtliga	Därav jordbruk ¹
Län								
Stockholms	2 539	1 013	3 552	1 677	0,3	0,1	0,4	0,2
Uppsala	2 464	916	3 380	2 311	2,3	0,8	3,1	2,1
Södermanlands	2 387	920	3 307	1 987	2,4	0,9	3,3	2,0
Östergötlands	3 942	1 030	4 972	3 402	2,3	0,6	2,9	2,0
Jönköpings	2 829	987	3 816	2 455	2,1	0,7	2,8	1,8
Kronobergs	1 909	594	2 503	1 365	2,4	0,8	3,2	1,7
Kalmar	3 530	1 096	4 626	3 198	3,5	1,1	4,6	3,2
Gotlands	1 608	569	2 177	1 807	6,6	2,3	9,0	7,4
Blekinge	1 379	390	1 769	953	2,2	0,6	2,8	1,5
Kristianstads	4 417	1 693	6 110	4 096	3,8	1,5	5,3	3,5
Malmöhus	5 710	2 318	8 028	5 296	1,7	0,7	2,4	1,6
Hallands	3 315	1 310	4 625	3 012	3,3	1,3	4,6	3,0
Göteborgs	1 741	597	2 338	1 298	0,5	0,2	0,7	0,4
Älvsborgs	3 266	1 111	4 377	2 780	1,9	0,7	2,6	1,6
Skaraborgs	4 233	1 555	5 788	4 568	3,7	1,3	5,0	3,9
Värmlands	2 562	692	3 254	1 360	2,2	0,6	2,8	1,2
Örebro	2 117	602	2 719	1 645	1,8	0,5	2,4	1,4
Västmanlands	1 879	593	2 472	1 637	1,8	0,6	2,3	1,5
Kopparbergs	2 951	880	3 831	1 330	2,5	0,8	3,3	1,1
Gävleborgs	2 863	849	3 712	1 567	2,4	0,7	3,1	1,3
Västernorrlands	2 415	666	3 081	1 082	2,2	0,6	2,8	1,0
Jämtlands	2 198	627	2 825	1 050	3,9	1,1	5,0	1,9
Västerbottens	2 773	805	3 578	1 447	2,6	0,7	3,3	1,3
Norrbottens	2 047	481	2 528	701	1,8	0,4	2,3	0,6
Hela riket 1993	67 074	22 294	89 368	52 024	1,8	0,6	2,4	1,4

1) Åkerbruk och husdjurskötsel.

Källa : SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1993.

Den årliga regionala sysselsättningsstatistiken (ÅRSYS)

ÅRSYS grundas på administrativa dataregister som inhämtas eller sammanställs av SCB. Den viktigaste källan är registret över kontrolluppgifter från arbetsgivare men uppgifter hämtas även från andra källor, t.ex. taxeringsbanden och centrala företags- och arbetsställregistret (CFAR).

ÅRSYS genomfördes första gången 1985 och har sedan dess tagits fram varje år. Den senast framtagna årgången avser sysselsättningen 1993. ÅRSYS ligger också till grund för sysselsättningsstatistiken i de två senaste folk- och bostadsräkningar (FoB 85 och FoB 90).

Tabell 3.3 visar antal förvärvsarbete inom jordbruk med binärang enligt ÅRSYS 1993. Resultaten avser förvärvsarbete i åldern 16 år och äldre som bedöms ha utfört i genomsnitt minst en timmes arbete per vecka under november 1993.

Resultat

År 1993 var enligt ÅRSYS närmare 90 000 personer sysselsatta inom jordbruk med binärang, varav drygt 50 000 inom jordbruk. Detta innebär 2,4 respektive 1,4 % av samtliga förvärvsarbete. Den största andelen sysselsatta i jordbruk med binärang noteras för Gotlands län med 9,0 % medan andelen är lägst i Stockholms län med endast 0,4 %. Det är viktigt att understryka att personer som är sysselsatta i företag utan anställda och som ej är redovisningsskyldiga för moms (omsättningen mindre än 20 tkr) till följd

av avgränsningsreglerna i CFAR ej kommer med i ÅRSYS. Härigenom blir antalet förvärvsarbete lägre enligt ÅRSYS än enligt t.ex. AKU, där de sysselsatta avgränsas på annat sätt. Skillnaden i antal sysselsatta enligt dessa två material är förhållandevis uttalad för jordbruksnäringarna, där antalet småföretag är stort (jfr. tabell 3.6). Ändringar i avgränsningsreglerna i CFAR under senare år har medfört att tidsserie ej lämnas i tabell 3.3.

De tio länen med de största respektive minsta andelarna av de sysselsatta inom näringsgrenen "Jordbruk, skogsbruk m.m." redovisas i tabell 3.4.

Tabell 3.4

Andelen sysselsatta (dagbefolkning) i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske för län med de fem största och minsta andelarna 1993. Procent

Per cent of economically active persons in "agriculture, forestry, hunting and fishing". Counties with the highest and lowest rates in 1993

Län	Andel, procent
Gotlands	9,0
Kristianstads	5,3
Jämtlands	5,0
Skaraborgs	5,0
Kalmar	4,6
Malmöhus	2,4
Norrbottnens	2,3
Västmanlands	2,3
Göteborgs och Bohus	0,7
Stockholms	0,4
Riket	2,4

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1993.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt ÅRSYS har redovisats av SCB i "Årlig regional sysselsättningsstatistik 1993 (ÅRSYS 93). Tabeller på riksnivå" som ingår i serien SOS. Grundtabellerna i ÅRSYS finns samlade i det årliga statistikpaketet SYSSPAK., där uppgifter för län och kommun är tillgängliga. Sysselsättningsuppgifter enligt AKU redovisas sedan 1970 varje månad, kvartal och helår i SCB Statistiska meddelanden. Senaste årsmedeltal återfinns i Am 12 SM 9401.

Av tabell 3.5 framgår antalet sysselsatta inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske enligt den årliga regionala sysselsättningsstatistiken fördelade efter olika verksamhetsgrenar. Som väntat är åkerbruk, husdjurskötsel helt dominerande med 58 % av antalet sysselsatta inom näringsgrenen enligt denna undersökning.

Tabell 3.5

Antal sysselsatta inom olika verksamhetsgrenar i jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske 1993

Number of economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. in 1993

Slag av verksamhet	Män	Kvinnor	Summa 1993
Jordbruk och jakt	46 735	19 276	66 011
Jordbruk och trädgårdsodling	43 827	17 116	60 943
Åkerbruk, husdjurskötsel	38 078	13 946	52 024
Trädgårdsodling	5 198	2 962	8 160
Renskötsel	210	29	239
Pälsdjurskötsel	210	59	269
Annan djurskötsel	131	120	251
Tjänster inom jordbruk¹	2 879	2 154	5 033
Jakt och viltvård	29	6	35
Skogsbruk	19 021	2 845	21 866
Fiske	1 318	173	1 491
Summa jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske	67 074	22 294	89 368

1) Jordbrukstjänster som görs på uppdrag.

Källa: SCB, Årlig regional sysselsättningsstatistik 1993.

Arbetskraftsundersökningarna

AKU är en intervjuundersökning med tre separata urval på ca 18 000 personer, ett för varje månad i kvartalet. Personer i urvalet intervjuas en gång per kvartal under en tvåårsperiod. I AKU undersöks samtliga veckor under året. Det innebär att varje undersökningsmånad innehåller fyra eller fem mätveckor, d.v.s. urvalet fördelas på fyra mätveckor under den första och andra månaden i varje kvartal och fem under den tredje månaden.

I tabell 3.6 redovisas årsresultaten för 1994 som är medeltal för de tolv månadsresultaten. Av tabellen framgår att 105 000 personer var sysselsatta i jordbruket och 27 000 i skogsbruket enligt AKUs årsmedelvärden. Med frånvarande avses sysselsatta personer som under mätveckan inte utfört något arbete p.g.a. sjukdom, semester, tjänstledighet eller annan anledning.

Jordbrukets arbetskraft, JAK

SCB har sedan början av 1980-talet genomfört särskilda intervjuundersökningar om arbetskraften i jordbruket. Undersökningarna har bl.a. givit upplysning om arbetsgången i jordbruket räknat i timmar, arbetets fördelning på olika verksamheter samt antal sysselsatta. Ett 1000-tal företag med mer än 2 hektar åkermark har ingått i undersökningarna, som genomförts 1980–1987 samt 1990. Intervjuer genomfördes på varje utvalt företag fyra gånger under året med frågor om verksamheten närmast föregående kvartal.

Resultat

Som framgår av tabell 3.7 varierar antal sysselsatta på jordbruksföretag mellan olika kvartal och för olika kategorier av arbetskraft. Den högsta totalsiffran under 1990 avsåg tredje kvartalet med 205 000 sysselsatta.

I undersökningen 1990 redovisas 231 000 personer som vid något tillfälle under året varit sysselsatta på jordbruksföretag. I diagram 3.8 visas hur de sysselsatta fördelar sig på olika arbetstidsklasser.

Tabell 3.6**Antal sysselsatta, medelarbetstid per vecka, inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske samt inom samtliga näringsgrenar 1994**

Economically active persons in agriculture, forestry, fishing etc. and average hours worked per week in 1994

Närvaro; frånvaro; arbetstid	Jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske					Samtliga näringsgrenar		
	Män	Kvin- nor	Summa	Därav		Män	Kvin- nor	Summa
				Jord- bruk	Skogs- bruk			
I arbete, 1 000-tal	93	31	124	97	24	1 764	1 552	3 316
Frånvarande, 1 000-tal	8	4	12	8	3	252	359	611
Summa sysselsatta, 1 000-tal	101	35	135	105	27	2 016	1 911	3 926
Relativa frånvarotalet, procent	8,0	10,3	8,6	7,3	12,3	12,5	18,8	15,6
Medelarbetstid/vecka, timmar								
Företagare	54,2	38,6	50,6	..	..	48,2	37,8	45,6
Anställda	39,6	31,9	37,9	..	..	38,9	32,7	35,8
Medhjälpare	17,0	20,5	18,8	..	..	21,8	20,6	21,1
Samtliga	47,2	33,7	43,8	..	..	40,3	32,9	36,8

Källa: SCB, Arbetskraftsundersökningarna.

Tabell 3.7**Antal sysselsatta personer på jordbruksföretag under olika kvartal 1990**

Number of persons occupied on farms in different quarters of the year

Arbetskraftskategori	Antal sysselsatta, 1 000-tal			
	Kvartal 1	Kvartal 2	Kvartal 3	Kvartal 4
Företagare	102	101	101	99
Make/samboende	31	35	36	30
Övriga familjemedlemmar	17	22	24	18
Samtliga familjemedlemmar	149	158	161	148
Övrig arbetskraft	29	38	44	33
därav avbytare ¹	8	8	8	8
Samtliga				
1990	178	195	205	181
1987	186	208	234	197
1986	185	213	212	193
1985	196	223	229	214
1980	219	249	275	235

1) Avbytare ingår endast i 1990 års undersökning.

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Annan publicering

Uppgifter om sysselsatta enligt JAK finns i SCB, Statistiska meddelanden, serie J, senast J 31 SM 9201.

Företagarnas åldersfördelning

Vid den årliga uppgiftsinsamlingen till lantbruksregistret erhålls bl.a. uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning. Resultaten avser företagare vid företag med mer än 2 hektar åkermark. För varje företag medräknas högst tre företagare.

Resultat

I diagram 3.9 och tabell 3.10 redovisas jordbrukarnas åldersfördelning 1994. Diagrammet innehåller en mer detaljerad indelning i åldersklasser än tabellen. Det framgår att 18 % av företagarna är 65 år eller äldre och att 4 % har fyllt 75 år.

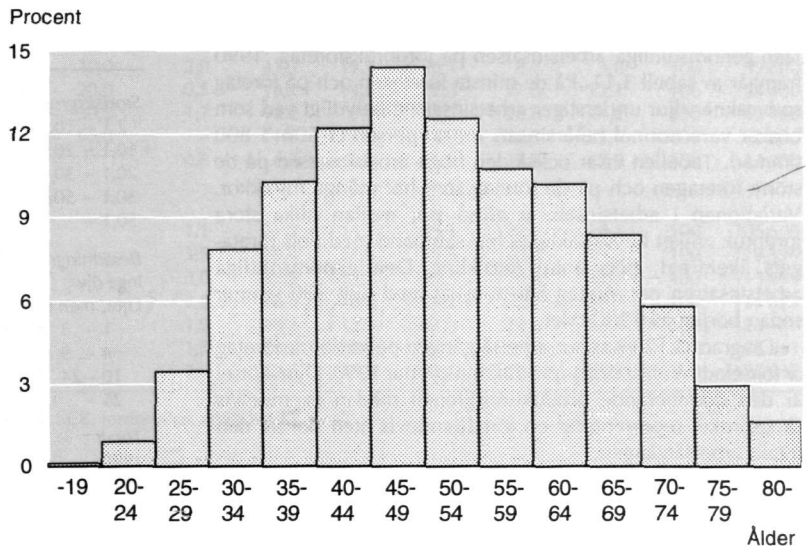
Annan publicering

Uppgifter om jordbrukarnas åldersfördelning (årigen sedan 1968) finns i SCB, Statistiska meddelanden, serie J senast J 30 SM 9501.

Diagram 3.9

Åldersfördelningen för företagare 1994. Procent

Number of holders distributed by age in 1994. Per cent

Källa: SCB, lantbruksregistret

Tabell 3.10

Företagarnas åldersfördelning 1994

Age distribution of holders in 1994

Område; storleksgrupp	Antal företagare i åldern, år								Uppgift saknas	Summa
	Under 30	30-39	40-49	50-54	55-59	60-64	65-74	Över 74		
Produktionsområden										
Götalands södra slättbygder	319	1 324	1 957	1 011	855	867	1 068	299	33	7 733
" mellanbygder	486	1 767	2 436	1 163	981	973	1 279	380	71	9 536
" norra slättbygder	563	2 171	3 287	1 527	1 272	1 198	1 626	468	90	12 202
Svealands slättbygder	564	2 684	4 170	1 968	1 543	1 359	1 732	486	112	14 618
Götalands skogsbygder	1 490	5 096	7 675	3 603	3 323	3 303	4 661	1 622	293	31 066
Mellersta Sveriges skogsbygder	463	1 582	2 680	1 215	1 003	955	1 447	528	129	10 002
Nedre Norrland	405	1 697	2 946	1 379	1 181	986	1 456	529	133	10 712
Övre Norrland	278	1 227	2 188	1 026	892	840	1 270	350	98	8 169
Storleksgrupp, hektar åkermark										
2,1 - 5,0	625	1 969	3 490	1 810	1 629	1 556	3 043	1 485	267	15 874
5,1 - 10,0	840	2 851	4 820	2 393	2 178	2 096	3 766	1 428	265	20 637
10,1 - 20,0	979	3 341	5 502	2 680	2 243	2 415	3 666	1 058	175	22 059
20,1 - 30,0	565	2 232	3 345	1 546	1 458	1 391	1 626	297	92	12 552
30,1 - 50,0	756	3 149	4 533	1 982	1 679	1 566	1 386	223	70	15 344
50,1 - 100,0	613	3 070	4 144	1 847	1 400	1 140	813	128	62	13 217
Över 100,0	190	936	1 505	634	463	317	239	43	28	4 355
Hela riket										
1994	4 568	17 548	27 339	12 892	11 050	10 481	14 539	4 662	959	104 038
1993	4 942	18 073	27 614	12 295	11 091	10 767	14 485	4 500	2 020	105 787
1992	5 233	18 600	27 918	11 771	11 092	10 917	14 405	4 394	2 167	106 497
1991	5 464	19 133	27 997	11 664	11 387	11 427	14 678	4 396	2 547	108 693
1990	5 737	19 964	28 357	12 126	12 044	12 413	15 803	4 622	1 066	112 132
1989	6 153	20 510	28 115	12 220	12 678	12 903	15 986	4 526	1 139	114 230

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Arbetsvolym

Uppgifter om arbetade timmar inom jordbruket har erhållits genom undersökningen om jordbrukets arbetskraft (JAK). I undersökningen har också insamlats uppgifter om brukarens och makens arbete utom företaget.

Resultat

Den genomsnittliga arbetsinsatsen på jordbruksföretag 1990 framgår av tabell 3.11. På de minsta företagen och på företag som saknar djur understiger arbetsinsatsen betydligt vad som brukar vara normal helårsinsats för en person (1 500–1 800 timmar). Tabellen visar också den höga arbetsinsatsen på de större företagen och på de företag som har många mjölkkor. Variationen i arbetsinsats är alltså stor mellan olika stora jordbruk, vilket huvudsakligen har samband med dels företagens åkerareal, dels antal mjölkkor. Den genomsnittliga arbetsinsatsen per företag har minskat med runt 300 timmar sedan början av 1980-talet.

Diagram 3.12 visar hur arbetsåtgången på jordbruksföretag är fördelad på olika drifts-/produktionsgrenar 1990. Djurskötsel är den dominerande produktionsgrenen medan exempelvis skogsbruket representerar en förhållandevis liten del av den totala arbetsåtgången.

Tabell 3.11

Antal arbetstimmar per företag 1990. Hela riket

Number of working hours per holding in 1990

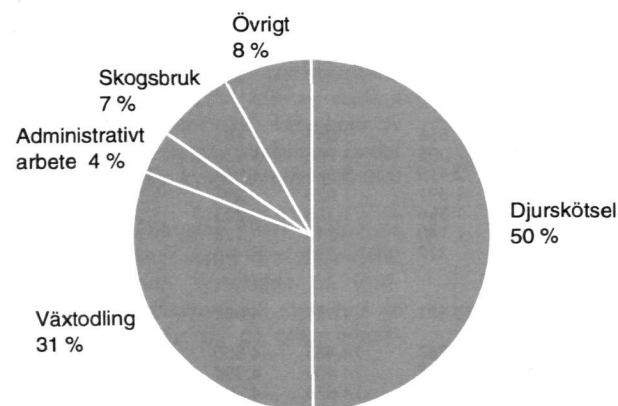
	Timmar per företag	
	Totalt	Varav utförda av brukaren/brukarna
<i>Storleksgrupp hektar åker</i>		
2,1 – 10,0	1 169	904
10,1 – 20,0	2 169	1 753
20,1 – 30,0	2 700	2 051
30,1 – 50,0	3 463	2 497
50,1 –	4 415	2 623
<i>Besättningsstorlek</i>		
Inga djur	1 087	834
Djur, men ej mjölkkor	2 217	1 692
1 – 3 mjölkkor	2 206	1 496
4 – 9 "	3 098	2 171
10 – 24 "	4 133	3 021
25 – "	5 860	3 492
<i>Totalt</i>		
1990	2 488	1 780
1987	2 549	1 778
1986	2 646	1 807
1985	2 705	1 884
1984	2 707	1 892
1983	2 779	1 991
1982	2 810	1 942

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Diagram 3.12

Arbetsåtgång 1990 i olika produktionsgrenar. Procent av totala antalet arbetstimmar på jordbruksföretag

Number of working hours on farms in 1990. Per cent for different production lines

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

I tabell 3.13 visas variationer i arbetsinsats mellan företag med olika storlek med avseende på åkerarealen. Även vid företag av samma storlek är variationen i arbetsinsats stor bl.a. beroende på driftsinriktningen. 60 % av landets jordbrukare har arbetsinsatser på företaget på högst 1 800 timmar (dvs. ungefär normal heltid). 40 % av jordbrukarna redovisar mer än 1 800 timmar per år. I början på 1980-talet var motsvarande andel 45–50 %.

På motsvarande sätt visas i tabell 3.14 jordbrukarnas arbete utom företaget. 1990 hade 60 % av samtliga jordbrukare arbete utom företaget. 20 % av jordbrukarna kan anses ha heltidssysselsättning utom företaget. I början på 1980-talet hade något mer än 50 % av brukarna arbete utanför företaget och 15–20 % sådant arbete på heltid.

Annan publicering

Uppgifter om arbetsåtgång i jordbruket enligt JAK finns i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 31 SM 9201.

Tabell 3.13

Antal jordbrukare 1990 efter antal arbetade timmar i företaget. Procent inom olika storleksgrupper av företag

Number of holders in 1990 distributed by number of working hours in the holding. Per cent for different size groups of holdings

Storleksgrupp hektar åker	Brukarens timmar i företaget						Summa brukare	
	0	1– 400	401– 900	901– 1800	1801– 2700	2701–	%	Antal
2,1 – 10,0	2,0	41,3	19,9	25,1	8,7	3,0	100	32 600
10,1 – 20,0	0,5	18,1	14,5	27,3	27,5	12,1	100	24 400
20,1 – 30,0	1,7	12,2	9,5	29,7	22,8	24,1	100	13 400
30,1 – 50,0	–	11,6	13,0	14,9	25,5	35,1	100	17 800
50,1 –	0,8	4,7	8,8	16,9	35,9	32,8	100	17 300
<i>Totalt</i>								
1990	1,1	21,2	14,3	23,1	22,1	18,1	100	105 500
1987	3,5	19,4	17,6	19,6	20,7	19,2	100	119 596
1986	3,0	18,5	15,1	22,3	19,4	21,7	100	115 499
1985	2,8	16,6	16,0	20,2	20,7	23,7	100	121 023
1984	1,9	18,3	13,9	21,3	21,2	23,4	100	123 173
1983	1,8	16,8	12,2	20,2	25,8	23,2	100	123 261
1982	2,0	12,6	15,9	22,5	24,4	22,7	100	125 037

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Tabell 3.14

Antal jordbrukare 1990 efter antal arbetade timmar utom företaget. Procent inom olika storleksgrupper

Number of holders in 1990 distributed by number of working hours outside the holding. Per cent for different size groups

Storleksgrupp hektar åker	Brukarens timmar utom företaget						Summa brukare	
	0	1– 400	401– 900	901– 1500	1501– 1800	1801–	%	Antal
2,1 – 10,0	33,6	11,4	14,1	11,8	11,5	17,6	100	32 600
10,1 – 20,0	41,2	14,4	8,5	9,2	10,9	15,7	100	24 400
20,1 – 30,0	47,7	20,0	8,9	12,6	5,2	5,6	100	13 400
30,1 – 50,0	40,5	26,3	8,6	10,5	4,2	9,9	100	17 800
50,1 –	40,3	36,9	9,2	7,1	1,9	4,5	100	17 300
<i>Totalt</i>								
1990	39,4	19,9	10,4	10,3	7,8	12,2	100	105 500
1987	43,3	14,7	4,7	12,8	10,4	14,2	100	119 596
1986	44,4	17,2	7,1	9,9	12,1	9,3	100	115 499
1985	48,5	16,7	7,0	8,3	9,4	10,2	100	121 023
1984	46,7	16,2	7,3	8,8	9,4	11,6	100	123 173
1983	45,0	20,0	6,9	9,2	7,6	11,3	100	123 261
1982	48,8	17,6	7,9	9,7	7,3	8,7	100	125 037

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Deltidssysselsättning

En studie av "Deltidslantbrukets struktur och betydelse" genomfördes 1986–1989 av Lantbruksstyrelsen och SCB på uppdrag av Lantbruksekonomiska samarbetsnämnden. Syftet med studien var bl.a. att utveckla definitioner för klassificering av lantbruksföretagen efter arbetsbehovet i lantbruket och inkomstberoendet för lantbrukarefamiljen. Denna klassificering användes för att beskriva och analysera olika grupper av heltids- och deltidslantbruk. Primärmaterial för studien hämtades dels från deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) avseende 1985, dels från JAK avseende åren 1984–1986.

För klassificeringen av företagen efter arbetsbehovet utnyttjades de standardiserade arbetsåtgångstalen i SCBs typklassificeringssystem (se närmare i kapitel 2). Indelningen gjordes i fem grupper genom gränserna 400, 800, 1 600 och 4 000 standardtimmar i jordbruk och skogsbruk. Dessa grupper redovisades i kombination med följande fem grupper som definierades genom brukarefamiljernas (brukares och maka/makes) taxerade inkomster från olika inkomstslag:

- Lantbruk/Rörelse (R)
Någon familjemedlem har rörelsebilaga till deklARATIONEN.
- Lantbruk/Tjänst, lite (T_L)
Familjens genomsnittliga inkomst av tjänst ligger mellan 1/2 och 2 basbelopp per person.
- Lantbruk/Tjänst, mycket (T_S)
Familjens genomsnittliga inkomst av tjänst ligger över 2 basbelopp per person.
- Lantbruk/Pension (P)
Samtliga brukare ≥ 65 år.
- Enbart lantbruk (L)
Någon brukare < 65 år, ingen i familjen har rörelsebilaga och familjens genomsnittsinkomst av tjänst $< 1/2$ basbelopp per person.

Resultat

Antalet företag med mer än 2,0 hektar åker redovisades uppdelade på olika klasser enligt den s.k. trädmodellen som framgår av diagram 3.15. Av totalt 105 000 företag hade 29 000 inkomst enbart av lantbruk, varav 22 000 i storleksgruppen minst 1 600 standardtimmar. På 14 000 företag var brukaren 65 år eller mer och bland övriga företag hade brukarefamiljen "stor" inkomst av tjänst, dvs. genomsnittligt för brukare och maka/make tillsammans mer än dubbla basbeloppet (1985 = 43 800 kr) i 30 000 fall.

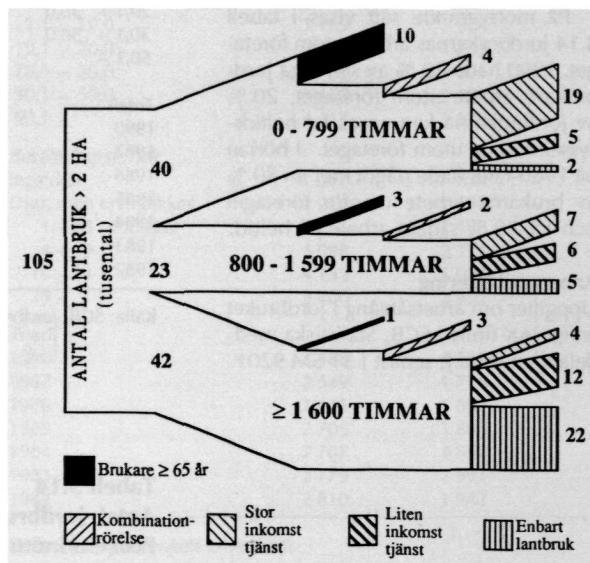
De 15 grupperna i diagram 3.15 sammanfördes enligt diagram 3.16 till 6 grupper, för vilka redovisades olika data om struktur och ekonomiska förhållanden. Ett urval av dessa återfinns i tabell 3.17.

Pensionärs- och fritidslantbruken, som tillsammans omfattade ca 42 000 företag, hade låg omsättning och nettointäkt i

Diagram 3.15

Antal företag (1 000-tal) 1985 efter arbetsbehov i standardtimmar respektive brukarefamiljens inkomst av olika förvärvskällor

Number of holdings (in thousands) by labour requirement in standard man-hours and the holders income from different sources of income

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens rationaliseringsgrupp.

Diagram 3.16

Klassificeringsschema

Classification scheme

Företaget	Familjen		
	Har inkomst av tjänst el. rörelse ($T_S + T_L + R$)	Har enbart inkomst av lantbruk (L)	Brukaren äldre än 64 år (P)
< 800 tim	Fritidslantbruk	Små lantbruk/heltid	Pensionärs-lantbruk
800–1 599 tim	Små lantbruk/deltid		
≥ 1 600 tim	Större lantbruk/deltid	Större lantbruk/heltid	

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens rationaliseringsgrupp.

jordbruket; bland fritidslantbruken redovisade närmare 2/3 till och med underskott. Den egentliga jordbruksproduktionen kom från grupperna större lantbruk (ca 40 000 företag) med omfattande inriktning på animalieproduktion. Den genomsnittliga åkerarealen var för dessa grupper 4–5 gånger större än för fritidslantbruken och omsättningen 10–12 gånger större.

Vid bearbetningen av JAK 1984–1986 erhöles bl.a. uppgifter om brukares respektive maka/makes arbete utom företaget. Av diagram 3.18 framgår andelen företag med utomgårdarbete inom olika riksområden och inom olika klasser efter arbetsbehov respektive driftsinriktning. På ca 70 % av vegetabilieföretagen och småbruken (mindre än 400 standardtimmar) förekom utomgårdarbete och på 30–40 % av företagen arbetade båda makarna utom företaget. Bland animalie- och blandföretag var andelen med utomgårdarbete något lägre (ca 60 %).

I tabell 3.19 visas hur utomgårdarbetet fördelat sig på olika näringsgrenar 1982, 1987 och 1990. Brukarna arbetade till största delarna inom privata sektorn (industri, handel och servicenärings), medan makarna huvudsakligast arbetade inom sjuk- och hälsovård, undervisning o.dyl. Antalet brukare med utomgårdarbete ökade under femårsperioden 1982–1987 från ca 52 000 till 57 000 och antalet makor med arbete utom företaget från 31 000 till 36 000.

Annan verksamhet inom företagen

Det är inte bara i verksamhet utanför sina företag som jordbrukarfamiljen har kompletterande sysselsättning. I en särskild undersökning för företag med mer än 5 hektar åker har SCB kartlagt vilket slag av kompletterande verksamhet (särskilda driftsgrenar), som förekom inom företagen under 1990. Totala antalet företag med mer än 5 hektar åker var 76 000. På ca 17 000 av dessa förekom vid sidan av jord- och skogsbruket, särskild driftsgren i vilken brukaren eller maken/sambon var verksam. Av deras totalt utförda arbete utgjorde drygt 5 % sådant arbete.

Vanligast bland särskilda driftsgrenar på jordbruksföretagen är olika entreprenadarbeten. Andra vanligt förekommande verksamheter är hästuppfödning/ridhästverksamhet och verkstadsarbete. Av entreprenadarbetena utgör en betydande del tjänster inom jordbruk/trädgård och skogsbruk. Diagram 3.20 ger mer detaljerad information.

Tabell 3.17

Areal åkermark och skogsmark, antal husdjur, omsättning och inkomst för olika grupper heltids- och deltidföretag, 1985

Area of arable land and forest land, number of livestock, income for different groups of full-time and part-time holdings, 1985

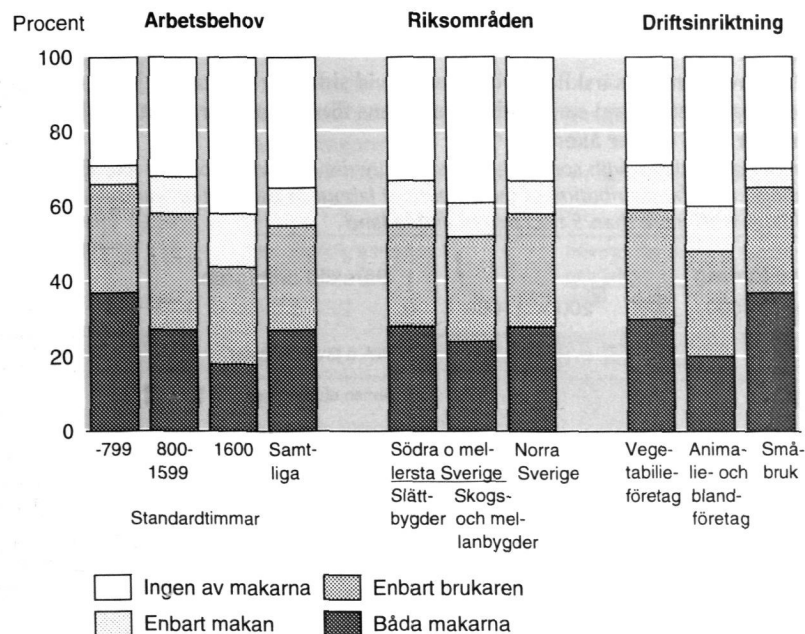
	Pen- sionärs- lant- bruk	Fritids- lant- bruk	Smålantbruk Del- tid	Hel- tid	Större lantbruk Del- tid	Hel- tid	Samtliga
Areal åker (ha)	12	10	22	23	46	43	26
Areal skog (ha)	32	17	44	30	61	46	38
Antal mjölkkor	1	–	1	1	12	16	6
Antal svin	4	1	9	10	55	45	22
Omsättning (1 000 kr)	84	56	172	253	653	599	304
Inkomst av jordbruk (1 000 kr)	14	–7	13	46	55	80	32
Andel med underskott av jordbruk	28 %	65 %	34 %	5 %	17 %	5 %	30 %

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens rationaliseringsgrupp.

Diagram 3.18

Andel företag med utomgårdarbete av brukare respektive maka/make inom olika klasser av företag efter arbetsbehov respektive driftsinriktning och inom riksområden, 1984–1986. Procent

Number of holders and spouses working outside the farm by classes of labour requirement and type of farming and within major regions, 1984–1986. Per cent

Källa: Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens rationaliseringsgrupp.

Annan publicering

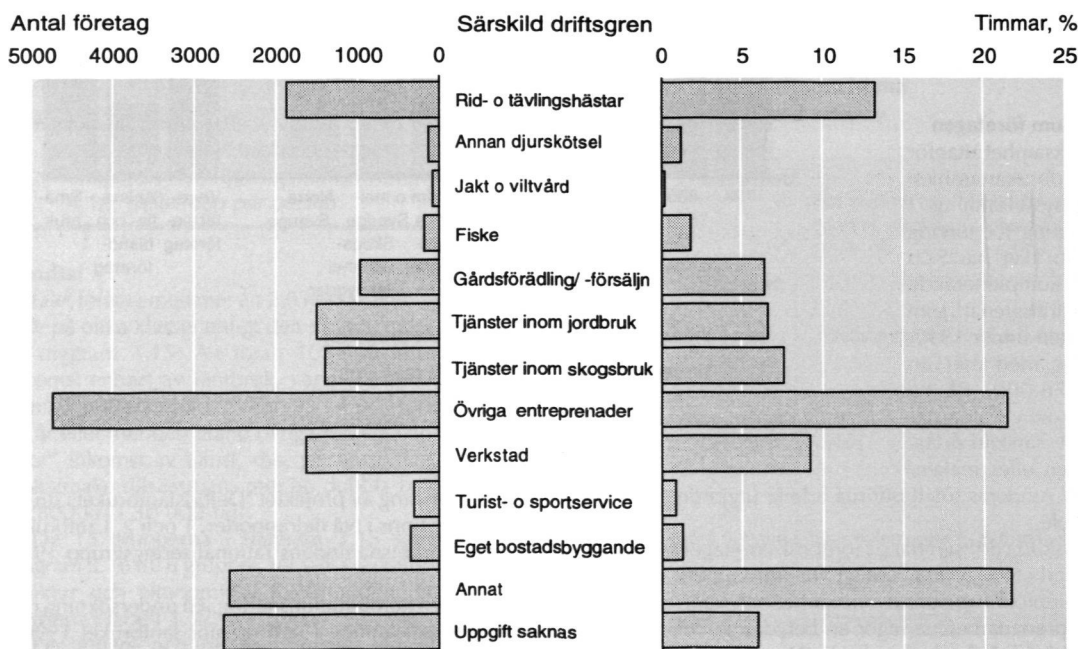
Fullständig redovisning av projektet "Deltidslantbrukets struktur och betydelse" finns i två delrapporter, 1 och 2, Lantbruksekonomiska samarbetsnämndens rationaliseringsgrupp 1988 respektive 1989.

"Jordbruket – en kombinationsnäring. En undersökning om jordbrukarnas sysselsättning i och utanför lantbruket 1990". Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens jordbruksekonomiska grupp. 1992.

Tabell 3.19**Andel brukare respektive makar/sambor med arbete i olika näringsgrenar andra kvartalet 1982, 1987 och 1990. Procent***Proportion of holders and spouses/cohabiting (men or women) with work in different branches of business, in the second quarter 1982, 1987 and 1990. Per cent*

	Brukare med utomgårdarbete, %			Brukarnas makar/sambor med utomgårdarbete, %		
	1982	1987	1990	1982	1987	1990
Annans jordbruk	14	12	12	4	2	1
Annans skogsbruk	12	8	10	1	1	—
Ny-, om- och tillbyggnad av egen bostad	6	5	9	3	1	5
Fiske	..	..	..	..	..	..
Brytning av mineraliska produkter, tillverkningsindustri	18	22	17	7	11	8
Byggnads-, och anläggningsverksamhet	12	11	12	..	2	3
Varuhandel, restaurant, hotell, samfärdsel, post, tele, bank, försäkrings-, fastighets- och uppdragsverksamhet	17	20	22	16	21	18
Offentlig förvaltning, försvars-, polis- och brandskyddsverksamhet	11	7	4	6	3	3
Sjuk- och hälsovård, socialvård	5	8	8	40	46	41
Undervisning, forskning m.m.	9	10	8	16	10	15
Annat, inklusive näringsgren okänd	5	4	7	10	5	10
Samtliga med utomgårdarbete andra kvartalet (100 %), antal	52 300	56 700	49 800	30 900	36 000	30 900
Samtliga med utomgårdarbete under året, antal	64 000	67 800	63 900	37 300	42 400	34 700
Samtliga brukare/makor under året, antal	125 000	119 600	105 500	82 300	76 600	57 700
Andel med utomgårdarbete, %	51 %	57 %	61 %	45 %	55 %	60 %

Källa: SCB, jordbrukets arbetskraft.

Diagram 3.20**Antal företag med särskilda driftsgrenar vid sidan av företagets jord- och skogsbruk 1990 (kombinationsföretag) samt arbetsvolymens fördelning i procent på olika driftsgrenar. Företag med mer än 5 hektar åker***Number of holdings with special economic activities beside agriculture and forestry in 1990 (combined holdings) and the distribution of the amount of labour in per cent on various economic activities. Holdings with more than 5 hectares of arable land*

Källa: Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens jordbruksekonomiska grupp.

Arbetsskador

Enligt gällande lag är numera alla förvärvsarbetande, även egna företagare, obligatoriskt försäkrade mot arbetsskada. Arbetsgivare har skyldighet att anmäla inträffad arbetsskada till allmän försäkringskassa. Anmälan skall göras, om skadan medfört eller skäligen kan antas medföra rätt till sjukvårdersättning eller ersättning enligt lagen om arbetsskade-försäkring.

Fr.o.m. 1 januari 1979 ersattes yrkesskadestatistiken av ett informationssystem om arbetsskador (ISA). Arbetarskyddsstyrelsen är huvudman för systemet. SCB producerar på uppdrag av Arbetarskyddsstyrelsen årlig statistik baserad på systemet. Syftet är att skapa underlag för förebyggande skyddsarbete.

Statistiken gäller de arbetsskador som anmälts till försäkringskassan. Den omfattar arbetsolycksfall och arbets-sjukdomar som uppkommit som följd av skadlig inverkan i arbetet. Även olycksfall vid färd till eller från arbetet ingår.

Resultat

Antalet rapporterade arbetsolyckor inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske för åren 1987–1992 redovisas i tabell 3.21. Tabellen visar att skadorna inom näringen drabbar många egenföretagare. Andelen egenföretagare bland de drabbade är särskilt hög inom jordbruk och fiske, som är de näringsgrenar där egenföretagarna svarar för en betydande andel av de sysselsatta.

Uppgifter om arbetsolyckor som drabbat arbetstagare inom jordbruket lämnas i tabell 3.22.

Inom jordbruk rapporterades 1992 23 arbetsolyckor per 1 000 arbetstagare. Motsvarande frekvens för skogsbruk var 21. Båda näringsgrenarna har således frekvenser som ligger betydligt högre än frekvensen för samtliga näringsgrenar (12 fall per 1 000 arbetstagare).

Slag, spark etc (huvudsakligen från djur), fall och överbelastning av kroppsdel är de vanligaste händelserna vid arbetsolycksfall.

För år 1992 har 18 arbetsolyckor med dödlig utgång anmälts bland arbetstagare och egenföretagare.

Av de 2 912 arbetsolycksfall som anmäldes 1992 drabbades 2 468 män och 444 kvinnor. Utöver arbetsolyckorna redovisades år 1992 för arbetstagarna 699 anmälda arbets-sjukdomsfall eller 12 per 1 000 anställda inom näringsgrenen. För jordbruket var frekvensen 11 per 1 000 anställda och skogsbruket 14 jämfört med 9 för samtliga näringsgrenar. 76 % av arbetssjukdomsfallen har belastningsfaktor som orsak.

Tabell 3.21

Anmälda arbetsolyckor inom jordbruk, skogsbruk, jakt och fiske, 1987–1992

Reported occupational accidents in agriculture, forestry, hunting and fishing, 1987–1992

Näringsgren	1987	1988	1989	1990	1991	1992
Totalt inom näringen						
Arbetstagare	3 403	3 155	2 860	2 476	1 928	1 233
Egenföretagare	3 426	3 154	2 997	2 435	1 974	1 679
därav						
<i>Jordbruk, jakt</i>						
Arbetstagare	1 515	1 432	1 389	1 255	1 012	682
Egenföretagare	3 084	2 847	2 702	2 187	1 764	1 502
<i>Skogsbruk</i>						
Arbetstagare	1 858	1 694	1 448	1 196	907	529
Egenföretagare	234	216	209	176	155	112
<i>Fiske</i>						
Arbetstagare	30	29	23	25	9	14
Egenföretagare	108	91	86	71	52	52

Källa: Arbetssjukdomar och arbetsolyckor 1991. Arbetarskyddsstyrelsen och SCB.

Tabell 3.22

Anmälda arbetsolyckor inom jordbruket 1992.

Arbetstagare

Reported occupational accidents in agriculture 1992. Employees

Huvudsaklig händelse	Inom jordbruk och jakt		Samtliga näringsgrenar per 1 000 anställda
	antal	per 1 000 anställda	
Elolyckor	–	–	–
Explosion, sprängning, brand etc	3	0,1	–
Skadad av värme/kyla	3	0,1	0,2
Skadad av kemiskt ämne	5	0,2	0,1
Skadad av maskin, föremål i rörelse	62	2,1	1,4
Träffad av flygande föremål	30	1,0	0,5
Träffad av fallande föremål	51	1,7	0,8
Fordonsolycka	25	0,8	0,6
Skadad av person eller djur	166	5,5	0,7
Fall av person	136	4,5	2,5
därav till lägre nivå	73	2,4	1,0
Feltramp, snedtramp	25	0,8	0,6
Överbelastning av kroppsdel	85	2,8	2,6
därav vid lyft	49	1,6	1,7
Hanteringsskada	62	2,1	1,4
Slagit emot stillastående föremål	26	–	0,6
Övrigt	3	0,1	0,1
Totalt		682	22,6
			12,2

Källa: Arbetssjukdomar och arbetsolyckor 1992. Arbetarskyddsstyrelsen

Undersökning av akuta olycksfall i lantbruket 1987

Den officiella olycksfallsstatistiken redovisar antalet till försäkringskassan anmälda olyckor. Inom lantbruket har tidigare vissa mindre studier gjorts som pekar på att det faktiska antalet olycksfall är betydligt högre än antalet anmälda olyckor.

För att dels få en uppfattning om den verkliga olycksfallsfrekvensen i lantbruket, dels erhålla planeringsunderlag för att förebygga olycksfall, genomförde Lantbrukshälsan i samarbete med Arbetskyddsstyrelsen och SCB våren 1988 en enkät till 20 000 lantbruksföretag. Hälften av dessa drev jordbruk (med eller utan skogsbruk) och den andra hälften var skogsbruksföretag (utan åker). I en postenkät frågades om akuta olycksfall hade inträffat under 1987. För de företag som redovisat olycksfall genomfördes en telefonintervju där uppgifter erhöles om i vilken verksamhet olyckan(-orna) skett, eventuell sjukskrivning, frånvarodagar m.m.

Undersökningen visar att det inom jord- och skogsbruket 1987 inträffade drygt 10 000 olycksfall enligt följande:

Olyckor i jordbruket	7 525
Olyckor i skogsbruket	
– vid jordbruksföretag med skog	1 516
– vid skogsbruksföretag	1 161
Summa	10 202

Totalt har olyckor i jordbruket inträffat vid ca 6 % av jordbruksföretagen medan skogsolyckor inträffat vid ca 2 % av de kombinerade jord- och skogsbruksföretagen och vid ca 2 % av skogsbruksföretagen. En ungefärlig beräkning av antalet olyckor per en miljon arbetstimmar visar en mer än dubbelt så hög siffra för skogsbruksolycka jämfört med jordbruksolycka, 120 respektive 50. Båda värdena är höga jämfört med andra näringar.

I jordbruket inträffar olyckorna främst vid verksamhet med husdjur (ca 40 %) och grödor (ca 23 %). I skogsbruket dominerar olyckor vid motorsågsarbete (ca 45 %) följt av skogsårdsarbete och terrängtransporter (vardera ca 18 %).

Gemensamt för både jord- och skogsbruksolyckor är att ca hälften föranleder sjukskrivning, att ungefär en fjärdedel leder till frånvaro från arbetet utan sjukskrivning och att ungefär en fjärdedel inte leder till frånvaro från arbetet. Den genomsnittliga frånvaron vid olycka är 28 dagar, vilket är ungefär densamma som i andra näringar.

Annan publicering

Uppgifter om arbetsskador publiceras fr.o.m. 1989 i publikationen Arbetssjukdomar och arbetsolyckor som utges av Arbetskyddsstyrelsen och SCB gemensamt. Preliminära uppgifter publiceras av SCB i Statistiska meddelanden, serie AM.

Avbytarverksamhet

Lantbrukets Avbyttjänst AB har som uppgift att med ett abonnemangsförfarande som bas sälja avbyttjänster till animalieproducenter inom det svenska lantbruket. Bolaget har under 1994 varit organiserat i 20 distrikt. Verksamheten är rikstäckande. Bolaget har en decentraliserad organisation där de olika distrikten har eget resultatansvar.

Alla djurägare kan abonnera på upp till 90 dagar regelbunden ledighet per år. Vidare kan hjälp erhållas vid akuta situationer som t.ex. olycksfall eller sjukdom samt för föräldraledighet.

Genom att medel avsätts inom ramen för de lantbrukssociala satsningarna kan lantbrukarna erbjudas ledighet mot en reducerad avgift.

En lantbruksavbytare arbetar inom en krets av fem till åtta djurbesättningar. För att verksamheten skall klaras vid akuta sjukdomsfall finns det även jouravbytare bland de anställda. Dessutom finns det en kår av reservavbytare som också kan hjälpa till att ge avbytarservice.

Antal lantbruksavbytare och kundföretag samt utförda avbyttardagar vid utgången av åren 1990–1994 framgår av tabblån nedan.

Avbytare	1990	1991	1992	1993	1994
Ordinarie	1 950	1 800	1 627	1 565	1 523
Reserver	3 608	3 104	2 378	2 182	2 090
Kundföretag	9 879	8 685	8 406	8 234	8 071
Utförda avbyttardagar	379 153	328 913	301 750	294 700	300 364

Under 1994 förekom mjölkproduktion vid ca 90 % av kundföretagen.

Annan publicering

Lantbruksåret, uppgifter om Lantbrukets Avbyttjänst AB årligen sedan 1975. Lantbrukarnas Riksförbund.

4 Mark och fastigheter

I detta kapitel redovisas uppgifter om jordbruksmarkens uppdelning på ägoslag enligt lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna och 1994 års särskilda fastighetstaxering. Slutligen redovisas priser på jordbruksfastigheter enligt SCBs lagfartsstatistik.

Kapitel 4 innehåller avsnitt om

- Ägoslag
- Betesmark
- Markkartering
- Taxeringsvärden
- Fastighetspriser

Ägoslag

Vid lantbruksräkningen erhålls uppgifter om jordbruksmarkens fördelning på ägoslag för samtliga lantbruksenheter.

Vid lantbruksregistreringen i juni varje år erhålls underlag till en årlig ägoslagsstatistik för mark på företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Resultat

I tabell 4.1 redovisas arealer av olika ägoslag enligt lantbruksräkningen 1992. Landets totala åkerareal uppgick till ca 3 miljoner hektar vilket utgjorde drygt 7 % av den totala landarealen (ca 41,1 miljoner hektar). Skogsmarksarealen uppgick till 22,3 miljoner hektar, dvs. till 54 % av samma landareal.

På företag med mer än 2,0 hektar åker, dvs. i princip på jordbruksföretag, fanns 1992 ungefär 93 % av åkermarken och 18 % av skogsmarken. Andelen skogsmark på dessa företag är oförändrad jämfört med lantbruksräkningen 1988.

Tabell 4.1 visar också den regionala fördelningen av jordbruks- och skogsmarken. Bl.a. kan man utläsa att 49 % av skogsmarksarealen finns i de fyra nordligaste länen, medan motsvarande procenttal för åkermarken är ca 9 %.

Tabell 4.1

Arealen av olika ägoslag 1992. Hektar

Area of different types of land in 1992. Hectares

Avser samtliga lantbruksföretag.

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Åkermark	Betesmark	Skogsmark	Annan mark	Summa
Län					
Stockholms	96 610	19 464	281 601	81 270	478 946
Uppsala	158 792	21 151	405 350	58 206	643 498
Södermanlands	136 941	20 792	347 152	69 379	574 264
Östergötlands	217 102	48 533	615 385	113 711	994 730
Jönköpings	98 614	46 509	655 705	132 397	933 225
Kronobergs	62 763	28 628	589 250	117 824	798 465
Kalmar	134 878	53 007	728 605	120 325	1 036 815
Gotlands	86 360	12 843	131 142	52 429	282 775
Blekinge	38 430	13 892	194 106	24 052	270 480
Kristianstads	182 396	43 971	290 104	50 898	567 368
Malmöhus	303 337	30 994	81 667	25 259	441 257
Hallands	125 051	18 233	267 325	83 394	494 003
Göteborgs o Bohus	72 788	16 495	178 200	129 490	396 974
Älvsborgs	166 668	36 225	672 788	166 475	1 042 155
Skaraborgs	287 151	36 489	343 441	65 308	732 388
Värmlands	131 631	19 003	1 308 922	218 223	1 677 778
Örebro	116 671	11 690	571 554	91 827	791 741
Västmanlands	129 948	10 295	375 251	59 663	575 157
Kopparbergs	77 853	18 338	1 913 879	705 564	2 715 635
Gävleborgs	81 852	10 815	1 432 924	211 150	1 736 740
Västernorrlands	73 120	15 984	1 655 207	321 036	2 065 346
Jämtlands	56 460	16 080	2 628 085	2 138 666	4 839 290
Västerbottens	97 533	14 137	3 138 574	1 666 298	4 916 541
Norrbottnens	54 692	12 124	3 517 109	5 037 201	8 621 126
Hela riket 1992					
– 2,0	221 050	247 846	18 402 994	10 935 093	29 806 983
2,1 –	2 766 589	327 846	3 920 329	804 949	7 819 712
Samtliga	2 987 639	575 691	22 323 323	11 740 042	37 626 695
Hela riket 1988					
– 2,0	75 990	236 142	18 387 069	11 054 808	29 754 009
2,1 –	2 872 156	332 262	4 148 215	900 938	8 253 571
Samtliga	2 948 146	568 404	22 535 284	11 955 746	38 007 580
Hela riket 1981					
– 2,0	62 343	228 062	18 297 702	10 661 009	29 249 116
2,1 –	2 937 878	356 285	4 444 533	1 011 952	8 750 648
Samtliga	3 000 221	584 347	22 742 235	11 672 961	37 999 764

Källa: SCB, lantbruksräkningen.

Ägoslagsfördelningen 1994 på företag med mer än 2,0 hektar åker framgår av tabell 4.2. Redovisning lämnas för län, produktionsområden och storleksgrupper.

Den totala landarealen i riket anges till ca 41,1 miljoner hektar. I denna areal har då inte inräknats större sjöar och vattendrag. I landarealen ingår bl.a. det rena fjällområdet, varför hela denna areal inte är disponibel för jord- och skogsbruksproduktion eller för t.ex. bebyggelse för bostads- och industriändamål.

Beträffande definitioner av de olika ägoslagen hänvisas till kapitel 2.

Nya ägoslagsdefinitioner tillämpas fr.o.m. 1981. Relationen gentemot de tidigare definitionerna och effekterna av den nya ägoslagsklassificeringen redovisas också i kapitel 2.

Annan publicering

Uppgifter om ägoslag för samtliga lantbruksföretag redovisas vid Lantbruksräkningarna, i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 13 SM 9302 (1992 års lantbruksräkning).

Uppgifter för lantbruksföretag med mer än 2,0 hektar åkermark lämnas i Statistiska meddelanden, serie J, senast J 30 SM 9501.

Tabell 4.2

Arealen av olika ägoslag 1994

Area of different types of land in 1994

Avser företag med mer än 2 hektar åkermark

Område; storleksgrupp	Åkermark, hektar	Betesmark, hektar	Skogsmark, hektar	Annan mark, hektar	Summa hektar
<i>Län</i>					
Stockholms	89 996	9 667	93 075	15 300	208 038
Uppsala	152 903	13 574	122 882	15 867	305 226
Södermanlands	132 233	13 288	133 373	18 520	297 414
Östergötlands	211 179	38 079	178 697	25 611	453 565
Jönköpings	93 190	32 104	199 835	37 287	362 416
Kronobergs	55 730	16 664	155 265	29 264	256 923
Kalmar	130 820	37 100	214 163	38 644	420 727
Gotlands	84 577	10 195	73 133	24 082	191 987
Blekinge	35 838	7 669	74 456	7 415	125 379
Kristianstads	177 015	27 792	93 399	14 415	312 620
Malmöhus	297 787	22 365	35 123	10 791	366 066
Hallands	120 428	11 135	97 990	25 227	254 780
Göteborgs o Bohus	65 792	9 207	74 131	49 407	198 537
Älvsborgs	151 969	21 064	241 006	55 665	469 703
Skaraborgs	277 246	24 509	138 274	24 143	464 172
Värmlands	110 473	6 365	236 981	24 746	378 566
Örebro	109 433	6 167	148 047	19 984	283 631
Västmanlands	123 904	6 395	127 448	11 270	269 017
Kopparbergs	62 836	4 184	151 436	12 792	231 249
Gävleborgs	74 634	3 974	275 436	19 660	373 704
Västernorrlands	56 834	5 696	262 712	35 580	360 822
Jämtlands	45 270	5 099	281 582	103 308	435 258
Västerbottens	77 487	3 760	304 862	82 744	468 852
Norrbottens	42 503	3 103	233 890	87 736	367 233
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	346 546	16 005	37 168	11 611	411 330
" mellanbygder	326 179	58 206	197 792	55 905	638 083
" norra slättbygder	450 218	38 900	192 449	40 357	721 924
Svealands slättbygder	627 647	47 252	581 290	73 165	1 329 355
Götalands skogsbygder	532 263	137 921	1 065 251	219 766	1 955 202
Mellersta Sveriges skogsbygder	201 463	18 133	494 787	54 098	768 481
Nedre Norrland	167 831	14 506	758 937	109 004	1 050 276
Övre Norrland	127 930	8 233	619 519	225 551	981 232
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 - 5,0	52 400	19 614	397 880	107 669	577 561
5,1 - 10,0	136 062	34 823	642 891	148 572	962 348
10,1 - 20,0	283 568	49 565	745 199	150 093	1 228 426
20,1 - 30,0	269 596	39 161	453 256	83 556	845 569
30,1 - 50,0	516 010	62 089	623 269	107 282	1 308 650
50,1 - 100,0	773 388	71 019	566 423	104 628	1 515 458
Över 100,0	749 053	62 885	518 275	87 657	1 417 870
<i>Hela riket</i>					
1994	2 780 077	339 156	3 947 194	789 456	7 855 882
1993	2 779 729	331 098	3 962 448	804 895	7 878 170
1992	2 767 942	329 118	3 921 387	805 989	7 824 436
1991	2 789 997	329 302	3 949 068	821 089	7 889 456
1990	2 844 592	331 691	4 065 431	859 192	8 100 906
1989	2 853 116	331 426	4 106 198	878 830	8 169 570

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Betesmark

Under 1989/90 genomförde SCB en specialstudie av betesmarkens omfattning och användning. Denna omfattade två delar. Den första delen av undersökningen omfattade företag med mer än 5 hektar åker och genomfördes med besöksintervju hos brukarna. Den andra delen omfattade företag med högst 5 hektar åker och genomfördes med postenkät och viss telefonuppföljning. Båda delarna har baserats på urval av företag. Resultaten är därför behäftade med viss osäkerhet. Uppgifter har redovisats för 8 produktionsområden eller 3 riksområden beroende på säkerheten i resultaten. För indelning i dessa områden se bilaga 2. Samtidigt med dessa uppgifter har SCB publicerat ett Statistiskt meddelande innehållande historiska data för betesmarken samt en översikt över de definitionsförändringar som berört betesmarken under 1900-talet.

Resultat

Enligt betesmarksundersökningen utgjorde arealen betesmark 1989 i hela riket ca 550 000 hektar, vilket motsvarar ca 1,3 % av den totala landarealen. Nära hälften av denna betesmark återfanns i Götalands skogsbygder. Enligt jordbruksräkningen 1927 fanns vid den tidpunkten 1 268 000 hektar ängs- och betesmarker. Jämfört med 1920-talet återstår således mindre än hälften av dessa marker, se diagram 4.3. Den största minskningen har skett i skogsbygderna och särskilt i Norrland.

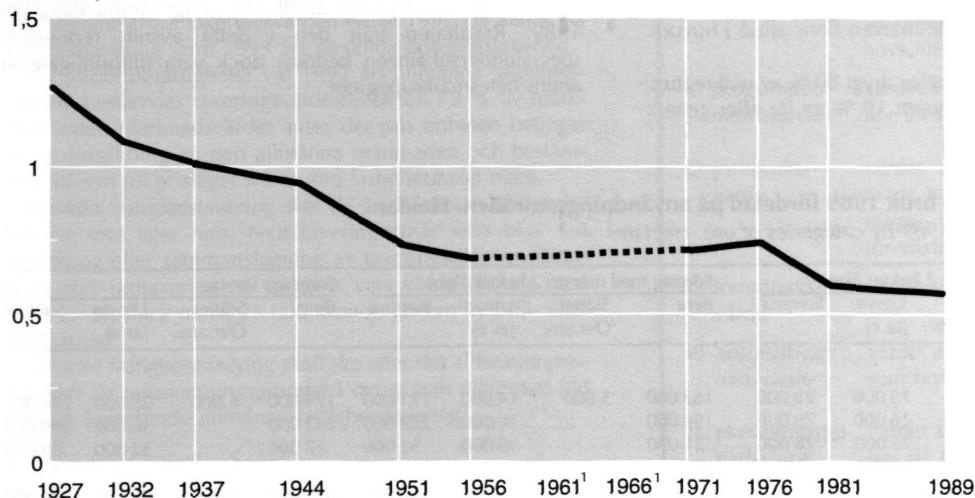
Det finns flera orsaker till denna minskning. Vinterfodret (hö) som tidigare togs från slåtterängen skördas nu på slåttervall, dvs. åkermark. Det totala behovet av betesmarker har vidare minskat i och med att nötkreaturen blivit färre och en del djur varit installerade året om. Betesgången har även i stor utsträckning överförts från naturliga ängs- och betesmarker till

Diagram 4.3

Ängs- och betesmarkens förändring sedan 1920-talet

Meadow and grazing land since the 1920's

Areal, milj ha

1) Fastigheter med högst 0,3 hektar åkermark ingick ej i jordbruksräkningarna 1961 och 1966

Källa: SCB, jordbruksräkningar/landbruksräkningar.

Betesmark Mark som används eller lämpligen kan användas till bete och som inte är lämplig att plöjas.

Betesmarken har uppdelats i kultiverad och ej kultiverad mark:

Kultiverad betesmark Mark som förbättrats med redskap, gödsling, kalkning, röjning eller genom insådd av vallväxter. Hit räknas i regel gammal åkermark som inte antas bli plöjd på nytt.

Ej kultiverad Mark som sedan lång tid tillbaka och i mer eller mindre obruten följd använts som slåtter och/eller betesmark och som inte utsatts för kultiverande åtgärder under senare år.

Undersökningen har endast omfattat det särskilda ägoslaget betesmark och innefattar således inte betesvallar på åkermark (ca 190 000 hektar 1990).

mer högvakastande marker som kultiverad betesmark och anlagda betesvallar på åkermark. Detta har konsekvenser för landskapsbilden och för de växter och djur som har sin livsmiljö i ängs- och betesmarkerna. Det tidigare varierande odlingslandskapet med åker, äng och betesmark har i vissa områden ersatts av ett åker- och skogslandskap.

Tabell 4.4**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på markslag. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by type of land. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker			Företag med mer än 2 hektar åker			Samtliga företag		
	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark	Summa betes- mark	därav kulti- verad mark	ej kulti- verad mark
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	..	600	..	13 000	4 000	9 000	16 000	5 000	12 000
" mellanbygder	10 000	..	8 000	57 000	22 000	36 000	67 000	23 000	43 000
" norra slättbygder	5 000	..	2 000	42 000	11 000	30 000	47 000	15 000	32 000
Svealands slättbygder	10 000	3 000	7 000	68 000	21 000	47 000	78 000	24 000	54 000
Götalands skogsbygder	66 000	16 000	43 000	184 000	78 000	103 000	249 000	94 000	146 000
Mellersta Sveriges skogsbygder	11 000	..	7 000	20 000	11 000	9 000	31 000	13 000	17 000
Nedre Norrland	14 000	3 000	9 000	24 000	9 000	14 000	38 000	13 000	24 000
Övre Norrland	13 000	2 000	7 000	7 000	3 000	..	21 000	5 000	11 000
<i>Hela riket</i>	133 000	31 000	86 000	416 000	159 000	252 000	549 000	191 000	338 000

Källa: SCB.

Av tabell 4.4 framgår att den totala betesmarksarealen 1989 bestod av ca 35 % kultiverad och drygt 60 % icke kultiverad mark (resterande del har inte kunnat klassificeras). Sedan slutet av 1950-talet har ca 150 000 hektar *naturliga* ängs- och betesmarker försvunnit medan arealen *kultiverad* betesmark förändrats obetydligt.

I tabell 4.5 redovisas hur betesmarken användes 1989. Drygt 440 000 hektar, ca 80 %, av betesmarksarealen utnyttjades för bete. Totalt ca 100 000 hektar betesmark var alltså outnyttjad. De regionala skillnaderna var dock stora. I Götaland och Svealand utnyttjades ungefär 85 % av arealen för bete medan endast ca 45 % utnyttjades i norra Sverige. Ungefär hälften av den outnyttjade betesmarken håller på att växa igen.

Andelen betesmarksareal som är outnyttjad varierar kraftigt mellan å ena sidan jordbruksföretagen (med mer än 2 hektar åker) och å andra sidan de s.k. skogsföretagen som förutom betesmarken huvudsakligen har skogsmark. Bland jordbruksföretagen utnyttjades ca 90 % av den totala betesmarksarealen för bete, medan endast 50 % utnyttjades hos skogsföretagen. Den outnyttjade marken finns alltså i huvudsak hos skogsföretagen.

Av den areal som utnyttjas betas drygt 80 % av nötkreatur, knappt 10 % av hästar och knappt 10 % av får eller getter.

Uppgifterna avser genomsnitt för riket. I norra Sverige betas en större andel av får eller getter, ca 20 %.

I betesmarksundersökningen har även uppgifter om bete på skogsmark insamlats. I början av 1900-talet var det vanligt att skogsmark utnyttjades för bete. På 1920-talet fanns det närmare 1 miljon hektar skogsmarksbete. Enligt betesmarksundersökningen finns det nu ca 90 000 hektar skogsmark som används för bete. Ca 90 % av skogsmarksbetet har alltså försvunnit sedan 1920-talet. Definitionsförändringar gör dock att uppgifterna från 1920-talet inte är direkt jämförbara med 1989 års uppgifter.

Annan publicering

En utförligare redovisning återfinns i Statistiska meddelanden, SCB. Historiska data (från 1920-talet) lämnas i Na 36 SM 9001. Undersökningen av betesmarkens omfattning och användning 1989 redovisas i J 13 SM 9003.

Arealuppgifterna avviker från SCBs betesmarksuppgifter enligt lantbruksräkningen 1988 och enligt lantbruksregistret 1989. Resultaten från den i detta avsnitt redovisade specialundersökningen bedöms dock vara tillförlitligare än andra betesmarksuppgifter.

Tabell 4.5**Areal betesmark under eget bruk 1989 fördelad på användningsområden. Hektar***Area of permanent pasture in 1989 by categories of use. Hectares*

Område	Företag med högst 2 hektar åker				Företag med mer än 2 hektar åker				Samtliga företag			
	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa	Bete	Slätter Övr.anv.	Utnytt- jas ej	Summa
<i>Riksområde</i>												
RO 1	11 000	..	15 000	29 000	163 000	3 000	14 000	181 000	174 000	6 000	29 000	209 000
RO 2	48 000	..	26 000	76 000	194 000	..	10 000	204 000	242 000	..	36 000	280 000
RO 3	6 000	..	22 000	28 000	21 000	..	10 000	32 000	27 000	..	32 000	59 000
<i>Hela riket</i>	64 000	5 000	63 000	133 000	378 000	4 000	34 000	416 000	443 000	8 000	98 000	549 000

Källa: SCB.

Markkartering

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna 1987 gjordes en kartläggning av markkarterade arealer. En jämförbar undersökning genomfördes 1977. För samtliga företag i urvalet till de objektiva skördeuppskattningarna skulle anges om åkermarken var markkarterad i sin helhet, endast delvis eller inte alls. Dessutom inhämtades uppgift om bl.a. tidpunkt för senaste markkartering.

På basis av erhållna uppgifter gjordes skattningar av markkarterade arealer enligt de skattningsmetoder som tillämpas i de objektiva skördeuppskattningarna.

Resultat

Resultat från markkarteringsundersökningen redovisas i tabell 4.6. Bl.a. framgår att drygt 40 % av landets åkerareal finns på brukningsenheter där hela arealen markkarterats 1987, en ökning med 10 procentenheter jämfört med 1977 års undersökning. De regionala variationerna är stora. Minst vanlig är markkartering i skogsbygderna och i Norrland.

Annan publicering

En utförlig redovisning av markkarteringsundersökningen har lämnats i SCB, Statistiska meddelanden J 12 SM 8806. Undersökningen 1977 redovisas i SM J 1979:8.1 och Appendix till SM J 1979:8.1.

Taxeringsvärden

Uppgifter om taxeringsutfallet publiceras årligen av SCB. Normalt har allmän fastighetstaxering (genomgång av samtliga fastigheter) ägt rum ungefär vart femte år – den senaste 1981 – och däremellan har verkställts särskild fastighetstaxering. Fr.o.m. 1988 gäller ett system med rullande allmänna fastighetstaxeringar som innebär att inte alla fastigheter taxeras samtidigt. Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter har senast ägt rum 1992.

I föreliggande avsnitt redovisas vissa data rörande jordbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt 1992 års allmänna fastighetstaxering samt 1993 års särskilda fastighetstaxering.

För jordbruksfastigheter vid 1992 års allmänna fastighetstaxering bestämdes taxeringsvärdesnivån till 75 % av marknadsvärdet. Marknadsvärdet avser det pris enheten betingar vid en försäljning på den allmänna marknaden och bestäms med hänsyn till prisläget två år före fastighetstaxeringen.

Särskild fastighetstaxering sker de år då allmän fastighetstaxering inte äger rum. Nytt taxeringsvärde sätts bl.a. vid nybildning eller sammanslagning av taxeringsenheter. Dessutom görs omtaxering av fastighet vars värde ändrats med minst 20 %, dock minst 25 000 kronor, genom ny-, till- eller ombyggnad.

Särskild fastighetstaxering skall ske efter det allmänna prisläge och de uppskattningsgrunder i övrigt som tillämpats vid närmast föregående allmänna fastighetstaxering.

Vid markkartering, som avser att bestämma markens näringsinnehåll m.m., görs provtagning av markens innehåll av fosfor och kalium samt av markens pH-värde. Undersökningarna har vanligen utförts av respektive lantbruksenhet (eller motsvarande) på beställning av lantbrukarna.

Tabell 4.6

Markkarteringens omfattning 1987

Extent of soil surveyed area in 1987

Område	Åkerareal i procent på företag efter markkarteringens omfattning		
	Helt karterad	Delvis karterad	Ej karterad
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	73	12	15
" mellanbygder	51	21	29
" norra slättbygder	51	17	33
Svealands slättbygder	49	20	32
Götalands skogsbygder	30	17	54
Mellersta Sveriges skogsbygder	28	19	53
Nedre Norrland	18	23	59
Övre Norrland	19	31	51
<i>Hela riket</i>			
1987	44	18	37
1977	33	17	50

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning (urvalsundersökning).

Delvärden

Det totala taxeringsvärdet för jordbruksfastigheter är fördelat på sex delvärden:

- a) skogsbruksvärde värdet av taxeringsenhetens skogsmark med växande skog och markanläggningar, som används eller behövs för skogsbruk
- b) skogsimpedimentsvärde värdet av de skogsimpediment som hör till taxeringsenheten
- c) jordbruksvärde värdet av taxeringsenhetens åkermark, betesmark och markanläggningar, som används eller behövs för växtodling
- d) tomtmarksvärde värdet av taxeringsenhetens tomtmark
- e) bostadsbyggnadsvärde värdet av de småhus och hyreshus som hör till taxeringsenheten
- f) ekonomibyggnadsvärde värdet av de ekonomibyggnader som hör till taxeringsenheten

Resultat

Uppgifter om lantbruksfastigheternas taxeringsvärden enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1994 redovisas i tabell 4.7.

Det totala taxeringsvärdet för de sammanlagt cirka 325 000 lantbruksenheterna uppgick 1994 till ca 248 miljarder kronor, vilket är en liten ökning jämfört med 1993. Jordbruksvärdet, d.v.s. summan av åker- och betesmarksvärdet, utgjorde 11 % av det totala taxeringsvärdet och skogsbruksvärdet 59 %.

Jämförbarhet

Varje år allmän fastighetstaxering sker ändras definitionen av olika begrepp, nya begrepp tillkommer och andra utgår. Mellan fastighetstaxeringarna görs däremot inga ändringar. För vissa begrepp, i huvudsak de som ej ändrats, kan jämförelse göras med tidigare års uppgifter. För begrepp som ändrats behandlas jämförbarheten närmare i publikationerna över de allmänna fastighetstaxeringarna.

Tabell 4.7

Lantbruksenheternas taxeringsvärden, i miljoner kronor, och antal taxeringsenheter enligt särskild fastighetstaxering 1994

Assessed values of agricultural units, millions of Swedish kronor, and number of assessed units according to the 1994 assessment of real estates.

Område	Åker- värde	Betes- marks- värde	Skogs- bruks- värde	Skogsimpe- diments- värde	Tomtmarks- värde	Bostads- byggnads- värde	Ekonomi- byggnads- värde	Totalt taxerings- värde	Antal taxerings- enheter
<i>Län</i>									
Stockholms	742	84	2 863	23	1 103	1 774	533	7 121	6 155
Uppsala	940	68	4 341	12	685	2 050	755	8 850	6 567
Södermanlands	1 008	85	3 642	15	614	1 760	566	7 690	5 241
Östergötlands	2 442	206	7 280	32	682	2 109	963	13 714	9 835
Jönköpings	512	124	8 573	39	599	2 021	639	12 507	14 167
Kronobergs	310	78	8 612	37	528	1 474	633	11 672	13 681
Kalmar	1 088	197	8 886	29	466	1 529	948	13 143	12 090
Gotlands	434	33	467	8	194	615	389	2 139	6 045
Blekinge	286	41	2 417	4	227	698	384	4 058	6 197
Kristianstads	2 673	248	4 732	14	660	1 961	1 921	12 208	15 784
Malmöhus	6 194	236	1 166	2	756	2 394	2 251	13 000	13 133
Hallands	1 350	84	4 276	26	507	1 607	1 342	9 193	11 216
Göteborgs o Bohus	501	66	1 629	40	1 008	1 680	588	5 512	9 668
Älvsborgs	1 171	129	7 600	47	1 034	3 368	1 132	14 481	22 313
Skaraborgs	2 380	123	3 701	11	813	2 480	1 354	10 862	16 192
Värmlands	482	33	10 000	58	687	2 463	615	14 340	23 722
Örebro	869	38	6 216	24	408	1 183	606	9 343	9 574
Västmanlands	668	33	3 172	15	255	1 248	491	5 882	5 222
Kopparbergs	193	16	11 817	132	705	1 765	493	15 120	29 583
Gävleborgs	195	14	9 997	43	563	1 588	447	12 847	13 546
Västernorrlands	130	13	8 631	56	576	1 057	286	10 749	18 342
Jämtlands	88	9	9 355	87	485	1 490	229	11 743	16 841
Västerbottens	154	7	11 933	119	621	1 575	316	14 726	23 326
Norrbottens	77	6	4 781	96	496	1 094	224	6 773	17 036
<i>Hela riket</i>									
1994	24 887	1 969	146 085	969	14 675	40 983	18 105	247 672	325 476
1993	24 794	1 960	145 146	961	14 720	40 897	17 996	246 474	323 394
1992	26 843	24 882	146 542	1 002	14 807	40 901	17 929	248 025	323 205
1991	22 673	21 752	54 171	485	6 219	20 931	8 146	112 625	330 699
1990	22 718	21 794	54 322	491	6 291	20 966	8 114	112 902	331 469
1989	22 656	21 732	53 951	486	6 292	20 950	8 043	112 378	330 765

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1994.

Tabell 4.8 visar att 68 % av lantbruksenheternas taxeringsvärden hänförs till fysisk person. Svenska aktiebolag äger ca 15 % och staten 8 %.

Tabell 4.8

Lantbruksenheternas' taxeringsvärden fördelade efter ägarekategori enligt allmän fastighetstaxering 1992.

Miljoner kronor

Assessed values of agricultural units by owner category according to the general assessment of real estate in 1992.

Millions of Swedish kronor

Område	Fysisk person	Juridisk person						Okänd ägare	Samtliga ägare-kategorier
		Staten	Borgerlig kommun	Kyrkan	Dödsbo	Svenskt aktiebolag	Övrig juridisk person		
<i>Län</i>									
Stockholms	4 671	336	458	485	304	425	383	27	7 089
Uppsala	5 361	517	110	216	239	2 067	280	14	8 805
Södermanlands	5 662	425	155	144	266	593	310	107	7 662
Östergötlands	9 556	923	264	294	379	1 610	614	40	13 679
Jönköpings	10 351	705	247	319	396	303	130	22	12 473
Kronobergs	9 309	998	176	301	357	283	166	24	11 614
Kalmar	10 603	880	188	308	311	547	128	118	13 084
Gotlands	1 953	14	6	49	43	26	9	16	2 116
Blekinge	3 586	96	66	74	118	53	13	16	4 023
Kristianstads	10 370	547	162	221	287	256	130	53	12 027
Malmöhus	10 450	449	522	512	274	435	212	43	12 897
Hallands	7 703	381	191	226	263	183	79	53	9 077
Göteborgs o Bohus	4 582	173	237	67	289	83	53	16	5 500
Älvsborgs	12 103	480	325	277	509	475	190	37	14 397
Skaraborgs	8 793	714	141	411	316	264	132	23	10 795
Värmlands	9 058	271	185	335	539	3 827	50	37	14 304
Örebro	5 098	1 742	188	174	190	1 544	336	31	9 303
Västmanlands	3 739	1 023	146	141	119	557	143	46	5 913
Kopparbergs	7 492	979	150	128	580	4 642	847	70	14 887
Gävleborgs	6 756	630	214	178	291	4 416	280	19	12 785
Västernorrlands	5 335	426	88	127	259	4 238	183	23	10 679
Jämtlands	5 755	645	82	182	314	4 531	90	11	11 611
Västerbottens	6 912	3 266	146	61	284	3 747	260	15	14 691
Norrbottens	3 533	2 793	38	23	218	994	294	8	7 904
<i>Hela riket</i>									
1992	168 732	19 416	4 486	5 255	7 144	36 100	5 314	867	247 313
1981	80 144	7 567	2 430	2 607	5 031	13 167	2 202	4	113 151

1) Samtliga lantbruksenheter utom de med typkoderna 100, 101, 121 och 199, d.v.s. ej fastställd typ, okänd m.fl.

Källa: SCB, allmän fastighetstaxering på lantbruksenheter.

Byggnadsvärden på jordbruksfastigheter enligt allmän fastighetstaxering 1992 redovisas i tabell 4.9. Bl.a. framgår att värdet för ekonomibyggnader representerar knappt hälften av värdet för bostadsbyggnader.

I tabellen redovisas också åkermarks- och skogsbruksvärde per hektar åkermark respektive skogsmark. De regionala variationerna är stora både i åkermarks- och skogsbruksvärde.

Annan publicering

Uppgifter om taxeringsvärden enligt de allmänna fastighetstaxeringarna har redovisats i SCB, Allmän fastighetstaxering 1970, 1975 samt 1981. Allmän fastighetstaxering för lantbruksenheter 1992 redovisas i Statistiska meddelanden Bo 38 SM 9301.

Uppgifter från särskild fastighetstaxering redovisas årligen, senast i SCB Bo 37 SM 9301.

Tabell 4.9

Byggnadsvärden för lantbruksenheter enligt allmän fastighetstaxering 1992 samt jordbruks- och skogsbruksvärde per hektar åker respektive skog

Building values for agricultural units, millions of Swedish kronor, and assessed values of agricultural real estates per hectare according to the assessment of real estate in 1992

Område	Byggnadsvärden, miljoner kronor		Åkermarks- värde per hektar åker, kronor per hektar	Skogsbruks- värde per hektar skog, kronor per hektar
	Bostäder	Ekonomi- byggnader		
<i>Län</i>				
Stockholms	1 788	523	8 358	10 303
Uppsala	2 043	748	6 189	10 747
Södermanlands	1 761	563	7 821	10 979
Östergötlands	2 109	952	11 648	12 066
Jönköpings	2 010	636	5 480	13 137
Kronobergs	1 469	641	5 413	14 531
Kalmar	1 525	939	8 552	12 360
Gotlands	612	384	5 218	3 695
Blekinge	690	383	8 104	13 159
Kristianstads	1 956	1 900	15 587	17 053
Malmöhus	2 409	2 240	21 630	15 411
Hallands	1 599	1 328	11 441	16 180
Göteborgs o Bohus	1 682	582	7 401	9 337
Älvsborgs	3 354	1 124	7 410	11 201
Skaraborgs	2 479	1 333	8 659	10 916
Värmlands	2 453	604	3 859	7 621
Örebro	1 173	597	7 736	10 860
Västmanlands	1 244	486	5 308	8 351
Kopparbergs	1 766	490	2 726	6 062
Gävleborgs	1 579	437	2 512	6 932
Västernorrlands	1 052	281	1 905	5 203
Jämtlands	1 479	224	1 659	3 525
Västerbottens	1 575	315	1 614	3 812
Norrbottnens	1 092	220	1 549	1 671
<i>Hela riket</i>				
1992	40 901	17 929	8 804	6 597

Källa: SCB, allmän fastighetstaxering 1992.

Priser på lantbruksenheter

SCB upprättar årligen statistik över antalet lagfartsärenden samt över priserna på jordbruksfastigheter. Lagfartsstatistiken avser att belysa antalet ägarskiften och omsättningen för lagfarna fång av lantbruksenhet.

Den s.k. köpeskillningskoefficienten som redovisas i tabellerna utgör kvoten mellan köpeskilling och taxeringsvärde. Den redovisas som ovägt medelvärde.

Resultat

Av nedanstående tablå framgår antalet beviljade lagfarter för jordbruksfastigheter år 1992.

Typ av fång	Antal
Köp	
Vanliga köp	7 323
Släktköp	1 556
Övriga köp	6
Summa	8 885
Övriga fång ¹	13 942
Totalt	22 827

1) Här ingår byte, gåva, arv, exekutiv försäljning.

Lagfartsstatistiken grundar sig på underrättelser rörande sökt lagfart som SCB erhåller varje månad i form av lagfartsregister. Statistiken omfattar samtliga lagfarter under undersökningsåret med undantag av vilandeförklarade.

Uppgifterna för prisstatistiken kommer fr.o.m. 1991 helt från lagfartsregistren sedan prövning enligt jordförvärvslagen slopats för flertalet förvärv. Tillgängliga uppgifter avser lagfarna köp av hel taxeringsenhet. Prisstatistiken omfattar vanliga köp som ansetts representera "marknadsvärde" enligt kommunal-skattelagen samt släktköp. Detta innebär att följande köp inte tas med

- köp av speciell karaktär t ex med intressegemenskap
- köp av ideell andel
- köp som omfattar mindre än 2 hektar totalt
- köp där annan fastighet ingår med mer än 25 % av sammanlagda taxeringsvärdet.

Med släktköp avses köp från föräldrar, far- eller morföräldrar eller från make(a).

Resultat från prisstatistiken för jordbruksfastigheter lämnas i tabellerna 4.10–4.12. Av tabell 4.10 framgår att 1992 redovisas 1 985 köp för jord- och skogsbruksändamål med en genomsnittlig köpeskilling på 878 000 kronor och ett medelvärde (ovägt) för köpeskillningskoefficienten på 1,66.

Tabell 4.10

Försålda lantbruksenheter¹ för jord- eller skogsbruksändamål 1992 fördelade efter jordbruksvärdets och skogsbruksvärdets andel av hela taxeringsvärdet

Purchases of agricultural units in 1992 for agricultural or forestry purpose by share of the value of farms and of standing-forest and forestland compared with the whole assessed value

Andel av totalt taxeringsvärde, procent	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kronor	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kronor	Köpeskillningskoefficient ² ovägt medelvärde
<i>Jordbruksvärde</i>				
0 – 10	1 043	706	461	1,75
11 – 25	407	871	584	1,62
26 – 50	296	1 085	787	1,49
51 – 75	165	1 340	978	1,42
76 – 100	74	1 473	915	1,82
Totalt	1 985	878	595	1,66
<i>Skogsbruksvärde</i>				
0	256	1 034	663	1,63
1 – 33	688	852	547	1,67
34 – 66	438	904	659	1,43
67 – 99	312	1 190	878	1,62
100	291	429	246	2,06
Totalt	1 985	878	595	1,66

1) Lagfarna köp (ej släktköp).

2) Se texten.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.11
Försålda¹ lantbruksenheter 1992
Agricultural units sold in 1992

Område	Samtliga lagfarna köp (ej slätköp)			
	Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingsskoefficient ² , ovägt medelvärde
<i>Län</i>				
Stockholms	32	2 514	1 279	2,27
Uppsala	41	1 145	832	1,55
Södermanlands	40	1 243	764	1,71
Östergötlands	69	1 882	1 443	1,41
Jönköpings	90	1 115	740	1,60
Kronobergs	86	762	563	1,54
Kalmar	67	1 131	828	1,50
Gotlands	29	548	344	1,94
Blekinge	35	698	465	1,74
Kristianstads	134	1 130	779	1,54
Malmöhus	101	1 302	956	1,48
Hallands	92	1 130	806	1,50
Göteborg o Bohus	43	757	515	1,45
Älvsborgs	169	887	574	1,61
Skaraborgs	127	820	566	1,56
Värmlands	130	626	441	1,73
Örebro	61	1 110	809	1,49
Västmanlands	43	1 000	635	1,89
Kopparbergs	122	466	269	1,86
Gävleborgs	73	637	397	1,87
Västernorrlands	98	424	260	1,72
Jämtlands	92	589	396	1,72
Västerbottens	141	477	291	1,79
Norrbottns	70	307	193	1,95
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	114	1 354	965	1,49
" mellanbygder	135	1 126	748	1,69
" norra slättbygder	168	999	670	1,58
Svealands slättbygder	186	1 414	908	1,74
Götalands skogsbygder	588	940	672	1,52
Mellersta Sveriges skogsbygder	242	829	563	1,76
Nedre Norrland	308	489	305	1,78
Övre Norrland	244	417	257	1,83
<i>Hela riket</i>	1 985	878	595	1,66

1) Lagfarna köp av del av taxeringsenhet samt köp genom fastighetsreglering av hel respektive del av fastighet ingår ej fr.o.m. 1991.

2) Köpeskillingsskoefficient = köpeskilling / taxeringsvärde.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Tabell 4.11 (forts.)

Område	Samtliga lagfarna släktköp			
	Antal köp	Köpeskillings- medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillings- koefficient ² , ovägt medelvärde
<i>Län</i>				
Stockholms	2	1 252	2 848	0,41
Uppsala	4	1 116	764	1,33
Södermanlands	2	695	706	1,02
Östergötlands	9	752	1 026	0,84
Jönköpings	7	506	447	1,22
Kronobergs	9	299	553	1,10
Kalmar	11	544	698	1,45
Gotlands	8	506	582	0,91
Blekinge	7	439	571	0,85
Kristianstads	13	564	574	0,95
Malmöhus	6	1 317	1 142	1,11
Hallands	5	252	445	0,73
Göteborg o Bohus	16	316	497	0,84
Älvsborgs	26	404	460	0,94
Skaraborgs	13	532	605	1,00
Värmlands	23	300	2 228	1,42
Örebro	7	376	339	1,21
Västmanlands	5	490	359	1,51
Kopparbergs	15	137	141	1,38
Gävleborgs	14	234	348	1,05
Västernorrlands	28	198	224	0,98
Jämtlands	20	250	298	1,19
Västerbottens	26	220	209	1,47
Norrbottens	16	222	149	1,67
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	2	1 252	2 848	0,41
" mellanbygder	27	656	662	1,15
" norra slättbygder	35	465	584	1,19
Svealands slättbygder	26	704	704	0,96
Götalands skogsbygder	60	396	500	0,91
Mellersta Sveriges skogsbygder	52	235	1 120	1,31
Nedre Norrland	48	220	255	1,07
Övre Norrland	42	221	186	1,55
<i>Hela riket</i>	292	379	584	1,16

Tabell 4.12**Försålda¹ lantbruksenheter 1992. Lagfarna köp (ej släktköp) fördelade efter förvärvare- och överlåtarekategori***Agricultural real estates sold in 1992. Registered purchases (not made by family or relatives) of assessed real estate by acquirer and assigner*

Köpare	Säljare	Samtliga köp			
		Antal köp	Köpeskilling medelvärde, 1 000-tal kr	Taxeringsvärde medelvärde, 1 000-tal kr	Köpeskillingskoefficient ² , ovägt medelvärde
Staten	Staten	2	1 205	508	1,59
	Fysisk person	14	873	667	1,79
	Dödsbo	4	854	572	1,37
	Övriga, okänd	4	285	111	2,40
	Summa	24	799	545	1,80
Borgerlig kommun	Staten	5	804	380	1,54
	Fysisk person	15	701	349	2,11
	Dödsbo	4	387	175	2,42
	Övriga, okänd	3	710	394	1,78
	Summa	27	675	334	2,01
Fysisk person	Staten	33	902	719	1,51
	Fysisk person	1 330	847	586	1,61
	Dödsbo	352	663	431	1,73
	Övriga, okänd	79	973	688	1,64
	Summa	1 794	817	562	1,63
Dödsbo	Staten	–	–	–	–
	Fysisk person	–	–	–	–
	Dödsbo	–	–	–	–
	Övriga, okänd	–	–	–	–
	Summa	–	–	–	–
Juridisk person	Staten	3	140	140	2,34
	Fysisk person	23	2 187	1 386	1,98
	Dödsbo	4	1 550	546	2,19
	Övriga, okänd	19	2 794	2 100	1,99
	Summa	49	2 245	1 518	2,02
Övriga, okänd	Staten	2	2 682	1 864	1,85
	Fysisk person	1	3 000	2 293	1,31
	Dödsbo	–	–	–	–
	Övriga, okänd	88	1 372	783	1,88
	Summa	91	1 418	823	1,87
Summa	Staten	45	933	684	1,59
	Fysisk person	1 383	869	599	1,63
	Dödsbo	364	672	431	1,73
	Övriga, okänd	193	1 316	854	1,80
	Summa	1 985	878	595	1,66

1) Lagfarna köp av del av taxeringsenhet samt köp genom fastighetsreglering av hel respektive del av fastighet ingår ej fr.o.m. 1991.

2) Köpeskillingskoefficient = köpeskilling / taxeringsvärde.

Källa: SCB, fastighetspris- och taxeringsstatistik.

Annan publicering

Uppgifter om fastighetspriser på jordbruksfastigheter lämnas årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie P, senast P 20 SM 9301.

5 Byggnader, anläggningar och maskiner

I detta kapitel redovisas uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter enligt de årliga fastighetstaxeringarna. Uppgifter om byggnadsverksamhet och anläggningar redovisas från undersökningar i anslutning till lantbruksregistret. Vidare lämnas uppgifter om systemtäckdikad areal som erhållits från en undersökning i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna. Slutligen redovisas uppgifter om maskiner som hämtats från lantbruksregistret samt från Jordbruksverkets leveransstatistik.

Kapitel 5 innehåller avsnitt om

- Byggnader
- Byggnadsverksamhet
- Anläggningar
- Täckdikning
- Maskiner

Byggnader

Uppgifter om byggnader på jordbruksfastigheter erhålls vid de årliga fastighetstaxeringarna. Från och med år 1988 sker allmän fastighetstaxering vart annat år genom ett system med ett intervall om sex år för varje fastighetstyp. Allmän fastighetstaxering för lantbruksenheter (jordbruksfastigheter) har genomförts under 1992.

Resultat

I tabell 5.1 redovisas förekomst av bostadsbyggnader och ekonomibyggnader på jordbruksfastigheter enligt den särskilda fastighetstaxeringen 1994.

1994 fanns det ca 206 000 taxeringsenheter med bostadsbyggnader. Ekonomibyggnader fanns likaså på ca 206 000 taxeringsenheter.

Annan publicering

SCB, Allmän fastighetstaxering. Del 1 och 2 1970, 1975 och 1981.

Allmän fastighetstaxering för jordbruksfastigheter 1992. SCB, Statistiska meddelanden Bo 38 SM 9301.

Särskild fastighetstaxering årligen sedan 1971 utom år då allmän fastighetstaxering genomförs. SCB, Statistiska meddelanden, senast Bo 37 SM 9201.

Tabell 5.1

Antal taxeringsenheter med byggnadsvärde enligt särskild fastighetstaxering år 1994. Jordbruksfastigheter

Number of assessed units with building value according to the assessment of agricultural real estate in 1994

Område	Bostadsbyggnader	Ekonomibyggnader m.m.
	Antal taxeringsenheter med bostadsbyggnadsvärde	Antal taxeringsenheter med ekonomibyggnadsvärde
<i>Län</i>		
Stockholms	3 789	3 853
Uppsala	4 954	5 111
Södermanlands	3 898	3 972
Östergötlands	7 464	7 582
Jönköpings	11 269	11 277
Kronobergs	10 031	10 466
Kalmar	9 501	9 332
Gotlands	3 328	3 544
Blekinge	3 926	4 146
Kristianstads	9 794	10 942
Malmöhus	8 371	9 799
Hallands	8 262	8 390
Göteborgs o Bohus	6 614	7 198
Älvsborgs	15 631	16 643
Skaraborgs	11 740	12 821
Värmlands	13 474	13 098
Örebro	5 772	6 664
Västmanlands	3 906	4 137
Kopparbergs	10 918	10 625
Gävleborgs	8 413	8 381
Västernorrlands	10 367	10 102
Jämtlands	10 125	9 323
Västerbottens	14 583	10 118
Norrbottnens	9 994	8 897
<i>Hela riket</i>		
1994	206 124	206 421
1993	206 397	206 249
1992	207 257	206 739
1991	214 095	137 172
1990	215 609	137 800
1989	216 616	138 029

Källa: SCB, särskild fastighetstaxering 1994 (totalundersökning).

Byggnadsverksamhet

SCB har årligen t.o.m. 1990 redovisat uppgifter om byggnadsverksamheten inom jordbruket. Insamlingen av uppgifter för denna statistik har skett genom lantbruksregistret och lantbruksnämnderna. I samband med det årliga uppgiftslämnandet till lantbruksregistret i juni har jordbrukarna uppgett om byggnadsverksamhet förekommit under ett år tillbaka. Bland företag med byggnadsverksamhet har gjorts ett urval för närmare uppföljning. Från de utvalda företagen har lantbruksnämnderna inhämtat detaljuppgifter genom telefonintervjuer. Undersökningen är nedlagd fr.o.m. 1991 efter förslag från den livsmedelsstatistiska utredningen.

Uppgiftsinsamlingen har omfattat ny- och tillbyggnad samt större ombyggnad och reparation. Undersökningen skall avse ekonomibyggnaderna i lantbruket. Däremot har inte beaktats verksamhet som utgjorts av enbart installation av inredning, utgödslingsanläggning, tork el. dyl. Avgränsningen av vilken byggnadsverksamhet som är att betrakta som större ombyggnad/reparation har varit förenad med vissa svårigheter.

Resultat

Uppgifter om antal ny- och tillbyggda djurstallar redovisas i tabell 5.2 och 5.3. Antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar har successivt ökat från 1986 års bottennivå. De partiella talen för 1990 tyder på att uppgången fortsatt åtminstone beträffande nybyggnader.

Under 1989 byggdes 235 nya djurstallar med en medelyta på 359 m². 109 av dessa var avsedda för nötkreatur och 58 för svin.

307 djurstallar byggdes till under 1989. Den utökade medelytan var 170 m². Tillbyggnaden skedde i 207 fall för nötkreatur och i 68 fall för svin.

Observera att uppgifterna för 1990 ej är fullständiga. I statistiken redovisas endast under kalenderåret färdigställda byggnader. Undersökningen för 1990 täcker ej den del av byggnadsverksamheten som påbörjats efter den 15 juni och avslutats under året. Fullständiga uppgifter för 1990 kommer inte att kunna erhållas. Undersökningen är nämligen nedlagd fr.o.m. 1991 efter förslag från den livsmedelsstatistiska utredningen.

Statistiken för åren 1986–1989 är fullständig. Tabellerna kan däremot inte belysa omfattningen av byggnadsverksamheten 1990 jämfört med de föregående åren. Byggnadsverksamhetens fördelning i olika avseenden 1990 torde dock kunna utläsas.

Allmänt gäller att summan av delsummor av beräkningstekniska skäl kan avvika från redovisade totalsummor med någon enhet.

Tabell 5.2

Antal nybyggda djurstallar 1989 och 1990¹ fördelade på hustyp och djurslag samt medelyta

Number of new buildings for livestock

Område	År	Antal bygg- nader	Medel- yta m ²	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)				
				Låg- hus	Hög- hus	Nöt- kreatur	Svin	Hästar	Får	Andra djurslag
Götaland	1990 ¹	157	505	118	39	78	39	25	2	13
	1989	134	404	104	30	60	38	18	8	9
Svealand	1990 ¹	58	350	42	16	33	8	14	1	2
	1989	48	345	31	17	12	16	11	7	2
Norrländ	1990 ¹	43	231	38	5	25	4	9	3	2
	1989	53	258	45	8	37	4	6	4	2
Hela riket	1990 ¹	258	424	198	60	136	52	48	6	17
	1989	235	359	180	55	109	58	35	19	13
	1988	226	346	152	74	95	78	29	14	6
	1987	155	307	103	52	73	30	31	16	5
	1986	137	312	82	55	69	31	15	18	4

1) Uppgifterna för 1990 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Jämförelse mellan partiella och fullständiga uppgifter åren 1987–1989

Som framgått av det föregående är de uppgifter man erhåller för det senast undersökta året ej fullständiga. Med ledning av partiella och definitiva resultat för några föregående år kan man dock göra vissa uppskattningar av ofullständigheten. För nybyggda djurstallar var medelskillnaden 1987–1989 mellan partiella och definitiva tal för riket 23 %, för till- och ombyggda djurstallar 33 %.

Medelskillnaden för nya lagerbyggnader och maskinhus var 27 % och för till- och ombyggda 29 %.

De genomsnittliga skillnaderna för 1987–1989 torde med viss reservation kunna utnyttjas för approximativa uppräknings av föreliggande tal för 1990 till att gälla totala byggnadsverksamheten detta år.

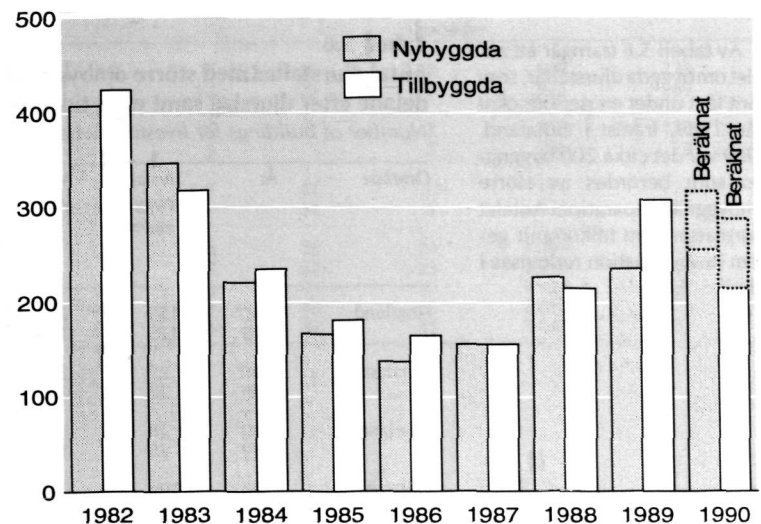
Av diagram 5.4 framgår att antalet nybyggda och tillbyggda djurstallar oavbrutet minskade under 1980-talet fram till åren 1986–1987. En återhämtning påbörjades 1988. De partiella uppgifterna för 1990 har i figuren approximativt uppräknats till att gälla den totala byggnadsverksamheten. (Inlagt med streckade linjer.)

Tabell 5.3**Antal tillbyggda djurstallar 1989 och 1990¹ fördelade på hustyp och djurslag samt utökad medelyta***Number of extended buildings for livestock*

Område	År	Antal byggnader	Utökad medel-yta m ²	Hustyp		Djurslag (huvudsaklig inriktning)				
				Låg-hus	Hög-hus	Nöt-kreatur	Svin	Hästar	Får	Andra djurslag
Götaland	1990 ¹	132	193	101	31	97	24	8	2	1
	1989	179	190	144	35	103	59	14	1	1
Svealand	1990 ¹	39	209	30	9	26	10	3	–	–
	1989	60	161	50	10	47	7	4	2	–
Norrländ	1990 ¹	44	130	39	5	34	1	8	1	–
	1989	68	124	56	12	57	2	4	5	–
Hela riket	1990 ¹	215	183	170	45	157	35	19	3	1
	1989	307	170	250	57	207	68	22	8	1
	1988	214	156	157	57	135	59	13	3	3
	1987	155	144	124	31	106	24	13	9	1
	1986	164	118	114	49	105	24	18	11	4

1) Uppgifterna för 1990 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Diagram 5.4**Antal ny- och tillbyggda djurstallar 1982–1990***Number of new and extended buildings for livestock***Antal**

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.5**Antal djurplatser i ny- och tillbyggda djurstallar 1989 och 1990¹***Number of animal places in new and extended buildings for livestock*

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Svin		Hästar	Får	Höns och kyck- lingar
		Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Totalt	därav bundna	Suggor galtar	Slakt- svin			
Götaland	1990 ¹	4 387	1 117	698	93	5 504	406	2 482	3 793	382	133	213 300
	1989	3 389	1 042	844	270	5 174	820	2 764	6 359	403	358	130 300
Svealand	1990 ¹	1 271	541	517	87	1 992	159	537	1 594	115	80	23 500
	1989	595	252	270	115	1 571	121	947	1 145	146	1 276	35 100
Norrländ	1990 ¹	895	347	278	20	1 220	283	17	761	134	140	500
	1989	1 846	643	24	14	1 634	278	200	1 164	63	385	1 000
Hela riket	1990 ¹	6 553	2 006	1 492	200	8 716	848	3 037	6 147	630	353	237 300
	1989	5 830	1 937	1 139	399	8 378	1 221	3 911	8 668	611	2 019	166 400
	1988	4 218	1 805	574	151	7 428	1 092	4 270	8 346	423	749	121 000
	1987	3 529	1 570	614	270	5 138	1 072	2 307	1 976	615	1 041	37 700
	1986	3 699	1 614	172	51	4 740	899	1 465	5 510	284	1 616	22 500

1) Uppgifterna för 1990 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabell 5.6 framgår att antalet ombyggda djurstallar, som varit lågt under en period, ökat från 1989, främst i Götaland. 1989 var det cirka 200 byggnader som berördes av större ombyggnad/reparation. Antalet djurplatser som tillkommit genom ombyggnation redovisas i tabell 5.7.

Tabell 5.6**Antal djurstallar med större ombyggnad/reparation 1989 och 1990¹ fördelade efter djurslag samt efter tidigare användning***Number of buildings for livestock where larger altering or repairing have been done*

Område	År	Antal byggnader	Medel- yta m ²	Djurslag (huvudsaklig inriktning)			Byggnadens tidigare användning	
				Nöt- kreatur	Svin	Annat djur- slag	Djur- stall	Annat
Götaland	1990 ¹	133	289	73	29	31	59	75
	1989	125	191	81	16	27	68	56
Svealand	1990 ¹	29	261	18	1	10	13	16
	1989	37	278	23	4	10	14	23
Norrländ	1990 ¹	28	106	20	1	7	15	12
	1989	35	163	27	–	8	21	14
Hela riket	1990 ¹	190	258	110	31	49	87	103
	1989	197	202	131	20	45	104	93
	1988	124	187	75	31	23	62	61
	1987	137	174	87	23	26	80	57
	1986	132	186	75	32	26	86	46

1) Uppgifterna för 1990 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.7

Antal djurplatser i ombyggda/reparerade djurstallar 1989 och 1990¹ samt därav tillkomna genom åtgärden
Number of animal places in altered or repaired buildings for livestock

Område	År	Mjölkkor		Kor för köttprod		Ungdjur		Suggor, galtar		Slaktsvin	
		Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat	Totalt	därav ökat
Götaland	1990 ¹	1 498	643	347	169	1 665	672	661	397	2 074	435
	1989	1 516	326	124	22	1 505	570	284	212	813	200
Svealand	1990 ¹	358	79	–	–	658	324	17	–	–	–
	1989	943	375	7	–	368	174	27	3	305	255
Norrland	1990 ¹	117	59	–	–	294	110	5	5	35	35
	1989	254	102	8	–	438	255	–	–	–	–
Hela riket	1990 ¹	1 973	781	347	169	2 616	1 106	683	402	2 110	471
	1989	2 713	802	139	22	2 312	999	311	215	1 118	455
	1988	801	269	54	18	1 996	823	514	306	1 547	297
	1987	1 046	165	97	58	1 824	745	396	175	1 143	201
	1986	981	245	237	11	1 793	543	531	169	2 348	1 198

1) Uppgifterna för 1990 är ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Tabell 5.8

Antal nybyggda lagerbyggnader och maskinhus 1989 och 1990¹
Number of new storehouses and machinery sheds

Område	År	Antal bygg- nader	därav fri- stående	Lada, loge eller hus för lagring av spannmål	därav med varm- luft- tork	kall- luft- tork	tork för hö	Lagerhus för potatis eller träd- gårds- produkter	Maskin- hall, garage, verkstad	Därav helt eller del- vis värme- isolerad
Götaland	1990 ¹	725	491	96	14	7	9	22	607	223
	1989	1 106	750	164	2	12	22	17	925	269
Svealand	1990 ¹	332	282	74	16	16	7	2	256	128
	1989	296	212	29	1	5	5	1	266	74
Norrland	1990 ¹	275	181	84	6	5	41	–	190	124
	1989	385	275	57	–	–	34	5	323	201
Hela riket	1990 ¹	1 332	954	254	36	28	58	24	1 054	475
	1989	1 788	1 237	250	3	17	62	23	1 514	544
	1988	1 725	1 150	267	27	19	63	30	1 428	497
	1987	1 893	1 356	218	44	11	40	25	1 650	573
	1986	2 000	1 340	312	51	76	84	45	1 643	535

1) Uppgifterna för 1990 ej fullständiga, se texten.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Av tabell 5.8 framgår att antalet nybyggda lagerbyggnader och maskinhus under 1989 var ungefär lika stort som under 1988.

Annan publicering

Byggnadsverksamheten i lantbruket årligen 1971–1991; SCB,

Statistiska meddelanden J 32 SM 9001 och J 32 SM 9101 (senaste årgång med preliminära uppgifter för 1990).

Vissa uppgifter om växthus m.m. redovisas i årsbokens kapitel 8. Uppgifterna är hämtade från SCBs trädgårdsräkningar 1982 och 1988. SCB, SM J 1982:18 samt J 10 SM 8803.

Anläggningar

SCB insamlade till lantbruksregistret 1988 bl.a. uppgifter om innehav av vissa anläggningar, nämligen hötorkar, spannmålstorkar och silor för ensilering.

Resultat

I tabell 5.9 redovisas uppgifter om anläggningar på företag med mer än 2 hektar åkermark.

Såväl antalet företag med hötork som antalet företag med spannmålstork med varmluft har fram till senaste räkningen 1988 ökat. Antal företag med spannmålstork med kallluft har dock minskat sedan räkningen 1981. År 1988 hade 40 % av jordbruksföretagen hötork. Spannmålstork med varmluft fanns vid 9 % av företagen och spannmålstork med kallluft fanns vid 38 % av företagen.

Uppgifterna om silor för ensilering visar att antal företag med tornsilo av plåt eller plast fördubblats sedan 1981 (från 714 till 1 504) medan antal företag med annan tornsilo minskat kraftigt (från 7 635 till 4 525). Antal företag med plansilo, gropsilo visar en liten ökning sedan 1981.

Tabell 5.9

Antal företag med olika slag av anläggningar 1988

Number of holdings with different types of plants

Område; storleksgrupp	Hötork med kallluft	Spannmålstork		Tornsilo av plåt eller plast, gastät	Annan tornsilo	Plansilo, gropsilo
		med varmluft	med kallluft			
<i>Län</i>						
Stockholms	600	378	573	41	131	115
Uppsala	1 063	1 184	1 077	66	197	197
Södermanlands	911	696	944	67	185	274
Östergötlands	2 093	966	1 452	108	477	364
Jönköpings	3 475	131	2 580	69	347	391
Kronobergs	1 942	85	1 663	44	175	269
Kalmar	1 952	134	1 631	71	300	526
Gotlands	722	126	605	32	135	387
Blekinge	513	45	390	17	21	151
Kristianstads	1 920	231	1 791	72	114	879
Malmöhus	1 124	576	2 204	39	69	1 000
Hallands	2 446	296	2 526	73	434	630
Göteborgs o Bohus	1 777	133	1 875	32	126	104
Älvsborgs	3 956	417	3 563	94	407	428
Skaraborgs	3 026	1 519	2 859	196	414	446
Värmlands	1 607	362	1 374	82	135	189
Örebro	997	477	910	72	103	146
Västmanlands	851	730	942	42	122	108
Kopparbergs	1 228	319	870	35	134	202
Gävleborgs	1 728	241	1 852	49	68	147
Västernorrlands	1 702	121	1 819	37	73	162
Jämtlands	1 283	50	1 131	44	131	185
Västerbottens	2 483	150	2 608	52	96	364
Norrbottens	912	57	731	70	131	266
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 665	809	3 079	85	256	1 067
" mellanbygder	2 737	381	2 776	120	280	1 528
" norra slättbygder	4 347	2 399	4 168	242	668	567
Svealands slättbygder	4 315	3 613	4 598	304	751	834
Götalands skogsbygder	15 361	941	12 587	373	1 703	2 330
Mellersta Sveriges skogsbygder	3 605	678	2 628	130	374	452
Nedre Norrland	4 651	394	4 695	121	236	477
Övre Norrland	3 630	209	3 439	129	257	675
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>						
2,1 – 5,0	1 961	32	1 529	5	56	38
5,1 – 10,0	5 628	132	5 090	15	220	203
10,1 – 20,0	9 506	463	9 599	56	731	897
20,1 – 30,0	6 933	735	6 952	107	826	1 317
30,1 – 50,0	8 436	2 008	8 115	365	1 195	2 501
50,1 – 100,0	6 040	3 634	5 372	606	1 106	2 211
Över 100,0	1 807	2 420	1 313	350	391	763
<i>Hela riket</i>						
1988	40 311	9 424	37 970	1 504	4 525	7 930
1981	37 331	8 827	43 718	714	7 635	7 418
1977	29 321	8 305	39 735	..	..	..
1971	16 513	6 092	32 719	..	..	..
1966	7 756	4 888	24 098	..	..	..

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

Cisterner för dieselbrännolja och eldningsolja

Vid den undersökning om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket som har genomförts 1978, 1981, 1984, 1987, 1990 och 1995 (se kapitel 6) inhämtades också uppgifter om antal cisterner och dessas lagringskapacitet. Uppgifterna avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Av tabell 5.10 framgår att det 1994 fanns cirka 89 000 cisterner för dieselolja, en liten minskning jämfört med 1989.

1994 fanns cirka 17 000 cisterner för eldningsolja. Lagringskapaciteten var något högre än för 1989. Resultat för 1986 redovisas inte. Då erhöles en betydligt högre siffra för lagringskapaciteten, vilken troligen berodde på att ett antal cisterner för bostadsändamål felaktigt kom med i redovisningen detta år.

Nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar

Till SCBs undersökning av byggnadsverksamheten (se tidigare avsnitt) har bl.a. inhämtats uppgifter om nya anläggningar i ny- och tillbyggda djurstallar. Uppgifter om dessa anläggningar redovisas i tabellen 5.11. Undersökningen är nedlagd fr.o.m. 1991.

Tabell 5.10**Cisterner för dieselolja och eldningsolja den 31 december 1994***Cisterns for diesel oil and fuel oil on December 31st, 1994*

Område; storleksgrupp	Cisterner för dieselolja		Cisterner för eldningsolja ¹	
	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter	Antal	Total rymd, 1 000-tal liter
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	9 800	41 700	2 700	12 000
" mellanbygder	10 300	33 600	1 600	5 400
" norra slättbygder	13 900	47 900	3 000	10 200
Svealands slättbygder	15 300	51 900	4 200	15 200
Götalands skogsbygder	21 300	52 100	2 800	9 100
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 800	17 000	1 100	3 400
Nedre Norrland	6 200	13 600	900	2 900
Övre Norrland	5 400	12 800	600	2 000
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
0,3 – 5,0	4 000	8 300	1 000	3 700
5,1 – 10,0	9 800	19 700	1 500	5 900
10,1 – 20,0	17 000	37 600	2 500	7 800
20,1 – 30,0	12 400	30 000	1 500	4 200
30,1 – 50,0	17 900	51 200	2 700	8 500
50,1 – 100,0	18 500	66 200	4 100	12 800
Över 100,0	9 500	57 700	3 800	17 500
<i>Hela riket</i>				
1994	89 000	270 600	17 100	60 200
1989	91 800	280 200	14 300	51 200
1986	94 800	281 300	..	..
1983	96 400	281 900	16 200	54 400
1980	91 100	264 600	14 500	51 500
1977	81 200	214 900	15 600	53 400

1) Cisterner för eldningsolja avsedd för bostäder ingår inte.

Källa: SCB, lantbruksregistret (Energiundersökning för jordbruket, urvalsundersökning omfattande 10 800 jordbruksföretag, bortfall se kapitel 6).

Tabell 5.11**Nya anläggningar i anslutning till ny- och tillbyggda djurstallar 1989 och 1990¹***New installations in new and extended buildings for livestock*

Område	År	Antal bygg- nader	Automatisk utfodring, antal för			Utgödslingsanläggning, antal med			Gödselanläggning, antal med		
			nöt- kreatur	svin	fjäder- fä	mekanisk utgödsel.	flytande utgödsel.	komb. anläggning. ²	gödsel- platta	urin- behållare	gödsel- behållare
Götaland	1990 ¹	290	27	17	12	106	11	19	80	31	66
	1989	313	22	18	7	124	11	27	75	38	57
Svealand	1990 ¹	98	8	5	2	27	5	2	25	11	14
	1989	108	4	1	1	39	3	5	23	9	9
Norrland	1990 ¹	87	9	1	–	29	1	5	20	5	15
	1989	121	16	3	–	51	5	11	25	13	35
Hela riket	1990 ¹	473	44	23	14	161	17	26	127	48	97
	1989	542	42	22	8	214	19	44	123	60	102
	1988	440	12	17	4	177	4	48	107	58	73
	1987	310	18	13	4	123	11	17	71	30	36
	1986	301	13	11	3	125	2	24	88	34	30

1) Uppgifterna för 1990 ej fullständiga, se föregående avsnitt.

2) Avser kombination av mekanisk utgödsling och flytutgödsling.

Källa: SCB, byggnadsverksamheten i lantbruket.

Bevattningsanläggningar

För år 1985 genomförde SCB i samarbete med lantbruksstyrelsen och lantbruksuniversitetet en undersökning av bevattningen i jordbruket. Uppgifter insamlades om anläggningarnas typ och storlek, bevattnade arealer, slag av vattentäkter m.m.

Undersökningen avsåg samtliga företag som omfattade mer än 2 hektar åkermark. Uppgiftsinsamlingen gjordes i två etapper. Som ett första led tillfrågades brukarna i 1985 års LBR-blankett om de hade bevattningsanläggning. De brukare som svarade "ja" på frågan om innehav av anläggning ingick i en uppföljningsundersökning. Den utgjordes av en postenkät som skickades ut i december 1985.

Undersökningen begränsades till anläggningar som använts för fältmässiga odlingar. Anläggningar som använts i drivhus, bänkgårdar samt små anläggningar för trädgårdsbruk o.dyl. uteslöts ur undersökningen.

Motsvarande undersökning genomfördes även 1975.

Med *bevattningsmaskin* avses typen stillastående anläggning med trumma och ledning, som dras in.

Anläggning med rör och spridare avser anläggningar där spridare är monterade direkt på ledningarna.

Uppföljningsundersökningen beslutades i mars 1985. Man kunde då givetvis inte förutse hur vädersituationen skulle bli under sommaren. Behovet av bevattning blev lågt 1985. Efter samråd med bevattnings-expertis bedömdes att undersökningen trots detta kunde ge ett bra underlag för beräkning av jordbrukets vattenbehov m.m.

Resultat

Som framgår av tabell 5.12 fanns år 1985 bevattningsanläggningar på 6 252 företag i landet. Motsvarande antal vid bevattningsundersökningen 1975 var 4 452 företag. Antalet bevattningsmaskiner 1985 var 3 700 (477 st år 1975).

Den bevattnade åkerarealen 1985 uppgick till 48 000 hektar vilket utgör ca 1,6 % av den totala åkerarealen i riket (1975 bevattnades ca 52 000 hektar åker). Ytterligare ca 51 000 hektar åker skulle ha bevattnats om så behövts. De grödor som hade de största bevattnade arealerna var vårsäd, potatis och slättervall. Av potatisarealen bevattnades 1985 ca 10 700 hektar, vilket utgör ca 28 % av hela potatisarealen. Den gröda som bevattnades i störst utsträckning var dock trädgårdsväxter. Av den totala arealen frilandsodling av trädgårdsväxter, ca 14 800 hektar, bevattnades ca 4 900 hektar, vilket utgör 33 %.

Tabell 5.12
Antal företag med bevattningsanläggning 1985
Number of holdings with irrigation systems

Område	Antal företag med	
	Bevattningsmaskin	Anläggning med rör och spridare
<i>Län</i>		
Stockholms	58	102
Uppsala	106	91
Södermanlands	92	107
Östergötlands	212	187
Jönköpings	73	135
Kronobergs	58	123
Kalmar	288	211
Gotlands	86	23
Blekinge	203	222
Kristianstads	831	330
Malmöhus	526	272
Hallands	367	199
Göteborgs och Bohus	9	53
Älvsborgs	80	133
Skaraborgs	301	233
Värmlands	95	76
Örebro	101	79
Västmanlands	63	45
Kopparbergs	48	57
Gävleborgs	29	59
Västernorrlands	16	32
Jämtlands	10	28
Västerbottens	29	36
Norrbottnens	19	64
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	965	469
" mellanbygder	1 078	475
" norra slättbygder	427	285
Svealands slättbygder	444	411
Götalands skogsbygder	522	823
Mellersta Sveriges skogsbygder	153	207
Nedre Norrland	63	125
Övre Norrland	48	102
<i>Hela riket</i>	3 700	2 897

Källa: SCB, lantbruksregistret.

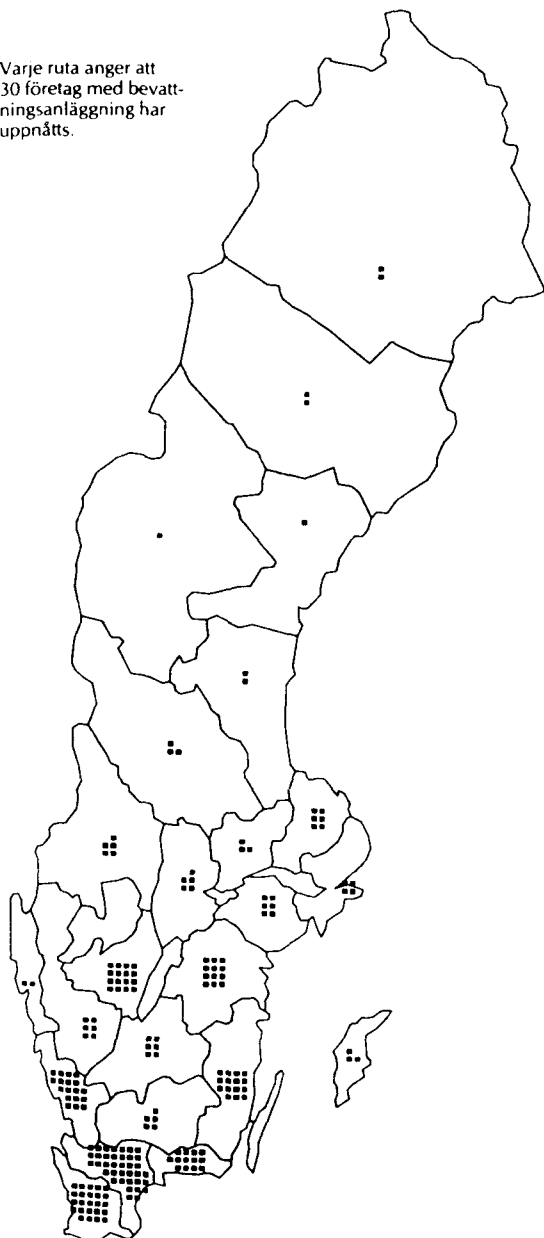
Karta 5.13 ger en översiktlig bild över den geografiska fördelningen av företag med bevattningsanläggning.

Karta 5.13

Antal företag med bevattningsanläggning 1985

Number of holdings with irrigation systems

■ Varje ruta anger att 30 företag med bevattningsanläggning har uppnått.

I nedanstående tablå redovisas antalet bevattningsmaskiner vid de 3 700 berörda företagen fördelade efter slangens ytterdiameter.

Slangens ytterdiameter, mm	Antal bevattningsmaskiner
50 – 66	1 106
70 – 85	1 623
90 – 100	1 025
110 –	354
Summa	4 108

Antal företag i landet som har anläggningar med rör och spridare framgår av tablå nedan.

Antal spridare	Antal företag med motsvarande anläggning
1 – 5	567
6 – 10	876
11 – 15	683
16 – 20	420
21 –	359
Summa	2 897

För avgränsning av vattentäkt har tillämpats följande klassificering:

Grävda reservoarer, t.ex. mägergravar och dammar, klassificerades efter tillförselkällan. Om exempelvis en damm huvudsakligen försågs med vatten från ett vattendrag klassificerades vattentäkten som vattendrag. Om öppna tillflöden saknades klassificerades dammen som grundvatten. Kärr och mossar klassificerades som insjö. Som spillvatten klassificerades vatten från kommunala avlopp, industri osv. Om ett företag gjorde uttag ur flera typer av vattentäkt gjordes en procentuell fördelning av kapaciteten på de uppgivna slagen av vattentäkter.

Uppgifter om maximal kapacitet beräknades teoretiskt. Som underlag användes bl.a. inhämtade uppgifter om antal spridare och spridarmunstyckenas diametrar samt kapacitetsuppgifter för olika munstycksdiametrar, som beräknats vid lantbruksuniversitetet.

Som framgår av tabell 5.14 uppgick den totala beräknade maximala kapaciteten till drygt 240 000 kubikmeter per timme, varav ca 48 % från vattendrag och ca 22 % från insjö. Motsvarande beräkning för 1975 uppgick till 140 000 kubikmeter per timme varav ca 57 % från vattendrag och ca 25 % från insjö.

Tabell 5.14

Bevattningsanläggningarnas beräknade maximala kapacitet 1985 efter vattentäkt

Maximum capacity of the irrigation systems

Område	Bevattningsanläggningarnas maximala kapacitet efter vattentäkt (kubikmeter/tim)						Summa
	Vatten- drag	Insjö	Anlagt vatten	Grund- vatten	Havs- vatten	Spill- vatten	
<i>Län</i>							
Stockholms	1 444	3 970	130	38	124	54	5 761
Uppsala	6 030	1 312	317	173	21	60	7 911
Södermanlands	3 174	4 121	230	191	80	—	7 795
Östergötlands	5 497	6 600	1 637	559	155	103	14 550
Jönköpings	2 359	3 809	300	53	—	—	6 700
Kronobergs	2 473	2 494	263	59	—	—	5 288
Kalmar	7 371	1 994	4 218	2 481	1 505	672	18 241
Gotlands	449	115	3 254	315	124	770	5 027
Blekinge	5 361	1 837	2 353	2 668	83	309	12 611
Kristianstads	19 789	5 188	4 903	12 896	82	376	43 233
Malmöhus	13 145	858	7 337	8 606	—	422	30 368
Hallands	15 371	1 702	6 003	1 267	—	164	24 507
Göteborgs och Bohus	854	316	204	71	—	71	1 515
Älvsborgs	3 516	2 906	647	107	—	16	7 191
Skaraborgs	12 272	4 962	3 373	682	—	28	21 317
Värmlands	3 107	3 445	180	112	—	—	6 843
Örebro	3 730	2 011	173	278	—	—	6 192
Västmanlands	2 679	903	310	95	—	—	3 988
Kopparbergs	2 223	1 241	94	34	—	—	3 591
Gävleborgs	1 877	878	62	28	—	—	2 845
Västernorrlands	792	138	30	28	—	—	987
Jämtlands	143	610	—	—	—	—	753
Västerbottens	1 346	683	126	68	—	—	2 223
Norrbottns	1 483	382	723	60	52	—	2 699
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	28 059	2 774	9 400	11 729	—	731	52 693
" mellanbygder	22 640	4 353	13 067	15 867	1 780	1 824	59 531
" norra slättbygder	15 300	6 452	4 397	1 116	41	118	27 423
Svealands slättbygder	17 534	13 659	1 270	864	225	114	33 666
Götalands skogsbygder	20 987	17 205	7 294	959	128	229	46 802
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 113	5 312	533	147	—	28	12 132
Nedre Norrland	3 201	1 651	55	59	—	—	4 965
Övre Norrland	2 831	1 067	848	128	52	—	4 926
<i>Hela riket</i>	116 665	52 473	36 864	30 868	2 225	3 043	242 138

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering

Statistiska meddelanden, SCB, J 30 SM 8901, Jordbruksföretag, företagare och anläggningar den 9 juni 1988.

Bevattningen i jordbruket 1985. SCB, J 10 SM 8702.

Bevattningen i jordbruket 1975. SCB, SM J 1976:13.

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1977, 1980, 1983, 1986 och 1989 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1977, 1980, 1983, 1986 och 1989. SM J 1978:13, SM E 1981:9, SM E 1984:13, E 21 SM 8701 respektive E 21 SM 9001.

Täckdikning

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna genomfördes en undersökning om täckdikningens omfattning 1982. Undersökningen omfattade samtliga 12 498 undersökningsenheter, som var uttagna i huvudundersökningen för vall och spannmål.

Uppgiftsinsamlingen gjordes av provtagare i samband med intervjun för utläggning av provtytor på våren. Brukaren skulle uppge dels hur stor areal totalt som var systemtäckdikad dels täckdikningsförhållandena på de uttagna provtytefälten.

Arealen räknades som systemtäckdikad endast om det fanns ett system av täckdiken med stam- och grenledningar. Detta kunde innebära att ett fält ibland var systemtäckdikad till en del och att resten av fältet var behovstäckdikad eller inte alls rördikad. I de fall inte hela fältet var systemtäckdikad avsåg uppgiften förhållandena vid provtyta 1. Genom att koppla uppgifterna till provtytefälten kunde uppgifter också erhållas om när täckdikningen skett och material i täckdikningsrören. Vid skördeuppskattningarna registreras om provtytefälten är belägna på ägd eller arrenderad areal. Motsvarande uppdelning har därför kunnat ske även för den systemtäckdikade arealen med spannmål eller slättervall.

Resultat från 1982 års undersökning

Den totala systemtäckdikade arealen var för riket 1 013 200 hektar eller 34 % av den totala åkerarealen. Fördelningen i länen och riket redovisas i tabell 5.15. Täckdikningen är mest allmän i Västmanlands och Skaraborgs län med 60 respektive 58 % av åkerarealen systemtäckdikad. En mycket låg andel av åkerarealen är systemtäckdikad i Jönköpings, Kronobergs och Västernorrlands län. Systemtäckdikningens olika omfattning beror på olika jordars dikningsbehov och växtodlingens inriktning.

Tabellen visar också att 40 % av den ägda och 31 % av den arrenderade arealen är systemtäckdikad. Stora skillnader förekommer mellan länen. Troligtvis är täckdikningen mindre omfattande på sidoarrenden än på de större arrenderade gårdarna. I t.ex. Stockholms län är en tredjedel av företagen helt arrenderade.

Tabell 5.15

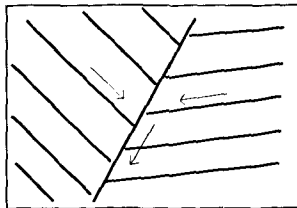
Systemtäckdikad åkerareal 1982 samt uppdelning på ägd respektive arrenderad areal. Procent

Area pipe-drained in regular pattern 1982 and percentage of areas pipe-drained in regular pattern for owned and leased arable land

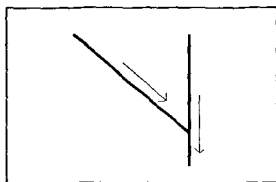
Område	Systemtäckdikad areal			
	Hektar	Andel av total åkerareal, procent	Andel av ägd areal, procent	Andel av arrenderad areal, procent
<i>Län</i>				
Stockholms	30 300	30	27	39
Uppsala	55 100	34	39	35
Södermanlands	44 100	31	34	28
Östergötlands	95 400	43	50	44
Jönköpings	6 000	6	11	4
Kronobergs	5 700	9	15	10
Kalmar	17 800	13	18	11
Gotlands	27 900	33	34	36
Blekinge	8 100	21	28	11
Kristianstads	48 900	27	30	24
Malmöhus	123 700	40	40	38
Hallands	44 400	35	40	35
Göteborgs o Bohus	30 600	43	52	30
Älvsborgs	70 000	43	49	37
Skaraborgs	167 000	58	64	49
Värmlands	47 400	38	49	28
Örebro	43 700	37	46	29
Västmanlands	80 900	60	63	57
Kopparbergs	6 900	10	15	9
Gävleborgs	12 700	16	25	10
Västernorrlands	4 600	7	12	6
Jämtlands	5 100	11	12	9
Västerbottens	25 000	28	36	21
Norrbottnens	11 900	25	36	24
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	..	..	48	43
" mellanbygder	..	..	25	21
" norra slättbygder	..	..	66	55
Svealands slättbygder	..	..	46	37
Götalands skogsbygder	..	..	25	16
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	28	22
Nedre Norrland	..	..	17	7
Övre Norrland	..	..	34	21
<i>Hela riket</i>	1 013 200	34	40	31

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Som framgår av tabell 5.16 är 43 % av spannmålsarealen systemtäckdikad men bara 23 % av slåttervallen. Av spannmålsgrödorna odlas mer än hälften av höst- och vårvete på systemtäckdikad areal. Detta är också vad man kan förvänta sig, eftersom väl-dränerad mark är en förutsättning för goda veteskördar.

Med *systemtäckdik* menas ett system av täckdiken med stam- och grenledningar.

Med *behovstäckdik* menas enstaka täckdiken som lagts för utdikning av hålor och källdrag.

Tabell 5.16

Andel av grödarealen som är systemtäckdikad 1982. Procent

Percentage of crop-area pipe-drained in regular pattern 1982

Område	Höst-vete	Vår-vete	Höst-råg	Korn	Havre	Spannmål	Slåttervall	Spannmål och slåttervall
<i>Län</i>								
Stockholms	51	46	38	34	25	36	23	34
Uppsala	41	45	28	40	39	41	25	38
Södermanlands	36	38	38	30	30	32	32	32
Östergötlands	60	57	45	49	44	52	32	47
Jönköpings	46	—	14	7	14	12	5	8
<i>Kronobergs</i>								
Kalmar	54	—	9	13	13	13	12	13
Gotlands	29	37	14	19	16	20	10	15
Blekinge	54	70	42	44	38	46	16	34
Kristianstads	39	38	19	24	33	28	16	23
	49	61	21	27	39	32	18	28
<i>Malmöhus</i>								
Hallands	52	52	30	36	44	42	23	39
Göteborgs o Bohus	84	53	34	38	40	42	30	39
Älvsborgs	54	32	60	51	46	48	41	45
Skaraborgs	82	58	54	55	55	57	29	45
	84	85	65	61	61	65	37	60
<i>Värmlands</i>								
Örebro	63	62	55	54	54	54	24	42
Västmanlands	52	44	37	44	40	43	31	40
Kopparbergs	65	67	34	67	55	62	58	61
Gävleborgs	10	—	—	15	18	16	8	13
	18	—	—	27	19	24	15	20
<i>Västernorrlands</i>								
Jämtlands	—	—	—	10	10	10	10	10
Västerbottens	—	—	—	18	14	18	8	11
Norrbottnens	—	—	—	39	32	39	23	30
	—	—	—	38	22	37	31	32
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	58	59	37	43	47	48	38	47
" mellanbygder	38	43	23	26	30	28	14	24
" norra slättbygder	72	67	57	62	65	66	48	63
Svealands slättbygder	45	50	38	47	42	45	33	43
Götalands skogsbygder	53	31	22	26	26	27	16	22
Mellersta Sveriges skogsbygder	48	41	23	30	33	32	18	26
Nedre Norrland	—	—	—	17	13	16	11	13
Övre Norrland	—	—	—	38	29	38	25	29
<i>Hela riket</i>	56	52	35	39	43	43	23	37

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

När systemtäckdikningen utförts samt använt rörmaterial framgår av tabell 5.17. En tredjedel av den systemtäckdikade arealen dikades före 1940. Dikningen har skett med tegelrör på 81 % av arealen och med plaströr på 16 %. I länder där en stor del av dikningen har skett 1960 eller senare är andelen plaströr högre.

Tabell 5.17**Systemtäckdikad areal 1982 fördelad på dikningsperioder och rörmaterial. Procent**

Percentage of area pipe-drained in regular pattern in 1982 during different periods and with different material

Område	Systemtäckdikad areal, procent			Rörmaterial		
	Dikningsperiod					
	Före 1940 eller okänd	1940– 1959	1960 eller senare	Tegel	Plast	Okänt
<i>Län</i>						
Stockholms	43	29	28	86	8	6
Uppsala	36	35	29	93	4	3
Södermanlands	34	46	20	88	9	3
Östergötlands	48	25	27	87	12	1
Jönköpings	15	39	46	60	30	10
Kronobergs	27	35	38	74	14	12
Kalmar	41	36	23	84	7	9
Gotlands	18	43	39	81	15	4
Blekinge	64	21	15	84	6	10
Kristianstads	54	21	25	89	5	6
Malmöhus	52	16	32	96	3	1
Hallands	44	32	24	82	11	7
Göteborgs o Bohus	18	23	59	83	14	3
Älvsborgs	18	26	56	83	15	2
Skaraborgs	21	36	43	87	12	1
Värmlands	9	22	69	55	45	–
Örebro	37	24	39	63	31	6
Västmanlands	44	37	19	92	7	1
Kopparbergs	14	22	64	73	24	3
Gävleborgs	21	20	59	43	52	5
Västernorrlands	11	29	60	41	43	16
Jämtlands	16	14	70	63	26	11
Västerbottens	5	19	76	31	67	2
Norrbottens	10	14	76	17	76	7
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	54	18	28	92	4	4
" mellanbygder	42	29	29	85	8	7
" norra slättbygder	28	31	41	87	12	1
Svealands slättbygder	36	32	32	82	15	3
Götalands skogsbygder	25	32	43	81	15	4
Mellersta Sveriges skogsbygder	21	31	48	68	31	1
Nedre Norrland	19	21	60	49	41	10
Övre Norrland	7	17	76	26	70	4
<i>Hela riket</i>	33	29	38	81	16	3

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning

Maskiner

Uppgifter om antalet traktorer och skördetröskor har inhämtats vid varje jordbruksräkning respektive lantbruksräkning sedan 1944. Maskinavsnittet ingick också i 1991 års lantbruksregistrering. I anslutning till lantbruksräkningen 1988 har genomförts en specialstudie avseende maskininnehav i jordbruket.

Resultat

Uppgifter för hela riket finns i nedanstående tabell avseende företag med mer än 2 hektar åkermark.

Tabell 5.18
Antal traktorer och skördetröskor åren 1944–1991

Number of tractors and combines in 1944-1991

År	Traktorer	Skördetröskor
1991	167 328	41 018
1986	183 828	47 089
1981	189 654	48 990
1976	188 838	49 489
1971	163 989	42 064
1966	163 404	39 358
1961	148 245	26 345
1951	69 292	8 347
1944	21 164	424

Enligt lantbruksregistret fanns 1991, som tabell 5.19 visar, i genomsnitt 2,0 traktorer per företag som redovisat traktor. På företag med över 100 hektar åkermark fanns 3,9 traktorer i genomsnitt.

Maskiner i trädgårdsbruket

Se kapitel 8, Trädgårdsodling.

Tabell 5.19

Antal traktorer och skördetröskor samt antal företag med traktorer och skördetröskor år 1991

Number of tractors and combines and number of holdings with tractors and combines in 1991

Område; storleksgrupp, hektar åkermark	Antal traktorer	Antal skörde- tröskor	Antal företag med	
			Traktorer	Skörde- tröskor
<i>Län</i>				
Stockholms	3 899	1 273	1 673	1 201
Uppsala	6 933	2 449	2 814	2 351
Södermanlands	5 260	1 752	2 094	1 633
Östergötlands	9 701	3 067	3 809	2 908
Jönköpings	8 245	1 483	4 274	1 601
Kronobergs	5 077	964	2 950	1 021
Kalmar	8 291	1 875	3 786	1 949
Gotlands	4 022	1 125	1 949	1 225
Blekinge	2 947	546	1 491	583
Kristianstads	11 411	1 958	5 331	1 936
Malmöhus	13 893	3 409	5 892	3 280
Hallands	8 518	2 073	4 334	2 140
Göteborgs o Bohus	5 646	1 232	3 213	1 290
Älvsborgs	12 257	3 007	6 451	3 153
Skaraborgs	14 736	4 761	6 745	4 690
Värmlands	6 754	1 514	3 914	1 578
Örebro	5 538	1 824	2 489	1 772
Västmanlands	5 350	1 987	2 273	1 901
Kopparbergs	4 690	1 235	2 412	1 243
Gävleborgs	5 361	1 225	2 997	1 329
Västernorrlands	4 967	746	2 888	863
Jämtlands	4 015	379	2 298	444
Västerbottens	6 547	783	3 694	987
Norrbottens	3 272	352	1 872	425
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	16 559	4 265	6 950	4 169
" mellanbygder	17 589	4 026	8 024	4 154
" norra slättbygder	22 081	7 344	9 776	7 151
Svealands slättbygder	27 021	9 322	11 421	8 911
Götalands skogsbygder	45 557	9 100	24 060	9 555
Mellersta Sveriges skogsbygder	13 986	3 588	7 399	3 630
Nedre Norrland	13 839	2 204	7 895	2 483
Övre Norrland	10 695	1 170	6 118	1 450
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	12 225	802	9 847	858
5,1 – 10,0	21 682	2 775	15 102	3 011
10,1 – 20,0	31 966	7 219	18 020	7 708
20,1 – 30,0	23 269	6 470	10 952	6 788
30,1 – 50,0	32 064	9 740	13 143	10 054
50,1 – 100,0	30 815	9 517	10 696	9 376
Över 100,0	15 307	4 495	3 883	3 708
<i>Hela riket</i>	167 328	41 018	81 643	41 503

Källa: SCB, lantbruksregistret (totalundersökning).

För att erhålla en utförligare belysning av förekomsten av maskiner och redskap har SCB som en specialstudie i anslutning till lantbruksräkningen 1988 gjort en bearbetning av de detaljerade uppgifter som i detta avseende finns i den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU). För de företag som ingår i JEU – ett slumpmässigt urval av ca 750 företag – upprättas nämligen en noggrann inventarieförteckning, som utgör en del av underlaget för den ekonomiska kalkylmodellen i undersökningen. Ytterligare information om JEU och vilka företag som ingår i undersökningen lämnas i kapitel 11.

I de inventarieförteckningar som upprättas fördelas maskinerna och redskapen efter ålder, motoreffekt, storlek eller något kapacitetsmått. Dessa uppgifter kan sägas visa

maskininnehavet men inte maskinanvändningen i jordbruket, då det inte finns några uppgifter om anlitalet av maskinstation, inhyrning av maskiner, antal personer som är tillgängliga vid arbetstoppar m.m. Jordbruksföretag som äger endast en del av maskinen eller redskapet redovisar endast den ägda andelen.

I tabell 5.20 redovisas genomsnittligt innehav per företag av jordbruksmaskiner och redskap. Uppgifter har beräknats för olika driftsinriktningar samt efter företagets arbetsbehov mått i standardtimmar och redovisas för riksområden. I tabellen redovisas företagens innehav av maskiner och redskap efter ålder, under 10 år respektive 10 år och äldre.

Tabell 5.20

Jordbruksmaskiner och redskap i företag med olika driftsinriktningar 1988. Genomsnittligt antal per 100 företag*Agriculture implements and machinery by type of farming in 1988. Average per 100 holdings*

	Riksområde 1						Riksområde 2		Riksområde 3
	Jordbruksväxter		Mjölkkor		Övriga husdjur	Blandat jordbruk	Mjölkkor		Mjölkkor
	800– 1 599 tim	1 600– 3 199 tim	1 600– 3 199 tim	3 200– 5 599 tim	1 600– 3 199 tim	1 600– 3 199 tim	1 600– 3 199 tim	3 200– 5 599 tim	1 600– 3 199 tim
<i>Under 10 år</i>									
Traktorer	103	163	83	122	93	106	60	122	102
Plogar	85	115	62	82	63	83	49	68	53
Harvar	150	211	98	150	112	155	87	127	91
Vältar	42	64	18	40	32	46	13	43	12
Hack- och kupredskap	15	16	1	6	11	15	7	6	13
Rad- och kombisåmaskin	63	72	42	58	26	66	33	64	33
Gödselspridningsmaskin	80	95	108	164	118	109	126	205	136
Motor- och fläktspåra	48	63	19	29	26	53	13	31	11
Skördetröska	44	53	25	38	29	39	22	39	9
Potatisupptagare	5	21	2	5	–	9	5	5	8
Slåttermaskin	20	32	68	84	30	26	87	94	71
Hövärdare	20	22	92	97	48	26	104	114	83
Bevattningsmaskin	3	18	1	4	6	8	–	2	–
Mjölkningsutrustning	2	–	53	43	9	–	40	55	53
Foderblandare och inventarier för transport av foder	23	27	96	127	102	52	107	137	117
<i>10 år och äldre</i>									
Traktorer	156	177	146	147	137	165	165	149	115
Plogar	73	84	84	57	60	63	73	76	69
Harvar	169	252	195	151	189	238	147	161	109
Vältar	74	63	86	69	64	64	75	57	64
Hack- och kupredskap	29	80	50	40	44	68	40	31	32
Rad- och kombisåmaskin	59	70	66	52	65	55	60	49	51
Gödselspridningsmaskin	93	99	135	124	114	111	128	126	112
Motor- och fläktspåra	26	38	20	25	30	35	14	23	12
Skördetröska	42	51	46	39	48	49	29	42	26
Potatisupptagare	14	6	6	9	13	10	20	17	23
Slåttermaskin	37	54	65	60	56	50	45	52	54
Hövärdare	34	42	60	57	50	39	49	43	61
Bevattningsmaskin	2	7	0	2	2	3	1	2	2
Mjölkningsutrustning	3	–	40	49	21	2	58	52	39
Foderblandare och inventarier för transport av foder	65	76	121	121	111	111	102	105	91

Källa: SCB, Maskininnehav i jordbruket.

Undersökningen om anskaffning av maskiner etc.

Jordbruksverket skriver varje år sedan 1979 till tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner och begär att få uppgifter om antalet maskiner m.m. som levererats till jordbruket och om deras försäljningsvärde.

Undersökningen grundas på angivna katalogpriser, vilket medför att hänsyn ej tagits till eventuella rabatter. Mervärdesskatt ingår inte i tabelluppgifterna.

Antalet tillverkare och importörer av lantbruksmaskiner (inklusive traktorer) uppgick under 1993 till ca 160 företag.

Resultat

Uppgifter om antalet till jordbruket levererade traktorer åren 1986–1993 och dessas genomsnittliga effekt lämnas i tabell 5.21 nedan.

Tabell 5.21**Antal levererade traktorer 1986–1993**

Number of delivered tractors 1986–1993

År	Antal levererade traktorer	Genomsnittlig effekt på kraftuttaget. Kilo-watt
1993	1 550	62,3
1992	2 000	59,8
1991	2 722	60,1
1990	3 988	60,7
1989	5 995	60,1
1988	5 702	56,7
1987	5 213	57,2
1986	4 932	57,1

Källa: Statens jordbruksverk.

Värdet av jordbrukets inköp av maskiner och redskap uppgick som framgår av tabell 5.22 till 1 870 kronor under 1993, varav 467 miljoner avsåg traktorer.

Tabell 5.22

Jordbrukets inköp av maskiner och redskap åren 1988–1993. Miljoner kronor
Purchases of machinery and tools by the agricultural sector 1988–1993. Millions of Swedish kronor

Varuslag	1988	1989	1990	1991	1992	1993
<i>Löpande priser</i>						
Traktorer och jeepar						
Egentliga traktorer	1 303	462	999	748	558	464
Övriga tillhörande gruppen traktorer	9	14	15	1	2	3
Jordbearbningsredskap	249	282	262	123	101	99
Redskap för sådd, spridning m.m.	200	236	200	135	125	132
Redskap för skörd och tröskning	576	655	516	393	339	309
Vagnar	174	210	139	91	81	51
Torkar, kvarnar, silor m.m.	224	200	219	164	164	157
Potatis och rotfruktsredskap	109	108	67	60	59	32
Transportredskap och lastapparater ¹	218	214	179	143	118	119
Utrustning för mjölkning och mjölkhantering	53	71	64	60	98	117
Stallutrustningar	248	271	227	258	289	333
Bevattningsutrustningar	17	18	18	14	21	22
Diverse	89	78	73	52	35	31
Summa ²	3 469	3 819	2 978	2 242	1 988	1 870
<i>1993 års priser</i>						
Traktorer	1 627	1 722	1 129	804	602	467
Övriga maskiner och redskap ²	2 900	2 961	2 310	1 644	1 533	1 403
Summa ²	4 527	4 682	3 439	2 448	2 135	1 870

1) Exklusive vagnar.

2) Inklusive skattning med ledning av undersökning 1976.

Källa: Statens jordbruksverk.

Resultatens tillförlitlighet

För några maskingrupper har det inte varit möjligt att erhålla säkra uppgifter. Detta gäller exempelvis vagnar för vilka uppgifter från ett stort antal småtillverkare torde saknas. Vidare föreligger svårigheter att beräkna jordbrukets andel av den totala försäljningen för vissa i undersökningen ingående maskiner och redskap, som används även inom andra näringar än jordbruket. Detta gäller bl.a. elektriska motorer, handredskap, redskap för grundförbättring m.m. För dessa bortfall har gjorts en skattning med ledning av en kompletterande undersökning avseende år 1976.

Det kan också förekomma viss dubbelredovisning t.ex. när tillverkare av viss utrustning till traktorer eller till torkanläggningar även säljer till leverantörer av traktorer och torkar. Dessa förhållanden torde dock knappast ge avvikelser större än någon eller några procent av totalbeloppen.

Annan publicering

Lantbruksregistret 1991: Jordbruksföretag, företagare samt traktorer och skördetröskor. J 30 SM 9201.

Rapporter från lantbruksräkningen 1988, Maskininnehav i jordbruket, specialstudie, SCB, J 33 SM 9202.

Jordbrukarnas investeringar i maskiner och redskap. Statens jordbruksverk.

Andra undersökningar

Fordon enligt bilregistret varje månad sedan 1973, numera i PM månadsvis och i Statistiska meddelanden kvartalsvis. I de årsvisa beståndsuppgifterna även med fördelning på län och/eller kommun. SCB, Statistiska meddelanden serie T.

Nyregistreringsstatistik varje månad sedan 1973; uppgifter om antalet nyregistrerade traktorer i lantbruket med fördelning på tillverkare. AB Bilstatistik.

6 Förnödenheter

Förnödenheter är samlingsnamnet på ett antal förbrukningsvaror som används inom jordbruket, t.ex. utsäde, handelsgödsel, fodermedel och drivmedel.

Det finns relativt få data om den direkta användningen av förnödenheter i jordbruket. De uppgifter som finns får därför kompletteras med försäljningsdata. Skillnaden mellan såld och verkligen använd kvantitet är oftast obetydlig, eftersom de flesta förnödenheter lagras relativt kort tid. Det är dock inte möjligt att utifrån försäljningsdata studera skillnaden i t.ex. handelsgödselanvändning mellan olika slags företag.

Vissa uppgifter om kostnader för förnödenheter återfinns i kapitel 11.

Kapitel 6 innehåller avsnitt om

- Utsäde
- Växtnäringsämnen och kalk
- Bekämpningsmedel
- Fodermedel
- Drivmedel och eldningsolja

Utsäde

Officiell statistik om använda utsädesmängder etc. saknas i stort sett. Däremot finns tillförlitlig försäljningsstatistik tack vare den statliga frökontrollen, se tabell 6.1. Information om de olika utsädesklasserna vid statsplombering lämnas i faktarutan på denna sida. Uppgifter om andelen areal besädd med betat utsäde har insamlats vid en intervjuundersökning i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Resultaten redovisas i tabell 6.2.

Av tabell 6.1 framgår att ca 125 000 ton utsäde statsplomberades under 1993/94. Huvuddelen av detta utsäde, 82%, plomberades i klass D. Den totala kvantiteten plomberat utsäde har minskat successivt under hela den redovisade femårsperioden, vilket bl.a. förklaras av den minskade spannmålsodlingen och en ökad användning av eget utsäde från föregående års skörd.

Vid Statens utsädeskontroll plomberades dessutom för export 882 ton enligt OECDs certifieringssystem.

Statsplombering och betning av utsäde

Den statliga frökontrollens mål är att garantera en hög kvalitet hos utsädet. I stort sett allt utsäde som säljs kommersiellt måste vara statsplomberat – utsäde som produceras på den egna gården eller säljs mellan jordbrukare är alltså undantaget. För statsplombering ställs vissa krav på renhet, grobarhet, sortrenhet, vattenhalt, ogräshalt m.m. Olika krav ställs på olika utsädesklasser.

- Statsplomb A Stamutsäde, ej tillgängligt i handeln
- Statsplomb B Basutsäde, grundutsäde för allt utsäde
- Statsplomb C Grundutsäde med generationsbeteckning
- Statsplomb D Bruksutsäde
- Statsplomb E Bruksutsäde med lägre krav än klass D.
- Statsplomb U Undantagsklass vid brist på utsäde

Statsplombering utförs av Statens utsädeskontroll samt av två lokala frökontrollanstalter. Betning av utsäde görs med kemiska medel för att skydda mot vissa växtsjukdomar.

Tabell 6.1

Total kvantitet statsplomberat utsäde 1993/94. Ton

Total quantity of state certified seed in 1993/94. Metric tons

Utsädeslag	Plomberingsklass						Summa
	A	B	C	D	E	U	
Höststråsäd	677	1 089	3 986	32 430	1 900	1 337	41 419
Vårstråsäd	650	1 543	7 499	63 468	1 274	476	74 910
Trindsäd	16	78	363	886	20	–	1 363
Blandsäd	–	–	–	453	–	–	453
Vallbladväxter	17	10	2	180	6	1	216
Vallgräs	64	39	17	1 732	159	30	2 041
Blandfrö	–	–	–	2 326	991	81	3 398
Olje- och spånads- växter	12	268	248	827	27	2	1 384
Rottfruktväxter och foderväxter	–	–	–	54	1	–	55
Summa							
1993/94	1 436	3 027	12 115	102 356	4 378	1 927	125 239
1992/93	2 245	6 560	6 211	132 769	2 768	1 016	151 569
1991/92	6 299	6 542	6 318	148 576	649	603	168 987
1990/91	6 797	7 254	8 208	160 221	1 517	2 233	186 230
1989/90	6 307	9 337	11 944	181 674	3 133	1 007	213 402
1988/89	6 289	12 263	14 267	186 049	864	14 398	234 130

Källa: Statens utsädeskontroll och Frökontrollen Mellansverige AB.

Tabell 6.2**Grödarealer besådda med betat¹ utsäde 1989/90. Procent***Areas sown with disinfected seed in 1989/90. Per cent*

Område; storleksgrupp	Samtliga åkergrödor			Betnings- uppgift saknas %	Spannmål			Betnings- uppgift saknas %
	Areal totalt ha	Areal besådd med betat utsäde %	obetat utsäde %		Grödareal ha	Areal besådd med betat utsäde %	obetat utsäde %	
<i>Län</i>								
Stockholms	83 600	41	51	7	51 300	58	37	5
Uppsala	142 600	50	43	8	96 900	65	29	5
Södermanlands	125 200	42	49	9	78 900	58	38	4
Östergötlands	198 000	44	47	9	119 800	64	31	5
Jönköpings	85 900	15	79	5	29 400	44	47	9
Kronobergs	50 700	14	79	6	16 800	41	47	12
Kalmar	125 800	25	69	7	50 800	49	47	4
Gotlands	80 500	32	59	9	33 900	61	33	5
Blekinge	33 100	31	64	5	13 200	47	48	4
Kristianstads	168 100	34	54	11	76 600	44	46	10
Malmöhus	285 600	61	28	12	153 300	68	24	8
Hallands	112 300	27	61	12	61 100	43	46	10
Göteborgs o Bohus	56 800	19	76	5	25 800	37	58	6
Älvsborgs	137 000	23	70	6	63 700	43	53	5
Skaraborgs	261 900	39	52	9	169 800	52	43	5
Värmlands	94 800	27	69	4	41 500	56	39	5
Örebro	99 000	34	60	6	64 000	46	52	1
Västmanlands	114 300	45	48	7	83 800	53	42	5
Kopparbergs	54 900	29	67	4	26 300	55	44	2
Gävleborgs	68 500	20	75	5	28 400	46	49	5
Västernorrlands	50 700	10	82	7	12 000	43	42	14
Jämtlands	39 000	13	85	2	5 400	72	23	5
Västerbottens	68 000	19	77	3	18 600	68	26	6
Norrbottnens	35 600	8	85	7	5 500	37	54	9
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	331 900	57	32	11	189 400	60	33	7
" mellanbygder	310 400	35	54	11	139 900	54	37	8
" norra slättbygder	420 900	44	47	9	277 100	58	38	4
Svealands slättbygder	580 200	44	49	7	386 900	57	38	4
Götalands skogsbygder	488 800	18	76	6	186 600	43	49	9
Mellersta Sveriges skogsbygder	181 200	25	70	5	82 300	50	47	4
Nedre Norrland	149 400	15	80	5	40 200	50	41	9
Övre Norrland	109 500	15	80	5	24 500	62	31	7
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>								
5,1 - 20,0	402 900	17	78	5	143 000	43	51	6
20,1 - 50,0	801 800	28	65	7	379 300	48	45	7
50,1 - 100,0	726 200	38	53	8	401 600	55	39	6
Över 100,0	641 900	53	37	10	402 800	67	29	4
<i>Hela riket</i>								
1989/90	2 572 800	35	57	8	1 326 800	55	39	6
1988/89	2 547 100	43	49	8	1 322 900	70	25	6
1987/88	2 590 300	40	50	10	1 345 800	64	27	9

1) Betning innebär att utsädet före sådden behandlas med kemiska medel för att skydda detta mot angrepp av växtsjukdomar eller skadedjur.

Källa: SCB, urvalsundersökning.

Tabell 6.2 visar andelen grödarealer som såtts med betat utsäde 1989/90. Uppgifterna har insamlats i en intervjuundersökning om användningen av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen som genomförts i samband med de objektiva skördeuppskattningarna. Resultaten visar att drygt 90 % av höstsädesarealen och 40 % av vårsädesarealen såddes med betat utsäde 1989/90. I övriga grödor, utom sockerbeter där allt utsäde betas, används det betade utsädet i mindre utsträckning. Uppgift om utsädet saknas dock för 8 % av arealen. Uppgifterna om betat utsäde är därför något osäkra.

De vårsådda spannmålsgrödorna har 1989/90 i betydligt mindre omfattning än tidigare år besåtts med betat utsäde.

Andelen har minskat med 20 procentenheter från 60 till 40 % av vårsädesarealen. Den främsta förklaringen till nedgången torde vara den goda kvaliteten på 1989 års skörd, som innebär att utsädet inte behövde betas.

Annan publicering

Meddelanden från Statens utsädeskontroll (tidigare Statens centrala frökontrollanstalt), årligen sedan 1926.

Frökontrollanstaltens i Linköping verksamhet, årligen sedan 1878.

Frökontrollanstalten i Örebro, årligen sedan 1878/79.

SCB, Statistiska meddelanden, serie Na, Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9102.

Växtnäringsämnen

Uppgifter om försäljning av kalk till jord- och trädgårdsbruket samt för kalkning av sjöar och vattendrag insamlas fr.o.m. 1986 av Statistiska centralbyrån (SCB). Tidigare insamlades och publicerades statistiken av Kungliga Skogs- och Lantbruksakademien (KSLA). Statistiken avser till största delen försäljning till jordbruket. Uppgiftslämnare är tillverkare, importörer och grossister.

Även försäljningsstatistiken över handelsgödsel har överförts från KSLA till SCB fr.o.m. 1985/86. Uppgiftslämnare till statistiken är tillverkare och importörer av handelsgödsel. Uppgifter om användningen av såväl handelsgödsel som stallgödsel har insamlats av SCB i intervjuundersökningar om gödselmedelsanvändningen i jordbruket, se tabell 6.5.

Observera beträffande tabellerna med regionala uppdelningar att viss approximation har fått göras för att erhålla länssiffror, då försäljningsdistrikt etc. inte alltid överensstämmer med länsgränser.

Resultat

I tabell 6.3 redovisas kalkförsäljningen 1989–1993 med fördelning på olika kalkprodukter. En viss osäkerhet råder beträffande definitionen av Mg-kalk och dolomit och även beträffande definitionen av trädgårdskalk vilket till viss del förklarar de stora förändringarna mellan åren.

Länsuppgifterna i tabell 6.4 bygger på uppgifter om försäljning av kalkprodukter till jord- och trädgårdsbruk samt arealen utnyttjad åker enligt lantbruksregistret. De länsvisa försäljningsuppgifterna är dock delvis osäkra. På riksnivå har variationerna i förbrukningen av kalk varit stora under 1980-talet. År 1980 var den genomsnittliga tillförsele 90 kg/ha, år 1983 var den 120 kg per hektar medan tillförsele de senaste redovisade åren åter varit lägre. Variationerna kan bl.a. bero på skiftande ekonomiska förhållanden mellan åren.

Tabell 6.3 Försäljning av olika kalkprodukter 1989–1993 för jord- och trädgårdsbruk. 1 000 ton kalciumoxid

Sales of different lime products 1989–1993 for agricultural and horticultural purposes. Thousands of metric tons of calcium oxide

Produkt	1989	1990	1991	1992	1993
Krossad kalksten	78,9	38,6	33,9	23,5	34,1
Kalkstensmjöl	16,0	12,7	15,6	18,4	17,6
Dolomit	46,6	29,7	20,0	13,3	14,6
Mg-kalk	32,6	35,0	30,8	23,2	24,3
Trädgårdskalk	19,7	23,9	19,1	16,6	16,5
Slagger	15,5	16,1	5,8	5,3	4,5
Sockerbrukskalk ¹	31,3	27,5	19,4	19,7	29,3
Övriga kalkprodukter	1,0	0,9	0,2	0,2	0,2
Totalt	241,7	184,5	144,7	120,1	141,2

1) Produktnamnet slamkalk har ändrats till sockerbrukskalk.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik

Detta avsnitt innehåller uppgifter om användningen av kalkprodukter och av växtnäringsämnena kväve (N), fosfor (P) och kalium (K).

Ämne	Effekter
Kalk	Ökar jordens pH-värde och förbättrar jordens struktur.
Kväve	Ger växternas gröna delar en snabb och kraftig utveckling. Ökar proteininnehållet.
Fosfor	Medverkar vid många livsviktiga processer. Stimulerar frösättning och mognad.
Kalium	Medverkar vid växtnäringstransport inom växten. Förbättrar sädens stråstyrka. Ökar växternas vinterhärdighet.

Tabell 6.4 Försäljning av kalciumoxid 1989–1993. Kg/ha utnyttjad åker

Sales of calcium oxide 1989–1993. Kg/ha of utilized arable land

Län	1989	1990	1991	1992	1993
Stockholms	31	23	25	23	35
Uppsala	26	16	9	10	17
Södermanlands	127	88	84	69	85
Östergötlands	63	50	36	28	27
Jönköpings	160	116	79	79	76
Kronobergs	132	97	62	105	109
Kalmar	120	93	54	31	57
Gotlands	30	21	7	8	10
Blekinge	159	153	103	140	134
Kristianstads	92	75	77	75	95
Malmöhus	85	74	57	53	83
Hallands	250	179	148	102	111
Göteborgs o Bohus	147	119	150	113	72
Älvsborgs	87	69	68	50	39
Skaraborgs	47	43	43	31	28
Värmlands	87	63	41	58	66
Örebro	65	46	43	28	50
Västmanlands	46	55	38	29	34
Kopparbergs	53	15	19	27	43
Gävleborgs	74	65	54	50	62
Västernorrlands	60	22	25	57	14
Jämtlands	12	11	11	9	7
Västerbottens	141	78	97	47	47
Norrbottnens	68	45	46	27	37
Hela riket	86	66	56	49	56

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik

Tabell 6.5**Förbrukning av växtnäringsämnen i handels- och stallgödsel samt totalkväve i stallgödsel 1992/93***Consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste and of total nitrogen in animal waste 1992/93*

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt hektar	Areal gödselad med växtnäringsämnen från handels- och/eller stallgödsel					
		Kväve		Fosfor		Kalium	
		Gödselad areal, %	NO ₃ /NH ₄ - kväve, kg/ha	Gödselad areal, %	Giva, kg/ha	Gödselad areal, %	Giva, kg/ha
<i>Län</i>							
Stockholm	73 300	79	85	39	25	33	60
Uppsala	134 800	85	90	55	20	33	70
Södermanlands	115 500	84	105	54	25	43	65
Östergötlands	192 400	88	110	54	25	48	75
Jönköpings	87 400	91	85	81	25	84	85
<i>Kronobergs</i>	50 100	90	85	84	25	87	90
Kalmar	122 600	89	100	62	25	67	90
Gotlands	81 100	85	90	75	25	78	70
Blekinge	33 300	84	90	57	30	58	75
Kristianstads	168 700	91	115	58	35	62	95
<i>Malmöhus</i>	281 700	91	125	47	35	50	85
Hallands	111 400	88	100	65	30	68	85
Göteborgs o Bohus	56 600	86	85	67	30	70	85
Älvsborgs	134 800	83	95	69	25	71	75
Skaraborgs	252 900	86	110	55	30	54	80
<i>Värmlands</i>	88 400	76	85	65	20	66	60
Örebro	96 000	82	85	60	20	57	50
Västmanlands	103 500	88	95	68	25	37	60
Kopparbergs	53 400	89	85	74	25	80	70
Gävleborgs	66 300	72	65	53	20	57	55
<i>Västernorrlands</i>	48 500	52	60	38	30	42	110
Jämtlands	40 500	68	55	58	25	58	90
Västerbottens	65 900	71	70	56	25	58	75
Norrbottens	34 700	81	65	74	25	78	80
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	331 900	93	125	49	35	51	85
" mellanbygder	306 400	89	105	62	30	66	90
" norra slättbygder	409 300	87	115	55	30	52	75
Svealands slättbygder	536 600	84	95	58	25	43	60
Götalands skogsbygder	485 200	86	90	71	25	75	85
Mellersta Sveriges skogsbygder	172 700	79	80	61	20	63	65
Nedre Norrland	147 000	65	65	50	25	53	85
Övre Norrland	107 800	73	70	61	25	64	80
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 - 20,0	382 000	70	7 057	57	25	57	60
20,1 - 50,0	746 100	86	90	62	25	64	80
50,1 - 100,0	715 200	89	105	63	30	60	85
Över 100,0	652 400	89	120	53	30	48	80
<i>Hela riket</i>							
1993	2 496 800	85	100	59	25	57	80
1991	2 418 100	83	95	59	30	57	85
1988	2 590 300	86	95	67	30	64	80

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.5 redovisas resultat från en undersökning om gödselmedelsanvändningen i jordbruket som genomfördes 1993. I undersökningen intervjuades ca 3 900 jordbrukare med mer än 5,0 hektar åkermark om tillförseln av handels- och stallgödsel till de åkergrödor som skördades 1993. Intervjuerna genomfördes av de objektiva skördeuppskattningarnas provtagare.

Enligt resultaten från undersökningen uppgick den totala tillförseln av kväve, fosfor och kalium i handels- och stallgöd-

sel till jordbruket odlingsssäsongen 1992/93 till 210 000 ton kväve i växttillgänglig form, 40 000 ton fosfor och 111 000 ton kalium. Jämfört med en motsvarande undersökning från 1991 är detta en uppgång med 10 % för växttillgängligt kväve och en marginell minskning för fosfor och kalium. Nära 90 % av kvävet och nästan hälften av fosforn tillfördes grödorna genom handelsgödselmedel. Huvuddelen av kaliumgödslingen, ca 65 %, skedde däremot med stallgödsel. Förutom direkt växttillgängligt kväve tillfördes grödorna också 40 000 ton

Tabell 6.5 (forts.)

Område; storleksgrupp	Totalförbrukning, ton			Fosfor		Kalium	
	Kväve NO ₃ /NH ₄ - kväve	Därav i handels- gödsel	Total- kväve i stallgödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel	Totalt	Därav i handels- gödsel
<i>Län</i>							
Stockholms	5 060	4 690	920	680	380	1 520	410
Uppsala	10 440	9 770	1 900	1 600	1 030	3 170	860
Södermanlands	9 980	9 280	1 850	1 480	930	3 250	980
Östergötlands	18 690	17 010	4 260	2 800	1 500	7 130	1 980
Jönköpings	6 760	5 190	4 530	1 900	450	6 430	1 220
Kronobergs	3 800	2 700	2 570	1 030	310	4 010	840
Kalmar	10 950	9 070	4 500	1 900	600	7 470	1 810
Gotlands	6 310	5 530	2 110	1 500	840	4 410	1 900
Blekinge	2 550	2 080	1 190	570	130	1 500	360
Kristianstads	17 390	14 810	6 600	3 360	1 010	9 870	3 050
Malmöhus	32 720	30 550	5 620	4 340	2 240	11 750	6 000
Hallands	9 830	7 980	4 470	2 260	740	6 500	2 070
Göteborgs o Bohus	4 140	3 500	2 030	1 070	400	3 300	800
Älvsborgs	10 870	9 600	3 500	2 410	1 320	7 230	3 060
Skaraborgs	24 050	21 550	6 140	4 420	2 390	10 610	3 860
Värmlands	5 650	5 140	1 400	1 270	840	3 390	1 700
Örebro	6 920	6 430	1 150	1 170	830	2 680	1 320
Västmanlands	8 800	8 400	1 160	1 680	1 290	2 280	990
Kopparbergs	4 050	3 490	1 610	950	420	2 950	1 100
Gävleborgs	3 020	2 630	1 260	770	360	2 100	740
Västernorrlands	1 540	900	1 410	530	130	2 220	310
Jämtlands	1 480	960	1 290	540	170	2 170	380
Västerbottens	3 360	2 830	1 540	900	440	2 960	990
Norrbottnens	1 850	1 430	1 240	660	280	2 210	570
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	38 230	35 240	7 160	5 470	2 740	14 070	7 510
" mellanbygder	28 700	24 360	10 840	5 600	2 030	17 700	5 460
" norra slättbygder	40 730	37 130	8 760	6 770	3 910	15 720	5 850
Svealands slättbygder	43 230	40 500	7 250	7 140	4 860	13 860	5 380
Götalands skogsbygder	37 070	29 750	20 120	9 230	2 940	31 170	7 410
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 750	9 480	3 590	2 290	1 160	6 820	2 480
Nedre Norrland	6 040	4 470	4 000	1 800	630	6 610	1 460
Övre Norrland	5 460	4 450	2 980	1 650	750	5 460	1 620
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
5,1 – 20,0	18 490	16 010	8 400	5 410	2 400	13 370	5 010
20,1 – 50,0	57 680	50 570	20 890	12 380	5 710	37 310	12 390
50,1 – 100,0	66 350	58 010	20 500	12 340	5 830	35 520	11 160
Över 100,0	69 090	61 910	15 230	9 910	5 080	25 440	8 490
<i>Hela riket</i>							
1993	210 220	185 520	64 240	39 800	19 030	111 120	37 280
1991	190 490	166 850	62 560	40 760	20 870	113 840	38 840
1988	213 020	185 690	73 700	50 100	27 760	131 770	52 300

organiskt bundet kväve i stallgödsel. Detta kväve har endast marginell gödselverkan under gödslingsåret och har inte medtagits i det växttillgängliga kvävet.

Av tabellen framgår att av den totala grödarealen gödslades 85 % med kväve, 59 % med fosfor och 57 % med kalium. Detta är i stort sett oförändrat jämfört med 1990/91 års undersökning liksom de genomsnittliga hektargivorna. Nästan hela den kvävegödslade arealen tillfördes handelsgödselkväve. Omkring 20 % av den utnyttjade åkerarealen gödslades med

fosfor och kalium från enbart stallgödsel och ytterligare knappt 10 % med fosfor och kalium från både stall- och handelsgödselmedel. Den med såväl kväve som fosfor och kalium helt ogödslade grödarealen uppgick till 14 % jämfört med 15 % 1990/91.

Drygt 35 % av den kvävegödslade arealen tillfördes mer än 110 kg/ha av växttillgängligt kväve. Sådana kvävegivor förekommer i alla delar av landet men främst i södra Sverige och på stora jordbruksföretag.

Av tabell 6.6 framgår att försäljningen av handelsgödsel 1993/94 motsvarade 85 kg kväve, 10 kg fosfor och 18 kg kalium per hektar. Variationerna mellan olika delar av riket är stora, med de högsta hektarsiffrorna i Östergötlands, Malmöhus, Kristianstads och Skaraborgs län. Även övriga slättbygdslän ligger högt, medan särskilt norrlandslänen ligger lågt. Variationerna mellan länen är störst för kväve. Den försålda mängden växtnäringsämnen per hektar utnyttjad åker har 1993/94 ökat med drygt 4 % för kväve jämfört med föregående år. Vad avser fosfor och kalium var ökningarna ca 18 respektive 14 %. Vid tolkning av siffrorna i tabell 6.6 måste man komma ihåg att mycket av variationerna mellan länen kan förklaras av skillnader i tillgång till stallgödsel och av skillnader i grödor. I slättbygderna finns t.ex. höga andelar brödsäd och oljeväxter, i Norrland stora vallarealer.

Statens jordbruksverk (SJV) publicerar årlig statistik på riks nivå om försäljningen av handelsgödsel. Statistiken avser perioden 1 juli t.o.m. den 30 juni påföljande år. Redovisningen i tabell 6.7 bygger på uppgifterna från SJV. Tabell 6.6 är baserad på SCBs uppgiftsinsamling som också avser perioden juli-juni.

Tabell 6.7 visar i vilka former som kväve, fosfor och kalium sålts. Observera att denna tabell ger vikten av den sålda varan, medan tabell 6.6 anger vikten av respektive näringsämne. Kvävegödselmedel kan t.ex. innehålla mellan 15 och 30 % kväve.

Av tabell 6.7 framgår att användningen av enkla handelsgödselmedel totalt är betydligt större än användningen av sammansatta medel. Bland de rena kvävegödselmedlen utgörs 46 % av kalksalpeter 15,5 N (15,5 % kväve), 25 % av kalkammonsalpeter (27–28 % kväve) samt 22 % ammoniumnitrat (34 % kväve). Bland de sammansatta dominerar NP 26-6 (26 % kväve, 6 % fosfor) bland NP-medlen, medan PK 11-21 och NK 20-15 samt NPK 20-4-8 är störst inom sina respektive grupper.

Drygt 1 % av den totala mängden handelsgödselmedel i tabell 6.7 används i skogsbruket.

Annan publicering

Försäljning av handelsgödselmedel. Statens jordbruksverk. Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM 1995:3.

Försäljning av kalk och försäljningen av handelsgödsel för jord- och trädgårdsbruk redovisas i SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9401 respektive Na 30 SM 9501. Förbrukning av gödselmedel i jordbruket redovisas i SCB, Statistiska meddelanden Na 30 SM 9402.

Tabell 6.6

Försäljning av handelsgödsel (mängd kväve, fosfor och kalium) till jordbruket och trädgårdsbruket i medeltal 1993/94 (juli 1993 – juni 1994). Totalt samt per hektar utnyttjad åker

Sale of fertilizers (nitrogen, phosphorus and potassium) to the agricultural and horticultural sector 1993/94

Län och länsgrupper		Total kvantitet, ton			Kvantitet per hektar, kg		
		Kväve	Fosfor	Kalium	Kväve	Fosfor	Kalium
Stockholms (AB)		6 600	700	800	89	9	11
Uppsala (C)		11 700	1 100	1 300	86	8	10
Södermanlands (D)		10 800	1 400	1 400	93	12	12
Östergötlands (E)		21 700	2 800	3 400	111	14	17
Jönköpings (F)		5 200	400	1 200	57	5	13
Kronobergs (G)		4 200	400	1 200	79	7	22
Kalmar (H)		10 100	900	2 100	81	7	16
Gotlands (I)		6 300	900	2 100	76	11	25
Blekinge (K)		2 000	200	500	59	5	16
Kristianstads (L)		17 200	1 600	4 700	100	9	27
Malmöhus (M)		32 600	3 100	8 800	115	11	31
Hallands (N)		10 200	900	2 600	89	8	23
Göteborgs o Bohus (O)		4 200	500	900	70	8	15
Älvsborgs (P)		8 400	1 000	1 900	60	7	13
Skaraborgs (R)		27 300	3 100	5 600	107	12	22
Värmlands (S)		4 800	1 000	1 400	52	11	15
Örebro (T)		7 800	1 100	1 600	80	11	17
Västmanlands (U)		9 500	1 200	1 400	91	11	13
Kopparbergs (W)		5 400	1 000	1 300	95	17	24
Gävleborgs (X)		3 300	600	700	48	9	11
Västernorrlands (Y)		1 300	100	300	25	3	5
Jämtlands (Z)		1 100	100	200	26	3	5
Västerbottens (AC)		3 400	500	1 100	51	8	16
Norrbottnens (BD)		1 200	300	500	34	7	15
<i>Vissa länsgrupper</i>							
Län L och M		49 800	4 700	13 500	109	10	30
Län F, G och H		19 500	1 700	4 400	72	6	16
Län O, P och R		39 900	4 600	8 400	88	10	18
Län AB, C, D, T och U		46 500	5 500	6 500	88	10	12
Län W och X		8 700	1 600	2 100	69	13	17
Län Y, Z, AC och BD		7 000	1 000	2 100	36	5	11
<i>Hela riket</i>		216 400	24 800	47 000	85	10	18

Källa: SCB.

Tabell 6.7

Försäljning av handelsgödselmedel 1990/91–1993/94. Miljoner kg per vara (inkl. skogsgödsling)

Use of commercial fertilizers 1990/91–1993/94. Millions of kg

	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94
<i>Enkla gödselmedel</i>				
Kvävegödsel	685,4	536,8	662,9	663,8
Fosforgödsel	11,5	7,2	6,9	5,6
Kaliumgödsel	6,0	4,3	7,4	5,0
<i>Sammansatta gödselmedel</i>				
NP-gödsel	42,8	32,9	38,2	48,7
PK-gödsel	74,3	48,6	57,7	58,6
NK-gödsel	18,6	15,0	16,4	15,2
NPK-gödsel	292,3	255,1	257,0	308,3
<i>Totalt</i>	1 130,9	899,9	1 046,5	1 105,2

Källa: Statens jordbruksverk.

Bekämpningsmedel

Inköp av bekämpningsmedel var tidigare enda måttet på förbrukningen inom jordbruket av sådana medel. Statistiken över mängd sålda preparat återspeglar dock inte helt hur jordbrukets användning av bekämpningsmedel förändrats under åren. Många preparat har blivit effektivare, vilket inneburit att samma mängd preparat räckt till större areal.

Uppgifter om försäljningen av bekämpningsmedel insamlas årligen av Kemikalieinspektionen. På basis av dessa uppgifter har SCB sedan 1981 gjort beräkningar av det antal doser, mått som liter eller kg preparat per hektar, som den till jordbruket sålda mängden räcker till. Därmed erhålls också ett mått på hur stor yta som kan besprutas med den sålda mängden. Beräkningarna gör det möjligt att studera förändringen i användning över tiden. Jämförbarheten mellan åren är dock beroende av att förbrukarnas lagerhållning inte nämnvärt ändras från ett år till ett annat.

SCB har också vissa år genomfört intervjuundersökningar om jordbrukarnas användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen. Vid tolkningen av resultaten från dessa undersökningar måste man komma ihåg att behovet av att använda bekämpningsmedel varierar kraftigt mellan olika år p.g.a. väderlekens inverkan på betingelserna för t.ex. insektsangrepp.

Bekämpningsmedlen kan indelas i:

- Medel mot insekter
- Medel mot växtsjukdomar (svampangrepp)
- Medel mot ogräs

Dessutom används medel för tillväxtreglering, t.ex. stråförlängning och bladdödning.

Betningsmedel för utsäde kan också betraktas som ett medel mot växtsjukdomar; medlet tillsätts dock redan av leverantören.

Tabell 6.8

Total försäljning av bekämpningsmedel till jordbruket 1987–1993. Kvantitet verksam substans och värde

Total sale of pesticides to agriculture 1987–1993. Quantities of active agent and value

Bekämpningsmedel	Totalt	därav insekt- medel	svamp- medel ¹	betnings- medel ²	ogräs- medel ³
<i>Kvantitet verksam substans, ton</i>					
1993	1 464	15	242	76	1 131
1992	1 512	29	426	90	967
1991	1 837	19	637	86	1 095
1990	2 344	26	546	97	1 675
1989	2 423	39	379	120	1 885
1988	2 865	103	578	101	2 083
1987	2 409	52	392	119	1 846
<i>Värde, milj kr</i>					
1993	562,2	45,9	62,8	57,7	395,3
1992	619,1	78,6	89,9	64,1	386,5
1991	611,9	50,9	112,9	44,9	403,2
1990	752,1	50,7	101,7	57,3	542,4
1989	677,5	58,3	75,5	54,9	488,8
1988	661,7	88,2	94,2	37,4	441,9
1987	540,0	32,7	82,8	40,5	384,0

Resultat

Tabell 6.8 visar försäljningen av bekämpningsmedel under perioden 1987–1993. Som synes dominerar försäljningen av ogräsmedel, såväl volymmässigt som värdemässigt. För samtliga slag av bekämpningsmedel gäller att kvantiteterna varierar mellan enskilda år under perioden. Den statliga prisregleringssavgift som infördes 1986 på jordbrukskemikalier avskaffades i december 1992.

Förekomsten av olika slags preparat inom varje grupp av bekämpningsmedel och tillkomsten av nya medel på marknaden gör det också svårt att tolka kvantitetssuppgifterna. Övergång till mer verksamma substanser och/eller ändrade koncentrationer kan alltså medföra att en förbättrad effekt erhålls utan att detta avspeglar sig i kvantitetssiffrorna.

Uppgifterna om värde i tabell 6.8 baseras på Statens jordbruksverks sammanställning av prisuppgifter från återförsäljare. Då mängduppgiften avser försäljning till återförsäljare utgör försäljarnas lagerhållning en osäkerhetskälla. Uppgifter för trädgårdsoodlingen saknas för senare år. Tidigare uppgifter, från Lantbrukets utredningsinstitut visade en användning i den kommersiella trädgårdssektorn som motsvarade ca 5 % av användningen inom jordbruket.

1) Inklusive micronäringsämnen och baljväxtbakterier.

2) Förbrukning huvudsakligen inom utsädesbranschen.

3) Inklusive medel för tillväxtreglering (1992 kvantitet verksam substans 29 ton, 1993 kvantitet verksam substans 38 ton)

Tabell 6.9**Användning 1993/94 av ogräs-, svamp- och insektsmedel i åkergrödor, behandlad grödareal samt förbrukad mängd verksam substans. Kg/ha och ton***Use of pesticides in arable crops, treated crop area, and active substance in 1993/94. Kg/ha and metric tons*

Område; storleksgrupp	Grödareal totalt 1 000 ha	Ogräsmedel			Svampmedel		
		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal	
			kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>							
Stockholms	73,7	34	0,5	11,8	..	..	0,6
Uppsala	136,2	49	0,7	44,6	..	..	1,0
Södermanlands	115,9	53	0,7	40,1	..	..	0,7
Östergötlands	194,0	53	0,6	57,6	8	1,0	15,3
Jönköpings	87,8	22	0,7	13,3	..	..	1,4
<i>Kronobergs</i>	50,8	21	0,5	5,1	..	..	0,7
Kalmar	123,7	37	1,0	45,7	6	1,5	11,6
Gotlands	81,4	35	0,9	25,6	..	..	2,5
Blekinge	33,2	49	1,0	15,9	14	4,1	19,1
Kristianstads	168,5	56	1,2	113,7	20	1,3	42,7
<i>Malmöhus</i>	282,4	77	1,2	268,0	33	0,6	57,1
Hallands	112,0	50	0,5	29,0	6	4,3	29,4
Göteborgs o Bohus	56,8	28	0,4	6,9	..	..	0,4
Älvsborgs	135,3	34	0,6	27,0	..	..	0,7
Skaraborgs	253,7	57	0,4	59,0	4	2,9	31,5
<i>Värmlands</i>	89,0	26	0,7	16,1	..	..	2,8
Örebro	96,9	51	0,6	28,7	..	..	4,8
Västmanlands	103,9	56	0,7	40,3	..	..	0,7
Kopparbergs	54,7	34	0,5	9,5	..	..	1,4
Gävleborgs	66,6	15	0,6	5,7	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	48,4	8	1,2	4,7	..	..	0,4
Jämtlands	40,5	..	..	0,9	..	..	0,1
Västerbottens	65,2	11	0,9	6,5	..	..	2,0
Norrbottens	34,8	..	..	2,0	..	..	0,0
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	332,4	78	1,1	298,6	31	0,8	85,2
" mellanbygder	308,6	50	1,1	164,3	14	1,7	72,4
" norra slättbygder	411,4	61	0,5	116,4	6	1,7	42,3
Svealands slättbygder	539,7	50	0,6	170,1	2	1,1	9,4
Götalands skogsbygder	487,4	25	0,6	78,0	1	2,1	10,4
Mellersta Sveriges skogsbygder	173,7	29	0,6	28,7	1	0,8	1,5
Nedre Norrland	146,9	11	0,9	14,0	..	..	3,0
Övre Norrland	106,9	9	0,9	8,7	..	..	1,5
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>							
5,1 - 20,0	375,5	21	0,8	61,9	2	1,2	10,0
20,1 - 50,0	731,2	36	0,8	219,1	4	1,7	47,2
50,1 - 100,0	723,7	49	0,8	281,1	8	1,3	77,7
Över 100,0	676,3	64	0,7	319,3	14	1,2	114,6
<i>Hela riket</i>							
1993/94	2 506,4	45	0,8	878,0	7	1,2	226,8
1992/93	..	..	..	..	..	..	..
1991/92	2 440,2	42	0,9	897,2	6	2,5	370,9
1990/91	2 418,1	42	0,9	944,1	9	2,2	471,9
1989/90	2 572,8	48	1,1	1 308,8	8	2,0	430,1
1988/89	2 547,1	50	1,2	1 565,4	9	1,8	417,8

Källa: SCB, urvalsundersökning.

I tabell 6.9 redovisas resultat från en intervjuundersökning som Statistiska centralbyrån genomförde 1994. I denna undersökning intervjuades ca 3 800 jordbrukare med mer än 5,0 ha åkermark. De utfrågades om sin användning av kemiska bekämpningsmedel i växtodlingen – till vilka grödor man använt bekämpningsmedel, hur mycket man använt och vilka preparat som kommit till användning. Intervjuerna genomfördes i samband med de objektiva skördeuppskattningarna och varje

jordbrukare besöktes flera gånger under sommaren. Jordbruksföretagen är slumpmässigt utvalda, i stort sett, i proportion till gårdarnas åkerareal.

Ogräsmedel användes på 45 % av landets åkerareal med en genomsnittlig dos av 0,8 kg/ha verksam substans. Ca 15 % av åkerarealen behandlades med i genomsnitt 0,07 kg/ha av insektsmedel och ca 7 % av arealen med i genomsnitt 1,2 kg per ha av svampmedel.

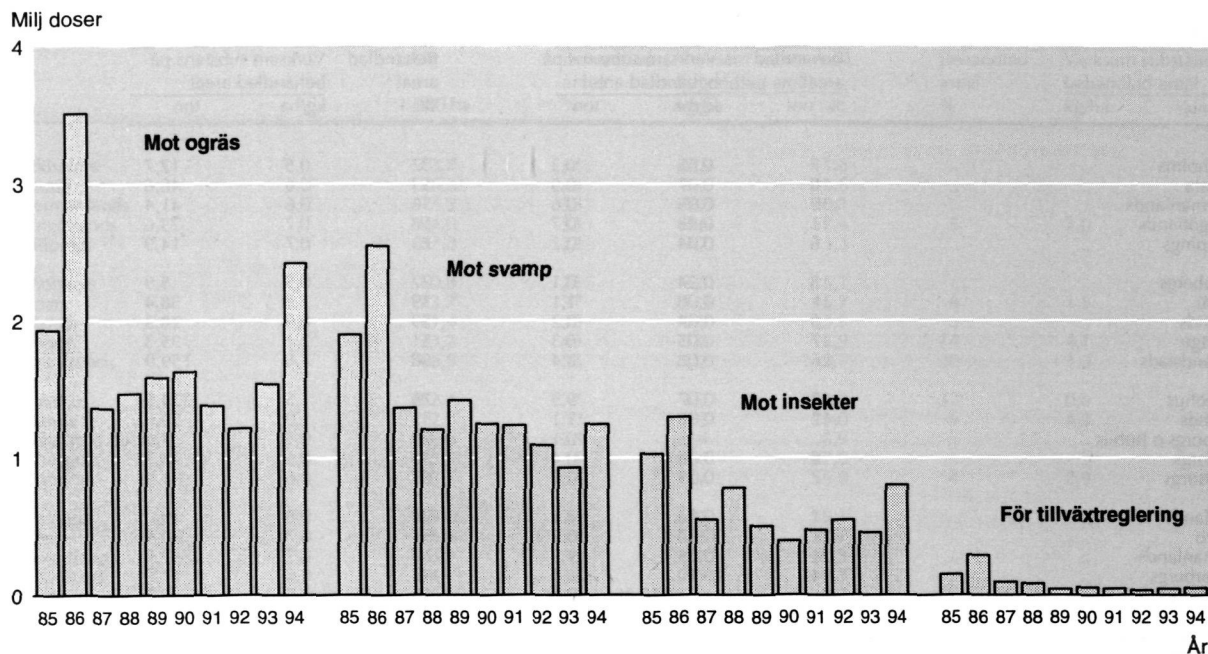
Tabell 6.9 (forts.)

Område; storleksgrupp	Insektssmedel			Summa		
	Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal		Behandlad areal %	Verksam substans på behandlad areal	
		kg/ha	ton		kg/ha	ton
<i>Län</i>						
Stockholms	7	0,05	0,3	37	0,5	12,7
Uppsala	10	0,07	0,9	53	0,6	46,6
Södermanlands	10	0,05	0,6	56	0,6	41,4
Östergötlands	11	0,03	0,7	58	0,7	73,6
Jönköpings	6	0,04	0,2	23	0,7	14,9
Kronobergs	8	0,04	0,1	22	0,5	5,9
Kalmar	11	0,08	1,1	39	1,2	58,4
Gotlands	8	0,04	0,2	39	0,9	28,3
Blekinge	17	0,05	0,3	51	2,1	35,3
Kristianstads	26	0,08	3,4	58	1,6	159,9
Malmöhus	50	0,07	9,9	79	1,5	334,9
Hallands	12	0,08	1,1	52	1,0	59,6
Göteborgs o Bohus	..	..	0,1	29	0,5	7,4
Älvsborgs	6	0,05	0,4	36	0,6	28,1
Skaraborgs	7	0,05	0,8	61	0,6	91,4
Värmlands	2	0,63	0,1	38	0,8	19,0
Örebro	11	0,08	0,9	54	0,7	34,4
Västmanlands	21	0,09	1,9	61	0,7	42,9
Kopparbergs	14	0,10	0,8	35	0,6	11,7
Gävleborgs	..	..	0,0	16	0,5	5,7
Västernorrlands	..	..	0,0	9	1,2	5,2
Jämtlands	..	..	..	..	..	1,0
Västerbottens	..	..	..	11	1,2	8,5
Norrbottens	..	..	..	..	..	2,0
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	46	0,07	11,2	81	1,5	395,0
" mellanbygder	19	0,07	3,9	52	1,5	240,6
" norra slättbygder	10	0,04	1,7	65	0,6	160,4
Svealands slättbygder	11	0,07	4,5	53	0,6	184,0
Götalands skogsbygder	6	0,05	1,3	26	0,7	89,7
Mellersta Sveriges skogsbygder	7	0,08	0,9	30	0,6	31,1
Nedre Norrland	..	..	0,2	11	1,0	17,2
Övre Norrland	..	..	..	9	1,1	10,2
<i>Storleksgrupp hektar åkermark</i>						
5,1 – 20,0	4	0,07	1,0	22	0,9	73,0
20,1 – 50,0	9	0,06	3,9	38	1,0	270,1
50,1 – 100,0	14	0,07	7,0	52	1,0	365,8
Över 100,0	27	0,07	12,3	68	1,0	446,2
<i>Hela riket</i>						
1994	14	0,07	23,8	47	1,0	1 128,6
1993	..	..	..	..	..	..
1992	16	0,09	34,7	46	1,2	1 302,1
1991	7	0,05	8,0	44	1,3	1 424,0
1990	11	0,09	24,9	51	1,4	1 763,9
1989	12	0,10	30,0	53	1,5	2 013,3

Bekämpningsmedelsförbrukningen är regionalt mycket olika fördelad och naturligtvis beroende av jordbrukets omfattning och karaktär. I de nordligaste länen, där slättervall upptar en stor del av åkerarealen, används bekämpningsmedel i mycket liten omfattning. Av landets totala förbrukning av bekämpningsmedel användes ca 1,5 % i de fyra nordligaste länen där också andelen behandlad areal i genomsnitt var 10 %. Även på småländska höglandet var förbrukningen liten. I jordbruksbygderna i södra Sverige används däremot väsentligt större

mängder. I skånelänen, där ett flertal grödor odlas och där bekämpningsbehovet ofta kan vara stort, förbrukades nästan 45 % av ogräsmedlen, 55 % av insektsmedlen och 44 % av svampmedlen. Samtidigt var länens andel av åkerarealen i riket knappt 20 %. Ogräs-, svamp- och insektsmedel används på större andel av grödarealen på stora gårdar än på små. Över hälften av jordbruksföretagen har inte använt något av de undersökta kemiska medlen.

Diagram 6.10
Bekämpningsmedel i jordbruket 1985–1994. Miljoner doser
Pesticides in agriculture 1985–1994. Million doses

En statlig prisregleringsavgift för bekämpningsmedel infördes 1 juli 1986 och avskaffades i december 1992.

Källa: SCB, Miljö- och lantbruksstatistik

Användningen av bekämpningsmedel i jordbruket kan mätas på olika sätt. I diagram 6.10 redovisas beräknat antal försålda doser. För varje preparat har den lämnade kvantitetsuppgiften dividerats med en dos uttryckt i liter eller kg per hektar. Uppgifter om dosens storlek har hämtats från preparatleverantörernas produktkataloger och informationsblad. Den erhållna kvoten är ett mått på hur många doser den sålda kvantiteten räcker till och därmed också ett mått på hur stor yta som kan besprutas en gång med den sålda mängden. Variabeln är jämförbar över tiden men jämförbarheten mellan enskilda år kan påverkas om förbrukarnas lagerhållning ändras från ett år till ett annat som skedde 1986 och 1984.

Av diagrammet framgår att det 1994 skedde en kraftig ökning i försäljningen av ogräs-, svamp- och insektspreparat. Den främsta förklaringen till uppgången är att en betydande höjning av miljöavgiften på bekämpningsmedel förbereddes av riksdagen. Inför den förväntade prisuppgången köpte jordbrukare och detaljister på sig större lager än normalt. I november 1994 höjdes miljöavgiften från 8 kr/kg verksam substans till 20 kr. Det beräknade antalet hektardoser sålda till jordbruket under 1994, 4,5 miljoner, är därför inget mått på jordbrukarnas användning av bekämpningsmedel under året.

Hur den genomsnittliga dosen har förändrats över åren framgår av nedanstående tablå.

År	Antal doser miljoner	Genomsnittlig dos aktiv substans kg/ha
1985	4,8	0,7
1986	7,5 ¹	0,7
1987	3,3	0,7
1988	3,5	0,8
1989	3,5	0,7
1990	3,2	0,7
1991	3,0	0,6
1992	2,9	0,5
1993	2,9	0,5
1994	4,5 ¹	0,4

1) Se texten för kommentar.

Annan publicering

Statens jordbruksverk. Jordbruksekonomiska meddelanden. Jordbrukets kostnader för växtskyddsmedel.

Kemikalieinspektionen. Försålda kvantiteter av bekämpningsmedel.

SCB. Statistiska meddelanden, serie Na: Bekämpningsmedel i jordbruket. Na 31 SM 9502.

Fodermedel

Jordbruksverket sammanställer varje år statistik över produktionen av foderblandningar och beräknar förbrukningen av fodermedel.

Uppgifter om den inhemska produktionen av foderblandningar insamlas från tillverkare av foderblandningar.

Beräkningar över förbrukningen av fodermedel görs av Jordbruksverket med hjälp av uppgifter från tillverkare om produktionen av fodermedel, från den officiella handelsstatistiken om import och export av fodermedel samt från tillverkare och importörer om lagerförändringar.

En liten del av foderbehovet täcks av importerade varor. Importen utgörs främst av proteinrika fodermedel som ingår i foderblandningar.

Ungefär hälften av fodertillgången, uttryckt i energiinnehåll, utgörs av kraftfoder. Bland kraftfodret dominerar spannmål, se tabell 6.11.

Förbrukningen av kraftfoder i Sverige har ökat kraftigt sedan 1960-talet. Orsak till ökningen är främst en ökad intensitet i animalieproduktionen men även i viss mån en minskad grovfoderproduktion.

Fodermedlen kan indelas i grovfoder (hö, grönfoder m.m.) och kraftfoder (spannmål, proteinfodermedel m.m.). En annan indelningsgrund är efter fodermedlets ursprung; vegetabiliska och animaliska (fiskmjöl, köttmjöl m.m.). Dessutom används mindre mängder av mineralfodermedel och vitaminfodermedel.

Tabell 6.11
Beräknad förbrukning av kraftfodermedel i foderindustrin 1989–1993.
1 000 ton

Estimated consumption of feeding concentrate 1989–1993. 1 000 metric tons

Slag av fodermedel	1989	1990	1991	1992	1993
<i>Spannmål</i>					
Fodersäd	673	514	401	424	347
Brödsäd	349	401	399	455	508
Annan spannmål	21	33	45	51	120
<i>Sockerprodukter</i>					
Betmassa, melass	193	185	188	214	236
<i>Proteinfodermedel</i>					
Kvarnprodukter	163	173	152	139	150
Foderarter, åkerbönor, lupiner	62	62	69	59	91
Övriga vegetabiliska proteinfoder	379	330	328	342	483
Köttmjöl	33	37	37	35	31
Fiskmjöl	48	46	41	38	25
Övriga animaliska proteinfoder	–	–	5	9	20
<i>Fett</i>	29	30	31	37	48

Källa: Statens jordbruksverk.

Som framgår av tabell 6.12 används 49 % av den totala produktionen av foderblandningar (2 300 tusen ton år 1993) till nötkreatur. Ca 30 % används till svin och 21 % till fjäderfä.

Förbrukningen av foderblandningar för fjäderfä har varit relativt konstant under den redovisade perioden. Av de använda råvarorna dominerar brödsäd – en skillnad från de övriga djurslagen – samt fodersäd. En relativt stor andel av råvarorna utgörs också av animaliska proteinfoder som fiskmjöl.

Spannmål är den dominerande råvaran i blandningarna för svin, men andelen har minskat under perioden.

Bland råvarorna till nötkreatursblandningarna dominerar sockerprodukter, oljevaxter, fodersäd och kvarnprodukter.

Vid tolkningen av siffrorna i tabell 6.12 måste man komma ihåg att användningen av köpfoderblandningar påverkas av den aktuella tillgången på fodersäd och för nötkreatur också av grovfodertillgången.

Annan publicering

Tabeller över produktion och förbrukning av fodermedel (årligen sedan 1959/60). Statens jordbruksverk (stencil).

Tabell 6.12

Produktion av foderblandningar för olika djurslag samt råvaror ingående i dessa blandningar 1989–1993.

1 000 ton

Production of feeding stuff for different kinds of animals and raw materials included in these mixtures 1989–1993.

1 000 metric tons

Råvara	1989	1990	1991	1992	1993
<i>Blandningar för fjäderfä</i>					
Havre, korn	156,0	134,7	114,4	118,4	82,3
Råg, vete	164,0	174,7	174,5	182,6	189,5
Annan spannmål	4,7	5,5	7,8	6,0	23,2
Kvarnprodukter	25,5	26,9	27,3	26,9	17,3
Raps, rybs, senap	10,2	9,8	14,9	11,1	16,5
Soja	20,2	16,3	14,2	20,8	28,3
Ärter, åkerbönor, lupiner	8,7	7,5	18,2	15,3	27,7
Andra vegetabiliska proteinfoder	–	–	0,7	1,8	3,5
Köttfodermjöl	7,4	9,7	10,7	9,8	8,8
Fiskmjöl	26,6	26,4	24,2	21,7	12,8
Andra animaliska proteinfoder	8,2	7,7	9,1	9,0	11,0
Mineralråvaror	21,9	21,7	21,4	24,1	24,5
Övriga råvaror	24,1	22,1	23,6	21,3	28,0
Summa	477,5	463,0	461,0	468,8	473,4
<i>Blandningar för svin</i>					
Havre, korn	309,0	225,1	180,6	173,9	149,1
Råg, vete	118,6	146,9	131,1	133,8	163,0
Annan spannmål	7,1	13,0	15,6	27,8	38,2
Kvarnprodukter	66,0	83,5	72,1	69,7	90,2
Raps, rybs, senap	59,5	49,3	53,7	51,2	60,8
Soja	41,8	25,6	16,6	23,8	24,3
Ärter, åkerbönor, lupiner	31,2	27,9	28,8	26,4	31,8
Andra vegetabiliska proteinfoder	–	–	2,8	3,2	16,5
Köttfodermjöl	24,2	26,5	24,9	23,3	18,3
Fiskmjöl	21,1	19,3	16,1	16,4	11,4
Andra animaliska proteinfoder	4,9	6,3	6,9	6,3	8,7
Mineralråvaror	15,1	15,2	15,2	16,8	19,5
Övriga råvaror	41,6	43,2	37,8	28,8	48,9
Summa	740,1	681,8	602,2	601,5	680,7
<i>Blandningar för nötkreatur</i>					
Havre, korn	208,1	154,3	95,6	131,2	104,2
Råg, vete	66,5	79,8	89,1	128,3	141,2
Annan spannmål	9,5	14,6	20,7	16,8	53,7
Kvarnprodukter	71,8	73,3	92,1	93,8	78,0
Kokos	18,5	17,1	14,9	12,4	35,3
Raps, rybs, senap	121,2	111,6	115,9	106,6	137,3
Soja	101,7	84,5	46,5	45,7	72,8
Ärter, åkerbönor, lupiner	22,5	26,8	21,5	16,9	31,5
Andra vegetabiliska proteinfoder	5,8	0,1	2,2	6,7	39,1
Köttfodermjöl, fiskmjöl	1,3	1,0	0,6	0,2	0,2
Fetter	15,9	15,8	15,5	21,2	27,7
Andra animaliska proteinfoder	–	–	4,7	8,5	13,3
Betmassa, melass	191,9	181,1	178,1	201,1	217,3
Mineralråvaror	19,6	18,2	17,3	18,0	20,9
Övriga råvaror	109,9	118,7	88,6	108,2	126,0
Summa	964,2	896,9	803,3	915,6	1 098,3
<i>Blandningar för häst m.fl.</i>					
Summa	..	..	36,8	45,3	61,8

Källa: Statens jordbruksverk.

Drivmedel, eldningsolja

Förbrukningen av drivmedel

En undersökning av förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket genomfördes avseende 1994. Som framgår av diagram 6.13 var den totala drivmedelsförbrukningen i jordbruket på samma nivå 1994 som 1966–69, medan man kan notera en viss minskning i förbrukningen tidigare under perioden. Under perioden från 1960–1994 har åkerarealen minskat med ca 15 % och antalet jordbruksföretag med närmare 55 %. Antalet traktorer och skördetröskor har ökat väsentligt under samma period, liksom kapaciteten per maskin (se kapitel 5).

Av diagrammet framgår tydligt hur snabb övergången till dieseldrift varit. År 1960 stod diesel endast för 40 % av den totala förbrukningen, medan fotogen svarade för ungefär lika mycket och bensin för ca 20 %. Redan år 1972 svarade diesel för nära 90 % av drivmedelsförbrukningen.

Till skillnad från tidigare undersökningar har det i 1994 och 1989 års undersökning inte samlats in några uppgifter om fotogenförbrukning. Användningen av fotogen som drivmedel är försumbar. Förbrukningen av bensin i jordbruket är svår att

avgränsa och redovisningen begränsas till en uppskattning på riksnivå. För 1994 uppskattades bensinförbrukningen inom jordbruket i hela riket till ca 11 miljoner liter, vilket kan jämföras med 14 miljoner liter för 1989.

Som redan påpekats dominerar dieselolja helt som drivmedel. År 1994 förbrukades knappt 290 miljoner liter dieselolja som drivmedel i jordbruket.

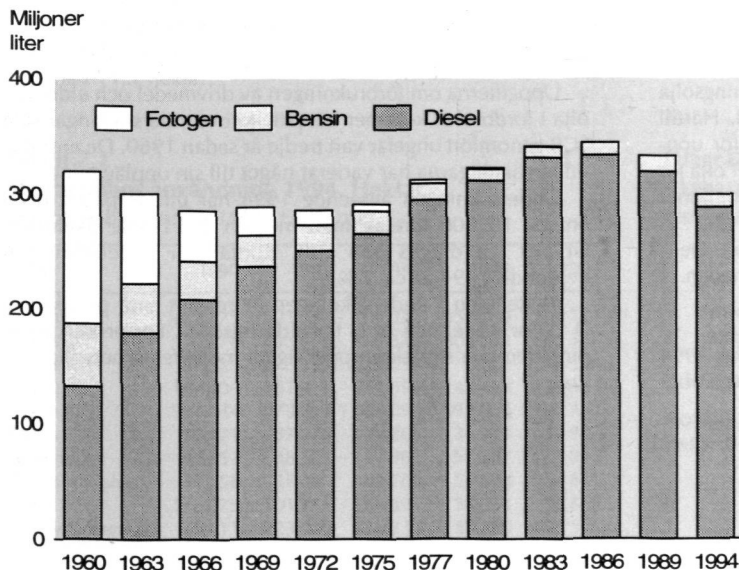
För hela riket låg drivmedelsförbrukningen på 104 liter dieselolja/ha åker i genomsnitt. (Man måste då komma ihåg att drivmedelsförbrukningen för traktorer som tillfälligt använts t.ex. i skogsbruket ingår i den i tabell 6.14 redovisade drivmedelsförbrukningen.)

Den högsta drivmedelsförbrukningen, 130 liter/ha, redovisades i Götalands södra slättbygder medan Mellersta Sveriges skogsbygder låg lägst med 91 liter/ha. De höga siffrorna i slättbygden beror till stor del på hög andel grödor som kräver mycket maskintid, t.ex. potatis och sockerbetor samt vallar med kort liggtid.

Diagram 6.13

Förbrukningen av drivmedel i jordbruket 1960–1994. Miljoner liter

Consumption of motor fuel in agriculture in 1960–1994. Millions of litres

Källa : SCB, förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket.

Tabell 6.14

**Förbrukning av drivmedel samt olja för uppvärmning i jordbruket under 1994.
1000-tals liter**

Consumption of motor fuel and fuel oil in agriculture in 1994. 1 000 litres

Område, storleksgrupp	Drivmedel	Olja för uppvärmning ¹		Summa
	Dieselolja	Eldnings- olja	Diesel- olja	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	45 300	5 800	1 200	7 000
" mellanbygder	41 600	3 800	600	4 500
" norra slättbygder	43 600	9 900	1 900	11 800
Svealands slättbygder	54 100	12 300	1 700	14 000
Götalands skogsbygder	54 300	6 200	700	6 900
Mellersta Sveriges skogsbygder	18 400	1 500	300	1 800
Nedre Norrland	16 800	1 000	300	1 300
Övre Norrland	13 600	800	200	1 000
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
2,1 – 5,0	7 100	..	..	..
5,1 – 10,0	14 200	..	..	..
10,1 – 20,0	29 200	1 400	300	1 700
20,1 – 30,0	28 800	1 300	600	1 900
30,1 – 50,0	54 200	3 900	1 300	5 200
50,1 – 100,0	79 100	10 600	2 500	13 100
Över 100,0	75 100	19 600	22 00	21 800
<i>Hela riket</i>	287 700	41 400	7 000	48 400

1) Förbrukning till bostäder och växthus ingår ej.

Källa : SCB, lantbruksregistret (Energiundersökning för jordbruket, urvalsundersökning omfattande 10 800 jordbruksföretag).

Förbrukningen av eldningsolja

År 1994 förbrukades i jordbruket 41 miljoner liter eldningsolja (förbrukningen till bostäder och växthus ingår inte). Härtill kommer användning av 7 miljoner liter dieselolja för uppvärmning, dvs. sammanlagt användes 48 miljoner liter olja för uppvärmning. Motsvarande siffra för 1989 var 54 miljoner liter.

Uppgifterna i tabellerna är när detta skrivs preliminära. Definitiva siffror publiceras i SM. Se annan publicering nedan.

Annan publicering

Förbrukning av drivmedel och eldningsolja i jordbruket 1994 samt antal cisterner och lagringskapacitet den 31 december 1994. SCB, Statistiska meddelanden E 21 SM 9501.

Uppgifterna om förbrukningen av drivmedel och eldningsolja i jordbruket kommer från stickprovsundersökningar som SCB genomfört ungefär vart tredje år sedan 1960. De enskilda undersökningarna har varierat något till sin uppläggning.

Undersökningen avseende 1994 har utförts på ett urval om ca 10 800 företag med mer än 2,0 hektar åkermark. Urvalet har dragits från LBR. Bortfallet i undersökningen avseende 1994 är ca 9 %.

Medelfelen i undersökningen är relativt små på riksnivå (1 % för diesel och 8 % för eldningsolja). För produktionsområden och storleksgrupper ligger medelfelen betydligt högre.

7 Växtodling

I kapitel 7 redovisas statistik över åkerarealens användning och skördar. I avsnittet om åkerarealens användning lämnas uppgifter bl.a. om arealen av olika grödor och antal företag med odling av respektive gröda. I avsnitten om skördar lämnas uppgifter om hektar- och totalskördar för slättervall (första skörd), spannmål, oljeväxter, potatis och sockerbeter. På grund av besparingar i de objektiva skördeuppskattningarna insamlas ej längre uppgifter om potatis för stärkelse och råsprit, återväxt på slättervall samt total skörd för slättervall. Ej heller uppgifter om spannmålsskördens kvalitet och sortanvändning.

Kapitlet innehåller avsnitt om

- Åkerarealens användning
- Hektarskördar
- Totalskördar
- Så- och skördetidpunkter

Åkerarealens användning

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen genom lantbruksregistret. Arealens fördelning på olika grödgrupper 1994 framgår av tabell 7.1 och diagram 7.2. Variationerna mellan åren för vissa grödgrupper kan vara stora. För brödsäd var arealen 291 000 hektar 1994, en minskning med 17 % från föregående år.

Slättervall förekom 1994 på hela 76 % av företagen. Närmast därefter följer korn respektive havre med odling på 50 % respektive 41 % av företagen. Träda eller obrukad åker redovisas av 30 % av företagen.

Den största genomsnittliga grödarealen per företag 1994 redovisas för höstvetete med 12,9 hektar. Närmast följer slättervall med 11,3 hektar.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Grödfördelning
- Höstsådda arealer
- Potatisarealen fördelad efter odlingsstorlek
- Helträda, outnyttjad åker, omställningsarealer m.m.

Tabell 7.1

Åkerarealens användning 1994. Hektar

Use of arable land in 1994. Hectares

Gröda	1990	1991	1992	1993	1994
Brödsäd	423 175	301 957	304 922	350 789	290 774
Fodersäd	912 478	895 505	862 376	802 363	882 387
Baljväxter ¹	32 725	23 327	14 059	8 720	6 598
Oljeväxter	167 904	151 221	137 394	145 488	128 461
Vall m.m. ²	968 544	979 814	1 038 096	1 093 552	1 102 464
Potatis	36 171	37 076	39 205	36 284	32 988
Sockerbeter	49 951	38 502	47 963	51 287	53 353
Övriga växtslag ³	31 158	37 881	42 705	54 683	54 871
Träda	176 075	101 714	64 891	56 074	52 856
Ej utnyttj åkermark	46 411	223 000	216 331	180 490	175 324

1) Till baljväxter räknas kokärter, foderärter och vicker samt åkerbönor.

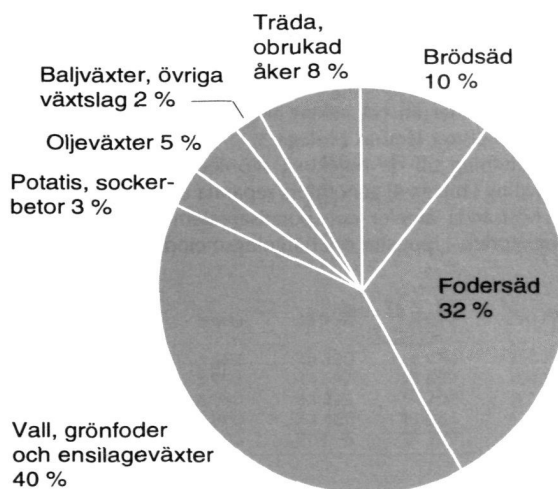
2) Till vall m.m. räknas slätter- och betesvall, grönfoder- och ensilageväxter samt frövall.

3) Till övriga växtslag räknas trädgårdsväxter, energiskog och "andra växtslag".

Diagram 7.2

Åkerarealens användning 1994

Use of arable land in 1994

Källa: SCB, lantbruksregistret.

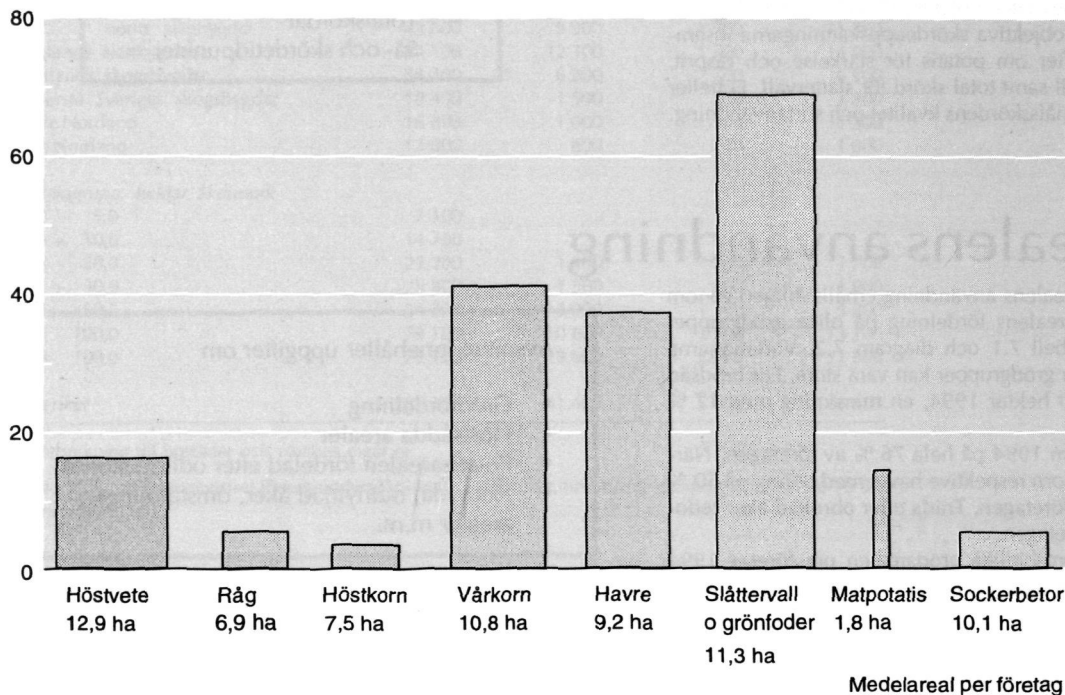
I diagram 7.3 nedan redovisas antal företag med odling av vissa grödor 1994 samt genomsnittliga arealer per företag för dessa grödor.

Diagram 7.3

Odlingen av vissa grödor 1994. Antal företag och genomsnittliga arealer per företag

Cultivation of certain crops in 1994. Number of holdings and areas per holding

Antal företag
i tusental

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Uppgifter om åkerarealens användning erhålls årligen sedan 1968 från lantbruksregistret. I undersökningen ingår alla företag med mer än två hektar åkermark. En beskrivning av lantbruksregistret lämnas i bilaga 3.

I anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna (se beskrivning i bilaga 4) genomförs separata undersökningar om bl.a. höstsådda arealer och potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek. Uppgifter om bärgningsmetoder och åldersför-

delning för slåttervallsarealen utgick fr.o.m. Årsbok 1994. I undersökningarna ingår ett slumpmässigt urval av företag som har mer än 5,0 hektar åkerareal.

I det följande redovisas resultat från dessa undersökningar. Redovisningen är upplagd så att resultat för olika s.k. grödgrupper lämnas var för sig. De grödgrupper som förekommer är: brödsäd, fodersäd, baljväxter, oljeväxter, vall, potatis och sockerbetor samt helträda, outnyttjad åker m.m.

Brödsäd

Av tabell 7.4 framgår att totala brödsädesarealen 1994 var ca 291 000 hektar. Av den arealen utgjorde höstveten hela 73 %.

Den genomsnittliga arealen höstveten per företag är högst för Östergötlands län med 19,8 hektar följt av Södermanlands län med 17,2 hektar och Skaraborgs län med 14,9 hektar.

Tabell 7.4

Brödsäd 1994. Arealer och antal företag med odling

Bread grain in 1994. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstveten		Vårveten		Råg		Summa brödsäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>							
Stockholms	7 382	507	1 559	147	513	80	9 454
Uppsala	12 117	978	3 725	329	709	123	16 551
Södermanlands	13 061	760	3 174	251	1 090	120	17 325
Östergötlands	37 539	1 894	3 610	316	6 046	650	47 195
Jönköpings	713	139	77	45	164	73	954
Kronobergs	259	68	72	32	207	91	538
Kalmar	5 241	660	446	92	1 782	394	7 469
Gotlands	5 302	757	602	102	2 381	457	8 285
Blekinge	1 452	244	940	99	767	184	3 159
Kristianstads	11 810	1 105	3 990	389	4 946	674	20 746
Malmöhus	41 620	2 835	10 375	778	10 475	1 148	62 470
Hallands	8 264	967	864	107	1 120	265	10 248
Göteborgs o Bohus	2 355	489	331	122	138	74	2 824
Älvsborgs	8 182	813	565	131	1 001	208	9 748
Skaraborgs	45 243	3 031	1 592	200	5 789	779	52 624
Värmlands	2 983	267	377	48	327	47	3 687
Örebro	5 204	535	3 836	280	1 000	184	10 040
Västmanlands	3 054	307	3 479	296	421	65	6 954
Kopparbergs	235	75	59	22	45	22	339
Gävleborgs	72	28	49	22	31	21	152
Västernorrlands	6	3	2	..	4	4	12
Jämtlands	–	–	–	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	–	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	51 314	3 695	12 129	969	10 395	1 288	73 838
" mellanbygder	17 825	2 259	4 680	513	9 954	1 577	32 459
" norra slättbygder	84 132	5 060	5 023	507	11 507	1 383	100 662
Svealands slättbygder	42 787	3 207	15 697	1 292	3 807	549	62 291
Götalands skogsbygder	11 846	1 837	1 350	403	2 320	697	15 516
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 122	424	823	123	935	177	5 880
Nedre Norrland	68	32	20	14	39	30	127
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	348	..	80	..	177	..	605
5,1 – 10,0	1 730	..	218	..	655	..	2 603
10,1 – 20,0	8 759	..	902	..	2 107	..	11 768
20,1 – 30,0	11 212	..	1 379	..	2 845	..	15 436
30,1 – 50,0	28 489	..	3 638	..	5 774	..	37 901
50,1 – 100,0	61 374	..	10 213	..	11 738	..	83 325
Över 100,0	100 183	..	23 294	..	15 661	..	139 138
<i>Hela riket</i>							
1994	212 095	16 412	39 722	3 803	38 957	5 653	290 774
1993	271 818	20 374	32 581	3 562	46 390	6 970	350 789
1992	233 678	18 191	36 647	3 992	34 597	5 657	304 922
1991	225 331	18 480	33 387	4 080	43 239	7 207	301 957
1990	320 120	24 251	29 595	3 970	73 460	11 655	423 175
1989	252 343	21 149	39 463	5 245	70 695	11 279	362 501

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Hösten 1994 såddes 228 100 hektar vete och 46 500 hektar råg. Arealen höstvete motsvarar 1993 års höstsådd men är cirka 10 % mindre än genomsnittet för de senaste fem åren. Sådden av höstråg är cirka 20 % större än förra året men obetydligt större än femårsgenomsnittet.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker. Odling av höstsådd brödsäd, fodersäd och höstsådda oljevaxter på företag med 2,1–5,0 hektar åker omfattar vanligtvis cirka 0,3 % av den totala höstsådda arealen, vilket för 1994 motsvarar cirka 1 200 hektar.

Uppgifterna om höstsådda arealer är ej jämförbara med lantbruksregistrets uppgifter om arealer till skörd året därpå, vilket till en del beror på att utvintringen är beaktad i lantbruksregistrets uppgifter.

Tabell 7.5
Höstsådda arealer av vete och råg 1994. Hektar¹
Autumn-sown areas of wheat and rye in 1994. Hectares

Område	Höstvete	Höstråg
<i>Län</i>		
Stockholms	5 400	500
Uppsala	14 900	800
Södermanlands	15 300	1 100
Östergötlands	40 800	7 800
Jönköpings	700	..
Kronobergs	..	..
Kalmar	5 700	1 800
Gotlands	6 800	2 000
Blekinge	1 400	1 100
Kristianstads	16 300	4 600
Malmöhus	43 700	14 500
Hallands	8 400	900
Göteborgs o Bohus	2 300	..
Älvsborgs	8 600	..
Skaraborgs	41 900	7 100
Värmlands	1 700	..
Örebro	5 200	1 000
Västmanlands	8 400	..
Kopparbergs	..	..
Gävleborgs	..	..
Västernorrlands	..	..
Jämtlands	..	..
Västerbottens	..	..
Norrbottnens	..	..
<i>Produktionsområde</i>		
Götalands södra slättbygder	56 400	14 200
" mellanbygder	21 600	8 900
" norra slättbygder	84 500	14 000
Svealands slättbygder	49 800	4 600
Götalands skogsbygder	10 300	3 100
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 700	1 600
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1994	228 100	46 500
1993	226 400	39 000
1992	269 500	43 800
1991	235 000	34 100
1990	230 900	40 700
1989	320 800	68 300

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Arealen höstsått korn 1994 har minskat med cirka 10 % jämfört med föregående år, medan arealen rågvete ökat något. Grödorna odlas främst i Götalands slätt- och mellanbygder.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

Tabell 7.6
Höstsådda arealer av höstkorn och rågvete 1994. Hektar¹
Autumn-sown areas of barley and rye wheat in 1994. Hectares

Område	Höstkorn	Rågvete
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	8 300	9 200
" mellanbygder	9 300	14 200
" norra slättbygder	2 400	11 900
Svealands slättbygder	..	3 200
Götalands skogsbygder	1 000	6 200
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	500
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1994	21 700	45 200
1993	24 500	44 100
1992	32 800	34 300
1991	10 700	19 400
1990	4 000	11 000

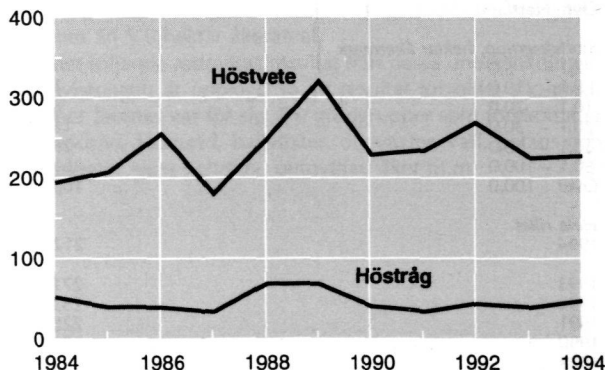
1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.7
Höstsådda arealer av vete och råg 1984–1994
Autumn-sown areas of wheat and rye 1984–1994

Hektar i tusental

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.8

Fodersäd 1994. Arealer och antal företag med odling

Coarse grain in 1994. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstkorn		Vårkorn		Havre		Rågvete		Blandsäd		Summa fodersäd Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
Län											
Stockholms	364	34	13 690	868	12 397	1 024	255	31	962	110	27 668
Uppsala	861	69	43 328	2 176	17 094	1 798	408	40	2 775	294	64 466
Södermanlands	438	35	18 040	1 178	25 101	1 570	720	104	992	99	45 291
Östergötlands	3 565	343	25 090	2 095	24 988	2 272	4 351	447	3 146	383	61 140
Jönköpings	360	112	9 581	1 999	13 276	2 322	442	104	1 881	392	25 540
Kronobergs	162	54	5 326	1 192	7 513	1 354	386	104	965	219	14 352
Kalmar	2 083	328	18 958	2 163	9 835	1 420	5 637	816	1 762	291	38 275
Gotlands	1 603	327	16 074	1 489	3 048	762	4 565	808	454	108	25 744
Blekinge	525	131	5 909	882	1 974	465	766	170	186	63	9 360
Kristianstads	5 550	774	36 921	3 320	6 949	1 128	4 400	719	454	114	54 274
Malmöhus	8 963	951	65 837	4 611	12 984	1 790	5 937	839	455	92	94 176
Hallands	890	165	22 376	2 554	17 373	2 473	4 122	678	968	188	45 729
Göteborgs o Bohus	80	21	5 778	1 079	11 620	1 913	225	71	1 563	273	19 266
Älvsborgs	417	100	15 781	2 576	27 497	3 635	1 815	342	1 418	302	46 928
Skaraborgs	1 898	232	23 214	2 572	68 003	5 378	7 624	972	3 228	345	103 967
Värmlands	433	77	12 471	1 246	13 761	1 374	353	34	398	69	27 416
Örebro	376	42	18 160	1 392	24 369	1 823	294	37	407	63	43 606
Västmanlands	202	30	28 570	1 542	26 931	1 712	212	24	642	96	56 557
Kopparbergs	766	137	15 766	1 286	5 799	926	15	5	429	74	22 775
Gävleborgs	–	–	15 252	1 678	8 542	1 485	–	–	721	158	24 515
Västernorrlands	–	–	7 097	1 033	794	275	–	–	448	116	8 339
Jämtlands	–	–	3 427	642	277	114	–	–	176	51	3 880
Västerbottens	–	–	13 309	1 427	953	259	–	–	746	129	15 008
Norrbottnens	–	–	3 537	379	338	93	–	–	246	40	4 121
Produktionsområden											
Götalands södra slättbygder	9 799	1 099	77 610	5 554	23 513	2 971	8 981	1 252	560	122	120 463
" mellanbygder	8 628	1 325	65 474	6 051	12 772	2 513	14 375	2 291	1 267	283	102 516
" norra slättbygder	5 174	538	45 416	4 339	90 716	7 457	11 554	1 348	4 058	453	156 918
Svealands slättbygder	2 176	201	124 880	7 128	108 485	7 906	2 124	249	5 816	645	243 481
Götalands skogsbygder	2 255	558	57 964	10 227	70 452	11 344	4 797	1 125	9 840	1 824	145 308
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 329	209	30 838	3 252	27 769	3 394	688	100	1 637	252	62 261
Nedre Norrland	176	48	24 298	3 176	6 400	1 529	7	..	1 235	319	32 116
Övre Norrland	–	–	17 009	1 870	1 310	361	–	–	1 009	172	19 328
Storleksgrupp, hektar åkermark											
2,1 – 5,0	250	..	2 298	..	2 528	..	125	..	314	..	5 515
5,1 – 10,0	623	..	10 406	..	10 877	..	460	..	1 245	..	23 611
10,1 – 20,0	2 079	..	34 818	..	33 989	..	2 389	..	2 805	..	76 080
20,1 – 30,0	2 126	..	40 278	..	35 450	..	3 010	..	3 182	..	84 046
30,1 – 50,0	4 251	..	84 898	..	68 250	..	7 420	..	6 447	..	171 266
50,1 – 100,0	8 009	..	140 938	..	102 462	..	13 519	..	7 959	..	272 887
Över 100,0	12 198	..	129 853	..	87 859	..	15 604	..	3 469	..	248 983
Hela riket											
1994	29 536	3 951	443 489	41 169	341 415	37 202	42 527	6 335	25 421	4 055	882 388
1993	36 983	4 908	383 454	40 680	321 961	37 810	35 330	5 712	24 635	4 200	802 363
1992	..	..	454 097 ¹	44 471 ¹	360 859	40 302	..	..	47 420 ²	6 915 ²	862 376
1991	..	..	490 896 ¹	47 363 ¹	364 272	41 156	..	..	40 337 ²	6 268 ²	895 505
1990	..	..	492 027 ¹	51 350 ¹	387 823	44 302	..	..	32 628 ²	5 293 ²	912 478
1989	..	..	500 925 ¹	53 839 ¹	432 651	47 651	..	..	36 002 ²	6 243 ²	969 578

1) Inklusive höstkorn.

2) Inklusive rågvete.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Fr.o.m. 1993 särredovisas höstkorn och rågvete. Av fodersäden svarar korn för nästan 54 % av arealen, havre för 39 %, rågvete för 5 % och blandsäd för 3 %. Fodersädens andel av den totala åkerarealen är nästan 32 %.

Den genomsnittliga arealen havre per företag är högst för Södermanlands län med 16,0 hektar följt av Västmanlands län med 15,7 hektar och Örebro län 13,4 hektar.

Baljväxter

Odlingen av baljväxter ökade kraftigt i mitten av 80-talet, delvis som en effekt av stödåtgärder. Ett särskilt arealstöd för baljväxter utbetalades 1987-91. Arealen har dock minskat under en följd av år och utgjorde 1994 endast 6 600 hektar. Fr.o.m. 1991 särredovisas inte kokärter utan samredovisas med foderärter, vicker och åkerbönor.

Tabell 7.9**Baljväxter 1994. Arealer och antal företag med odling***Leguminous plants in 1994. Areas and number of holdings with cultivation*

Område; storleksgrupp	Kokärter, foderärter, vicker och åkerbönor Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>		
Stockholms	198	51
Uppsala	351	96
Södermanlands	935	108
Östergötlands	1 797	218
Jönköpings	37	18
Kronobergs	11	10
Kalmar	531	106
Gotlands	340	91
Blekinge	17	8
Kristianstads	290	55
Malmöhus	286	60
Hallands	245	60
Göteborgs o Bohus	85	32
Älvsborgs	196	52
Skaraborgs	586	125
Värmlands	49	29
Örebro	365	66
Västmanlands	163	48
Kopparbergs	59	22
Gävleborgs	50	21
Västernorrlands	7	5
Jämtlands	—	—
Västerbottens	—	—
Norrbottens	—	—
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	597	112
" mellanbygder	1 003	237
" norra slättbygder	2 334	333
Svealands slättbygder	1 951	362
Götalands skogsbygder	342	131
Mellersta Sveriges skogsbygder	340	83
Nedre Norrland	33	24
Övre Norrland	—	—
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>		
2,1 – 5,0	18	..
5,1 – 10,0	79	..
10,1 – 20,0	188	..
20,1 – 30,0	256	..
30,1 – 50,0	715	..
50,1 – 100,0	2 199	..
Över 100,0	3 143	..
<i>Hela riket</i>		
1994	6 598	1 281
1993	8 720	1 786
1992	14 059	2 703
1991	23 327	4 150
1990	32 725	..
1989	37 225	..

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Oljeväxter

Den odlade arealen oljeväxter har minskat med 12 % jämfört med 1993. Vanligast 1994 är odling av vårraps, som förekom vid drygt 5 300 företag med en genomsnittlig areal på 10,0 hektar. Av landets 46 000 hektar höstraps odlas 23 500 hektar

i Malmöhus län. Raps svarar för ca 77 % av oljeväxtarealen 1994. Odlingen av höstrybs är nu mycket liten, endast 1 700 hektar totalt i riket.

Tabell 7.10

Oljeväxter 1994. Arealer och antal företag med odling

Oleiferous plants in 1994. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Höstraps		Vårraps		Höstrybs		Vårrybs		Summa oljeväxter Areal, hektar
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	
<i>Län</i>									
Stockholms	328	27	2 109	155	227	32	2 058	147	4 722
Uppsala	261	29	5 913	507	273	51	2 269	198	8 716
Södermanlands	666	47	3 677	252	333	23	4 309	322	8 985
Östergötlands	4 564	443	8 118	659	220	30	4 441	442	17 343
Jönköpings	74	16	144	24	5	..	273	35	496
Kronobergs	33	8	246	44	–	–	224	38	503
Kalmar	3 019	367	827	113	24	..	212	20	4 082
Gotlands	3 620	626	1 982	354	127	27	656	129	6 385
Blekinge	490	88	763	129	16	..	–	–	1 269
Kristianstads	6 666	833	2 293	339	13	3	39	8	9 011
Malmöhus	23 577	2 244	4 587	499	39	9	103	24	28 306
Hallands	365	53	2 095	221	24	4	1 269	192	3 753
Göteborgs o Bohus	11	5	403	60	11	..	396	71	821
Älvsborgs	143	21	1 867	248	72	13	2 200	283	4 282
Skaraborgs	1 889	223	7 947	850	59	15	3 060	342	12 955
Värmlands	72	..	621	52	7	..	1 332	141	2 032
Örebro	225	16	3 339	333	164	19	1 703	203	5 431
Västmanlands	32	3	6 067	490	92	13	1 353	163	7 544
Kopparbergs	–	–	27	6	14	3	1 080	151	1 121
Gävleborgs	–	–	11	3	26	3	671	91	708
Västernorrlands	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Jämtlands	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Västerbottens	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Norrbottnens	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	22 703	2 131	6 720	739	39	7	912	140	30 374
" mellanbygder	14 042	1 969	4 856	768	159	33	694	139	19 751
" norra slättbygder	5 773	603	16 127	1 572	298	48	8 200	883	30 398
Svealands slättbygder	1 580	123	21 292	1 744	1 078	133	12 300	1 076	36 250
Götalands skogsbygder	1 749	234	2 792	407	85	15	2 396	352	7 022
Mellersta Sveriges skogsbygder	188	26	1 237	117	62	14	2 876	372	4 363
Nedre Norrland	–	–	11	3	26	3	269	39	306
Övre Norrland	–	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	77	..	37	..	2	..	39	..	155
5,1 – 10,0	420	..	262	..	10	..	224	..	916
10,1 – 20,0	1 663	..	1 130	..	85	..	1 144	..	4 022
20,1 – 30,0	2 406	..	2 047	..	151	..	1 487	..	6 091
30,1 – 50,0	6 381	..	6 266	..	298	..	3 549	..	16 494
50,1 – 100,0	13 506	..	16 165	..	381	..	8 424	..	38 476
Över 100,0	21 582	..	27 127	..	819	..	12 780	..	62 308
<i>Hela riket</i>									
1994	46 035	5 038	53 033	5 326	1 746	253	27 647	2 998	128 461
1993	74 460	7 248	46 203	4 819	2 455	354	22 370	2 564	145 488
1992	51 364	5 524	56 519	6 288	3 145	466	26 366	3 076	137 394
1991	75 724	8 026	41 046	4 793	8 089	1 155	26 362	3 160	151 221
1990	84 598	8 644	44 203	5 321	9 068	1 269	30 035	3 811	167 904
1989	71 322	7 733	52 924	6 535	9 047	1 358	36 164	4 671	169 457

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Sådden av höstraps har minskat något jämfört med 1993 och uppgår till 58 500 hektar. Höstrapsarealen är nästan 20 % lägre än genomsnittet för de fem senaste åren.

Höstrybs har såtts i mycket begränsad omfattning och främst i Svealands slättbygder.

Uppgifterna om höstsådda arealer avser företag med mer än 5,0 hektar åker.

Odling av oljeväxter förekom i Sverige redan på 1800-talet. Oljan användes då i första hand till belysning. För detta ändamål blev den emellertid omkring sekelskiftet ersatt av billigare mineraloljor. Därmed upphörde också odlingen av oljeväxter. Under första världskrigets avspärning kom odlingen återigen tillfälligt igång. Men först från och med andra världskriget har oljeväxterna blivit en ständigt återkommande gröda i landets växtodling.

Oljan används bl.a. som råmaterial vid framställning av margarin, tvål och såpa. Vid utvinningen av olja erhålls som biprodukt oljekraftfoder.

Tabell 7.11

Höstsådda arealer av raps och rybs 1994. Hektar¹

Autumn-sown areas of rape and turnip rape in 1994. Hectares

Område	Höstraps	Höstrybs
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	33 200	..
" mellanbygder	14 100	..
" norra slättbygder	8 100	..
Svealands slättbygder	1 000	..
Götalands skogsbygder	1 600	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..
Nedre Norrland	..	..
Övre Norrland	..	..
<i>Hela riket²</i>		
1994	58 500	1 000
1993	60 300	1 000
1992	77 200	1 700
1991	55 000	2 200
1990	85 400	7 100
1989	81 700	9 200

1) Arealskattningar vars medelfel överstiger 35 % redovisas ej (...).

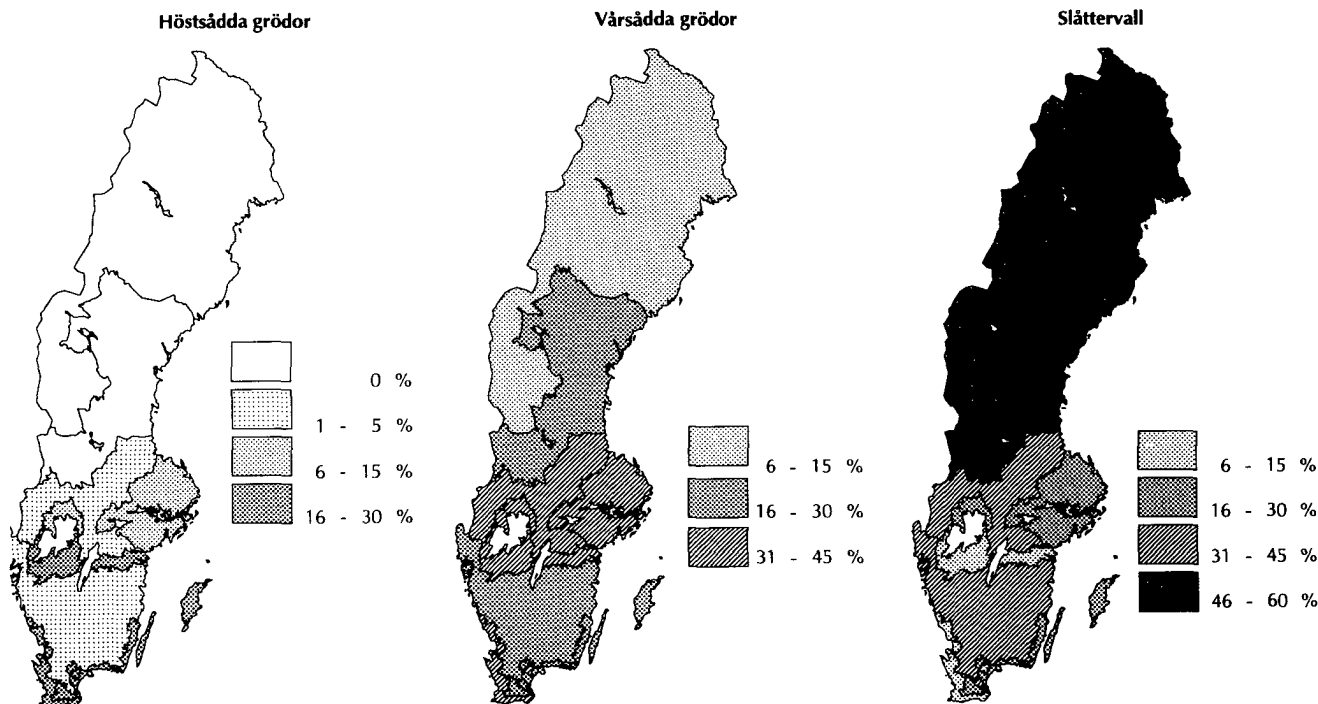
2) Exklusive arealer i de fyra nordligaste länen.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Karta 7.12

Arealen höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1994 i procent av total åkerareal inom produktionsområden

Area of autumn-sown, spring-sown crops and ley in 1994 in percent of total area for production areas

Källa: SCB, lantbruksregistret och objektiv skördeuppskattning.

De klimatiska förutsättningarna för växtodling varierar inom landet. I karta 7.12 visas hur stora andelar av åkerarealen som

besätts med höstsådda respektive vårsådda grödor samt slättevall 1994.

Vall

I lantbruksregistret 1994 redovisas slåttervall och grönfoder tillsammans. I de tre nordligaste länen utgör dessa grödor mer än halva totala åkerarealen.

Den genomsnittliga arealen slåttervall och grönfoder per företag är 11,3 hektar. Högsta genomsnittsarealerna noteras för Norrbottens län 15,0 hektar samt Kalmar och Gotlands län med 14,8 hektar.

Tabell 7.13

Vall och grönfoder 1994. Arealer och antal företag med odling

Ley and green fodder in 1994. Areas and number of holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Slåttervall ¹⁾		Frövall		Betesvall		Summa vall ¹⁾
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar
Län							
Stockholms	18 797	1 343	44	11	11 394	1 058	30 235
Uppsala	26 699	2 132	100	24	15 982	1 569	42 781
Södermanlands	24 450	1 658	398	35	15 481	1 284	40 329
Östergötlands	41 898	3 004	699	78	20 616	2 019	63 213
Jönköpings	51 506	4 403	83	20	11 823	2 448	63 412
Kronobergs	27 933	3 007	17	15	9 555	1 980	37 505
Kalmar	53 175	3 581	106	20	16 043	2 460	69 324
Gotlands	27 096	1 833	16	5	8 677	1 248	35 789
Blekinge	11 068	1 412	6	5	5 022	1 005	16 096
Kristianstads	41 867	4 201	698	72	20 843	3 145	63 408
Malmöhus	30 206	3 196	1 802	158	18 097	2 385	50 105
Hallands	31 630	3 491	344	39	17 140	2 716	49 114
Göteborgs o Bohus	23 447	2 938	182	50	11 950	2 112	35 579
Älvsborgs	53 332	5 846	724	119	22 299	4 024	76 355
Skaraborgs	50 251	4 370	418	55	27 031	3 287	77 700
Värmlands	38 751	3 711	484	108	15 143	2 136	54 378
Örebro	20 073	1 944	548	75	12 285	1 455	32 906
Västmanlands	15 698	1 541	651	83	12 977	1 233	29 326
Kopparbergs	22 589	2 179	126	40	8 241	1 298	30 956
Gävleborgs	31 467	2 872	195	75	10 409	1 787	42 071
Västernorrlands	33 054	2 870	153	81	8 523	1 570	41 730
Jämtlands	31 936	2 488	23	19	6 273	1 222	38 232
Västerbottens	45 089	3 370	302	144	5 680	1 302	51 071
Norrbottens	27 545	1 837	124	54	3 183	651	30 852
Produktionsområden							
Götalands södra slåttbygder	30 177	3 477	2 305	209	19 154	2 716	51 636
" mellanbygder	87 605	6 942	395	52	33 949	4 868	121 949
" norra slåttbygder	68 664	6 335	1 462	165	40 882	4 762	111 008
Svealands slåttbygder	105 341	8 452	1 901	254	69 062	6 515	176 304
Götalands skogsbygder	241 461	23 369	839	186	88 499	15 732	330 799
Mellersta Sveriges skogsbygder	73 420	7 059	585	164	29 073	4 344	103 078
Nedre Norrland	94 001	8 005	328	158	24 127	4 396	118 456
Övre Norrland	78 887	5 828	427	201	9 919	2 223	89 233
Storleksgrupp, hektar åkermark							
2,1 - 5,0	26 852	..	71	..	10 252	..	37 175
5,1 - 10,0	64 665	..	261	..	23 596	..	88 522
10,1 - 20,0	114 248	..	506	..	41 200	..	155 954
20,1 - 30,0	97 179	..	424	..	36 246	..	133 849
30,1 - 50,0	172 312	..	974	..	62 936	..	236 222
50,1 - 100,0	201 087	..	2 196	..	81 968	..	285 251
Över 100,0	103 215	..	3 809	..	58 469	..	165 493
Hela riket							
1994	779 557	68 748	8 241	1 385	314 666	45 196	1 102 464
1993	771 231	69 055	7 863	1 395	314 458	45 528	1 093 552
1992	708 384	69 457	8 791	1 385	292 825	44 975	1 010 000
1991	696 069	69 818	10 418	1 629	239 818	42 860	946 305
1990	727 590	72 468	10 753	1 649	190 503	40 635	928 846
1989	709 774	73 965	10 966	1 770	184 586	40 758	905 326

1) Inkl. grönfoder.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Potatis och sockerbetor

Arealerna för odling av matpotatis har 1994 minskat med nära 9 % jämfört med 1993 medan antalet företag med matpotatis minskat med nästan 10 %. Odlingen av potatis för stärkelse och råspnit har minskat med 11 %. Blekinge och Kristianstads län svarar för 78 % av denna odling. Odlingen av sockerbetor

ökade med 4 % under 1994. Den genomsnittliga arealen per företag var 1993 9,4 hektar, men har 1994 ökat till 10,1 hektar. Drygt 85 % av företagen med sockerbetsodling finns i Skånelänen.

Tabell 7.14

Potatis och sockerbetor 1994. Arealer och antal företag med odling

Potatoes and sugar beets in 1994. Areas and holdings with cultivation

Område; storleksgrupp	Matpotatis		Potatis för stärkelse och råspnit		Summa potatis Areal, hektar	Sockerbetor	
	Areal, hektar	Antal företag	Areal, hektar	Antal företag		Areal, hektar	Antal företag
<i>Län</i>							
Stockholms	225	240	–	–	225	–	–
Uppsala	408	275	–	–	408	–	–
Södermanlands	231	165	–	–	231	–	–
Östergötlands	1667	322	7	3	1 674	–	–
Jönköpings	312	769	3	..	315	–	–
<i>Kronobergs</i>	308	461	38	15	346	–	–
Kalmar	706	500	731	96	1 437	1 898	151
Gotlands	629	196	–	–	629	4 291	617
Blekinge	218	357	2 612	299	2 830	922	134
Kristianstads	3 645	650	3 264	403	6 909	12 254	1 369
<i>Malmöhus</i>	3 417	673	537	111	3 954	33 347	2 915
Hallands	3 044	740	84	13	3 128	641	146
Göteborgs o Bohus	251	770	–	–	251	–	–
Älvsborgs	463	1 031	–	–	463	–	–
Skaraborgs	3 554	613	203	27	3 757	–	–
<i>Värmlands</i>	916	712	–	–	916	–	–
Örebro	1 033	335	57	..	1 090	–	–
Västmanlands	244	96	–	–	244	–	–
Kopparbergs	727	570	–	–	727	–	–
Gävleborgs	553	765	–	–	553	–	–
<i>Västernorrlands</i>	580	1 231	–	–	580	–	–
Jämtlands	448	1 020	–	–	448	–	–
Västerbottens	892	1 149	–	–	892	–	–
Norrbottnens	980	831	2	..	982	–	–
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	6 136	1 124	832	151	6 968	37 874	3 313
" mellanbygder	4 913	1 199	5 942	695	10 855	15 147	1 989
" norra slättbygder	4 659	768	182	23	4 841	–	–
Svealands slättbygder	2 359	1 023	51	..	2 410	–	–
Götalands skogsbygder	2 259	3 834	524	119	2 783	332	81
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 291	1 197	7	..	1 298	–	–
Nedre Norrland	1 874	3 119	–	–	1 874	–	–
Övre Norrland	1 960	2 233	2	..	1 962	–	–
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
2,1 – 5,0	721	..	11	..	732	62	..
5,1 – 10,0	1 288	..	50	..	1 338	292	..
10,1 – 20,0	2 264	..	256	..	2 520	1 954	..
20,1 – 30,0	2 038	..	438	..	2 476	3 214	..
30,1 – 50,0	3 830	..	1 469	..	5 299	8 002	..
50,1 – 100,0	6 879	..	2 312	..	9 191	17 725	..
Över 100,0	8 429	..	3 003	..	11 432	22 104	..
<i>Hela riket</i>							
1994	25 449	14 466	7 539	968	32 988	53 353	5 308
1993	27 815	15 977	8 469	1 121	36 284	51 287	5 480
1992	30 414	16 805	8 791	1 227	39 205	47 963	5 710
1991	28 269	17 853	8 807	1 298	37 076	38 502	6 228
1990	27 305	19 348	8 866	1 364	36 171	49 951	6 702
1989	26 651	20 685	9 355	1 460	36 006	50 594	6 961

Tabell 7.15 visar att det för både matpotatis och potatis för stärkelse och råspnit på riksnivå endast skett små förändringar de senaste åren beträffande grödarealens fördelning på odlingar av olika storlek. Utvecklingen går mot minskad andel

för de mindre odlingarna. Fram t.o.m. 1992 togs uppgifterna fram i anslutning till objektiva skördeuppskattningarna. Därefter har uppgifterna sammanställts genom en specialbearbetning av lantbruksregistret.

Tabell 7.15

Potatisarealerna fördelade efter odlingsstorlek 1994. Procent

Areas of potatoes distributed by size of cultivation in 1994. Per cent

Gröda; område	Storleksgrupp, hektar matpotatis respektive potatis för stärkelse och råspnit						
	0,5 – 1,5	1,6– 3,0	3,1– 5,0	5,1 – 10,0	10,1 – 20,0	20,1– 30,0	Över 30,0
Matpotatis							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	3	7	13	27	27	13	10
" mellanbygder	5	7	8	23	27	18	12
" norra slättbygder	2	3	5	15	34	16	25
Svealands slättbygder	8	8	9	17	32	8	18
Götalands skogsbygder	17	11	11	18	20	6	17
Mellersta Sveriges skogsbygder	10	9	11	23	22	17	7
Nedre Norrland	16	14	12	18	19	8	13
Övre Norrland	10	9	11	24	29	6	11
<i>Hela riket</i>							
1994	6	7	10	21	28	13	15
1993	6	8	10	22	27	11	16
1992	4	8	11	19	29	12	18
1991	5	8	11	23	27	13	14
1990	4	9	13	25	27	11	12
1989	5	10	11	27	26	11	10
Potatis för stärkelse och råspnit							
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	3	12	13	19	27	6	20
" mellanbygder	1	5	9	24	30	13	18
" skogsbygder	5	11	19	34	22	9	–
<i>Hela riket</i>							
1994	2	6	10	24	29	11	17
1993	2	6	11	25	29	11	17
1992	2	6	10	28	26	13	14
1991	3	5	11	22	31	16	12
1990	4	9	10	24	26	10	17
1989	2	6	13	22	33	10	14

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och lantbruksregistret.

Helträda, outnyttjad åker, omställningsarealer m.m.

Som framgår av tabell 7.16 har arealen "Helträda" minskat kraftigt de senaste åren. Arealen obrukad åker har ökat väsentligt efter 1990 som en följd av jordbrukets omställningsprogram. Den totala omställningsarealen är enligt lantbruksregistret (LBR) cirka 349 000 hektar. Av denna areal ligger 165 000 hektar i s.k. "vänteläge" och 184 000 hektar är åtgärdade. 70 % av den

åtgärdade arealen utgörs av extensivt bete.

I tabell 12.2 (kapitel 12) redovisas omställningsarealer baserade på anmälningar till Jordbrukets arealstödsregister. Dessa uppgifter överensstämmer av olika skäl inte helt med dem som redovisas i tabell 7.17 (uppgifterna avser olika tidpunkter m.m.).

Tabell 7.16**Helträda, outnyttjad åker m.m. 1994. Hektar***Bare fallow, untilld arable land etc. in 1994. Hectares*

Område; storleksgrupp	Helträda	Övriga växtslag	Ej utnyttjade slätter- och betesvallar	Annan obrukad åker	Hela åkerarealen
<i>Län</i>					
Stockholms	3 279	1 596	1 548	11 072	89 996
Uppsala	2 887	3 310	1 574	11 859	152 903
Södermanlands	2 942	3 403	1 123	11 670	132 233
Östergötlands	2 527	2 790	1 042	12 457	211 179
Jönköpings	728	369	554	783	93 190
Kronobergs	673	258	675	868	55 730
Kalmar	1 356	2 405	793	3 250	130 820
Gotlands	1 233	734	202	946	84 577
Blekinge	387	814	286	700	35 838
Kristianstads	1 241	4 741	898	3 244	177 015
Malmöhus	1 456	11 798	668	11 223	297 787
Hallands	1 011	1 583	906	4 072	120 428
Göteborgs o Bohus	1 893	459	1 006	3 609	65 792
Älvsborgs	3 155	1 879	1 978	6 985	151 969
Skaraborgs	3 506	4 112	1 595	16 446	277 246
Värmlands	4 402	3 563	2 867	11 166	110 473
Örebro	2 111	4 692	911	8 281	109 433
Västmanlands	2 351	3 748	1 098	15 922	123 904
Kopparbergs	2 173	702	1 001	2 984	62 836
Gävleborgs	2 778	406	1 102	2 301	74 634
Västernorrlands	2 404	369	1 699	1 696	56 834
Jämtlands	1 080	120	985	526	45 270
Västerbottens	4 013	594	2 292	3 617	77 487
Norrbottens	3 271	429	1 217	1 632	42 503
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	1 815	12 459	900	9 622	346 546
" mellanbygder	3 162	7 920	1 352	10 067	326 179
" norra slättbygder	5 815	7 971	2 451	27 821	450 218
Svealands slättbygder	14 321	19 382	6 943	64 317	627 647
Götalands skogsbygder	7 380	3 402	5 342	14 037	532 263
Mellersta Sveriges skogsbygder	6 723	1 951	3 678	11 894	201 463
Nedre Norrland	6 269	758	3 668	4 224	167 831
Övre Norrland	7 372	1 027	3 682	5 326	127 930
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
2,1 – 5,0	4 024	1 114	1 943	1 060	52 400
5,1 – 10,0	7 760	1 804	4 966	4 173	136 062
10,1 – 20,0	10 453	3 688	5 875	11 065	283 568
20,1 – 30,0	6 152	3 233	3 151	11 693	269 596
30,1 – 50,0	8 088	6 844	4 124	21 053	516 010
50,1 – 100,0	8 866	14 569	3 910	36 991	773 388
Över 100,0	7 513	23 619	4 047	61 273	749 053
<i>Hela riket</i>					
1994	52 856	54 871	28 016	147 308	2 780 077
1993	56 074	54 683	31 238	149 252	2 779 729
1992	64 891	42 705	35 670	180 661	2 767 942
1991	101 714	37 881	45 933	177 067	2 789 997
1990	176 075	31 158	29 099	17 312	2 844 592
1989	208 870	30 319	28 224	18 203	2 853 116

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 7.17

Omställningsarealer 1994. Hektar

Conversion areas in 1994. Hectares

Område; storleksgrupp	Ädel- löv- skog	Annan löv- skog	Barr- skog	Våt- mark	Exten- sivt bete	Energi- skog (salix)	Industri och energigrödor			Övrigt (nisch- grödor m.m.)	Vänte- läge	Hela omställ- nings- arealen
							Spann- mål	Raps och rybs	Annat (rörflen m.m.)			
<i>Län</i>												
Stockholms	116	190	496	147	6 981	465	25	90	402	283	12 990	22 184
Uppsala	75	339	479	72	11 143	1 188	130	581	1 400	510	14 018	29 935
Södermanlands	227	490	1 124	426	9 626	1 490	2 425	451	1 165	416	12 747	30 586
Östergötlands	342	602	570	220	14 137	706	258	579	884	498	14 336	33 130
Jönköpings	32	130	62	9	1 989	–	–	–	1	15	456	2 692
Kronobergs	15	53	131	26	1 550	–	6	11	71	10	784	2 656
Kalmar	76	191	307	54	4 204	11	2	74	163	68	3 230	8 380
Gotlands	26	80	49	46	3 224	2	–	250	17	29	820	4 542
Blekinge	80	28	43	14	1 210	1	–	10	41	72	662	2 160
Kristianstads	223	326	175	86	6 271	313	130	383	48	149	3 405	11 509
Malmöhus	1 252	543	368	206	8 917	473	659	407	995	606	11 804	26 230
Hallands	90	188	77	141	5 835	106	6	146	193	144	4 849	11 773
Göteborgs o Bohus	15	57	31	28	4 211	12	–	27	204	36	3 984	8 604
Älvsborgs	29	320	328	160	6 764	130	125	231	295	255	8 616	17 251
Skaraborgs	257	769	418	153	14 523	655	117	935	634	618	19 709	38 789
Värmlands	13	207	459	57	5 664	315	259	229	2 324	380	14 469	24 376
Örebro	139	478	547	161	6 677	1 662	153	595	1 332	821	9 827	22 391
Västmanlands	157	810	448	173	8 977	1 436	150	208	1 918	437	18 402	33 115
Kopparbergs	12	128	54	14	2 408	231	0	112	208	66	3 284	6 517
Gävleborgs	7	53	101	8	1 840	92	4	25	94	8	1 815	4 046
Västernorrlands	–	26	26	10	1 239	–	2	–	179	8	1 298	2 788
Jämtlands	–	7	8	–	329	–	15	–	12	–	111	481
Västerbottens	–	75	155	17	742	8	–	–	445	43	2 213	3 697
Norrbottnens	6	24	13	–	400	–	–	–	43	13	710	1 208
<i>Produktionsområden</i>												
Götalands södra slättbygder	913	349	292	264	9 366	410	707	370	1 066	692	11 178	25 606
" mellanbygder	602	711	474	195	12 906	349	69	807	293	274	9 969	26 648
" norra slättbygder	442	1 148	773	345	24 980	1 270	422	1 506	1 703	1 282	33 909	67 778
Svealands slättbygder	689	2 098	2 915	909	44 356	6 388	3 111	1 931	8 253	2 660	76 434	149 743
Götalands skogsbygder	430	809	842	297	22 920	359	104	290	468	213	14 572	41 304
Mellersta Sveriges skogsbygder	96	819	903	185	10 135	476	32	438	571	283	12 620	26 558
Nedre Norrland	10	79	99	15	3 025	36	19	2	226	25	2 920	6 455
Övre Norrland	6	99	169	17	1 171	8	–	–	488	56	2 935	4 947
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>												
2,1 – 5,0	131	347	440	59	807	39	2	8	21	38	1 452	3 343
5,1 – 10,0	229	412	318	89	4 194	133	20	13	116	123	5 667	11 313
10,1 – 20,0	183	752	700	261	12 269	508	39	38	435	273	15 279	30 737
20,1 – 30,0	210	667	608	226	13 124	499	95	153	617	287	14 996	31 482
30,1 – 50,0	267	786	626	338	23 607	1 099	67	300	1 621	585	24 973	54 270
50,1 – 100,0	342	1 143	1 010	429	37 147	2 571	595	1 015	3 177	1 473	39 756	88 659
Över 100,0	1 826	2 003	2 764	824	37 713	4 445	3 647	3 816	7 079	2 704	62 416	129 236
<i>Hela riket</i>												
1994	3 187	6 111	6 467	2 225	128 860	9 295	4 464	5 343	13 067	5 484	164 537	349 038
1993	2 825	5 393	6 013	1 509	143 373	7 546	4 484	4 076	11 077	8 628	173 314	368 236
1992	2 134	3 493	5 038	1 367	127 048	5 515		11 053		10 441	189 573	355 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering om åkerarealens användning

Rapporter från lantbrukets företagsregister

Ågoslager och åkerarealens användning samt omställningsarealer. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 10 senast J 10 SM 9501.

Rapporter från de objektiva skördeuppskattningarna

Preliminära uppgifter om åkerarealens användning publiceras årligen i juli. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9402.

Undersökningar om bl.a. åldersfördelning och bärgningsmetoder för slättervall och potatisarealens fördelning efter odlingsstorlekar. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9302.

Undersökningar om höststådda arealer. SCB. Statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9408.

Hektarskördar

I objektiva skördeuppskattningarna ingår ett urval av företag med mer än 5,0 hektar åkerareal. På uttagna gårdar tas skördeprover som ligger till grund för skördeberäkningarna. Skördeuppskattning genomförs i grödorna höstvet, vårvete, höstråg, korn, havre, slättervall, matpotatis och potatis för stärkelse och råspit.

Utläggning av provytor sker under våren eller försommar-
ren. För varje gröda, som finns på gården och ingår i de objektiva skördeuppskattningarna, utväljs slumpmässigt ett fält för provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provytor slumpmässigt efter bestämda regler.

Provtagningen utförs i anslutning till jordbrukarens skörd. Om denna blir uppskjuten, t.ex. på grund av regn, upprepas provtagningen på nya provytor.

Utifrån provyteskördarna bestäms den av brukaren tillgängliga skördens storlek. Med hjälp av insamlade uppgifter om obärgade arealer och av korrigeringstal för spill omräknas provyteskördarna till bärgad skörd. De redovisade hektarskördarna för oljeväxter är baserade på uppgifter från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret och för sockerbeter erhålls uppgifter från Sockerbolaget AB. För spannmål redovisas hektarskördar vid 15,0 procents vattenhalt, för vall vid 16,5 procents vattenhalt och för oljeväxter vid 18,0 procents vattenhalt.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Provyteskörd och bärgad skörd
- Spill av spannmål och potatis
- Vallskörd vid olika vallålder
- Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

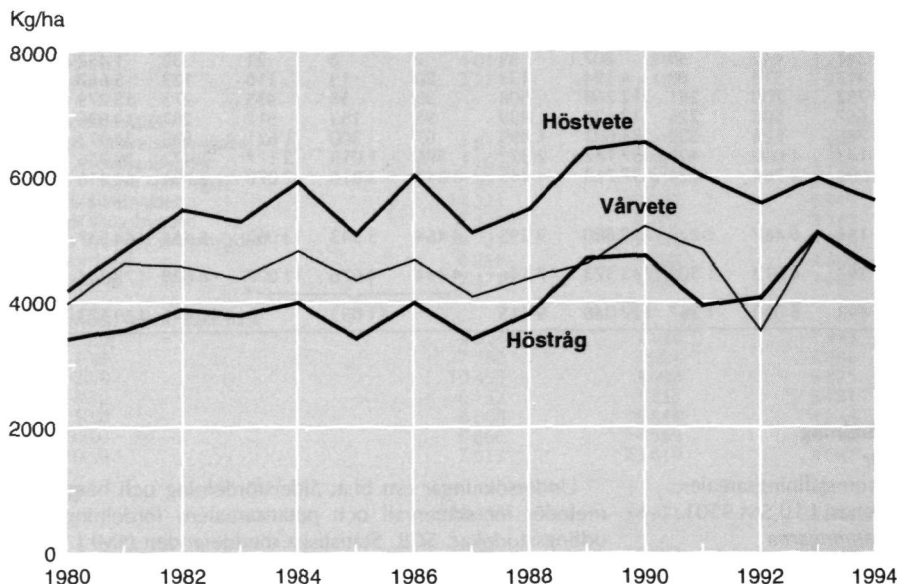
Provyteskörd – bärgad skörd

I de objektiva skördeuppskattningarna bestäms både provyteskörd och bärgad skörd. Med *provyteskörd* avses den av brukaren tillgängliga skörden. När lantbrukaren skördar uppstår spill och andra bärgningsförluster, eventuellt också obärgad areal. Storleken på dessa förluster bestäms antingen genom särskilda undersökningar eller med hjälp av standardtal. Den *bärgade skörden* (en uppskattning av lantbrukarens skörd) erhålls genom att provyteskördens reduceras med de beräknade förlusterna.

Diagram 7.18

Bärgad hektarskörd av brödsäd 1980-1994. Kg/ha

Harvested yield per hectare of bread grain 1980-1994. Kg/ha

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spannmål, provyteskörd och bärgad skörd

I tabell 7.19 redovisas provyteskörd och bärgad skörd för brödsädesgrödorna 1994. För riket var den bärgade skörden av höstvet 5 640 kg/ha, vårvete 4 500 kg/ha och för höstråg 4 550 kg/ha. Den bärgade skörden av höstråg var i nivå med genomsnittet för de fem närmast föregående åren. Hektarskördarna för övrig brödsäd är lägre än femårssnittet, för höstvet 8 % och för vårvete 4 % lägre.

Tabell 7.19**Brödsäd 1994. Provyteskörd och bärgad skörd. Kg/ha¹***Bread grain in 1994. Sample plot yield and harvested yield. Kg/ha*

Område	Höstvet		Vårvete		Höstråg	
	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>						
Stockholms	5 260	5 110	..	..	..	..
Uppsala	5 160	5 020	4 640	4 500	..	..
Södermanlands	5 460	5 290	4 130	4 000	3 790	3 670
Östergötlands	5 980	5 810	4 400	4 240	4 950	4 790
Jönköpings	..	..	..	..	..	..
Kronobergs	..	..	..	..	..	..
Kalmar	4 950	4 740	..	..	3 580	3 460
Gotlands	4 100	3 980	..	..	3 490	3 380
Blekinge	..	..	..	..	..	..
Kristianstads	7 010	6 810	5 100	4 940	4 370	4 220
Malmöhus	6 940	6 730	5 520	5 350	5 710	5 520
Hallands	5 860	5 690	..	..	..	..
Göteborgs o Bohus	4 610	4 440	..	..	..	..
Älvsborgs	5 140	4 980	..	..	..	..
Skaraborgs	5 620	5 440	..	..	4 840	4 680
Värmlands	3 700	3 590	..	..	..	..
Örebro	4 700	4 570	4 070	3 950	3 930	3 800
Västmanlands	4 930	4 790	3 490	3 390	..	..
Kopparbergs	..	..	..	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..	..	..
Jämtlands	..	..	..	..	..	..
Västerbottens	..	..	..	..	..	..
Norrbottens	..	..	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	6 950	6 750	5 520	5 350	5 630	5 440
" mellanbygder	5 160	4 990	4 280	4 140	4 050	3 910
" norra slättbygder	5 800	5 620	4 370	4 160	4 910	4 750
Svealands slättbygder	5 130	4 970	4 110	3 980	3 800	3 680
Götalands skogsbygder	5 010	4 840	..	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	4 910	4 740	..	..	..	..
Nedre Norrland	..	..	..	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>						
1994	5 820	5 640	4 650	4 500	4 710	4 550
1993	6 170	5 990	5 280	5 100	5 300	5 120
1992	5 770	5 600	3 720	3 560	4 220	4 080
1991	6 190	6 010	5 000	4 840	4 090	3 950
1990	6 760	6 560	5 400	5 220	4 920	4 750
1989	6 640	6 440	4 760	4 600	4 880	4 710

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I tabell 7.20 redovisas provyteskörd och bärgad hektarskörd för fodersäd. Avkastningen för korn och havre var 6 respektive 18 % under genomsnittet för de fem föregående åren. För båda grödorna redovisas skördar under femårsgenomsnittet i de flesta länen.

Tabell 7.20**Fodersäd 1994. Provyteskörd och bärgad skörd. Kg/ha¹***Coarse grain in 1994. Sample plot yield and harvested yield. Kg/ha*

Område	Korn		Havre	
	Provyte- skörd	Bärgad skörd	Provyte- skörd	Bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	4 220	4 060	3 460	3 290
Uppsala	4 170	4 010	3 380	3 250
Södermanlands	3 870	3 700	3 220	3 100
Östergötlands	4 400	4 200	3 470	3 290
Jönköpings	2 820	2 710	2 370	2 270
<i>Kronobergs</i>	..	..	..	..
Kalmar	2 860	2 670	2 880	2 740
Gotlands	3 190	3 070	2 540	2 410
Blekinge	3 320	3 140	3 130	2 930
Kristianstads	4 230	4 070	3 890	3 740
<i>Malmöhus</i>	5 200	5 000	4 460	4 250
Hallands	4 230	4 070	4 000	3 850
Göteborgs o Bohus	..	..	..	..
Älvsborgs	3 830	3 660	3 390	3 260
Skaraborgs	4 060	3 850	3 460	3 320
<i>Värmlands</i>	2 280	2 100	2 370	2 230
Örebro	3 320	3 170	2 830	2 730
Västmanlands	3 330	3 200	2 580	2 470
Kopparbergs	2 920	2 800	2 590	2 500
Gävleborgs	2 770	2 630	2 130	1 990
<i>Västernorrlands</i>	..	..	..	..
Jämtlands	2 480	2 190	..	..
Västerbottens	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	5 190	4 990	4 460	4 280
" mellanbygder	3 570	3 410	3 040	2 890
" norra slättbygder	4 450	4 240	3 590	3 440
Svealands slättbygder	3 720	3 570	2 990	2 870
Götalands skogsbygder	3 350	3 200	2 950	2 830
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 870	2 740	2 670	2 550
Nedre Norrland	..	..	2 060	1 900
Övre Norrland	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>				
1994	3 870	3 700	3 200	3 060
1993	4 420	4 210	4 460	4 280
1992	3 130	2 920	2 560	2 360
1991	4 340	4 140	4 300	4 130
1990	4 750	4 540	4 490	4 310
1989	4 100	3 930	3 690	3 540

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spill av spannmål

På grund av liggsäd och spill i samband med bärningen av spannmålsskörden gör lantbrukaren vissa förluster. Dessa bestäms fr.o.m. 1987 års skörd med hjälp av standardtal för det s.k. tröskspillet. Tidigare bestämdes storleken på spillet genom provtagning av slumpmässigt utvalda ytor, efter brukarens skörd, på ett underurval av provyttegårdarna. Standardtalen bygger på resultat från dessa undersökningar. I tabell 7.21 redovisas spillet på riksnivå för de fem spannmålsgrödorna.

Tabell 7.21**Spill av spannmål. Kg/ha¹***Harvesting losses on cereals. Kg/ha*

Gröda	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Höstvete	190	190	180	170	180	170
Vårvete	140	160	160	120	160	140
Råg	160	160	130	140	170	160
Korn	160	180	170	120	160	150
Havre	140	160	160	90	170	120

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Slåttervall, provyte- och bärgad skörd

Bestämningen av vallskördens storlek sker i flera steg. Med hjälp av skörden från provytor och tidsperioden mellan skörden av provytorna och brukarens skörd beräknas provyteskörd. Genom att reducera denna för bärgningsförluster och obärgad areal erhålls bärgad första skörd.

Bärgad första skörd var 1994 för riket 4 360 kg/ha vilket är något lägre än genomsnittet för de senaste fem åren. Jämfört med 1993 är dock 1994 års hektarskörd 6 % högre.

På grund av besparingar och minskad uppgiftsinsamling görs från och med 1993 ej längre objektiva skördeuppskattningar av återväxt på slåttervall. Av denna orsak kan inte heller uppgifter för total bärgad slåttervall erhållas.

Tabell 7.22**Slåttervall 1994. Provyteskörd och bärgad skörd. Kg/ha¹**

Ley in 1994. Sample plot yield and harvested yield. Kg/ha

Område	Provyteskörd första skörd	Bärgad första skörd	Återväxt ² bärgad skörd	Total ² bärgad skörd
<i>Län</i>				
Stockholms	5 150	4 320	..	..
Uppsala	5 200	4 370	..	..
Södermanlands	5 850	4 900	..	..
Östergötlands	4 930	4 060	..	..
Jönköpings	5 820	4 920	..	..
Kronobergs	..	..	..	..
Kalmar	6 400	5 380	..	..
Gotlands	6 060	5 080	..	..
Blekinge	7 210	6 060	..	..
Kristianstads	5 490	4 550	..	..
Malmöhus	6 370	5 270	..	..
Hallands	5 530	4 640	..	..
Göteborgs o Bohus	..	..	..	..
Älvsborgs	5 190	4 370	..	..
Skaraborgs	5 630	4 730	..	..
Värmlands	..	..	..	..
Örebro	..	..	..	..
Västmanlands	4 980	4 180	..	..
Kopparbergs	..	..	..	..
Gävleborgs	4 650	3 920	..	..
Västernorrlands	..	..	..	..
Jämtlands	3 860	3 230	..	..
Västerbottens	..	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	5 770	4 800	..	..
" mellanbygder	6 540	5 460	..	..
" norra slättbygder	5 780	4 800	..	..
Svealands slättbygder	5 320	4 470	..	..
Götalands skogsbygder	5 470	4 600	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..	..
Nedre Norrland	4 060	3 410	..	..
Övre Norrland	..	..	..	..
<i>Hela riket</i>				
1994	5 200	4 360	..	..
1993	5 120	4 120	..	..
1992	4 630	3 860	2 150	6 010
1991	5 980	4 940	2 180	7 120
1990	5 880	4 720	2 770	7 490
1989	5 340	4 480	2 320	6 800

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

2) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Skörd på vallarealer av olika ålder

Tabell 7.23 visar provyteskörd för första skörd på vallar av olika ålder. På grund av besparingar och minskad uppgiftsinsamling är 1992 sista året dessa uppgifter inhämtats.

Normalt ger två- och treårvallarna högre avkastning än ettårvall respektive äldre vallar.

Tabell 7.23**Provyteskörd från slåttervallar av olika ålder . Kg/ha¹**

Sample plot yield from ley of various ages. Kg/ha

År	Vallålder, år				Samtliga
	1	2	3	4 och äldre	
1992	4 860	5 010	4 560	4 200	4 640
1991	5 900	6 460	6 130	5 530	5 980
1990	5 920	5 970	5 810	4 850	5 640
1989	5 710	5 390	5 220	4 480	5 190
1988	4 680	5 510	5 230	4 690	5 010
1987	5 800	6 370	6 110	5 440	5 910

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

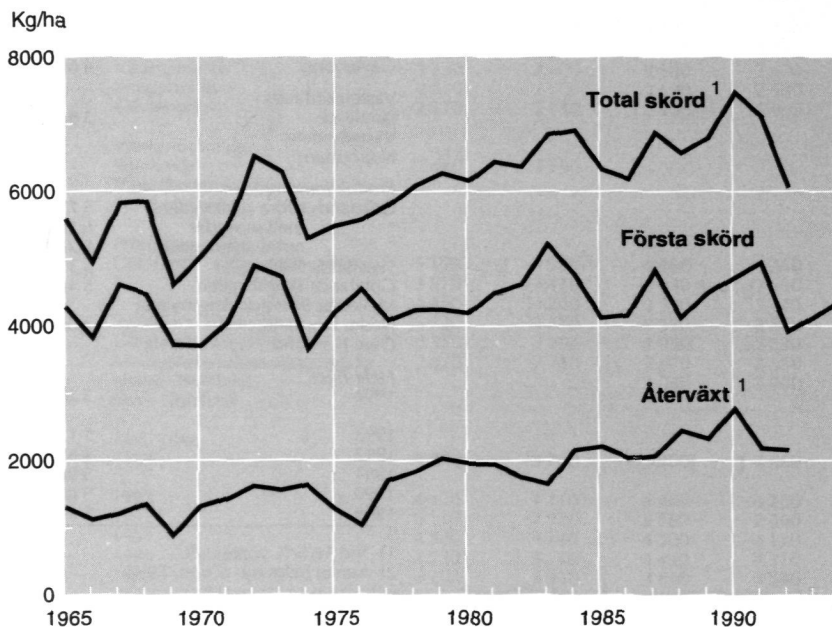
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Av diagram 7.24 framgår skördeutvecklingen för slåttervall under tjugonio år. 1992 är sista året med uppgift om återväxt och total vallskörd. Skördeökningarna har inte varit så stora som för spannmål. Orsakerna till detta kan vara flera. Till viss del kan det bero på mindre intensiva växtförädlingsinsatser på vallfrösidan jämfört med spannmål.

En annan orsak är att första skörden under senare år skördats tidigare än under periodens början. Detta har medfört en kvalitativt bättre skörd och har troligen bidragit till den ökade återväxtskörden. Den viktigaste orsaken till den måttliga skördestegringen för vall torde dock vara att vallodlingen bedrivs extensivt på större andel av grödarealen än odlingen av spannmål. Detta påverkar genomsnittsavkastningen för vall negativt.

Diagram 7.24 Bärgad hektarskörd av slåttervall 1965–1994. Kg/ha

Harvested yield per hectare of ley 1965–1994. Kg/ha

1) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter, bärgad skörd

Hektarskördeuppgifterna i tabell 7.25 har erhållits från Jordbruksverket genom Oljeväxtkontoret och har beräknats från preliminär skördestatistik. Uppgifter för 1993 och 1994 finns ej tillgängliga.

Tabell 7.25**Oljeväxter. Bärgad skörd. Kg/ha¹***Oleiferous plants. Harvested yield. Kg/ha*

År	Höstraps	Våraps	Höstrybs	Vårrys
1992	2 970	1 870	1 780	1 680
1991	2 600	1 410	1 490	1 260
1990	3 230	2 020	1 960	1 760
1989	3 650	1 810	2 220	1 620
1988	2 900	1 900	1 990	1 440
1987	2 480	1 500	1 650	1 430

1) Avser skörd med 18,0 % vattenhalt.

Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Oljehalten i oljeväxterna under 1989-1994 framgår av tabell 7.26. Uppgifterna har erhållits från Oljeväxtkontoret och avser medeltal för riket.

Tabell 7.26**Oljeväxter, oljehalt***Oleiferous plants, oil content*

År	Oljehalt, procent		Höstrybs	Vårrys
	Höstraps	Våraps		
1994	45,0	46,0	43,3	43,9
1993	46,7	47,1	44,7	44,3
1992	48,3	45,9	45,4	43,5
1991	44,4	44,1	40,5	41,7
1990	46,0	45,2	45,4	42,8
1989	46,0	46,8	44,7	43,8

Källa: Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Potatis och sockerbetor, provyteskörd och bärgad skörd

Skördeuppskattningar i potatis sker endast på gårdar med odlingar om minst 0,5 hektar potatis. Odlingar med tidig potatis ingår ej i beräkningarna. För matpotatis var avkastningen nästan 7 % lägre än genomsnittet för de senaste fem åren.

På grund av besparingar görs från och med 1993 ej längre objektiva skördeuppskattningar av potatis för stärkelse och råsprit.

Enligt uppgifter från Sockerbolaget AB var 1994 års skörd av sockerbetor 44 100 kg/ha för riket, vilket är drygt 10 % lägre än femårs-genomsnittet.

Tabell 7.28**Potatis för stärkelse och råsprit, stärkelsehalt***Potatoes for processing, content of starch*

År	Medelstärkelsehalt, procent		
	Sveriges Stärkelseprod.	AB Skåne- brännerier	Vägt medeltal
1994/95	17,6	–	17,6
1993/94	17,8	17,5	17,7
1992/93	17,6	17,1	17,5
1991/92	19,0	19,0	19,0
1990/91	18,4	18,2	18,4
1989/90	17,9	18,0	17,9

Medelstärkelsehalten framgår av tabell 7.28. Uppgifterna har erhållits från Sveriges Stärkelseproducenters Förening och AB Skånebrännerier. I det vägda medeltalet har hänsyn tagits till den mängd potatis som mottagits hos de olika företagen.

Tabell 7.29**Sockerbetor, sockerhalt och sockerskörd***Sugar beets, sugar content and sugar yield*

År	Socker, procent	Socker, ton/ha
1994	17,3	7,6
1993	17,8	8,8
1992	17,4	7,9
1991	17,7	7,7
1990	17,6	9,8
1989	17,5	9,2

Sockerhalten på 17,3 procent för 1994 års skörd motsvarar en sockerskörd på 7,6 ton/ha i genomsnitt för riket. Malmöhus län hade den högsta sockerhalten, 17,4 %. Den största sockerskörden per hektar, 8,0 ton, förekom i Blekinge län. Uppgifterna har erhållits från Sockerbolaget AB.

Tabell 7.27**Potatis och sockerbetor 1994. Skörd kg/ha***Potatoes and sugar beets in 1994. Yield kg/ha*

Område	Matpotatis ¹		Potatis för stärkelse och råsprit ²		Sockerbetor Bärgad skörd
	Provyte-skörd	Bärgad skörd	Provyte-skörd	Bärgad skörd	
<i>Län</i>					
Stockholms	..	..	–	–	–
Uppsala	..	..	–	–	–
Södermanlands	..	..	–	–	–
Östergötlands	39 080	32 980	..	..	–
Jönköpings	..	..	..	..	–
Kronobergs	..	..	..	..	–
Kalmar	25 650	19 570	..	..	39 700
Gotlands	29 960	24 140	..	..	35 600
Blekinge	..	..	..	..	47 500
Kristianstads	44 560	38 490	..	..	44 900
Malmöhus	49 050	42 520	..	..	45 100
Hallands	37 460	31 860	..	..	44 300
Göteborgs o Bohus	–	–	–	–	–
Älvsborgs	..	..	–	–	–
Skaraborgs	36 490	29 100	..	..	..
Värmlands	24 900	17 300	–	–	–
Örebro	29 270	24 230	..	..	–
Västmanlands	..	..	–	–	–
Kopparbergs	30 860	25 100	–	–	–
Gävleborgs	..	..	–	–	–
Västernorrlands	..	..	–	–	–
Jämtlands	..	..	–	–	–
Västerbottens	26 910	19 650	–	–	–
Norrbottnens	24 930	18 970	..	..	–
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	42 400	36 490	..	..	..
" mellanbygder	41 210	34 790	..	..	..
" norra slättbygder	37 350	30 260	..	..	..
Svealands slättbygder	28 790	21 110	..	..	–
Götalands skogsbygder	..	..	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	28 250	20 550	..	..	–
Nedre Norrland	26 160	18 900	–	–	–
Övre Norrland	26 620	18 530	..	..	–
<i>Hela riket</i>					
1994	36 590	30 430	..	..	44 100
1993	42 440	36 870	..	..	49 600
1992	37 740	32 850	36 640	34 390	45 100
1991	32 890	27 600	36 180	34 130	43 200
1990	38 750	33 060	41 800	40 090	55 800
1989	37 960	33 100	42 330	40 060	52 300

1) Avser odlingar om minst 0,5 ha.

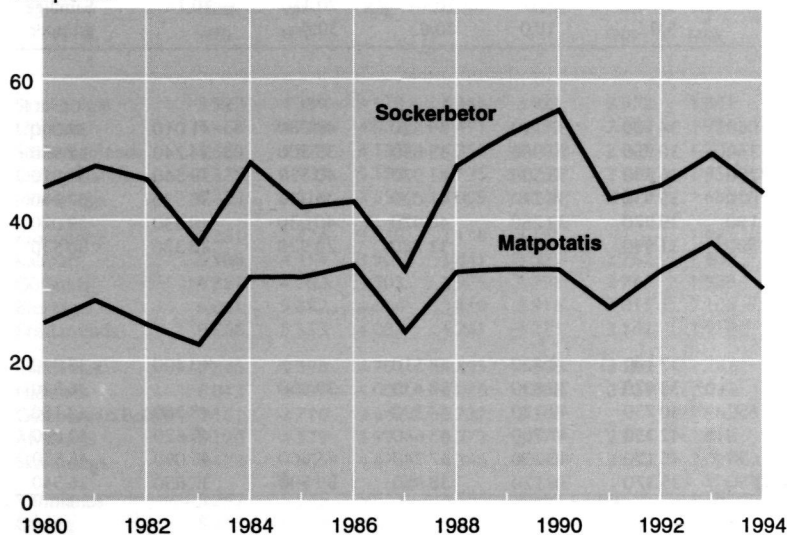
2) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Sockerbolaget AB.

Diagram 7.30**Matpotatis och sockerbetor 1980-1994. Skörd ton/ha**

Table potatoes and sugar beets 1980-1994. Yield metric tons /ha

Ton per ha

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Spill av potatis

För potatis görs en bestämning av det spill som blivit kvar på fältet efter brukarens skörd. I tabell 7.31 redovisas det totala spillet på riksnivå, i kg/ha. Med totalspill avses att spillet ej reducerats för små eller rötskadade knölar. Spillförlust beräknas fr.o.m. 1991 med hjälp av standardtal som beräknats på grundval av tidigare undersökningsresultat.

På grund av besparingar görs från och med 1993 ej längre objektiva skördeuppskattningar av potatis för stärkelse och råspnit.

Tabell 7.31**Spill av potatis 1989-1994. Kg/ha**

Harvesting losses for potatoes 1989-1994. Kg/ha

	Matpotatis	Potatis för stärkelse och råspnit ¹
1994	1 170	—
1993	1 360	—
1992	1 210	1 930
1991	1 050	1 900
1990	2 020	1 700
1989	1 990	2 260

1) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.32**Potatis. Provyteskörd, kg/ha, på odlingar av olika storlek***Potatoes. Sample plot yield, kg/ha, on cultivations of different size*

Gröda; år	Odling i hektar							Samtliga grupper
	0,5–	1,6–	3,1–	5,1–	10,1–	20,1–	30,1–	
	1,5	3,0	5,0	10,0	20,0	30,0		
Matpotatis								
1992	25 050	35 060	34 120	37 120	39 520	40 780	41 010	38 000
1991	22 010	26 160	30 950	32 960	35 850	35 500	34 240	32 950
1990	31 780	35 250	36 990	38 500	41 020	40 820	39 540	38 810
1989	28 850	32 020	35 930	38 770	41 020	39 300	38 530	37 910
1988	29 450	35 190	39 270	39 260	40 970	40 030	40 630	39 020
1987	25 410	28 500	31 990	31 070	31 780	28 920	28 320	30 530
Potatis för stärkelse och råspirit								
1992	..	..	37 180	34 820	38 510	..	40 400	37 090
1991	..	..	33 670	35 830	38 430	39 650	..	36 520
1990	..	39 850	40 750	42 120	44 390	..	43 280	42 180
1989	..	..	42 350	41 760	43 640	..	45 620	42 890
1988	39 560	40 690	45 170	45 250	47 740	45 660	45 090	45 550
1987	31 970	34 550	35 370	36 120	38 450	39 500	37 850	36 540

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatisskörd vid olika odlingsstorlek

I tabell 7.32 redovisas provyteskörd av potatis på odlingar av olika storlek 1987-1992. På grund av besparingar har uppgifter för 1993 och 1994 ej framtagits.

Annan publicering

Definitiva resultat från de objektiva skördeuppskattningarna rörande hektar- och totalskördar finns redovisade i SCB, statistiska meddelanden (SM) J 12 senast J 12 SM 9501. Hektarskördar av spannmål och slåttervall för kommuner redovisas som femårsmedeltal, senast i J 12 SM 9201. I J 12 SM 9403 finns en utförlig beskrivning av skördeuppskattningarna, om dess syfte, organisation, omfattning, om beräkningsmetodik och resultatens tillförlitlighet m.m.

Tabell 7.33
Normskördar 1994, kg/ha
Standard yields in 1994, kg/ha

Län	Spannmål ¹					Oljeväxter ¹				Vall- skörd ¹	Mat- potatis ²	Potatis för stär- kelse och råsprit ²	Socker- betor
	Höst- vete	Vår- vete	Råg	Korn	Havre	Höst- raps	Vår- raps	Höst- rybs	Vår- rybs				
Stockholms	5 527	4 399	4 170	4 346	3 921	2 572	1 881	1 778	1 800	7 109	19 527	–	–
Uppsala	5 466	4 788	4 032	4 491	4 257	2 380	1 938	2 053	1 816	7 576	20 574	–	–
Södermanlands	5 589	4 473	4 135	4 350	4 107	2 605	1 703	2 201	1 770	8 121	26 047	–	–
Östergötlands	6 375	4 903	5 173	4 735	4 237	2 902	1 952	1 950	1 793	8 049	35 629	–	–
Jönköpings	5 429	2 616	3 658	3 099	3 013	2 612	1 665	–	1 519	7 742	27 366	–	–
Kronobergs	5 261	2 774	3 936	3 118	3 185	–	1 621	–	1 254	7 816	35 224	–	–
Kalmar	5 506	4 414	3 901	3 841	3 329	2 762	1 809	2 081	1 495	7 392	29 334	39 361	44 702
Gotlands	4 821	4 162	3 503	3 975	3 798	2 745	1 929	1 626	1 505	7 516	30 128	–	42 149
Blekinge	6 021	5 882	4 064	3 819	3 918	3 015	2 106	–	–	8 448	27 950	38 435	49 286
Kristianstads	6 568	5 553	4 083	4 261	4 273	3 142	1 910	–	1 517	8 063	38 617	38 517	46 934
Malmöhus	6 846	5 858	4 703	4 895	4 560	3 139	1 747	2 011	1 394	8 662	41 815	36 528	46 642
Hallands	6 013	4 931	4 003	4 078	3 766	2 025	2 027	–	1 803	8 508	35 535	–	43 917
Göteborgs o Bohus	5 161	3 710	3 642	3 737	3 365	–	1 687	–	1 447	7 520	23 078	–	–
Älvsborgs	6 120	4 379	3 992	3 772	3 571	2 314	1 879	–	1 733	7 448	30 629	–	–
Skaraborgs	6 127	4 835	4 475	4 346	4 146	2 692	2 097	1 890	1 849	8 063	33 157	–	–
Värmlands	5 292	3 845	3 664	3 285	3 463	–	1 847	–	1 332	5 215	26 908	–	–
Örebro	5 717	5 065	4 166	4 377	4 177	2 209	1 827	2 033	1 777	8 111	28 224	–	–
Västmanlands	5 631	4 850	4 123	4 533	4 466	–	1 833	1 921	1 638	7 630	20 726	–	–
Kopparbergs	4 792	3 339	3 620	3 270	3 665	–	–	–	1 428	7 084	22 019	–	–
Gävleborgs	4 198	2 426	2 704	2 815	2 737	–	–	–	1 582	5 890	19 464	–	–
Västernorrlands	–	–	–	2 354	2 090	–	–	–	–	4 538	16 641	–	–
Jämtlands	–	–	–	2 625	2 279	–	–	–	–	5 185	20 058	–	–
Västerbottens	–	–	–	2 317	2 210	–	–	–	–	4 478	17 648	–	–
Norrbottens	–	–	–	2 320	2 416	–	–	–	–	4 933	14 426	–	–
<i>Hela riket</i>													
1994	6 208	5 019	4 403	4 049	3 893	3 090	1 905	1 950	1 726	7 076	32 098	37 838	46 178
1993	6 151	5 009	4 335	4 018	3 885	3 081	1 921	1 964	1 733	7 034	30 918	37 415	46 130
1992	6 042	5 020	4 288	4 004	3 914	3 077	1 941	1 984	1 744	6 945	29 987	36 820	46 227
1991	5 943	4 968	4 261	3 958	3 882	3 083	1 971	2 013	1 763	6 860	30 129	36 971	45 930
1990	5 818	4 918	4 195	3 911	3 866	3 050	1 972	2 021	1 761	6 764	29 194	36 045	44 843
1989	5 689	4 876	4 122	3 882	3 867	2 994	1 984	2 014	1 764	6 675	28 760	35 790	44 432

1) Vattenhalter: Spannmål 15 %, oljeväxter 18 % och vall 16,5 %.

2) Bevattnad och obevattnad potatis särredovisas ej fr.o.m. 1990.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Sedan 1961 har SCB årligen beräknat normskördar för de grödor som har omfattats av de objektiva skördeuppskattningarna: höstvete, vårvete, råg, korn, havre, slättervall och potatis. Förutom dessa grödor ingår även oljeväxter och sockerbetor i beräkningarna. Med normskörd menas den skörd, som man kan förvänta sig under normala väderbetingelser.

Normskördarna används bl. a. som underlag vid rådgivning till lantbrukare, driftsekonomiska beräkningar, beräkning av skördeersättning och värderingar. De används även vid beräkningar av inkomststöd och omställningsstöd.

Normskördar publiceras årligen i SCB, Statistiska meddelanden serie J, senast J 15 SM 9401.

Totalskördar

SCB redovisar årligen totalskördar för olika grödor. Totalskördarna för spannmål, slättervall och potatis grundas på arealuppgifter från lantbruksregistret och hektarskördar från de objektiva skördeuppskattningarna. Uppgifterna om totalskörd avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark. För oljevaxter erhålls fr.o.m. 1 juli 1991 uppgifter från Jordbruksverket genom Oljeväxkontoret. Tidigare levererades uppgifterna från Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI). För sockerbetor erhålls uppgifter från Sockerbolaget AB.

Besädd areal

Arealuppgifter till lantbruksregistret avser ej alltid exakt de besädda arealerna. Skillnaderna beror bl.a. på att mindre vägar, diken m.m. har medräknats i de arealuppgifter som lantbrukarna lämnat. Före totalskördeberäkningarna utförs därför vissa korrigeringar av arealuppgifterna för att bestämma den besädda arealen. Korrigeringstalen bestäms genom särskilda fältmätningar av drygt 300 slumpmässigt utvalda företag där arealen för samtliga grödor kontrollmäts. På ytterligare ca 200 företag kontrollmäts dessutom enbart potatisarealen. Med ledning av resultat från flera års mätningar fastställs årliga korrigeringstal för olika grödor/grödgrupper och riksområden (se bilaga 2). Talen framgår av nedanstående tablå. Av denna framgår bl.a. att den uppgivna arealen av fodersäd i riksområde 2 och 3 är 10 % högre än den besädda. För matpotatis däremot är den uppgivna arealen 5 % lägre än den besädda i riksområde 2.

Korrigeringstal för beräkning av besädd areal 1994

Gröda/Grödgrupp	Riksområde		
	1	2	3
Brödsäd	0,98	0,95	0,90
Fodersäd	0,97	0,90	0,90
Slättervall	1,00	0,95	0,95
Matpotatis	1,02	1,05	0,90

Totalskördar för spannmål, slättervall och potatis beräknas som produkten av besädd areal och bärgad skörd per hektar.

Brödsäd

Totalskörden av brödsäd uppgick 1994 till 1,5 miljoner ton, vilket var nästan 460 000 ton mindre än 1993 års totalskörd och nästan 23 % under genomsnittet för de fem senaste åren. För höstvetete och höstråg blev totala skörden 26 respektive 27 % under femårsgenomsnittet.

Den totala skörden av vårvete blev 14 % högre än femårsgenomsnittet.

Avsnittet innehåller uppgifter för

- Brödsäd
- Fodersäd
- Oljevaxter
- Slättervall
- Potatis och sockerbetor

Tabell 7.34

Brödsäd 1994. Totalskördar. Ton¹

Bread grain in 1994. Total yields. Metric tons

Område	Höstvete	Vårvete	Höstråg
<i>Län</i>			
Stockholms	36 900	..	..
Uppsala	59 400	16 200	..
Södermanlands	68 100	12 500	3 900
Östergötlands	212 800	15 000	28 300
Jönköpings	..	..	..
<i>Kronobergs</i>	..	..	..
Kalmar	24 200	..	6 000
Gotlands	20 700	..	7 900
Blekinge	..	..	..
Kristianstads	78 000	19 000	20 100
<i>Malmöhus</i>	274 800	54 700	57 000
Hallands	46 000	..	..
Göteborgs o Bohus	10 000	..	..
Älvsborgs	40 100	..	..
Skaraborgs	240 700	..	26 700
<i>Värmlands</i>	10 500	..	..
Örebro	22 700	14 300	3 600
Västmanlands	13 900	11 600	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	..	..	..
<i>Västernorrlands</i>	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	341 800	65 200	57 300
" mellanbygder	84 400	18 800	37 100
" norra slättbygder	462 200	21 400	53 800
Svealands slättbygder	207 400	61 300	13 700
Götalands skogsbygder	54 800	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	19 200	..	..
Nedre Norrland	..	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1994	1 170 200	174 700	173 400
1993	1 584 900	161 400	230 000
1992	1 280 000	126 300	135 900
1991	1 324 600	156 300	164 900
1990	2 094 800	148 100	334 700
1989	1 576 400	174 400	319 100

1) Avser bärgad skörd vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Fodersäd

Totalskörden av fodersäd (exkl. blandsäd) blev 1994 nästan 2,7 miljoner ton, vilket är en minskning med 14 % jämfört med de senaste fem åren. För korn och havre blev skörden 94 respektive 75 % av femårsgenomsnittet.

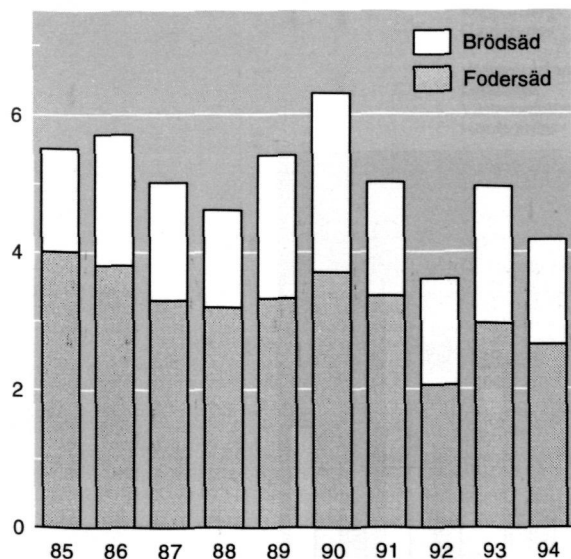
Blandsäd ingår inte i de objektiva skördeuppskattningarna, men med hjälp av arealuppgifter från lantbruksregistret och de skattade hektarskördarna för korn och havre beräknas den totala skörden av blandsäd till ca 0,2 miljoner ton.

Diagram 7.36

Totalskördar av brödsäd och fodersäd¹ 1985–1994. Miljoner ton

Total yields of bread grain and coarse grain 1985–1994.
Millions of metric tons

Miljoner ton

1) Exkl. blandsäd.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.35

Fodersäd 1994. Totalskördar. Ton¹

Coarse grain in 1994. Total yields. Metric tons

Område	Korn	Havre
Län		
Stockholms	55 400	39 400
Uppsala	172 000	53 900
Södermanlands	66 600	75 300
Östergötlands	114 200	76 700
Jönköpings	24 100	27 000
Kronobergs	..	..
Kalmar	53 600	25 400
Gotlands	52 500	7 100
Blekinge	19 200	5 500
Kristianstads	164 200	24 800
Malmöhus	362 600	53 300
Hallands	89 900	63 100
Göteborgs o Bohus	..	..
Älvsborgs	55 000	84 200
Skaraborgs	93 500	217 200
Värmlands	25 600	29 300
Örebro	55 600	62 900
Västmanlands	88 500	64 200
Kopparbergs	41 500	13 100
Gävleborgs	35 900	15 200
Västernorrlands	..	..
Jämtlands	6 800	..
Västerbottens	..	..
Norrbottnens	..	..
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	425 100	98 600
" mellanbygder	243 000	35 200
" norra slättbygder	208 600	301 700
Svealands slättbygder	438 200	300 700
Götalands skogsbygder	173 000	177 600
Mellersta Sveriges skogsbygder	79 300	63 000
Nedre Norrland	..	10 900
Övre Norrland	..	..
Hela riket		
1994	1 660 900	990 600
1993	1 670 500	1 294 800
1992	1 260 500	806 500
1991	1 935 300	1 426 100
1990	2 122 600	1 584 200
1989	1 870 000	1 455 300

1) Vid 15,0 % vattenhalt.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Oljeväxter

Totalskördeuppgifterna i tabell 7.37 bygger på skördestatistik från Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI) för åren 1987 till 1990. Fr.o.m. 1991 har uppgifterna erhållits från Jordbruksverkets Oljeväxtkontor.

1993 och 1994 års uppgifter avser av Oljeväxtkontoret inköpta kvantiteter och inkluderar ej partier av höstraps och vårraps som blandats vid leveransen. Dessa kvantiteter är dock små och uppskattas 1994 till ca 5 000 ton. Hemmaförbrukade kvantiteter som ej upphandlats av Oljeväxtkontoret ingår inte heller.

Tabell 7.37**Oljeväxter. Totalskördar. Ton¹***Oleiferous plants. Total yields. Metric tons*

År	Höstraps	Vårraps	Höstrybs	Vårrybs	Summa oljeväxter
1994 ²	100 000	69 000	1 000	25 000	195 000
1993 ²	195 240	86 690	2 680	29 650	314 260
1992	141 940	95 710	3 790	42 510	283 900
1991	190 690	54 240	10 780	32 580	288 300
1990	267 220	86 510	16 020	52 060	421 800
1989	252 710	91 180	17 890	59 580	421 300

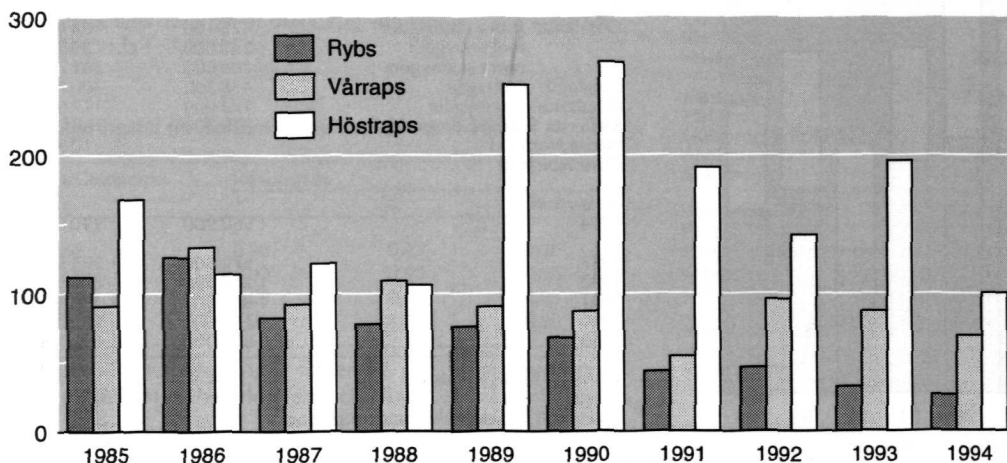
1) Åren 1989-1992 avser frö med 18,0 % vattenhalt. 1993 avser 8,0 % och 1994 avser 9,0 % vattenhalt.

2) Se även vidstående text. 1994 års uppgifter är preliminära.

Källa: Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI) och Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Diagram 7.38**Totalskörd av oljeväxter 1985-1994. 1 000 ton***Total yield of oleiferous plants 1985-1994. 1 000 metric tons*

Ton i tusental

Källa: Sveriges Oljeintressenters Förening (SOI) och Statens jordbruksverk, Oljeväxtkontoret.

Slåttervall

På grund av besparingar görs från och med 1993 ej längre objektiva skördeuppskattningar av återväxt på slåttervall. Av denna orsak kan inte heller uppgifter för total slåttervall erhållas.

Första skörden uppgår till 3,2 milj ton, vilket är 4 % över femårsgenomsnittet.

Tabell 7.39
Slåttervall 1994. Totalskördar. Ton¹
Ley in 1994. Total yields. Metric tons

Område	Första skörd	Återväxt ²	Totalt ²
<i>Län</i>			
Stockholms	78 800	..	..
Uppsala	114 900	..	..
Södermanlands	118 600	..	..
Östergötlands	160 300	..	..
Jönköpings	231 600	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	271 500	..	..
Gotlands	134 300	..	..
Blekinge	62 400	..	..
Kristianstads	176 800	..	..
Malmöhus	149 400	..	..
Hallands	136 400	..	..
Göteborgs o Bohus	..	..	..
Älvsborgs	218 200	..	..
Skaraborgs	229 800	..	..
Värmlands	..	..	..
Örebro	..	..	..
Västmanlands	63 100	..	..
Kopparbergs	..	..	..
Gävleborgs	108 000	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	86 900	..	..
Västerbottens	..	..	..
Norrbottnens	..	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	142 000	..	..
" mellanbygder	461 000	..	..
" norra slättbygder	327 200	..	..
Svealands slättbygder	464 100	..	..
Götalands skogsbygder	1 026 600	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	..	..	..
Nedre Norrland	281 700	..	..
Övre Norrland	..	..	..
<i>Hela riket</i>			
1994	3 155 800	..	..
1993	2 901 100	..	..
1992	2 644 300	1 471 700	4 116 000
1991	3 319 800	1 467 200	4 787 000
1990	3 296 200	1 922 900	5 219 000
1989	3 049 200	1 574 900	4 624 100

1) Vid 16,5 % vattenhalt.

2) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Potatis och sockerbetor

De i tabell 7.40 redovisade resultaten avser bärgade totalskördar. Detta innebär för matpotatis att de biologiska skördarna efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar, även reduceras för spill och obärgade arealer. Innan matpotatisen når konsumenten orsakar t.ex. bortsortering och lagringsförluster ytterligare reducering av skörden. Sådana förluster beaktas inte vid bestämning av totalskörderna som avser bärgad reducerad skörd enligt ovan beskrivna metod.

Totalskörderna av matpotatis på odlingar om minst 0,5 hektar uppgick 1994 till ca 763 000 ton för riket, vilket var 11 % lägre än femårsgenomsnittet. Matpotatisodlingar mindre än 0,5 hektar omfattade 1994 enligt lantbruksregistret 1 971 hektar för riket. Avkastningen från dessa odlingar ingår ej i den beräknade totalskörderna.

På grund av besparingar görs från och med 1993 ej längre objektiva skördeuppskattningar av potatis för stärkelse och råsprit. Skörden av potatis för stärkelse och råsprit bestämdes endast för odlingar inom det huvudsakliga odlingsområdet omfattande södra Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län. Skörden på odlingar utanför detta område beräknades med ledning av arealuppgifter från lantbruksregistret och tidigare års relation mellan skördar utanför och inom odlingsområdet.

Enligt Sockerbolaget AB blev 1994 års total-skörd av sockerbetor drygt 2,3 miljoner ton. Detta är 8 % lägre än 1993 och i nivå med femårsgenomsnittet.

Annan publicering

Uppgifter om totalskördens storlek publiceras årligen i SM serie J, senast J 12 SM 9501.

Tabell 7.40

Potatis och sockerbetor 1994. Totalskördar. Ton

Potatoes and sugar beets in 1994. Total yields. Metric tons

Område	Matpotatis ¹ Odlingar ≥ 0,5 hektar	Potatis för stärkelse och råsprit ^{2,3}	Sockerbetor
<i>Län</i>			
Stockholms	..	..	..
Uppsala	..	..	..
Södermanlands	..	..	..
Östergötlands	56 000	..	..
Jönköpings	..	..	..
Kronobergs	..	..	..
Kalmar	14 100	..	82 200
Gotlands	15 400	..	152 000
Blekinge	..	..	42 500
Kristianstads	140 500	..	551 500
Malmöhus	150 800	..	1 494 600
Hallands	97 900	..	26 900
Göteborgs o Bohus	..	..	..
Älvsborgs	..	..	..
Skaraborgs	104 300	..	..
Värmlands	15 200	..	..
Örebro	25 600	..	..
Västmanlands	..	..	..
Kopparbergs	16 900	..	..
Gävleborgs	..	..	..
Västernorrlands	..	..	..
Jämtlands	..	..	..
Västerbottens	15 100	..	..
Norrbottnens	16 000	..	..
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	237 900	..	..
" mellanbygder	179 300	..	..
" norra slättbygder	147 000	..	..
Svealands slättbygder	50 900	..	..
Götalands skogsbygder	..	..	..
Mellersta Sveriges skogsbygder	28 700	..	..
Nedre Norrland	31 600	..	..
Övre Norrland	32 600	..	..
<i>Hela riket</i>			
1994	762 800	..	2 349 800
1993	975 900	..	2 534 800
1992	950 600	302 300	2 136 000
1991	730 900	298 200	1 627 700
1990	834 200	351 900	2 775 500
1989	804 700	374 700	2 653 900

1) Avser bärgad skörd efter reducering för små, gröna och rötskadade knölar.

2) Avser bärgad skörd efter reducering för rötskadade knölar.

3) Kan ej redovisas fr.o.m. 1993.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning och Sockerbolaget AB.

Så- och skördetidpunkter

Uppgifter om så- och skördetidpunkt insamlades i anslutning till de objektiva skördeuppskattningarna t.o.m. 1992. På grund av besparingar har denna insamling upphört. Uppgifter om tidpunkten för vårsådd inhämtades i samband med uppläggning av provytor under våren. Såtidpunkten angavs med veckonummer. Skördetidpunkten var datum för brukarens skörd. För höstsådda grödor erhöles såtiden i samband med insamlingen av uppgifter om höstsådda arealer. Tidpunkten anges med indelning i 15-dagarsintervall.

Avsnittet innehåller uppgifter om

- Mediantidpunkt för sådden
- Mediantidpunkt för skörden
- Antal dagar mellan sådd och skörd

Mediantidpunkt för sådden

Mediantidpunkten avser den tidpunkt då hälften av grödans areal såtts. I tabell 7.41 redovisas mediantidpunkter för sådden 1987-1992.

Tabell 7.41

Mediantidpunkt¹ för sådd av spannmål och höstoljeväxter samt sättning av potatis 1987-1992

Median date for the sowing of grain, oleiferous plants and potatoe planting 1987-1992

År	Höstvete	Höstråg	Höstraps	Höstrybs	Vårvete	Korn	Havre	Mat-potatis ²	Potatis för stärkelse och råspirt ⁴
1992	15.9	11.9	12.8	11.8	8.5	11.5	14.5	24.5	8.5
1991	14.9	14.9	19.8	14.8	19.4	22.4	25.4	11.5	5.5
1990	14.9	13.9	12.8	12.8	7.4	20.4	23.4	3.5	29.4
1989	10.9	10.9	13.8	10.8	18.4	26.4	27.4	8.5	29.4
1988	15.9	13.9	14.8	11.8	3.5	4.5	5.5	11.5	9.5
1987	25.9	23.9	20.8	15.8	2.5	5.5	5.5	17.5	16.5

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen såtts.

2) Avser odlingar > 0.5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Mediantidpunkt för skörden

Tabell 7.42

Mediantidpunkt¹ för skörd av spannmål, slåttervall (första skörd) och potatis 1987-1992

Median date for the harvesting of grain, first cut of ley and potatoes 1987-1992

År	Höstvete	Vårvete	Höstråg	Korn	Havre	Slåtter- vall	Mat- potatis ²	Potatis för stärkelse och råspnit ²
1992	11.8	3.9	1.8	6.9	7.9	14.6	20.9	5.10
1991	1.9	5.9	20.8	26.8	3.9	5.7	22.9	3.10
1990	20.8	28.8	6.8	22.8	31.8	17.6	18.9	26.9
1989	19.8	23.8	5.8	19.8	21.8	16.6	13.9	30.9
1988	17.8	29.8	10.8	24.8	3.9	19.6	14.9	3.10
1987	28.9	2.10	8.9	18.9	29.9	3.7	23.9	8.10

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen skördats.

2) Avser odlingar > 0,5 hektar.

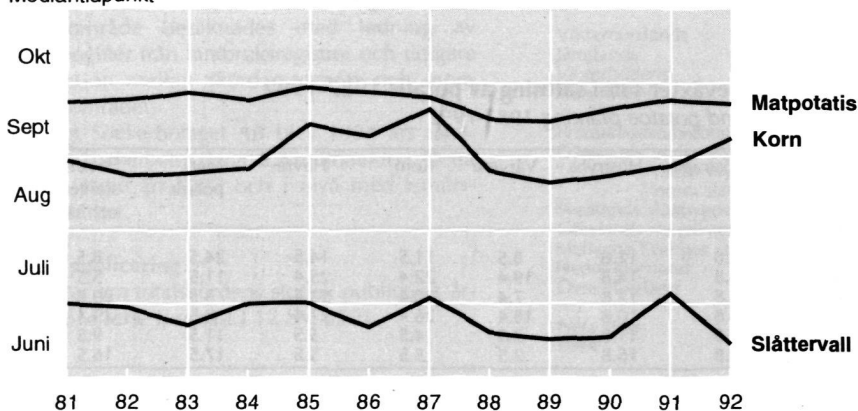
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.43

Mediantidpunkt¹ för skörd av korn, slåttervall (första skörd) och matpotatis² 1981-1992

Median date for the harvesting of barley, first cut of ley and table potatoes

Mediantidpunkt

1) Avser tidpunkten då hälften av arealen skördats.

2) Avser odlingar > 0,5 hektar.

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Antal dagar mellan sådd och skörd

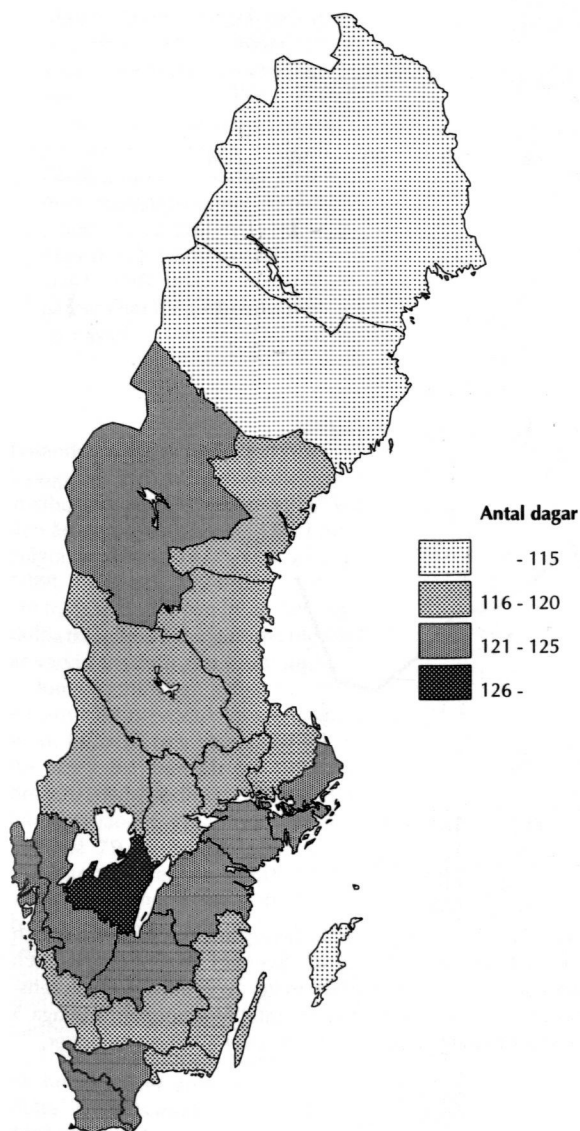
I tabell 7.44 redovisas genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd för vårsädesgrödorna 1988-1992. På grund av besparingar är 1992 det sista året uppgifterna samlats in. I diagram 7.46 redovisas uppgifterna i diagramform.

Karta 7.45 visar genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd av korn på länsnivå för 1988-1992.

Karta 7.45

Genomsnittligt antal dagar mellan sådd och skörd av korn 1988-1992 inom län

Average number of days between sowing and harvesting of barley 1988-1992 for counties

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Tabell 7.44

Antal dagar mellan sådd och skörd

Average number of days between sowing and harvesting

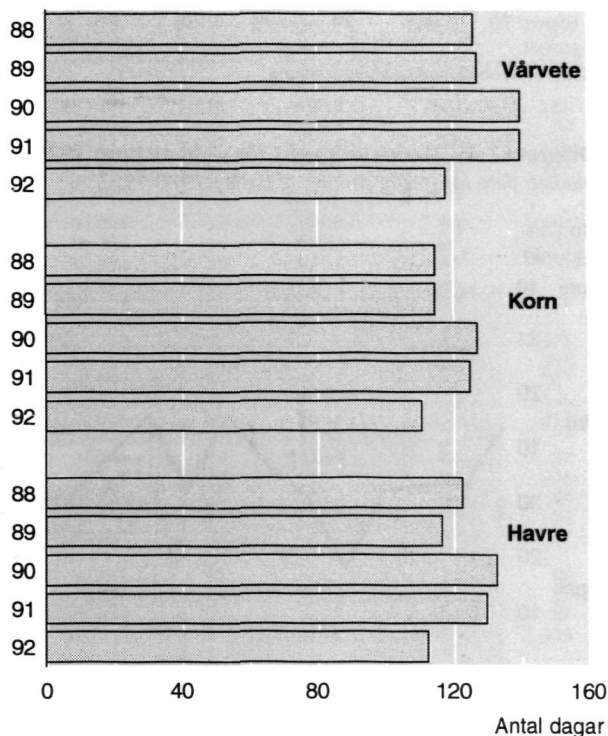
År	Vårvete	Korn	Havre
1992	118	111	113
1991	140	125	130
1990	140	127	133
1989	127	115	117
1988	126	115	123

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.46

Antal dagar mellan sådd och skörd 1988-1992

Average number of days between sowing and harvesting 1988-1992

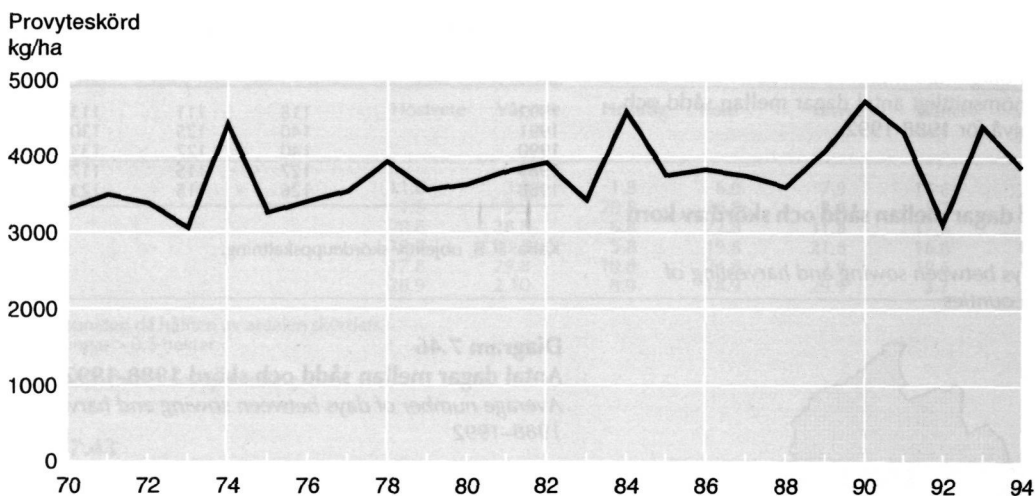
Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Annan publicering

De objektiva skördeuppskattningarnas uppgifter om tidpunkt för sådd och skörd samt om antal dagar mellan sådd och skörd redovisades årligen i SM serie J t.o.m. 1992, sist J 12 SM 9302.

Diagram 7.47 Provyteskörd av korn 1970–1994

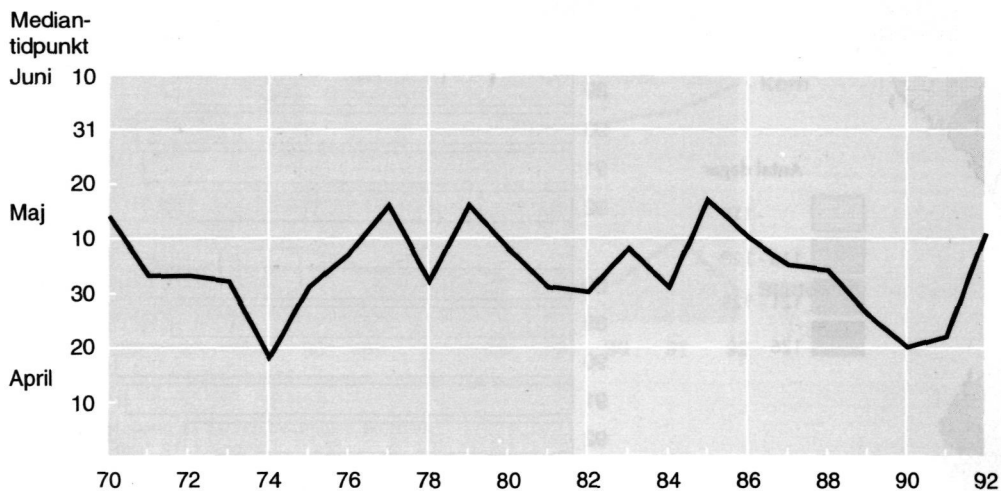
Sample plot yield per hectare for barley 1970–1994

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

Diagram 7.48 Mediantidpunkt för sådd av korn 1970-1992

Median date for spring sowing of barley 1970-1992

Källa: SCB, objektiv skördeuppskattning.

I diagram 7.47 har skördeavkastning för korn i riket sammanställts för tidsperioden 1970–1994. I diagram 7.48 visas mediantidpunkt för sådd av korn 1970-1992. Uppgifterna speglar faktiska förhållanden i praktiskt jordbruk. Diagrammen visar att tidig sådd i regel har givit hög skörd. Det måste dock starkt betonas att avkastningen beror på ett flertal faktorer. För skördeutvecklingen har, förutom såtidpunkten, årsmånen efter sådden haft avgörande inflytande.

Stor betydelse för grödornas utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) mäter kontinuerligt solskens-timmar, nederbörd m.m. vid ett antal mätstationer. I bilaga 5 redovisas månadsuppgifter för ett urval av dessa stationer.

8 Trädgårdsodling

I kapitel 8 redovisas uppgifter om frilandsarealer och växthus-
ytor för trädgårdsodling. Uppgifterna ingår i den årliga
juniregistreringen i lantbruksregistret (LBR). Vidare lämnas

vissa resultat om produktionen m.m. som erhålls vid separata
inventeringar/trädgårdsräkningar (senast 1991 respektive 1994).

Med trädgårdsodling avses od-
ling av köksväxter, blommor,
krukväxter, frukt, bär och plant-
skolealster.

Med trädgårdsföretag avses
företag och andra enheter
(institutioner, anstalter m.fl.)
med trädgårdsodling omfat-
tande minst 200 m² växthus
eller minst 2 500 m² frilands-
areal. Odlingar i hemträd-
gårdar eller för husbehov med-
räknas ej.

Frilandsarealer och växthusytor

Uppgifter om frilandsarealer och
växthusytor erhålls sedan 1970 vid
den årliga registreringen i LBR i juni.
Några år (1972, 1977, 1982, 1985,
1988, 1991 och 1994) har uppgifter
om trädgårdsodlingen insamlats i sär-
skilda trädgårdsräkningar/inventering-
ar varvid insamlingen i juni utgått.

Juniregistreringen syftar till att ge
en grov bild av produktionsresurserna
inom frilands- och växthusodlingen.
Av tabell 8.1 framgår att 1993 be-
drevs trädgårdsodling vid ca 4 300
företag i landet. Frilandsodling före-
kom på 79 % av företagen på en
sammanlagd areal av 13 600 hektar,
varav nära hälften i Skånelänen. Växt-
husodling förekom på ca 1 500 före-
tag med en sammanlagd yta av 3,3
miljoner kvadratmeter. Den genom-
snittliga växthusytan per företag var
därmed ca 2 250 kvadratmeter.

Trädgårdsodlingen brukar variera
en hel del över åren, särskilt gäller
detta frilandsarealens omfattning.
Mellan åren 1992 och 1993 har anta-
let frilandsföretag ökat med 51 före-
tag. Motsvarande ökning för frilands-
arealen var 450 hektar.

Tabell 8.1

Växthusyta och frilandsareal för trädgårdsodling samt antal företag med odling 1993

Areas of greenhouses and outdoors cultivation and number of enterprises in 1993

Område; storleksgrupp	Växthus		Friland		Totala antalet företag ¹
	Yta, m ²	Antal	Areal, hektar	Antal	
<i>Län</i>					
Stockholms	253 581	116	298,0	104	181
Uppsala	30 736	35	109,3	53	70
Södermanlands	64 732	37	172,3	55	76
Östergötlands	131 425	67	557,3	140	176
Jönköpings	47 639	41	306,9	95	114
<i>Kronobergs</i>	31 004	32	171,8	85	102
Kalmar	56 363	44	805,2	207	233
Gotlands	27 380	25	636,4	148	156
Blekinge	47 607	27	646,2	164	179
Kristianstads	493 454	137	3 402,2	610	716
<i>Malmöhus</i>	1 204 768	298	2 762,8	465	671
Hallands	196 360	94	786,4	259	317
Göteborgs o Bohus	92 094	60	200,7	93	127
Älvsborgs	117 621	71	200,7	109	156
Skaraborgs	82 866	68	668,8	178	211
<i>Värmlands</i>	36 101	30	268,0	85	97
Örebro	36 527	32	450,8	128	146
Västmanlands	65 589	30	107,8	46	64
Kopparbergs	47 444	41	213,4	63	84
Gävleborgs	54 397	35	140,7	59	77
<i>Västernorrlands</i>	45 936	44	139,3	60	89
Jämtlands	18 671	21	100,4	43	55
Västerbottens	57 058	39	104,5	67	87
Norrbottens	36 565	31	359,1	106	123
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
Under 2,1	2 582 531	956	349,9	419	1 164
2,1 – 5,0	233 918	141	908,1	488	531
5,1 – 10,0	137 214	103	1 289,2	484	505
10,1 – 20,0	103 411	81	2 030,8	514	543
20,1 – 30,0	47 172	53	1 398,6	335	348
30,1 – 50,0	39 861	41	1 993,9	410	421
50,1 – 100,0	75 335	47	3 015,7	479	496
Över 100,0	56 476	33	2 622,8	293	299
<i>Hela riket</i>					
1993	3 275 918	1 455	13 609,0	3 422	4 307
1992	3 325 109	1 426	13 161,4	3 371	4 267
1990	3 332 509	1 498	13 324,0	3 716	4 613
1989	3 332 521	1 517	13 701,0	3 897	4 813
1987	3 176 076	1 537	14 473,9	4 302	5 167
1986	3 257 266	1 568	14 425,9	4 355	5 199

1) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag
med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Frilandsarealens användning

Av tabell 8.2 och diagram 8.3 framgår frilandsarealens användning för olika växtslag under 1993 enligt den årliga registreringen i LBR i juni. Odlingen av köksväxter var dominerande med ca 42 % av arealen. Regionalt noteras att andelen köksväxter var högst i Gotlands och Malmöhus län med 85 % respektive 64 % av den totala frilandsarealen. Antalet företag i landet som odlade köksväxter var 1993 ca 1 630.

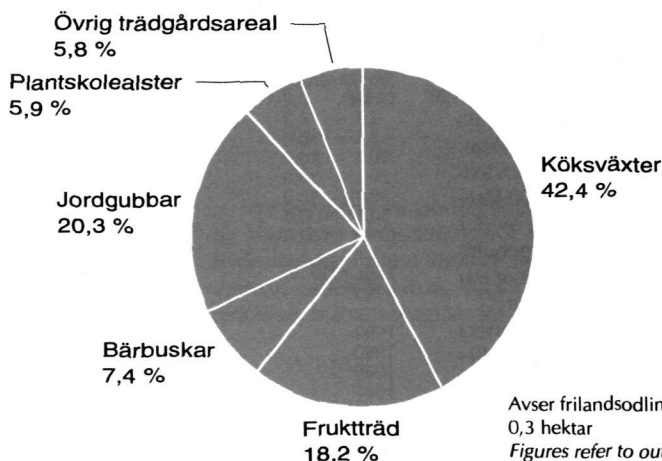
Vid en jämförelse över tiden för olika växtslag kan noteras att arealerna för fruktträd har ökat under det senaste året med ca 100 hektar. Arealen för jordgubbsodling har ökat med mer än 200 hektar från föregående år.

Jämförelser av resultat från lantbruksregistreringarna i juni varje år och trädgårdsräkningar/inventeringar (senast avseende 1993 respektive 1990) bör ske med viss försiktighet beroende på olikheter i undersökningsförfarande och undersökningstidpunkt. I trädgårdsräkningarna insamlas uppgifter från företag med odling i växthus genom intervjuer. Uppgifter om utnyttjade arealer vid dessa räkningar/inventeringar avser helt kalenderår och skall lämnas med noggrann specificering på olika växtslag. För frilandsodlingen har både antalet företag och arealen för frilandsodling varit lägre vid trädgårdsundersökningarna än vid lantbruksregistreringarna. Detta kan till viss del förklaras av att man vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna har säkrare underlag för att utesluta arealer för husbehovsodling. För ytterligare jämförelser, bl.a. av växthusytorna se J 10 SM 9403.

Tabell 8.2**Frilandsareal för olika trädgårdsväxter 1993. Hektar***Outdoors cultivation for horticultural plants in 1993. Hectares*

Område	Köksväxter	Fruktträd	Bärbuskar	Jordgubbar	Plant-skolealster	Övriga trädgårdsväxter	Summa
<i>Län</i>							
Stockholms	94,1	35,8	26,3	107,8	10,3	22,9	297,2
Uppsala	29,0	10,5	4,6	38,7	3,9	22,4	109,1
Södermanlands	45,4	17,7	24,5	59,8	9,8	14,9	172,1
Östergötlands	300,8	7,7	17,1	173,0	26,6	31,8	557,0
Jönköpings	23,4	86,2	77,3	82,2	23,9	13,6	306,6
Kronobergs	24,1	51,9	11,2	57,3	19,9	7,2	171,6
Kalmar	432,5	16,2	15,2	247,0	22,9	71,1	804,9
Gotlands	541,6	31,9	5,4	25,7	12,9	18,9	636,4
Blekinge	128,8	110,6	7,3	323,2	33,0	43,0	645,9
Kristianstads	981,2	1 668,3	138,0	306,3	91,2	217,2	3 402,2
Malmöhus	1 765,2	392,2	34,1	155,2	241,0	173,9	2 761,6
Hallands	381,4	31,9	25,6	167,1	131,4	48,2	785,6
Göteborg o Bohus	33,2	2,4	16,6	118,8	17,1	12,5	200,6
Älvsborgs	36,5	1,8	8,4	113,2	27,8	12,5	200,2
Skaraborgs	340,6	10,7	114,7	141,3	51,3	9,9	668,5
Värmlands	81,5	..	28,9	128,5	13,0	..	267,8
Örebro	263,6	..	33,9	126,9	15,9	10,4	450,7
Västmanlands	23,8	..	11,1	55,7	12,8	4,1	107,5
Kopparbergs	64,2	..	67,9	63,2	6,7	..	213,2
Gävleborgs	50,6	..	2,2	80,4	1,8	..	140,1
Västernorrlands	35,6	..	36,0	59,4	3,2	4,6	138,8
Jämtlands	11,7	..	23,8	57,1	5,1	..	100,3
Västerbottens	32,4	..	15,7	34,3	13,2	8,4	104,0
Norrbottens	38,8	..	261,1	44,9	7,6	6,7	359,1
<i>Hela riket</i>							
1993	5 760,0	2 479,2	1 006,9	2 767,0	802,3	785,6	13 601,0
1992	5 735,9	2 369,6	1 018,6	2 535,7	851,1	643,1	13 154,0
1990	5 624,5	2 495,7	1 049,3	2 507,1	912,5	725,2	13 314,3
1989	5 782,5	2 958,2	1 057,0	2 417,4	839,5	635,5	13 690,1
1987	6 027,4	3 222,2	1 142,3	2 381,2	868,4	821,4	14 462,9
1986	5 960,9	3 198,5	1 133,6	2 334,2	952,9	832,2	14 412,3

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 8.3**Frilandsarealens användning för olika slag av trädgårdsväxter 1993***Outdoors cultivation of horticultural plants in 1993*

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Trädgårdsräkningar/inventeringar

Trädgårdsräkningar (som genomförts 1972, 1977, 1982, 1988 och 1994) syftar till att ge en mer utförlig information om trädgårdsodlingen än vad som är möjligt att erhålla vid juniinsamlingen för LBR. För frilandsodlingen erhålls bl.a. skördeuppgifter och en ökad detaljspecifiering av olika växtslag.

Trädgårdsinventeringar (som genomförts 1985 och 1991) skiljer sig från trädgårdsräkningar främst genom att uppgiftsinsamlingen inte innefattar uppgifter om teknisk utrustning m.m.

Trädgårdsräkningar/inventeringar avses i fortsättningen ske växelvis så att en undersökning genomförs vart tredje år.

Trädgårdsräkningen 1994, innehåll och genomförande

Uppgifterna insamlades med stöd av lagen SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCB-FS 1994:1.

Uppgifter inlämnades om odlingen av olika växtslag i växthus och bänkgård samt på friland under 1993. Vidare infordrades uppgifter om växthusinventarier, energiförbrukning för växthusproduktion, maskiner, lagerlokaler, antal sysselsatta, försäljning, försäljningskanaler, investeringar och kostnader.

Uppgifterna för frilandsföretagen inhämtades genom postenkät, medan växthusföretagen lämnade uppgifter vid intervjuer.

Räkningen visar att 4 200 företag under 1993 hade trädgårdsodling. Odling i växthus eller bänkgårdar förekom vid 1 500 företag, medan 3 300 företag bedrev trädgårdsodling på friland.

Bortfallet var 94 företag. Någon bortfallskorrigerig utfördes inte.

Tabell 8.4**Odlingen av olika trädgårdsväxter på friland 1993**

Outdoors cultivation of horticultural plants in 1993

Avser frilandsodlingar om minst 0,3 hektar.

Figures refer to outdoors cultivations of at least 0.3 hectares.

Växtslag	Areal, hektar	Skörd, ton	Antal företag ¹
Köksväxter			
Gurka	300,8	7 737	319
Blomkål	346,5	4 708	256
Vitkål	508,3	23 829	387
Salladskål	178,2	4 141	146
Matlök	725,3	23 999	459
Purjolök	126,9	2 382	291
Morötter	1841,1	80 349	802
Rödbetor	306,5	11 609	314
Isbergssallat	643,4	10 071	291
Annan sallat	19,0	796 ¹	83
Majs	139,9	304	157
Kålrotter	217,6	6 173	283
Övriga köksväxter	903,6	..	641
Summa köksväxter	6 257,3	..	1 693
Frukt			
Äpple	1 822	17 562	398
Päron	248	2 593	179
Plommon	141	503	173
Körsbär	123	54	77
Summa frukt	2 334	..	460
Bär			
Jordgubbar	2 565,0	11 071	994
Hallon	86,4	123	182
Svarta vinbär	768,3	854	321
Övriga bär	19,7	8	49
Summa bär	3 439,4	..	1 249
Blommor	89,0	..	200
Plantskolor	740,1	..	230

1) Annan sallat redovisas i 1 000 styck.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Uppgifter om frilandsodling från trädgårdsräkningen 1994 som avsåg odlingen under 1993, redovisas i tabell 8.4. Bland köksväxterna var arealen morötter störst följt av matlök. Bland "Övriga köksväxter" svarade spenat för den största arealen, ca 211

hektar. Äpplen respektive jordgubbar svarade för de största arealerna av frukt respektive bär. Det enskilda växtslag som var mest frekvent var jordgubbar, som odlades på 994 företag. Därefter följde morötter, som odlades på 802 företag.

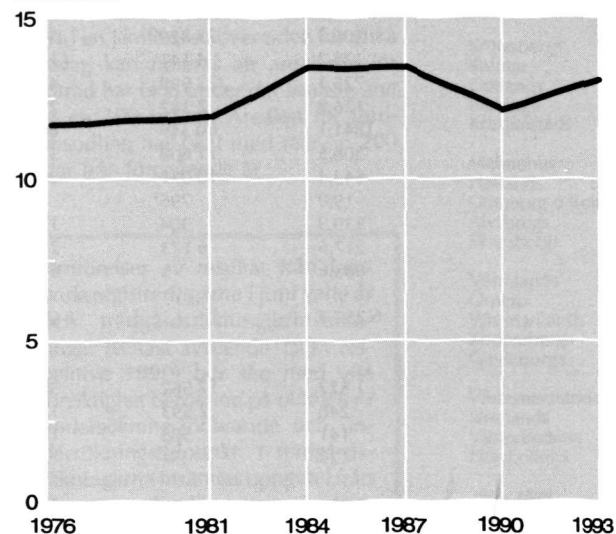
Frilandsodlingen 1976–1993

Diagram 8.5 visar frilandsarealens utveckling sedan 1976 i hela riket.

Diagram 8.5**Frilandsarealen under 1976–1993**

Areas for outdoors cultivation 1976–1993

Areal,
tusental ha

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.6**Frilandsodlingens omfattning under 1976, 1981, 1984, 1987, 1990 och 1993**

Outdoors cultivation in 1976, 1981, 1984, 1987, 1990 and 1993

	1976	1981	1984	1987	1990	1993
Köksväxter						
areal, hektar	5 180	5 398	6 412	6 235	5 790	6 257
antal företag	2 601	2 022	2 448	2 321	1 825	1 693
Frukt						
areal, hektar	3 387	3 039	3 110	3 116	2 390	2 334
antal företag	811	620	623	558	503	460
Bär						
areal, hektar	2 026	2 562	2 991	3 240	3 139	3 439
antal företag	1 699	1 285	1 458	1 429	1 236	1 249
Snittblommor						
areal, hektar	169	92	87	73	65	89
antal företag	1 082	267	231	200	156	200
Plantskola						
areal, hektar	965	750 ¹	793 ²	737 ³	706 ⁴	740 ⁵
antal företag	636	327	310	303	246	230

1) Här medräknas inte odling i container på ca 30 ha vid 65 företag.

2) "- 45 ha vid 94 företag.

3) "- 37 ha vid 85 företag.

4) "- 40 ha vid 84 företag.

5) "- 46 ha vid 83 företag.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

I tabell 8.6 redovisas vissa resultat för odlingen på friland enligt trädgårdsräkningarna 1977, 1982, 1988 och 1994 samt trädgårdsinventeringarna 1985 och 1991.

Resultaten visar en ökning av arealen köksväxter och plantskoleväxter under de senaste tre åren. Bärarealen har också ökat med ca 10 procent under samma period. Antalet företag som odlar frukt har minskat med 43 företag eller ca 9 procent, medan fruktarealen har varit nästan densamma under de senaste tre åren.

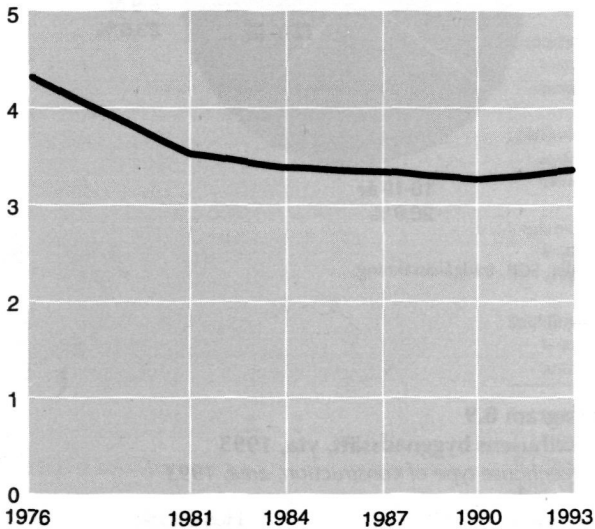
Växthusytans användning

I tabell 8.7 redovisas uppgifter om odlingen i växthus 1993 enligt trädgårdsräkningen 1994. Köksväxtodlingen dominerades av annan sallat/kruksallat, tomater och gurka. Bland snittblommorna används nära hälften av arealen för odling av rosor. Bland lökblommorna var tulpaner helt dominerande.

Diagram 8.7**Växthusytan under 1976–1993**

Areas of greenhouses 1976–1993

Miljoner m²

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Tabell 8.7**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1993**

Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames in 1993

Växtslag	Utnyttjad yta, m ²	Skörd, 1 000 st.	Antal företag ²
<i>Köksväxter</i>			
Tomater	637 970	18 889 ¹	429
Gurka	590 575	20 045 ¹	357
Melon	20 151	114 ¹	50
Annan sallat/Kruksallat	710 507	14 243	50
Övriga köksväxter	89 029	–	90
Summa köksväxter	2 048 232	–	607
<i>Snittblommor</i>			
Rosor	116 165	16 676	33
Krysanthemum	88 142	2 176	155
Alstroemia	23 539	1 830	12
Övriga snittblommor	38 477	3 390	69
Summa snittblommor	266 323	24 072	211
<i>Krukväxter</i>			
Begonia	..	8 802	347
Krysanthemum	..	4 419	60
Cyklamen	..	1 811	220
Julstjärna	..	7 155	351
Pelargon	..	11 232	673
Saint paulia	..	3 433	47
Impatiens	..	1 628	282
Gröna växter	..	1 930	188
Övriga krukväxter	..	9 426	397
Summa krukväxter	..	49 835	765
<i>Lökblommor</i>			
Tulpaner	..	107 368	380
Narcisser	..	6 075	346
Hyacinter	..	10 323	417
Övriga lökblommor	..	3 153	256
Summa lökblommor	..	126 919	487
<i>Övrigt</i>			
Utplanteringsväxter	..	68 487	916
Sticklingar eller plantor för vidare kultur	..	180 675	709

1) Tomater, gurka, melon och isbergssallat redovisas i ton, övriga växtslag i 1 000 st.

2) Mer än ett slag av odling kan förekomma vid samma företag varför summan av antalet företag med olika slag av odling i regel överstiger totala antalet.

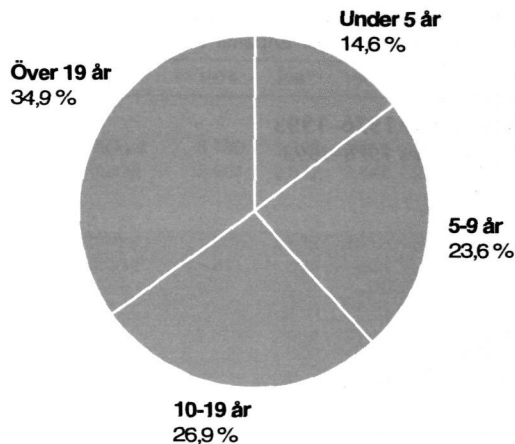
Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Växthusens byggnadsmaterial och ålder

Den totala växthusytan vid företag med minst 200 kvadratmeter växthusyta var den 31 december 1993 3 357 000 kvadratmeter. Växthusytan med uppvärmning (både under glas och plast) utgjorde i december 1993 drygt 93 % av den totala växthusytan.

Uppgift om växthusens ålder och byggnadssätt under 1993 visas i diagram 8.8 och 8.9. Uppgifterna insamlades vid 1994 års trädgårdsräkning.

Diagram 8.8
Växthusens ålder, yta, 1993
Greenhouse age, area, 1993

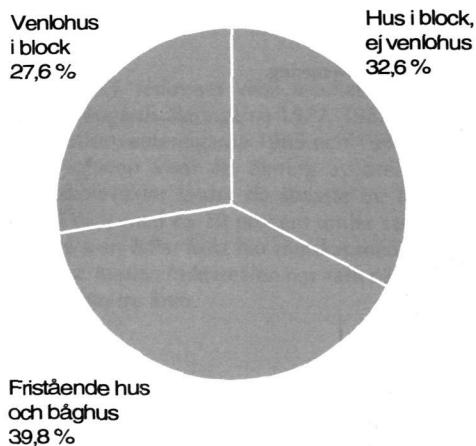

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Växthusens inventarier

Uppgifterna om växthusinventarier i december 1993 visade att ungefär 23 % respektive 34 % av den totala växthusytan är utrustade med assimilationsbelysning respektive skugg- och energiväv. Dessutom fanns det en rullbordyta och en mobil bordyta på 843 000 kvadratmeter (ca 25 % av den totala växthusytan) under 1993.

Diagram 8.9
Växthusens byggnadssätt, yta, 1993
Greenhouse type of construction, area, 1993

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Odlingen i växthus 1976–1993

Av tabell 8.10 framgår att antal företag med odling av köksväxter, krukväxter, lökblommor, utplanteringsväxter samt sticklingar och småplantor i växthus har ökat under de senaste tre åren. Den odlade ytan av köksväxter har också ökat liksom produktionen av krukväxter, lökblommor, utplanteringsväxter samt sticklingar och småplantor. Antal företag och produktionen av snittblommor har däremot minskat under samma period.

Tabell 8.10**Odlingen av olika trädgårdsväxter i växthus och bänkgård 1976–1993***Cultivation of horticultural plants in greenhouses and frames 1976–1993*

	1976	1981	1984	1987	1990	1993
Köksväxter						
yta, 1 000 m ²	2 012	1 704	1 580	1 562	1 774	2 048
antal företag	1 368	829	739	641	566	607
Snittblommor						
yta, 1 000 m ²	1 325	675	534	399	309	266
antal företag	935	541	424	341	228	211
Krukväxter						
kvantitet, 1 000 st	31 049	35 361	37 384	46 719	46 347	49 835
antal företag	1 284	933	834	812	697	765
Lökblommor						
kvantitet, 1 000 st	180 740	161 033	130 602	133 880	122 488	126 919
antal företag	1 200	789	641	587	467	487
Utplanteringsväxter						
kvantitet, 1 000 st	68 777	57 932	51 672	60 229	53 410 ³	68 487
antal företag	.. ¹	.. ¹	.. ¹	970	846	916
Sticklingar och småplantor						
kvantitet, 1 000 st	28 452	60 305	61 699	111 074	117 605	180 675
antal företag	259	.. ²	.. ²	586	326	709

1) Uppgiften ej tillgänglig för utplanteringsväxter totalt.

2) Uppgiften ej tillgänglig för sticklingar och småplantor totalt.

3) Uppgiften stämmer inte med motsvarande uppgift i J 10 SM 9103, där räknades felaktigt en del skogsplantor som utplanteringsväxter.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

Växthusytor 1976–1993

Av tabell 8.11 framgår växthusytans fördelning på växthustyper vid trädgårdsräkningarna/inventeringarna. Vid en jämförelse mellan de två senaste trädgårdsundersökningarna avseende 1990 och 1993 framgår att ytan i växthus av glas utan uppvärmning har minskat, medan ytan i växthus av plast med och utan uppvärmning har ökat.

Vid klassificeringen efter växthustyp tas ingen hänsyn till isolermaterialets beskaffenhet. Till växthus av plast räknas plastfoliehus och hus av korrugerad plast.

Annan publicering

Uppgifter om trädgårdsodlingen enligt LBR i juni publiceras i SCB, Statistiska meddelanden, serie J, senast J 10 SM 9402. Uppgifter från trädgårdsinventeringen 1991 har publicerats i J 10 SM 9103 och från trädgårdsräkningen 1994 i J 10 SM 9403.

Tabell 8.11**Växthusytan 1976–1993. 1 000 m²***Areas of greenhouses 1976–1993*

Typ av växthus	1976	1981 ¹	1984 ¹	1987 ¹	1990 ¹	1993
Växthus av glas²						
med uppvärmning	3 718	3 010	2 761	2 865	2 777	2 897
utan uppvärmning	249	167	333	212	201	99
Växthus av plast						
med uppvärmning	267	285	167	177	192	238
utan uppvärmning	72	73	101	81	104	115
Totalt	4 306	3 535	3 362	3 335	3 274	3 350

1) Avser företag med minst 200 m² växthusyta.

2) Hit räknas också andra material. Polykarbonat räknades 1981 som plast men 1984 som glas.

Källa: SCB, trädgårdsräkning/inventering.

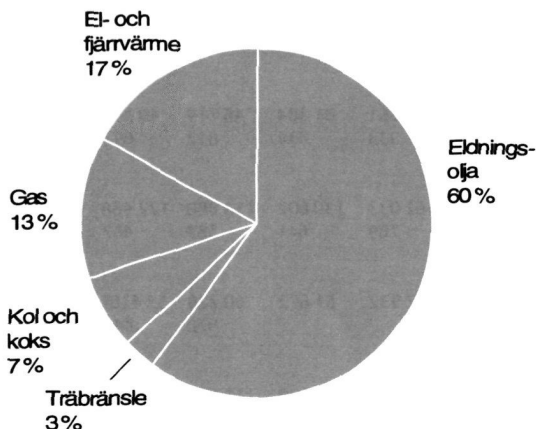
Energiförbrukning för växthusproduktion

Uppgifterna om energiförbrukning för växthusens uppvärmning och belysning under 1993 visas i diagram 8.12. Enligt diagrammet användes eldningsolja mest.

Diagram 8.12

Energiförbrukning¹ för växthus under 1993 i procent efter energikälla

Consumption of fuel in greenhouses production in 1993

1) Omräknad till MWh.

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

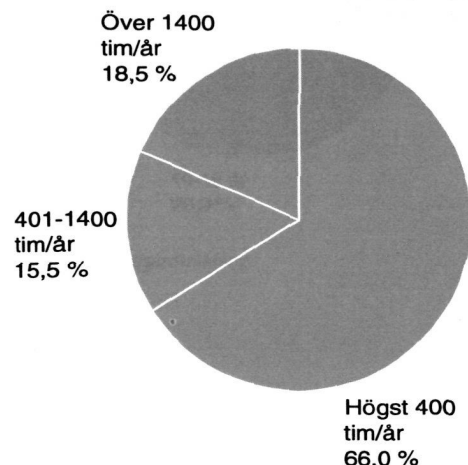
Antal sysselsatta

Uppgifterna visar att antal personer (över 15 år) som är sysselsatta på trädgårdsföretagen under 1993 var 15 600 personer. Av diagram 8.13 framgår att över 80 % av alla sysselsatta var deltidssysselsatta. 15 % av antalet trädgårdsföretag har inte lämnat uppgifter om sysselsättningen.

Diagram 8.13

Sysselsatta på trädgårdsföretag 1993 i procent efter antal arbetstimmar

Number of employees according to number of working hours in 1993

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Försäljning och investeringar

I tabell 8.14 redovisas uppgifter om antalet växthus- respektive frilandsföretag fördelade efter försäljningssumma under 1993. Av tabellen framgår att 44 % av växthusföretagen respektive 90 % av frilandsföretagen (som redovisat försäljning) har en försäljningssumma på högst 0,5 miljon kronor per år.

I tabell 8.15 redovisas uppgifter om växthus- respektive frilandsföretagens försäljningskanaler 1993. Ca. 66 % av växthusföretagen och 54 % av frilandsföretagen sålt huvuddelen av sina produkter via konsumentled d.v.s. hemförsäljning, egen butik, torghandel m.m. Investeringarna för växthusföretag uppgick 1993 till 107 miljoner kronor

Maskiner, lagerlokaler och lökhus

Antalet traktorer som huvudsakligen används i trädgårdsodlingen var i december 1993 drygt 3 600. Antalet planteringsmaskiner samt kruk- och såmaskiner var 900 respektive 660 vid samma tidpunkt.

I december 1993 omfattade lagerlokaler med och utan kylanläggning 853 000 kubikmeter och lökhus för blomsterlök 144 000 kubikmeter.

Tabell 8.14

Antal företag fördelade efter storleken på försäljningssumma 1993

Number of enterprises according to their sales in 1993

Typ av företag	Försäljningssumma, miljoner kronor					Uppgift saknas	Totala antalet företag
	Högst 0,5	0,5-1,0	1,1-2,0	2,1-4,0	Över 4,1		
Växthusföretag	621	304	203	162	107	57	1 454
Frilandsföretag	1 773	101	54	36	8	788	2 760

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

Tabell 8.15

Antal företag fördelade efter försäljningskanal 1993

Number of enterprises according to their way of selling in 1993

Typ av företag	Minst 95 % försäljning till livsmedelsindustri	Minst 95 % försäljning till färskvarumarknaden				Övriga företag	Summa företag som redovisat försäljning	Uppgift saknas
		Upp-sam-lande handel	Distri-bue-rande handel	Detalj-handel	Kon-sument-led			
Växthusföretag	2	394	405	563	917	10	1 402	52
Frilandsföretag	137	844	344	422	990	101	2 086	674

Källa: SCB, trädgårdsräkning.

9 Husdjur

I kapitel 9 redovisas statistik över antal husdjur och antal företag med husdjur av olika slag. I respektive avsnitt lämnas även uppgifter om kontrollverksamheten samt slakt.

Statistiken över antal husdjur har sedan 1968 erhållits från lantbruksregistret. Årligen insamlas uppgifter från företag med mer än 2 hektar åkermark. Dessutom inhämtas uppgifter från företag med mindre än 2 hektar åkermark och djurbesättningar. T.o.m. 1993 gällde minimigränser för att djur vid företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar åkermark skulle medräknas (minst 50 mjölkkor, minst 250 nötkreatur, minst 500 får inklusive lamm, minst 250 svin eller minst 1 000 höns inklusive kycklingar). Lantbruksregistret beskrivs närmare i bilaga 3.

Nötkreatur

Antal, besättningar

Uppgifter om antal nötkreatur erhålls årligen genom lantbruksregistret.

Den 9 juni 1994 fanns 90 500 företag med mer än 2 hektar åkermark eller med djurbesättningar. Mjölkcor fanns vid 19 000 av dessa företag (21 %) och nötkreatur vid 44 000 företag (49 %). Antalet nötkreatur vid företag med högst 2,0 hektar åkermark utgör 1994 ca 0,3 % av totala antalet nötkreatur.

Det har skett en snabb omstrukturering inom mjölkproduktionen. Under den senaste tioårsperioden har antalet mjölkcorbesättningar minskat från ca 37 000 till 19 000, samtidigt har antalet mjölkcor minskat med 22 % från 656 000 till 509 000. Se även diagram 9.1

Minskningen av antalet mjölkcor har främst skett mellan åren 1985 och 1987 och mellan åren 1990 och 1991. Minskningen mellan åren 1985 och 1987 sammanhänger med tvåprissystemet på mjölk och införandet av avgångsersättning till äldre mjölkproducenter. Under den perioden minskade många sina besättningar, medan nedgången i antalet mjölkcor mellan 1990 och 1991 berodde på att ett stort antal företag upphörde med mjölkproduktion. En del av dessa företag övergick till köttproduktion. Dessutom var det många företag som tidigare saknat djur som skaffade köttcor. Även mellan de två senaste åren har antalet mjölkcor minskat något mer än under de senaste åren. Förändringen har sannolikt påverkats av att djurbidrag inte utgått till mjölkcor 1994.

Antalet kor för köttproduktion som ökade mycket kraftigt mellan 1990 och 1992 har ökat årligen sedan dess även om ökningstakten avtagit. Ökningen sammanhänger med den pågående omställningen inom jordbruket. Tre fjärdedelar av den areal som ställts om till annat än livsmedelsproduktion har ställts om till extensivt bete och därmed krävs betande djur.

Övergången till köttproduktion är mindre tydlig i norra Sverige samt södra och mellersta Sveriges skogsbygder där den potentiella omställningsarealen varit mindre.

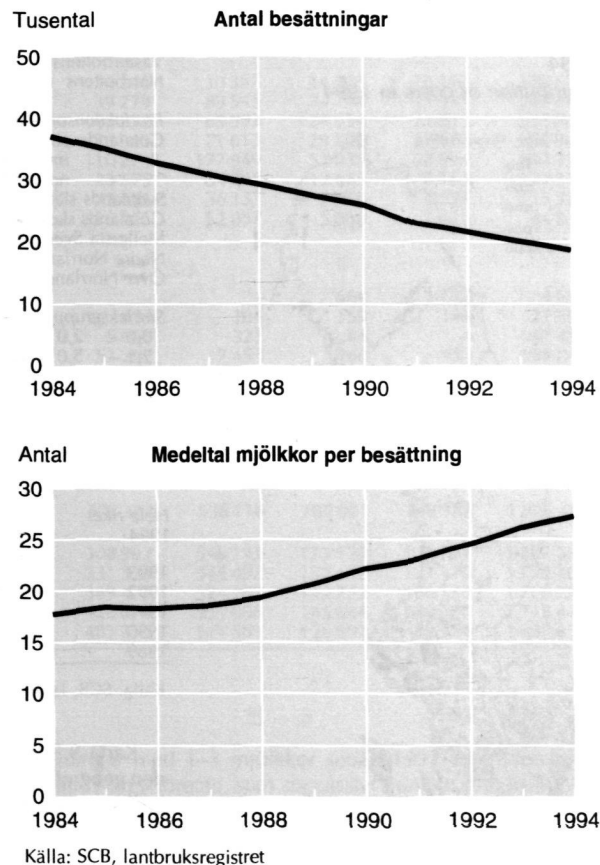
Kapitel 9 innehåller information om

- Nötkreatur
- Får
- Svin
- Höns och kycklingar
- Biodling, getter, pälsdjursskötsel, rennäring och hästar

Diagram 9.1

Antal mjölkcorbesättningar och medelbesättningens storlek 1984–1994

Number of milk cow stocks and average size of stock 1984–1994

Källa: SCB, lantbruksregistret

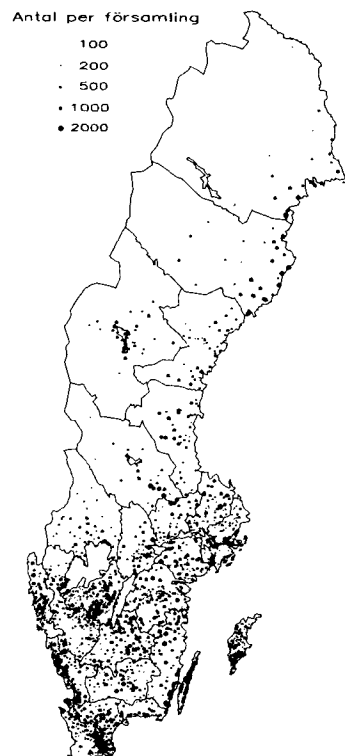
Av tabell 9.2 framgår bl.a. att antalet mjölkkor vid företag med högst 2,0 hektar åkermark utgör 0,2 % av det totala antalet mjölkkor. Vidare framgår att närmare en tredjedel av mjölkkena finns i Götalands skogsbygder. I Norrland återfinns en sjundedel av Sveriges mjölkkor.

Även "kotätheten" uttryckt i antalet mjölkkor per hektar åker är högst i Götalands skogsbygder (30 kor/100 hektar). Övre Norrland har den näst högsta kotätheten (25 kor/100 hektar), medan slättbygden ligger lägst. På motsvarande sätt har medelstora företag, mellan 20 och 50 hektar, den högsta kotätheten.

Vidare framgår att antalet kor för köttproduktion har ökat kraftigt den senaste femårsperioden. Ökningen sammanhänger framför allt med den pågående omställningen av jordbruket. Arealen extensivt bete uppgick den 9 juni 1994 till 129 000 hektar.

Karta 9.3 Mjölkornas geografiska fördelning 1994

Distribution of cows in 1994

Tabell 9.2
Antal nötkreatur 1994
Number of cattle in 1994

Område	Nötkreatur		Kvigor, tjurar och stutar 1 år och däröver	Kalvar under 1 år	Summa
	Kor	För mjölk- produk- tion	För upp- födning av kalvar		
Län					
Stockholms	8 189	4 360	8 985	10 588	32 122
Uppsala	18 622	6 769	19 104	21 562	66 057
Södermanlands	18 987	7 059	21 040	22 591	69 677
Östergötlands	32 545	11 897	37 459	40 965	122 866
Jönköpings	36 703	10 271	39 259	40 819	127 052
Kronobergs	17 875	7 565	22 652	22 544	70 636
Kalmar	44 155	10 188	43 877	45 360	143 580
Gotlands	19 599	4 688	23 935	21 836	70 058
Blekinge	7 661	5 148	10 374	11 274	34 457
Kristianstads	34 346	20 475	49 651	47 636	152 108
Malmöhus	26 067	17 376	37 984	35 576	117 003
Hallands	28 444	9 074	34 935	34 615	107 068
Göteborgs o Bohus	13 717	4 786	15 527	15 461	49 491
Älvsborgs	33 524	10 113	35 525	38 599	117 761
Skaraborgs	45 034	14 573	51 816	57 280	168 703
Värmlands	15 568	3 488	14 111	16 805	49 972
Örebro	14 553	4 011	14 283	16 913	49 760
Västmanlands	10 718	4 185	10 725	13 510	39 138
Kopparbergs	13 602	2 284	11 442	13 124	40 452
Gävleborgs	15 401	2 222	14 486	15 646	47 755
Västernorrlands	12 269	1 260	10 467	11 533	35 529
Jämtlands	12 866	1 531	10 680	11 718	36 795
Västerbottens	18 616	937	14 919	17 106	51 578
Norrbottnens	10 370	318	7 675	8 508	26 871
Produktionsområden					
Götalands södra slättbygder	31 196	13 410	42 449	41 520	128 575
" mellanbygder	77 378	27 812	93 436	91 022	289 648
" norra slättbygder	60 007	20 152	66 840	78 308	225 307
Svealands slättbygder	71 295	25 849	74 158	85 603	256 905
Götalands skogsbygder	161 671	61 563	189 789	190 369	603 392
Mellersta Sveriges skogsbygder	36 879	9 811	35 888	39 661	122 239
Nedre Norrland	39 654	4 432	34 202	37 305	115 593
Övre Norrland	31 351	1 549	24 149	27 781	84 830
Storleksgrupp, hektar åkermark					
0,0 – 2,0	1 103	682	1 256	1 609	4 650
2,1 – 5,0	1 390	5 015	7 737	7 450	21 592
5,1 – 10,0	6 395	13 988	23 352	23 697	67 432
10,1 – 20,0	34 385	29 041	61 511	63 105	188 042
20,1 – 30,0	56 238	24 321	67 630	69 842	218 031
30,1 – 50,0	138 844	30 553	131 607	138 666	439 670
50,1 – 100,0	180 219	32 705	169 879	177 668	560 471
Över 100,0	90 857	28 273	97 939	109 532	326 601
Hela riket					
1994	509 431	164 578	560 911	591 569	1 826 489
1993	524 520	153 555	548 620	580 671	1 807 366
1992	525 948	135 791	565 463	548 100	1 775 302
1991	528 212	97 653	543 418	537 495	1 706 778
1990	576 409	74 544	543 458	524 032	1 718 443
1989	568 857	64 199	533 296	521 298	1 687 650

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Karta 9.3 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av mjölkkor. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickar-

nas storlek är proportionell mot antalet djur inom församlingen. I teckenförklaringen visas exempel på prickstorlekar.

Tabell 9.4

Antal nötkreatur efter mjölkkobesättningarnas storlek 1994

Number of cattle by size of stocks of milk cows in 1994

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor							Summa
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	Över 74	
<i>Län</i>								
Stockholms	13 734	106	239	3 851	8 489	3 058	2 645	32 122
Uppsala	23 912	138	728	10 430	20 110	6 269	4 470	66 057
Södermanlands	24 466	56	187	5 913	19 600	9 905	9 550	69 677
Östergötlands	44 274	174	664	13 327	35 144	15 601	13 682	122 866
Jönköpings	40 123	491	1 780	25 519	41 837	11 262	6 040	127 052
Kronobergs	27 369	284	1 465	12 977	20 936	5 811	1 794	70 636
Kalmar	36 930	280	1 466	18 083	51 896	19 743	15 182	143 580
Gotlands	18 287	217	662	14 343	24 609	8 798	3 142	70 058
Blekinge	15 861	338	394	6 849	8 249	1 531	1 235	34 457
Kristianstads	65 259	561	1 710	19 495	34 474	13 347	17 262	152 108
Malmöhus	52 510	81	680	13 024	26 430	10 544	13 734	117 003
Hallands	35 994	340	1 512	16 633	32 186	12 103	8 300	107 068
Göteborgs o Bohus	18 950	204	1 639	11 036	12 222	3 871	1 569	49 491
Älvsborgs	44 061	437	2 786	23 673	32 312	9 667	4 825	117 761
Skaraborgs	61 007	281	1 417	18 685	54 087	18 368	14 858	168 703
Värmlands	16 609	247	1 312	8 285	10 778	6 227	6 514	49 972
Örebro	16 251	186	551	6 778	15 017	5 126	5 851	49 760
Västmanlands	15 481	25	260	4 675	11 025	3 574	4 098	39 138
Kopparbergs	10 507	175	1 546	9 155	12 517	4 926	1 626	40 452
Gävleborgs	12 652	281	1 710	13 348	15 283	2 522	1 959	47 755
Västernorrlands	9 003	237	1 958	11 110	8 950	2 322	1 949	35 529
Jämtlands	8 223	309	1 576	11 836	11 536	2 637	678	36 795
Västerbottens	9 257	302	2 491	17 244	17 807	3 473	1 004	51 578
Norrbottnens	3 560	111	1 188	7 035	12 622	1 336	1 019	26 871
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	49 701	220	803	14 346	30 357	14 807	18 341	128 575
" mellanbygder	93 781	815	2 489	39 229	89 545	34 744	29 045	289 648
" norra slättbygder	83 539	336	2 006	25 258	65 993	24 954	23 221	225 307
Svealands slättbygder	94 660	472	2 019	30 661	71 613	29 808	27 672	256 905
Götalands skogsbygder	221 474	2 288	10 439	110 279	177 949	52 039	28 924	603 392
Mellersta Sveriges skogsbygder	39 312	379	2 660	23 575	34 465	12 685	9 163	122 239
Nedre Norrland	27 718	803	4 941	33 481	36 137	7 916	4 597	115 593
Övre Norrland	14 095	548	4 564	26 475	32 057	5 068	2 023	84 830
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>								
0,0 - 2,0	2 238	-	-	-	-	664	1 748	4 650
2,1 - 5,0	18 725	561	1 410	424	164	159	149	21 592
5,1 - 10,0	54 603	1 031	6 344	5 068	323	63	-	67 432
10,1 - 20,0	114 403	1 675	12 601	51 297	7 453	160	453	188 042
20,1 - 30,0	93 000	990	5 155	79 733	36 296	1 526	1 331	218 031
30,1 - 50,0	121 529	676	2 930	115 349	180 538	16 094	2 554	439 670
50,1 - 100,0	124 281	918	1 387	48 436	268 201	95 207	22 041	560 471
Över 100,0	95 501	10	94	2 997	45 141	68 148	114 710	326 601
<i>Hela riket</i>								
1994	624 280	5 861	29 921	303 304	538 116	182 021	142 986	1 826 489
1993	598 602	9 618	34 072	308 992	546 193	173 128	136 761	1 807 366
1992	564 177	16 648	39 362	331 336	545 497	157 112	121 170	1 775 302
1991	502 156	15 012	46 976	369 477	524 207	142 771	106 179	1 706 778
1990	424 845	13 249	53 233	428 074	551 008	145 664	102 370	1 718 443
1989	398 624	13 659	63 208	483 712	511 581	126 892	89 974	1 687 650

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Under hela 1980-talet skedde en omfördelning av antalet nötkreatur från mindre besättningar till större. Strukturomvandlingen mot allt större besättningar har fortsatt även under 1990-talet. Den kraftiga minskningen av antalet nötkreatur i

besättningar med 1-3 mjölkkor sedan 1992 sammanhänger med att många företag, som successivt minskat antalet mjölkkor i besättningen, nu helt övergått från mjölk- till köttproduktion.

Tabell 9.5**Antal mjölkcor efter enskilda företagens ålder och efter besättningsstorlek 1994***Number of milk cows by age of holders and by size of stocks in 1994*

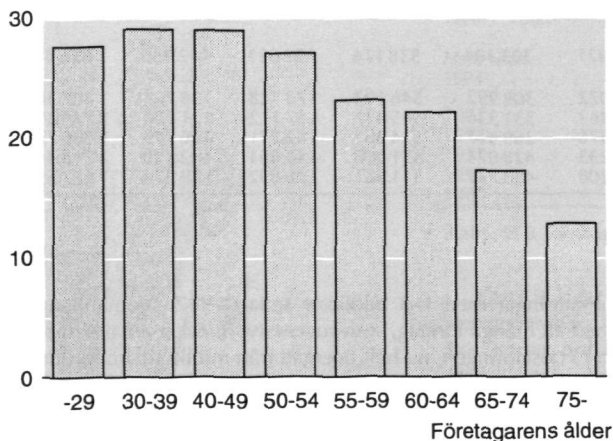
Företagarekategori; ålder	Besättningsstorlek, antal mjölkcor							Summa
	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
<i>Enskilda företagare</i>								
Under 30 år	16	209	4 471	8 459	2 127	511	450	16 243
30-39 år	53	1 002	21 750	49 252	14 545	3 363	1 870	91 835
40-49 år	104	2 160	37 235	71 768	22 098	7 130	7 137	147 632
50-54 år	75	1 577	18 780	28 375	9 497	3 412	3 063	64 779
55-59 år	80	1 823	19 926	24 273	5 144	1 634	1 343	54 223
60-64 år	102	1 996	14 705	16 619	3 679	1 525	1 272	39 898
65-74 år	364	3 017	10 582	10 322	3 180	752	1 057	29 274
Över 74 år	161	897	2 011	1 096	503	179	277	5 124
Okänd ålder	-	6	14	-	-	-	-	20
<i>Övriga företagarekategorier¹</i>	36	282	2 900	17 279	14 784	8 839	16 283	60 403
<i>Summa 1994</i>	991	12 969	132 374	227 443	75 557	27 345	32 752	509 431
1993	1 595	14 668	139 455	236 778	73 549	26 237	32 238	524 520
1992	2 463	17 215	150 631	237 354	67 143	22 175	28 967	525 948
1991	2 593	20 870	169 271	230 593	60 870	19 234	24 781	528 212
1990	2 710	25 218	198 372	245 115	62 243	17 820	24 931	576 409
1989	3 012	29 999	221 217	224 258	53 252	15 696	21 423	568 857

1) Inklusive okänd företagarekategori.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.5 har det totala antalet mjölkcor minskat med 67 000 djur (ca 12 %) sedan 1990. Den största minskningen skedde mellan 1990 och 1991, då antalet mjölkcor minskade med ca 48 000 djur. Företagare över pensionsåldern svarade för nästan en tredjedel av denna minskning. Samtidigt ökade antalet mjölkcor något vid besättningar där företagarna var under 30 år.

De flesta mjölkcor finns i medelstora besättningar, 26 % i besättningar med 10-24 mjölkcor och 45 % i besättningar med 25-49 mjölkcor. 34 000 mjölkcor (7 % av samtliga) återfinns vid företag där företagen är över 65 år.

Diagram 9.6**Genomsnittlig besättningsstorlek 1994 för antal mjölkcor fördelad efter enskilda företagens ålder***Number of milk cows in 1994 by age of holders*Genomsnittlig
besättningsstorlek

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.6 framgår att det är företagare mellan 30 och 49 år som har de genomsnittligt största besättningarna. Företagare över pensionsåldern har de genomsnittligt minsta besättningarna, 17 mjölkcor eller färre. Vid generationsskiftet sker ofta en nedläggning eller en utökning av mjölkproduktionen.

Annan publicering

Uppgifterna om antal husdjur är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister, senast J 20 SM 9501.

Tabell 9.7

Antal företag med nötkreatur 1994
Number of holdings with cattle in 1994

	Totala antalet företag	Antal företag med	
		Nöt- kreatur	Därav med mjölkkor
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	7 401	2 675	889
" mellanbygder	8 758	5 129	2 400
" norra slättbygder	10 563	4 287	1 871
Svealands slättbygder	12 564	5 275	2 203
Götalands skogsbygder	26 573	16 826	6 299
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 513	3 328	1 463
Nedre Norrland	9 186	3 779	1 943
Övre Norrland	6 905	2 678	1 607
<i>Hela riket</i>			
1994	90 463	43 977	18 675
1993	91 848	44 955	20 009
1992	92 234	45 739	21 467
1991	93 938	46 051	22 880
1990	96 945	47 292	25 921
1989	98 900	48 769	27 535

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Som framgår av tabell 9.7 finns det största antalet företag med nötkreatur i Götalands skogsbygder. I detta område är också andelen företag med nötkreatur högst i riket med 63 %. Andelen företag med nötkreatur 1994 var 49 % i hela riket, vilket är i stort sett oförändrat jämfört med den senaste femårsperioden.

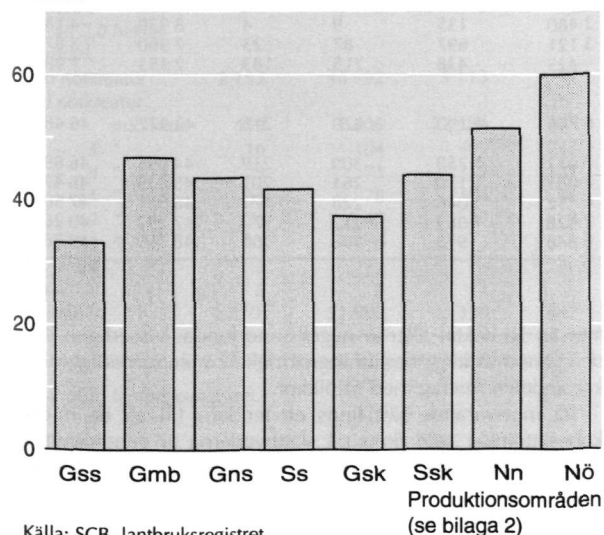
Av tabell 9.8 framgår att 35 % av företagen med nötkreatur även har andra husdjur. Ju större mjölkcorbesättning, desto ovanligare är det med andra husdjur.

Diagram 9.9

Andelen företag med mjölkcor av totala antalet företag med nötkreatur 1994. Procent

Proportion of holdings with milk cows of holdings with cattle in 1994. Per cent

Procent

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.8

Antal företag med nötkreatur och andra djurslag 1994
Number of holdings with cattle and other livestock in 1994

Slag av företag	Med en- bart nöt	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med nötkreatur</i>			
Utan mjölkcor	15 566	9 736	25 302
Med 1 – 9 mjölkcor	1 577	840	2 417
Med 10 – 24 mjölkcor	5 295	2 419	7 714
Med över 24 mjölkcor	6 357	2 187	8 544
Summa	28 795	15 182	43 977

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagram 9.9 framgår att mjölkcor fanns vid nästan 60 % av företagen med nötkreatur i Norrland. I Götalands södra slättbygder fanns mjölkcor vid endast drygt en tredjedel av företagen med nötkreatur. Detta förklaras av att den arbetskrävande mjölkproduktionen inte lämpar sig lika bra i Götalands södra slättbygder, där företagen i större utsträckning än i övriga delar av landet odlar arbetskrävande grödor, t.ex. potatis, sockerbeter och trädgårdsväxter.

Tabell 9.10**Antal företag med nötkreatur efter mjölkbesättningarnas storlek 1994***Number of holdings with cattle by size of stocks in 1994*

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal mjölkkor vid företag med nötkreatur								Summa	Företag utan nötkreatur
	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99		
<i>Län</i>										
Stockholms	469	8	16	102	109	23	6	4	737	1 144
Uppsala	794	15	46	271	262	49	13	6	1 456	1 594
Södermanlands	645	7	12	138	237	67	16	18	1 140	1 131
Östergötlands	1 210	14	32	315	425	105	28	23	2 152	1 929
Jönköpings	1 950	39	102	619	527	84	15	9	3 345	1 326
<i>Kronobergs</i>	1 496	22	90	322	266	40	5	2	2 243	1 064
Kalmar	1 376	23	75	433	621	139	31	25	2 723	1 327
Gotlands	532	13	39	295	281	59	14	1	1 234	880
Blekinge	742	9	25	178	100	11	3	2	1 070	621
Kristianstads	2 198	19	79	450	403	92	28	29	3 298	2 580
<i>Malmöhus</i>	1 676	11	37	298	310	70	25	22	2 449	3 906
Hallands	1 624	25	81	409	375	79	26	8	2 627	2 044
Göteborgs o Bohus	1 161	26	98	298	169	30	8	-	1 790	1 856
Älvsborgs	2 169	55	193	666	431	73	14	7	3 608	3 590
Skaraborgs	1 752	18	84	454	656	130	25	19	3 138	4 105
<i>Värmlands</i>	822	34	100	243	147	48	16	12	1 422	3 194
Örebro	684	13	35	178	196	35	10	11	1 162	1 682
Västmanlands	596	5	16	123	146	28	7	8	929	1 546
Kopparbergs	539	37	114	246	161	36	6	3	1 142	1 581
Gävleborgs	694	28	107	364	201	19	6	4	1 423	1 998
<i>Västernorrlands</i>	696	30	141	322	125	17	8	2	1 341	2 002
Jämtlands	536	32	103	328	162	20	1	2	1 184	1 511
Västerbottens	676	45	166	466	241	26	5	-	1 625	2 372
Norrbottens	265	17	81	196	165	10	4	1	739	1 503
<i>Produktionsområden</i>										
Götalands södra slättbygder	1 786	14	34	334	349	96	36	26	2 675	4 726
" mellanbygder	2 729	35	122	863	1 034	238	66	42	5 129	3 629
" norra slättbygder	2 416	38	118	650	807	178	43	37	4 287	6 276
Svealands slättbygder	3 072	46	128	787	917	218	59	48	5 275	7 289
Götalands skogsbygder	10 527	177	626	2 769	2 244	373	69	41	16 826	9 747
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 865	56	194	639	446	90	24	14	3 328	5 185
Nedre Norrland	1 836	90	338	944	489	59	14	9	3 779	5 407
Övre Norrland	1 071	89	312	728	430	38	9	1	2 678	4 227
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>										
0,0 - 2,0	5	-	-	-	-	4	3	5	17	344
2,1 - 5,0	2 593	126	138	14	1	1	1	-	2 874	10 793
5,1 - 10,0	5 231	164	495	206	6	1	-	-	6 103	11 702
10,1 - 20,0	6 885	154	803	1 681	116	2	1	1	9 643	9 485
20,1 - 30,0	3 635	52	271	2 145	567	12	4	2	6 688	4 115
30,1 - 50,0	3 491	29	127	2 664	2 480	135	9	4	8 939	4 188
50,1 - 100,0	2 428	18	34	952	3 121	697	87	23	7 360	3 871
Över 100,0	1 034	2	4	52	425	438	215	183	2 353	1 988
<i>Hela riket</i>										
1994	25 302	545	1 872	7 714	6 716	1 290	320	218	43 977	46 486
1993	24 946	891	2 171	8 148	7 012	1 258	309	219	44 955	46 893
1992	24 272	1 369	2 571	8 834	7 081	1 150	261	201	45 739	46 495
1991	23 171	1 395	3 121	10 007	6 912	1 046	228	171	46 051	47 503
1990	21 371	1 452	3 776	11 811	7 428	1 069	212	173	47 292	49 268
1989	21 234	1 629	4 494	13 309	6 848	918	186	151	48 769	49 784

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.10 framgår tydligt det klara sambandet mellan åkerarealens och mjölkbesättningens storlek. Bland företagen med högst 10 hektar åker är det relativt ovanligt med mjölkkor; de som har mjölkkor har i regel högst 9 kor. Bland företag med 10-50 hektar blir dels andelen företag med mjölkkor allt högre med ökande arealstorlek, dels ökar det genomsnittliga koantalet. Tendensen bland företagen med

mer än 50 hektar åker är något annorlunda. Visserligen ökar den genomsnittliga besättningsstorleken, men samtidigt minskar andelen företag med mjölkkor.

På motsvarande sätt finns en tendens till att de mjölkbesättningar som finns på slättbygden är genomsnittligt relativt stora, medan de är mindre i skogsbygden och framför allt i Norrland.

Tabell 9.11

Antal företag¹ efter storleken på besättningarna av mjölkkor respektive av suggor och galtar 1994

Number of holdings by number of milk cows and by number of sows and boars in 1994

Besättningsstorlek, antal suggor och galtar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								Summa
		0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
Utan svin	41 684	20 697	477	1 668	6 593	5 916	1 144	281	193	78 653
Med svin										
0 suggor och galtar	1 310	1 176	27	66	223	195	39	11	4	3 051
1 - 4 "	509	1 339	19	91	423	217	27	5	5	2 635
5 - 9 "	383	643	13	30	207	103	8	3	-	1 390
10 - 19 "	564	581	4	12	163	117	22	2	-	1 465
20 - 49 "	1 076	567	3	3	91	127	26	3	7	1 903
50 - "	960	299	2	2	14	41	24	15	9	1 366
Summa	46 486	25 302	545	1 872	7 714	6 716	1 290	320	218	90 463

1) Avser företag med mer än 2,0 hektar åkermark eller med djurbesättning.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.11 visar sambandet mellan mjölkko- och svinbesättningarnas storlek. Som synes finns stora besättningar av suggor och galtar framför allt vid företag utan nötkreatur.

Tabell 9.12 visar förändringarna i mjölkko- och svinbesättningarnas storlek mellan 1993 och 1994. I denna tabell ingår endast företag med minst 2,1 hektar åkermark. Företag med djurbesättningar och högst 2,0 hektar ingår sålunda inte. Det är alltså en förändringstabell för enskilda företag, med samma principiella uppbyggnad som tabellerna 2.19 och 2.20 i

Kapitel 2 om företagsstruktur. I tabellen syns tydligt att det är relativt få företag som nybildas och att det framför allt är de små besättningarna som läggs ned. Så har t.ex. 21 % av företagen som 1993 hade 4-9 mjölkkor upphört helt eller slutat med mjölkproduktionen, medan motsvarande siffra för gruppen 25-49 mjölkkor är 2 %. Vidare framgår att av företag som nybildats har endast 33 % nötkreatur, medan 46 % av samtliga företag har nötkreatur.

Tabell 9.12

Antal företag efter mjölkko- och svinbesättningarnas storlek 1993 och 1994

Number of holdings by number of milk cows in 1993 and 1994

Storleksgrupp, hektar åker; besättnings- storlek år 1993	Storleksgrupp, hektar åkermark, besättningsstorlek år 1994										Summa
	Högst	Mer än 2,0 hektar åkermark									
	2,0 hektar	Utan nötkreatur	Med nötkreatur, antal mjölkkor								
	åkermark	kreatur	0	1-3	4-9	10-24	25-49	50-74	75-99	Över 99	
Högst 2,0 hektar åkermark	.	1 152	513	9	15	10	18	6	1	2	1 726 ¹
Mer än 2,0 hektar åkermark											
Utan nötkreatur	2 153	48 692	1 113	17	11	17	15	6	1	2	52 027
Med nötkreatur											
0 mjölkkor	459	1 806	22 384	105	60	107	50	5	1	4	24 981
1 - 3 "	16	104	495	243	28	6	1	-	-	-	893
4 - 9 "	29	73	359	127	1 410	175	2	1	1	-	2 177
10 - 24 "	58	78	384	41	338	6 785	461	4	-	1	8 150
25 - 49 "	36	45	87	4	9	611	5 981	229	6	4	7 012
50 - 74 "	11	9	3	1	1	4	183	984	55	3	1 254
75 - 99 "	3	2	-	-	-	-	5	49	224	22	305
100 -	5	1	1	-	-	-	-	2	29	175	213
Summa	2 770 ¹	51 962	25 339	547	1 872	7 715	6 716	1 286	318	213	95 968

1) Uppgiften avser förändringen av antalet företag och är ej total.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Kontrollverksamheten

Produktionskontroll bedrivs på mjölkboskap, köttboskap, svin och får. Genom kontrollen följs de egenskaper som har betydelse för den enskilda produktionsgrenens ekonomi.

De olika kontrollformerna ger underlag för produktionsplanering inom enskild besättning, avelsverksamhet, rådgivning, kvalitetsbedömning av djur t.ex. vid försäljning, samt för utvecklingsarbete, forskning m.m.

Svensk Husdjursskötsel (SHS) är huvudman för samtliga officiella kontrollaktiviteter utom fårkontrollen. Kontrollen sker efter de rambestämmelser som fastställts av den centrala jordbruksmyndigheten. Detaljföreskrifter om verksamheten utfärdas av huvudmannen.

Lokalt utförs verksamheten av husdjurstekniker som vad gäller mjölkboskapskontroll är anställda inom husdjursföreningar knutna till SHS. Husdjursföreningarna sköter även seminverksamheten med nötkreatur. Köttboskaps- och suggkontrollen sköts lokalt av husdjurs- eller slakteriföreningarna medan get- och fårkontrollen huvudsakligen utförs av djurägarna själva. Frågor som hör ihop med den praktiska tillämpningen av kontrollen behandlas inom särskilda nämnder för nöt-, svin-, får- och getkontroll.

Mjölkboskapskontrollen

Varje medlem i en husdjursförening skall elva gånger om året mäta mjölmängden och ta ut mjölkprov för bl.a. fett-, protein- och cellhaltsanalys. Resultaten kontrolleras genom jämförelser med mejerileverans och hemmaförbrukning. Vidare sker enligt särskilda regler s.k. förlängd kontroll i samband med besök av husdjurstekniker. Genom uppföljning mot mejerileveranserna och via förlängda kontroller har kontrollsiffrorna blivit mycket tillförlitliga. Skillnaden mellan utnyttjade kvantiteter och mängd mjölk enligt kontrollen rör sig endast om ett par procent.

Anslutning

Vid mindre besättningar är anslutningen lägre. De icke anslutna besättningarna representerar 22 % av samtliga kor och för dessa kor är medelavkastningen ca 1 800 kg lägre än för kor i kontrollen.

Tabell 9.13

Antal mjölkbesättningar och kor i officiell kontroll 1993/94

Number of stocks and cows in the milk recording in 1993/94

Område	Antal besättningar	Antal kor	Andel av samtliga mjölkkor, procent
<i>Län</i>			
Stockholms	180	6 148	77
Uppsala	424	13 354	75
Södermanlands	434	17 254	94
Östergötlands	697	25 601	82
Jönköpings	852	25 521	73
Kronobergs	494	13 663	78
Kalmar	962	34 662	81
Gotlands	487	14 550	77
Blekinge	182	5 207	69
Kristianstads	655	24 506	74
Malmöhus	499	18 201	72
Hallands	744	23 163	85
Göteborgs o Bohus	306	8 274	62
Älvsborgs	838	23 369	72
Skaraborgs	921	33 164	77
Värmlands	369	12 501	85
Örebro	350	11 882	86
Västmanlands	240	7 952	77
Kopparbergs	406	10 957	84
Gävleborgs	544	12 574	85
Västernorrlands	386	8 456	72
Jämtlands	445	10 126	82
Västerbottens	632	14 424	80
Norrbottnens	308	7 615	76
<i>Hela riket</i>			
1993/94	12 355	383 123	78
1992/93	11 838	376 126	77
1991/92	12 090	367 452	75
1990/91	12 895	388 860	77
1989/90	14 891	421 780	76
1988/89	15 599	421 432	75

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Som synes i tabell 9.13 är andelen mjölkkor som är anslutna till kontrollen högst i Södermanlands län (94 %) och lägst i Göteborgs och Bohus län (62 %). Andelen anslutna mjölkkor i hela riket är 78 %.

Som framgår av tabell 9.14 dominerade svensk röd och vit boskap, SRB, och svensk låglandsboskap, SLB, bland de kontrollerade mjölkorna. I samliga län utom Skånelänen samt Hallands och Jämtlands län är SRB den vanligaste rasen. SLBs relativt starka ställning i norra Sverige framgår också.

Under 1993/94 var avkastningen per mjölkko i de kontrollerade besättningarna 8 011 kg, uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk med ca 4,0 % fett och 3,3 % protein). För icke kontrollerade kor har SHS beräknat motsvarande medelavkastning till 5 900 kg.

Tabell 9.14
Resultat från den officiella mjölkboskapskontrollen 1993/94. Kg ECM¹
Results of the milk recording in 1993/94

Område	Svensk röd och vit boskap (SRB) ²		Svensk låglandsboskap (SLB)		Svensk kullig boskap (SKB)		Svensk jerseyboskap (SJB)		Samtliga kontrollerade kor
	Antal kor	Mjölkvkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkvkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkvkastning, kg ECM	Antal kor	Mjölkvkastning, kg ECM	
<i>Län</i>									
Stockholms	4 800	7 720	783	7 734	68	4 804	46	7 314	7 678
Uppsala	10 206	8 020	2 109	7 746	31	5 423	60	6 551	7 944
Södermanlands	14 753	7 787	1 354	7 838	11	6 042	19	6 859	7 780
Östergötlands	15 749	7 874	7 883	8 056	10	6 393	235	6 650	7 908
Jönköpings	15 206	7 937	8 897	8 017	9	5 131	163	6 563	7 942
Kronobergs	9 437	8 160	3 656	8 330	8	5 510	40	6 501	8 191
Kalmar	22 902	8 161	9 533	8 231	12	6 353	351	6 821	8 086
Gotlands	6 921	7 685	7 102	7 726	3	5 411	72	6 345	7 689
Blekinge	3 029	8 395	1 898	8 395	4	5 766	48	7 105	8 380
Kristianstads	2 927	7 960	21 134	8 127	43	5 372	76	6 476	8 088
Malmöhus	1 052	7 751	16 957	7 990	—	—	20	7 115	7 970
Hallands	5 189	8 277	17 620	8 701	15	5 389	56	5 669	8 588
Göteborgs o Bohus	4 474	7 789	3 418	8 053	11	5 549	90	6 878	7 874
Älvsborgs	11 923	8 016	10 271	8 139	50	5 252	177	6 691	8 042
Skaraborgs	16 240	7 901	15 721	8 163	15	5 252	102	6 615	8 019
Värmlands	8 678	7 932	3 173	8 000	54	4 969	121	6 525	7 907
Örebro	10 166	8 102	1 088	7 874	16	4 639	50	7 053	8 049
Västmanlands	6 200	7 834	1 108	7 590	29	5 779	26	6 135	7 768
Kopparbergs	7 808	8 250	2 174	8 282	142	5 631	30	6 875	8 205
Gävleborgs	8 941	7 982	2 617	7 951	180	6 169	61	7 351	7 938
Västernorrlands	3 940	7 877	3 572	8 075	160	5 885	54	7 124	7 917
Jämtlands	4 037	7 710	4 509	7 861	648	5 897	189	7 070	7 631
Västerbottens	6 626	7 929	5 992	8 042	447	6 179	205	7 122	7 904
Norrbottens	3 911	8 299	2 920	8 467	190	6 669	100	7 664	8 310
<i>Hela riket</i>									
1993/94	205 116	7 969	155 487	8 142	2 163	5 920	2 389	6 807	8 011
1992/93	203 189	7 698	149 672	7 879	2 221	5 941	2 726	6 566	7 740
1991/92	199 491	7 357	143 892	7 480	2 178	5 782	2 965	6 308	7 376
1990/91	211 273	7 376	150 237	7 461	2 318	5 639	3 748	6 286	7 376
1989/90	229 482	7 315	160 290	7 405	2 538	5 779	4 671	6 286	7 319
1988/89	229 902	7 015	157 873	7 081	2 530	5 583	4 739	6 046	7 011

1) Mjölk uttryckt i ECM (energikorrigerad mjölk, dvs. kg mjölk omräknad till en energikoncentration av 750 kcal, vilket motsvarar ca 4,0 % fett och 3,3 % protein).

2) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Medelavkastningen per kontrollko har ökat jämfört med 1992/93. I genomsnitt har kontrollkornas avkastning ökat med ca 100 kg per år från slutet av 1950-talet. Genom att kontrollkornas andel dessutom ökar är avkastningsstegringen för samtliga kor ca 110 kg per år. Detta är ett resultat dels av en planlagd avel dels av förbättrade utfodringsrutiner och ett i genomsnitt bättre foder.

Skilnaderna mellan de två största raserna är små, medan dessa i sin tur ligger klart över övriga raser. Mjölkkorna i Hallands län har den högsta avkastningen per ko.

I tablå till höger redovisas uppgifter om mjölkens fett- och proteinhalt för de olika raserna 1993/94. Som synes har jerseyboskapen de klart högsta fetthalterna.

Ras	Andel i procent	
	Fett	Protein
Svensk röd och vit boskap ¹	4,44	3,50
Svensk låglandsboskap	4,20	3,39
Svensk kullig boskap	4,57	3,61
Svensk jerseyboskap	6,11	4,03
Samtliga kontrollerade kor ²	4,35	3,46

1) Inklusive svensk ayrshireboskap och röd dansk boskap.

2) Inklusive övriga raser och korsningar.

Tabell 9.15 visar att dödfödselar är vanligare när mödrarna är kvigor, vilket förklaras av att kvigornas förlösningar i allmänhet är svårare. Detta mönster är mest tydligt bland kvigor av SLB.

Tabell 9.15
Antal födda kalvar, procent tvillingfödselar samt procent dödfödda och missbildade kalvar i mjölkboskapskontrollen 1993/94

Number of calves born, per cent of twin births, stillborn and defect calves in the milk recording in 1993/94

Ras ¹	Mödrarna kvigor			Mödrarna kor			Mödrarna kvigor och kor	
	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent Tvilling-födselar	Dödfödda	Antal födda	Procent missbildade
Svensk röd och vit boskap	70 557	0,69	4,91	141 696	2,91	3,97	212 253	0,14
Svensk låglandsboskap	60 920	0,58	8,72	113 868	3,42	4,11	174 788	0,09
Svensk kullig boskap	801	0,87	6,93	1 609	2,67	4,42	2 410	0,16
Svensk jerseyboskap	628	0,16	8,27	1 243	0,80	3,11	1 871	0,05

1) Endast renrasiga djur.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Fruksamhetsstörningar och juverproblem är de vanligaste orsakerna till att kor gallras ut. Utslagsposten "andra orsaker" är restpost och hör ihop med att utgångsorsaken ej fastställts. Totalt sett slås ca en tredjedel av alla utgångna djur ut av fruktsamhetsproblem och ca en tredjedel av sjukdomar. Låg avkastning är en vanlig orsak till att yngre kor slås ut.

Tabell 9.16
Procentuell fördelning efter utgångsorsak av antalet kor som utgått ur anslutna besättningar samt dessa kors utgångsålder 1993/94

Percentage distribution of cows culled from herds in milk recording and age of these cows in 1993/94

Procentuell fördelning; ålder	Nedsatt fruktsamhet	Juver-sjukdom	Förlossnings-svårigheter	Kalvnings-förlamning	Olycksfall	Ben- och klövlidande	Låg avkastning	Leukos	Andra orsaker	Samtliga ¹
Procentuell fördelning	26,2	22,3	1,1	2,0	2,1	6,1	9,4	2,9	27,9	100,0
Genomsnittlig utgångsålder, månader	62,2	62,6	48,5	75,7	58,8	64,6	54,3	66,9	65,8	62,3

1) Exklusive kor sålda till liv.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, mjölkboskapskontrollen.

Köttboskapskontrollen

I köttboskapskontrollen registreras kor-
nas fruktsamhet, frekvensen överlevande
kalvar samt deras fortsatta tillväxt. Statis-
tiken är uppdelad på rena köttraser och
köttraskorsningar.

Den nedåtgående tendensen i själv-
rekryterande köttproduktion har vänt till
uppgång från 1989. Antal kor i kontrollen
var 1994 ca 14 100, vilket motsvarar
9 % av samtliga köttkor i landet. Sedan
föregående år har antalet kor i kontrollen
ökat med 6 %. Det totala antalet köttkor
har ökat med 6 %.

Tabell 9.17**Anslutning till köttboskapskontrollen 1994**

Number of herds and cows in the beef cattle recording in 1994

Förening	Antal besättningar	Medelkoantal under året	Antal kor per besättning
Skåne	341	3 753	11,0
Svea Husdjur	256	2 331	9,1
Blekinge-Kronoberg	140	1 110	7,9
Halland	82	810	9,9
Skara	411	3 869	9,4
Södra Älvsborg	54	458	8,5
Kalmar	83	732	8,8
Tjustbygden	33	352	10,7
Gotland	18	153	8,5
Dala-Gävleborg	28	202	7,2
NNP Husdjur	33	255	7,7
Norrmejerier, Umeå	11	98	8,9
<i>Hela riket</i>			
1994	1 490	14 123	9,5
1993	1 494	13 305	9,0
1992	1 506	12 719	8,4
1991	1 419	11 606	8,2
1990	1 234	10 064	8,2
1989	1 104	8 936	8,1

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Tabell 9.18 ger vissa resultat för ren-
rasiga djur i köttboskapskontrollen. Det
tekniska utbytet i köttboskapskontrollen
är framförallt beroende av kvigornas in-
kalvningsålder, antal avvanda kalvar per
ko och år, och djurens tillväxt och
foderomvandlingsförmåga.

Tabell 9.18**Kalvningsresultat och ettårsvikter för renrasiga djur i köttboskapskontrollen 1994**

Number of calvings etc. and weights at one year for animals in the beef cattle recording in 1994

Ras	Antal kalv- ningar	Därav, procent			Vikt (kg) vid 1 års ålder			
		Svåra förloss- ningar	Död- födda	Döda före av- vänjning	Tjurar Antal	Medel- vikt	Kvigor Antal	Medel- vikt
Hereford	2 683	4,9	5,4	1,0	786	453	913	366
Charolais	6 028	4,3	5,1	1,3	1 702	535	1 963	429
Aberdeen Angus	284	1,8	4,2	1,8	80	421	84	343
Limousin	1 116	2,5	3,1	0,6	273	477	361	387
Simmental	1 656	4,5	5,1	0,9	448	536	528	441
Highland	1 120	0,8	6,8	1,9	30	253	35	229
Blonde d'Aquitaine	170	2,4	3,5	1,2	39	515	39	415

Källa: Svensk Husdjursskötsel, köttboskapskontrollen.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten är häm-
tade ur Svensk Husdjursskötsels meddelan-
den.

Seminverksamhet

Nötseminverksamheten omfattade 921 284 inseminationer enligt tabell 9.20. Cirka 86 % av alla nötkreatur avsedda för mjölkproduktion seminerades under 1993/94. Jämför diagram 9.19.

Annan publicering

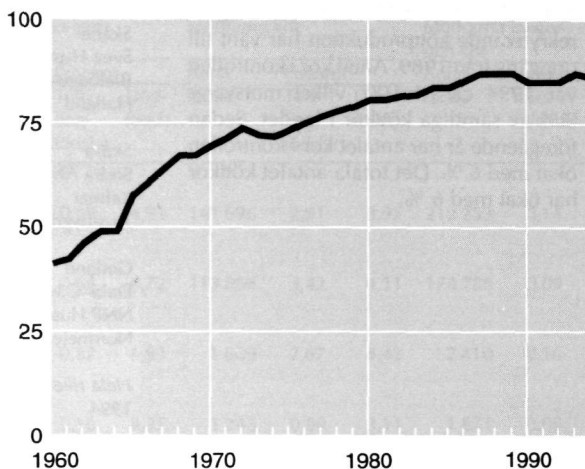
Uppgifterna om seminverksamheten är hämtade ur Svensk Husdjursskötsels meddelanden.

Diagram 9.19

Seminanslutning bland mjölkboskap 1960–1994

Number of cows in the artificial insemination activity 1960–1994

Procent

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Tabell 9.20

Antal inseminationer efter nötkreatursraser år 1993/94

Number of inseminations by cattle breeds in 1993/94

Handjurets ras	Hondjurets ras									Totalt
	Svensk röd och vit boskap	Svensk låglands- boskap	Svensk kullig boskap	Svensk jersey- boskap	Mjolk- raskors- ning	Hereford, övriga lätta kött- raser	Charolais, Limousin, Simmen- tal	Kött- raskorsning	Övriga	
Svensk röd och vit boskap (SRB)	460 892	6 714	311	761	12 719	14	70	693	0	482 174
Svensk låglandsboskap (SLB)	17 046	349 951	224	431	22 022	5	59	688	3	390 429
Svensk kullig boskap (SKB)	722	664	5 865	156	1 153	3	8	15	0	8 586
Svensk jerseyboskap (SJB)	289	189	64	3 762	373	0	1	5	2	4 685
Aberdeen Angus	276	159	22	45	48	68	55	288	2	963
Hereford	1 416	628	27	83	167	829	107	1 316	12	4 585
Charolais	2 981	3 064	20	169	353	63	2 926	2 205	2	11 783
Limousin	2 690	1 641	36	120	302	28	799	2 189	1	7 806
Simmental	1 977	2 229	21	67	239	43	1 420	1 912	3	7 911
Övriga ¹	695	426	7	41	75	161	105	619	233	2 362
Totalt										
1993/94	488 984	365 665	6 597	5 635	37 451	1 214	5 550	9 930	258	921 284
1992/93	484 611	355 231	6 733	6 495	38 705	1 289	5 672	9 876	223	908 835
1991/92	482 317	344 630	7 099	7 615	39 902	1 690	5 876	8 863	–	897 992
1990/91	501 350	349 026	7 329	9 063	44 746	1 490	5 225	7 500	–	925 729
1989/90	552 812	375 627	8 253	11 441	52 439	1 342	4 002	5 314	–	1 011 230
1988/89	568 273	385 274	8 796	12 163	58 227	1 306	3 845	3 711	–	1 041 595

1) Här ingår 465 Polled Hereford, 96 Highland Cattle och 1 801 Blond d'Aquitaine

Djursjukdomar

Uppgifter om djursjukdomar erhålls från det djursjukdatasystem som infördes 1984. Systemet innebär att veterinärernas sjukbesök rapporteras via en särskild praktikjournalblankett och databearbetas tillsammans med härstamnings-, kokontroll- och seminuppgifter. Svensk Husdjursskötsel svarar för databearbetningen.

Tabell 9.21

Frekvenser av olika sjukdomar hos nötkreatur 1994

Frequencies of different diseases of cattle in 1994

Husdjursförening	Antal sjukdomstillfällen per 100 avslutade/avbrutna laktationer						Totalt ¹
	Kalvnings-förlamning	Kvar-bliven efterbörd	Aceto-nemi	Mastit	Spen-skador	Klövsjuk-domar	
Skånesemin	3,60	3,84	0,81	19,36	1,33	2,52	38,61
Svea Husdjur	4,35	2,98	2,07	17,55	1,64	1,52	38,41
Blekinge-Kronobergs Husdjurstjänst	4,74	4,91	3,96	23,86	1,96	2,00	51,93
Hallands Husdjur	3,66	2,94	1,60	23,23	1,62	2,70	43,64
Skara Semin	4,09	3,65	2,66	17,05	1,51	2,00	39,29
Södra Älvsborgs Husdjur	4,13	3,54	4,17	20,87	1,60	2,12	46,66
Kalmar Husdjurstjänst	4,32	5,76	1,83	24,62	2,05	2,62	51,05
Tjustbygdens Husdjur	4,10	3,50	2,46	22,85	2,08	2,51	46,66
Gotlands Husdjur	3,77	3,68	1,64	21,37	1,26	2,18	41,19
Dala-Gävle Husdjur	4,77	3,59	3,89	22,11	1,75	1,23	47,44
NNP Husdjur	4,73	2,90	3,41	20,64	2,20	1,15	44,05
Norrmejerier	3,45	2,79	3,36	22,96	1,81	0,48	43,79
<i>Samtliga områden 1994</i>	4,13	3,60	2,44	19,86	1,65	1,90	42,17
1993	4,59	3,73	2,63	18,31	1,73	1,83	41,31
1992	5,55	4,25	3,14	18,82	1,89	2,16	44,84
1991	5,32	4,04	3,49	18,35	2,01	1,97	44,70
1990	5,72	4,19	3,61	18,30	2,26	1,89	45,95

1) Häri ingår diverse övriga sjukdomar vardera med en frekvens på mindre än en procent.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, årsstatistik.

Slakt

Grundläggande uppgifter om marknadsförd (besiktigad) slakt insamlas av Statens jordbruksverk. All slakt för avsalu skall fr.o.m. den 1 juli 1990 underkastas besiktning enligt livsmedelslagen (1971:511). På basis av dessa uppgifter sammanställs statistik över antalet besiktigade och därvid godkända slaktdjur.

På grundval av denna statistik, uppgifter om hemsaktens omfattning och uppgifter från utrikeshandelsstatistiken om export och import av levande slaktdjur beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av slaktdjur i landet. Jordbruksverket redovisar vidare uppgifter om medelslaktvikter från Sveriges Slakteriförbund.

Av tabell 9.22 framgår den totala produktionen av slaktdjur i landet och medelslaktvikterna för den godkända slakten.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.22

Antal slaktkroppar och medelslaktvikter 1994

Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1994

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Storboskap	Större kalv (gödkalv och mellankalv)	Mindre kalv (spädkalv)
Antal slaktkroppar			
<i>Typ av slakt</i>			
Godkänd slakt	495 038	34 043	1 834
Hemslakt	—	13 200	2 900
<i>Summa</i>			
1994	495 038	47 243	4 734
1993	499 116	45 645	4 563
1992	463 842	42 445	4 472
1991	493 577	47 445	4 832
1990	522 596	62 667	6 554
1989	502 584	66 782	8 046
Medelslaktvikter¹, kilogram			
1994	277,0	108,8	24,1
1993	273,8	107,0	23,5
1992	270,4	107,1	19,7
1991	267,3	106,4	21,2
1990	267,0	107,3	21,7
1989	261,5	106,4	21,9

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Får

Antal, besättningar

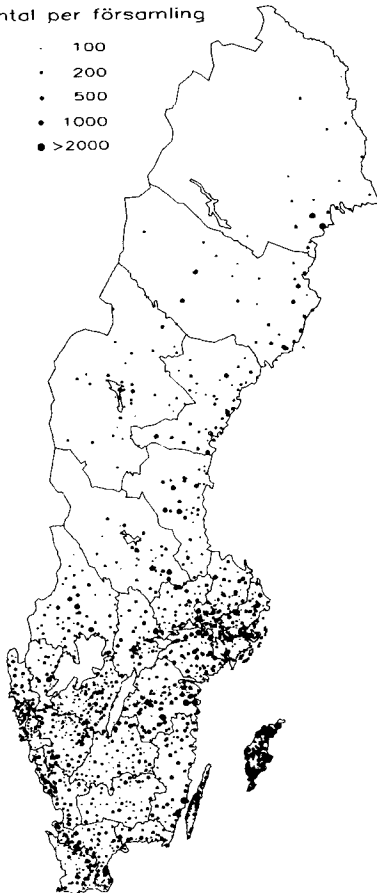
Uppgifter om antal får erhålls årligen genom lantbruksregistret, LBR.

Får fanns 1994 vid ca 11 000 företag (12 % av samtliga företag). Totalt fanns i riket 196 000 tackor och baggar samt 288 000 lamm. Samtliga får som redovisas 1994 fanns vid företag med minst 2,1 hektar åkermark. Antalet får vid företag med högst 2,0 hektar åkermark har tidigare år utgjort endast 0,1 % av det totala antalet får. Den genomsnittliga besättningen 1994 var 18 vuxna får och 28 lamm. I Götalands skogs- och mellanbygder fanns 28 % av det totala antalet får. Det län som har flest får är Gotland. Omställningen av åkermark till extensivt bete har främjat ökningen av både antalet får och antalet företag med får. Arealen utnyttjat extensivt bete uppgick till 129 000 hektar i juni 1994.

Karta 9.23
Fårens geografiska fördelning 1994
Distribution of sheep in 1994

Antal per församling

- 100
- 200
- 500
- 1000
- >2000

Tabell 9.24
Antal får 1994
Number of sheep in 1994

Område; storleksgrupp	Får	
	Tackor och baggar	Lamm
Län		
Stockholms	8 022	12 153
Uppsala	7 968	12 756
Södermanlands	9 660	13 579
Östergötlands	13 974	21 232
Jönköpings	7 480	11 145
Kronobergs	5 170	7 800
Kalmar	12 318	18 013
Gotlands	24 787	34 345
Blekinge	3 596	5 309
Kristianstads	9 654	14 436
Malmöhus	7 605	10 851
Hallands	8 225	11 789
Göteborgs o Bohus	6 178	8 911
Älvsborgs	13 230	19 518
Skaraborgs	10 510	15 771
Värmlands	7 931	10 962
Örebro	5 926	8 228
Västmanlands	5 166	7 544
Kopparbergs	5 477	8 284
Gävleborgs	5 483	8 230
Västernorrlands	5 211	8 638
Jämtlands	3 781	6 304
Västerbottens	5 135	7 450
Norrbottens	3 249	4 444
Produktionsområden		
Götalands södra slättbygder	8 298	11 760
" mellanbygder	39 681	55 872
" norra slättbygder	17 568	26 146
Svealands slättbygder	35 664	52 900
Götalands skogsbygder	54 113	81 037
Mellersta Sveriges skogsbygder	15 714	22 189
Nedre Norrland	14 867	23 634
Övre Norrland	9 831	14 154
Storleksgrupp, hektar åkermark		
0,0 – 2,0	–	–
2,1 – 5,0	19 738	28 055
5,1 – 10,0	33 026	48 408
10,1 – 20,0	41 739	61 704
20,1 – 30,0	25 560	38 312
30,1 – 50,0	30 404	44 886
50,1 – 100,0	28 936	42 849
Över 100,0	16 333	23 478
Hela riket		
1994	195 736	287 692
1993	188 944	281 743
1992	180 067	267 394
1991	168 178	250 605
1990	161 974	243 621
1989	160 647	239 859

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Karta 9.23 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av får. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionell mot antalet djur inom församlingen. Församlingar med över 2 000 får redovisas dock med samma prickstorlek. I teckenförklaringen visas exempel på prickstorlekar.

Av tabell 9.25 framgår att antalet får ökat med 22 % under den senaste femårsperioden. Mellan de två senaste åren har antalet ökat med 4 %.

Förändringen av antalet får mellan de två senaste åren är ojämnt fördelad mellan de olika besättningsstorlekarna. Sålunda har antalet får i besättningar med mer än 50 får ökat med 12 % medan antalet får i den minsta besättningsstorleken minskat med 2 %.

60 % av djuren i stora fårbesättningar (100 vuxna djur eller fler) återfinns i fyra län, Södermanlands, Östergötlands, Kalmar och Gotlands län.

Fårskötseln som helhet har dock en småskalig karaktär, vilket framgår av tabell 9.26 på nästa sida. Hälften av företagen med får har högst 9 vuxna djur och endast 2 % av företagen har 100 vuxna djur eller fler.

Tabell 9.25**Antal får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1994***Number of sheep by size of stocks in 1994*

Område	Besättningsstorlek, antal får (exkl. lamm)					Summa
	1-9	10-24	25-49	50-99	Över 99	
<i>Län</i>						
Stockholms	550	2 032	2 236	1 834	1 370	8 022
Uppsala	626	2 237	2 061	1 574	1 470	7 968
Södermanlands	671	1 740	1 898	1 687	3 664	9 660
Östergötlands	850	2 856	3 023	2 670	4 575	13 974
Jönköpings	1 586	2 439	1 923	1 325	207	7 480
<i>Kronobergs</i>	796	1 832	1 113	699	730	5 170
Kalmar	936	2 665	3 427	2 014	3 276	12 318
Gotlands	521	2 384	4 489	6 907	10 486	24 787
Blekinge	549	822	1 133	584	508	3 596
Kristianstads	1 598	2 794	2 160	1 531	1 571	9 654
<i>Malmöhus</i>	1 288	1 961	1 788	1 403	1 165	7 605
Hallands	1 739	2 493	1 984	1 288	721	8 225
Göteborgs o Bohus	1 288	2 392	1 195	845	458	6 178
Älvsborgs	2 086	3 971	3 121	2 081	1 971	13 230
Skaraborgs	1 623	3 167	2 630	1 883	1 207	10 510
<i>Värmlands</i>	1 608	3 096	1 404	1 000	823	7 931
Örebro	736	1 636	1 644	1 061	849	5 926
Västmanlands	472	1 314	1 980	1 287	113	5 166
Kopparbergs	736	1 703	1 263	809	966	5 477
Gävleborgs	1 021	1 946	1 631	772	113	5 483
<i>Västernorrlands</i>	1 015	1 854	1 155	914	273	5 211
Jämtlands	814	959	1 018	778	212	3 781
Västerbottens	1 378	2 311	874	572	-	5 135
Norrbottens	642	1 282	774	421	130	3 249
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	1 750	2 330	2 195	1 029	994	8 298
" mellanbygder	2 073	5 531	7 814	9 610	14 653	39 681
" norra slättbygder	2 232	4 524	4 082	3 186	3 544	17 568
Svealands slättbygder	2 891	9 054	9 099	7 094	7 526	35 664
Götalands skogsbygder	8 332	16 296	12 945	8 957	7 583	54 113
Mellersta Sveriges skogsbygder	2 692	5 215	3 870	2 225	1 712	15 714
Nedre Norrland	2 767	4 916	3 740	2 728	716	14 867
Övre Norrland	2 392	4 020	2 179	1 110	130	9 831
<i>Hela riket</i>						
1994	25 129	51 886	45 924	35 939	36 858	195 736
1993	25 701	49 602	45 930	34 790	32 921	188 944
1992	25 452	47 431	44 665	32 141	30 378	180 067
1991	25 132	43 690	41 202	28 888	29 266	168 178
1990	23 876	41 740	39 330	27 190	29 838	161 974
1989	23 892	41 792	36 331	29 191	29 441	160 647

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.26

Antal företag med får (exkl. lamm) efter besättningsstorlek 1994

Number of holdings with sheep by size of stocks in 1994

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal får (exklusive lamm)						Summa
	1 – 9	10 – 24	25 – 49	50 – 99	100 – 199	Över 199	
<i>Län</i>							
Stockholms	105	129	68	28	9	1	340
Uppsala	133	144	60	24	10	1	372
Södermanlands	133	118	55	25	10	6	347
Östergötlands	168	185	87	43	26	4	513
Jönköpings	321	164	58	19	2	–	564
<i>Kronobergs</i>	163	119	34	11	6	–	333
Kalmar	189	167	102	31	11	5	505
Gotlands	92	153	134	102	41	18	540
Blekinge	107	58	33	9	4	–	211
Kristianstads	368	179	65	23	7	1	643
<i>Malmöhus</i>	319	126	52	21	7	1	526
Hallands	376	167	60	18	4	1	626
Göteborgs o Bohus	267	162	34	12	2	1	478
Älvsborgs	414	270	94	31	7	4	820
Skaraborgs	353	205	76	29	9	–	672
<i>Värmlands</i>	302	211	41	16	4	1	575
Örebro	144	113	48	16	7	–	328
Västmanlands	99	82	57	20	1	–	259
Kopparbergs	143	112	37	12	6	1	311
Gävleborgs	206	125	47	13	1	–	392
<i>Västernorrlands</i>	206	127	34	14	2	–	383
Jämtlands	159	66	30	12	–	1	268
Västerbottens	290	154	26	9	–	–	479
Norrbottens	133	84	23	7	1	–	248
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	402	149	67	16	7	–	641
" mellanbygder	458	353	231	141	52	25	1 260
" norra slättbygder	479	297	119	49	18	4	966
Svealands slättbygder	578	593	266	108	34	9	1 588
Götalands skogsbygder	1 703	1 084	384	136	48	6	3 361
Mellersta Sveriges skogsbygder	525	346	113	34	13	1	1 032
Nedre Norrland	551	331	111	43	4	1	1 041
Övre Norrland	494	267	64	18	1	–	844
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
0,0 – 2,0	–	–	–	–	–	–	–
2,1 – 5,0	1 190	595	114	10	5	–	1 914
5,1 – 10,0	1 287	911	269	53	7	–	2 527
10,1 – 20,0	1 124	829	389	133	16	–	2 491
20,1 – 30,0	457	306	173	107	32	6	1 081
30,1 – 50,0	510	328	190	104	51	10	1 193
50,1 – 100,0	435	271	135	94	46	18	999
Över 100,0	187	180	85	44	20	12	528
<i>Hela riket</i>							
1994	5 190	3 420	1 355	545	177	46	10 733
1993	5 285	3 298	1 353	524	161	38	10 659
1992	5 297	3 210	1 315	487	142	40	10 491
1991	5 312	2 969	1 215	438	138	41	10 113
1990	5 094	2 828	1 169	412	143	42	9 688
1989	5 086	2 836	1 085	440	153	32	9 632

Källa: SCB, lantbruksregistret

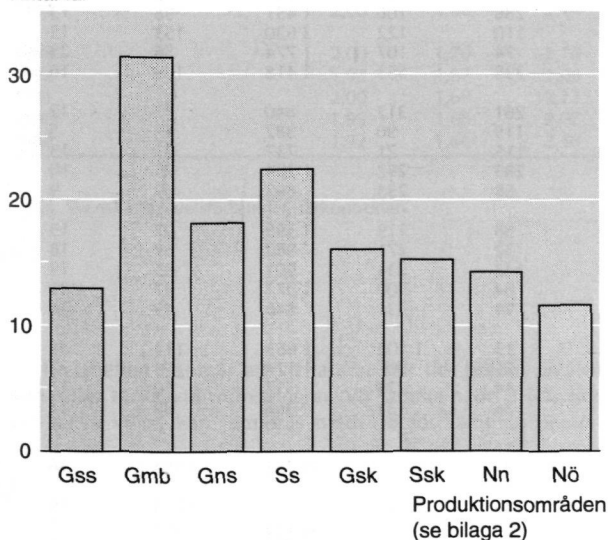
Tabell 9.27**Antal företag med får (exkl. lamm) 1994***Number of holdings with sheep in 1994*

Företagsstorlek; område	Totala antalet företag	Antalet företag med får exkl. lamm
<i>Produktionsområden</i>		
Götalands södra slättbygder	7 401	641
" mellanbygder	8 758	1 260
" norra slättbygder	10 563	966
Svealands slättbygder	12 564	1 588
Götalands skogsbygder	26 573	3 361
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 513	1 032
Nedre Norrland	9 186	1 041
Övre Norrland	6 905	844
<i>Hela riket</i>		
1994	90 463	10 733
1993	91 848	10 659
1992	92 234	10 491
1991	93 938	10 113
1990	96 945	9 688
1989	98 900	9 632

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 9.29**Genomsnittlig besättningsstorlek för företag med får (exkl. lamm) 1994***Average size of sheep stocks in 1994*

Antal får

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.28**Antal företag med får och andra djurslag 1994***Number of holdings with sheep and other livestock in 1994*

Slag av företag	Med enbart får och lamm	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med får och lamm</i>			
Utan får	18	50	68
Med 1 – 9 får (exkl. lamm)	1 872	3 318	5 190
Med 10 – 24 får (exkl. lamm)	1 649	1 771	3 420
Med över 24 får (exkl. lamm)	1 033	1 090	2 123
Summa	4 572	6 229	10 801

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.28 framgår att över hälften av de företag som har får även har djur av andra slag. Detta är naturligtvis vanligast i företag med små fårbesättningar.

Diagram 9.29 visar att andelen stora fårbesättningar är störst i Götalands mellanbygder. I detta produktionsområde ingår bl.a. Gotlands och Kalmar län. Andelen företag med får är, som framgår av tabell 9.27, också högt i detta produktionsområde.

Annan publicering

Uppgifterna om antal får och antal företag med får är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 20 från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Fårkontrollen ger de data som behövs för ett effektivt avelsarbete.

Ägarna till anslutna besättningar fastställer varje djurs härstamning och identitet genom kontroll av betäckningar och lamningar. Varje djur i besättningen skall ha identitetsbeteckning. Vid ca 120 dagars ålder vägs lammen. Samtidigt beskrivs och bedöms päls- eller ullkvaliteten.

Resultaten i fårkontrollen bearbetas centralt. Därvid korrigeras lammens vikter för ålder, kön, kullstorlek och moderns ålder. Fårägarna erhåller produktionsresultat samt avelsvärden för varje lamm, tacka och bagge i besättningen.

Uppgifterna om fårkontrollen 1994 visar att anslutningen var 800 besättningar med ca 30 000 tackor. Detta medför att ungefär 7 % av samtliga företag med får och 16 % av samtliga får täcks av kontrollen. Anslutningen har successivt sjunkit under den senaste tioårsperioden. Den låga täckningen och överrepresentationen av större företag bland de kontrollerade besättningarna måste hållas i minnet vid tolkning av resultat av kontrollen.

Tabell 9.30 visar att ca 50 % av tackorna var av pålsfårras. I vissa län med stort antal får är andelen betydligt högre, 66 % i Kalmar län och ca 92 % i Gotlands län.

Tabell 9.30

Antal besättningar, tackor av olika raser och baggar i fårkontrollen samt andel får i kontroll 1994

Number of herds, ewes of different races and rams in the sheep breeding control and proportion of sheep in control in 1994

Område	Antal besättningar	Antal tackor som lammar					Antal baggar	Andel av samtliga får, %
		Pålsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Korsningar	Samtliga ¹		
<i>Län</i>								
Stockholms	39	444	322	55	215	1 075	90	15
Uppsala	47	429	504	51	607	1 638	119	22
Södermanlands	35	499	291	191	359	1 375	98	15
Östergötlands	59	1 864	372	523	284	3 102	171	23
Jönköpings	35	807	55	122	124	1 143	82	16
<i>Kronobergs</i>	22	421	15	150	45	653	42	13
Kalmar	37	964	58	286	106	1 451	98	13
Gotlands	40	3 342	6	110	122	3 620	153	15
Blekinge	22	448	123	74	107	774	56	23
Kristianstads	44	301	125	395	553	1 418	109	16
<i>Malmöhus</i>	34	113	120	261	312	840	77	12
Hallands	15	127	36	119	90	387	33	5
Göteborgs o Bohus	16	496	39	115	71	737	43	13
Älvsborgs	41	481	187	283	292	1 284	75	10
Skaraborgs	24	415	123	68	253	883	59	9
<i>Värmlands</i>	36	797	389	58	119	1 399	97	19
Örebro	25	350	304	32	271	982	69	18
Västmanlands	27	394	104	142	234	901	65	19
Kopparbergs	32	428	247	64	300	1 071	87	21
Gävleborgs	26	292	178	14	336	846	49	16
<i>Västernorrlands</i>	60	350	131	13	1 109	1 663	114	34
Jämtlands	30	133	43	11	907	1 124	79	32
Västerbottens	19	135	70	14	279	517	50	11
Norrbottens	16	39	146	36	131	368	39	13
<i>Hela riket</i>								
1994	781	14 069	3 988	3 187	7 226	29 251	1 954	16
1993	896	16 661	4 806	3 236	8 606	34 259	2 213	19
1992	986	18 749	5 197	3 455	8 894	37 115	2 499	22
1991	1 124	21 329	6 071	3 608	10 630	41 864	2 750	25
1990	1 343	28 975	6 827	3 554	10 659	51 235	3 319	34
1989	1 443	34 367	6 875	3 267	10 684	56 341	3 567	37

1) Inklusive tackor för vilka rasuppgift saknas.

2) Får exklusive lamm.

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen och SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.31

Resultat från fårkontrollen 1994

Results from the sheep breeding control in 1994

Område	Antal lamm i medeltal per tacka vid						Uppföd- nings- förlust, procent	Korrige- rad vikt, kg per lamm	Lammvikt vid 120 dagar, kg per tacka
	Födelsen	Mönstringen				Samtliga			
		Pälsfår	Vit lantras	Tyngre köttfår	Kors- ningar				
<i>Län</i>									
Stockholms	2,07	1,60	2,10	1,42	1,92	1,81	12	36,0	63,2
Uppsala	2,21	1,70	2,10	1,63	2,04	1,95	11	38,5	72,5
Södermanlands	2,07	1,74	2,17	1,44	1,99	1,85	10	37,1	67,0
Östergötlands	1,90	1,63	2,26	1,64	1,60	1,70	10	35,5	60,1
Jönköpings	1,96	1,72	2,55	1,54	2,26	1,80	8	36,2	64,3
Kronobergs	1,81	1,70	2,33	1,53	1,77	1,68	6	35,3	59,9
Kalmar	1,88	1,73	1,98	1,58	1,92	1,72	8	36,5	62,0
Gotlands	1,87	1,67	1,67	1,53	1,75	1,67	10	36,7	60,6
Blekinge	2,07	1,65	2,64	1,15	1,91	1,81	12	37,5	65,2
Kristianstads	2,14	1,74	2,22	1,66	2,10	1,89	11	36,9	67,3
Malmöhus	2,21	1,90	2,25	1,46	2,09	1,86	15	40,3	76,1
Hallands	1,98	1,86	1,90	1,59	1,74	1,74	11	36,9	64,9
Göteborgs o Bohus	1,76	1,64	2,48	1,32	1,68	1,63	7	35,2	59,0
Älvsborgs	1,88	1,65	2,01	1,41	1,80	1,70	9	35,8	60,2
Skaraborgs	2,03	1,77	2,67	1,53	1,82	1,87	8	35,5	64,0
Värmlands	1,95	1,64	2,06	1,76	1,84	1,78	8	34,9	60,7
Örebro	1,93	1,51	1,92	0,00	1,77	1,71	11	33,2	55,5
Västmanlands	1,97	1,63	2,11	1,59	1,83	1,71	13	37,6	63,3
Kopparbergs	2,08	1,75	2,03	1,46	1,99	1,86	10	38,3	70,1
Gävleborgs	2,11	1,73	2,06	1,55	2,02	1,92	8	37,3	68,7
Västernorrlands	2,20	1,76	2,38	1,46	2,05	1,98	10	40,2	77,0
Jämtlands	2,24	1,72	2,02	1,00	2,02	1,97	11	38,2	72,8
Västerbottens	2,11	1,66	2,25	1,71	1,97	1,91	9	37,0	68,3
Norrbottnens	1,94	1,59	1,76	0,00	1,76	1,75	9	36,1	63,5
<i>Hela riket</i>									
1994	2,00	1,68	2,14	1,53	1,96	1,79	10	36,9	64,8
1993	2,00	1,70	2,10	1,58	1,93	1,80	9	36,5	64,4
1992	1,98	1,67	2,08	1,56	1,90	1,77	10	35,5	61,7
1991	2,00	1,69	2,13	1,58	1,92	1,80	9	35,9	63,1
1990	1,95	1,68	2,07	1,55	1,91	1,77	8	36,5	63,3
1989	1,92	1,66	2,10	1,58	1,88	1,75	8	35,4	60,9

Källa: Svenska Fåravelsförbundet, fårkontrollen.

Av tabellen framgår att vit lantras har det högsta antalet lamm per tacka vid mönstringen. Vit lantras hade 2,1 lamm per tacka vilket kan jämföras med 1,8 för samtliga besätt-

ningar. Uppfödningens förlusten har ökat de senaste åren. Tro-
ligtvis är detta en följd av många fårägares lägre arbetsinsats i
fårskötseln och ej en ökad sjuklighet bland fåren.

Slakt

Av tabellen framgår att antalet besiktigade slaktkroppar minskade med 20 % mellan åren 1989 och 1994. Mellan 1993 och 1994 var minskningen 1 %. Vidare framgår att medelslaktvikten för den marknadsförda slakten har ökat med 0,8 kg sedan 1989.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Tabell 9.32

Antal slaktkroppar av får och medelslaktvikter 1994

Number of slaughtered sheep and average weight of carcasses in 1994

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Får inkl. lamm och getter
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Godkänd slakt	219 851
Hemslakt	6 200
<i>Summa</i>	
1994	226 051
1993	228 673
1992	243 473
1991	236 778
1990	280 080
1989	298 247
Medelslaktvikter, kilogram¹	
1994	18,6
1993	18,6
1992	17,9
1991	17,7
1990	17,8
1989	17,8

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Svin

Antal, besättningar

Uppgifter om antal svin erhålls årligen genom lantbruksregistret.

Den 9 juni 1994 fanns svin vid 12 000 företag (13 % av samtliga företag). En tredjedel av svinen fanns i de två Skånelänen. Som framgår av tabell 9.33 är antalet suggor i stort sett oförändrat jämfört med 1993. Observera den förändrade klassificeringen av övriga svin fr.o.m. 1994.

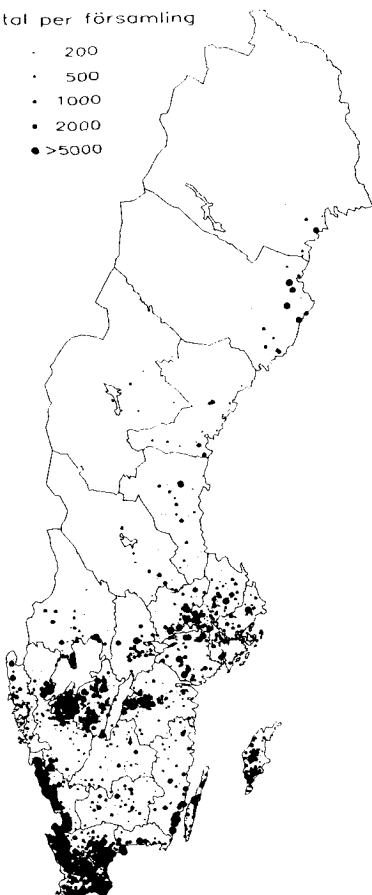
Karta 9.34

Svinens geografiska fördelning 1994

Distribution of pigs in 1994

Antal per församling

- 200
- 500
- 1000
- 2000
- >5000

Tabell 9.33

Antal svin 1994

Number of pigs in 1994

Område; storleksgrupp	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga svin		
			20 kg och däröver ¹	Under 20 kg ²	
<i>Län</i>					
Stockholms	63	2 426	20 342	6 205	29 036
Uppsala	289	9 053	31 265	32 700	73 307
Södermanlands	197	7 725	35 572	27 940	71 434
Östergötlands	344	11 608	76 134	40 053	128 139
Jönköpings	180	3 427	13 970	11 045	28 622
Kronobergs	189	3 845	17 583	13 026	34 643
Kalmar	314	10 673	54 383	37 747	103 117
Gotlands	217	6 476	29 977	22 010	58 680
Blekinge	132	3 461	53 604	12 239	69 436
Kristianstads	1 228	40 885	215 562	133 137	390 812
Malmöhus	1 691	42 360	210 745	142 070	396 866
Hallands	1 096	30 202	162 770	106 263	300 331
Göteborgs o Bohus	136	3 581	15 162	12 810	31 689
Älvsborgs	389	10 973	43 901	37 708	92 971
Skaraborgs	902	29 710	150 541	101 943	283 096
Värmlands	112	4 747	28 059	16 426	49 344
Örebro	108	4 002	26 550	13 547	44 207
Västmanlands	183	6 614	27 161	20 938	54 896
Kopparbergs	71	1 416	6 025	4 565	12 077
Gävleborgs	103	1 921	10 476	5 600	18 100
Västernorrlands	64	1 408	6 624	4 587	12 683
Jämtlands	50	634	3 329	1 808	5 821
Västerbottens	135	3 117	19 150	9 340	31 742
Norrbottens	35	679	5 596	1 046	7 356
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	2 161	65 158	392 203	213 644	673 166
" mellanbygder	1 594	45 457	252 279	153 316	452 646
" norra slättbygder	1 268	43 667	229 201	147 238	421 374
Svealands slättbygder	870	32 707	160 084	110 933	304 594
Götalands skogsbygder	1 764	42 091	168 404	152 170	364 429
Mellersta Sveriges skogsbygder	183	4 028	16 994	14 622	35 827
Nedre Norrland	213	3 974	20 431	12 279	36 897
Övre Norrland	175	3 861	24 885	10 551	39 472
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>					
0,0 – 2,0	422	21 567	102 596	35 713	160 298
2,1 – 5,0	121	2 204	7 367	7 379	17 071
5,1 – 10,0	305	8 463	14 776	25 962	49 506
10,1 – 20,0	940	22 699	59 168	85 379	168 186
20,1 – 30,0	1 057	27 255	70 300	99 452	198 064
30,1 – 50,0	1 837	48 311	203 988	183 215	437 351
50,1 – 100,0	2 235	62 398	358 450	222 152	645 235
Över 100,0	1 311	48 046	447 836	155 501	652 694
<i>Hela riket</i>					
1994	8 228	240 943	1 264 481	814 753	2 328 405
1993	7 942	241 372	940 566	1 086 667	2 276 547
1992	8 290	224 843	1 017 179	1 028 741	2 279 053
1991	8 320	218 519	992 823	981 751	2 201 413
1990	8 591	221 092	1 024 820	1 009 440	2 263 943
1989	9 229	230 253	978 219	1 045 959	2 263 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader

Karta 9.34 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av svin. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionell mot antalet

let djur inom församlingen. Församlingar med över 5 000 svin redovisas dock med samma prickstorlek. I teckenförklaringen visas exempel på prickstorlekar.

Av tabell 9.35 framgår att vid företag med högst 2,0 hektar åkermark fanns det 1994 22 000 suggor och galtar och 138 000 övriga svin. Det innebär att 7 % av samtliga svin fanns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark. Dessa djurbesättningar är vanligast i områden med stor andel svinföretag. Antalet suggor och galtar har som framgår av tabell 9.35 ökat med 15 % mellan de två senaste åren.

De kraftiga svängningarna de senaste åren i antalet suggor och galtar vid företag med högst 2,0 hektar åkermark sammanhänger med uppbyggnaden av ett leasingssystem för suggor. Leasing-systemet fungerar så att suggorna under sinperioderna befinner sig i suggpooler, där de även betäcks. Dessa suggpooler, som förekommer främst i några få län, har mycket stora besättningar av suggor och galtar. I samband med grisningen överförs suggorna till leasingföretagen, satellitbesättningarna. Under uppbyggnaden av detta system, som skett i etapper, har dubbelredovisning av djur förekommit. Enligt de redovisningsprinciper som gäller skall de vuxna djuren redovisas av suggpoolerna och smågrisarna redovisas av leasingföretagen.

Tabell 9.35**Antal svin vid företag med högst 2,0 hektar åkermark 1994***Number of pigs at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land in 1994*

Område	Svin				Summa
	Galtar	Suggor	Övriga svin		
			20 kg och och däröver ¹	Under 20 kg ²	
<i>Produktionsområden</i>					
Götalands södra slättbygder	232	9 665	40 093	16 072	66 062
" mellanbygder	41	1 752	17 855	6 430	26 078
" norra slättbygder	79	6 846	19 387	5 628	31 940
Svealands slättbygder	37	2 345	14 359	4 627	21 368
Götalands skogsbygder	31	913	10 312	2 782	14 038
Mellersta Sveriges skogsbygder	—	—	—	—	—
Nedre Norrland	2	46	590	174	812
Övre Norrland	—	—	—	—	—
<i>Hela riket</i>					
1994	422	21 567	102 596	35 713	160 298
1993	392	18 782	92 483	63 916	175 573
1992	336	9 772	98 435	61 833	170 376
1991	419	12 313	118 623	52 168	183 523
1990	364	9 054	122 783	54 267	186 468
1989	315	6 983	82 041	37 484	126 823

Källa: SCB, lantbruksregistret.

1) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin 3 månader och däröver.

2) T.o.m. 1993 avser uppgiften svin under 3 månader.

Tabell 9.36
Antal svin efter besättningsstorlek 1994
Number of pigs by size of stocks in 1994

Område	Besättningsstorlek, antal svin							Summa
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499	
<i>Län</i>								
Stockholms	24	131	380	1 356	1 000	4 873	21 272	29 036
Uppsala	62	304	750	5 594	14 620	18 112	33 865	73 307
Södermanlands	27	170	468	2 740	7 075	9 997	50 957	71 434
Östergötlands	55	201	557	4 797	10 200	19 882	92 447	128 139
Jönköpings	125	446	1 179	4 497	5 523	6 891	9 961	28 622
Kronobergs	79	361	883	3 260	5 499	9 657	14 904	34 643
Kalmar	107	277	911	3 580	9 631	21 404	67 207	103 117
Gotlands	64	208	859	5 933	8 615	17 535	25 466	58 680
Blekinge	59	146	527	2 408	5 134	14 717	46 445	69 436
Kristianstads	98	534	3 821	26 239	56 063	80 499	223 558	390 812
Malmöhus	79	662	3 717	33 105	66 841	81 874	210 588	396 866
Hallands	108	591	3 196	28 469	54 606	73 755	139 606	300 331
Göteborgs o Bohus	89	262	994	5 030	6 504	5 080	13 730	31 689
Älvsborgs	128	541	2 259	9 765	12 927	25 187	42 164	92 971
Skaraborgs	70	450	2 448	15 104	34 506	50 716	179 802	283 096
Värmlands	87	158	396	1 326	3 120	6 661	37 596	49 344
Örebro	25	149	454	2 145	4 212	9 007	28 215	44 207
Västmanlands	38	155	589	2 435	5 329	8 776	37 574	54 896
Kopparbergs	82	208	457	1 130	1 955	3 042	5 203	12 077
Gävleborgs	103	335	638	1 526	2 482	3 636	9 380	18 100
Västernorrlands	72	161	341	536	1 353	2 194	8 026	12 683
Jämtlands	73	108	181	1 064	810	2 826	759	5 821
Västerbottens	90	211	613	2 843	3 542	5 304	19 139	31 742
Norrbottns	46	163	217	583	629	1 018	4 700	7 356
<i>Produktionsområden</i>								
Götalands södra slättbygder	68	632	3 518	41 258	97 380	140 083	390 227	673 166
" mellanbygder	177	830	4 608	31 009	61 131	109 993	244 898	452 646
" norra slättbygder	105	641	3 248	21 175	46 514	77 331	272 360	421 374
Svealands slättbygder	166	874	2 652	14 320	32 642	54 020	199 920	304 594
Götalands skogsbygder	694	2 518	9 840	47 734	69 588	78 197	155 858	364 429
Mellersta Sveriges skogsbygder	165	425	1 062	3 665	6 538	8 195	15 777	35 827
Nedre Norrland	248	612	1 030	2 725	4 095	8 502	19 685	36 897
Övre Norrland	167	400	877	3 579	4 288	6 322	23 839	39 472
<i>Hela riket</i>								
1994	1 790	6 932	26 835	165 465	322 176	482 643	1 322 564	2 328 405
1993	2 033	7 405	28 073	174 744	339 788	484 264	1 240 240	2 276 547
1992	2 151	8 319	28 884	185 791	363 540	495 688	1 194 680	2 279 053
1991	2 469	8 542	32 121	191 563	369 671	477 408	1 119 639	2 201 413
1990	2 626	8 486	33 625	209 032	395 476	485 195	1 129 503	2 263 943
1989	2 828	9 415	35 787	238 688	425 213	486 628	1 065 101	2 263 660

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.36 framgår att antalet svin i besättningar med högst 249 svin har minskat under hela den senaste femårsperioden, oavsett om totala antalet svin minskat, varit oförändrat eller ökat. Detta har medfört att andelen svin i dessa mindre besättningar har minskat från 34 % till 22 %.

Tabell 9.37 på nästa sida visar också den snabba omstruktureringen av svinproduktionen. Sedan 1989 har antalet företag med svin minskat med 23 % och det är de mindre företagen som försvunnit. Under perioden har sålunda antalet företag med mindre än 250 svin minskat med 29 % medan antalet företag med minst 500 svin har ökat med 18 %. Antalet företag med 250–499 svin har varit i stort sett oförändrat under femårsperioden.

Tabell 9.37
Antal företag med respektive utan svin efter besättningsstorlek 1994
Number of holdings with and without pigs by size of stocks in 1994

Område; storleksgrupp	Företag med svin; besättningsstorlek, antal svin							Summa	Företag utan svin
	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	Över 499		
<i>Län</i>									
Stockholms	16	25	23	25	6	13	18	126	1 755
Uppsala	36	49	46	104	86	51	36	408	2 642
Södermanlands	18	33	31	54	41	28	37	242	2 029
Östergötlands	36	37	39	82	61	54	75	384	3 697
Jönköpings	83	88	72	87	34	20	10	394	4 277
Kronobergs	55	63	57	62	33	28	18	316	2 991
Kalmar	72	52	60	68	59	59	71	441	3 609
Gotlands	40	40	55	115	56	51	31	388	1 726
Blekinge	42	28	32	49	32	43	44	270	1 421
Kristianstads	64	97	231	488	352	228	217	1 677	4 201
Malmöhus	51	111	218	589	415	240	186	1 810	4 545
Hallands	68	107	193	509	331	210	145	1 563	3 108
Göteborgs o Bohus	58	46	65	98	43	16	16	342	3 304
Älvsborgs	84	98	139	193	77	72	44	707	6 491
Skaraborgs	44	83	149	280	211	146	188	1 101	6 142
Värmlands	53	33	25	24	20	20	39	214	4 402
Örebro	16	31	27	41	24	24	28	191	2 653
Västmanlands	23	27	36	49	31	26	37	229	2 246
Kopparbergs	48	40	31	25	12	10	7	173	2 550
Gävleborgs	62	62	42	31	17	10	10	234	3 187
Västernorrlands	50	33	22	11	8	7	6	137	3 206
Jämtlands	44	23	14	21	6	8	1	117	2 578
Västerbottens	54	45	37	52	23	15	21	247	3 750
Norrbottns	27	33	15	14	4	3	3	99	2 143
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	45	112	205	712	593	403	365	2 435	4 966
" mellanbygder	114	148	282	575	387	313	250	2 069	6 689
" norra slättbygder	66	116	198	389	279	219	261	1 528	9 035
Svealands slättbygder	102	156	161	272	191	152	188	1 222	11 342
Götalands skogsbygder	461	465	616	924	437	228	166	3 297	23 276
Mellersta Sveriges skogsbygder	100	81	72	73	40	24	15	405	8 108
Nedre Norrland	156	122	69	57	27	25	19	475	8 711
Övre Norrland	100	84	56	69	28	18	24	379	6 526
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
0,0 – 2,0	–	–	–	–	–	60	90	150	211
2,1 – 5,0	158	123	78	96	16	7	5	483	13 184
5,1 – 10,0	270	267	270	311	71	25	11	1 225	16 580
10,1 – 20,0	322	366	516	807	302	108	37	2 458	16 670
20,1 – 30,0	150	200	278	652	391	165	53	1 889	8 914
30,1 – 50,0	152	180	301	727	554	374	210	2 498	10 629
50,1 – 100,0	83	118	176	391	519	477	430	2 194	9 037
Över 100,0	9	30	40	87	129	166	452	913	3 428
<i>Hela riket</i>									
1994	1 144	1 284	1 659	3 071	1 982	1 382	1 288	11 810	78 653
1993	1 309	1 361	1 755	3 241	2 094	1 386	1 195	12 341	79 508
1992	1 403	1 532	1 814	3 447	2 257	1 420	1 163	13 036	79 198
1991	1 616	1 588	2 023	3 546	2 305	1 362	1 101	13 541	80 397
1990	1 723	1 601	2 099	3 888	2 488	1 397	1 105	14 301	82 644
1989	1 869	1 762	2 209	4 402	2 669	1 409	1 087	15 407	83 493

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.38

Antal företag, antal galtar, antal suggor och antal övriga svin fördelade efter besättningarnas storlek (antal suggor och galtar) samt företagarens ålder 1994*Number of holdings and number of boars, sows and other pigs distributed by size of stocks (number of sows and boars) and age of holder in 1994*

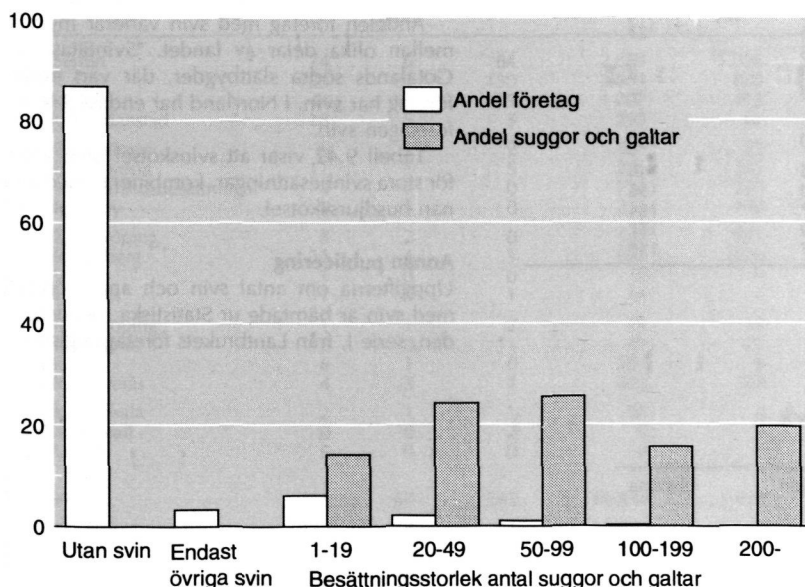
Företagarekategori, Företagarens ålder	Utan svin	Besättningsstorlek, antal suggor och galtar								Summa
		0	1-4	5-9	10-19	20-49	50-99	100-199	Över 199	
<i>Enskild person, enkelt bolag</i>										
- 29 år	2 578	125	105	53	44	61	34	4	1	3 005
30 - 39 år	10 855	476	388	195	217	357	198	71	9	12 766
40 - 49 år	19 131	659	575	277	319	545	267	76	21	21 870
50 - 54 år	9 516	352	270	177	195	261	118	39	8	10 936
55 - 59 år	8 280	314	270	157	231	225	95	20	7	9 599
60 - 64 år	8 053	338	325	198	221	235	74	7	4	9 455
65 - 74 år	11 932	398	509	261	187	105	34	5	2	13 433
75 - år	4 171	83	111	34	13	7	6	-	1	4 426
Uppgift saknas	240	1	-	-	-	-	1	-	-	242
Övriga företagare- kategorier	3 897	305	82	38	38	107	131	80	53	4 731
Summa	78 653	3 051	2 635	1 390	1 465	1 903	958	302	106	90 463
Antal galtar	-	-	285	629	1 117	2 117	1 774	1 263	1 043	8 228
Antal suggor	-	-	5 620	8 771	19 177	58 719	62 478	37 775	48 403	240 943
Antal övriga svin	-	746 036	37 151	51 247	102 907	335 786	366 460	233 781	205 866	2 079 234

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Diagram 9.39

Antal företag respektive antal suggor och galtar fördelade efter besättningsstorlek 1994*Number of holdings and number of sows and boars distributed by size of stocks in 1994*

Procent

Tabell 9.38 visar att en tredjedel av det totala antalet svin finns i besättningar utan suggor och galtar. I övriga besättningar finns det flest svin (430 700 st) i besättningar med 50-99 suggor och galtar. I ca 15 % av företagen med svin är företagaren över 65 år.

Av diagram 9.39 framgår att drygt fyra femtedelar av suggorna och galtarna finns vid företag med 20 suggor och galtar eller fler. Andelen företag av denna storleksordning utgör endast drygt en tredjedel av de företag som har suggor och galtar.

Se även tabell 9.40.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.40**Antal företag och antal svin efter besättningsstorlek 1994***Number of holdings and number of pigs by size of stocks in 1994*

Storleksgrupp, hektar åkermark	Besättningsstorlek, antal svin									Summa
	Utan svin	1 – 2	3 – 9	10 – 24	25 – 99	100 – 249	250 – 499	500– 999	Över 999	
0,0 – 2,0	211	–	–	–	–	–	60	49	41	361
2,1 – 5,0	13 184	158	123	78	96	16	7	3	2	13 667
5,1 – 10,0	16 580	270	267	270	311	71	25	8	3	17 805
10,1 – 20,0	16 670	322	366	516	807	302	108	25	12	19 128
20,1 – 30,0	8 914	150	200	278	652	391	165	47	6	10 803
30,1 – 50,0	10 629	152	180	301	727	554	374	178	32	13 127
50,1 – 100,0	9 037	83	118	176	391	519	477	334	96	11 231
Över 100,0	3 428	9	30	40	87	129	166	251	201	4 341
Summa	78 653	1 144	1 284	1 659	3 071	1 982	1 382	895	393	90 463
<i>Därav utan nöt, får eller höns</i>	33 979	109	158	240	776	867	795	594	293	37 811
Antal galtar	–	28	117	290	1 552	1 779	1 560	1 611	1 291	8 228
Antal suggor	–	500	1 518	4 561	27 099	46 630	53 422	50 105	57 108	240 943
Antal övriga svin	–	1 262	5 297	21 984	136 814	273 767	427 661	562 265	650 184	2 079 234

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.41**Antal företag med svin 1994***Number of holdings with pigs in 1994*

Område	Totala antalet företag	Antalet företag med mer än 2,0 ha åker- mark och med svin	Antalet företag med högst 2,0 ha åkermark och minst 250 svin
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	7 401	2 387	48
" mellanbygder	8 758	2 035	34
" norra slättbygder	10 563	1 499	29
Svealands slättbygder	12 564	1 206	16
Götalands skogsbygder	26 573	3 276	21
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 513	405	–
Nedre Norrland	9 186	473	2
Övre Norrland	6 905	379	–
<i>Hela riket</i>			
1994	90 463	11 660	150
1993	91 848	12 195	146
1992	92 234	12 880	156
1991	93 938	13 377	164
1990	96 945	14 149	152
1989	98 900	15 277	130

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.42**Antal företag med svin och andra djurslag****1994***Number of holdings with pigs and other livestock
in 1994*

Slag av företag	Med en- enbart svin	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med svin</i>			
Med 1 – 9 svin	267	2 161	2 428
Med 10 – 24 svin	240	1 419	1 659
Med 25 – 99 svin	776	2 295	3 071
Med över 99 svin	2 549	2 103	4 652
Summa	3 832	7 978	11 810

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.40 visar bl.a. att drygt hälften av de övriga svinen finns vid företag med minst 500 svin. Vidare framgår att två tredjedelar av företagen med minst 500 svin inte har husdjur av annat slag.

Som framgår av tabell 9.41 utgör antalet företag med högst 2,0 hektar åkermark omkring 1 % av samtliga företag med svin.

Andelen företag med svin varierar mycket mellan olika delar av landet. "Svintätast" är Götalands södra slättbygder, där vart tredje företag har svin. I Norrland har endast 5 % av företagen svin.

Tabell 9.42 visar att svinskötsel ofta, även för stora svinbesättningar, kombineras med annan husdjurskötsel.

Annan publicering

Uppgifterna om antal svin och antal företag med svin är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J, från Lantbrukets företagsregister.

Kontrollverksamheten

Suggkontroll

Sedan kontrollåret 1973/74 sker suggkontrollen i två former, officiell kontroll och brukskontroll. Resultaten databearbetas.

Officiell kontroll

I den officiella kontrollen deltar framför allt uppfödare som producerar avelsdjur. Dessutom deltar andra smågrisuppfödare som önskar officiellt vitsord på uppgifterna i kontrollen.

Brukskontroll

Brukskontrollen är i första hand avsedd för smågrisuppfödare som inte producerar avelsdjur. Den utnyttjas främst för urval av rekryteringsdjur samt för övrig produktionsplanering i enskild besättning. Brukskontrollen är inte officiell.

Resultat i suggkontrollen

Resultaten som redovisas i suggkontrollen är: antal födda och avvanda grisar per kull, delat på gyltor och suggor, suggornas ålder vid första grisning, grisningsintervall och suggornas produktiva period mätt genom sista kullnummer på utgående djur. Med de nämnda måtten som grund beräknas antalet producerade grisar per sugga och år.

Bland suggorna i officiell kontroll dominerar lantras och Yorkshire, se tabell 9.42. Hampshire och Duroc används framför allt i avelsarbetet för att ta fram flerraskorsningar i bruksproduktionen.

Tabell 9.43**Suggkontrollens omfattning 1993/94¹**

Number of herds in the sow litter recording in 1993/94

Förening	Antal besättningar			Antal suggor						
	Officiell kontroll		Brukskontroll ²	Officiell kontroll						Brukskontroll ²
	Totalt	Galtprod		Totalt	Lantras	Yorkshire	Korsning	Hampshire	Duroc	
Skara Semin	74	6	84	2 669	1 036	770	717	126	2	1 216
Skaneek	123	26	130	2 834	889	1 288	270	377	0	171
Avelspoolen	44	13	15	1 007	413	256	211	0	126	133
Skaneek, Kristianstad	18	5	5	263	82	170	8	0	0	69
Scan KLS, Kalmar	6	1	2	586	73	369	141	0	0	328
Scan KLS, Alvesta	11	1	5	259	135	6	118	0	0	55
Scan Avel, utlandsbesättningar	4	0	0	726	270	415	2	36	0	0
Farmek, Visby	8	3	0	254	150	99	5	0	0	0
Farmek, Linköping	5	2	0	180	121	59	0	0	0	0
Farmek, Varberg	23	4	5	927	606	143	176	0	0	35
Scan, Luleå	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Farmek, Borås	1	0	1	14	1	0	12	0	0	0
Farmek, Nyköping	1	1	2	19	19	0	0	0	0	0
Farmek, Örebro	2	0	11	49	11	38	0	0	0	22
Farmek, Kil	6	1	0	591	6	369	215	0	0	0
Farmek, Västerås	4	3	2	363	108	248	7	0	0	84
Farmek, Uppsala	2	1	1	93	0	0	37	56	0	29
Scan, Sundsvall	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Scan, Umeå	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totalt										
1993/94	338	67	265	10 834	3 920	4 230	1 919	595	128	2 142
1992/93 ¹	424	74	442	16 020	6 042	5 287	3 751	634	163	8 749
1991/92	501	78	670	15 303	5 577	4 714	4 026	670	170	11 884
1990/91	542	82	742	17 556	5 714	4 331	6 433	653	160	21 420
1989/90	567	86	801	20 936	6 908	4 446	8 114	966	156	29 000
1988/89	602	85	790	22 502	7 915	4 585	8 214	1 235	187	28 062

1) Avser perioden september–augusti.

2) Avser databearbetad brukskontroll.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Tabell 9.44

Resultat från suggkontrollen 1989/90–1993/94¹

Results of the sow litter recording 1989/90–1993/94

		Officiell kontroll ²				Brukskontroll									
		Antal gris- ningar	Medelantal grisar per kull		Ålder vid gris- ning, dagar	Gris- nings- inter- vall, dagar	Antal kon- trolle- rade grisar per sugga och år	Antal av- vanda grisar per sugga och år	Antal gris- ningar	Medelantal grisar per kull		Ålder vid gris- ning, dagar	Gris- nings- inter- vall, dagar	Antal kon- trolle- rade grisar per sugga och år	Antal av- vanda grisar per sugga och år
			Vid födseln ³	Vid av- vänj- ning ⁴						Vid födseln ³	Vid av- vänj- ning ⁴				
1989/90	Gyltor	5 087	10,4	9,0	383				10 311	10,3	8,9	385			
	Suggor	20 577	11,9	9,6		176	19,7	..	41 732	12,0	9,6		171	20,1	19,9
1990/91	Gyltor	4 418	10,3	8,9	380				9 399	10,2	9,3	384			
	Suggor	19 158	11,9	9,6		175	19,6	..	38 410	11,9	9,6		171	20,2	19,6
1991/92	Gyltor	4 151	10,4	8,9	379				6 769	10,2	8,8	378			
	Suggor	16 246	11,9	9,6		174	19,9	..	28 958	11,9	9,4		170	..	20,0
1992/93	Gyltor	3 406	9,8	9,0	379				1 983	9,7	8,9	380			
	Suggor	12 313	11,0	9,5		175	..	19,6	8 054	10,6	9,5		171	..	20,1
1993/94	Gyltor	2 208	9,9	9,0	382				1 017	9,9	9,0	390			
	Suggor	8 987	11,0	9,6		175	..	19,8	4 608	11,2	9,7		174	..	20,1

1) Avser perioden september–augusti.

2) Resultaten avser officiell kontroll exklusive avelsbesättningar.

3) T.o.m. 1991/92 antal födda/kull. Fr.o.m. 1992/93 antal levande födda/kull.

4) T.o.m. 1991/92 antal kontrollerade/kull. Fr.o.m. 1992/93 antal avvanda/kull.

Källa: Svensk Husdjursskötsel, suggkontrollen.

Som framgår av tabell 9.44 är skillnaderna mellan de två kontrollformerna relativt små.

Den genomsnittliga åldern vid första grisning var 382 dagar i officiell kontroll och 390 dagar i brukskontroll och det genomsnittliga intervallet mellan grisningar 175 dagar. I medeltal producerade varje sugga 20 avvanda grisar per år. Antalet har från början av åttiotalet ökat med ca två grisar, främst beroende på att grisningsintervallen minskat.

Svinstamkontrollen

Kontrollen äger rum vid särskilda kontrollstationer som godkänts av Jordbruksverket (motsvarande). Under 1994 fanns det två sådana stationer. För att få delta i kontrollen måste besättningarna uppfylla vissa krav på bl.a. besättningsstorlek, härstamning, rastillhörighet och hälsotillstånd.

Efter varje avelsdjur som skall avkommebedömas tar man ut grupper om två smågrisar som levereras till kontrollstationen. Kontrollen börjar när grisarna uppnått en medelvikt av 35 kilogram och avslutas vid ca 104 kilograms levande vikt. Grisarna utfodras efter en foderplan, som är gemensam för kontrollstationerna. Grisarnas foderförbrukning och vikt antecknas varje vecka. Efter avslutad kontroll beräknas bl.a. grisarnas genomsnittliga viktökning och foderförbrukning och efter slakt mäts även grisarnas slaktegenskaper.

Under 1993/94 kontrollerades ca 3 150 svin. Av dessa var 37 % av Lantras, 44 % av Yorkshire, 15 % av Hampshire, 1 % av Duroc och 3 % korsningsdjur av Hampshire-Duroc. Svin av Lantras och Yorkshireras har haft de bästa resultaten både vad avser tillväxt och foderutnyttjande samt slaktresultat under den senaste femårsperioden.

Annan publicering

Uppgifter om kontrollverksamheten publiceras i Svensk Husdjursskötsel's meddelanden.

Tabell 9.45**Svinstamkontrollens omfattning samt medeltal av uppnådda resultat 1988/89–1993/94¹**

Scope of the pig progeny testing and averages of the results in 1988/89–1993/94

Ras; år	Antal kontrolle- rade svin	Vikt vid slakt, kg	Tillväxt per djur och dag, gram ²	Foderför- brukning, kg foder per kg tillväxt	Slaktresultat Kropps- längd, cm	Övre sid- späck, millimeter	Andel kött i slakt- kroppen, procent
<i>Lantras</i>							
1993/94	1 202	103,7	964	2,44	99,7	14,1	63,8
1992/93	1 364	103,7	992	2,49	99,5	15,9	62,0
1991/92	1 468	103,9	982	2,62	99,4	16,3	61,6
1990/91	1 544	104,2	951	2,64	99,5	16,2	61,1
1989/90	1 572	104,2	929	2,69	100,1	16,3	60,8
1988/89	1 642	103,8	932	2,70	99,6	16,4	60,2
<i>Yorkshire</i>							
1993/94	1 420	104,0	986	2,37	96,5	13,2	64,5
1992/93	1 426	103,9	1 007	2,45	96,4	14,7	63,1
1991/92	1 306	104,1	996	2,59	96,1	15,8	62,0
1990/91	1 658	104,2	957	2,63	96,3	15,6	61,5
1989/90	1 664	104,5	936	2,66	97,2	15,8	61,1
1988/89	1 656	103,9	939	2,66	96,8	15,8	60,5
<i>Hampshire</i>							
1993/94	490	103,6	959	2,40	92,9	14,2	65,4
1992/93	648	103,7	969	2,54	92,9	16,1	63,6
1991/92	746	103,6	969	2,65	92,5	16,8	62,6
1990/91	866	103,9	925	2,69	92,7	16,7	62,0
1989/90	908	104,2	899	2,73	93,1	17,6	61,4
1988/89	1 020	103,7	903	2,73	92,8	18,0	60,8
<i>Duroc</i>							
1993/94	44	104,1	918	2,60	95,2	16,0	61,4
1992/93	96	103,7	943	2,65	95,9	16,8	61,2
1991/92	86	103,7	971	2,67	95,2	18,5	59,5
1990/91	166	104,3	933	2,75	95,3	17,7	59,3
1989/90	146	104,5	888	2,83	95,6	18,3	58,7
1988/89	142	103,7	920	2,72	95,0	18,1	58,6

1) Avser perioden september–augusti.

2) Prövningsvillkoren har ändrats något mellan åren. 1991/92 ändrades prövningsintervallet till 35–103 kg. 1992/93 ändrades fodernorm och fodersammansättning.

Galtar och betäckta suggor

SCB insamlar varje månad uppgifter om antalet galtar och antalet betäckta suggor. Uppgifterna används bl.a. för prognoser över svinslakten.

Galthållarregistret aktualiseras fortlöpande genom att Svensk Husdjursskötsel till SCB rapporterar försäljningar av nytillkomna galtar från besättningar inom suggkontrollen. Dessutom inhämtas uppgifter om andrahandsförsäljningar av galtar direkt från säljarna.

Tabell 9.46
Antal betäckta suggor och medelantal tjänstbara galtar 1994

Number of covered sows and average number of boars in 1994

Område	Betäckta suggor	Tjänstbara galtar, årsmedeltal
<i>Län</i>		
Stockholms	4 566	48
Uppsala	17 033	265
Södermanlands	16 398	167
Östergötlands	26 398	304
Jönköpings	6 400	180
Kronobergs	7 167	152
Kalmar	22 368	302
Gotlands	12 631	194
Blekinge	6 733	119
Kristianstads	79 461	1 035
Malmöhus	86 762	1 348
Hallands	61 134	905
Göteborgs o Bohus	6 400	118
Älvsborgs	23 457	313
Skaraborgs	61 548	843
Värmlands	9 500	115
Örebro	6 542	97
Västmanlands	13 948	141
Kopparbergs	2 602	54
Gävleborgs	3 681	81
Västernorrlands	2 817	48
Jämtlands	1 099	31
Västerbottens	6 125	117
Norrbottns	1 213	18
<i>Hela riket</i>		
1994	485 983	6 995
1993	466 538	6 931
1992	433 371	7 169
1991	424 351	7 477
1990	430 542	8 043
1989	452 900	8 763

Källa: SCB, galt- och betäckningsstatistik.

Annan publicering

Uppgifterna rörande galt- och betäckningsstatistiken är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 21.

Slakt

Av tabellen framgår bl.a. att den totala slakten av svin har ökat med ca 4 % jämfört med 1993. Medelslaktvikten ökade med 1,3 kg mellan 1993 och 1994.

Tabell 9.47

Antal slaktkroppar av svin och medelslaktvikter 1994

Number of slaughtered animals and average weight of carcasses in 1994

Antal slaktkroppar; medelslaktvikter; typ av slakt	Svin inkl. spädgris
Antal slaktkroppar	
<i>Typ av slakt</i>	
Godkänd slakt	3 772 657
Hemslakt	20 600
<i>Summa</i>	
1994	3 793 257
1993	3 647 253
1992	3 422 861
1991	3 359 924
1990	3 622 688
1989	3 824 363
Medelslaktvikter, kilogram¹	
1994	81,1
1993	79,8
1992	81,2
1991	79,7
1990	80,2
1989	80,2

1) Medelslaktvikten för hemslakt antas vara densamma som för godkänd slakt.

Källa: Statens jordbruksverk.

Annan publicering

I Jordbruksekonomiska meddelanden har uppgifter om antalet besiktigade respektive godkända slaktdjur redovisats varje månad sedan 1950.

Djursjukdomar

Uppgifterna över behandlade svinsjukdomar är hämtade ur det djursjukdatasystem som administreras av Svensk Husdjursskötsel sedan 1984. I tabell 9.48 redovisas rapporterade veterinär- och djurägarbehandlingar dels för två angivna sjukdomar dels för samtliga sjukdomsbehandlingar per 100 svin. Statistiken över veterinärbehandlade sjukdomar torde vara någorlunda fullständig. Antalet veterinärbehandlingar per 100

djur varierar starkt mellan olika områden. En mycket stor del av sjukdomsbehandlingar på grisar utförs av djurägarna själva. I detta fall är rapporteringen ofta mycket ofullständig. I området med bra rapportering ligger totalnivån på drygt 40 sjukdomsbehandlingar per 100 djur. Man kan anta att det totala antalet sjukdomsfall per djur kan ligga på denna nivå.

Tabell 9.48

Svinsjukdomar. Antal rapporterade sjukdomsbehandlingar per 100 djur 1994

Diseases of pigs. Treatments per 100 animals in 1994

Område	Veterinärbehandlade sjukdomar			Djurägarbehandlade sjukdomar		
	Agalakti ¹	Spädgris- enteriter ²	Samtliga sjukdoms- behandlingar ³	Agalakti ¹	Spädgris- enteriter ²	Samtliga sjukdoms- behandlingar ³
<i>Län</i>						
Stockholms	0,2	0,2	1,3	–	0,5	17,6
Uppsala	2,1	2,9	24,0	1,6	1,3	13,8
Södermanlands	0,6	0,4	4,0	0,3	0,8	5,5
Östergötlands	0,3	0,2	2,1	0,4	0,4	3,1
Jönköpings	0,6	0,2	3,2	0,4	0,5	2,7
Kronobergs	1,3	0,8	8,1	0,1	–	0,7
Kalmar	0,4	0,1	2,0	–	–	0,1
Gotlands	0,5	0,2	2,1	–	0,7	23,2
Blekinge	2,3	1,6	12,1	0,1	0,2	0,9
Kristianstads	1,2	1,3	13,9	0,8	4,8	38,1
Malmöhus	2,6	2,8	19,8	0,1	3,5	32,9
Hallands	1,3	0,9	17,8	0,8	2,7	39,3
Göteborgs o Bohus	0,9	0,3	3,8	–	–	–
Älvsborgs	1,3	0,7	6,3	2,3	2,0	15,3
Skaraborgs	0,8	0,9	7,8	1,0	1,1	8,7
Värmlands	0,3	1,1	6,5	2,0	1,0	9,9
Örebro	0,4	0,1	8,2	0,3	3,9	25,9
Västmanlands	2,0	1,0	7,9	0,5	0,3	5,2
Kopparbergs	0,5	0,4	4,8	0,2	2,3	48,8
Gävleborgs	0,7	0,3	5,6	–	1,0	14,4
Västernorrlands	0,1	–	1,9	0,4	0,7	12,1
Jämtlands	1,0	0,3	5,1	–	–	–
Västerbottens	0,5	0,4	2,8	–	–	0,5
Norrbottnens	0,6	0,1	5,0	–	–	–
<i>Hela riket</i>						
1994	1,3	1,2	10,3	0,6	2,3	21,4
1993	1,2	1,5	8,4	0,5	2,7	15,7
1992	1,5	2,0	9,8	0,4	3,2	14,8
1991	1,8	2,2	9,6	0,4	3,6	17,7

1) Agalakti är mjölkfeber på suggor. Antal behandlingar per 100 kullar.

2) Spädgrisenteriter avser diarréer t.o.m. avvänjning. Antal behandlingar per 100 smågrisar.

3) Antal behandlingar per 100 svin.

Källa: Svensk Husdjursskötsel.

Höns

Antal, besättningar

Uppgifter om antal höns erhålls årligen genom lantbruksregistret.

Den 9 juni 1994 fanns höns vid 10 600 företag och kycklingar av värpraras vid 1 600 företag. Slaktkycklingar fanns vid 105 företag.

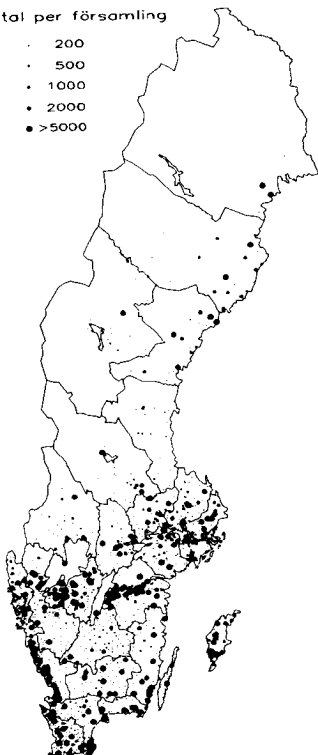
Karta 9.49 ger en översiktlig bild av den geografiska fördelningen av höns. Kartan är baserad på församlingsstatistik och uppbyggd så att prickarnas storlek är proportionell mot antalet djur inom församlingen. Församlingar med över 5 000 höns redovisas dock med samma prickstorlek. I teckenförklaringen visas exempel på prickstorlekar.

Karta 9.49 Den geografiska fördelningen av höns 1994

Distribution of fowls in 1994

Antal per församling

- 200
- 500
- 1000
- 2000
- >5000

Tabell 9.50
Antal höns 1994
Number of fowls in 1994

Område; storleksgrupp	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt- kycklingar	
<i>Län</i>				
Stockholms	187 346	1 395	—	188 741
Uppsala	192 105	51 203	—	243 308
Södermanlands	185 790	47 739	422 300	655 829
Östergötlands	900 370	265 709	312 000	1 478 079
Jönköpings	66 374	109 127	—	175 501
Kronobergs	93 033	163 144	119 075	375 252
Kalmar	560 065	165 515	337 450	1 063 030
Gotlands	109 673	37 060	130 500	277 233
Blekinge	207 865	37 934	982 860	1 228 659
Kristianstads	395 530	66 277	803 800	1 265 607
Malmöhus	750 179	439 599	436 900	1 626 678
Hallands	726 649	337 920	575 145	1 639 714
Göteborgs o Bohus	102 094	20 913	—	123 007
Älvsborgs	288 989	168 553	107 600	565 142
Skaraborgs	502 955	118 945	128 700	750 600
Värmlands	53 908	5 443	—	59 351
Örebro	117 104	68 174	61 000	246 278
Västmanlands	85 693	4 977	53 500	144 170
Kopparbergs	83 331	7 800	—	91 131
Gävleborgs	50 072	1 687	—	51 759
Västernorrlands	73 524	37 677	—	111 201
Jämtlands	34 546	2 703	—	37 249
Västerbottens	89 875	15 526	—	105 401
Norrbottnens	60 945	317	—	61 262
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	1 090 809	517 594	914 945	2 523 348
" mellanbygder	1 005 455	391 955	1 691 010	3 088 420
" norra slättbygder	1 308 233	377 564	406 700	2 092 497
Svealands slättbygder	749 952	116 626	498 800	1 365 378
Götalands skogsbygder	1 199 181	595 092	887 375	2 681 648
Mellersta Sveriges skogsbygder	279 319	117 742	72 000	469 061
Nedre Norrland	133 553	42 872	—	176 425
Övre Norrland	151 513	15 892	—	167 405
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>				
0,0 – 2,0	2 394 818	1 198 079	1 549 560	5 142 457
2,1 – 5,0	280 001	49 440	73 200	402 641
5,1 – 10,0	136 247	23 266	138 800	298 313
10,1 – 20,0	406 195	191 932	237 220	835 347
20,1 – 30,0	241 202	59 859	371 700	672 761
30,1 – 50,0	512 615	104 348	369 850	986 813
50,1 – 100,0	876 921	252 973	687 200	1 817 094
Över 100,0	1 070 016	295 440	1 043 300	2 408 756
<i>Hela riket</i>				
1994	5 918 015	2 175 337	4 470 830	12 564 182
1993	5 764 401	1 908 371	3 793 857	11 466 629
1992	6 063 357	2 166 105	3 778 742	12 008 204
1991	6 145 174	2 579 920	3 034 322	11 759 416
1990	6 391 943	2 175 676	2 743 798	11 311 417
1989	6 366 499	2 267 732	2 524 830	11 159 061

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I tabell 9.50 kan särskilt noteras att både antalet värphöns och antalet värpkycklingar ökat mellan 1993 och 1994.

Samtidigt har antalet företag med höns minskat. Denna omstrukturering sammanhänger med avregleringen av ägg-

marknaden.

De län som har flest värphöns är Östergötlands, Malmöhus och Hallands län. 40 % av landets värphöns finns i något av dessa tre län. I Norrland finns endast ca 5 % av värphönsen.

40 % av antalet höns och hälften av antalet kycklingar av värpras samt en tredjedel av antalet slaktkycklingar finns på företag med högst 2,0 hektar åkermark.

Tabell 9.51**Antal höns vid företag med högst 2,0 hektar åkermark 1994***Number of fowls at holdings not exceeding 2,0 hectares of arable land in 1994*

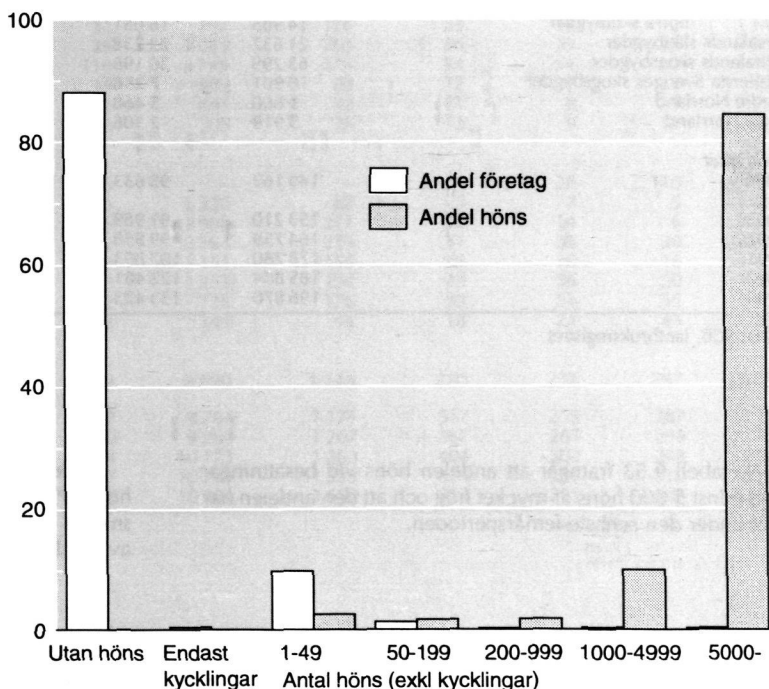
Område	Höns och kycklingar			Summa
	Höns	Kycklingar av värpras	Slakt- kycklingar	
<i>Produktionsområden</i>				
Götalands södra slättbygder	439 656	314 606	165 400	919 662
" mellanbygder	471 329	215 185	609 060	1 295 574
" norra slättbygder	442 319	87 548	90 000	619 867
Svealands slättbygder	220 335	57 130	285 500	562 965
Götalands skogsbygder	562 779	361 610	399 600	1 323 989
Mellersta Sveriges skogsbygder	166 620	108 800	–	275 420
Nedre Norrland	29 750	39 200	–	68 950
Övre Norrland	62 030	14 000	–	76 030
<i>Hela riket</i>				
1994	2 394 818	1 198 079	1 549 560	5 142 457
1993	2 214 032	1 014 659	1 877 200	5 105 891
1992	2 179 435	1 144 840	2 030 100	5 354 375
1991	2 390 021	1 627 325	1 359 350	5 376 696
1990	2 587 320	1 172 798	963 498	4 723 616
1989	2 273 073	1 103 486	1 098 330	4 474 889

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av diagrammet framgår att en mycket stor andel av hönsen (drygt 80 %) finns vid företag med mer än 5 000 höns. Andelen företag i denna storleksgrupp är däremot mycket liten (3 % av totala antalet företag med höns).

Diagram 9.52**Antal företag och höns procentuellt fördelade efter hönsbesättningarnas storlek 1994***Number of holdings and number of fowls distributed by size of stocks in 1994*

Procent

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Tabell 9.53**Antal höns (exkl. kycklingar) efter besättningsstorlek 1994***Number of fowls (chickens not included) by size of stocks in 1994*

Område	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)					Summa
	1– 49	50– 199	200– 999	1 000– 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>						
Stockholms	4 047	3 720	6 735	8 000	164 844	187 346
Uppsala	5 785	5 908	5 531	11 600	163 281	192 105
Södermanlands	5 320	4 020	5 310	8 600	162 540	185 790
Östergötlands	6 459	5 932	3 860	45 530	838 589	900 370
Jönköpings	16 214	4 587	1 825	13 828	29 920	66 374
Kronobergs	7 813	2 680	1 240	25 200	56 100	93 033
Kalmar	10 127	3 124	3 885	23 300	519 629	560 065
Gotlands	2 965	813	2 650	42 660	60 585	109 673
Blekinge	3 243	1 722	4 000	32 000	166 900	207 865
Kristianstads	9 547	4 805	4 585	33 350	343 243	395 530
Malmöhus	9 795	7 273	9 880	32 630	690 601	750 179
Hallands	5 847	5 141	12 520	82 585	620 556	726 649
Göteborgs o Bohus	8 835	7 504	3 675	24 950	57 130	102 094
Älvsborgs	13 688	8 492	5 679	13 100	248 030	288 989
Skaraborgs	10 577	9 768	8 907	91 398	382 305	502 955
Värmlands	4 954	2 160	800	21 994	24 000	53 908
Örebro	4 170	5 317	2 300	15 717	89 600	117 104
Västmanlands	3 147	4 621	9 015	14 380	54 530	85 693
Kopparbergs	3 538	2 358	2 635	5 950	68 850	83 331
Gävleborgs	4 095	2 032	1 445	3 500	39 000	50 072
Västernorrlands	3 264	760	–	7 100	62 400	73 524
Jämtlands	2 456	640	2 050	3 200	26 200	34 546
Västerbottens	2 326	1 791	6 048	13 880	65 830	89 875
Norrbottens	950	465	1 000	2 800	55 730	60 945
<i>Produktionsområden</i>						
Götalands södra slättbygder	9 670	7 918	15 015	98 530	959 676	1 090 809
" mellanbygder	15 091	6 200	9 185	88 960	886 019	1 005 455
" norra slättbygder	14 985	16 051	9 715	124 418	1 143 064	1 308 233
Svealands slättbygder	21 637	22 238	27 091	70 591	608 395	749 952
Götalands skogsbygder	63 299	30 196	24 754	139 723	941 209	1 199 181
Mellersta Sveriges skogsbygder	10 901	7 256	8 992	15 900	236 270	279 319
Nedre Norrland	9 660	3 468	3 775	22 450	94 200	133 553
Övre Norrland	3 919	2 306	7 048	16 680	121 560	151 513
<i>Hela riket</i>						
1994	149 162	95 633	105 575	577 252	4 990 393	5 918 015
1993	153 210	91 989	132 745	621 552	4 764 905	5 764 401
1992	164 759	99 958	155 597	678 680	4 964 363	6 063 357
1991	178 780	107 803	170 223	708 555	4 979 813	6 145 174
1990	185 804	122 461	203 131	693 878	5 186 669	6 391 943
1989	196 870	133 423	223 074	647 315	5 165 817	6 366 499

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.53 framgår att andelen höns vid besättningar med minst 5 000 höns är mycket hög och att den andelen har ökat under den senaste femårsperioden.

Under samma period har antalet höns i besättningar med högst 999 höns minskat med drygt en tredjedel. Den relativt snabba omstruktureringen av äggproduktionen framgår även av tabell 9.54 på nästa sida.

Tabell 9.54
Antal företag med höns efter besättningsstorlek 1994
Number of holdings with fowls by size of stocks in 1994

Område; storleksgrupp	Besättningsstorlek, antal höns (exklusive kycklingar)						Summa
	0 ¹	1– 49	50– 199	200– 999	1 000– 4 999	Över 4 999	
<i>Län</i>							
Stockholms	1	207	46	14	3	8	279
Uppsala	5	292	67	12	7	9	392
Södermanlands	12	257	46	12	6	8	341
Östergötlands	21	362	65	10	17	52	527
Jönköpings	25	950	61	6	6	4	1 052
Kronobergs	15	468	37	3	6	6	535
Kalmar	32	558	48	9	9	17	673
Gotlands	9	173	12	4	16	8	222
Blekinge	20	195	22	8	11	10	266
Kristianstads	42	582	60	7	14	18	723
Malmöhus	53	589	87	17	14	21	781
Hallands	25	354	59	24	35	40	537
Göteborgs o Bohus	11	480	88	10	10	6	605
Älvsborgs	16	813	101	14	5	19	968
Skaraborgs	17	565	113	19	35	25	774
Värmlands	2	314	23	1	7	1	348
Örebro	12	242	60	5	7	7	333
Västmanlands	10	166	52	16	6	6	256
Kopparbergs	3	206	30	6	3	4	252
Gävleborgs	5	255	25	5	2	1	293
Västernorrlands	8	233	8	–	3	4	256
Jämtlands	9	178	9	5	1	2	204
Västerbottens	4	171	18	11	8	5	217
Norrbottnens	3	80	7	2	1	6	99
<i>Produktionsområden</i>							
Götalands södra slättbygder	61	543	97	28	39	51	819
" mellanbygder	71	871	88	18	34	38	1 120
" norra slättbygder	32	797	176	23	48	72	1 148
Svealands slättbygder	29	1 095	253	56	33	35	1 501
Götalands skogsbygder	118	3 749	373	54	54	60	4 408
Mellersta Sveriges skogsbygder	19	689	89	17	7	13	834
Nedre Norrland	22	641	42	11	8	7	731
Övre Norrland	8	305	26	13	9	11	372
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>							
0,0 – 2,0	45	–	–	4	38	110	197
2,1 – 5,0	52	1 330	87	5	7	5	1 486
5,1 – 10,0	46	1 908	211	28	14	6	2 213
10,1 – 20,0	72	2 163	279	51	39	20	2 624
20,1 – 30,0	39	1 151	154	33	20	16	1 413
30,1 – 50,0	38	1 253	194	43	36	30	1 594
50,1 – 100,0	42	736	176	38	54	55	1 101
Över 100,0	26	149	43	18	24	45	305
<i>Hela riket</i>							
1994	360	8 690	1 144	220	232	287	10 933
1993	327	8 764	1 171	317	259	287	11 125
1992	350	9 268	1 267	367	285	296	11 833
1991	424	10 173	1 363	404	302	298	12 964
1990	397	10 284	1 533	474	299	310	13 297
1989	425	10 804	1 650	514	281	299	13 973

1) Företag med endast kycklingar.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.55 framgår att antalet företag med höns har minskat med nästan en fjärdedel under den senaste femårsperioden. Även andelen företag med höns har minskat något. Antalet företag med högst 2,0 hektar åkermark och med höns har däremot varit i stort sett oförändrat under perioden. 40 % av företagen med höns finns i Götalands skogsbygder.

Tabell 9.55**Antal företag med höns (exkl. kycklingar) 1994***Number of holdings with fowls (chickens not included) in 1994*

Område	Totala antalet företag	Antalet företag med mer än 2,0 ha åkermark och med höns exkl. kycklingar	Antalet företag med högst 2,0 ha åkermark och med höns exkl. kycklingar
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	7 401	726	32
" mellanbygder	8 758	1 025	24
" norra slättbygder	10 563	1 085	31
Svealands slättbygder	12 564	1 459	13
Götalands skogsbygder	26 573	4 254	36
Mellersta Sveriges skogsbygder	8 513	808	7
Nedre Norrland	9 186	705	4
Övre Norrland	6 905	359	5
<i>Hela riket</i>			
1994	90 463	10 421	152
1993	91 848	10 641	153
1992	92 234	11 315	168
1991	93 938	12 369	171
1990	96 945	12 714	186
1989	98 900	13 381	167

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Av tabell 9.56 framgår bl.a. att företagen med få höns i regel också har andra husdjur. De stora besättningarna, med 5 000 höns eller fler, finns däremot vanligen vid företag som endast har höns.

Tabell 9.56**Antal företag med höns (inkl. kycklingar) och andra djurslag 1994***Number of holdings with fowls and other livestock in 1994*

Slag av företag	Med enbart höns (inkl. kycklingar)	Med även andra djurslag	Summa
<i>Företag med höns och kycklingar</i>			
Utan höns	142	218	360
Med 1 – 49 höns ¹	1 407	7 283	8 690
" 50 – 199 höns ¹	246	898	1 144
" 200 – 999 höns ¹	73	147	220
" 1 000 – 4 999 höns ¹	119	113	232
" över 4 999 höns ¹	224	63	287
Summa	2 211	8 722	10 933

1) Exklusive kycklingar.

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Annan publicering

Uppgifter om antal höns och antal företag med höns är hämtade ur Statistiska meddelanden, serie J 20, från Lantbrukets företagsregister.

Getter

I lantbruksregistret 1992 insamlades uppgifter om antalet getter vid företag med mer än 2,0 hektar åker. Resultaten visade att både antalet getter och antalet företag med getter ökat med drygt en femtedel sedan 1989.

Tabellen visar att av 5 300 getter i landet finns 60 % i Norrland. Nästan hälften av getterna finns vid företag med högst 10 hektar åkermark och nästan tre fjärdedelar vid företag med högst 20 hektar åkermark.

Tabell 9.57
Antal getter¹ 1992
Number of goats in 1992

Område; storleksgrupp	Getter födda 1991 och tidigare	Killingar	Antal före- tag med getter inkl. killingar
<i>Län</i>			
Stockholms	55	22	15
Uppsala	38	19	14
Södermanlands	24	22	16
Östergötlands	42	20	15
Jönköpings	53	21	25
Kronobergs	33	5	21
Kalmar	58	37	10
Gotlands	267	240	10
Blekinge	18	14	8
Kristianstads	84	53	26
Malmöhus	47	20	27
Hallands	28	13	19
Göteborgs o Bohus	47	23	19
Älvsborgs	62	40	17
Skaraborgs	99	104	30
Värmlands	53	42	16
Örebro	57	37	17
Västmanlands	53	35	14
Kopparbergs	270	128	36
Gävleborgs	293	144	40
Västernorrlands	349	124	31
Jämtlands	991	398	57
Västerbottens	349	195	42
Norrbottnens	107	51	14
<i>Produktionsområden</i>			
Götalands södra slättbygder	56	24	25
" mellanbygder	347	285	34
" norra slättbygder	110	102	32
Svealands slättbygder	188	102	66
Götalands skogsbygder	321	178	133
Mellersta Sveriges skogsbygder	224	169	45
Nedre Norrland	1 315	511	114
Övre Norrland	916	436	90
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>			
2,1 – 5,0	608	250	..
5,1 – 10,0	921	411	..
10,1 – 20,0	1 113	515	..
20,1 – 30,0	266	166	..
30,1 – 50,0	293	287	..
50,1 – 100,0	157	107	..
Över 100,0	119	71	..
<i>Hela riket</i>			
1992	3 477	1 807	539
1989	2 855	1 421	439
1986	3 179	1 321	549

1) Vid företag med mer än 2,0 hektar åkermark.

Källa: SCB. lantbruksregistret.

Biodling

I tablån nedan redovisas antalet medlemmar i Sveriges Biodlares Riksförbund, antalet bisamhällen och skörden av bihonung och vax under perioden 1989–1994.

År	Antal med- lemmar	Antal bisamhällen		Skörd, 1 000 kg	
		Invintrade föregående höst	Därav vinter- förluster	Honung	Rensat vax
1994	13 834	58 543	7 597	2 047	..
1993	14 463	60 752	7 645	1 766	..
1992	15 159	62 674	5 790	1 956	..
1991	17 964	66 267	9 965	1 789	..
1990	17 923	88 040	5 665	2 415	47
1989	17 964	95 422	6 358	4 656	59

Annan publicering

Uppgifter om biodling publiceras i Bitidning utgiven av Sveriges Biodlares Riksförbund och baseras ursprungligen på en postenkät bland förbundets medlemmar.

Hästar

Tabell 9.58**Antal hästar 1994***Number of horses in 1994*

Område; storleksgrupp	Egna hästar			Summa egna hästar	Installade hästar			Summa hästar	
	Hästar	Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Summa egna hästar		Hästar	Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Summa instal- lade hästar		
	Födda 1991 och tidigare				Kall- blodiga				Födda 1991 och tidigare
		Övriga			Övriga				
<i>Län</i>									
Stockholms	245	1 647	656	2 548	311	2 458	203	2 972	5 520
Uppsala	248	1 290	634	2 172	131	818	202	1 151	3 323
Södermanlands	233	1 063	409	1 705	76	1 070	253	1 399	3 104
Östergötlands	418	1 851	956	3 225	275	1 258	288	1 821	5 046
Jönköpings	687	1 680	763	3 130	46	433	107	586	3 716
Kronobergs	429	1 092	614	2 135	76	404	108	588	2 723
Kalmar	386	1 361	753	2 500	80	556	209	845	3 345
Gotlands	223	1 161	525	1 909	24	296	116	436	2 345
Blekinge	198	492	228	918	20	201	33	254	1 172
Kristianstads	524	2 751	1 290	4 565	94	747	144	985	5 550
Malmöhus	478	3 874	1 778	6 130	132	1 555	423	2 110	8 240
Hallands	380	1 967	953	3 300	93	883	175	1 151	4 451
Göteborgs o Bohus	594	1 358	643	2 595	162	747	97	1 006	3 601
Älvsborgs	902	2 561	1 219	4 682	173	1 097	224	1 494	6 176
Skaraborgs	581	2 844	1 383	4 808	101	1 197	421	1 719	6 527
Värmlands	517	1 153	506	2 176	117	545	155	817	2 993
Örebro	241	1 156	465	1 862	69	772	235	1 076	2 938
Västmanlands	281	1 227	401	1 909	184	613	171	968	2 877
Kopparbergs	395	847	320	1 562	91	455	83	629	2 191
Gävleborgs	656	858	375	1 889	139	430	104	673	2 562
Västernorrlands	656	908	427	1 991	109	398	63	570	2 561
Jämtlands	657	555	312	1 524	183	197	67	447	1 971
Västerbottens	388	659	289	1 336	93	236	32	361	1 697
Norrbottens	280	335	124	739	55	181	24	260	999
<i>Produktionsområden</i>									
Götalands södra slättbygder	470	3 917	1 702	6 089	152	1 651	256	2 059	8 148
" mellanbygder	776	4 303	2 054	7 133	137	1 678	554	2 369	9 502
" norra slättbygder	790	4 354	2 235	7 379	306	2 297	630	3 233	10 612
Svealands slättbygder	1 191	6 177	2 527	9 895	781	5 780	1 073	7 364	17 529
Götalands skogsbygder	3 524	9 857	4 858	18 239	608	3 484	844	4 936	23 175
Mellersta Sveriges skogsbygder	1 129	2 654	1 050	4 833	263	1 244	278	1 785	6 618
Nedre Norrland	1 926	2 303	1 129	5 358	381	948	227	1 556	6 914
Övre Norrland	791	1 125	468	2 384	206	465	75	746	3 130
<i>Storleksgrupp, hektar åkermark</i>									
2,1 – 5,0	1 250	3 702	1 279	6 231	198	1 048	150	1 396	7 627
5,1 – 10,0	2 229	6 436	2 582	11 247	463	2 192	394	3 049	14 296
10,1 – 20,0	2 389	7 585	3 238	13 212	570	2 975	600	4 145	17 357
20,1 – 30,0	1 374	3 633	1 779	6 786	367	1 845	421	2 633	9 419
30,1 – 50,0	1 611	4 810	2 518	8 939	327	2 699	698	3 724	12 663
50,1 – 100,0	1 296	5 665	3 039	10 000	485	3 446	959	4 890	14 890
Över 100,0	448	2 859	1 588	4 895	424	3 342	715	4 481	9 376
<i>Hela riket</i>									
1994	10 597	34 690	16 023	61 310	2 834	17 547	3 937	24 318	85 628

Källa: SCB, lantbruksregistret.

I lantbruksregistret 1994 har uppgifter om antal hästar vid företag med minst 2,1 hektar åkermark insamlats. För några år sedan genomfördes en uppföljningsundersökning, i vilken konstaterades att de till LBR redovisade hästarna sannolikt endast utgjorde ca 45 % av totala antalet hästar. Denna bedömning torde fortfarande gälla, vilket innebär att det totala antalet hästar i landet 1994 var ca 200 000. Motsvarande uppgifter inhämtades senast 1991. Då var redovisningen inte

uppdelad på egna respektive installerade hästar. Antalet kallblodiga hästar var 1991 12 523, antalet övriga hästar var 41 552 samt antalet unghästar och föl var 22 705.

År 1991 då uppgifter om hästar insamlades senast var antalet företag med kallblodiga hästar 6 647, antalet företag med övriga hästar 10 571 samt antalet företag med unghästar och föl 7 182. Totalt var det 15 914 företag som redovisade hästar.

Tabell 9.59

Antal företag med hästar 1994

Number of holdings with horses in 1994

Område; storleksgrupp	Företag med egna hästar				Företag med installerade hästar				Totalt antal företag
	Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Antal företag	Hästar		Ung- hästar och föl födda 1992- 1994	Antal företag	
	Födda 1991 och tidigare				Födda 1991 och tidigare				
	Kall- blodiga	Övriga			Kall- blo- diga	Övriga			
Län									
Stockholms	111	326	162	392	63	242	71	281	491
Uppsala	136	300	179	400	44	154	51	182	462
Södermanlands	123	301	156	389	43	148	55	184	441
Östergötlands	241	470	287	657	74	234	77	292	746
Jönköpings	375	523	311	826	26	141	54	171	865
Kronobergs	244	346	210	543	27	97	32	125	586
Kalmar	213	383	232	550	38	151	62	184	612
Gotland	78	264	156	320	15	93	34	105	349
Blekinge	122	142	94	241	13	50	13	60	269
Kristianstads	254	772	448	954	42	215	77	256	1 021
Malmöhus	215	994	589	1 172	47	300	93	339	1 258
Hallands	218	527	314	709	36	182	63	212	772
Göteborgs o Bohus	321	409	269	665	68	169	52	232	749
Älvsborgs	537	810	502	1 232	85	243	72	320	1 350
Skaraborgs	307	845	488	1 078	50	251	102	296	1 153
Värmlands	319	440	216	681	55	132	49	184	748
Örebro	150	322	178	438	38	149	54	179	500
Västmanlands	147	317	162	422	51	160	47	194	470
Kopparbergs	237	271	129	455	57	108	33	145	502
Gävleborgs	367	327	179	616	62	123	40	168	667
Västernorrlands	334	348	201	598	65	124	39	170	641
Jämtlands	296	234	141	457	59	78	30	117	490
Västerbottens	195	242	121	387	47	68	23	110	426
Norrbottens	147	129	63	240	29	53	15	78	260
Produktionsområden									
Götalands södra slättbygder	219	945	545	1 113	57	343	104	386	1 230
" mellanbygder	343	1 139	666	1 397	60	371	137	430	1 519
" norra slättbygder	443	1 228	738	1 560	95	444	165	526	1 711
Svealands slättbygder	629	1 534	808	1 977	234	827	275	990	2 301
Götalands skogsbygder	1 994	2 996	1 851	4 599	285	909	304	1 172	4 972
Mellersta Sveriges skogsbygder	662	881	452	1 396	133	322	99	426	1 528
Nedre Norrland	985	901	519	1 647	177	309	107	434	1 762
Övre Norrland	412	4118	208	733	93	140	47	220	805
Hela riket									
1994	5 687	10 042	5 787	14 422	1 134	3 665	1 238	4 584	15 828

Källa: SCB, lantbruksregistret.

Pälsdjursskötsel

Antalet aktiva uppfödare av pälsdjur vid slutet av respektive år framgår av tabblån nedan.

År	Slag av djur					Summa
	Mink	Mink och räb	Räv	Chinchilla	Övriga	
1993/94	..	..	..	..	..	213
1992/93	166	12	19	–	7	204
1991/92	217	27	23	37	3	307
1990/91	220	25	26	47	12	330
1989/90	255	38	43	47	21	404
1988/89	..	..	..	..	..	552

Antalet aktiva pälsdjursuppfödare särredovisades inte 1988/89. Antalet aktiva minkuppfödare var då 439.

Antalet avelsdjur redovisas i följande tablå.

År	Slag av djur		
	Mink	Räv	Chinchilla
1992/93	184 741	3 627	–
1991/92	260 919	5 239	2 319
1990/91	255 037	4 554	2 414
1989/90	285 589	9 052	2 262
1988/89	439 271	13 028	2 502

Uppgifter om pälsdjursskötsel är hämtade ur en årlig redovisning från Sveriges Pälsdjursuppfödare Riksförbund. På grund av den turbulens som har varit inom branschen har inga avelsdjursrapporter inkommit. Ökningen beräknas emellertid vara ca 15 % när det gäller mink, medan räbbeståndet torde vara oförändrat.

Rennäring

Renskötsel bedrivs för närvarande i 51 samebyar. Inom en sameby finns flera renskötsel företag vilka består av en eller flera renägare. Samebyn leder renskötseln inom byns betesområde. Av tablå nedan framgår att företagen är minst i Norrbottens län med i genomsnitt 218 renar per företag och störst i Jämtlands län med i genomsnitt 555 renar per företag. De flesta renarna, ca 60 % av samtliga renar, finns i Norrbottens län.

Länsstyrelsen beslutar om det högsta tillåtna renantal som varje sameby får ha. Renantalet bestäms utifrån det antal renar som samebyns betesmarker långsiktigt bedöms kunna bära. I de flesta samebyar är det vinterbetet, vilket huvudsakligen består av lavar, som är den begränsande faktorn. Det sammanlagda högsta tillåtna renantalet för riket är 279 500 renar vilket i stort överensstämmer med det faktiska renantalet enligt 1994 års renlängder.

Uppgifter om antalet samebyar antalet företag och antalet renar 1994 framgår av följande tablå.

Område; typ av sameby	Antal byar 1994	Antal företag 1994	Antal renar ¹ 1994
Jämtlands län			
Fjällsamebyar	12	98	54 457
Västerbottens län			
Samebyar	7	121	61 270
Norrbottens län			
Fjällsamebyar	15	620	111 915
Skogssamebyar	9	121	36 106
Koncessions- samebyar	8	12	16 121
Hela riket 1994	51	972	279 869

1) Renantalet bygger på upprättade renlängder och avser renar i vinterhorden.

Källa: Statens jordbruksverk

10 Förädling, konsumtion och utrikeshandel

I detta kapitel redovisas vissa uppgifter om jordbrukets leveranser av viktigare vegetabilie- och animalieprodukter samt vissa uppgifter om förädling vid kvarnar, slakterier och mejerier. Vidare redovisas kvantitets- och värdeuppgifter för konsumtionen samt s.k. försörjningsbalanser som årligen utförs av Statens jordbruksverk. I fråga om utrikeshandeln redovisas värdet av olika jordbruksprodukter och livsmedel samt fördelningen av import och export på olika länder.

Kapitel 10 innehåller avsnitt om

- Produktion och försörjningsbalanser
- Konsumtion
- Utrikeshandel

Produktion och försörjningsbalanser

Spannmål, potatis, oljeväxter

Kvantitetsuppgifter om jordbrukarnas leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl o.s.v. sammanställs och redovisas varje månad av Jordbruksverket. Uppgifter om produktion av råsprit och stärkelse erhålls genom AB Skånebrännerier respektive Sveriges Stärkelseproducenters Förening.

Resultat

Beräknade försörjningsbalanser för spannmål, potatis och fettråvaror under 1993/94 samt för några tidigare år redovisas i tabellerna 10.1, 10.2 och 10.4.

Den sammanlagda skörden av brödsäd och fodersäd uppgick 1993/94 till 5,2 miljoner ton. Vid jämförelse med 1992/93 års skörd var detta en ökning med 39 %.

Tabell 10.1

Försörjningsbalans för spannmål 1993/94. 1 000 ton
Balance sheet of grain resources 1993/94. 1 000 metric tons

	Brödsäd			Fodersäd ¹	Summa 1993/94	1992/93	1991/92	1990/91	1989/90
	Vete	Råg	Totalt						
Tillgångar									
Ingående lager ¹	490	82	572	1 017	1 589	1 384	1 455	1 451	1 321
Skörd	1 746	230	1 976	3 254	5 230	3 759	5 148	6 393	5 492
Import	40	0	40	40	80	124	69	57	63
Summa	2 276	312	2 588	4 311	6 899	5 267	6 672	7 901	6 876
Användning									
Förmalning ²	657	105	762	102	864	805	822	904	880
Foder, utsäde och svinn	773	74	847	2 545	3 392	2 852	2 963	3 630	3 568
Export	273	54	327	501	828	44	1 503	1 912	977
Utgående lager ¹	573	79	652	1 163	1 815	1 566	1 384	1 455	1 451
Summa	2 276	312	2 588	4 311	6 899	5 267	6 672	7 901	6 876

Exporten av spannmål under 1993/94 uppgick för brödsäd och fodersäd till 327 respektive 501 tusen ton. Det innebär att exportvolymen har ökat efter den kraftiga minskningen 1992/93.

Jordbrukarnas leveranser av brödsäd i tusental ton under perioden 1988/89–1992/93 framgår av följande tablå.

År	Höstvete ¹	Vårvete ²	Råg
1993/94		1 710	233
1992/93		1 056 ³	122
1991/92	1 867	139	153
1990/91	1 867	191	308
1989/90	1 427	165	297

1) Avser normalvete.

2) Avser kvalitetsvete.

3) Fr.o.m. september 1992 förekommer ingen uppdelning av höst- och vårvete

Anm. Uppgifterna avser regleringsår, dvs. perioden september–augusti.

1) Lager hos handelskvarnar, Svensk spannmålshandel, spannmåls- och utsädeshandlare samt beräknade lager hos jordbrukare.

2) Avser även förbrukning vid grynkvvarnar, bryggerier och brännerier.

3) Inklusive malt omräknat till korn.

Tabell 10.2

**Försörjningsbalans för potatis 1990/91–1993/94.
1 000 ton**

*Balance sheet of potatoe resources 1990/91–1993/94.
1 000 metric tons*

	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94
Tillgångar				
Skörd	1 186	1 029	1 253	976
Import	299	408	377	416
Summa	1 485	1 437	1 630	1 392
Användning				
Matpotatis	601	605	607	610
Fabrikspotatis ¹	307	245	260	321
Foder, utsäde och svinn	544	494	737	434
Export	33	93	26	27
Summa	1 485	1 437	1 630	1 392

1) Potatis för stärkelse och råsprit.

Anm. Uppgifterna avser regleringsår, d.v.s. perioden september–augusti.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tillgången på potatis minskade 1993/94 med ca 15 % jämfört med 1992/93. Användningen av matpotatis var nästan oförändrad, ca 610 000 ton, medan den använda kvantiteten potatis för stärkelse och råsprit ökade med ca 23 %.

Försörjningsbalansen för fettråvaror år 1993 visar att produktionen, som till ungefär 2/3 utgörs av vegetabiliska oljor, uppgick till 180 000 ton, en ökning med 4 % jämfört med 1992. Importen ökade något till 171 000 ton. Exporten ökade med 25 %.

Tabell 10.4

Försörjningsbalans för fettråvaror 1993. 1 000 ton

Balance sheet of crude fat resources in 1993. 1 000 metric tons

	Vegeta- biliska oljor	Marina oljor	Anima- liskt fett	Fett- syror	Summa					
					1993	1992	1991	1990	1989	1988
Tillgångar										
Ingående lager	102	1	1	5	109	100	148	143	98	98
Produktion	120	6	50	4	180	173	166	184	171	183
Import	125	6	8	32	171	169	170	177	166	147
Summa	347	13	59	41	460	442	484	504	435	428
Användning										
Livsmedelsindustrin, förbrukning	93	5	3	–	101	87	92	95	96	99
Industriförbrukning för tekniska ändamål ¹	83	–	45	23	151	162	170	121	91	127
Export	72	7	10	16	105	84	122	139	106	104
Utgående lager	99	1	1	2	103	109	100	149	142	98
Summa	347	13	59	41	460	442	484	504	435	428

1) I förekommande fall inklusive beredskapslagrens förändringar.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.3

Tillverkning av råsprit och stärkelse 1990/91–1994/95

Production of crude alcohol and starch 1990/91–1994/95

Råsprit respektive stärkelse	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94	1994/95
Råsprit					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	70 960	49 680	54 800	50 198	– ¹
Spannmål	40 500	39 244	47 700	54 536	68 000 ²
Produktion, 1 000 liter					
Råsprit, 100 %	22 300	19 900	22 950	25 385	–
Stärkelse					
Förbrukning vid tillverkningen, ton					
Potatis	236 036	192 911	207 247	263 413	195 148
Produktion, ton					
Stärkelse	53 266	44 941	44 262	57 299	42 146

1) Potatisanvändning har upphört.

2) Prognos.

Källor: AB Skånebrännerier och Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkel-
sen

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om leveranser, förmalning, lager m.m. har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar redogörs för produktionen m.m. av jordbruksprodukter. Statens jordbruksverk.

AB Skånebrännerier (tidigare Sveriges bränneriintressenter). Årsredovisning årligen sedan 1971/72.

Sveriges Stärkelseproducenters Förening u.p.a. Årsredovisning årligen sedan 1927.

Kött, fläsk, mjölk

Jordbruksverket beräknar varje år den totala produktionen av kött och fläsk i landet. Som underlag använder verket egna beräkningar om produktionen av slaktdjur (se kapitel 9) och uppgifter om medelslaktvikten från Sveriges Slakteriförbund. Verket utför vidare beräkningar rörande försörjningsbalanser för kött och fläsk.

Uppgifter om mejerihanteringen lämnas i Svenska Mejeriernas Riksförenings (SMR) statistik. I denna statistik ingår också uppgifter för mejerier som inte är anslutna till SMR. Med SMRs uppgifter som grund beräknar Jordbruksverket den totala produktionen av mejerivaror och mjölkpulver.

Jordbruksverket utför årligen även beräkningar av den to-

tala äggproduktionen. Varje månad redovisar Jordbruksverket dessutom uppgifter om partihandelns invägnings av svenska ägg. Dessa uppgifter bygger på redovisning från partihandelsföretagen.

Resultat

Produktionen av kött och fläsk uppgick 1994 till ca 457 000 ton, varav 67 % fläsk. Får-, lamm- och getkött utgjorde mindre än 1 % (se tabell 10.5). Produktionen av nötkött ökade marginellt, och produktionen av fläsk ökade 6 % jämfört med 1993.

Försörjningsbalansen för kött och fläsk år 1993/94 redovisas i tabell 10.6. Den ökade produktionen motsvaras av en ökad konsumtion av såväl nöt- som fläskkött.

Tabell 10.5**Produktion av kött och fläsk 1989–1994. Ton¹**

Meat production 1989–1994. Metric tons

Typ av slakt; År	Kött av stor- boskap	Kött av större kalv	Kött av mindre kalv	Summa nöt- kött	Häst- kött	Får-, lamm- och get- kött	Fläsk	Summa kött och fläsk
1994	137 149	5 140	114	142 403	2 397	4 201	307 593	456 594
1993	136 664	4 883	107	141 654	2 275	4 248	291 131	439 308
1992	125 448	4 545	88	130 081	2 287	4 359	277 885	414 612
1991	131 951	5 046	102	137 099	2 024	4 183	267 872	411 178
1990	138 379	6 735	141	145 255	1 927	4 980	290 795	442 957
1989	131 445	7 105	176	138 726	1 960	5 310	306 603	452 599

1) Avser vara med ben.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.6**Försörjningsbalans för kött och fläsk 1993/94. 1 000 ton**

Balance sheet of meat resources 1993/94. 1 000 metric tons

	Kött av stor- boskap	Kalv- kött	Häst- kött	Får-, lamm- och getkött	Fläsk	Fjäder- fäkött	Summa				
							1993/94	1992/93	1991/92	1990/91	1989/90
<i>Tillgångar</i>											
Ingående lager	0	0	0	0	0	0	0	2	0	13	18
Produktion	135	5	2	4	295	65	506	494	455	479	504
Import	21	1	1	2	15	2	42	42	54	38	32
Summa	156	6	3	6	310	67	548	538	509	530	554
<i>Användning</i>											
Konsumtion	147	6	3	6	291	64	517	509	484	478	479
Export	9	0	0	0	17	3	29	29	24	47	62
Utgående lager	0	0	0	0	2	0	2	0	1	5	13
Summa	156	6	3	6	310	67	548	538	509	530	554

1) Avser vara med ben.

Källa: Statens jordbruksverk.

Uppgifter om antal mejerier, antal mjölkleverantörer och kvantiteten invägd mjölk redovisas i tabell 10.7. Företagsvis redovisning är ej tillgänglig fr.o.m. år 1994. Mejeribranschen är under snabb omstrukturering. Antalet mjölkleverantörer har minskat successivt sedan åtskilliga år och uppgick 1994 till 18 000. Samtidigt har den invägda genomsnittliga leveransen per leverantör och dag ökat. Totalt 1994 invägdes 3 357 000 ton mjölk. 42 % härav användes till konsumtionsmjölkprodukter och 37 % till ostframställning (se tabell 10.8). Produktionen av mejerivaror och mjölkpulver redovisas i tabell 10.9.

Uppgifter om den invägda mjölkens genomsnittliga fetthalt och proteinhalt anges i följande tablå.

År	Medelfetthalt, procent	Proteinhalt, procent
1994	4,35	3,38
1993	4,37	3,41
1992	4,33	3,39
1991	4,33	3,37
1990	4,31	3,36
1989	4,24	3,35

Tabell 10.7

Antal mejerier och mjölkleverantörer till dessa samt vid mejerier invägd mjölk och medelinvägning per leverantör 1994
Number of dairies and suppliers, total weight of delivered milk and weight of delivered milk per day and supplier in 1994

År	Antal mejerier ¹	Antal mjölkleverantörer ²	Invägd mjölk, ton	Medelinvägning per leverantör och dag, kg
1994	57	18 048	3 356 961	510
1993	58	18 897	3 286 748	477
1992	61	19 841	3 133 254	431
1991	62	21 528	3 130 328	398
1990	71	24 786	3 432 479	379
1989	75	26 621	3 419 781	352

1) Avser antal mejerier den 31 december respektive år.

2) Avser årsmedeltal av antal leverantörer per månad.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening

Jordbruksverkets beräkningar av produktionen av fjäderfäkött, renkött och kött av vilt framgår av följande tablå. Beräkningarna är något osäkra, eftersom grundmaterialet är ofullständigt.

År	Produktion, ton, av kött av		
	fjäderfä	ren	vilt ²
1994 ¹	79 000	2 100	16 400
1993	65 200	3 400	17 900
1992	59 600	2 500	18 500
1991	55 000	2 900	20 200
1990	49 100	2 600	22 000
1989	48 700	2 100	22 000

1) Preliminära uppgifter.

2) Kött av hare, älg och annat vilt.

Partihandelns invägning av ägg utgör 65 % av den totala produktionen som framgår av nedanstående tablå.

År	Total äggproduktion, 1 000 ton	Partihandelns invägning, 1 000 ton
1994 ¹	103	67,0
1993	107	69,6
1992	111	71,9
1991	107	69,9
1990	122	79,4
1989	126	82,2

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 10.8

Användning av vid mejerier invägd mjölk 1989–1994. Ton

Disposition of dairy milk 1989–1994. Metric tons

År	Typ av produkt				Kondens- mjölk och övrig industriell användning	Skum- och kärnmjölk till foder ²	Svinn m.m. ³	Summa (=invägning)
	Konsum- tionsmjölk- produkter	Ost	Smör m.m.	Mjölk- pulver ¹				
1994	1 399 711	1 247 862	62 985	513 197	89 737	35 059	8 410	3 356 961
1993	1 398 054	1 174 226	64 034	531 887	80 853	40 511	-2 817	3 286 748
1992	1 403 982	1 101 478	59 725	453 585	83 130	32 117	- 956	3 133 061
1991	1 410 888	1 081 111	61 001	478 254	81 374	19 589	-1 889	3 130 328
1990	1 432 284	1 093 258	73 763	697 031	89 380	29 365	17 398	3 432 479
1989	1 469 265	1 096 632	67 904	651 852	80 290	29 716	24 122	3 419 781

1) Exklusive återblandat pulver.

2) Inklusive blandat pulver.

3) Inklusive lagerförändringar.

Källa: Svenska Mejeriernas Riksförening.

Tabell 10.9

Produktion av mejerivaror och mjölkpulver 1989–1994. Ton

Dairy production and production of milk powder 1989–1994. Metric tons

År	Produktion av mejerivaror				Ost	Smör	Produktion av mjölkpulver	
	Konsumtionsmjölk		Grädde				Fett	Magert
	3 % fetthalt	Övrig mjölk	Tjock	Tunn				
1994	583 203	734 922	57 967	23 619	132 854	31 986	8 201	33 590
1993	573 666	745 518	56 804	22 066	125 811	38 950	7 358	36 514
1992	573 921	752 744	55 142	21 915	117 325	36 926	7 063	29 753
1991	594 811	739 862	54 257	21 940	114 523	37 923	7 290	31 459
1990	647 204	709 680	53 650	21 872	115 751	49 200	6 630	51 018
1989	764 773	629 502	55 131	19 859	116 890	43 126	6 236	47 992

1) Avser mjölk med 0,1, 0,5 respektive 1,5 % fetthalt samt gammaldags mjölk.

Källa: Statens jordbruksverk.

Annan publicering

Jordbruksekonomiska meddelanden. Uppgifter om produktionen av kött och fläsk, mejerivaror m.m. har redovisats varje månad sedan 1950. I särskilda årliga artiklar ges utförligare uppgifter. Statens jordbruksverk.

Mejeristatistik årligen sedan 1965. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen.

Mejeribarometer varje månad sedan 1963. Svenska Mejeriernas Riksförening, statistikavdelningen (stencil).

Jordbruksverket. Antal kläckta hönkycklingar, äggproducerande raser; varje månad, sedan 1968. (Stencil).

Konsumtion

Jordbruksverket utför beräkningar av den svenska konsumtionen av livsmedel m.m. I februari görs en preliminär beräkning för det föregående året. Definitiv beräkning av konsumtion för respektive år görs när slutgiltigt underlag föreligger från olika statistikällor, bl.a. från SCBs industristatistik (se nedan).

Beräkningarna avser kvantiteter och värdet samt näringsvärdet i leveranserna av livsmedel till enskilda hushåll och storhushåll samt producenternas hemmaförbrukning.

Beräkningsunderlag

De i beräkningarna använda kvantitetsuppgifterna hämtas dels från Jordbruksverkets löpande månadsstatistik, dels från SCBs industri- och utrikeshandelsstatistik. Vidare utnyttjas uppgifter från SCBs årliga inventering – utförd för Jordbruksverkets räkning – av förråden av livsmedel m.m. samt uppgifter från Riksskatteverket och Djupfrysningsbyrån. Speciellt för konsumtionsberäkningarna utför Jordbruksverket en preliminär uppgiftsinsamling beträffande ett antal varugrupper, varvid företag inom livsmedelsindustri och distribution är uppgiftslämnare.

Kvantitetsangivelserna avser i princip varornas nettovikter

(exklusive emballage) vid leveransen till den slutlige konsumenten.

Värderingen av konsumtionen sker i regel till detaljhandelspriser. Undantag utgör producenternas egenförbrukning, som i princip anges i producentpriser plus mervärdesskatt, samt utekonsumtion av starköl, vin och spritdrycker, som värderas i utskänkingspriser. För beräkningarna erforderliga prisuppgifter hämtas i åtskilliga fall från underlaget till SCBs konsumentprisindex men för flera stora poster, bl.a. kött och fläsk, från annan prisstatistik. För varugrupper med brett sortiment, t.ex. konserver, ligger värdeuppgifter från främst industri- och utrikeshandelsstatistik till grund för beräkningarna av konsumtionsvärdena.

Resultat

Uppgifter om kvantitet och värde av den totala direktkonsumtionen av olika slags livsmedel 1991–1994 redovisas i tabell 10.10 medan tabell 10.11 visar den genomsnittliga konsumtionen per person under samma år.

I publikationsserien *När mat kommer på tal* har SCB samlat den viktigaste statistiken inom livsmedelsområdet. Redovisningen har tonvikt på officiell statistik om livsmedel som tagits fram av SCB eller annan statistikproducent. Uppgifterna i den senaste utgåvan – *Tabeller om livsmedel 1995* – avser som regel år 1994 med tidsserier bakåt. Bland annat redovisas statistik över produktion och konsumtion samt över inrikes- och utrikeshandel med livsmedel och livsmedelsråvaror.

Tabell 10.10

Total direktkonsumtion av livsmedel m.m. 1991–1994

Total consumption of food etc. 1991–1994

Varuslag	1991		1992		1993, prel.		1994, prel.	
	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr	Kvantitet, milj kg	Värde, milj kr
Bröd och spannmålsprodukter		20 321		19 155		19 426		19 141
Mjöl och gryn	185,2	1 529	185,4	1 461	191,1	1 515	178,9	1 468
Mjölprodukter exkl. bröd och konditorivaror	85,8	2 607	86,0	2 484	88,6	2 571	91,1	2 702
Knäckebröd m.m.	48,0	1 369	41,4	1 222	38,0	1 127	37,7	1 139
Mjukt matbröd	267,1	7 570	277,9	7 250	285,8	7 303	291,8	7 109
Kaffebröd, tårter och övriga bakverk ¹	132,7	7 246	130,2	6 738	135,0	6 910	135,6	6 723
Kött och köttvaror ²		31 696		31 013		31 153		32 369
Kött och fläsk, färskt och djupfryst	238,0	13 781	249,6	13 681	250,8	13 510	268,7	14 638
Charkuterivaror, köttkonserver m.m.	193,7	14 654	190,9	13 597	193,6	13 756	192,1	13 868
Övriga köttprodukter	43,9	3 030	50,0	3 511	54,6	3 675	55,0	3 654
Fisk, kräftdjur och blötdjur		8 394		7 994		7 981		8 112
Färsk och djupfryst fisk	52,7	2 016	54,2	1 975	48,0	2 048	48,1	1 969
Djupfryst filead fisk	18,9	1 148	20,2	1 079	17,9	925	18,5	909
Konserver och beredd fisk	56,0	3 273	54,0	3 005	51,0	2 924	51,9	3 015
Kräft- och blötdjur, även konserver	25,0	1 957	27,2	1 935	27,6	2 084	26,8	2 219
Mjölk, grädde, ost och ägg		21 697		20 422		21 006		21 221
Lätt och minimjölk, liter	308,6	2 022	294,6	1 760	272,4	1 647	246,9	1 505
Mellanmjölk m.m., liter	322,2	2 137	346,5	2 087	361,1	2 203	371,7	2 279
Standardmjölk ³ , liter	439,8	2 902	416,1	2 502	414,3	2 514	414,5	2 529
Lättfil, filmjölk, yoghurt, m.m., liter	235,4	2 321	239,7	2 247	238,6	2 224	249,3	2 371
Grädde, liter	73,6	2 512	74,4	2 362	76,1	2 442	78,9	2 520
Ost	133,8	7 680	138,3	7 478	144,0	7 927	144,8	7 781
Ägg	96,6	2 123	96,4	1 986	95,9	2 049	94,7	2 236
Matfett och majonnäs		4 934		4 597		4 575		4 420
Smör	18,1	640	18,0	598	18,8	605	20,0	624
Hushållsmargarin inkl. Bregott	94,0	2 704	90,2	2 449	87,2	2 279	84,9	2 223
Lättmargarin	40,4	1 122	42,5	1 106	44,3	1 191	41,1	1 092
Majonnäs och matolja	13,4	468	14,0	444	15,0	500	14,7	481
Köksväxter		8 714		7 809		8 641		8 971
Rotfrukter och färska köksväxter	316,3	5 657	328,9	5 054	347,8	5 875	352,2	6 098
Djupfrysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade köksväxter	145,2	3 057	140,6	2 755	139,0	2 766	137,9	2 873
Frukt och bär		12 687		11 739		12 129		12 914
Frukt och bär, färska och djupfrysta, mandel och nötter	514,9	7 470	519,3	6 656	503,5	6 774	514,5	7 460
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylter, marmelader, soppor m.m.	130,3	3 278	129,0	3 212	125,7	3 522	123,9	3 523
Safter och juicer, liter	158,0	1 939	159,8	1 871	158,2	1 833	161,3	1 931
Övriga livsmedel		23 754		22 421		23 429		26 757
Potatis, färsk	524,0	2 370	533,0	2 159	547,1	1 650	548,5	2 523
Kaffe, rostat	76,3	3 346	73,9	3 019	74,0	3 480	72,9	4 845
Choklad och konfektyrvaror	96,8	7 746	94,0	7 355	98,1	7 980	100,6	8 272
Glass, liter	119,2	4 269	123,1	4 222	125,2	4 266	124,7	4 676
Diverse andra livsmedel	270,7	5 972	269,7	5 616	264,3	6 009	278,9	6 399
Drycker		34 162		33 817		33 890		35 755
Läskedrycker och mineralvatten, liter	519,8	5 135	546,6	5 140	600,3	5 444	659,6	5 925
Maltdrycker, liter	351,2	4 349	371,4	4 448	369,8	4 286	369,8	4 198
Starköl, liter	164,7	7 268	173,3	7 222	178,6	7 156	199,0	8 268
Vin, liter	106,0	7 351	108,6	7 377	110,1	7 514	114,8	8 125
Spritdrycker, liter	37,2	10 059	35,8	9 630	34,3	9 490	32,2	9 239
Summa livsmedel och drycker		166 359		158 967		162 230		169 660

1) Uppgifterna baseras på bristfälligt statistiskt material och är därför osäkra.

2) Inklusive värdemässigt förädlingstillägg för ej djupfryst färdiglagad mat innehållande kött.

3) Inkl. jordbrukarnas direktförsäljning och hemmaförbrukning av mjölk.

Källa: Statens jordbruksverk

Tabell 10.11**Direktkonsumtion av livsmedel m.m. åren 1991–1994.
Kg per person***Consumption of food etc. 1991–1994. Kg per person*

Varuslag	1991	1992	1993	1994
Bröd och spannmålsprodukter				
Mjöl och gryn	21,5	21,4	21,9	20,5
Mjölprodukter exkl. bröd och konditorivaror	10,0	9,9	10,2	10,4
Knäckebröd m.m.	5,6	4,8	4,4	4,3
Mjukt matbröd	31,0	32,1	32,8	33,4
Kaffebröd, tårter och övriga bakverk ¹	15,4	15,0	15,5	15,5
Kött och köttvaror				
Kött och fläsk, färskt och djupfryst	27,6	28,8	28,8	30,8
Charkuterivaror, köttkonserver m.m.	22,5	22,0	22,2	22,0
Övriga köttprodukter	5,1	5,8	6,3	6,3
Fisk, kräftdjur och blötdjur				
Färsk och djupfryst fisk	6,1	6,3	5,5	5,5
Djupfryst filead fisk	2,2	2,3	2,1	2,1
Konserver och beredd fisk	6,5	6,3	5,9	6,0
Kräft- och blötdjur, även konserver	2,9	3,2	3,2	3,1
Mjölk, grädde, ost och ägg				
Lätt och minimjölk, liter	35,8	34,0	31,2	28,3
Mellanmjölk m.m., liter	37,4	40,0	41,4	42,6
Standardmjölk ² , liter	51,0	48,0	47,5	47,5
Lättfil, filmjölk, yoghurt m.m., liter	27,3	27,7	27,4	28,6
Grädde, liter	8,5	8,6	8,7	9,0
Ost	15,5	16,0	16,5	16,6
Ägg	11,2	11,1	11,0	10,9
Matfett och majonnäs				
Smör	2,1	2,1	2,2	2,3
Hushållsmargarin inkl. Bregott	10,9	10,4	10,0	9,7
Lättmargarin	4,7	5,0	5,2	4,8
Majonnäs och matolja	1,6	1,6	1,7	1,7
Köksväxter				
Rotfrukter och färska köksväxter	36,7	37,9	39,9	40,3
Djupfrysta, torkade, inlagda, beredda eller konserverade köksväxter	16,9	16,2	15,9	15,8
Frukt och bär				
Frukt och bär, färska och djupfrysta, mandel och nötter	57,7	59,9	57,7	58,9
Frukt och bär, torkade eller konserverade, sylter, marmelader, soppor m.m.	15,1	14,9	14,4	14,2
Safter och juicer, liter	18,3	18,4	18,1	18,5
Övriga livsmedel				
Potatis, färsk	60,8	61,5	62,7	62,8
Kaffe, rostat	8,9	8,5	8,5	8,4
Choklad och konfektyrvaror	11,2	10,8	11,3	11,5
Glass, liter	13,8	14,2	14,4	14,3
Diverse andra livsmedel	31,4	31,1	30,3	31,9
Drycker				
Läskedrycker och mineralvatten, liter	60,3	63,1	68,8	75,6
Maltdrycker, liter	40,8	42,8	42,4	42,4
Starköl, liter	19,1	20,0	20,5	22,8
Vin, liter	12,3	12,5	12,6	13,2
Spritdrycker, liter	4,3	4,1	3,9	3,7

1) Uppgifterna baseras på bristfälligt statistiskt material och är därför osäkra.

2) Inkl. jordbrukarnas direktförsäljning och hemmaförbrukning av mjölk.

Källa: Statens jordbruksverk

Tabell 10.12**Energitillförsel genom olika slag av jordbruksprodukter och livsmedel 1980, 1990, 1993 och 1994.
Megajoule per person och dag***Energy supply by different agricultural and food products in 1980, 1990 and 1993. Megajoule per person and day*

Produkt	1980 MJ	1990 MJ	1993 MJ	1994 MJ	%
Bröd och spannmålsprodukter	3,03	3,34	3,41	3,34	27
Kött och köttvaror	1,32	1,21	1,25	1,31	11
Fisk, kräft- och blötdjur ¹	0,22	0,24	0,22	0,21	2
Mjölk och mjölkpulver	1,13	0,93	0,88	0,88	7
Grädde	0,25	0,29	0,31	0,32	3
Ost	0,54	0,66	0,65	0,63	5
Ägg	0,17	0,17	0,16	0,16	1
Matfett	1,75	1,45	1,37	1,33	11
Köksväxter, frukt och bär	0,89	1,06	1,04	1,06	9
Potatis och potatisprodukter	0,62	0,63	0,64	0,65	5
Socker och sirap	0,92	0,66	0,64	0,70	6
Andra livsmedel	0,89	1,02	1,05	1,04	8
Malt- och läskedrycker exkl. starköl	0,26	0,35	0,39	0,41	3
Alkoholhaltiga drycker	0,33	0,33	0,33	0,34	3
Samtliga varuslag	12,32	12,34	12,34	12,38	100

Källa: Statens jordbruksverk.

Uppgifter om den dagliga energitillförseln per person av olika produkter lämnas i tabell 10.12. Den totala energitillförseln per person och dag genom livsmedel ökade under perioden 1960–1985. Under de senaste åren har energitillförseln varit i stort sett oförändrad och ligger omkring 12,4 megajoule.

Det dagliga energibehovet per person beräknas av Livsmedelsverket vara 8,5 megajoule för kvinnor och 11,5 megajoule för män.

Annan publicering

Livsmedelskonsumtionen årligen sedan 1960 (stencil). Uppgifterna publiceras också i Jordbruksekonomiska meddelanden, där även kostens näringsinnehåll redovisas. Statens jordbruksverk.

När mat kommer på tal - Tabeller om livsmedel 1995. SCB 1995.

Utrikeshandel

Inom SCB sammanställs den officiella utrikeshandelsstatistiken. På basis av denna beräknar Jordbruksverket den svenska utrikeshandeln med jordbruksprodukter och livsmedel. Tidigare skedde i Jordbruksverkets beräkningar uppdelning efter bl.a. jordbruksreglerade produkter och andra. I samband med jordbruksregleringens avveckling övergavs denna uppdelning och fr.o.m. redovisningsåret 1993 redovisar Jordbruksverket statistik för "Livsmedel och jordbruksprodukter" där varuområdet avgränsats utifrån grupperingar i SITC, rev. 3 (Standard International Trade Classification).

Resultat

Värdet av den svenska importen av livsmedel och jordbruksprodukter uppgick under 1994 enligt tabell 10.13 till 31,1 miljarder kronor. Den största importen kom från Danmark, Nederländerna, Tyskland och Norge. Exporten uppgick till 10,4 miljarder kronor. Närmare en tredjedel avsåg export till de nordiska länderna (tabell 10.14).

Dominerande varugrupp på importsidan under 1994 var frukt och grönsaker och på exportsidan drycker (tabell 10.15). Sedan 1990 har exporten av alkoholhaltiga drycker mer än femdubblats i löpande penningvärde.

Annan publicering

Sveriges utrikeshandel med livsmedel m.m., årligen sedan 1950 fram till och med redovisningsåret 1992. Statens jordbruksverk (stencil).

Sveriges export av förädlade livsmedel 1993 & 1994. Sammanställning till styrgruppen för livsmedelsexport. Statens jordbruksverk, Internationella enheten, 1995-04-20 (stencil)

När mat kommer på tal. Tabeller om livsmedel 1995. SCB 1995

Utrikeshandel. Årsstatistik. SCB. Uppgifter för kortare perioder än år samt viss preliminärstatistik återfinns i Statistiska meddelanden, serie Uh.

Som livsmedel och jordbruksprodukter räknar Jordbruksverket följande varugrupper i SITC

- 01 Kött och köttvaror
- 02 Mejeriprodukter och ägg
- 03 Fisk, kräft- och blötdjur m.m.
- 04 Spannmål och varor därav
- 05 Frukt och grönsaker
- 06 Socker, sockervaror m.m.
- 07 Kaffe, te, kakao m.m.
- 09 Diverse livsmedel
- 11 Drycker
- 22 Oljeväxtfrön
- 4 Oljor och fetter
- 00 Levande djur
- 08 Fodermedel
- 12 Tobak och tobaksvaror

Jordbruksverket sammanställer också statistik för varuområdet "Förädlade livsmedel".

Tabell 10.13

Importen av livsmedel och jordbruksprodukter 1988–1994. Miljoner kronor

Imports of foodstuffs etc. 1988–1994. Millions of Swedish kronor

Importerande land	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 ¹
Finland	460	442	442	506	509	730	997
Island	126	162	163	141	126	99	109
Norge	1 425	1 421	1 461	1 591	1 732	1 893	2 333
Danmark	1 911	2 033	2 285	2 492	2 783	2 842	3 299
Belgien, Luxemburg	297	318	287	374	432	463	562
Frankrike	742	789	926	1 053	981	1 289	1 509
Irland	162	192	208	242	278	453	558
Italien	713	761	884	902	898	1 132	1 303
Nederländerna	1 398	1 540	1 725	1 853	1 826	2 281	2 468
Portugal	69	83	82	75	76	92	117
Spanien	1 002	1 006	1 042	1 181	1 288	1 590	1 732
Storbritannien	699	784	866	929	1 013	1 316	1 578
Tyskland Förbundsrep.	1 144	1 203	1 299	1 401	1 570	2 011	2 443
Schweiz, Liechtenstein	429	502	518	555	591	657	772
Österrike	166	160	178	191	206	182	197
Bulgarien	37	39	33	38	33	34	40
Polen	254	230	285	308	297	315	462
Rumänien	29	27	8	11	6	12	19
Sovjetunionen f.d.	28	31	59	71	14	..	..
Ryssland	..	..	..	1	63	70	131
Övr. f.d. sovjetrepubliker	..	..	..	10	44	99	116
Tjeckoslovakien f.d.	35	39	51	64	69	..	..
Tjeckien	..	..	..	..	..	50	61
Slovakien	..	..	..	..	..	5	8
Ungern	238	257	295	307	302	255	316
USA	1 326	1 442	1 393	1 406	1 470	1 904	2 150
Canada	293	311	259	253	273	287	385
Japan	29	32	27	18	19	23	25
Samtliga länder	18 427	18 936	19 799	20 946	21 513	25 435	31 088

1) Preliminära uppgifter

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken

Tabell 10.14

Exporten av livsmedel och jordbruksprodukter 1988–1994. Miljoner kronor

Imports of foodstuffs etc. 1988–1994. Millions of Swedish kronor

Exportörande land	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994 ¹
Finland	699	725	762	811	758	840	1 102
Island	35	32	33	40	36	39	60
Norge	794	784	908	829	850	1 013	1 344
Danmark	634	667	789	865	768	843	1 037
Belgien, Luxemburg	44	64	156	113	50	59	74
Frankrike	241	298	268	197	162	185	293
Irland	9	8	9	8	5	8	11
Italien	209	253	253	242	213	246	208
Nederländerna	124	134	167	133	170	163	193
Portugal	13	15	16	8	11	7	7
Spanien	97	113	85	85	105	76	118
Storbritannien	221	242	254	235	189	227	313
Tyskland Förbundsrep.	592	548	640	643	700	870	956
Schweiz, Liechtenstein	106	120	175	138	140	151	179
Österrike	66	65	73	71	69	85	86
Bulgarien	..	2	1	1	6	16	20
Polen	33	25	41	114	115	193	397
Rumänien	10	0	23	4	13	8	18
Sovjetunionen f.d.	116	336	440	262	92	..	..
Ryssland	..	..	..	..	190	313	685
Övr. f.d. sovjetrepubliker	..	..	..	2	208	142	394
Tjeckoslovakien f.d.	34	40	37	31	39	..	..
Tjeckien	..	..	..	..	..	45	62
Slovakien	..	..	..	..	..	8	13
Ungern	14	8	18	26	31	47	75
USA	637	759	738	816	855	1 185	1 654
Canada	39	54	63	48	54	99	92
Japan	323	214	170	99	80	78	145
Samtliga länder	5 778	6 456	7 339	6 984	6 464	7 674	10 413

1) Preliminära uppgifter

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken

Tabell 10.15**Utrikeshandel med livsmedel och jordbruksprodukter 1990–1994. Miljoner kronor***Foreign trade in foodstuffs and agricultural products in 1990–1994. Millions of Swedish kronor*

Varuslag	Import					Export				
	1990	1991	1992	1993	1994 ¹	1990	1991	1992	1993	1994 ¹
Kött och köttvaror	989	1 162	1 402	1 184	1 457	541	316	244	406	483
Kött av oxdjur, färskt, kylt el. fryst	268	322	408	431	576	80	65	29	84	32
Annat kött, färskt, kylt el. fryst	369	466	512	298	456	401	198	154	234	250
Kött, salt, tork el. rökt, ej konserv	73	73	70	56	52	17	15	8	8	9
Köttkonserver o. andra köttvaror	279	302	412	398	373	43	38	53	79	192
Mejeriprodukter och ägg	600	710	743	932	1 000	708	414	319	503	662
Mjölk o. grädd	87	177	212	251	200	316	152	98	202	334
Smör o. andra fetter främst av mjölk	1	1	1	1	18	282	170	137	202	97
Öst o. ostmassa	471	484	483	620	692	62	61	51	70	195
Ägg	40	49	46	60	90	49	30	33	29	37
Fisk-, kräft- och blötdjur m.m.	2 468	2 506	2 568	2 812	3 370	877	848	700	687	925
Fisk, färsk, kyld eller fryst	915	934	1 023	1 098	1 320	568	537	377	332	545
Fisk, saltad, torkad eller rökt	178	200	160	183	194	16	17	34	32	18
Kräft- och blötdjur, färska, kylda etc	513	503	499	578	665	56	59	37	39	41
Fisk, kräft- o. blötdjur, beredda el. kons.	862	869	885	954	1 190	237	236	251	285	322
Spannmål och varor därav	1 075	1 143	1 226	1 546	1 830	1 603	1 617	1 462	1 046	1 495
Vete och blandsäd av vete o. råg, omalet	55	51	57	94	81	457	337	206	39	159
Ris	132	143	155	288	402	1	2	7	3	6
Korn, omalet	1	1	31	16	21	67	236	208	13	105
Majs (utom sockermajs), omalen	23	18	18	28	18	1	1	1	1	1
Spannm., omal., utom vete, ris, korn, majs	25	21	5	5	8	231	236	262	107	207
Vetemjöl o. vetegryn	7	6	6	6	7	66	56	28	19	62
Annat mjöl och gryn	20	18	21	29	38	2	2	3	3	3
Varor av spannmål m m	811	887	933	1 081	1 254	777	747	748	862	953
Frukt och grönsaker	6 108	6 786	6 505	7 259	8 221	436	479	503	680	580
Köksväxter, färska, kylda, frysta, torkade	1 557	1 770	1 676	1 910	2 005	166	170	140	159	162
Köksväxter, beredda el. konserverade	712	779	776	895	1 108	29	35	33	38	57
Frukt, färsk eller torkad	2 793	3 117	2 821	3 073	3 477	43	44	41	59	72
Frukt, beredd eller konserverad, varor därav	530	610	594	677	977	171	200	176	206	254
Frukt- o. köksväxtsaft, även sötade	516	511	638	703	655	27	30	114	218	35
Socker, sockervaror m.m.	716	609	630	848	1 067	416	390	333	361	381
Socker, melass och honung	273	151	163	220	386	123	95	55	59	50
Sockerkonfektyrer	443	458	466	627	681	294	295	279	301	331
Kaffe, te, kakao m.m.	2 277	2 286	2 047	2 859	4 197	814	997	1 009	1 133	1 482
Kaffe o. kaffeersätningar	1 347	1 345	1 064	1 640	2 745	110	158	179	212	383
Kakao	248	243	231	307	329	0	1	19	3	2
Choklad och chokladvaror	493	507	564	679	851	690	820	786	890	1 052
Te och matte	115	115	110	131	155	7	7	10	9	23
Kryddor	74	75	78	102	118	7	11	14	19	22
Diverse livsmedel	975	1 088	1 288	1 684	1 761	537	539	631	938	1 398
Margarin och annat matfett	45	51	76	88	78	34	51	84	218	239
Andra livsmedel	930	1 037	1 212	1 595	1 683	503	488	547	719	1 159
Drycker	1 786	1 846	2 060	2 739	3 778	356	362	431	794	1 672
Alkohol fria drycker	89	73	126	119	141	58	54	67	79	93
Alkoholhaltiga drycker	1 697	1 773	1 933	2 620	3 637	297	308	364	715	1 579
Oljeväxtfrön	155	109	166	152	308	80	79	19	38	23
Oljor och fetter	610	654	625	750	1 005	641	619	485	670	884
Levande djur	214	195	106	97	110	48	47	50	100	74
Fodermedel för djur utom omalen spannmål	1 062	1 103	1 282	1 725	1 983	134	129	134	148	163
Tobak och tobaksvaror	765	747	866	847	1 000	148	149	144	171	190
Summa livsmedel och jordbruksprodukter	19 799	20 946	21 513	25 435	31 088	7 339	6 984	6 464	7 674	10 413

1) Preliminära uppgifter

Källa: SCB, Utrikeshandelsstatistiken

11 Ekonomi

I kapitel 11 beskrivs jordbrukssektorn i dess helhet och sektorns roll i samhällsekonomin. På företagsnivå redovisas intäkter och kostnader i jordbruket samt olika resultatmått. Per familj redovisas även intäkter från andra förvärvskällor. Jordbrukarnas tillgångar och skulder redovisas i ett avslutande avsnitt.

Kapitel 11 innehåller avsnitt om

- Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna
- Sektorskalkyler för jordbruket
- Intäkter, kostnader m.m. för företagen
- Prisindex
- Jordbrukarfamiljernas inkomster
- Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukssektorn i nationalräkenskaperna

Värdet av landets samlade produktion redovisas i nationalräkenskaperna i form av den s.k. bruttonationalprodukten. Produktionen redovisas på dels näringsliv och hushåll, dels offentliga myndigheter. Nationalräkenskaperna redovisar även uppgifter om försörjningsbalansen och nationalinkomsten och dess användning. SCB svarar för redovisningen av nationalräkenskaperna.

Näringsgrensindelningen ansluter sig till SNI (standard för svensk näringsgrensindelning). Jordbruk räknas till ekonomisk aktivitet enligt SNI 11, dvs. förutom egentligt jordbruk med husdjurskötsel även trädgårdsbruk, pålsdjurskötsel, hästavel, renskötsel, biodling, jakt m.m. Jordbrukets inkomster av skogsbruk och fiske ingår inte och inte heller veterinärverksamhet och vissa offentliga myndigheters konsulttjänster i jordbruket.

Bruttonationalprodukten (BNP) beräknas som summan av förädlingsvärdena (kostnaderna för arbetskraft och avskrivning samt företagens driftöverskott) från samtliga näringsgrenar. Beräkningarna av produktionsvärdet inom jordbruket baseras på jordbrukets totalkalkyl (se nedan).

Resultat

Av tabell 11.1 kan utläsas jordbrukets andel av BNP till faktorpriser i löpande priser åren 1970–1993. Uppgifterna för 1980–1992 avser de reviderade uppgifter som publicerades 1993.

I tabell 11.2 redovisas förädlingsvärdet inom jordbruket och BNP till faktorpriser i löpande priser för åren 1988–1993 enligt reviderade beräkningar från 1994.

Annan publicering

SCB, Statistiska meddelanden, Nationalräkenskaperna, senast N 10 SM 9401.

Tabell 11.1

Bidrag från jordbruket till bruttonationalprodukten till faktorpris 1970–1993. Löpande priser

Contribution to gross domestic product by agriculture 1970–1993. Current prices

År	Totala bruttonationalprodukten till faktorpris, miljoner kr	Bidrag från jordbruket till faktorpris	
		Miljoner kr	Procent
1993	1 297 848	12 541	1,0
1992	1 285 290	11 714	0,9
1991	1 263 231	12 561	1,0
1990	1 189 785	15 203	1,3
1989	1 088 535	16 062	1,5
1988	980 655	14 310	1,5
1987	895 137	13 489	1,5
1986	834 416	13 847	1,6
1985	767 430	13 488	1,8
1980	482 435	9 135	1,9
1975	268 373	6 128	2,3
1970	153 319	3 913	2,6

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Tabell 11.2

Förädlingsvärdet inom jordbruket och bruttonationalprodukten till faktorpriser i löpande priser och med fördelning på faktorinsatser 1988–1993. Miljoner kronor

Agriculture value added and gross domestic products at factor values, current prices, by factor incomes 1988–1993. Millions of Swedish kronor

Förädlingsvärde respektive bruttonationalprodukt	1988	1989	1990	1991	1992	1993
Förädlingsvärdet inom jordbruk m.m.	14 310	16 062	15 203	12 561	11 714	12 541
löner inkl. kollektiva avgifter	3 730	4 061	4 326	4 551	4 584	4 305
driftöverskott	11 309	12 139	13 950	10 737	10 508	11 010
Totala bruttonationalprodukten till faktorpris	980 655	1 088 535	1 189 785	1 263 231	1 285 290	1 297 848
löner inkl. kollektiva avgifter	670 708	756 614	851 189	895 127	883 597	858 021
kapitalförslitning	142 137	160 168	178 929	191 562	193 291	202 944
driftöverskott	167 810	171 753	159 667	176 542	208 402	236 883

Källa: SCB, nationalräkenskaper.

Sektorskalkyler för jordbruket

Beräkningar av jordbrukets intäkter och kostnader enligt den s.k. sektorskalkylen används i nationalräkenskaper och konjunkturbedömningar och visar produktionsutvecklingen i jordbrukssektorn. Sektorskalkylen handhas av livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens jordbruksekonomiska grupp och utförs inom Statens jordbruksverk.

I sektorskalkylen behandlas hela det svenska jordbruket som ett enda företag. Intern omsättning – t.ex. av fodersäd – netto redovisas därför. Intäkterna omfattar produktion till avsalu och till naturaförbrukning inom jordbruket. Av lagerförändringar tas hänsyn endast till förändringar i djurkapitalet. Värdet av bostadsförmåner ingår inte, vilket man bör observera vid jämförelse med deklarationsundersökningen för jordbrukare.

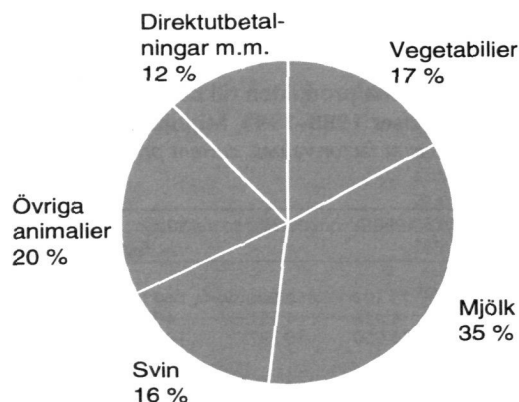
Beräkningarna avser endast den egentliga jordbruksdriften. Således omfattar kalkylen i princip inte skogsbruk och trädgårdsbruk och inte heller biinkomster av typen körslor.

För en detaljerad redovisning av beräkningsmetoderna hänvisas till Jordbruksverkets publicering.

Sektorskalkylens beräkningar av jordbrukets intäkter redovisas i tabell 11.3 och i diagram 11.4. Animalieprodukterna svarar för en betydande del av jordbrukets totala intäkter, 71 % under 1994. Bland animalierna dominerar mjölken med drygt hälften av dessa intäkter och 35 % av jordbrukets totala intäkter. Spannmål svarade 1994 för 6 % av de totala intäkterna. De övriga vegetabilerna – potatis, sockerbetor, oljeväxter m.m. – svarade för 11 %. Direktutbetalningarna, bl.a. djurbidrag, utgjorde 1994 12 % av intäkterna. De är i tabellen periodiserade, d.v.s. fördelade från budget- till kalenderår.

Diagram 11.4
Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1994. Procentuell fördelning

Income of the agricultural sector in 1994. Per cent

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Tabell 11.3
Jordbrukets totala intäkter m.m. enligt sektorskalkylen 1990–1994

Income of the agricultural sector 1990–1994

Slag av inkomst m.m.; varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1990	1991	1992	1993	1994 ¹
Vegetabiliska produkter	7 718	5 904	4 716	5 253	4 931
Höstvete	1 889	1 266	761	804	615
Vårvete	256	191	161	172	201
Råg	318	196	120	161	128
Korn	612	632	210	216	326
Havre	782	699	286	421	444
Kokärter	16	11	13	13	13
Foder till fritidshästar	385	374	433	466	454
Export av hö	13	11	30	29	20
Matpotatis	614	683	568	386	748
Fabrikspotatis	188	145	131	150	136
Sockerbetor	886	517	687	820	783
Oljeväxter	1 182	755	853	1 106	552
Fälto odlade köksväxter	578	425	464	511	511
Animaliska produkter	20 179	18 427	18 538	19 570	20 324
Mejerimjolk	10 259	9 222	9 311	9 933	10 128
K-mjolk utanför mejeri	12	12	12	12	12
K-mjolk till hemmaförbrukning	63	56	51	48	45
Ägg	1 112	919	824	853	942
Slakt av fjäderfä	595	640	666	705	843
Storboskap	3 522	3 253	3 298	3 532	3 532
Kalv, större	193	145	127	123	119
Kalv, mindre	3	2	2	2	2
Häst	26	24	21	15	17
Får	110	81	87	83	108
Svin	4 228	4 026	4 082	4 204	4 514
Efterlikvider	44	41	51	53	54
Ull och fårskinn	5	4	4	4	4
Export av levande djur	6	3	3	3	3
Låginkomstsatsning	403	372	362	362	352
Efterlikvider från centralföreningar	288	344	214	207	207
Skördeskadeersättning och -bidrag	2	8	285	335	126
Övrigt (Trädesersättning)	420	–	–	–	–
Direktutbetalning	2 722	4 043	3 640	3 139	2 797
Summa intäkter	31 731	29 097	27 755	28 865	28 736
Förändringar i djurkapitalet	+ 137	+ 80	+ 311	+ 82	+ 28
Totalt	31 868	29 177	28 066	28 947	28 764

1) Preliminära uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

I jordbrukets sektorskalkyl görs även beräkningar av jordbrukets totala kostnader, vilka redovisas i tabell 11.5 och diagram 11.6.

Kostnader för avskrivning och underhåll av markanläggningar, byggnader och maskiner är största posten i diagrammet och svarar för ca 37 % av de totala kostnaderna. Av kostnaderna för förnödenheter i tabellen svarar köpfodermedel för ca 46 %. Kostnaderna för maskiner och redskap avser avskrivning, underhåll och traktorskatt.

Ur tabellerna 11.3 och 11.5 kan skillnaden mellan jordbrukets intäkter och kostnader beräknas. Denna skillnad utgör den beräknade ersättningen för brukarnas och familjernas arbete samt för eget kapital. År 1994 var skillnaden mellan intäkter och kostnader 2 883 milj. kr. För att få en rättvisande bild av hushållens totala inkomster måste man använda bokslutsundersökningen där även intäkter från andra verksamheter än jordbruk ingår.

Annan publicering

Sektorskalkyl för jordbruket. Stencil från Statens jordbruksverk.

Tabell 11.5

Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1990–1994

Costs of the agricultural sector 1990–1994

Varuslag	Värde, miljoner kronor				
	1990	1991	1992	1993	1994 ¹
Förnödenheter	8 928	7 900	8 053	8 260	8 314
Driv- och smörjmedel	1 063	971	986	1 192	1 205
Handelsgödsel och kalk	2 120	1 898	1 680	1 612	1 670
Köpfodermedel	3 929	3 391	3 786	3 872	3 857
Diverse förnödenheter	892	709	772	697	670
Elektricitet	925	859	829	887	912
Tjänster	3 734	3 554	3 352	3 514	3 436
Frakter	226	208	183	166	142
Kontrollkostnader	116	123	134	140	141
Seminkostnader	223	226	233	244	246
Maskinlegor	216	226	230	231	233
Torkningskostnader för bröd- och fodersäd	130	102	34	164	42
Förädlings- och handelsmarginaler	645	608	574	556	559
Personbil	549	494	540	612	625
Avbyttjänster	449	452	433	416	417
Övriga tjänster	1 181	1 115	991	985	1 031
Kapitalkostnader	12 550	12 770	12 473	12 549	12 559
Markanläggningar	532	499	471	473	486
Ekonomibyggnader	1 503	1 365	1 387	1 417	1 473
Maskiner och redskap	7 255	7 608	7 298	7 384	7 552
Räntekostnader, netto	3 260	3 298	3 317	3 276	3 048
Kostnader för lejt arbete	1 843	1 781	1 535	1 629	1 571
<i>Summa kostnader för inköpta produktionsmedel från andra sektorer samt lejt arbete</i>	<i>27 055</i>	<i>26 005</i>	<i>25 413</i>	<i>25 952</i>	<i>25 881</i>

1) Preliminära uppgifter.

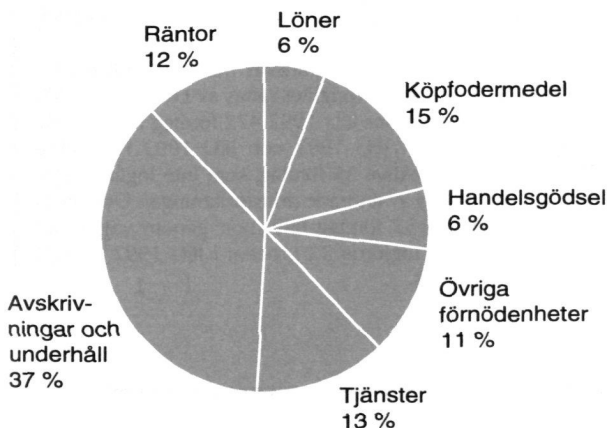
Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Diagram 11.6

Jordbrukets totala kostnader m.m. enligt sektorskalkylen 1994.

Procentuell fördelning

Costs of the agricultural sector in 1994. Per cent

Källa: Statens jordbruksverk. Sektorskalkyl för jordbruket.

Intäkter, kostnader och resultat på företagsnivå

Intäkter och kostnader

Ekonomi och lönsamhet på företagsnivå kan främst belysas med hjälp av den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU), men även med DU (se föregående avsnitt).

Från JEU, som baseras på bokföringsuppgifter från jordbruksföretag, erhålls årligen uppgifter om intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden inom jordbruket. Resultaten utgör bl.a. ett underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden. Undersökningen är fr.o.m. den 1 juli 1975 förlagd till SCB.

Sedan JEU 1985 redovisas resultat som dels baseras på anskaffningskostnader, dels återanskaffningskostnader (nukostnader) för förbrukade resurser.

I beräkningarna till nukostnad tas även hänsyn till förändringar i penningvärdet.

I utvecklingsarbetet på JEU har också ingått införandet av det nya typklassificeringssystemet för jordbruksföretag. Detta påverkar fr.o.m. JEU 1988 såväl populationsavgränsning som redovisning.

Föreliggande redovisning av resultat från JEU omfattar resultat från JEU 1992 och JEU 1993.

Den jordbruksekonomiska undersökningen (JEU)

Undersökningen omfattar företag i södra och mellersta Sveriges slättbygder (riksområde 1) och företag i södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder (riksområde 2) samt Norra Sverige (riksområde 3) enligt följande:

Riks- område	Driftsinriktning	Arbetsbehov (standard- timmar)	Typkod enligt LBR
RO 1	Jordbruksväxter	800 – 1 599	11
	"	1 600 – 3 199	11
	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 2	Mjök	1 600 – 3 199	211
	"	3 200 – 5 599	211
RO 3	Mjök	1 600 – 3 199	211

I JEU ingick t.o.m. redovisningsåret 1991 (JEU 1991) även företag med blandad verksamhet i driftsinriktningarna övrig *husdjursskötsel* samt *växtodling och husdjursskötsel* inklusive svinproduktion i storleksintervallet 1 600–3 199 standardtimmar. Populationen begränsas nu av kostnads-skäl till de för jordbrukspolitiken mest intressanta driftsinriktningarna.

Enligt undersökningsplanen skall urvalets storlek avpassas så att resultaten kommer att baseras på uppgifter från ca 600 företag. Urvalet består till 3/4 av gårdar som kvarstod från föregående undersökningstillfälle och till 1/4 av nytt urval från lantbruksregistret.

Materialinsamlingen är omfattande. Till grund för bokslutet ligger främst företagets löpande bokföring av inkomster och utgifter. Dessutom erfordras uppgifter från invente-

ringar av olika slag samt vissa kompletteringsuppgifter. En del uppgifter hämtas direkt från lantbruksregistret.

SCB samarbetar i uppgiftsinsamlingen med LRF Konsult AB, länsstyrelsernas lantbruksenheter samt skogsvårdsstyrelser. Inom LRF Konsult AB är ca 25 kontor engagerade i arbetet, som regleras genom ett avtal mellan SCB och LRF Konsult AB.

LRF Konsult AB handhar en betydande del av uppgiftsinsamlingen. Utöver bokföringen av inkomster och utgifter sammanställer LRF Konsult AB uppgifter om lagervärden, skogsavverkning och skogsvårdsåtgärder, naturavtag m.m.

För beräkning av bl.a. kostnader för avskrivning görs olika inventeringar första året företagen är med i JEU. Företagens ekonomibyggnader och bostadshus inventeras av byggnadskunnig personal vid lantbruksenheterna. LRF Konsult AB ansvarar för inventeringar av maskiner och redskap. Byggnadernas och inventariernas värden beräknas vid SCB. Skogsvårdsstyrelserna utför skogsinventeringar, som ligger till grund för beräkning av bl.a. skogsförråd och årlig tillväxt.

Det inkomna materialet granskas manuellt och maskinellt vid SCB. Felaktiga uppgifter rättas av LRF Konsult AB.

I tabell 11.7 ingår för JEU 1992 472 företag och för JEU 1993 515 företag. I JEU 1992 och JEU 1993 har också bearbetats 61 respektive 35 företag, som inte ingår i redovisningen på grund av ändrade driftsinriktningar. Dessutom har 83 respektive 57 företag fallit bort genom vägran att delta. Bortfallet utgjorde 32 procent i JEU 1992 och 23 procent i JEU 1993.

Intäkter och kostnader bestäms med ledning av affärsbokföringens in- och utbetalningar samt balansvärdenas förändringar. Vid bestämning av vissa intäkter och kostnader frångår man dock helt eller delvis affärsbokföringens uppgifter. Bland de viktigare kalkylerade posterna kan nämnas bostadsförmån och avskrivningar.

Redovisningen i JEU ger en mer rättvisande bild av resultatutvecklingen än vad deklarationsmaterialet ger. Detta sammanhänger bl.a. med att periodiseringen av olika intäkter och kostnader inte påverkas av bokslutsdispositioner i så stor utsträckning som i DU. Vidare innehåller JEU vissa kalkylmässiga beräkningar.

I tabell 11.7 redovisas intäkter, kostnader och resultat för jord- respektive skogsbruket samt det sammanlagda resultatet för jord- och skogsbruket enligt JEU 1992 och JEU 1993.

Det kalkylerade resultatet i jord- respektive skogsbruket före arrende- och räntekostnader samt familjens arbetsersättning har belastats med avskrivningar till nuvärde. Kostnaderna för anhörigas arbete har kalkylerats på basis av antalet redovisade timmar.

Resultat i jordbruk

Intäkter i jordbruket redovisas med uppdelning på vegetabilier, animalier och övrig produktion. Redovisningen avser i princip företag med 1 600 – 3 199 standardtimmar för de driftsinriktningar som omfattas av JEU (se faktarutan på föregående sida) med undantag för mjölk (RO 1 och RO 2) och jordbruksväxter (RO 1). För dessa driftsinriktningar omfattar redovisningen även företag med 3 200–5 599 respektive 800–1 599 standardtimmar.

För vegetabilier ingår enbart intäkter från avsalugrödor i redovisningen.

I övrig produktion ingår inventariehyror, återbäring och efterlikvid, körslor etc.

Kostnader i jordbruket redovisas med uppdelning på förnödenheter, underhåll, avskrivningar, arbetskostnader, arrende-kostnader och räntenetto. Räntenetto utgör skillnaden mellan räntekostnader och ränteintäkter.

Som förnödenheter har medräknats fodermedel, handelsgödsel, utsäde, drivmedel etc. Till underhållskostnader har räknats utgifter enligt affärsbokföringen samt anställdas arbete med underhåll, dragkraft och uttag av virke från egen skog.

Som arbetskostnader utanför familjen räknas direkta löner, arbetsgivaravgifter, värdet av förmåner av produkter, bil, telefon etc. Som övriga kostnader räknas diverse kostnader för växtodling och husdjur, körslor, försäkringar, personbil etc.

Resultat i skogsbruk

Redovisningen av skogsbruket i de lantbruksekonomiska undersökningarna är begränsad till skogsbruket vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker. Från DU erhålls uppgifter om intäkter från skogsprodukter samt insättning och uttag från skogskonto. I JEU redovisas en detaljerad kalkyl av skogsbrukets intäkter och kostnader för de driftsinriktningar och standardtimklasser som omfattas av JEU (se ovan).

Skogsbrukets intäkter enligt JEU har redovisats exklusive värdeändring av skogsförrådet.

Tabell 11.7

Intäkter, kostnader m.m. till nukostnader samt resultatet i jord- och skogsbruket 1992 och 1993. Kronor per företag
Receipts, costs etc., to current costs and the results in agriculture and forest land 1992 and 1993. Swedish kronor per holding

	JEU 1992		RO 2	RO 3	JEU 1993		RO 2	RO 3
	RO 1				RO 1			
	Jordbruks- växter	Mjölk	Mjölk	Mjölk	Jordbruks- växter	Mjölk	Mjölk	Mjölk
	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –	800 –	1 600 –	1 600 –	1 600 –
	1 599	3 199	3 199	3 199	1 599	3 199	3 199	3 199
Jordbruket								
<i>Intäkter</i>								
Vegetabilier	278 592	13 437	– 3 699	3 089	307 715	31 750	9 727	2 874
Animalier	15 270	365 04	400 341	421 107	25 179	307 603	377 467	395 158
Övrigt	112 329	62 716	68 014	119 007	99 552	64 417	64 680	117 824
Summa intäkter	406 192	441 201	464 655	543 204	432 446	403 770	451 875	515 856
<i>Kostnader</i>								
Förnödenheter	114 401	113 187	129 532	138 239	108 610	109 696	137 813	141 430
Underhåll	46 868	37 236	40 118	51 000	50 226	34 589	41 079	48 488
Övrigt	76 358	72 880	74 211	92 157	75 050	71 586	81 647	96 636
Summa kostnader	237 627	223 302	243 861	281 397	233 886	215 871	260 538	286 554
Resultat före avskrivningar, arbets- och arrendekostnader samt ränte- netto	168 565	217 898	220 794	261 807	198 560	187 899	191 336	229 302
<i>Avskrivningar</i>								
Ekonomibyggnader	16 303	15 454	15 803	20 426	15 623	13 483	17 311	20 102
Byggnadsinventarier	22 167	31 903	35 920	45 571	21 387	28 164	40 373	43 434
Markanläggningar	4 948	1 838	718	1 076	5 251	2 079	903	1 009
Markinventarier	701	2 037	2 339	1 554	677	1 875	2 092	1 674
Maskiner och redskap	62 894	40 331	46 172	59 436	63 883	40 526	45 521	60 057
Summa avskrivningar	107 014	91 564	100 952	128 063	106 821	86 127	106 199	126 276
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	10 221	287	554	2 640	1 607	876	213	1 654
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	10 965	26 257	34 759	26 657	12 868	31 171	42 698	24 931
Summa arbetskostnader	21 186	26 544	35 314	29 297	14 475	32 047	42 910	26 585
Arrendekostnader	25 545	5 925	4 485	3 320	24 394	6 576	6 359	2 014
Summa avskrivning, arbets- och arrendekostnader	153 746	124 033	140 751	160 680	145 689	124 750	155 469	154 875
Resultat före räntenetto	14 819	93 865	80 043	101 127	52 871	63 149	35 868	74 427
Ränteutgifter netto	32 051	19 458	11 245	21 899	32 535	20 596	16 886	20 225
Resultat i jordbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	–17 232	74 407	68 798	79 228	20 336	42 553	18 982	54 202
Skogsbruket								
Intäkter (exkl. värdeändringar skog- förrådet)	19 358	17 013	25 320	70 876	17 938	14 123	32 423	36 307
Kostnader	4 314	1 167	5 942	13 316	3 766	1 653	3 335	8 945
Resultat före avskrivningar, arbets- kostnader och räntenetto	15 044	15 846	19 378	57 559	14 172	12 470	29 088	27 362
Avskrivningar på maskiner och redskap	1 868	1 280	2 565	4 208	1 604	816	2 068	4 989
<i>Arbetskostnader</i>								
Anställda	328	10	0	303	22	0	10	0
Kalkylerad ersättning anhöriga 16 år –	438	932	2 382	1 472	497	953	2 428	2 023
Summa arbetskostnader	766	942	2 382	1 775	519	953	2 438	2 023
Summa avskrivningar och arbets- kostnader	2 634	2 222	4 947	5 983	2 123	1 769	4 507	7 012
Resultat före ränteutgifter	12 411	13 624	14 431	51 576	12 049	10 701	24 581	20 350
Ränteutgifter netto	5 214	4 113	9 575	16 650	5 815	4 013	9 731	17 218
Resultat i skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	7 197	9 511	4 856	34 927	6 234	6 689	14 851	3 132
Resultat i jord- och skogsbruket före ränta på eget kapital och ersättning för eget arbete	–10 035	83 918	73 654	114 155	26 570	49 242	33 833	57 334

Källa: SCB, Jordbruksekonomiska undersökningen (JEU).

Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU)
DU baseras på ett slumpmässigt urval av företag. Urvalet är anpassat till typklassificeringssystemet för jordbruksföretag vilket innebär att det dras från olika grupper efter riksområde, driftens omfattning i standardiserat arbetsbehov samt driftsinriktning.

Primäruppgifterna hämtas från de utvalda jordbrukarnas självdeklARATIONER, som ställs till SCBs förfogande av skatteförvaltningen.

Bortfallet utgörs dels av objektsbortfall (deklarationen kan ej utnyttjas vid bearbetningen), dels av partiellt bortfall (vissa uppgifter saknas i deklarationen).

Till och med inkomståret 1990 avsåg undersökningen samtliga företag med mer än 2 hektar åkermark enligt lantbruksregistret. Inkomståret 1990 ingick ca 6 600 företag i urvalet.

Från och med inkomståret 1991 omfattar DUs urval endast 1 500 medelstora växtodlings- och mjölkföretag i södra och mellersta Sverige samt 1 200 mjölkföretag i stödområdet. Resultat redovisas sedan 1991 endast som medelvärden per företag. För inkomståret 1994 kommer ingen DU att genomföras.

Tabell 11.8

Taxerade intäkter 1991–1993 för vissa mjölkföretag.

Kronor per företag (fysiska personer)

Receipts in agriculture 1991–1993. Swedish kronor per holding (natural persons)

		1991	1992	1993
Animalier				
RO 1	1 600–3 199	317 800	330 200	322 900
	3 200–5 599	687 700	720 300	739 700
RO 2	1 600–3 199	321 000	338 200	334 400
	3 200–5 599	693 400	722 500	737 400
RO 3	1 600–3 199	354 100	356 200	368 900
	3 200–5 599	789 600	795 900	844 100
Djurbidrag, inkomststöd m.m.				
RO 1	1 600–3 199	65 700	56 100	48 000
	3 200–5 599	122 500	113 900	96 700
RO 2	1 600–3 199	54 400	48 500	41 800
	3 200–5 599	103 600	100 500	89 100
RO 3	1 600–3 199	82 900	91 000	90 200
	3 200–5 599	156 700	189 100	186 900
Övriga intäkter				
RO 1	1 600–3 199	86 400	67 000	64 700
	3 200–5 599	146 100	129 900	138 500
RO 2	1 600–3 199	80 000	78 800	75 800
	3 200–5 599	131 700	116 400	123 900
RO 3	1 600–3 199	104 200	96 800	82 200
	3 200–5 599	158 800	155 700	128 600
Summa bruttointäkter exkl. balansändringar m.m.				
RO 1	1 600–3 199	469 900	453 300	435 600
	3 200–5 599	956 300	964 100	974 900
RO 2	1 600–3 199	455 400	465 500	452 000
	3 200–5 599	928 700	939 400	950 400
RO 3	1 600–3 199	541 200	544 000	541 300
	3 200–5 599	1 105 100	1 140 700	1 159 600

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Taxerade resultat i jord- och skogsbruk

Uppgifter rörande jordbruksföretagens resultat kan i första hand hämtas ur JEU, som är uppbyggd enligt företags-ekonomiska principer. Det kan dock vara av intresse att även följa det taxerade resultatet i jordbruket.

I tabell 11.8 redovisas taxerade intäkter av animalier, djurbidrag och inkomststöd m.m., övriga intäkter samt summa bruttointäkter exklusive balansändringar m.m. från DU 1991–1993 för två storleksgrupper mjölkföretag i de tre riksområdena.

Tabell 11.9

**Taxerade kostnader samt bruttointäkter minus kostnader 1991–1993
för vissa mjölkföretag . Kronor per företag (fysiska personer)**

*Holders' costs and trading results in agriculture 1991–1993. Swedish kronor
per holding (natural persons)*

		1991	1992	1993
Utsäde, foder och handelsgödsel				
RO 1	1 600–3 199	94 900	96 200	96 800
	3 200–5 599	200 700	211 400	228 800
RO 2	1 600–3 199	95 500	98 100	105 500
	3 200–5 599	206 700	220 700	247 000
RO 3	1 600–3 199	112 200	109 000	111 700
	3 200–5 599	236 100	238 300	249 700
Underhåll och värdeminskningssavdrag				
RO 1	1 600–3 199	78 800	66 500	69 000
	3 200–5 599	170 000	148 500	162 000
RO 2	1 600–3 199	79 400	71 600	71 100
	3 200–5 599	179 000	156 400	163 000
RO 3	1 600–3 199	98 400	95 300	92 500
	3 200–5 599	217 600	195 900	200 900
Övriga kostnader inkl. egenavgifter				
RO 1	1 600–3 199	187 100	188 500	181 100
	3 200–5 599	430 500	437 400	433 700
RO 2	1 600–3 199	184 500	191 600	184 900
	3 200–5 599	402 300	399 700	402 200
RO 3	1 600–3 199	229 100	229 600	227 600
	3 200–5 599	490 000	507 900	504 100
Summa kostnader¹				
RO 1	1 600–3 199	360 800	351 200	346 900
	3 200–5 599	801 200	797 300	824 500
RO 2	1 600–3 199	359 400	361 300	361 500
	3 200–5 599	788 000	776 800	812 200
RO 3	1 600–3 199	439 700	433 900	431 800
	3 200–5 599	943 700	942 100	954 700
Bruttointäkter minus kostnader²				
RO 1	1 600–3 199	99 800	94 300	90 800
	3 200–5 599	149 800	152 100	153 700
RO 2	1 600–3 199	97 300	94 900	96 300
	3 200–5 599	152 400	153 400	159 500
RO 3	1 600–3 199	105 900	103 500	107 500
	3 200–5 599	168 200	167 600	190 600

I tabell 11.9 redovisas taxerade kostnader för tre grupper av kostnadslag samt bruttointäkter minus kostnader (inklusive egenavgifter) efter balansändringar m.m. från DU 1991–1993 för samma grupper av mjölkföretag som i tabell 11.9.

1) Inklusive egenavgifter m.m. men före balansändringar m.m.

2) Inklusive egenavgifter m.m. och efter balansändringar m.m.

Prisindex

Genom livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp utarbetas och publiceras månatligen indextal över prisutvecklingen på jordbrukets område. Detta indexsystem syftar främst till att möjliggöra jämförelser, med beaktande av indexsystemets konstruktion, mellan jordbruksprodukternas prisutveckling i olika produktions- och handelsled. Vidare belyses prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel samt prisutvecklingen vid internationell handel med jordbruksprodukter. Beräkningen av den sistnämnda indexserien, världsmarknadsprisindex, upphör fr.o.m. januari 1995. Samtidigt omarbetas och anpassas produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex till motsvarande index inom EU.

Följande indexserier beräknas:

- 1 Produktionsmedelsprisindex
- 2 Avräkningsprisindex
- 3 Prisregleringsprisindex
- 4 Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel
- 5 Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel
- 6 Världsmarknadsprisindex

Vidare beräknas två delserier av det officiella konsumentprisindex (KPI), som är ett kedjeindex med ettårslänkar. Dessa delserier omfattar "övriga" livsmedel och totalindex exkl. jordbruksreglerade livsmedel.

Härutöver redovisas för jämförelser och analyser index för livsmedel i KPI.

Serierna 1–3 och 6 utarbetas av Jordbruksverket och 4–5 av SCB.

Indextalen skall i princip visa prisutvecklingen vid oförändrad kvalitet på de varor som prismäts. Höjda priser till följd av förbättrad varukvalitet skall således ej påverka index.

Basperiod för indextalen är 1980. Tidigare var budgetåret 1966/67 basperiod. Vikterna i indexserierna 1–3 och 6, vilka ändras i juli varje år, baseras på normerade värden avseende produktion, konsumtion och inköp för året närmast före det budgetår vikterna skall användas. Indextalen med nya vikter kedjas till äldre serier på grundval av relationer mellan indextalen under budgetåret närmast före viktbytet. Vikterna i indexserierna 4 och 5, vilka ändras i januari varje år, baseras på vikterna i konsumentprisindex och kedjning av indextalen görs.

Produktionsmedelsprisindex belyser prisutvecklingen för jordbrukets inköpta produktionsmedel exklusive lejt arbete. Prismätningen sker för förnödenheter, tjänster, avskrivning, underhåll och ränta på lånat kapital.

Vägningstalen i produktionsmedelsprisindex baseras på

beräkningsunderlaget till jordbrukets sektorskalkyl.

Vid vägningstalsberäkningarna samt vid den löpande indexframskrivningen används i möjligaste mån de priser som möter jordbrukaren vid inköp av olika produktionsmedel. Priserna i sektorskalkylen och produktionsmedelsprisindex redovisas exklusive mervärdesskatt.

Avräkningsprisindex belyser prisutvecklingen vid producenternas försäljning av sådana jordbruksprodukter som övergår från jordbrukssektorn till andra sektorer i samhället. Försäljningen inom jordbrukssektorn av sådana produkter som vidareförädlas ingår inte i vägningstalen till index.

Vägningstalen i avräkningsprisindex grundas på s.k. normkalkyler, vilka utarbetas inom livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden. De i indexberäkningarna använda priserna skall i princip avse pris vid gård. Priserna inkluderar i allmänhet produktbundna subventioner. Däremot ingår ej arealbaserade stöd och djurbidrag.

Prisregleringsprisindex skall registrera prisutvecklingen för jordbrukets varor i det led där prisregleringen verkar (t.ex. slaktdjur vid slakteri och konsumtionsmjölk vid mejeri), vilket för flertalet varor är ett led senare än i avräkningsprisindex. Med medlemskapet i EU fr.o.m. januari 1995 ändras beräkningsföresättningar för detta index.

Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel bygger huvudsakligen på SCBs producentprisindex för livsmedelsindustrin och avser delvis priser för samma varor som i prisregleringsprisindex.

Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel mäter prisutvecklingen i detaljhandeln för motsvarande varor som producentprisindex för livsmedelsindustrin. Viktsystemet och varuurlvalet är i princip detsamma som för detta. Prisuppgifterna är identiska med dem för konsumentprisindex (se nedan).

Världsmarknadsprisindex avser att mäta prisutvecklingen vid internationell handel för de jordbruksprodukter som inverkar på den inhemska prisbildningen. Prisberäkningarna grundar sig vad gäller vegetabilieprodukter på internationella noteringsringar och vad gäller animalieprodukter på priser när produkterna lämnar EG vilka justeras för gällande importavgifter och exportbidrag.

Konsumentprisindex utarbetas månadsvis av SCB och skall mäta prisförändringar vid oförändrad levnadsnivå. Mervärdesskatt ingår i prisuppgifterna för konsumentprisindex men inte i prisuppgifterna för övriga indexserier.

Utvecklingen av de olika indexserierna utarbetade inom livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden och SCB för perioden 1989–1994 framgår av tabell 11.13.

Produktionsmedelspris-index och avräkningspris-index visar prisutvecklingen för jordbrukarnas köp av produktionsmedel respektive försålda jordbruksprodukter.

I tabell 11.10 redovisas vissa prisserier som utnyttjas vid indexberäkningarna. Prisserierna för fabrikspotatis avser potatis för stärkelse och råsprit. För konsumtionsmjölk redovisas priset i kronor per 100 liter. I tabell 11.11 återfinns indextal för delposterna i avräkningsprisindex.

Tabell 11.10

Priser på traktorer, drivmedel, handelsgödsel, vegetabilier och animalier 1989–1994
Prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products 1989–1994

Varuslag	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Traktorer, kr/st	243 848	250 474	274 830	279 000	299 355	..
Drivmedel, kr/100 liter						
Dieselolja	243	277	283	265	292	295
Handelsgödselmedel, kr/100 k						
Kalksalpeter, 15,5 % N	107	112	130	118	100	106
Kalkammonsalpeter, 28,0 % N	176	175	198	178	147	157
Superfosfat, 9,0 % P	131	136	288 ¹	249	194	185
Supra PK 7–13	152	234 ²	254	223	175	174
Supra NPK 17–6–12	255	248 ¹	277	243	193	196
Supra NPK 20–5–9	244	246	238 ⁴	218	179	182
Vegetabilier, kr/100 kg						
Vete	136	133	..	..	113 ⁵	110 ⁵
Råg	146	143	..	..	116 ⁵	112 ⁵
Korn	136	133	..	..	114 ⁵	109 ⁵
Havre	136	132	..	..	108 ⁵	104 ⁵
Matpotatis	200	216	.. ⁶	.. ⁶	.. ⁶	.. ⁶
Fabrikspotatis	57	57	55	51	45	45
Sockerbetor	31	29	27	27	29	29
Vetekli	174	179	182	..	..	128 ⁷
Kraftfoderblandningar	341	343	346	..	..	..
Melass	164	169	167	..	..	126 ⁷
Animalier, kr/100 kg						
Kött av						
Storboskap	2 803	2 545	2 465	2 629	2 584	2 578
Mellankalv	3 198	2 882	2 870	2 797	2 516	2 655
Mindre kalv	1 625	1 621	1 671	1 863	1 925	1 638
Häst	1 353	1 344	1 191	1 043	641	733
Får och lamm	2 463	2 205	1 929	2 003	1 956	1 969
Slaktsvin	1 501	1 487	1 538	1 498	1 478	1 480
Fjäderfä	1 904	2 098	2 153	2 017	1 977	1 837
Mejerimjölk	320	297	283	297	294	301
Konsumtionsmjölk	532	550	675	612	617	620
Smör	2 172	2 085	..	..	..	..
Öst ⁹	3 110	3 141	3 208	3 178	3 099	3 011
Ägg	1 117	1 250	1 258	1 191 ⁸	1 249	1 394

Källa: Statens jordbruksverk.

- 1) Superfosfat P 20. Medeltal på 7 månader under 1991, i övrigt 12 månader.
- 2) Supra PK 11–21. Medeltal på 7 månader under 1990, i övrigt 12 månader.
- 3) Supra NPK 18–6–12. Medeltal på 7 månader under 1990, i övrigt 12 månader.
- 4) Supra NPK 20–4–8. Medeltal på 7 månader under 1991, i övrigt 12 månader.
- 5) Infösenkvalitet.
- 6) Upphört 1991–04.
- 7) Uppgifterna är inte jämförbara.
- 8) Medeltal på 11 månader.
- 9) Pris vid mejeri. Medelpris för de 10 vanligaste ostsorterna.

Tabell 11.11

Indextal i delposter i avräkningsprisindex 1988–1994 (1980 = 100)
Producer price index. Indices for subtotals 1988–1994 (1980 = 100)

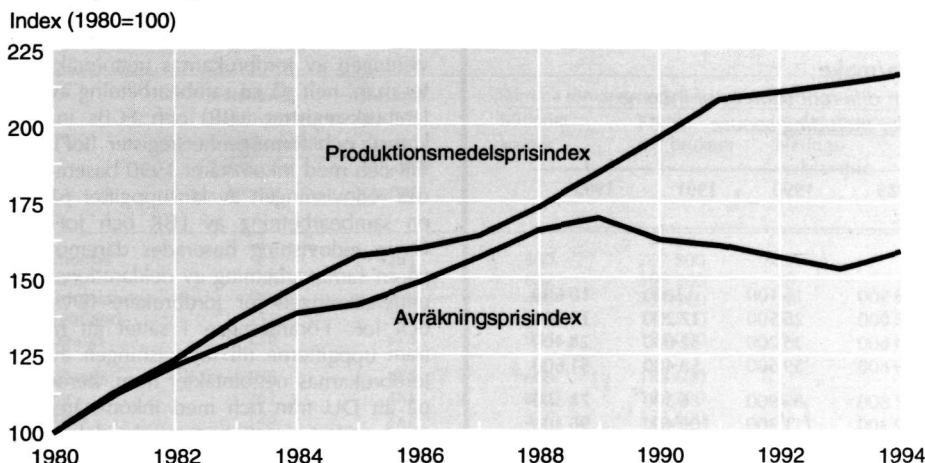
Varuslag	1988	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Brödsäd	157	161	156	144	132	130	126
Fodersäd	156	169	164	154	146	140	134
Matpotatis	142	130	146	205	148	80	184
Fabrikspotatis	128	131	131	128	117	114	114
Sockerbetor	168	170	162	152	152	155	155
Oljevaxter	163	178	171	160	157	158	158
Mjölk	176	179	167	161	164	163	164
Ägg	195	195	213	205	186	179	209
Storboskap	167	171	156	154	164	162	162
Hästkött	151	139	134	105	105	64	84
Kalvkött	138	164	149	150	162	148	167
Fårkött	151	153	140	128	132	121	125
Fläsk	157	158	156	162	150	151	154

Källa: Statens jordbruksverk.

Diagram 11.12

Produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1980–1994 (1980 = 100)

Cost price index and producer price index 1980–1994 (1980 = 100)

Källa: Statens jordbruksverk.

Utvecklingen i produktionsmedelsprisindex och avräkningsprisindex 1980–1994 redovisas i diagram 11.12. I tabell 11.13 redovisas utvecklingen av jordbrukets prisindex 1989–1994.

Annan publicering

Prisindex på jordbruksområdet, varje månad sedan juli 1966; tidigare under benämningen Index för prisutvecklingen på jordbrukets område. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil). Vissa uppgifter publiceras dessutom i Jordbruksekonomiska meddelanden.

Prisindex på jordbruksområdet 1966/67–1985/86 och 1980–1992. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp (stencil).

Prisindex på jordbruksområdet. Redogörelse för beräkningsmetoder. Livsmedelsekonomiska samarbetsnämndens indexgrupp 1993.

Tabell 11.13

Jordbrukets prisindex 1989–1994 (1980 = 100)

Agricultural price indices 1989–1994 (1980 = 100)

Index	1989	1990	1991	1992	1993	1994
Produktionsmedelsprisindex						
Förnödenheter	191	199	209	203	196	194
Tjänster	200	218	233	244	254	258
Kapitalkostnader	174	188	201	208	217	224
Totalt	185	197	209	211	214	217
Avräkningsprisindex						
Vegetabilier	162	160	161	145	132	149
Animalier	172	164	162	161	159	162
Totalt	170	163	161	157	153	159
Prisregleringsprisindex						
Vegetabilier	179	183	201	195	179	206
Animalier	208	212	220	214	211	211
Totalt	202	206	216	210	204	210
Producentprisindex för livsmedelsindustrin, jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	222	242	261	264	262	272
Animalier	220	230	246	245	244	242
Totalt	220	233	251	251	250	253
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel						
Vegetabilier	223	244	255	243	236	238
Animalier	235	250	260	245	244	245
Totalt	231	248	258	244	241	242
Konsumentprisindex						
Övriga livsmedel ¹	187	201	211	201	208	217
Totalt exkl. jordbruksreglerade livsmedel	183	203	223	230	242	248
Totalt inkl. jordbruksreglerade livsmedel	188	208	227	232	243	249
Världsmarknadsprisindex²						
Vegetabilier	103	87	71	72	98	112
Animalier	144	141	131	138	154	163
Totalt	131	124	113	118	137	147

1) Ej jordbruksreglerade livsmedel.

2) Reviderade uppgifter.

Källa: Statens jordbruksverk.

Jordbrukarfamiljernas inkomster

Tabell 11.14

Jordbrukarnas taxerade nettointäkter m.m. 1988–1992.

Kronor per brukare inklusive maka/make

The farmers assessed net receipts from different sources of income 1988–1992. Swedish kronor per holder including spouse

Storleksgrupp hektar åker	1988	1989	1990	1991	1992
Näringsverksamhet¹					
2,1 – 5,0	14 100	18 900	16 100	11 800	10 600
5,1 – 10,0	21 700	23 000	25 500	17 200	14 400
10,1 – 20,0	35 900	34 600	35 200	32 600	28 400
20,1 – 30,0	53 700	59 600	59 500	58 400	51 600
30,1 – 50,0	71 600	77 800	85 900	86 300	78 300
50,1 – 100,0	82 900	92 300	111 300	106 400	96 300
100,1 – 200,0	89 000	98 700	115 200	117 200	103 000
200,1 –	90 900	99 400	125 600	121 200	98 400
Samtliga	45 400	49 100	53 700	50 300	44 800
Tjänst					
2,1 – 5,0	120 600	138 000	152 300	175 100	184 300
5,1 – 10,0	106 400	119 900	148 200	163 000	172 900
10,1 – 20,0	99 200	110 500	139 700	141 400	150 100
20,1 – 30,0	77 100	80 800	100 700	113 700	123 200
30,1 – 50,0	58 700	70 800	91 900	92 600	97 900
50,1 – 100,0	51 300	60 900	74 600	84 600	90 000
100,1 – 200,0	60 400	65 600	85 600	88 400	93 600
200,1 –	52 400	61 700	74 100	94 300	107 900
Samtliga	87 500	99 000	120 900	130 800	138 800
Taxerad förvärvsinkomst²					
2,1 – 5,0	131 300	153 500	166 000	184 300	192 700
5,1 – 10,0	126 100	139 400	171 000	177 500	185 100
10,1 – 20,0	132 800	141 700	170 600	171 100	176 300
20,1 – 30,0	127 700	134 300	155 900	169 500	172 800
30,1 – 50,0	125 500	141 500	171 900	176 300	174 300
50,1 – 100,0	127 400	142 900	178 200	187 700	184 000
100,1 – 200,0	139 000	149 100	186 100	200 900	192 800
200,1 –	129 000	142 600	178 900	204 200	199 300
Samtliga	129 100	142 500	169 800	178 200	181 400
Summa förvärvs- och kapitalinkomst³					
2,1 – 5,0	142 500	165 300	180 700	200 500	208 100
5,1 – 10,0	133 200	151 100	184 400	194 100	200 700
10,1 – 20,0	141 600	152 900	191 100	188 200	192 200
20,1 – 30,0	135 900	148 200	175 300	185 800	188 200
30,1 – 50,0	136 800	156 500	190 400	192 000	188 700
50,1 – 100,0	142 100	162 100	199 200	205 800	200 500
100,1 – 200,0	160 800	178 500	235 200	228 000	216 400
200,1 –	161 100	183 600	246 200	260 500	246 200
Samtliga	139 600	156 700	189 000	195 400	197 400

1) 1988–1990 beräknad som summan av inkomst av jordbruksfastighet och rörelse samt hälften av inkomst av annan fastighet.

2) Taxerad förvärvsinkomst utgörs av summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst minskad med allmänna avdrag och förlustavdrag.

3) 1991–1992 beräknad som summan av inkomst av näringsverksamhet och tjänst samt överskott av kapital. 1990 och tidigare lika med sammanräknad inkomst.

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Fr.o.m. inkomståret 1991 baseras redovisningen av Jordbrukarnas nettointäkter m.m. helt på en sambearbetning av lantbruksregistret (LBR) och SCBs inkomst- och förmögenhetsregister (IoF). Till och med inkomståret 1990 baserades redovisningen av länsuppgifter på en sambearbetning av LBR och IoF. Övrig redovisning baserades däremot på en sambearbetning av deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU) och IoF. Förändringen i sättet att ta fram uppgifterna till redovisningen av Jordbrukarnas nettointäkter m.m. beror på att DU från och med inkomståret 1991 endast omfattar en mindre del av jordbrukarpopulationen.

Storleken och sammansättningen av jordbrukarfamiljernas inkomster är i hög grad beroende på jordbruksföretagens storlek, driftsinriktning etc. Uppgifter om jordbrukarnas inkomster kan i första hand hämtas från undersökningen Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Stora förändringar i taxeringsstatistiken har blivit följden av den stora skattereformen som genomfördes åren 1990 och 1991. Många inkomstbegrepp har förändrats och jämförbarheten med tidigare år har för många områden kraftigt försämrats. Från att tidigare ha funnits sex inkomstslag som tillsammans bildade inkomstbegreppet Sammanräknad inkomst finns nu endast tre inkomstslag; Inkomst av tjänst, Inkomst av näringsverksamhet och Inkomst av kapital. Inkomst av tjänst och näringsverksamhet bildar efter avdrag för allmänna avdrag och förlustavdrag det nya inkomstbegreppet Taxerad förvärvsinkomst, medan Inkomst av kapital särredovisas i taxeringsstatistiken. Tidigare användes ofta "Sammanräknad inkomst" för jämförelser över tiden. För åren efter skatteomläggningen redovisas "Summa förvärvs- och kapitalinkomst", som definitionsmsättig är nästan identisk med tidigare års Sammanräknad inkomst, men det är trots detta svårt att jämföra inkomster före och efter skattereformen. Skatteomläggningen medförde nämligen också att inkomster som tidigare betraktades som skattefria numera behandlas som skattepliktiga inkomster. Många inkomsttagare har i inkomststatistiken därför fått större mätbara inkomster, trots att man i många fall redan tidigare erhölet dessa inkomster utan att de då ingick i statistiken.

I tabell 11.14 redovisas genomsnittliga taxerade nettointäkter för jordbrukare i olika storleksgrupper av jordbruksföretag.

Tabell 11.15

Jordbrukarnas taxerade inkomst av näringsverksamhet, tjänst m.m. 1992 länsvis. Totalbelopp, medeltal per brukare inklusive maka/make respektive procent

Farmers assessed income from business (incl. agriculture), employment etc. 1992 by counties. Totals, average per holder incl. spouse and percent

Län	Inkomst av närings- verksamhet Miljoner kronor	Inkomst av tjänst Miljoner kronor	Summa förvärvs- och kapitalinkomst					
			Miljoner kronor	Kronor per brukare	Andel i procent		Därav pension, livränta m.m.	Över- skott av kapital
					Närings- verksamhet	Tjänst Totalt		
Stockholms	81	261	380	207 800	21	69	15	10
Uppsala	186	400	632	199 300	29	63	12	7
Södermanlands	130	299	465	201 900	28	64	13	8
Östergötlands	258	525	842	197 200	31	62	12	7
Jönköpings	238	673	984	194 000	24	68	14	7
Kronobergs	138	478	668	188 600	21	72	16	8
Kalmar	261	481	802	182 700	33	60	13	7
Gotlands	123	223	370	173 400	33	60	14	6
Blekinge	64	224	310	177 200	21	72	16	7
Kristianstads	280	756	1 116	191 200	25	68	15	7
Malmöhus	350	829	1 282	203 700	27	65	14	8
Hallands	229	575	878	181 700	26	65	15	9
Göteborgs o Bohus	108	562	725	193 400	15	77	16	8
Älvsborgs	271	1 076	1 452	191 500	19	74	16	7
Skaraborgs	395	1 052	1 554	198 100	25	68	12	7
Värmlands	125	780	966	200 400	13	81	19	6
Örebro	139	434	611	210 900	23	71	14	6
Västmanlands	137	351	521	207 900	26	67	11	6
Kopparbergs	105	415	555	199 000	19	75	18	6
Gävleborgs	142	524	706	198 600	20	74	15	6
Västernorrlands	117	599	758	217 000	15	79	18	6
Jämtlands	107	419	555	194 300	19	75	16	5
Västerbottens	162	726	943	220 600	17	77	17	6
Norrbottens	74	412	513	214 800	15	80	18	5
<i>Hela riket</i>	4 221	13 073	18 590	197 400	23	70	15	7

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

I tabell 11.15 återfinns totalbeloppen för jordbrukar-familjernas inkomster av näringsverksamhet och tjänst samt summa förvärvs- och kapitalinkomst. Medelvärde för den senare variabeln redovisas också liksom fördelningen på olika inkomstslag.

Av tabellen framgår att jordbrukare i Västerbottens län hade den högsta genomsnittliga förvärvs- och kapitalinkomsten, 220 600 kr, vilket var 12 % över riksgenomsnittet. Därefter följde Västernorrlands, Norrbottens och Örebro län. Lägst inkomst redovisade Gotlands län med 173 400 kr, vilket var 12 % under riksgenomsnittet. Därefter följde Hallands, Kalmar och Kronobergs län.

Näringsverksamhetens andel av Summa förvärvs- och kapitalinkomst varierar mellan 33 % (Kalmar och Gotlands län) och 13 % (Värmlands län).

Tabell 11.16

Jordbrukarnas familjeinkomst före och efter transfereringar 1992 länsvis. Kronor per brukare inklusive maka/make
Farmers family income before and after transfers 1992 by counties. Swedish kronor per holder including spouse

Län	Familje- inkomst före trans- fereringar	Summa positiva ej skatte- pliktiga transfe- ringar	Summa negativa transfe- reringar	Familjeinkomst efter transfereringar			
				Samtliga brukare	Areal åker 20-30 hektar	30-50 hektar	50-100 hektar
Stockholms	186 200	7 400	65 500	128 200	117 900	124 100	130 000
Uppsala	184 200	8 100	60 300	132 000	128 500	128 100	142 200
Södermanlands	181 800	9 000	61 900	128 900	132 500	121 600	132 600
Östergötlands	180 500	8 500	57 300	131 700	131 200	127 000	131 500
Jönköpings	181 500	8 700	53 600	136 500	140 100	137 400	148 000
Kronobergs	176 700	7 700	52 300	132 000	133 500	135 600	151 600
Kalmar	171 500	7 800	51 600	127 800	124 100	131 600	132 000
Gotlands	162 000	9 400	50 200	121 200	112 300	115 700	125 900
Blekinge	164 300	7 100	50 000	121 300	112 000	116 900	124 500
Kristianstads	176 200	8 200	52 000	132 500	128 500	134 700	135 200
Malmöhus	186 900	7 700	56 300	138 300	135 700	140 800	142 100
Hallands	168 600	8 500	49 900	127 200	125 600	132 700	141 800
Göteborgs o Bohus	176 600	7 400	57 300	126 600	127 300	123 100	134 700
Älvsborgs	177 000	7 600	54 800	129 900	125 200	130 400	136 000
Skaraborgs	184 200	8 400	56 500	136 100	131 200	134 400	141 500
Värmlands	184 700	7 200	58 300	133 600	130 100	120 700	131 700
Örebro	194 800	8 000	63 100	139 800	136 100	135 700	144 400
Västmanlands	191 900	8 500	60 900	139 500	135 200	137 000	141 300
Kopparbergs	185 600	7 800	57 300	136 100	131 000	137 000	138 500
Gävleborgs	185 100	8 100	56 700	136 500	131 200	129 100	138 300
Västernorrlands	201 200	8 000	62 000	147 200	136 900	145 900	137 900
Jämtlands	180 200	9 300	55 600	134 000	131 700	136 600	148 800
Västerbottens	206 500	8 700	63 000	152 200	146 900	152 100	172 400
Norrbottnens	199 200	8 000	60 400	146 800	141 900	135 000	155 400
<i>Hela riket</i>	182 700	8 100	56 400	134 300	134 300	131 200	130 600

Källa: SCB, Nettointäkter m.m. för jordbrukare.

Av tabell 11.16 framgår jordbrukarnas familjeinkomst före och efter positiva ej skattepliktiga transfereringar respektive negativa transfereringar för varje län. Dessutom redovisas familjeinkomsten efter transfereringar för tre storleksgrupper. De positiva transfereringarna utgjordes till ca 75 % av barnbidrag, medan de negativa transfereringarna nästan helt utgjordes av skatter av vilka kommunalskatten var klart störst.

Västerbottens län har den högsta familjeinkomsten både före och efter transfereringar, medan Gotlands och Blekinge län har de lägsta. Detta gäller både för länen som helhet och för de redovisade storleksgrupperna.

Jordbrukarnas tillgångar och skulder

Jordbrukarnas tillgångar och skulder har sedan lång tid redovisats i DU. I samband med en översyn av DU slopades fr.o.m. 1978 specifikationen på olika tillgångsslag. Den årliga redovisningen i DU omfattar från nämnda år enbart summa tillgångar och summa skulder.

Som en intermitterande utvidgning av DU har SCB genomfört specialinriktade undersökningar rörande jordbrukarnas kapitalförhållanden och skuldsättning den 31 december 1981 respektive 1986 (TSU).

Av diagram 11.17 framgår utvecklingen av jordbrukarnas totala tillgångar och skulder under perioden 1971–1990 enligt DU. Vad gäller tillgångsvärdena finns jämförelseproblem över tiden. Detta problem sammanhänger med att fastigheternas taxeringsvärden förändras språngvis ungefär vart femte år i samband med de allmänna fastighetstaxeringarna. Vidare har principerna för lagervärdering och värderingen av husdjursbeståndet ändrats under 1970-talet.

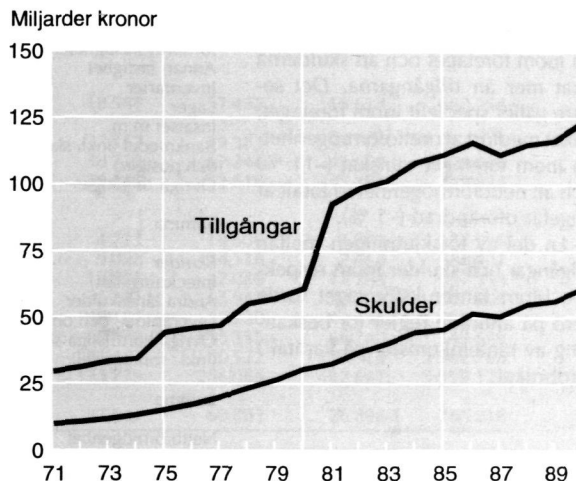
Det bör noteras att uppgifterna i diagram 11.17 förutom tillgångar och skulder i jordbruksföretagen även innefattar brukarnas tillgångar och skulder i rena skogsfastigheter, rörelse, annan fastighet och privat.

Fastigheterna är upptagna till taxeringsvärden och någon omräkning till marknadsvärden har inte skett. Ändringar under perioden i principerna för lagervärdering av husdjursbeståndet respektive börsnoterade aktier har inte beaktats.

Diagram 11.17

Jordbrukarnas totala tillgångar och skulder (fysiska och juridiska personer) i löpande priser 1971–1990. Miljarder kronor

The farmers' total assets and liabilities (natural and artificial persons) 1971–1990. Totals in 1000 millions of Swedish kronor

Källa: SCB, Deklarationsundersökningen för jordbrukare (DU).

Undersökningen av jordbrukarnas tillgångar och skulder den 31 december 1986 (TSU)

Populationen i undersökningen om tillgångar och skulder i jordbruket omfattade brukare inkl. maka/make vid jordbruksföretag med mer än 2 ha åker och fysisk person som brukare.

TSU 1986 byggde på deklaramaterial avseende ca

3 900 företag ingående i den ordinarie deklaramaterialundersökningen för jordbrukare (DU) 1986.

I en tidigare undersökning av jordbrukarnas tillgångar och skulder avseende förhållandena den 31 december 1981 byggde vissa uppgifter på en kompletterande enkät.

Ur TSU erhålls information om jordbrukarnas tillgångar och skulder med fördelning på delposter. I tabell 11.18 redovisas utförliga uppgifter om jordbrukarnas totala tillgångar inom och utanför lantbruksföretag över 2 ha åker 1981 och 1986.

Av tabellen framgår bl. a. att både tillgångar och skulder ökat såväl inom som utanför företaget. Det framgår vidare att den procentuella ökningen är större utanför företaget än inom företaget och att skulderna ökat mer än tillgångarna. Det senare gäller speciellt inom företaget, vilket medfört att nettoförmögenheten inom företaget minskat (–11 %) och att nettoförmögenheten totalt är ungefär oförändrad (–1 %).

En del av förskjutningen mellan tillgångar och skulder inom respektive utom lantbruksföretaget torde bero på ändrade regler för beskattning av ränteinkomster på kapital i jordbruket.

Tabell 11.18

Jordbrukarnas totala tillgångar, skulder och nettoförmögenhet den 31 december 1981 och 1986 (fysiska personer). Totalbelopp i miljoner kronor

The farmers' assets and liabilities December 31, 1981 and 1986 (natural persons). Totals in millions of Swedish kronor

	Miljoner kronor		Förändring i procent
	1981	1986	1981–1986
Tillgångar, skulder och nettoförmögenhet inom lantbruksföretaget			
<i>Tillgångar</i>			
Jordbruksfastigheter	43 565	42 713	– 2
Annan fastighet	480	1 139	+137
Inventarier	9 795	11 858	+ 21
Lager	9 084	10 501	+ 16
Insatser m.m.	1 848	2 817	+ 52
Bankmedel (inkl. skogskonto), kontanter och postgiro	4 994	6 205	+ 24
Övriga tillgångar	2 203	2 741	+ 24
Summa	71 969	77 974	+ 8
<i>Skulder</i>			
Inteckningslån	15 979	24 088	+ 51
Andra låneskulder	4 879	5 975	+ 22
Leverantörs- och omkostnadsskulder	3 498	4 573	+ 31
Övriga kortfristiga skulder (inkl. fondmedel)	1 099	1 904	+ 73
Summa	25 455	36 540	+ 44
Nettoförmögenhet	46 514	41 434	– 11
Tillgångar, skulder och nettoförmögenhet utanför lantbruksföretaget			
<i>Tillgångar</i>			
Jordbruksfastigheter	892	1 097	+ 23
Annan fastighet	6 028	5 181	– 14
Inventarier inkl. personbil, lager	1 638	2 459	+ 50
Obligationer och aktier	2 411	4 668	+ 94
Bankmedel och kontanter	5 036	9 739	+ 94
Övriga tillgångar	2 498	2 966	+ 19
Summa	18 503	26 110	+ 41
<i>Skulder</i>			
Inteckningslån	3 399	3 230	– 5
Andra låneskulder	1 373	2 822	+106
Kortfristiga skulder	1 155	2 813	+146
Summa	5 925	8 865	+ 50
Nettoförmögenhet	12 574	17 245	+ 37
Tillgångar, skulder och nettoförmögenhet totalt			
Tillgångar	90 472	104 083	+ 15
Skulder	31 380	45 405	+ 45
Nettoförmögenhet	59 092	58 679	– 1

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Tabell 11.19

Lantbruksföretagens tillgångar den 31 december 1986. Kronor per företag (fysiska personer)

The holdings' assets December 31, 1986. Swedish kronor per holding (natural persons)

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha						Summa tillgångar
	Jordbruks- fastighet och annan fastighet	Inventarier inkl. personbil	Lager inkl. husdjur	Insatser i ekonomiska föreningar m. m.	Bankmedel (inkl. skogs- konto), kontanter, postgiro	Fordringar och andra skatte- pliktiga tillgångar	
Riksområden							
Ro 1	518 952	147 510	140 612	35 765	79 416	36 775	959 030
Ro 2	407 628	96 413	84 571	22 757	52 712	20 126	684 207
Ro 3	273 205	86 915	55 509	19 295	35 425	18 489	488 838
Brukarkategori							
Helt ägd	442 620	77 736	57 264	18 588	51 432	15 614	663 254
Huvudsakligen ägd	620 232	149 169	143 894	37 367	79 383	34 768	1 064 813
Huvudsakligen arrenderad	437 904	177 683	165 813	38 712	67 246	41 608	928 966
Helt arrenderad	31 708	123 058	118 006	29 041	52 618	35 393	389 824
Storleksgrupper, hektar åker							
2,1 – 5,0	200 392	25 413	7 602	4 723	19 606	1 260	258 996
5,1 – 10,0	261 525	43 992	22 572	9 028	44 116	7 668	388 901
10,1 – 20,0	365 504	84 421	56 143	19 898	47 069	14 298	587 333
20,1 – 30,0	441 255	124 684	115 311	35 391	65 947	23 308	805 896
30,1 – 50,0	549 160	175 341	176 144	46 181	85 220	43 491	1 075 537
50,1 – 100,0	767 664	262 804	270 176	60 870	115 335	66 740	1 543 589
100,1 – 200,0	1 147 808	425 838	428 604	81 483	150 522	128 513	2 362 768
200,1 –	3 032 615	787 909	923 911	135 779	256 066	462 841	5 599 121
Samtliga	430 353	116 371	103 058	27 647	60 893	26 896	765 218

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

I tabellerna 11.19 och 11.20 redovisas medelvärden för tillgångar, skulder och nettoförmögenhet inom lantbruksföretaget den 31 december 1986 med uppdelning på olika grupper.

Tabell 11.20

Lantbruksföretagens skulder och nettoförmögenhet den 31 december 1986.

Kronor per företag (fysiska personer)

The holdings' liabilities December 31, 1986. Swedish kronor per holding (natural persons)

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha		Kortfristiga skulder inkl. fondmedel	Summa skulder	Nettoförmögenhet
	Långfristiga skulder	Andra låne- skulder			
	Intecknings- lån				
Riksområden					
Ro 1	320 595	79 709	97 242	497 546	461 484
Ro 2	186 921	48 513	43 525	278 959	405 248
Ro 3	147 071	31 411	28 391	206 873	281 965
Brukarkategori					
Helt ägd	184 088	30 412	34 942	249 442	413 812
Huvudsakligen ägd	376 522	71 325	92 303	540 150	524 663
Huvudsakligen arrenderad	319 241	100 750	104 669	524 660	404 307
Helt arrenderad	69 954	87 064	65 012	222 030	167 794
Storleksgrupper, hektar åker					
2,1 – 5,0	51 980	3 510	3 453	58 943	200 053
5,1 – 10,0	74 546	14 612	10 331	99 489	289 412
10,1 – 20,0	126 362	37 238	26 015	189 615	397 718
20,1 – 30,0	223 178	61 235	60 065	344 478	461 418
30,1 – 50,0	367 169	92 721	98 786	558 676	516 861
50,1 – 100,0	599 481	146 691	182 373	928 545	615 044
100,1 – 200,0	1 078 496	267 059	358 780	1 704 335	658 433
200,1 –	2 385 932	596 628	964 486	3 947 046	1 652 075
Samtliga	236 396	58 635	63 566	358 597	406 621

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

Tabell 11.21

Jordbrukarnas tillgångar, skulder och nettoförmögenhet den 31 december 1986. Kronor per brukare (inklusive maka/make)

The farmers' assets, liabilities and net capital December 31, 1986. Swedish kronor per holder (including spouse)

Redovisningsgrupper	Lantbruksföretag över 2 ha			Utanför lantbruket			Nettoförmögenhet totalt
	Tillgångar	Skulder	Nettoförmögenhet	Tillgångar	Skulder	Nettoförmögenhet	
Riksområden							
Ro 1	841 354	436 495	404 859	283 802	120 486	163 316	568 175
Ro 2	610 578	248 940	361 638	191 509	41 906	149 603	511 241
Ro 3	437 224	185 031	252 193	169 425	50 192	119 233	371 426
Brukarens ålder							
– 29 år	585 840	411 937	173 903	91 814	40 042	51 772	225 675
30 – 39 år	770 887	503 001	267 886	193 068	87 737	105 331	373 217
40 – 49 år	830 531	463 503	367 028	256 234	122 818	133 416	500 444
50 – 64 år	726 578	263 876	462 702	272 668	89 221	183 447	646 149
65 – år	394 025	64 273	329 752	199 905	14 211	185 694	515 446
Samtliga	678 200	317 819	360 381	227 097	77 105	149 992	510 373

Källa: SCB, Jordbrukarnas tillgångar och skulder (TSU).

I tabell 11.21 redovisas tillgångar, skulder och nettoförmögenhet såväl inom som utom företaget i form av medelvärden per brukare (inklusive maka/make).

Annan publicering

Till och med 1992 (avseende inkomståret 1990) publicerades årligen vissa uppgifter om tillgångar och skulder i Deklarationsundersökningen för jordbrukare, SCB Statistiska meddelanden serie J 43. Mer specificerade uppgifter återfinns i SM J 1984:14 respektive J 43 SM 9003, Undersökning av jordbrukarnas tillgångar och skulder.

12 Stödåtgärder, försäkringar

I detta kapitel redovisas statliga stödåtgärder i form av direktstöd, prisstöd och rationaliseringsinsatser. Vidare redovisas skördeskadeskyddets uppläggning och resultat från ersättningsberäkningarna för 1994.

I ett par mindre avsnitt redovisas uppgifter om hagelskade- och husdjursförsäkringar.

Kapitel 12 innehåller avsnitt om

- Stöd vid införande av ny livsmedelspolitik
- Prisstöd
- Andra stödformer
- Rationaliseringsinsatser
- Skördeskadeskydd
- Hagelskadeförsäkring
- Husdjursförsäkring

Stöd vid införandet av en ny livsmedelspolitik

Riksdagen beslöt i juni 1990 att jordbrukspolitiken skulle läggas om och att jordbruket i princip skulle bli underkastat samma villkor som övriga näringar. Jordbruket skulle endast ersättas för efterfrågade varor och tjänster. Konsumenternas val skulle styra produktionen. Samhället skulle kunna köpa tjänster av jordbruket inom de områden där det saknas en marknad, t.ex. landskapsvård och beredskap. Enligt riksdagsbeslutet skulle övergången till ett mera marknadsinriktat system ske under socialt acceptabla former. Samhället skulle därför ta ett betydande ansvar för övergången. Under en övergångsperiod omfattande ca fem år skulle jordbruket därför ges olika former av stöd för att ställa om och anpassa produktionen till en fri marknad.

I det tidigare systemet reglerades priserna på jordbruksprodukter med ett gränsskydd och en intern marknadsreglering. Reformen innebar bl.a. att den interna marknadsregleringen skulle avvecklas. Stöden inom jordbruket finansieras i huvudsak via statsbudgeten.

Vid tidpunkten för det jordbrukspolitiska beslutet ingick ett framtida svenskt EU-medlemskap inte i förutsättningarna. Sedan Sverige under sommaren 1991 ansökt om medlemskap började debatten rörande anpassningen av den svenska jordbrukspolitiken till EUs motsvarighet. Successiva förändringar och kompletteringar har senare genomförts i 1990 års jordbrukspolitiken. Sålunda har systemet med garanterade inlösenpriser för spannmål förlängts och ett arealbidrag har fr.o.m. 1993 års odling ersatt inkomststödet.

Det svenska EU-medlemskapet innebär att EUs gemensamma jordbrukspolitik också kommer att tillämpas i Sverige. Fr.o.m. 1995 kommer därför de svenska stöden att ersättas av de olika EU-stöden.

I tabell 12.1 redovisas för 1991/92–1993/94 de totalt utbetalda beloppen avseende de stöd som tillkom genom det jordbrukspolitiska beslutet 1990.

Tabell 12.1
Utbetalda arealbidrag, och vissa andra direkta stöd till jordbruket. Miljoner kronor.

Disbursed area-based income support and other direct support to the agricultural sector. Millions of Swedish kronor

	1991/92	1992/93	1993/94
Inkomststöd/arealbidrag ¹	1 405	1 072	850
Omställningsstöd	3 100	127	18
Anläggningsstöd	102	78	61
Avvecklingsersättning (mjölkpension) till mjölkproducenter	115	114	104
Startstöd	16	29	33
Omställningsbidrag för mjölkproduktion	28	–	–
Diverse övrigt	23	15	7
Totalt	4 714	1 435	1 073

1) Fr.o.m. 1993/94

Källa: SCB och Statens jordbruksverk.

Omställningsstöd

För att stimulera jordbrukaren att minska odlingen av överskottsgrödor utgick under perioden 1991/92–1993/94 ett omställningsstöd. Det utbetalades i form av ett villkorsslån som avskrivs om jordbrukaren uppfyller vissa villkor. Dessa villkor är att arealen under omställningsperioden inte används för produktion av grödor för vilka utbetalas inkomststöd, som senare ersatts av arealbidrag, och att den vid omställningsperiodens slut har överförs till annan användning än livsmedelsproduktion. Uppfylls inte villkoren skall lånet återbetalas. Omställningsstöd utgick som engångsbelopp med i genomsnitt 9 000 kr per hektar vid anslutning 1991/92, med 6 000 kr per hektar 1992/93 och med 4 000 kr per hektar 1993/94. Areal som är under omställning berättigade inte till inkomststöd/arealbidrag.

Anläggningsstöd

För åtgärd inom arealomställningen som kräver större investeringar kan utgå s.k. anläggningsstöd utöver omställningsstödet. Anläggningsstöd utgår under perioden 1991/92–1994/95 och kan utbetalas för plantering av lövskog och energiskog samt för anläggning av våtmark. För stödet har statsmakterna beviljat en ram om 500 miljoner kr. Stödbeloppen är följande

lövskog och energiskog	10 000 kr/ha
ädellovskog utan barrträd	14 000 kr/ha
ädellovskog högst 30 % barrträd	7 000 kr/ha
tillägg för stängsel	4 000 kr/ha

Tabell 12.2

Omställningsstöd per 13 december 1994 och anläggningsstöd per 28 februari 1995

Conversion grant as per December 13, 1994 and grant for afforestation and foundation of wetlands as per 28 February 1995.

Område	Omställningsstöd			Anläggningsstöd			
	Antal företag med stöd	Omställningsareal, hektar	Beviljade stödbelopp, mkr	Antal företag med stöd	Beslutad areal, hektar	Areal för vilken stöd utbetalats, hektar	Utbetalat belopp, mkr
<i>Län</i>							
Stockholms	865	23 032	188,5	267	2 299,1	851,7	10,4
Uppsala	1 535	32 174	300,9	540	4 426,2	1 867,7	20,5
Södermanlands	1 106	31 746	268,6	479	4 200,4	2 530,9	31,4
Östergötlands	1 784	33 803	311,6	557	3 391,8	1 911,1	23,8
Jönköpings	311	2 676	17,7	133	127,6	97,8	1,4
Kronobergs	281	2 577	17,8	125	182,3	149,7	2,2
Kalmar	703	9 139	71,9	242	593,2	340,3	4,2
Gotlands	392	4 552	33,5	111	187,1	126,6	1,4
Blekinge	221	2 222	17,7	81	100,6	64,5	0,8
Kristianstads	947	11 835	106,6	453	1 801,0	998,1	12,5
Malmöhus	1 356	26 849	263,0	528	4 296,9	2 676,7	40,5
Hallands	944	12 344	108,3	221	811,4	434,7	5,9
Göteborgs o Bohus	836	8 799	69,3	126	157,9	88,3	1,0
Älvsborgs	1 460	18 001	147,1	373	729,2	530,1	6,2
Skaraborgs	2 572	40 410	363,2	920	2 878,4	2 082,5	25,9
Värmlands	1 242	25 094	186,4	276	1 164,8	634,1	7,2
Örebro	1 168	23 283	202,6	547	3 584,8	2 441,6	26,7
Västmanlands	1 540	34 976	323,4	561	4 422,7	2 898,7	33,9
Kopparbergs	504	7 038	50,4	184	442,1	304,6	3,3
Gävleborgs	422	3 988	24,7	143	269,2	157,9	1,8
Västernorrlands	328	2 848	16,1	80	67,2	32,5	0,3
Jämtlands	54	445	2,6	3	3,1	1,0	0,0
Västerbottens	402	3 717	20,9	152	141,1	63,7	0,9
Norrbottnens	122	1 233	6,9	62	32,7	8,0	0,1
<i>Hela riket</i>	21 095	362 781	3 119,7	7 164	36 310,8	21 292,8	262,4

Källa: SCB och Statens jordbruksverk.

Hittills beslutade anläggningsstöd (per 28 februari 1995) avser ansökningar t.o.m. den 1 januari 1995. Efter detta datum finns ansökningar på ytterligare ca 16 miljoner kr som ännu inte är beslutade. Utbetalning sker efter det att anläggningen eller delar av den är utförd. Den 28 februari 1995 var

262 miljoner kr utbetalade av beslutade 456 miljoner kr, vilket innebär att åtgärder motsvarande 194 miljoner kr som beslutats i anläggningsstöd inte var utförda vid denna tidpunkt.

Inkomststöd/arealbidrag

Som en kompensation för lägre avräkningspriser på tidigare reglerade grödor omfattade 1990 års beslut ett arealbundet inkomststöd för perioden 1990/91–1992/93. Stödberättigad var den areal som 1990 odlades med prisreglerad gröda och den areal som ingick i Omställning 90. Stödet uppgick under de tre åren till 1 100, 900 respektive 700 kr/ha. Under 1993 beslutades att ett arealbidrag även skulle utgå 1993/94 och 1994/95. Nedanstående uppgifter för stödet 1994/95 avser situationen den 17 mars 1995.

Tabell 12.3
Arealbidrag 1994/95
Area-based income support 1994/95

	Antal brukare	Bidragsareal, ha	Belopp, tkr
<i>Län</i>			
Stockholms	1 178	41 485	35 226
Uppsala	2 433	88 684	83 324
Södermanlands	1 693	69 866	61 124
Östergötlands	3 148	128 105	128 585
Jönköpings	2 583	25 896	17 665
Kronobergs	1 510	14 931	10 370
Kalmar	2 566	53 960	42 949
Gotlands	1 625	44 511	34 952
Blekinge	897	16 830	14 062
Kristianstads	3 534	101 766	100 650
Malmöhus	5 085	228 640	250 668
Hallands	3 041	63 071	56 111
Göteborg o Bohus	2 039	22 614	18 695
Älvsborgs	3 964	61 265	51 214
Skaraborgs	5 854	173 235	164 125
Värmlands	1 660	32 966	24 697
Örebro	1 957	59 690	53 382
Västmanlands	1 880	70 868	67 495
Kopparbergs	1 425	24 014	17 304
Gävleborgs	1 891	24 934	16 091
Västernorrlands	930	8 095	4 857
Jämtlands	552	3 878	2 327
Västerbottens	1 414	15 491	9 295
Norrbottnens	438	4 695	2 817
<i>Hela riket</i>			
1993/94	53 297	1 379 490	1 267 985

Källa: Statens jordbruksverk.

Annan publicering

En redovisning av arealbidrag, omställningsstöd m.m. för olika kategorier av företag har publicerats i Statistiska meddelanden, serie J, en rapport utarbetad av SCB och Jordbruksverket, J 62 SM 9201, Arealstöd och djurbidrag till jordbruket.

Prisstöd m.m.

Den prisreglerade verksamheten på jordbrukets område handhades tidigare av Statens jordbruksnämnd. Jordbruksnämnden upphörde den 30 juni 1991 och dess kvarstående arbetsuppgifter under övergångsperioden har övertagits av Statens jordbruksverk. Det jordbrukspolitiska beslutet 1990 innebar att gränsskyddet i form av rörliga importavgifter behölls i avvaktan på resultatet av GATT-förhandlingarna.

Införselavgifter uttas vid import av jordbruksprodukter, fettvaror m.m. Avgifterna gör det möjligt att upprätthålla avsedd prisnivå på den svenska marknaden. Härvid förutsätts att utlandspriserna är lägre än de priser man åsyftar i Sverige.

I det tidigare systemet användes influtna införselavgifter till olika ändamål inom den egentliga jordbruksregleringen. Fr.o.m. 1991/92 finansieras stödåtgärderna inom jordbruket av budgetmedel. Införselavgifterna tillförs statsbudgeten.

Av tabell 12.4 framgår användningen av budgetmedel till några olika åtgärder som inte redovisas under övriga rubriker. I Norrlandsstödet ingår även djurbidrag som redovisas i tabell 12.5.

Tabell 12.4
Användningen av budgetmedel till vissa övriga åtgärder 1991/92–1993/94. Miljoner kronor.

Disposition of governmental funds for some other support measures in 1991/92–1993/94. Millions of Swedish kronor

	1991/92	1992/93	1993/94
Norrlandsstöd	776,0	919,0	907,0
Avbytarverksamhet	297,0	265,0	210,0
Företagshälsövd/Socialförsäkring	63,0	95,0	239,0 ¹
Sockerbruken på Öland o Gotland	24,5	24,5	12,5
Rådgivning o utbildning	32,2	37,8	41,7
Kostnader för beredskapslagring			
av livsmedel och insatsvaror	217,3	220,3	222,8
varav ränta på genomsnitts kapitalet	113,2	117,7	121,0

1) Varav finansierat från återbetalda medel avseende ränte- och etableringsstöd: 89,0 mkr.

Källa: Statens jordbruksverk.

Andra stödformer

Djurbidrag m.m.

Under 1989 ändrades förutsättningarna för utbetalning av stöd till jordbruket som en följd av en överenskommelse i GATT. Stöd till jordbruket skulle betalas ut på ett sådant sätt att det inte var produktionsstimulerande. Detta innebar att jordbrukets ersättning för höjda kostnader inte skulle erhållas genom prishöjningar på produkterna utan i huvudsak genom direktutbetalning till jordbrukarna.

Direktutbetalningen avsåg ersättning till mjölkproduktionen, som baserades på antalet kor under 1988. Tillsammans med ett förstärkt s.k. Norrlandsstöd skedde direktutbetalningar i december 1989 omfattande 595 miljoner kronor. Under 1990 utbetalades stödbelopp i juni och december med sammanlagt 2 106 miljoner kr.

De årliga totala stödbeloppen har successivt minskat under perioden 1991–1994. Fr.o.m. 1991 baserades utbetalningarna på aktuellt djurinnehav. Den relativt sett låga utbetalningen i december 1994, drygt 500 miljoner kr, skall ses mot bakgrund av att beloppet enbart avser tiden juli–december 1994, d.v.s. 6 månader.

Andra stöd

I Norrland utgår sedan flera år särskilda stöd till potatisodlingen och smågrisproduktionen. Potatisstödet uppgick 1994 till 7,5 miljoner kr för 2 407 hektar fördelat på 686 odlare.

Smågrisstödet uppgick 1994 till 8,3 miljoner kr fördelat på 636 jordbrukare.

Tabell 12.5

Utbetalda djurbidrag vid olika utbetalningstidpunkter. Miljoner kronor och antal företag som erhållit bidrag

Headage support. Amount distributed and number of farms that have received support

Område, djurslag	Utbetalningstidpunkt							
	December 1991		December 1992		December 1993		December 1994 ³	
	Mkr	Antal företag	Mkr	Antal företag	Mkr	Antal företag	Mkr	Antal företag
<i>Grundstöd</i>								
Mjölkkor	1 239,1	23 116	839,6	22 556	629,2	19 251	–	–
Amkor	100,4 ¹	14 335	140,6	18 525	156,2	18 349	83,0	19 142
Ungnöt	168,4	43 510	173,9	45 449	175,4	43 816	89,4	40 986
Får	8,5	4 408	17,6	5 541	18,4	5 528	9,2	5 052
Svin	–	–	63,4	3 761	–	–	–	–
Värphöns	–	–	–	–	–	–	–	–
<i>Norrlandsstöd</i>								
Mjölkkor	188,8	6 095	282,6	6 000	270,4	..	240,6	4 650
Amkor	–	–	–	–	–	–	3,8	..
Ungnöt	49,9	9 974	75,2	10 041	74,4	..	68,2	..
Får	1,6	1 204	2,5	1 422	2,3	..	2,8	..
Svin	2,9	210	5,5 ²	342	6,1 ²	315	5,4	311
Värphöns	1,2	30	–	–	–	–	–	–
<i>Summa stöd</i>								
Mjölkkor	1 427,9	23 116	1 122,2	22 556	899,6	19 251	240,6	4 650
Amkor	100,4 ¹	14 335	140,6	18 525	156,2	18 349	86,8	19 142
Ungnöt	218,3	43 510	249,1	45 449	249,8	43 816	157,6	40 986
Får	10,1	4 408	20,1	5 541	20,7	5 528	11,2	5 052
Svin	2,9	210	68,9 ²	3 761	6,1 ²	315	5,4	311
Värphöns	1,2	30	–	–	–	–	–	–
Totalt utbetalat	1 760,8	..	1 600,9	..	1 332,3	..	501,7	..

1 Utbetalades i maj 1992.

2) Utbetalningen skedde i mars året efter.

3) Preliminär uppgift.

Källa: SCB och Statens jordbruksverk.

Rationaliseringsinsatser

De statliga insatserna för jordbrukets rationalisering samordnas av Statens jordbruksverk och administreras av länsstyrelserna. Före ändringen av myndighetsstrukturen 1991 sköttes uppgifterna av Lantbruksstyrelsen respektive lantbruksnämnderna. Rationaliseringsinsatserna består av lånegarantier och bidrag som kan utgå vid etablering på och effektivisering av jordbruksföretag. Dessutom kan länsstyrelserna köpa och sälja fast egendom i rationaliseringssyfte till jordbrukare som är i behov av tillskottsmark eller för att förbättra strukturen. Under de senaste åren har intensiteten i rationaliseringsinsatserna minskat, bl.a. genom att bidragsanslagen skurits ned. Genom ändring i jordförvärvslagen 1991 har rationaliseringsmomentet tonats ner och andelen tillståndspliktiga förvärv har minskat kraftigt. I tabell 12.6 lämnas uppgifter om länsstyrelsernas fastighetsinnehav den 30 juni 1994.

Omfattningen av det statliga stödet till jordbrukets rationalisering

Rationaliseringsstöd utgår i form av lånegarantier och bidrag. Stöd lämnas endast för åtgärder som bedöms vara önskvärda från allmän synpunkt, samhällsekonomiskt motiverade och lönsamma från företagsekonomisk synpunkt. Lantbruksenheten bedömer om dessa förutsättningar är uppfyllda bl.a. genom utvecklingsbedömning och ekonomiska kalkyler.

Rationaliseringsstödet delas in i ett allmänt stöd och ett regionalt stöd. Det allmänna stödet utgår i hela landet och är grunden för det statliga stödet till jordbrukets rationalisering. Stödet består huvudsakligen av garanti för lån.

Det regionala stödet ges i form av bidrag till inre rationalisering till företag belägna i landskapet Dalsland, i Värmlands och Kopparbergs län och i Norrland. Utvecklingsbara och begränsat utvecklingsbara företag kan där få bidrag till större investeringar som är nödvändiga för företagets utbyggnad.

Omfattningen av det statliga stödet i form av lånegarantier och bidrag år 1993/94 framgår av tabellerna 12.7 och 12.8.

Olika slag av rationaliseringsåtgärder

Med *inre rationalisering* avses effektivisering av ett företag genom om- eller nybyggnad av ekonomibyggnader och vägar samt genom täckdikning eller igenläggning av öppna diken o.d. Hit hör även angelägna vattenvårdande åtgärder. Till inre rationalisering kan lånegaranti lämnas för hela kostnaden för investeringen minskad med eventuella bidrag.

Yttre rationalisering avser sådan ändring av företagens areal eller ägoanordning att möjligheterna till rationellt jordbruk eller skogsbruk ökas. Till sådana förvärv kan lånegaranti beviljas för hela kostnaden. I vissa fall kan även bidrag utgå.

Jordförvärvslån kommer i fråga för lantbrukare eller blivande lantbrukare som inte har tillräckligt med eget kapital för att förvärva bärkraftiga jordbruk. Garantier för sådana lån kan lämnas till företag – oavsett storlek – med förutsättningar för rationell drift.

För inköp av djur, maskiner, gödselmedel m.m. kan garantier för *driftslån* beviljas vid nytillträde, vid genomgripande produktionsomläggning samt för avhjälpande av tillfälliga lividitetssvårigheter.

Statlig garanti för *maskinlån* lämnas för lån till inköp av sådana jordbruksmaskiner med tillbehör som skall användas gemensamt av flera jordbruksföretag. Garantierna beviljas för nyuppsättning eller för utvidgning av befintligt maskinbestånd.

Tabell 12.6

Länsstyrelsernas fastighetsinnehav 30 juni 1994

Possession of real estates of the county administration boards June 30, 1994

Område	Fastighetsinnehav 30 juni 1994	
	Åkerareal, hektar	Skogsmarksareal, hektar
<i>Län</i>		
Stockholms	29	77
Uppsala	17	56
Södermanlands	26	332
Östergötlands	32	23
Jönköpings	22	287
Kronobergs	6	74
Kalmar	0	15
Gotlands	9	63
Blekinge	54	467
Kristianstads	153	125
Malmöhus	121	0
Hallands	120	415
Göteborg o Bohus	11	6
Älvsborgs	94	400
Skaraborgs	126	1 385
Värmlands	114	3 293
Örebro	92	258
Västmanlands	635	985
Kopparbergs	1 437	18 745
Gävleborgs	230	4 347
Västernorrlands	78	4 400
Jämtlands	76	2 900
Västerbottens	93	3 311
Norrbottnens	185	2 881
<i>Hela riket</i>		
1993/94	3 760	44 845
1992/93	4 088	50 851
1991/92	4 931	54 683
1990/91	6 101	61 483
1989/90	7 108	74 746
1988/89	7 750	68 447

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.7

Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1988/89–1993/94. 1 000-tal kronor

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture 1988/89–1993/94. Thousands of Swedish kronor

Stödform	1988/89	1989/90	1990/91	1991/92	1992/93	1993/94
Statlig lånegaranti						
Inre rationalisering	17 628	8 190	8 265	11 940	28 161	23 692
till markanläggningar	193	–	500	56	800	–
till byggnadsändamål	17 435	8 190	7 765	11 884	27 361	23 692
Yttre rationalisering	1 147	207	1 189	632	5 075	3 750
Jordförvärvslån	3 103	1 065	1 501	2 660	4 243	5 361
Driftslån	23 304	7 701	5 143	12 026	15 232	23 651
Maskinlån	200	–	337	–	–	–
Summa	45 382	17 163	16 435	27 258	52 711	80 146
Statsbidrag						
Inre rationalisering ¹	59 592	34 723	26 137	12 317	4 827	5 936
till markanläggningar	14 165	6 286	6 409	1 319	.. ²	.. ²
till byggnadsändamål	45 427	28 437	19 728	10 998	.. ²	.. ²
Yttre rationalisering m.m.	11 498	11 674	10 796	5 000	5 000	5 000
Summa	71 090	46 397	36 933	17 317	9 827	10 936

1) Inklusive åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige. Fr.o.m. 1991/92 endast anslag från åtgärdsprogrammet.

2) Särredovisas ej sedan 1992/93.

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.8

Statligt stöd till jordbrukets rationalisering 1993/94.

Government support for rationalization and structural improvement etc. in agriculture 1993/94.

Område	Inre rationalisering, 1 000 kr		Yttre rationalisering, 1 000 kr		Jordför- värvslån, ¹ 1 000 kr	Driftslån, ¹ 1 000 kr	Glesbygdsstöd ² i form av investeringsbidrag
	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag ²	Statlig låne- garanti	Stats- bidrag			
Län							
Stockholms	–	–	–	–	–	–	–
Uppsala	300	–	–	–	270	1 555	–
Södermanlands	–	–	–	–	131	1 145	–
Östergötlands	262	–	1 350	–	–	3 285	–
Jönköpings	–	–	–	–	–	3 350	–
Kronobergs	–	–	–	–	–	–	–
Kalmar	1 050	–	–	–	–	2 854	–
Gotlands	4 483	–	550	–	–	4 282	–
Blekinge	–	–	–	–	–	200	–
Kristianstads	–	–	–	–	525	103	–
Malmöhus	–	–	–	–	285	115	–
Hallands	–	–	–	–	–	–	–
Göteborgs o Bohus	–	–	–	–	–	1 000	–
Älvsborgs	–	–	–	–	200	560	–
Skaraborgs	3 300	–	350	250	2 600	465	–
Värmlands	3 837	525	1 500	–	–	1 435	6 553
Örebro	240	–	–	–	400	–	–
Västmanlands	1 250	–	–	–	–	520	–
Kopparbergs	–	190	–	4 750	850	850	1 547
Gävleborgs	900	1 106	–	–	–	900	4 511
Västernorrlands	2 080	1 383	–	–	–	–	9 880
Jämtlands	3 065	0	–	–	100	100	17 067
Västerbottens	2 925	1 124	–	–	–	705	16 798
Norrbottnens	–	1 608	–	–	–	227	2 348
Hela riket							
1993/94	23 692	5 936	3 750	5 000	5 361	23 651	58 704
1992/93	28 161	4 827	5 075	5 000	4 243	15 232	56 485
1991/92	11 940	12 317	632	5 000	2 660	12 026	46 293
1990/91	8 265	26 137	1 189	10 796	1 501	5 143	..
1989/90	8 190	34 723	207	11 209	1 065	7 701	..
1988/89	17 628	59 592	1 147	11 498	3 103	23 304	..

1) Avser statlig lånegaranti.

2) Inklusive åtgärdsprogrammet för jordbruket i norra Sverige. 1991/92 endast anslag från åtgärdsprogrammet.

3) Glesbygdsstöd i de sju nordligaste länen inom utvalda glesbygdsstödområden.

Källa: Statens jordbruksverk.

Startstöd till jordbrukare kan fr.o.m. 1990 beviljas nystartade jordbrukare som bidrag i form av ett räntestöd i fem år. Bidrag kan beviljas vid förstagångs-etablering som arrendator eller själv-ägande jordbrukare om sökanden är under 35 år och har teoretisk och praktisk jordbruksutbildning. Etableringen skall ha skett efter 1 juli 1990 och företaget skall ge brukaren tillfredsställande sysselsättning och försörjning. Andelen eget kapital får vara högst 40 % för oreducerat startstöd, medan ett reducerat stöd kan utgå i intervallet 40–60 % eget kapital.

Startstödet storlek är knutet till produktionens storlek och beräknas med hjälp av schablonbelopp eftersom man vill undvika att stödet skall stimulera till onödigt höga investeringar. Under de tre första åren är bidraget högst 50 000 kr per år. År fyra och fem är bidraget högst 25 000 kr per år. Det högsta bidrag som kan utgå under en femårsperiod är således 200 000 kr.

Under budgetåret 1993/94 har 184 startstöd beviljats. Stöden uppgår i genomsnitt till ca 39 000 per år de tre första åren och det sammanlagda bidraget per företag under femårsperioden blir ca 165 000 kr. Den totala kostnaden (i fem år) för stöd som beviljats 1993/94 kan således beräknas till ca 30 miljoner kr. Mjölproduktion är den dominerande driftsinriktningen och förekommer vid 56 % av företagen. Vid 22 % av företagen är svinproduktion den dominerande djurhållningen. Startstöden redovisas i tabellerna 12.9 och 12.10.

Annan publicering

Annan publicering om rationaliseringsstöd med uppgifter om stödets omfattning och fördelning på slag av stöd och stödform återfinns i Verksamhetsstatistik för budgetåret 1993/94.

Tabell 12.9

Beviljade startstöd 1993/94

Support to new establishments 1993/94

Område	Antal företag med stöd	Därav		Stödbelopp, 1 000 kronor		
		vid släktköp	med även annat statligt stöd	utbetalas år 1	utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
<i>Län</i>						
Stockholms	1	0	1	50	200	200
Uppsala	3	2	0	94	410	137
Södermanlands	9	5	2	413	1 684	187
Östergötlands	10	7	1	347	1 477	148
Jönköpings	12	9	3	483	2 025	169
Kronobergs	1	1	0	22	110	110
Kalmar	12	8	4	497	2 014	170
Gotlands	12	8	1	408	1 745	145
Blekinge	0	0	0	0	0	0
Kristianstads	21	11	0	896	3 731	178
Malmöhus	19	11	0	754	3 174	167
Hallands	16	12	0	619	2 617	164
Göteborgs o Bohus	3	2	0	131	543	181
Älvsborgs	7	6	0	259	1 114	159
Skaraborgs	16	10	2	647	2 688	168
Värmlands	6	5	1	256	1 066	178
Örebro	5	2	1	173	714	143
Västmanlands	3	1	0	81	369	123
Kopparbergs	4	3	0	171	712	178
Gävleborgs	5	5	3	246	987	197
Västernorrlands	4	3	1	132	566	142
Jämtlands	7	7	2	252	1 100	157
Västerbottens	8	2	2	314	1 333	167
Norrbottens	0	0	0	0	0	0
<i>Hela riket</i>						
1993/94	184	120	24	7 246	30 405	165
1992/93	218	177	31	8 515	35 899	165
1991/92	341	287	45	13 216	55 758	164
1990/91	140	114	24	5 586	23 534	168

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.10

Beviljade startstöd 1993/94, fördelade efter företagets produktionsinriktning

Support to new establishments 1993/94, by type of farming

Produktionsinriktning	Antal företag med stöd	Därav		Stödbelopp, 1 000 kronor		
		vid släktköp	med även annat stöd	utbetalas år 1	utbetalas under 5 år	Medeltal under 5 år
Mjölproduktion	104	77	18	4 265	17 782	171
Dikor	5	3	0	159	711	142
Ungnöt	14	7	2	612	2 522	180
Smågrisproduktion	25	14	2	817	3 570	143
Integrerad svinproduktion	9	4	1	354	1 489	165
Slaktsvinsproduktion	7	5	0	343	1 378	197
Hästar	0	0	0	0	0	0
Specialodling	3	1	0	75	345	115
Växtodling	13	6	1	556	2 283	176
Får	3	2	0	56	278	93
Äggproduktion	1	1	0	10	48	48
Slaktkycklingar	0	0	0	0	0	0
Totalt	2184	120	24	7 246	30 405	165

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.11**Statligt stöd till trädgårdsföretag – lånegarantier 1993/94**

Government support to horticultural enterprises – loan guarantees 1993/94

Län	Rationaliseringslån			Förvärvslån			Driftslån		Beviljade lånegarantier, totalt antal			
	Antal bifall	Beräk-nad kostn. tkr.	Bevil-jat belopp tkr	Antal bifall	Beräk-nad kostn. tkr	Bevil-jat belopp tkr	Antal bifall	Bevil-jat belopp tkr	Antal	därav till (antal): Växthus- Fruk- företag och bär- odling	Köks- växt- odling	
Östergötlands	–	–	–	–	–	–	1	56	1	1	–	–
Gotlands	1	550	200	1	1 550	550	1	150	3	3	–	–
Kristianstads	2	6 850	2 300	–	–	–	5	1 875	7	4	3	–
Malmöhus	–	–	–	1	2 690	800	–	–	1	1	–	–
Västerbottens	1	1 220	525	–	–	–	–	–	1	1	–	–
<i>Hela riket</i>												
1993/94	4	8 620	3 025	2	4 240	1 350	7	2 081	13	10	3	–
1992/93	5	7 682	2 413	–	–	–	6	3 115	11	9	–	2

Källa: Statens jordbruksverk.

I tabell 12.11 redovisas statligt stöd till trädgårdsföretag 1993/94. De tidigare bidragen till ny teknik och energisparande åtgärder upphörde den 1 juli 1993.

I anslutning till Sveriges inträde i EU beviljades trädgårdsnäringen 29 miljoner kr till stärkande av trädgårdsnäringens konkurrenskraft och 5 miljoner kr till kvalitets- och av-sättningsfrämjande insatser för svensk frukt-odling. Bidragsmedlen har i huvudsak använts till gemensamma insatser för marknadsfrämjande åtgärder och produktutveckling.

Den branschvisa fördelningen av beviljade bidrag är följande:

Bransch	Beviljat belopp, milj kr
Fruktodling	3,50 + 4,90
Krukväxter och snittblommor	4,85
Plantskoleväxter	4,63
Köksväxter under glas	6,18
Frilandsodling	7,27
Bärodling	1,97
Summa	33,30

Tabell 12.12**Statligt stöd till rennäringen 1989/90–1993/94**

Government support to reindeer breeding 1989/90–1993/94

Typ av stöd m.m.	Summa				
	1993/ 1994	1992/ 1993	1991/ 1992	1990/ 1991	1989/ 1990
<i>Rationaliseringsstöd</i>					
Antal stöd	–	8	12	16	17
Lånegarantier, tkr	0	1 500	24	200	41
Bidrag ur samefonden, tkr	–	145	883	1 034	984
<i>Rendriftsstöd</i>					
Antal stöd	2	5	15	7	9
Lånegarantier, tkr	146	260	821	1 376	481
Bidrag ur samefonden, tkr	–	180	411	557	474
Antal renar före åtgärd	–	199	880	957	892
efter åtgärd	–	688	1 519	2 185	1 979
<i>Redskapsstöd</i>					
Lånegarantier, tkr	1	5	21	20	22
Bidrag ur samefonden, tkr	109	–	19	64	58
	–	67	242	362	293
<i>Övriga stöd</i>					
Prisstöd, tkr	30 200	28 640	23 803	21 543	15 264
Antal stödberättigade slaktade renar	86 621	76 204	64 310	94 068	69 383
Främjande av rennäringen, tkr	11 017	11 017	10 593	9 593	7 569

Källa: Statens jordbruksverk.

Tabell 12.12 visar att bidragen till rationaliseringsstöd och redskapsstöd har upphört och lånegaranti har lämnats endast i ett fåtal fall. Prisstöd utgår för samtliga kontrollsslaktade renar vilka godkänns som livsmedel. Under 1993/94 utbetalades 10 kr/kg för vuxna djur och 16 kr/kg för kalv. Knappt hälften av anslaget för främjande av rennäringen har årligen använts för att bygga riksgränsstängsel, och resterande medel har använts för markanvändningsplanering, renbetesinventeringar, katastrof-skadeskydd, rådgivning och ett försäkringspaket. Efter Tjernobylyckan har statligt bidrag betalats ut till rennäringen för att täcka merkostnader och inkomstförluster till följd av det radioaktiva nedfallet. 1991/92 utbetalades 54,4 miljoner, 1992/93 37,8 miljoner och 1993/94 29,6 miljoner kr.

Staten har också ersatt renägarna för upphittade rovdjursrivna renar. 1991/92 utbetalades 21,8 miljoner kr, 1992/93 32,8 miljoner kr och 1993/94 14,4 miljoner kr.

Jordbrukets skördeskadeskydd

Skördeskadeskyddets utformning från 1988

Hösten 1986 träffade företrädare för regeringen och Lantbrukarnas förhandlingsdelegation en överenskommelse om att LRF skulle överta huvudmannskapet för ett nytt skördeskadeskydd. Detta skulle ersätta det tidigare skyddet som administrerats av SCB och för vilket dåvarande Statens jordbruksnämnd var huvudmyndighet. Efter senare utredning och riksdagsbeslut bestämdes att övertagandet skulle ske från skördeåret 1988. Med LRF som huvudman administreras skördeskadeskyddet av Stiftelsen Lantbrukarnas Skördeskadeskydd.

Katastrofskydd

Skördeskadeskyddet är ett katastrofskydd som träder i kraft vid mycket stora skördeskador. Bara de arealer där skörden är totalskadad eller där vårsådd ej kunnat ske berättigar till ersättning från skyddet.

Som skador räknas således

- obärgade arealer
- arealer där skörden varit av så låg kvalitet att den måste kasseras
- på grund av väderleken osådda arealer.

Omfattning

Skyddet omfattar samtliga jordbruksföretag med en åkerareal som överstiger 5 hektar.

I skyddet ingår följande grödor

Höstvete	Slåttervall, första skörd
Vårvete	Slåttervall, återväxt
Råg	Grönfoder
Korn	Frövall
Havre	Foderärter
Rågvete	Kokärter
Blandsäd	Åkerbönor
Höstraps	Bruna bönor
Vårrops	Matpotatis
Höstrybs	Fabrikspotatis
Vårrys	Sockerbetor

Grödor vars areal är mindre än 0,5 hektar omfattas inte av skyddet.

Villkor

För att få del av skyddet måste följande villkor uppfyllas:

- Jordbrukaren skall ha lämnat uppgifter till SCBs lantbruksregister.
- Jordbrukaren skall ha medverkat i de objektiva skördeuppskattningarna om gården varit uttagen under året.
- Jordbrukaren skall ha gjort vad som rimligen kan begäras för att så och skörda.

Ersättning från skyddet utgår endast i de områden av landet där totalskador förekommer mera allmänt. Skördeskadeskyddet bestämmer vilka områden som på grundval av skörde-situation och väderleksläge är skadeområden.

Endast jordbrukare inom fastställda skadeområden är berättigade att söka ersättning från Skördeskadeskyddet.

Ersättningsberäkningar

Den ersättning som betalas från Skördeskadeskyddet utgår från normskördevärdet för grödan på den skadade arealen. Från detta dras en självrisk på 20 % av hela jordbruksföretagets beräknade normskördevärde. En areal motsvarande mer än en femtedel av företagets beräknade totala normskördevärde måste således vara totalskadad innan ersättning från Skördeskadeskyddet kan påräknas. Mindre belopp än 1 000 kronor betalas inte ut.

Normskördar beräknas för skördeområden av SCB. Normskörden skall i princip vara den skörd man under normala betingelser kan förvänta sig.

Vid beräkningen av normskörden för en gröda i skördeområdet utgår man i huvudsak från de senaste 25 årens skördestatistik enligt de objektiva skördeuppskattningarna (och leveransstatistik för oljevaxter och sockerbetor). Detta innebär att både år med höga och år med låga skördar ingår.

Normskörden erhålls genom att man till medelskörden lägger en årlig skördeökning, trend, bestämd från periodens mitt till och med året före det aktuella skördeåret. Trendlinjen, som bestämmer ökningens storlek, anpassas med en beräkningsmodell så att den så nära som möjligt ansluter sig till utvecklingen av de årliga skördarna för grödan under 25-årsperioden. För potatis tillämpas inte trendmodellen utan i stället ett medeltal av de senaste tio årens hektarskördar.

De grödor för vilka normskördar inte framräknas, kommer i skördeskadeskyddet att representeras av andra grödor. Blandsäd, foderärter, kokärter och åkerbönor får samma normskördevärde som korn. Vallfrö och grönfoder får samma värde som slåttervall.

De priser som används av Skördeskadeskyddet utgår från de priser som gäller i handeln den 1 november varje år. I princip används samma pris för varje gröda över hela landet. Någon kvalitetsanpassning av priserna görs inte.

Finansiering

Skördeskadeskyddets verksamhet finansieras med skördeskadefonden, vilken i juni 1994 uppgick till 415 miljoner kronor.

Administration

Skördeskadeskyddet administreras av Stiftelsen Lantbrukarnas Skördeskadeskydd. Arealuppgifter för beräkning av företagets totala normskördevärde tillhandahålls av SCB, liksom uppgifter om normskörden. Arealuppgifterna erhålls från lantbruksregistret. För den lokala och regionala bevakningen och uppgiftsinsamlingen svarar lantbruksenheterna vid länsstyrelserna. De kontrollerar också ansökningarna och utför fältkontroller.

Skördeskadefonden förvaltas under en övergångsperiod av Statens jordbruksverk.

En särskild överklagandenämnd handhar besvär över Skördeskadeskyddets beslut.

Resultat

För skördeskador på 1994 års skörd har utbetalats 150,1 miljoner kronor till 5 207 företag eller i genomsnitt 28 825 kronor per företag. Som framgår av tabell 12.13 var totalbeloppen störst i Jönköpings län, Östergötlands län och Kalmar län. 1993 års normskördar redovisas i kapitel 7, tabell 7.32.

Skördeskadeskyddet avvecklas

I maj 1994 beslutade riksdagen att skördeskadeskyddet skall avvecklas efter 1994 års skörd. Skördeskadefondens behållning efter utbetalningarna för 1994 års skörd överförs till det socialförsäkringsskydd för jordbruket som byggs upp sedan statens ansvar upphört på detta område.

Tabell 12.13**Resultat av ersättningsberäkningarna för 1994 års skörd. 1 000-tal kronor**

Results of the compensation calculations for the yields in 1994. Thousands of Swedish kronor

Län	Antal företag som erhållit ersättning	Genomsnittlig utbetalning, 1 000 kronor	Summa ersättningsbelopp, 1 000 kronor ¹
Stockholms	—	—	—
Uppsala	3	19 667	59
Södermanlands	10	43 500	435
Östergötlands	563	34 931	19 666
Jönköpings	1 166	21 893	25 527
Kronobergs	232	18 151	4 211
Kalmar	579	31 627	18 312
Gotlands	—	—	—
Blekinge	144	25 361	3 652
Kristianstads	282	18 489	5 214
Malmöhus	251	27 227	6 834
Hallands	192	32 026	6 149
Göteborgs o Bohus	6	29 500	177
Älvsborgs	12	120 583	1 447
Skaraborgs	103	42 029	4 329
Värmlands	296	41 088	12 162
Örebro	103	39 864	4 106
Västmanlands	121	44 802	5 421
Kopparbergs	119	26 798	3 189
Gävleborgs	355	35 293	12 529
Västernorrlands	271	21 897	5 934
Jämtlands	331	25 888	8 569
Västerbottens	—	—	—
Norrbottens	68	31 882	2 168
<i>Hela riket</i>			
1994	5 207	28 825	150 090
1993	3 576	28	100 892
1992 ²	39 500	14	570 625
1991	348	36	12 663
1990	196	16	3 160
1989	29	41	1 193

1) Preliminära siffror.

2) Ett extra stöd på 234 miljoner kronor utgick på grund av den extrema vädersituationen. Siffrorna i tabellen inkluderar den extra ersättningen. I det ordinarie systemet utbetalades drygt 336 miljoner kronor till ca 7 800 jordbrukare.

Källa: Stiftelsen Lantbrukarnas Skördeskadeskydd

Hagelskadeförsäkring

Hagelskadeförsäkring är en frivillig och individuell försäkringsform. Ersättning lämnas för hagelskador på utestående grödor för vilka försäkring tecknats. Hagelskadeförsäkring meddelas för närvarande av Försäkringsaktiebolaget AGRIA och av SveLand Försäkring, ömsesidigt bolag.

Försäkringens utformning

Försäkringen kan tecknas för flertalet grödor. Den kan utföras med eller utan självrisk.

Försäkringsperioden omfattar tiden 1 april–31 mars. Försäkringen gäller ej för höstsådda grödor det år då grödorna är sådda och ej heller för skador som träffat stråsäd och oljeväxter efter den 1 november.

Redovisning

I detta avsnitt redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar.

Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

I tabell 12.14 redovisas premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbelopp för hagelskadeförsäkring åren 1988–1994.

Annan publicering

Årsredovisning, årligen 1890–1988. Jordbrukets Försäkringsbolag. Fr.o.m. 1989 AGRIA försäkringar.

SveLand Försäkring, ömsesidigt bolag. Årsredovisning, årligen sedan 1900.

Tabell 12.14

Premieinkomster, skadeutbetalningar och försäkringsbelopp för hagelskadeförsäkringar 1988–1994

Hail insurance in 1988–1994. Premiums, compensations and amount of insurance

	AGRIA försäkringar	SveLand Försäkring	Summa
<i>Premie- inkomster, 1 000 kr</i>			
1994	15 027	4 585	19 612
1993	16 248	4 373	20 621
1992	17 878	4 246	22 124
1991	19 808	5 020	24 828
1990	23 222	5 148	28 370
1989	23 933	5 095	29 028
1988	23 158	5 091	28 249
<i>Skade- utbetalningar, 1 000 kr</i>			
1994	16 993	3 876	20 869
1993	14 663	2 876	17 539
1992	809	336	1 145
1991	3 930	1 342	5 272
1990	11 171	2 206	13 377
1989	14 888	2 253	17 141
1988	16 553	3 111	19 664
<i>Försäkrings- belopp, milj kr</i>			
1994	372	1 152	1 524
1993	3 307	1 100	4 407
1992	3 391	1 022	4 413
1991	3 378	1 105	4 483
1990	4 121	1 074	5 195
1989	4 571	815	5 386
1988	4 472	813	5 285

Källa: AGRIA försäkringar och SveLand Försäkring.

Husdjursförsäkring

Uppgifter om försäkringsbolagens verksamhet insamlas varje år av Finansinspektionen. År 1993 meddelades husdjursförsäkring av fyra riksbolag, nämligen av Försäkringsaktiebolaget AGRIA, av Svensk Djur- och Hagelförsäkring (SveLand Försäkring) ömsesidigt bolag, av Folksam ömsesidig sakförsäkring och av Husdjursförsäkringsaktiebolaget Sleipner. Därutöver meddelas försäkringar av ca 230 mindre lokala bolag. Utöver de svenska bolagen verkar i Sverige två utländska bolag; Yorkshire, (vars rörelse dock huvudsakligen avser försäkring av tävlingshästar) samt UAP.

Försäkringens utformning

Särskilda försäkringsformer finns för hästar, nötkreatur, får och getter, svin m.fl. djur.

För hästar finns såväl fullständig som begränsad försäkring. Alla slags hästar, arbets-, rid-, trav- och galopphästar försäkras.

Försäkring av nötkreatur, får och getter respektive svin kan göras i enskild eller kollektiv form. Vanligast är den kollektiva försäkringsformen.

Redovisningsprinciper

I tabell 12.15 redovisas uppgifter om under året influtna premier och under året utbetalade skadeersättningar. Uppgifterna avser endast direkt försäkring. Hänsyn har alltså inte tagits varken till mottagen eller till avgiven återförsäkring.

År 1992 var antalet försäkrade djur av olika slag 3 535 000 i AGRIA-försäkringar. Detta försäkringsbolag har huvuddelen av djurförsäkringarna.

Annan publicering

Enskilda försäkringsanstalter, årligen sedan 1912 t.o.m. 1982. Från 1983 Försäkringsbolagen. Statistiska meddelanden, K 12 SM. SCB och Finansinspektionen.

Årsredovisningar från respektive försäkringsbolag.

Tabell 12.15

Premieinkomster och utbetalda försäkringsersättningar för husdjursförsäkringar 1988–1993

Premiums and compensations of the livestock insurance in 1988–1993

		Riksbolag				Mindre lokala bolag	Summa svenska bolag	Utländska bolag	
		AGRIA försäkringar	Folksam sak	Sleipner	SveLand Försäkring			Yorkshire	UAP
Premieinkomst, tkr	1993	320 193	16 107	74 014	38 201	..	448 515 ¹	28 048	1 036
	1992	332 414	17 906	70 216	34 886	..	455 422 ¹	26 954	1 459
	1991	322 406	17 572	64 826	29 120	..	433 924 ¹	30 701	1 074
	1990	285 459	16 685	47 508	22 955	..	372 607 ¹	25 709	–
	1989	251 831	17 031	32 246	21 636	8 822	331 566	24 066	–
	1988	222 347	16 139	16 172	21 043	8 399	284 100	25 556	–
Utbetalda ersättningar, tkr	1993	207 967	8 838	50 775	26 769	..	294 349 ¹	23 240	784
	1992	213 052	10 199	53 769	24 388	..	301 408 ¹	20 169	862
	1991	207 678	11 753	43 000	20 482	..	282 890 ¹	20 924	1 145
	1990	180 615	11 066	26 958	15 152	..	233 791 ¹	19 752	–
	1989	167 411	11 213	17 727	14 273	7 816	218 440	23 600	–
	1988	147 488	11 569	5 431	14 917	7 475	186 880	15 595	–

1) Exklusive mindre lokala bolag.

Källa: Finansinspektionen.

13 Lantbruksutbildningen

Tabell 13.1

Elever vid gymnasieskolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1992/93 och 1993/94

Pupils at the natural resource use programme and correspondent educations of the integrated upper secondary school in 1992/93 and 1993/94

Studieväg	Samtliga		Därav kvinnor 1993/94
	1992/93 Okt. 1992	1993/94 Okt. 1993	
Antal elever			
Jordbrukslinje, 2 år			
Årskurs 1	–	–	–
Årskurs 2	308	–	–
Specialkurser	403	361	112
Summa	711	361	112
Naturbrukslinje, 3 år			
Årskurs 1	437	–	–
Årskurs 2	1 176	202	75
Årskurs 3	602	1 102	526
Summa	2 215	1 304	601
Skogsbrukslinje, 2 år			
Årskurs 1	–	–	–
Årskurs 2	217	–	–
Specialkurser	251	136	9
Summa	468	136	9
Trädgårdslinje, 2 år			
Årskurs 1	–	–	–
Årskurs 2	134	–	–
Specialkurser	227	199	81
Summa	361	199	81
Naturbruksprogrammet, 3 år			
Årskurs 1	1 668	2 388	1 210
Årskurs 2	–	1 727	845
Summa	1 668	4 115	2 055
Antal avgångna			
Jordbrukslinje	280	–	–
Naturbrukslinje	613	1 064	516
Trädgårdslinje	152	–	–
Skogsbrukslinje	212	21	–

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

Utbildning på gymnasial nivå

Statistiken över utbildningen i gymnasieskolan bygger på uppgifter som hämtas från Centrala studiestödsnämndens (CSN) system för studiestöd till gymnasieskolelever.

Grundutbildning inom jordbruket erhålls vid gymnasieskolans tvååriga jordbrukslinje samt, för elever med praktik, i specialkurser av olika längd. Undervisningen på jordbrukslinjen omfattar såväl yrkesspecifika som allmänna ämnen.

Trädgårdsutbildningen är uppdelad på tvåårig trädgårdslinje och, för elever med yrkeserfarenhet, kurser på en termin. Som

Tabell 13.2

Studerande vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet läsåren 1992/93 och 1993/94

Students at certain faculties within the Agricultural University of Sweden in 1992/93 and 1993/94

Utbildning	Samtliga		Därav kvinnor 1993/94
	1992/93	1993/94	
Antal registrerade¹			
Lantmästarutbildn	124	139	27
Trädgårdsteknikerutbildn	43	48	18
Agronomutbildn	738	696	398
Hortonomutbildn	159	146	115
Landskapsarkitektutbildn	273	173	117
Veterinärutbildn	370	362	283
Trädgårdsingenjörutbildn	..	14	6
Antal examinerade			
Lantmästare	114	120	24
Trädgårdstekniker	37	7	5
Agronom	75	84	39
Hortonom	11	19	12
Landskapsarkitekt	17	19	10
Veterinär	48	61	48

1) Avser höstterminen.

Källa: SCB, utbildningsstatistik.

påbyggnad finns bl.a. en ettårig högre specialkurs inom markbyggnad och en inom trädgårdsodling.

En treårig naturbrukslinje inrättades hösten 1988 och hösten 1992 startade intagningen till naturbruksprogrammet, vilket kommer att ersätta linjerna för jord, trädgård och skog. För en del specialkurser gäller arbetserfarenhet inom yrkesområdet som särskilt behörighetskrav. Antal närvarande och avgångna elever vid gymnasieskolans naturbruksprogram och motsvarande utbildningar läsåren 1992/93 och 1993/94 redovisas i tabell 13.1.

Utbildning på universitetsnivå

Universitet och högskolor redovisar varje termin uppgifter om antal nybörjare, registrerade och examinerade vid respektive läroanstalt. Antalet registrerade och examinerade studerande under läsåren 1992/93 och 1993/94 vid vissa utbildningar inom Sveriges lantbruksuniversitet framgår av tabell 13.2.

Lantmästarutbildningen är tvåårig och har bl.a. minst 24 månaders yrkesinriktad praktik som förkunskapskrav. Agronomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen av veterinärer sker också vid Lantbruksuniversitetet och omfattar fem och ett halvt år.

Utbildningen till trädgårdstekniker är ettårig och inträdeskraven är bl.a. genomgången högre specialkurs. Trädgårdsingenjörutbildningen är tvåårig och ersätter fr.o.m. 1993/94 odlingsgrenen av utbildningen till trädgårdstekniker. Hortonomutbildningen omfattar fyra och ett halvt år. Utbildningen till landskapsarkitekt som också sker vid Lantbruksuniversitetet är femårig.

Antalet aktiva registrerade studerande i forskarutbildning vid Lantbruksuniversitetet under höstterminen 1993 redovisas i tabblån nedan.

Fakultet	Studerande i forskarutbildning ¹	
	Samtliga	Därav kvinnor
Lantbruksvetenskaplig fakultet	345	45 %
Skogsvetenskaplig fakultet	219	27 %
Veterinärmedicinsk fakultet	104	57 %

1) Exklusive s.k. noll-aktiva.

Fortbildning

Fortbildning för jordbrukare anordnas av lantbruksskolorna, lantbrukets föreningsrörelse, studieförbunden, hushållningssällskapen, LRF-konsult, bankerna, länsstyrelserna m.fl.

Nedanstående uppgifter är hämtade från den s.k. Rådgivningsutredningens sammanställning. Länsstyrelsernas lantbruksenheter, tidigare lantbruksnämnderna, svarade för de flesta fortbildningskurserna. Kurserna vid lantbruksskolorna är ofta längre och mer omfattande än övriga fortbildningskurser. Uppgifterna avser i allmänhet 1991/92, men i något fall 1991.

Kursanordnare	Antal kursdeltagare	
	Kurslängd	
	1 dag	2 dagar eller längre
Länsstyrelserna	26 150	8 450
SLU	4 500	1 000
Hushållningssällskap	1 300	1 200
Husdjursföreningar	6 500	1 500
LRF Konsult	20 000	750
Banker	20 000	–
Slakteriföreningar	6 500	900
Lantmännenföreningar	15 000	–
Lantbruksskolor		ca 2 000
Övriga		ca 1 000

Källa: SOU 1992:99. Betänkande av Rådgivningsutredningen.

Rådgivningsutredningen ledde fram till ett riksdagsbeslut, vilket har inneburit att statens engagemang i rådgivningen till jordbruket har begränsats till att omfatta information och service som är förknippad med myndighetsutövning och de tillfällen där det ligger i samhällets intresse att rådgivning används för att främja jordbrukets utveckling. Exempel är rådgivning på miljö- och djurskyddsområdet. Ett annat exempel är anslaget för rådgivning och utbildning vars syfte är att underlätta jordbrukets omställning och EU-anpassning. Kurser som helt eller delvis har finansierats av anslaget har behandlat företagsekonomi, kompletterande verksamheter, extensivt bete, EU m.m. och redovisas i tabblån nedan. De längre kurserna har i genomsnitt haft en längd av fyra dagar.

Kurser helt eller delvis finansierade av anslaget för rådgivning och utbildning

År	Endagskurser		Längre kurser	
	Antal kurser	Antal deltagare	Antal kurser	Antal deltagare
1993/94	485	19 274	624	12 991
1992/93	432	15 519	279	5 339
1991/92	520	21 926	249	4 512

Källa: Jordbruksverket.

Fortbildning bedriven av naturbruksskolorna redovisas i följande tabblån. Kursernas längd har vanligen varierat mellan en och tio veckor.

	Antal kurser	Antal deltagare
Företagsekonomi	48	551
Husdjur	40	568
Övrigt	42	439
Totalt		
1993/94	130	1 558
1992/93	168	2 056
1991/92	227	2 978

Källa: LRF.

Annan publicering

Gymnasie- och högskolestatistik publiceras årligen av SCB i Statistiska meddelanden serie U.

Utbildningsstatistisk årsbok fr.o.m. 1978, SCB.

Rådgivningen inom jordbruket och trädgårdsnäringen. Betänkande av Rådgivningsutredningen SOU 1992:99.

14 Lantbrukets föreningsrörelse

Föreningsrörelsens organisation

Det centrala organet för lantbrukets föreningsrörelse är Lantbrukarnas Riksförbund (LRF). LRF är intresse- och näringslivsorganisation för Sveriges jord- och skogsbrukare och för lantbrukskooperationen. LRFs syfte är att skapa förutsättningar för effektiva, marknadsanpassade och konkurrenskraftiga företag men också att främja lantbrukarnas sociala och kulturella intressen.

LRF har både lantbruksmedlemmar och lantbrukskooperativa medlemmar. Lantbruksmedlemmarna är uppdelade i 25 länsförbund med tillsammans drygt 1 500 lokalavdelningar och 126 000 medlemmar. Den lantbrukskooperativa delen omfattar ca 130 föreningar. Dessa tillhör i sin tur 16 riksorganisationer. Antalet medlemskap är ca 331 000. Varje lantbrukare är i genomsnitt med i fyra föreningar. Lantbrukets föreningsrörelse hade 1992, exklusive föreningsbankerna och hypoteksorganisationerna, 41 000 anställda

Den svenska lantbrukskooperationen är uppdelad i branscher. De största och mest betydelsefulla branscherna är mejeri, slakteri, lantmän och skogsägarna. Var bransch består av ekonomiskt och juridiskt fristående regionala föreningar och en riksorganisation.

Mejeribranschen består av 7 föreningar (1992) med Svenska Mejeriernas Riksförening (SMR) som riksorganisation. Mejerierna samlar in medlemmarnas mjölkråvara samt förädlar, marknadsför och distribuerar mejeriprodukter. SMR handlägger centrala planerings- och utredningsfrågor samt företräder landets mjölkproducenter.

Slakteribranschen består av 6 regionala slakteriföreningar (1992) med Slakteriförbundet (Slfb) som riksorganisation. Tillsammans bildar de Scangruppen. Föreningarna samlar in medlemmarnas slaktdjur, slaktar, förädlar och till viss del distribuerar köttprodukter. Slakteriförbundet handhar gemensamma ärenden som rör föreningarna. Till Slakteriförbundet hör även dotterbolag som förädlar och marknadsför köttprodukter och färdigmat.

I **Lantmännenbranschen** ingick 1992, 12 föreningar med Svenska Lantmännens Riksförbund (SLR) som riksorganisation. Lantmännenföreningarna tillhandahåller tjänster till medlemmarna såsom inköp av spannmål, oljeväxter och potatis samt försäljning av foder, gödselmedel, utsäde m.m. SLR är riksorganisation och branschföreträdare, nationellt och internationellt, för de regionala föreningarna.

Medlemmarna inom **Skogsägarrörelsen** äger tillsammans en tredjedel av Sveriges skogsmarksareal. Till skogsägarrörelsen hör 9 regionala skogsägareföreningar med Skogsägarnas Riksförbund (SR) som riksorganisation. Skogsägareföreningarna har bildats för att det privata skogsägarintresset skall tillvaratas och för att lönsamheten i medlemmarnas skogsbruk skall förbättras.

Under 1992 ombildades Föreningsbanken till aktiebolag

Lantbrukets föreningsrörelse är en av landets största företagsgrupper. De lantbrukskooperativa företagen insamlar, förädlar och marknadsför sina medlemmars produkter och förser dem med de förnödenheter och den rådgivning som behövs inom lantbruket.

och den tidigare federativa uppbyggnaden upphörde därmed.

Inom LRF finns vidare följande branscher som medlemmar:

Kronägg
Sveriges Allmänna Hypoteksbank
Svensk Husdjursskötsel
Sveriges Frö- och Oljeväxtodlares ek. för.
Sveriges Betodlares Centralförening
Sveriges Stärkelseproducenters Förening
Sveriges Bränneriintressenter
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund
Sveriges Potatisodlares Riksförbund
Grönsaksodlarnas Riksförbund
Trädgårdsnäringens Riksförbund

Medlemsantal och handelsomsättning

Inom LRF utarbetas statistik över föreningsrörelsen. Föreningarnas årsredovisningar jämte kompletterande uppgifter utgör underlag för denna statistik.

Vissa andra uppgifter samlas in av respektive branschorganisation.

En översikt över föreningsrörelsens verksamhet åren 1989–1993 lämnas i tabell 14.1–14.3 på nästa sida. I tabell 14.1 redovisas antal medlemmar i respektive bransch och i tabell 14.3 lämnas uppgifter för de olika branscherna om avräkningsvärden med producenterna.

Annan publicering

Lantbrukarnas riksförbunds årsredogörelse, Lantbruksåret, årligen sedan 1970/1971.

Riksorganisationernas och föreningarnas årsredovisningar. Lantbrukskooperativ årsbok, LRF.

Tabell 14.1

Antal medlemmar i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelse 1989–1993

Memberships in farmers' co-operative associations 1989–1993

Bransch, organisation	1989	1990	1991	1992	1993
Mejeribranschen	31 697	27 784	23 097	21 242	20 363
Slakteribranschen	77 200	73 110	67 801	66 415	64 144
Lantmännenbranschen	105 122	91 634	81 047	76 414	73 929
Skogsägarrörelsen	85 066	86 228	86 758	86 400	86 978
Kronägg	865	805	748	669	570
Svensk Husdjurskötsel, SHS	..	..	..	..	..
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	681	633	571	526	423
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	7 005	6 757	6 312	5 809	5 569
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	1 125	1 101	1 083	1 072	1 085
Frö- och Oljeväxtodlarna, SFO	26 152	25 245	25 418	25 618	25 079
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	4 700	2 869	2 443	2 058	1 948
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	1 830	1 384	1 223	914	1 745

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

Tabell 14.2

Medeltal anställda¹ i olika branscher inom lantbrukets ekonomiska föreningsrörelser 1989–1993

Average of employees in farmers' co-operative associations 1989–1993

Bransch, organisation	1989	1990	1991	1992	1993
Mejeribranschen	8 389	8 160	8 498	8 378	8 166
Slakteribranschen	7 261	7 506	6 842	6 327	5 974
Lantmännenbranschen	7 227	6 870	7 177	6 624	5 985
Skogsägarrörelsen	5 807	5 474	5 056	4 487	4 089
Kronägg	343	414	227	221	214
Svensk Husdjurskötsel, SHS (inkl. husdjursföreningarna)	979	938	865	825	795
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	59	50	34	28	28
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	1	1	1	1	1
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	2	2	2	2	1
Frö- och Oljeväxtodlarna, SFO	3	3	3	3	3
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	3	3	3	3	3
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	330	353	350	335	350
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	0	0	2	1	1

1) Årspersoner enligt normen 1 600 timmar per anställd och år.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

Tabell 14.3

Branschernas avräkningsvärden med producenter 1989–1993. Miljoner kronor

Payments to the farmers from the co-operative associations 1989–1993. Millions of Swedish kronor

Bransch, organisation	1989	1990	1991	1992	1993
Mejeribranschen ¹	11 126,2	10 902,0	9 036,5	9 274,8	9 618,0
Slakteribranschen ¹	6 836,7	6 346,1	6 104,3	5 960,5	6 369,2
Lantmännenbranschen ¹	4 084,2	4 181,3	3 195,6	2 010,9	2 811,8
Skogsägarrörelsen ¹	4 871,0	4 818,8	4 308,2	4 753,4	3 805,5
Kronägg	446,5	405,2	323,5	282,0	271,5
Svensk Husdjurskötsel, SHS	..	..	..	..	..
Sveriges Pälstdjursuppfödare Riksförbund, SPR	237,4	123,0	148,6	104,4	101,4
Sveriges Betodlare Centralförening, SBC	936,7	894,7	498,5	653,7	796,7
Sveriges Bränneriintressenter Ek För, SBI	123,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Frö- och Oljeväxtodlarna, SFO	1 036,7	881,8	1 190,7	746,2	811,1
Sveriges Potatisodlare Riksförbund, SPOR	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Sveriges Stärkelseproducenter, Stärkelsen	151,0	153,3	96,7	95,3	109,6
Grönsaksodlarnas Riksförbund, GRF	93,3	109,2	83,2	69,3	77,0

1) Samtliga föreningar samt gemensamt ägda bolag men exklusive riksorganisationen.

Källa: Lantbrukarnas Riksförbund

15 Internationella uppgifter

Jordbruksnäringens omfattning inom skilda länder belyses i statistik som årligen sammanställs och publiceras av FAO (Food and Agriculture Organization, FNs speciella organ för livsmedels- och jordbruksfrågor). Statistiken baseras på uppgifter som antingen erhållits genom direkt förfrågan hos respektive länder eller hämtats från olika publikationer, rapporter etc. Ibland kan uppgifterna vara inofficiella. I vissa fall har uppskattningar gjorts av FAO. Vissa uppgifter om jordbruket publiceras också av OECD.

Eftersom statistiska metoder, definitioner och klassificeringar kan skilja sig mellan länderna, bör jämförelser göras med försiktighet. Uppgifterna för Sverige har hämtats från samma källa som övriga länder och kan avvika från uppgifter redovisade i andra kapitel i årsboken.

Redovisning

Uppgifterna i tabellerna 15.1–15.8 är hämtade från FAOs publikationer. Redovisningen avser ett urval av länder i alla världsdelar samt uppgifter för hela världen. Länderna i Europa har i samtliga tabeller grupperats med de nordiska länderna först, följt av länderna inom EU och slutligen övriga redovisade länder. Danmark har placerats som första land i EU-gruppen för att markera samhörigheten med Norden.

Slutligen redovisas en tabell med antal och storlek på jordbruksföretag i olika europeiska länder. Uppgifterna har hämtats från Eurostat samt från Nordisk statistisk årsbok.

Annan publicering

Production yearbook årligen sedan 1947. FAO.

Fertilizer Yearbook. FAO.

Economic Accounts for Agriculture, OECD.

Yearbook of Nordic Statistics, utgiven av Nordiska Ministerrådet och Nordiska Statistiska Sekretariatet.

Jordbruksekonomiska meddelanden med internationella uppgifter om produktion, förbrukning, lager, handel m.m. publiceras fortlöpande av Statens jordbruksverk.

Kapitel 15 innehåller internationella uppgifter om

- Ägoslagsfördelning
- Åkeranvändning
- Totalskördar
- Husdjur
- Animalieproduktion
- Handelsgödselanvändning
- Förvärsarbetande personer
- Traktorer
- Antal jordbruksföretag i vissa europeiska länder

Tabell 15.1**Arealen i olika länder fördelad på ägoslag 1992¹. 1000-tal hektar***Areas of different types of land in different countries in 1992. Thousands of hectares*

Land	Åker m.m.	Betesmark m.m.	Skog	Övrig mark	Landareal	Total areal
Sverige	2 768	552	28 020	9 822	41 162	44 996
Finland	2 513	120	23 222	4 606	30 461	33 813
Island	6	2274	120	7 625	10 025	10 300
Norge	883	120	8 330	21 350	30 683	32 390
<i>Danmark</i>	<i>2 548</i>	<i>208</i>	<i>445</i>	<i>1 042</i>	<i>4 243</i>	<i>4 309</i>
Belgien, Luxemburg	783	686	700	1 113	3 282	3 310
Frankrike	19 250	11 104	14 872	9 784	55 010	55 150
Grekland	3 905	5 255	2 620	1 110	12 890	13 199
Irland	923	4 690	320	956	6 889	7 028
Italien	11 970	4 875	6 768	5 793	29 406	30 127
Nederländerna	922	1 064	350	1 056	3 392	3 733
Portugal	3 173	838	3 300	1 884	9 195	9 239
Spanien	19 946	10 260	15 915	3 823	49 944	50 478
Storbritannien	6 591	11 109	2 425	4 035	24 160	24 488
Tyskland	11 910	5 243	10 412	7 362	34 927	35 691
Schweiz	467	1 114	1 252	1 122	3 955	4 129
Österrike	1 506	1 986	3 218	1 563	8 273	8 385
Bulgarien	4 330	1 824	3 874	1 027	11 055	11 091 ²
Estland	1 045	335	1 939	1 191	4 510	4 510 ²
Lettland	1 710	820	2 815	860	6 205	6 450 ²
Litauen	3 064	460	1 970	1 026	6 520	6 520 ²
Polen	14 699	4 044	8 772	2 927	30 442	31 268
Rumänien	9 960	4 830	6 682	1 562	23 034	23 750
Ryssland	132 283	78 020	778 500	718 737	1 707 540	1 707 540 ²
Slovakien	..	..	..	..	..	..
Tjeckien	..	..	..	..	..	..
Ukraina	34 456	7 473	10 236	5 770	57 935	60 370
Ungern	4 972	1 164	1 712	1 386	9 234	9 303
Vitryssland	6 261	3 130	6 968	4 401	20 760	20 760 ²
Algeriet	7 850	30 700	4 040	195 584	238 174	238 174
Egypten	2 600	380	31	96 914	99 925	100 145
Kenya	2 450	38 100	2 300	14 119	56 969	58 037
Marocko	9 848	20 900	7 900	5 982	44 630	44 655
Nigeria	32 385	40 000	11 300	7 392	91 077	92 377
Sydafrika	13 179	81 378	4 515	23 032	122 104	122 104
Tanzania	3 486	35 000	40 710	9 163	88 359	94 509
Förenta Staterna	187 776	239 172	286 200	244 163	957 311	980 943
Kanada	45 500	27 900	361 000	487 697	922 097	997 614
Mexico	24 730	74 499	41 000	50 640	190 869	195 820
Argentina	27 200	142 000	59 000	45 469	273 669	276 689
Brasilien	59 000	186 800	488 000	111 851	845 651	851 197
Chile	4 238	13 600	8 800	48 242	74 880	75 695
Peru	3 730	27 120	68 000	29 150	128 000	128 522
Indien	169 650	11 400	68 500	47 769	297 319	328 759
Irak	5 450	4 000	1 870	32 417	43 737	43 832
Iran	18 170	44 000	18 020	83 410	163 600	164 800
Japan	4 515	650	25 230	7 257	37 652	37 780
Kazakstan	35 540	186 262	9 600	40 328	271 730	271 730 ²
Kina	96 302	400 000	130 495	305 844	932 641	959 696
Pakistan	21 110	5 000	4 050	46 928	77 088	79 610
Syrien	5 909	8 059	655	3 755	18 378	18 518
Turkiet	27 465	12 378	20 199	16 921	76 963	77 945
Australien	50 954	415 000	106 000	192 490	764 444	771 336
Nya Zeeland	408	13 650	7 380	5 361	26 799	27 099
Hela världen	1 443 999	3 424 323	3 879 796	4 368 203	13 116 321	13 422 362

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Totalarealen är underskattad, då vissa arealer inte är inräknade.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.2

Åkerarealens användning i olika länder 1993¹. 1 000-tal hektar

Use of arable land in different countries in 1993. Thousands of hectares

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	292	47	389	303	–	–	–	40	51
Finland	99	23	459	331	–	–	–	36	33
Island	–	–	–	–	–	–	–	1	–
Norge	71	3	173	106	–	–	–	18	–
Danmark	622	77	721	26	–	–	–	46	66
Belgien, Luxemburg	212	3	88	17	19	–	–	51	99
Frankrike	4 528	48	1 623	171	1 851	83	26	164	443
Grekland	912	19	167	43	212	1	20	49	48
Irland	77	–	177	20	–	–	–	22	32
Italien	2 416	8	436	138	934	34	229	95	262
Nederländerna	118	8	40	5	–	–	–	166	117
Portugal	261	70	66	75	170	–	15	90	1
Spanien	2 036	173	3 485	328	274	4	50	212	181
Storbritannien	1 756	6	1 164	92	–	–	–	171	169
Tyskland	2 400	662	2 214	360	330	–	–	315	530
Schweiz	96	6	62	11	21	–	–	19	14
Österrike	222	74	265	53	170	–	–	32	53
Bulgarien	991	15	328	30	560	–	3	45	12
Estland	33	46	250	40	–	–	–	47	–
Lettland	153	188	270	49	–	–	–	88	12
Litauen	384	230	541	30	–	–	–	115	33
Polen	2 477	2 213	1 168	642	55	–	–	1 761	399
Rumänien	2 282	26	637	365	3 066	6	12	249	97
Ryssland	23 518	5 987	15 447	8 387	805	30	260	3 350	1 300
Slovakien	398	23	248	9	154	–	–	47	33
Tjeckien	780	67	636	70	32	–	–	103	107
Ukraina	5 748	499	4 215	510	1 331	7	23	1 534	1 519
Ungern	997	72	436	56	1 270	12	5	91	100
Vitryssland	156	1 022	1 000	380	8	–	–	770	51
Algeriet	1 750	–	1 100	100	1	–	1	112	–
Egypten	894	–	48	–	673	141	538	80	17
Kenya	95	–	27	3	1 400	120	7	47	–
Marocko	2 310	2	2 151	54	381	28	11	57	63
Nigeria	25	–	–	–	1 600	4 500	1 750	6	–
Sydafrika	1 065	45	135	600	3 623	170	1	75	–
Tanzania	35	–	5	–	1 582	642	377	32	–
Förenta Staterna	25 353	154	2 748	1 535	25 492	3 839	1 146	533	572
Kanada	12 626	159	4 240	1 357	950	–	–	125	22
Mexico	865	–	229	70	7 833	833	85	74	–
Argentina	4 590	50	230	407	2 505	724	106	120	–
Brasilien	1 491	5	67	257	11 833	124	4 431	162	–
Chile	395	1	23	68	106	–	29	63	51
Peru	81	2	60	10	360	3	174	178	–
Indien	24 431	–	903	–	5 900	13 300	41 200	1 075	–
Irak	1 550	–	1 450	1	130	2	87	13	–
Iran	6 600	–	2 600	–	50	–	700	150	210
Japan	184	–	77	2	–	–	2 139	120	70
Kazakstan	12 742	537	6 972	537	125	20	112	215	45
Kina	30 502	500	1 400	400	20 652	1 425	31 403	3 003	604
Pakistan	8 225	–	160	–	899	369	2 207	76	8
Syrien	1 385	–	2 169	–	63	–	–	20	32
Turkiet	9 600	148	3 485	135	550	–	45	192	415
Australien	9 523	35	3 350	1 085	45	427	106	39	–
Nya Zeeland	37	–	74	18	18	–	–	9	–
Hela världen	221 710	13 302	74 549	19 614	127 380	41 813	147 517	18 133	8 066

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.3

Totalskördens storlek i olika länder 1993¹. 1 000-tal ton

Total yield in different countries in 1993. Thousands of metric tons

Land	Vete	Råg	Korn	Havre	Majs	Sorghum	Ris	Potatis	Sockerbetor
Sverige	1 764	233	1 749	1 348	–	–	–	1 150	2 300
Finland	359	63	1 679	1 202	–	–	–	777	966
Island	–	–	–	–	–	–	–	4	–
Norge	379	12	640	371	–	–	–	455	–
Danmark	4 350	339	3 407	120	–	–	–	1 500	3 622
Belgien, Luxemburg	1 415	12	530	80	168	–	–	2 100	5 829
Frankrike	29 324	189	8 995	714	14 966	516	127	5 801	31 748
Grekland	2 143	42	415	75	2 099	2	146	1 006	2 989
Irland	520	1	952	134	–	–	–	650	1 380
Italien	8 404	21	1 512	359	7 738	187	1 318	2 013	11 867
Nederländerna	1 008	39	253	27	5	–	–	7 699	7 479
Portugal	367	59	70	61	586	–	85	1 352	32
Spanien	5 002	304	9 520	405	1 699	21	316	3 977	8 650
Storbritannien	12 753	30	6 013	477	–	–	–	7 069	8 988
Tyskland	15 520	2 936	11 900	1 692	2 730	–	–	12 074	28 610
Schweiz	580	34	392	58	193	–	–	908	976
Österrike	1 018	292	1 100	191	1 359	–	–	715	3 000
Bulgarien	3 638	25	958	45	1 038	–	10	500	120
Estland	100	114	399	51	–	–	–	652	1
Lettland	305	341	446	74	–	–	–	1 272	298
Litauen	919	437	842	36	–	–	–	1 200	700
Polen	8 243	4 992	3 255	1 493	290	–	–	36 271	15 621
Rumänien	5 314	40	1 553	554	7 988	6	37	3 709	1 776
Ryssland	42 480	9 150	26 628	11 539	2 447	20	686	38 000	25 500
Slovakien	1 556	67	780	22	684	–	–	530	1 470
Tjeckien	3 304	256	2 419	263	157	–	–	2 396	4 310
Ukraina	21 831	1 180	13 550	1 479	3 786	5	68	21 009	33 717
Ungern	3 050	120	1 150	100	4 500	30	12	1 200	2 300
Vitryssland	400	2 800	3 300	800	25	–	–	11 600	1 568
Algeriet	1 350	–	600	57	2	1	2	900	–
Egypten	4 786	–	119	–	4 319	764	4 159	1 700	795
Kenya	150	–	37	4	1 748	90	25	250	–
Marocko	1 573	2	1 027	32	202	21	54	869	3 162
Nigeria	30	–	–	–	2 300	4 800	3 400	75	–
Sydafrika	1 958	3	190	35	9 425	380	3	1 200	–
Tanzania	59	–	6	–	2 284	707	631	220	–
Förenta Staterna	65 374	263	8 714	2 994	161 145	14 424	7 081	19 024	23 946
Kanada	27 825	314	13 342	3 615	6 300	–	–	3 333	1 050
Mexico	3 622	–	551	120	18 600	2 602	325	1 210	–
Argentina	9 153	40	550	647	10 897	2 860	470	2 000	–
Brasilien	2 201	6	113	261	29 967	249	10 193	2 365	–
Chile	1 322	3	84	202	899	–	131	926	2 995
Peru	108	1	50	9	785	15	950	1 475	–
Indien	56 762	–	1 506	–	9 700	12 500	111 011	15 718	–
Irak	1 187	–	1 562	–	315	2	215	230	8
Iran	10 900	–	3 600	–	210	–	2 646	2 800	5 800
Japan	638	–	283	3	1	–	9 793	3 800	3 388
Kazakstan	12 500	400	6 850	600	300	50	400	2 300	900
Kina	105 005	700	3 700	700	103 380	5 605	187 211	35 050	12 100
Pakistan	16 157	–	158	–	1 180	218	5 927	933	233
Syrien	3 626	–	1 553	–	200	–	–	396	1 237
Turkiet	21 016	235	7 500	245	2 500	–	225	4 650	15 563
Australien	18 203	23	6 815	1 652	199	548	858	1 129	–
Nya Zeeland	181	–	347	73	171	–	–	255	–
Hela världen	564 457	26 200	170 364	35 443	470 570	1 379	527 413	288 183	281 682

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.4

Antal husdjur i olika länder 1993¹ i tusental. (Höns i miljon-tal)

Number of livestock in different countries in 1993, thousands. (Fowls in millions)

Land	Hästar	Mulåsnor och åsnor	Nötkreatur	Svin	Får	Getter	Höns	Bufflar	Kameler
Sverige	54	–	1 773	2 390	448	–	12	–	–
Finland	49	–	1 232	1 309	62	5	5	–	–
Island	78	–	76	21	500	–	–	–	–
Norge	21	–	976	745	2 316	89	4	–	–
Danmark	19	–	2 115	10 870	93	–	18	–	–
Belgien, Luxemburg	21	–	3 303	6 963	156	7	35	–	–
Frankrike	333	37	20 328	12 564	10 380	1 040	210	–	–
Grekland	40	160	631	1 040	9 659	5 830	27	1	–
Irland	53	15	6 265	1 423	6 125	9	10	–	–
Italien	330	50	7 783	8 307	10 403	1 321	136	92	–
Nederländerna	65	–	4 794	13 709	2 000	36	108	–	–
Portugal	25	250	1 345	2 547	5 601	858	22	–	–
Spanien	263	150	4 800	18 000	24 800	2 800	51	–	–
Storbritannien	173	10	11 708	7 869	29 333	–	126	–	–
Tyskland	496	–	16 200	26 466	2 298	86	121	–	–
Schweiz	54	2	1 745	1 692	424	57	6	–	–
Österrike	61	–	2 401	3 720	312	39	13	–	–
Bulgarien	114	324	974	2 680	4 814	611	27	22	–
Estland	8	–	661	772	144	–	5	–	–
Lettland	28	–	1 144	867	165	5	4	–	–
Litauen	78	–	1 701	1 360	52	9	8	–	–
Polen	841	–	7 643	18 860	1 268	–	46	–	–
Rumänien	721	34	3 683	9 852	12 079	805	88	170	–
Ryssland	2 556	23	52 226	31 520	48 183	3 186	625	110	10
Slovakien	13	–	1 203	2 281	467	11	10	–	–
Tjeckien	19	–	2 512	4 599	254	45	28	–	–
Ukraina	707	19	22 457	16 175	6 597	640	180	–	–
Ungern	75	4	1 159	5 364	1 752	25	36	–	–
Vitryssland	215	8	6 221	4 308	361	19	47	20	–
Algeriet	84	447	1 460	6	18 800	2 500	78	–	130
Egypten	10	1 551	3 226	26	3 707	3 017	38	3 466	170
Kenya	2	–	11 000	105	5 500	7 300	25	–	810
Marocko	180	1 493	2 924	10	16 302	4 773	78	–	36
Nigeria	204	1 000	16 316	6 660	14 000	24 500	120	–	18
Sydafrika	230	224	13 239	1 499	30 000	5 915	41	–	–
Tanzania	–	177	13 296	335	3 828	9 373	27	–	–
Förenta Staterna	5 480	84	100 611	59 815	10 191	1 960	1 486	–	–
Kanada	420	4	11 786	10 572	662	28	96	–	–
Mexico	6 185	6 400	30 649	16 832	5 876	11 066	285	–	–
Argentina	3 300	264	50 320	2 200	24 500	3 370	58	–	–
Brasilien	6 310	3 445	153 350	31 050	19 701	12 500	620	1 646	–
Chile	450	38	3 557	1 288	4 629	600	45	–	–
Peru	665	744	3 950	2 400	11 915	1 780	60	–	–
Indien	980	1 692	192 700	10 547	44 608	117 547	435	78 500	1 510
Irak	45	384	1 200	–	6 000	1 550	40	135	45
Iran	255	2 033	7 000	–	45 200	23 500	176	300	140
Japan	27	–	5 024	10 783	27	34	334	–	–
Kazakstan	1 500	45	8 313	2 459	33 000	650	57	110	60
Kina	10 018	16 593	82 641	393 965	109 720	97 812	2 688	22 217	401
Pakistan	354	3 850	17 779	–	27 668	40 225	92	18 740	1 097
Syrien	38	187	770	1	16 000	950	18	1	3
Turkiet	483	1 076	11 951	12	39 416	10 458	153	352	2
Australien	272	2	24 062	2 646	138 102	241	69	–	–
Nya Zeeland	80	–	8 675	430	51 000	470	10	–	–
Hela världen	60 376	58 930	1 277 793	870 705	1 110 782	591 802	11 868	148 876	18 938

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.5**Animalieproduktion i olika länder 1993¹***Livestock production in different countries in 1993*

Land	Köttproduktion (1 000 ton)			Antal mjölkkor, 1 000-tal	Mjölkvastning		Äggproduktion ³ 1 000 ton
	Nötkött ²	Får- och getkött	Gris- kött		Kg per djur	1 000 ton	
Sverige	135	5	273	526	6 367	3 349	113,0
Finland	108	1	170	427	5 828	2 462	69,7
Island	3	9	2	29	3 966	115	2,5
Norge	85	25	92	337	5 583	1 879	52,7
Danmark	210	3	1 480	711	6 504	4 660	87,1
Belgien, Luxemburg	380	5	985	802	4 691	3 762	182,6
Frankrike	2 100	158	1 955	4 674	5 347	24 993	928,2
Grekland	60	119	154	350	1 986	695	121,1
Irland	634	106	210	1 257	4 228	5 314	34,0
Italien	950	55	1 220	2 650	3 887	10 300	710,0
Nederländerna	503	32	2 103	1 710	6 439	11 010	600,0
Portugal	108	30	284	379	3 871	1 467	83,4
Spanien	471	237	1 876	1 400	4 143	5 800	603,2
Storbritannien	951	351	1 028	2 706	5 461	14 780	623,6
Tyskland	1 756	51	3 504	5 252	5 369	28 200	882,0
Schweiz	156	6	264	779	5 041	3 927	37,6
Österrike	271	6	523	830	3 940	3 270	102,0
Bulgarien	109	59	267	481	2 809	1 350	60,0
Estland	62	3	84	220	4 091	900	25,0
Lettland	98	4	88	533	2 287	1 219	18,5
Litauen	183	1	179	742	3 369	2 500	55,0
Polen	496	21	1 995	4 108	3 087	12 680	344,7
Rumänien	265	115	822	1 550	1 871	2 900	300,0
Ryssland	3 386	277	2 533	20 243	2 104	42 600	2 128,0
Slovakien	56	2	200	874	3 951	3 454	60,0
Tjeckien	172	4	418	410	3 115	1 277	155,0
Ukraina	1 275	30	908	8 004	2 274	18 199	660,4
Ungern	118	13	732	430	4 814	2 070	228,0
Vitryssland	459	4	330	2 220	2 477	5 500	185,0
Algeriet	93	148	–	670	970	650	140,0
Egypten	355	95	3	1 320	674	890	128,0
Kenya	216	51	5	3 740	489	1 830	42,0
Marocko	151	83	1	1 512	538	814	187,2
Nigeria	191	170	202	1 630	233	380	310,0
Sydafrika	689	158	130	920	2 609	2 400	223,0
Tanzania	200	34	9	3 220	169	545	50,0
Förenta Staterna	10 275	174	7 690	9 721	7 067	68 700	4 235,8
Kanada	1 133	11	1 325	1 380	5 105	7 045	315,2
Mexico	1 449	49	805	6 480	1 150	7 450	1 189,6
Argentina	2 706	84	155	3 000	2 267	6 800	336,8
Brasilien	3 078	117	1 214	20 000	784	15 671	1 334,0
Chile	225	20	146	860	1 919	1 650	103,1
Peru	105	27	91	565	1 407	795	107,0
Indien	2 458	634	368	31 800	959	30 500	1 516,0
Irak	40	27	–	400	650	260	47,5
Iran	284	354	–	2 520	760	1 915	345,0
Japan	580	–	1 433	1 420	6 074	8 625	2 595,2
Kazakstan	551	237	235	3 200	1 406	4 500	185,0
Kina	2 116	1 436	28 841	3 420	1 529	5 230	9 240,0
Pakistan	844	763	–	3 604	1 090	3 928	231,9
Syrien	29	99	–	333	2 402	800	100,0
Turkiet	314	378	–	6 035	1 450	8 750	415,0
Australien	1 809	748	326	1 636	4 617	7 554	162,0
Nya Zeeland	551	523	48	2 725	3 068	8 360	49,0
Hela världen	52 846	10 019	73 899	223 634	2 029	453 733	37 937,7

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

2) Inklusive buffelkött.

3) Hönsägg

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.6

Förbrukning av handelsgödsel i olika länder 1992/93¹. Ton

Consumption of fertilizers in different countries 1992/93. Metric tons

Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O	Land	Kväve N	Fosfor P ₂ O ₅	Kalium K ₂ O
Sverige	191 000	46 000	61 000	Tanzania	33 078	9 983	4 776
Finland	170 600	82 040	89 970	Tunisien	54 743	48 148	5 800
Island	10 848	5 276	3 944	Förenta Staterna	10 303 600	4 044 300	4 635 300
Norge	109 299	31 425	60 220	Honduras	20 922	10 000	8 000
				Jamaica	4 200	4 100	13 000
Danmark	332 900	67 000	132 000	Kanada	1 272 559	598 403	310 334
Belgien, Luxemburg	173 000	56 000	103 500	Kuba	192 000	20 700	36 500
Frankrike	2 154 000	1 029 000	1 348 000	Mexico	1 230 000	298 000	88 000
Grekland	326 000	132 000	53 000				
Irland	396 000	137 000	175 000	Argentina	107 600	92 700	13 100
Italien	906 000	596 000	365 000	Bolivia	5 503	7 567	667
Nederländerna	380 000	73 000	90 000	Brasilien	865 466	1 346 087	1 372 814
Portugal	134 000	77 000	47 000	Chile	190 000	130 000	40 000
Spanien	765 141	388 325	381 133	Colombia	280 700	123 000	160 000
Storbritannien	1 326 000	368 000	420 000	Ecuador	57 400	27 000	30 300
Tyskland	1 680 000	490 000	673 000	Paraguay	4 808	14 581	2 508
				Peru	64 943	10 643	4 766
Schweiz	62 000	36 000	58 000	Uruguay	30 000	45 000	4 300
Österrike	124 000	65 000	78 000	Venezuela	165 000	102 000	75 000
Bulgarien	225 132	40 666	21 435	Indien	8 426 100	2 907 800	883 900
Estland	43 000	48 000	50 000	Indonesien	1 696 300	593 400	290 000
Lettland	63 000	45 000	60 000	Irak	130 000	80 000	–
Litauen	88 000	29 000	50 000	Iran	834 000	487 600	49 400
Polen	683 300	232 300	276 900	Israel	43 400	21 500	32 900
Rumänien	257 800	133 000	30 600	Japan	572 000	699 000	513 000
Ryssland	2 622 000	1 540 000	1 348 000	Kazakstan	150 000	315 000	10 000
Tjeckoslovakien (f.d.)	226 000	70 000	55 000	Kina	20 402 992	6 758 000	1 993 800
Slovakien	..	..	..	Pakistan	1 635 360	484 218	24 061
Ukraina	1 247 000	900 000	750 000	Syrien	196 000	130 000	10 300
Ungern	123 225	7 285	14 690	Thailand	596 238	306 809	192 000
Vitryssland	250 000	295 000	850 000	Turkiet	1 206 144	658 084	63 328
Algeriet	46 600	31 900	18 200	Australien	510 000	690 000	150 000
Angola	3 100	3 000	3 000	Nya Zeeland	90 000	300 000	130 000
Egypten	745 000	115 000	22 000				
Etiopien	53 200	79 000	400	<i>Hela världen</i>			
Ghana	7 000	2 400	1 100	1992/93	73 630 992	31 525 264	20 775 088
Kenya	46 000	44 000	10 500				
Marocko	130 390	124 000	66 200	1991/92	75 462 464	35 291 968	23 572 800
Mozambique	3 000	1 200	700	1990/91	77 242 256	36 278 640	24 526 944
Nigeria	270 050	166 400	129 800	1989/90	79 142 176	37 392 624	26 885 536
Sydafrika	363 000	295 000	127 000	1988/89	79 606 144	37 988 608	28 042 160
				1987/88	75 599 984	36 685 120	27 304 368

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Fertilizer Yearbook.

Tabell 15.7**Förvärvsarbetande befolkning inom jordbruk med binäringar samt deras andel av den totala förvärvsarbetande befolkningen i olika länder 1993¹***Economically active population in agriculture and subsidiary enterprises and its proportion of the total economically active population in different countries in 1993*

Land	Förvärvs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binäringar, 1 000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbetande befolk- ningen	Land	Förvärvs- arbetande befolkning inom jord- bruk med binäringar, 1 000-tal personer	I procent av den totala förvärvs- arbetande befolk- ningen
Sverige	153	3,4	Nigeria	28 219	63,7
Finland	186	7,2	Sydafrika	1 886	12,8
Island	9	6,0	Tanzania	10 688	79,2
Norge	99	4,5	Tunisien	621	21,4
Danmark	119	4,1	Förenta Staterna	2 600	2,1
Belgien, Luxemburg	69	1,6	Honduras	952	53,3
Frankrike	1 185	4,5	Jamaica	328	25,7
Grekland	909	22,5	Kanada	389	2,8
Irland	171	12,4	Kuba	850	18,0
Italien	1 429	6,0	Mexico	8 962	28,1
Nederländerna	205	3,2	Argentina	1 166	9,7
Portugal	644	14,2	Bolivia	1 015	40,0
Spanien	1 380	9,3	Brasilien	13 189	22,6
Storbritannien	523	1,8	Chile	572	11,6
Tyskland	1 662	4,1	Colombia	2 872	25,4
Schweiz	123	3,5	Ecuador	1 006	28,1
Österrike	190	5,0	Paraguay	719	45,5
Bulgarien	485	11,0	Peru	2 526	33,1
Estland	..	..	Uruguay	160	13,0
Lettland	..	..	Venezuela	732	9,8
Litauen	..	..	Indien	223 898	65,5
Polen	3 700	18,9	Indonesien	35 655	45,8
Rumänien	2 053	17,9	Irak	1 041	18,4
Ryssland	..	..	Iran	4 325	25,4
Tjeckien	..	..	Israel	78	3,8
Slovakien	..	..	Japan	3 501	5,5
Ukraina	..	..	Kazakstan	..	..
Ungern	517	10,0	Kina	463 121	65,2
Vitryssland	..	..	Pakistan	18 413	48,2
Algeriet	1 468	22,8	Syrien	768	22,5
Angola	2 687	68,6	Thailand	19 057	62,3
Egypten	6 119	39,0	Turkiet	11 676	45,6
Etiopien	16 250	72,8	Australien	383	4,5
Ghana	2 865	48,1	Nya Zeeland	132	8,6
Kenya	8 252	75,7	Hela världen	1 123 099	45,2
Marocko	2 868	34,0			
Mozambique	6 225	80,7			

1) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.8**Antal jordbrukstraktorer¹ i olika länder 1992²***Number of agricultural tractors in different countries in 1992*

Land	Antal traktorer	Land	Antal traktorer
Sverige	165 000	Sydafrika	166 000
Finland	234 000	Tanzania	6 600
Island	10 852	Tunisien	27 474
Norge	156 500		
		Förenta Staterna	4 810 000
Danmark	155 031	Honduras	3 400
Belgien, Luxemburg	113 480	Jamaica	3 080
Frankrike	1 460 000	Kanada	740 000
Grekland	225 000	Kuba	78 000
Irland	167 500	Mexico	172 500
Italien	1 470 000		
Nederländerna	181 750	Argentina	206 000
Portugal	131 000	Bolivia	5 300
Spanien	760 000	Brasilien	730 000
Storbritannien	500 000	Chile	39 900
Tyskland	1 321 900	Colombia	36 500
		Ecuador	8 900
Schweiz	114 000	Paraguay	16 500
Österrike	351 444	Peru	16 500
		Uruguay	33 000
Bulgarien	47 411	Venezuela	49 000
Estland	21 000		
Lettland	56 665	Indien	1 136 160
Litauen	48 000	Indonesien	35 000
Polen	1 172 140	Irak	32 000
Rumänien	146 790	Iran	118 000
Ryssland	1 300 000	Israel	25 000
Tjeckoslovakien (f.d.)	115 929	Japan	2 003 000
Ukraina	439 501	Kazakstan	220 000
Ungern	40 300	Kina	774 404
Vitryssland	127 000	Pakistan	283 300
		Syrien	71 000
Algeriet	91 250	Thailand	163 600
Angola	10 300	Turkiet	722 550
Egypten	61 000		
Etiopien	3 850	Australien	315 000
Ghana	4 100	Nya Zeeland	76 000
Kenya	14 000		
Marocko	42 000		
Mozambique	5 750		
Nigeria	11 900	Hela världen	26 137 136

1) Avser hjul- och bandtraktorer.

2) Många uppgifter är inofficiella eller uppskattade av FAO.

Källa: FAO, Production Yearbook.

Tabell 15.9
Antal jordbruksföretag efter storleken av åkerarealen 1989/90
Agricultural holdings by size of areable land 1989/90

Land	Hektar								Samtliga företag	Åkerareal i medeltal per företag, hektar
	< 2	2, 0 – 4, 9	5, 0 – 9, 9	10, 0 – 19, 9	20, 0 – 29, 9	30, 0 – 49, 9	50, 0 – 99, 9	100, 0 –		
Sverige ¹ (1990)	..	15 000	19 000	20 800	12 200	14 200	11 300	4 000	96 600	29, 5
Finland (1990)	..	41 900	42 800	47 700	22 300	12 800	4 300	500	172 300	14, 8
Norge (1990)	..	22 300	24 400	25 500	8 300	3 200	1 000		84 600	10, 3
Danmark	..	..	12 100	20 100	14 200	17 100	12 200	3 400	81 300	34, 2
Belgien	19 000	13 100	12 700	16 800	10 200	8 500	4 100	800	85 000	15, 8
Frankrike	157 900	118 600	113 900	163 300	125 700	162 600	128 500	43 600	1 013 900	28, 2
Grekland	430 900	287 700	130 100	53 800	11 000	7 000	2 500	700	923 500	4, 0
Irland	4 400	14 700	24 100	48 300	31 000	28 400	15 700	3 900	170 600	26, 0
Italien	1 492 100	607 000	284 300	155 200	49 800	37 800	24 700	13 700	2 664 600	5, 6
Luxemburg	600	500	400	400	300	800	1 000	100	4 000	32, 1
Nederländerna	22 200	18 200	21 500	25 400	17 000	14 600	5 300	700	124 800	16, 1
Spanien	551 500	419 900	244 700	165 700	64 400	60 500	48 800	38 200	1 593 600	15, 4
Storbritannien	14 400	19 100	30 500	37 400	25 200	35 500	42 500	38 500	243 100	67, 9
Tyskland	106 900	109 80	108 400	134 600	83 100	76 700	38 900	6 700	665 100	17, 7
Portugal	350 800	141 700	56 100	27 400	7 900	5 700	3 900	5 400	598 700	6, 7

1) Storleksgruppering av åkerareal 2,1–5,0, 5,1–10,0 osv.

Källa: Yearbook of Nordic Statistics samt Eurostat, Rapid Reports 10/1993.

Lantbruksstatistikens organisation

En väsentlig del av denna boks innehåll bygger på material från regelbundet återkommande undersökningar utförda av olika myndigheter och organisationer. Merparten av statistiken produceras av Statistiska centralbyrån (SCB), Statens jordbruksverk och Svensk Husdjursskötsel. Statens jordbruksverk är fr.o.m. 12 juli 1991 ny central jordbruksmyndighet och ansvarar för den statistik som Lantbruksstyrelsen och Statens jordbruksnämnd tidigare producerade. En stor del av den officiella statistiken på jordbrukets område utförs på uppdrag av Livsmedelsekonomiska samarbetsnämnden, som också är ansvarig myndighet på området.

I det följande lämnas en sammanfattning av den statistik som erhålls från de nämnda producenterna och som redovisas i denna årsbok.

Statistik från SCB

Inom SCB produceras statistik med anknytning till jordbruket, bl.a. över företagsstruktur, fastigheter, anläggningar, maskiner, arbetskraft, växtodling, husdjur och ekonomiska förhållanden.

Grundläggande uppgifter om jordbruksföretagen och om förhållanden som belyser företagens struktur, såsom uppgifter om antal företag, ägodelsfördelning, åkerjordens användning och antal husdjur, erhålls sedan 1968 ur det av SCB och Lantbruksstyrelsen gemensamt upprättade lantbrukets företagsregister. Detta lantbruksregister beskrivs utförligt i bilaga 3.

Uppgifter om jordbruksföretagen, deras struktur m.m. erhöles även tidigare genom de s.k. jordbruksräkningar, som genomfördes som totalräkningar i stort sett vart femte år mellan 1927 och 1966. En redogörelse för jordbruksräkningarnas uppläggning och organisation lämnades i Jordbruksstatistisk årsbok 1970. Jordbruksräkningarna kompletterades med urvalsundersökningar, s.k. inventeringar, vilka fr.o.m. början av 1940-talet genomfördes vid minst tre tillfällen varje år.

Statistik rörande skörden grundades från slutet av 1700-talet till början av 1960-talet helt på subjektiva bedömningar utförda av lokala ombud. Omkring 1960 infördes successivt objektiva skördeuppskattningar, som grundas på mätningar av skörd och spill på slumpmässigt utvalda provvytor. De objektiva skördeuppskattningarna beskrivs utförligt i bilaga 4.

Jordbrukets skördeskadeskydd infördes år 1961. Statens jordbruksnämnd var huvudmyndighet för detta medan beräkningarna av skördeskadeersättningar och framställning av statistik i samband därmed utfördes vid SCB. Från 1988 är LRF genom Stiftelsen Lantbrukarnas Skördeskadeskydd huvudman för ett reviderat skördeskadeskydd. En beskrivning av skyddet lämnas i kapitel 12.

Särskilda undersökningar rörande jordbrukarnas inkomster, utgifter, tillgångar och skulder har årligen utförts sedan slutet av 1930-talet på grundval av brukarnas självdeklarationer. Undersökningarna har grundats på stickprovsförfarande. Sedan 1953 har urvalet av deklarationer skett slumpmässigt. En detaljerad redogörelse för deklaraionsundersökningarnas uppläggning lämnas i kapitel 11.

Den jordbruksekonomiska undersökningen, som grundas på bokföringsuppgifter från ett antal jordbruksföretag, avser att årligen belysa intäkter, kostnader och lönsamhetsförhållanden

inom jordbruket. Ansaret för undersökningen överflyttades den 1 juli 1975 från Lantbruksstyrelsen till SCB. En närmare beskrivning återfinns i kapitel 11.

Statistik från Statens jordbruksverk

Jordbruksverket sammanställer statistik över bl.a. priser, vida-reförädling av olika jordbruksprodukter och konsumtion av livsmedel.

Jordbruksverket gör vidare årliga sammanställningar över jordbrukets inköp av handelsgödsel och fodermedel. Fr.o.m. 1979 sammanställs också statistik över jordbrukets inköp av maskiner och redskap samt bekämpningsmedel; denna statistik har tidigare handlagts av lantbrukets utredningsinstitut. Material till dessa sammanställningar erhåller verket från tillverkare och importörer samt från den officiella handelsstatistiken.

Kvantitetsuppgifter om leveranser av brödsäd, kvarnarnas förmalning, saluförd produktion av mjöl m.m. sammanställs varje månad. Vidare gör verket på basis av bl.a. livsmedelsverkets besiktningssstatistik månatliga beräkningar av produktionen av kött och fläsk.

Verket presenterar prisuppgifter för bl.a. vegetabilie- och animalieprodukter och handelsgödsel. Dessa uppgifter samlas in genom olika instanser. Beräkningar av detaljerade pris-indexserier för jordbruksprodukter har utförts sedan 1940-talet. Även före denna tid utarbetades vissa prisindex på jordbruksområdet. Beräkningarna utförs inom Jordbruksverket.

Verket sammanställer vidare kalkyler över jordbrukets inkomster och utgifter. Dessa kalkyler – som sammanförs i sektorskalkyl för jordbruket – utgör bl.a. underlag för jordbrukspolitiska ställningstaganden.

Jordbruksverket publicerar statistik över veterinärverksamheten. Av denna publicering framgår bl.a. frekvenser av olika djursjukdomar.

Fårkontroll har bedrivits sedan 1920-talet. Verksamheten har under perioden 1956–1982 letts av Lantbruksstyrelsen, som även utarbetade statistik däröver. Fr.o.m. 1983 har huvudmannaskapet överförs till Svenska Fåravelsförbundet.

Statistik från Svensk Husdjursskötsel

Mjölkboskapskontroll samt svinstam- och suggkontroll har genomförts sedan 1930- respektive 1920-talen. Sedan 1967 genomförs även köttboskapskontroll. Svensk Husdjursskötsel leder numera verksamheterna och utarbetar statistik i anslutning till dem. Uppgifter om seminverksamheten sammanställs också av Svensk Husdjursskötsel.

Några jordbruksstatistiska publikationer från här redovisade myndigheter och organisationer

SCBs statistik publiceras främst i Statistiska meddelanden, SM. Jordbruksuppgifter återfinns huvudsakligen i serie J. Till vissa av dessa meddelanden utges Appendix med i allmänhet lägre regional indelning. Lantbruksräkningar har tidigare presenterats i Lantbruksräkningen men redovisas nu i SM. SCB ger vidare ut Allmän månadsstatistik, i vilken lämnas ett mindre antal uppgifter om jordbruk.

I publikationen "När mat kommer på tal. En livsmedelsstatistisk översikt 1993" presenteras kortfattat befintlig livsmedelsstatistik, från uppgifter om primärproduktion, t.ex. jordbruk, fram till slutlig konsumtion.

Huvuddelen av *jordbruksverkets* statistik redovisas varje månad i Jordbruksekonomiska meddelanden, JEM. I denna tämligen omfattande redovisning ingår även det begränsade antal uppgifter om jordbruk som presenteras i Allmän månadsstatistik. Därjämte publicerar verket vissa uppgifter i stenciler.

Svensk Husdjursskötsel ger ut Meddelanden.

Andra publikationer med jordbruks-, skogs- och fiskestatistik

Svenskt lantbruk, informationsskrift om lantbruk och lantbruksadministration. Statens lantbruksinformation (1976).

Skogsstatistisk årsbok, årligen sedan 1951. Skogsstyrelsen.

Fiskestatistisk årsbok, 1971 t.o.m. 1982. SCB. Fr.o.m. 1983 Statistiska Meddelanden. Fiske – en översikt.

Miljöstatistisk årsbok, naturmiljön, 1977, 1979, 1981. SCB.

Naturmiljön i siffror, 1984, 1987, 1990, 1993. SCB.

Bostads- och byggnadsstatistisk årsbok, 1980–1985, 1986/87, 1990, 1991, 1992. SCB.

Sveriges Nationalatlas (Skogen, Jordbruket, Miljön), Lantmäteriverket (LMV), Sällskapet för Antropologi och Geografi (SSAG) och SCB.

Forsknings- och försöksmeddelanden, årligen sedan 1956, från institutioner på jordbrukets, trädgårdsodlingens, skogens m.fl. områden. Särtryck ur Kungl. Skogs- och Lantbruksakademiens tidskrift.

Historisk statistik för Sverige. 2. Väderlek, lantmäteri, jordbruk, skogsbruk, fiske t.o.m. år 1955. SCB (1959).

Adresser

SCB, 115 81 Stockholm
Besöksadress: Karlavägen 100
Telefon 08/783 40 00

SCB, 701 89 Örebro
Besöksadress: Klostergatan 23
Telefon 019/17 60 00

Statens jordbruksverk, 551 82 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/15 50 00

Svensk Husdjursskötsel, Hållsta, 631 84 Eskilstuna
Telefon: 016/16 34 00

Lantbrukets utredningsinstitut, LUI, Box 560,
101 31 Stockholm
Besöksadress: Olof Palmes gata 29
Telefon 08/791 12 00

Skogsstyrelsen, 551 83 Jönköping
Besöksadress: Vallgatan 8
Telefon 036/15 56 00

Kungl. Skogs- och Lantbruksakademien
Box 6806, 113 86 Stockholm
Besöksadress: Drottninggatan 95 B
Telefon 08/736 09 00

Områdesindelningar

Sedan lång tid tillbaka sker inom lantbruksstatistiken en omfattande redovisning av resultat som framkommer genom skilda undersökningar. Redovisning förekommer dels för olika administrativa områden, dels för områden som avgränsats främst med hänsyn till de naturliga förutsättningarna för jordbruk.

Administrativa områden.

Län. Huvudområden.

I statistiken redovisas i allmänhet uppgifter för *län*. Länsindelningarna har emellertid ändrats över tiden i och med att såväl hela församlingar som församlingsdelar flyttats mellan län. Omfattningen av större förändringar belyses i tablån nedan.

År	Antal län som berörts	Antal församlingar som flyttats mellan län
1952	6	5
1967	6	6
1968 ¹	1	-
1969	4	3
1971	15	55
1974	8	13

1) Stockholms stad sammanslogs med Stockholms län.

I allmänhet används i statistikredovisningen den länsindelning som gällde vid undersökningens genomförande. Vid publicering av tidsserier sker dock i regel en omräkning till den senast gällande indelningen.

I vissa fall sammanförs de 24 länen till tre *huvudområden*, nämligen Götaland, Svealand och Norrland.

Naturliga jordbruksområden.

Produktionsområden. Riksområden.

Vid bearbetning och redovisning av lantbruksstatistik är de administrativa områdena från vissa synpunkter inte alltid lämpliga som indelningsgrund. Flertalet län är därför uppdelade på särskilda s.k. *naturliga jordbruksområden*. Därvid har hänsyn tagits till de naturförhållanden som väsentligt påverkar förutsättningarna för jordbruk, t. ex. berggrundens och jordarternas beskaffenhet, landskapets topografi och klimatet. De naturliga jordbruksområdena är uppbyggda av församlingar och i vissa fall delar av församlingar.

De naturliga jordbruksområdena sammanfördes ursprungligen till 18 *produktionsområden*. De flesta av dessa produktionsområden täcker delar av mer än ett län.

Gränserna för de naturliga jordbruksområdena har modifierats. Gränserna utgör en kombination av gränserna för produktionsområdena och länsgränserna. Detta medför att de naturliga jordbruksområdena påverkas av ändringar i länsgränserna. År 1994 var landet indelat i 61 naturliga jordbruksområden.

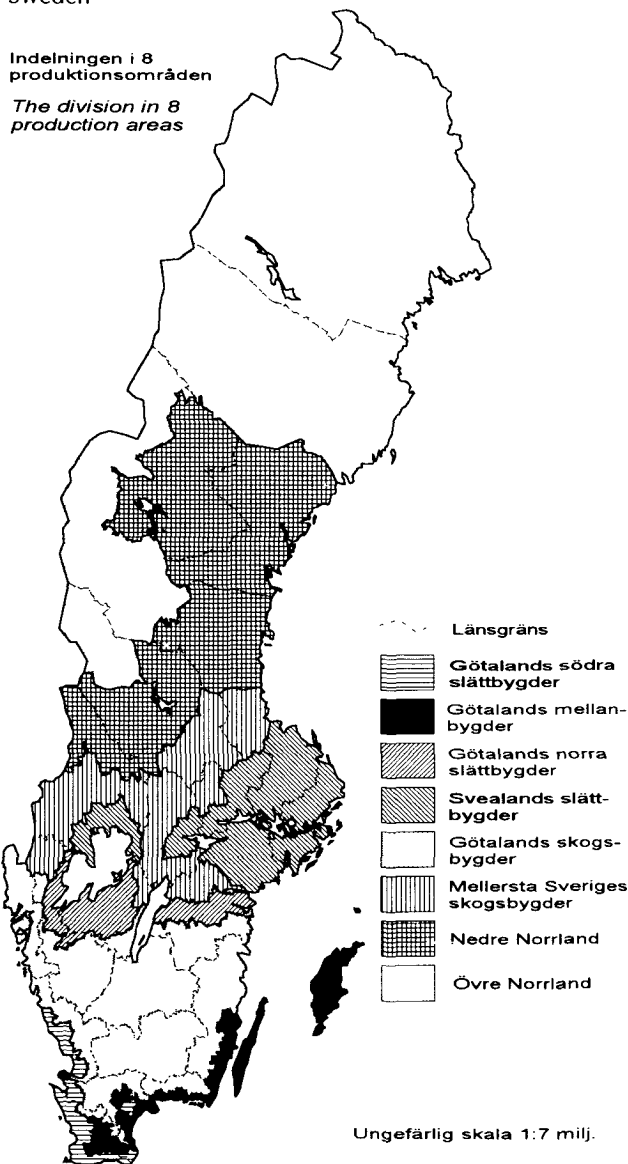
De 18 produktionsområdena kan sammanföras till åtta större produktionsområden. Ett av de 18 produktionsområdena (Vänerslätten) delas dock av gräns mellan två av de åtta produktionsområdena.

De åtta produktionsområdena kan sammanföras till tre *riksområden*. Dessa tre riksområden sammanfaller inte med de tre administrativa huvudområdena.

Indelningen i åtta produktionsområden framgår av kartan nedan och sambandet mellan naturliga jordbruksområden och produktions- och riksområden framgår av sammanställningen på nästa sida.

Sverige

Sweden

3 Riksområden

8 Produktionsområden

- 18 Produktionsområden
- 61 Naturliga jordbruksområden

1 Södra och mellersta Sveriges slättbygder

1 Götalands södra slättbygder (Gss)

- 01 Skåne-Hallands slättbygd
- 19 Kristianstads län, slättbygden
- 22 Malmöhus län, slättbygden
- 23 Hallands län, slättbygden

2 Götalands mellanbygder (Gmb)

- 02 Sydsvenska mellanbygden
- 10 Kalmar län, Kalmarslätten
- 16 Blekinge län, slättbygden
- 18 Kristianstads län, mellanbygden
- 21 Malmöhus län, mellanbygden
- 03 Öland och Gotland
- 13 Kalmar län, Öland
- 14 Gotlands län

3 Götalands norra slättbygder (Gns)

- 04 Östgötaslätten
- 05 Östergötlands län, Östgötaslätten
- 05 Vänerslätten, del av
- 27 Älvsborgs län, slättbygden
- 31 Skaraborgs län, slättbygden, Götalandsdelen
- 32 Skaraborgs län, Falbygden

4 Svealands slättbygder (Ss)

- 05 Vänerslätten, del av
- 35 Värmlands län, slättbygden
- 62 Skaraborgs län, slättbygden, Svealandsdelen
- 06 Mälar- och Hjälmabygden
- 01 Stockholms län
- 02 Uppsala län
- 03 Södermanlands län
- 40 Örebro län, slättbygden
- 43 Västmanlands län, slättbygden

2 Södra och mellersta Sveriges skogs- och dalbygder

5 Götalands skogsbygder (Gsk)

- 07 Sydsvenska höglandet
- 06 Östergötlands län, södra skogsbygden
- 08 Jönköpings län
- 09 Kronobergs län
- 12 Kalmar län, skogsbygden
- 15 Blekinge län, skogsbygden
- 17 Kristianstads län, skogsbygden

- 20 Malmöhus län, skogsbygden
- 24 Hallands län, skogsbygden
- 30 Älvsborgs län, södra höglandet
- 34 Skaraborgs län, sydöstra höglandet
- 61 Göteborgs och Bohus län, södra höglandet

08 Östsvenska dalbygden

- 07 Östergötlands län, södra kustlandet
- 11 Kalmar län, norra kustlandet

09 Västsvenska dalbygden

- 25 Hallands län, norra Halland
- 26 Göteborgs och Bohus län, länet utom södra höglandet
- 28 Älvsborgs län, dalbygderna

6 Mellersta Sveriges skogsbygder (Ssk)

- 10 Södra Bergslagen
- 04 Östergötlands län, norra skogsbygden
- 33 Skaraborgs län, nordöstra höglandet
- 39 Örebro län, södra skogsbygden
- 11 Västsvenska dalsjöområdet
- 29 Älvsborgs län, Dalslands bergsbygd
- 36 Värmlands län, centrala och västra Värmland
- 12 Norra Bergslagen
- 37 Värmlands län, Bergslagen
- 41 Örebro län, Bergslagen
- 42 Västmanlands län, Bergslagen
- 44 Kopparbergs län, Bergslagen
- 13 Östra Dalarna-Gästrikland
- 45 Kopparbergs län, östra Dalarna
- 48 Gävleborgs län, Gästrikland

3 Norra Sverige

7 Nedre Norrland (Nn)

- 14 Kustlandet i nedre Norrland
- 49 Gävleborgs län, Hälsinglands kustland
- 51 Västernorrlands län, kustlandet
- 16 Nordsvenska mellanbygden
- 38 Värmlands län, norra Värmland
- 46 Kopparbergs län, mellanbygden
- 50 Gävleborgs län, inlandet
- 52 Västernorrlands län, inlandet
- 55 Jämtlands län, mellanbygden
- 17 Jämtländska siluområdet
- 54 Jämtlands län, siluområdet

8 Övre Norrland (Nö)

- 15 Kustlandet i övre Norrland
- 57 Västerbottens län, kustlandet
- 59 Norrbottens län, kustlandet
- 18 Fjäll- och moränbygden
- 47 Kopparbergs län, fjällbygden
- 56 Jämtlands län, fjällbygden
- 58 Västerbottens län, inlandet
- 60 Norrbottens län, inlandet

Områden för skördeberäkningar.

Skördeområden

I samband med att metoder för objektiva skördeuppskattningar utvecklades och ett permanent skördeskadeskydd för jordbruket infördes 1961, indelades landet i områden som numera benämns *skördeområden* (SKO). Dessa områden är mer homogena än de naturliga jordbruksområdena med avseende framförallt på skördens variation från år till år.

Områdesindelningen har fortlöpande setts över. Därvid har största möjliga homogenitet eftersträfvats beträffande skördeavkastningen. Dessutom har hänsyn tagits till klimat, jordart, topografi och odlingsinriktning.

I det 1988 förändrade skördeskadeskyddet blev behovet av områdesstatistik mindre än i det tidigare skyddet. Den tidigare gällande områdesindelningen med 420 SKO ersattes 1989 av en ny områdesindelning omfattande 106 SKO. Fyra av dessa är fjällområden i vilka skördeuppskattningar inte längre sker.

Vid fördelningen av antalet skördeområden mellan länen har lika vikt givits åt åkerarealen och antalet företag. Dessutom har hänsyn tagits till skördevariationer inom länet genom att län med stora skördevariationer fått ett tillskott av områden medan homogena län fått något färre områden. 67 SKO ligger helt inom ett län medan 33 SKO delas mellan två län och sex SKO omfattar delar av tre län.

Odelade församlingar har i regel varit grundstenar i indelningen. I åtskilliga fall är dock församlingarna så heterogena att en delning av församlingen mellan olika skördeområden ansetts starkt motiverad. Under 1994 var 169 församlingar delade på olika skördeområden.

En sammanställning över av SCB använda områdesindelningar i lantbruksstatistiken lämnas i figuren på nästa sida.

Särskilda indelningar

I vissa fall tillämpas för statistiska ändamål andra områdesindelningar än de ovan beskrivna.

Lantbruksstyrelsen indelade landet i drygt 400 primära naturliga jordbruksområden med hänsyn till klimat, jordart, topografi och uppodling. Dessa kan sammanföras till fem klimatiska riksområden, vilka var för sig består av högst tre bygder: Jordbruksbygd, Mellanbygd och Glest uppodlad bygd.

Lantbruksstyrelsen gjorde även en speciell regionindelning av landet, vilken används vid beskrivning av utvecklingen inom jord- och skogsbruket. Vid indelningen har man sökt sammanföra områden med likartade sociala, ekonomiska och fysiska förutsättningar till enhetliga regiontyper.

Jordbrukets ekonomiska föreningsrörelse har en omfattande regional statistikproduktion med redovisning bl. a. på enskilda förenings verksamhetsområden. Några sådana indelningar framgår av tabellerna i kapitel 9 (föreningsområden för köttboscaps- och suggkontrollerna samt mejeriföreningarna).

För prisstödet till jordbruket används speciella områdesindelningar. Så t.ex. utgår pristillägget på mjölk respektive kött och fläsk i norra Sverige efter särskilda indelningar.

Annan publicering

Rikets indelningar. Årsbok över regionala indelningar med koder m.m. SCB.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1992. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Atlas över rikets indelningar i län, kommuner, församlingar och tätorter 1993. Tabelldel. SCB och Lantmäteriet KartCentrum.

Sveriges kommuner åren 1952–1986. Förändringar i kommunindelning och kommunkoder. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1986:3.

Områdesindelningar i lantbruksstatistiken 1992. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1992:1 och MIS 1994:1, Supplement 1994.

Historisk återblick på indelningen i skördeområden 1961–1988. SCB. Meddelanden i samordningsfrågor (MIS) 1988:2.

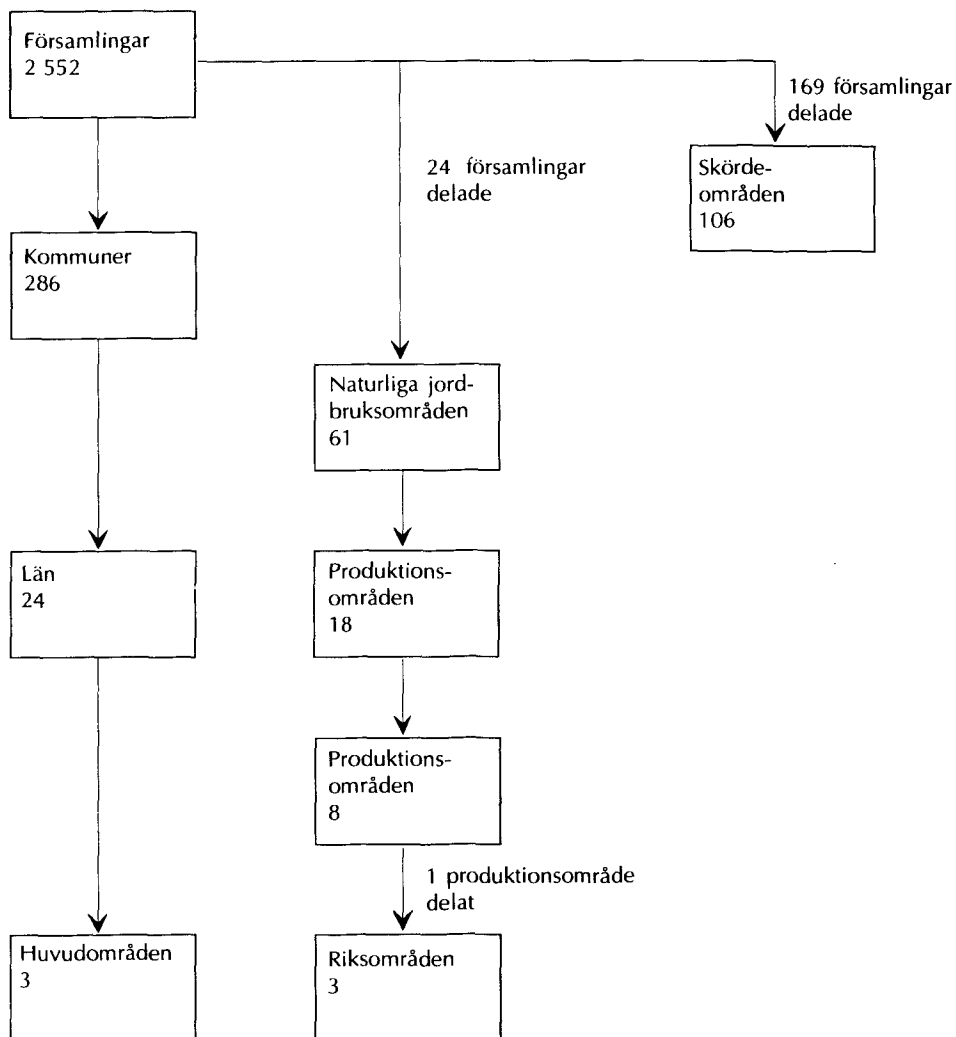
Sveriges klimat-, jordarts- och uppodlingsområden, del VIII. Riksöversikt, regionala uppgifter återfinns i stenciler. Kungl. lantbruksstyrelsen. Meddelanden, serie A nr 8 (1969).

Uppgifter om lantbruksstyrelsens speciella regionindelning återfinns i styrelsens meddelandeserie.

Områdesindelningar använda inom lantbruksstatistiken och antal områden 1994

Administrativa
indelningar

Lantbruksanknutna
indelningar

Lantbruksregistret

Inledning

Lantbruksregistret (LBR) innehåller uppgifter om företagen inom jord- och skogsbruket. LBR infördes 1968 och innebär en registrering av uppgifter som insamlas årligen i juni genom postenkät. Ett av syftena med lantbruksregistret är att bilda underlag för jordbruksstatistiken. Uppgiftsinsamlingen till registret är också samordnad med vissa administrativa verksamheter, se avsnittet om lantbruksregistrets användningsområden på nästa sida.

Systemet med årliga lantbruksregistreringar ersatte bl.a. de allmänna jordbruksräkningar, som hållits med i regel fem års mellanrum, och tre årliga urvalsundersökningar, s.k. jordbruksinventeringar.

Företag i registret

I LBR registreras företag inom jordbruk, skogsbruk, husdjursskötsel, fruktodling eller trädgårdsodling. Uppgiftsplikt föreligger enligt lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, förordningen SFS 1992:1032 och SCBs årliga föreskrifter (senast 1994:7).

Med hänsyn till tidsintervallen mellan uppgiftsinsamlingen kan företagen i LBR indelas i följande grupper:

- a) företag med mer än 2 hektar åkermark.
- b) företag med högst 2 hektar åkermark men som omfattar fastighet taxerad som jordbruksfastighet. Gruppen består huvudsakligen av företag som enbart har skogsmark eller annat ägoslag än åkermark.
- c) företag högst 2 hektar åkermark men med djurbesättningar avseende nötkreatur, får, svin eller höns.
- d) företag med trädgårdsodling som omfattar minst 200 m² växthusyta eller minst 2 500 m² frilandsareal. Odling i hemträdgårdar eller för husbehov ingår inte.

Vissa företag i grupp c) eller d) återfinns även bland företagen i grupp a) eller b).

Uppgifter insamlas varje år från företag med mer än 2 hektar åkermark eller med stor djurbesättning. Trädgårdsföretagen ingår två år av tre i uppgiftsinsamlingen till LBR i juni. Det tredje året genomförs i stället särskilda undersökningar, s.k. trädgårdsräkningar eller trädgårdsinventeringar.

Den årliga registreringen kallas lantbruksräkning de år de s.k. skogsbruksföretagen, företag i grupp b) ovan, ingår i uppgiftsinsamlingen. Lantbruksräkningar har hittills genomförts 1971, 1976, 1981, 1988 och 1992.

Insamlade uppgifter

I LBR ingår dels fasta uppgifter, dels tillfälliga, som i vissa fall återkommer.

De uppgifter som insamlas varje år avser

- företagarens namn och adress, personnummer, telefonnummer
- fastigheter som ingår i företaget och deras areal av åkermark och skogsmark. Uppgift om ägare till arrenderad åkermark respektive arrendator till utarrenderad åkermark
- åkerarealens användning samt arealen av olika ägoslag i varje församling
- orsakerna till förändringar i åkerarealen
- antalet husdjur

Bland uppgifter som tillfälligtvis insamlas till LBR kan nämnas uppgifter om omställningsarealer, maskiner och anläggningar, sysselsatta på företaget samt hästar och getter.

Uppgifter om arealer för odling av trädgårdsväxter på friland respektive i växthus insamlas från trädgårdsföretagen.

För skogsbruksföretagen registreras uppgifter om företagare, fastigheter, arealer av olika ägoslag samt uppgift om utarrenderad åkermark och arrendator.

Bearbetning

Undersökningen är en totalräkning. De insamlade uppgifterna skall avse förhållandena en viss dag i juni respektive år.

Blankett och anvisningar för uppgiftslämnandet fastställs av SCB i samråd med Statens jordbruksverk.

SCB sänder ut blanketter i slutet av maj till alla kända uppgiftsskyldiga. För företag som tidigare registrerats i lantbruksregistret påförs blanketterna maskinellt uppgifter om företagare, fastigheter och församlingstillhörighet.

När blanketterna återkommit till SCB från lantbrukarna granskas de manuellt och maskinellt och eventuella fel rättas. Uppgifterna registreras på magnetband. I påminnelse- och granskningsarbetet deltar även länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande).

Av de cirka 95 000 företag som berörs ett normalår av uppgiftsinsamlingen erhålls uppgifter från de flesta. Bortfallet är endast 0,1 %.

Vid lantbruksräkningarna 1976 och tidigare har uppgifter för de s.k. skogsbruksföretagen insamlats genom postenkät. Vid lantbruksräkningarna 1981, 1988 och 1992 tillämpades en annan metod för uppgiftsinsamling avseende dessa företag. Uppgifter inhämtades då från 1981 års fastighetstaxeringsregister, den särskilda fastighetstaxeringen 1988 respektive 1992 års fastighetstaxeringsregister.

Lantbruksregistrets användningsområden

Lantbruksregistret används för statistiska och administrativa ändamål samt dessutom som urvalsram för olika undersökningar inom lantbruksstatistiken.

Uppgifter ur lantbruksregistret ligger till grund för framtagning av skadeanmälningsblanketter och utgör en del av underlaget vid ersättningsberäkningar i det nuvarande skördeskadestyddet. Fr.o.m. 1985 används uppgifter i lantbruksregistret också för beräkning av prisstöd till potatisodlingen i de fem nordligaste länen. Lantbruksregistret ligger vidare till grund för särskild uppgiftsinsamling i samband med stöd till smågrisproducenter i norra Sverige och har de senaste åren utnyttjats i Omställning 90-programmet. Under senare år har registret också varit grund för utbetalning av s.k. kobidrag samt utbetalning av inkomststöd m.m. i samband med genomförandet av den nya jordbrukspolitik. 1993 och 1994 har registret utgjort en del av underlaget för utbetalning av arealbidrag.

Statistiken ur registret utnyttjas bl.a. av myndigheter och näringsliv vid planering och beslut om åtgärder, som underlag för utvärdering av vidtagna åtgärder m.m.

Utöver den omfattande officiella statistik som publiceras från registret framställs särskild regional statistik åt länsstyrelsernas lantbruksenheter (motsvarande). Dessa har, liksom Jordbruksverket, också tillgång till uppgifter för enskilda företag i sin verksamhet. Efter beställningar från statliga institutioner, jordbrukets intresseorganisationer m.fl., utförs också särskilda statistiska bearbetningar.

Registret används som urvalsram för bl.a. objektiva skördeuppskattningar och deklarationsundersökningar för jordbrukare.

Personnummer	Organisationsnummer	Telefonnummer
		Ev ytterligare telefonnr

Om mer än en företagare finns, redovisas övriga i avsnitt 10.

LANTBRUKSREGISTRET

Den ifyllda blanketten skall vara Statistiska centralbyrån, SCB tillhanda **senast den 1 juli 1994**.

Uppgifterna på blanketten skall avse ett företag. Med företag avses den verksamhet inom jordbruk, skogsbruk, husdjurskötsel eller trädgårdsodling, som bedrivs under en driftledning. Beträffande uppgiftsskyldighet, uppgifternas användning m.m. - se bifogad broschyr.

Markera med kryss i lämplig ruta hur överlämnandet skett **Överlåt till** (namn, adress och telefonnr)

☐ Försäljning, arvskifte, gåva	☐ Återlämnat arende	☐ Överlåt till
☐ Utarrendering	☐ Annan orsak	

← Här anges den fastighet där de för driftens viktigaste ekonomiska byggnaderna är belägna. Ändra uppgiften om den är fel eller ofullständig.

Ord- nings nr	För- sam- ling nr	Fastighets- beteckning	Ändra uppgifterna om de är fel eller ofullständiga	Ägd/ arrenderad	Arealer under eget bruk Åkermark Hektar	Skogsmark Hektar	Utarren- derad åkermark Hektar	SCB-kod
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam
		10			14	15	16	17 Å/A
		11						18 Förändr
		12	13					19 Sam

Om åkerarealen på någon fastighet ändrats, fyll även i avsnitt 12 på sidan 4.

■ AREALER UNDER EGET BRUK

Vad som räknas till åkermark, betesmark, skogsmark och annan mark framgår av baksidan på bifogad broschyr.

Följ församlingsnumreringen för åkermarken när Ni fyller i avsnitt 6 och 7.

Summa areal under eget bruk

■ UTARRENDERAD ÅKERMARK

Hektar

Åkermark

Betesmar

Skogsmar

Annan ma

Total area

Utarrend. åkermark	6
--------------------	---

Hektar

Åkermark

Betesma

Skogsmå

Annan m

Total area

Utarrend. åkermark	6
--------------------	---

Hektar

Åkerma

Batesman

Skogsm

Annan, J.

Total an

Utarrend, åkermark	6
--------------------	---

6 ÅKERAREALENS ANVÄNDNING (under eget bruk) den 9 juni 1994

Om vårsådden inte är avslutad den 9 juni, skall arealredovisningen avse förhållandena den dag vårsådden är avslutad, dock senast den 25 juni.

Vid uppkörning och omsådd den 9 juni eller tidigare redovisas den nya grödan.

Uppkörd areal som ej såtts om redovisas som träda (rad 28).

Ange alla arealuppgifter i hektar med avrundning till en decimal.

Vid avrundning höjs första decimalen en enhet om andra decimalen är 5 eller högre (t ex 0,44 blir 0,4 och 0,45 blir 0,5).

1 tunnland = 0,5 hektar. 1.000 m² = 0,1 hektar.

Areal som ingår i omställningsprogrammet, och fortfarande är åkermark, skall redovisas både i avsnitt 6 och 7.

Följ den församlingsnumrering (nr 1, 2, 3) som angivits på sidan 1

ÅKERAREAL UNDER EGET BRUK

Församling nr

1**2****3**

Hektar

Hektar

Hektar

SPANNMÅL

01 Även höstvete med hjälpsädd av vårvete.

01 Höstvete till mognad

01

02 Vårvete till mognad

02

03 Råg till mognad

03

03 Både höstråg och vårråg.

04 Höstkorn till mognad

04

04 Även höstkorn med hjälpsädd av vårkorn.

05 Vårkorn till mognad (ej blandsädd)

05

06 Havre till mognad (ej blandsädd)

06

07 Rågvete till mognad

07

08 Blandningar av stråsädd och baljväxter eller stråsädesblandningar, där korn eller havre ingår.

08 Blandsädd till mognad

08

ÄRTER OCH BÖNOR

09 Om inblandningen av andra växtslag överstiger 5% redovisas grödan som blandsädd till mognad på rad 08.

09 Kok- och foderärter, vickor och åkerbönor till mognad

09

10 Konservärter

10

11 Bruna bönor

11

VALLAR OCH GRÖNFODER

12 Stråsädd, ärter, vickor, grönfoderraps, fodermjärnkål, majs m. fl. vilka är avsedda att användas till grönfoder, ensilage eller bete.

12 Grönfoderväxter

12

13 Slåttervall som utnyttjas 1994

13

13 Vall till hö, ensilage eller tillfälligt bete.

14 Betesvall (på åkermark) som utnyttjas 1994

14

14 Här redovisas endast beten på åkermark, inklusive extensivt bete inom omställningsprogrammet. Andra beten redovisas som betesmark i avsnitt 5 på sidan 1.

15 EJ utnyttjad slåtter- och betesvall (på åkermark) 1994

15

16 Vall från vilken vallfrö skördas.

16 Frövall

16

POTATIS OCH SOCKERBETOR

Osatta vändtegar redovisas på rad 29.

17 Även potatis för tillverkning av mos, chips, pommes frites m.m. samt foderpotatis och utsädesodlingar av matpotatis.

17 Matpotatis

17

18 Även utsädesodlingar av potatis för stärkelse och råsprit.

18 Potatis för stärkelse och råsprit

18

19 Fodersockerbetor redovisas på rad 26.

19 Sockerbetor

19

OLJEVÄXTER

20 Även höstoljeväxter med hjälpsädd av våroljeväxter.

20 Höstraps till mognad

20

22 Vårrops till mognad

21 Vårrops till mognad

21

Raps till grönfoder redovisas på rad 12.

22 Höstrybs till mognad

22

23 Vårrysbs till mognad

23

24 Andra oljeväxter än raps, rybs och oljelin redovisas på rad 26.

24 Oljelin

24

ÖVRIG ÅKERMARK

25 Fälmässiga odlingar av köksväxter, frukt och bär, plantskolor för trädgårdsväxter o. dyl.

25 Trädgårdsväxter

25

26 S.k. nischgröddor, plantskolor för skog, foderrotfrukter m.m.

26 Andra växtslag

26

27 Energiskog

27

28 Både helträda och träda med s.k. fånggröda.

28 Träda

28

29 Mark som p.g.a. översvämning, dikning eller dylikt ej har besåtts samt mark i s.k. vänteläge inom omställningsprogrammet.

29 Annan obrukad (ej nedlagd) åkermark, inklusive areal i vänteläge

29

Summa åkermark under eget bruk (summa rad 01 - 29).**Summan skall för varje församling överensstämma med uppgifter om areal ÅKERMARK under eget bruk i avsnitt 5.****Insådd av fånggröda (ej vallinsådd) i spannmål och oljeväxter.**- ej församlingsuppdelat
- besvaras av jordbrukare i Götaland

99

hektar

Areal ekologisk odling.

- ej församlingsuppdelat

98

hektar

7 OMSTÄLLINGSAREALENS ANVÄNDNING DEN 9 JUNI 1994

Här skall användningen den 9 juni 1994 redovisas för den areal till vilken omställnings- och/eller anläggningsstöd lämnats.

Redovisa användningen av dessa arealer enligt vidstående uppdelning.

1) Åkerareal som skogsplanterats skall avföras från åkermarken men redovisas som skog på omställningsareal och som skogsmark i avsnitt 4 och 5.
Våtmark m.m. redovisas också som annan mark i avsnitt 5.

2) Omställningsarealer på raderna 5 - 14 skall även redovisas i avsnitt 6 (t.ex. extensivt bete på rad 14 och areal i vänteläge på rad 29).

Se även anvisningsbroschyren.

	Redan åtgärdade arealer			Församling nr (följ numrering i avsnitt 5)		
				1	2	3
				Hektar	Hektar	Hektar
	Ådellövskog ¹⁾	01				
	Annan lövskog ¹⁾	02				
	Barrskog ¹⁾	03				
	Våtmark m.m. ¹⁾	04				
	Extensivt bete (som utnyttjas 1994) ²⁾	05				
	Energiskog (salix) ²⁾	06				
	Industrigrödor ²⁾	Spannmål till mognad	07			
		Raps och rybs till mognad	08			
	Energigrödor ²⁾	Annat	09			
		Spannmål till mognad	10			
		Raps och rybs till mognad	11			
		Annat (rörflen m.m.)	12			
	Övrigt (nischgrödor m.m.) ²⁾	13				
	Vänteläge (ännu ej åtgärdade arealer) ²⁾	14				
	Summa omställningsarealer under eget bruk	15				

8 ANTAL HUSDJUR den 9 juni 1994

NÖTKREATUR

	Antal
Kor för mjölkproduktion (även sinkor och utslagskor)	72
Kor huvudsakligen för uppfödning av kalvar (amkor och dikor)	73
Kvigor, 1 år och däröver	74
Tjurar och stutar, 1 år och däröver	75
Kvikalvar under 1 år	76
Tjur- och stutkalvar under 1 år	77
Summa nötkreatur	78

FÅR

	Antal
Tackor födda 1993 och tidigare	79
Baggar födda 1993 och tidigare	80
Lamm	81
Summa får	82

HÄSTAR

	EGNA Antal	INSTALLADE Antal
Kallblodiga ¹⁾ hästar födda 1991 och tidigare	61	62
Övriga hästar födda 1991 och tidigare (alla övriga raser, däri inräknade russ och ponnier)	63	64
Unghästar och föl av alla raser födda 1992-1994	65	66
Summa hästar	67	68

1) Ardenner, nordsvensk travare, fjordhäst samt korsningar av dessa raser

SVIN

	Antal
Galtar för avel 50 kg och däröver	83
Modersuggor (även första gången dräktiga suggor samt utslagssuggor)	84
Smågrisar under 20 kg	85
Svin 20 - 50 kg ¹⁾	86
Svin över 50 kg ¹⁾	87
Summa svin	88

1) Om besättningen t.ex. på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis är mindre än normalt den 9 juni, ange nedan antalet slaktsvin i en normal uppfödningsomgång.

Slaktsvin, normal uppfödningsomgång

89

HÖNS OCH KYCKLINGAR

	Antal
Höns, 20 veckor eller äldre	90
Kycklingar, avsedda för äggproduktion	91
Slaktkycklingar ²⁾	92
Summa höns och kycklingar	93

2) Om besättningen t.ex. på grund av uppehåll mellan omgångar tillfälligtvis är mindre än normalt den 9 juni, ange nedan antalet slaktkycklingar i en normal uppfödningsomgång.

Slaktkycklingar, normal uppfödningsomgång

94

9 ELFÖRSÖRJNING

Finns utrustning för att klara jordbruksdriften vid längre elavbrott (minst en dag)?

- 51 ☐ Ja, tillgång finns till eget reservverk
- 52 ☐ Ja, tillgång finns till reservverk som delas med andra

- 53 ☐ Nej, men klarar ändå längre avbrott
- 54 ☐ Nej, klarar ej längre avbrott

Uppgiftsskyldighet

Skyldighet att lämna uppgifter till lantbruksregistret gäller enligt lagen om uppgiftsskyldighet på jordbrukets område SFS 1992:888, förordning SFS 1992:1032 och SCBs föreskrifter SCB-FS 1994:7.

Sekretesskydd

Uppgifter som lämnas till SCB skyddas enligt 9 kap 4§ sekretesslagen (SFS 1980:100).

Samråd

Samråd med Företagens Uppgiftslämnar-delegation (FUD) har skett vid utformningen av denna blankett.

10 ÖVRIGA FÖRETAGARE

Ändra uppgifterna om de är fel eller ofullständiga

2	
Namn	
Adress	
Personnr	Telefonnr
Bort	
3	
Namn	
Adress	
Personnr	Telefonnr
Bort	

11 ÖVRIGA UPPLYSNINGAR 12 ÄNDRAD ÅKERAREAL

Om företaget ändrat åkerareal anges för berörd fastighet orsaken till förändringen samt namn, adress och telefonnummer för den företagare som Ni övertagit åkerarealen från respektive överlåtitt arealen till.

ÖKNING av åkermark genom	MINSKNING av åkermark genom	Övertagit från/överlåtitt till
1 köp, arv, gåva	5 försäljning, arvskifte, gåva	Namn
2 tillarrendering	6 utarrendering	Adress
3 återtaget arrende	7 återlämnat arrende	Telefonnr
4 nyodling av åkermark	8 nedläggning av åkermark	
1 köp, arv, gåva	5 försäljning, arvskifte, gåva	Namn
2 tillarrendering	6 utarrendering	Adress
3 återtaget arrende	7 återlämnat arrende	Telefonnr
4 nyodling av åkermark	8 nedläggning av åkermark	
1 köp, arv, gåva	5 försäljning, arvskifte, gåva	Namn
2 tillarrendering	6 utarrendering	Adress
3 återtaget arrende	7 återlämnat arrende	Telefonnr
4 nyodling av åkermark	8 nedläggning av åkermark	
1 köp, arv, gåva	5 försäljning, arvskifte, gåva	Namn
2 tillarrendering	6 utarrendering	Adress
3 återtaget arrende	7 återlämnat arrende	Telefonnr
4 nyodling av åkermark	8 nedläggning av åkermark	
1 köp, arv, gåva	5 försäljning, arvskifte, gåva	Namn
2 tillarrendering	6 utarrendering	Adress
3 återtaget arrende	7 återlämnat arrende	Telefonnr
4 nyodling av åkermark	8 nedläggning av åkermark	

13 KONTO FÖR EV. UTBETALNING AV AREALBIDRAG OCH DJURBIDRAG

Ange här numret på det bank- eller postgirokonto som eventuellt arealbidrag och djurbidrag önskas insatt på.

Clearingnr	Bankkontonr	Postgirokontonr
------------	-------------	-----------------

Ev. förtryckta uppgifter är hämtade från Jordbruksverkets arealstödsregister.

14 UNDERSKRIFT

Innan blanketten undertecknas, kontrollera att sidorna 2 och 3 är ifyllda!

Härmed försäkras att uppgifterna är fullständiga och sanningsenliga. Låmnade uppgifter kan i förekommande fall utgöra underlag för arealbidrag och djurbidrag. Blanketten måste vara undertecknad.

Datum

Namnteckning

15 FÖR SCBs NOTERINGAR

01	04	05	06	07	08	09	10	11	15 Övr	16 Sign	18 Br-kat	19 Datum	20 ÖTS	61 Region 1	62 Region 2	63 Region 3
----	----	----	----	----	----	----	----	----	--------	---------	-----------	----------	--------	-------------	-------------	-------------

De objektiva skördeuppskattningarna

Inledning

De objektiva skördeuppskattningarna syftar i första hand till att bestämma storleken av den bärgade skörden. Metoden benämns objektiv därför att bestämningarna bygger på mätningar, vägningar och analyser av prover vilka uttas med statistiska urvalsmetoder.

De nuvarande skördeuppskattningarna omfattar undersökningar av grödorna höstvetete, höstråg, vårvete, korn, havre, slättervall (första skörd) och matpotatis. Skördeavkastningen bestäms huvudsakligen genom att provtagare mäter in och skördar provtytor på de företag som tagits ut för undersökningen.

Dessutom samlar provtagaren, genom intervju med brukaren, in uppgifter om åkerarealens användning, bärgningsmetoder m.m.

Undersökningarnas omfattning

De objektiva skördeuppskattningarna är urvalsundersökningar. I undersökningspopulationen ingår de jordbruksföretag som enligt föregående års lantbruksregister (LBR) har mer än 5,0 hektar åkerareal. Provtagning av slättervall och spannmål sker i 80 av landets 106 skördeområden (SKO). Av rikets åkerareal ligger nästan 90 procent i dessa 80 SKO, av spannmålsarealen hela 93 procent och av arealen slättervall cirka 80 procent (se Bilaga 2 Områdesindelningar). I de undersökta områdena uttas i medeltal 43 undersökningsenheter (UE). Gårdens totala åkerareal och grödfördelning påverkar urvalssannolikheten. I 1994 års grundurval för spannmål och slättervall ingick 3 446 UE.

För matpotatis uttas ett från grundurvalet i spannmål och slättervall helt fristående urval. Denna undersökning är begränsad till de skördeområden som 1992 hade minst 100 hektar matpotatis. Urvalssannolikheten för ett företag är i detta fall proportionell mot matpotatisarealen på företaget föregående år. För 1994 uttogs 1 049 UE med matpotatisodling. Företag med stor potatisareal blir ofta uttagna flera gånger i dessa urval.

Uppgiftsinsamling

SCB svarar för den centrala ledningen av skördeuppskattningarna. Fältarbetet administreras av länsstyrelserna och leds av en provyteledare. Fältarbetet utförs av säsonganställda provtagare (120 st under 1994). Provtagarna utbildas under säsongen vid anordnade kursdagar. Provyteledarna fortbildas vid centrala kurser och konferenser i SCBs regi.

Fältarbetet omfattar i huvudsak två moment, nämligen utläggning av provtytor och provtagning.

Utläggningen av provtytor sker under våren eller försommaren. För varje i skördeuppskattningarna ingående gröda som odlas på UE utväljs med sannolikheten proportionell mot arealen ett fält för provtagning. På fältet utläggs i genomsnitt två provtytor slumpmässigt efter bestämda regler. Provytorerna för spannmål och vall är cirkelformade med ytan en kvadratmeter. För potatis omfattar provtytorerna två längdmeter av en rad.

Provtagningen utförs någon eller några dagar före jordbrukarens skörd. För spannmål tillämpas dock mognadsanpassad provtagning, vilket innebär att grödan kan provtas så snart infäringen i kärnan avslutats. Om jordbrukarens skörd uppskjuts, t.ex. på grund av regn, upprepas provtagningen på nya provtytor enligt bestämda regler.

Skördeprover av spannmål och slättervall förtorkas hos provtagarna och insänds sedan till en provcentral vid SCB. Vid denna finns utrustning för tröskning, hackning, nedtorkning och vägning. Provyteskörden av potatis vägs direkt på fälten i samband med provtagningen.

Bortfall

På 86 (2,5 %) av de år 1994 till grundurvalet i spannmål och slättervall uttagna UE genomfördes ingen undersökning. I 55 fall berodde detta på att gården visat sig vara nedlagd, uppdelad på flera brukare e.d. och i 31 fall på att vederbörande jordbrukare vägrade medverka i undersökningen. Bortfallet i urvalet för matpotatis var 63 UE (6,0 %).

Provyteskörd

Utifrån skördeuppgifter för provtytor och inhämtade arealuppgifter samt i samband med urvalet beräknade uppräknings-tal skattas provyteskörden. För slättervall görs även en korrigering för tillväxten mellan provtagningen och jordbrukarens skörd som dels bygger på tidsdifferensen i dagar mellan provtagningen och brukarens skörd, dels på en tillväxtfaktor per dag (2,4 %), som har fastställts genom tidigare fältundersökningar. Uppgifterna för spannmål omräknas till 15,0 och för slättervall till 16,5 procents vattenhalt.

Brukaren har ingen praktisk möjlighet att ta tillvara hela provyteskörden. Jordbrukaren drabbas alltid av större eller mindre skördeförluster på grund av spill, bärgningsförluster och eventuellt obärgad areal. Storleken på dessa förluster beräknas i specialundersökningar.

Specialundersökningar

Spill i spannmål och potatis

På grund av spill i samband med bärgningen av skörden gör jordbrukaren vissa skördeförluster. Med hjälp av standardtal sker korrigeringar för detta vid resultatberäkningarna. Standardtalen bygger på resultat från tidigare bestämningar i fält av spillet. Spillet anges i procent av provyteskörden.

Bärgningsförluster för första skörd av slättervall

Korrigeringen för bärgningsförluster i slättervall görs på UE-nivå. Vid beräkningen används tal som bygger på resultat från fältundersökningar under åren 1974–1979. Förlusterna delas upp i dels stubb- och spillförluster, dels omsättningsförluster vid torkningen på fältet. För stubb- och spillförlusterna reduceras skörden med olika tal beroende på bärgningsmetod. Omsättningsförlusterna varierar med fälttorkningstidens längd. Förlusten (i procent) bestäms med funktionen $0,9 + \text{antal dagar} \times 0,4$.

Obärgad areal

För att kunna beräkna den bärgade skördens storlek måste man känna till hur stor del av arealen som blivit obärgad.

Dålig eller förstörd skörd på grund av otjänlig väderlek kan vara orsak till obärgad areal. Provtagarna anger för varje UE

och provtagningsgröda, om någon areal/skörd blivit obärgad/kasserad. För att öka säkerheten i beräkningarna inhämtas uppgifter för alla fält av respektive gröda (inte endast prov-ytefälten).

De UE som uppger att de har obärgad skörd besöks för kontroll och uppmätning av den obärgade arealen.

Användningsområden

Skördestatistiken från de objektiva skördeuppskattningarna användes t.o.m. 1987 i det av SCB administrerade skördeskadeskyddets ersättningsberäkningar. Skördeuppskattningarna var i första hand dimensionerade för att tillgodose skördeskadeskyddets behov. Behovet av tillförlitlig skördestatistik m.m. för andra ändamål täcktes också inom denna ram. Under perioden 1988 till 1994 har ansvaret för skördeskadeskyddet legat på en stiftelse inom LRF. De objektiva skördeuppskattningarna mins-

kade fr.o.m. 1989 i omfattning som en följd av omläggningen av skördeskadeskyddet (jfr kapitel 12, Jordbrukets skördeskadeskydd).

Skördestatistiken används huvudsakligen för uppföljning av den jordbrukspolitiska reformen, beräkningar av normskördar, Skördeskadeskyddets beräkningar, ekonomiska kalkyler bl.a. för statliga stödåtgärder, exportplanering, prissättning, rådgivning, forskning och utbildning samt internationell rapportering. En del av statistiken tas fram i form av tidiga prognoser som senare följs upp av preliminära resultat och slutligen definitiva resultat.

Annan publicering

Mer detaljerad information om de objektiva skördeuppskattningarna finns i SCB, Statistiska meddelanden J 12 SM 9403.

Väderleksförhållanden

Stor betydelse för grödans utveckling har väderleken och de klimatiska förutsättningarna. I tabell A redovisas nederbördsmängder, mm per månad, i tabell B solskenstid, timmar

per månad och i tabell C medeltemperatur i Celsiusgrader under 1994 för några av SMHI:s meteorologiska stationer i landet.

Tabell A
Nederbörd 1994. Millimeter
Precipitation in 1994. Millimetres

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	43	5	41	39	20	59	30	105	171	43	16	47	618
Östg	Malmslätt	36	25	30	20	27	42	7	76	113	43	28	42	490
Jkpg	Jönköpings flp	83	29	61	35	13	51	7	89	188	60	44	84	744
Kron	Växjö	82	45	79	42	25	64	3	82	159	54	53	117	805
Kalm	Kalmar	32	68	26	29	41	42	5	89	150	25	23	58	589
Gotl	Visby flp	31	27	59	35	31	49	0	128	71	45	35	82	593
Blek	Karlshamn	83	68	79	35	35	48	1	66	164	48	41	82	750
Kris	Kristianstad–Everöd	58	66	73	47	31	63	0	62	178	29	39	62	708
Malm	Lund	92	42	65	51	48	59	0	73	144	48	53	113	789
Hall	Halmstad	88	41	116	31	18	75	5	119	143	55	65	149	905
Gtbg	Säve	94	56	83	43	7	88	8	91	210	77	62	137	955
Älvs	Borås	134	27	138	49	21	69	2	95	222	92	86	179	1 114
Skbg	Skara	57	20	36	33	6	58	13	49	151	53	51	53	579
Vrml	Karlstad	79	20	42	42	9	40	4	156	132	53	30	77	684
Öreb	Ställdalen	83	14	80	52	15	47	6	122	111	32	41	86	690
Vstm	Västerås–Hässlö	26	7	32	37	14	39	7	39	97	34	21	41	394
Kopp	Mora	87	2	25	29	5	36	41	75	83	39	28	60 ¹	509 ¹
Gävl	Gävle	59	6	39	36	10	57	29	36	118	31	21	51	493
Vnrl	Härnösand	131	6	60	44	17	38	5	24	81	90	70	64	631
Jmtl	Frösön	33	0	14	16	9	52	16	28	53	42	33	22	320
Vbtn	Umeå flp	97	5	51	33	13	56	8	17	81	69	43	64	538
Nbtn	Arjeplog	51	6	27	21	11	69	21	20	39	27	18	36	345
Nbtn	Luleå flp	50	6	43	39	9	39	21	19	59	68	18	50	422

1) Interpolerat värde

Källa: SMHI.

Tabell B
Solskenstid 1994. Timmar
Time of sunshine in 1994. Hours

Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Kiruna	7	77	118	172	245	181	309	204	152	120	28	0	1 613
Luleå	25	131	131	188	307	288	387	276	181	137	56	3	2 110
Umeå	43	161	157	189	324	249	403	262	147	124	60	32	2 151
Östersund	30	133	176	210	261	171	336	167	150	87	37	33	1 791
Borlänge	49	114	150	178	294	216	382	248	112	117	63	38	1 961
Karlstad	48	98	146	189	343	272	407	216	124	117	71	31	2 062
Stockholm	43	96	130	196	325	275	424	190	120	117	73	29	2 018
Norrköping	40	74	141	206	317	263	405	191	119	118	70	41	1 985
Göteborg	48	67	111	171	312	216	377	210	82	101	56	17	1 768
Visby	30	55	125	199	348	349	458	223	126	125	78	29	2 145
Växjö	21	47	78	163	260	208	393	181	71	99	66	21	1 608
Lund	29	46	99	188 ¹	236	201	383	221	74	99	54	31	1 661

Källa: SMHI.

Tabell C
Medeltemperatur 1994. Celsiusgrader
Average temperature in 1994. Centigrades

Län	Meteorologisk station	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec	Hela året
Sthm	Stockholm	- 1,4	- 6,1	0,8	6,9	9,9	14,3	21,5	17,3	12,2	6,5	3,4	2,4	7,3
Östg	Malmöslätt	- 1,6	- 7,5	1,0	6,7	9,8	13,4	20,5	16,7	11,7	5,8	2,8	1,2	6,7
Jkpg	Jönköpings flp	- 1,5	- 7,5	0,0	5,5	8,8	12,1	19,1	15,3	10,3	4,6	2,4	0,9	5,8
Kron	Växjö	0,0	- 4,2	1,5	7,1	10,1	13,1	20,6	16,8	11,8	5,6	3,7	1,8	7,3
Kalm	Kalmar	0,6	- 3,5	2,3	6,9	9,1	14,2	20,1	17,4	12,7	6,8	4,4	2,4	7,8
Gotl	Visby flp	0,5	- 4,5	1,0	6,0	8,1	13,1	19,4	17,4	12,7	7,0	4,1	2,8	7,3
Blek	Karlshamn	1,7	- 1,9	3,0	7,7	10,4	13,9	19,9	17,8	13,2	7,3	5,3	3,4	8,4
Kris	Kristianstad-Everöd	2,2	- 1,9	3,3	7,5	9,8	13,8	19,6	17,2	12,7	7,3	5,5	3,3	8,3
Malm	Lund	2,6	- 1,1	3,5	8,4	11,3	14,2	20,7	18,1	13,5	8,1	6,3	4,1	9,1
Hall	Halmstad	1,6	- 2,6	2,3	7,6	11,4	13,2	20,4	17,7	12,7	7,1	5,1	3,2	8,3
Gtbg	Säve	1,0	- 4,5	2,0	7,0	11,4	13,0	20,0	17,4	12,0	6,9	4,9	3,4	7,8
Älvs	Borås	- 0,1	- 6,2	1,1	6,3	10,4	12,4	19,8	16,5	11,2	5,8	3,8	2,4	6,9
Skbg	Skara	- 1,4	- 7,0	1,1	6,7	10,9	13,0	20,5	16,6	11,0	5,5	3,1	1,7	6,8
Vml	Karlstad	- 2,9	- 8,8	0,4	6,0	10,4	13,7	20,5	16,7	11,0	6,0	2,7	1,8	6,4
Öreb	Ställdalen	- 5,6	- 9,2	- 1,1	4,5	8,7	12,2	19,6 ¹	14,8	8,9	3,9	0,4	- 0,3	4,7 ¹
Vstm	Västerås-Hässlö	- 2,7	- 8,4	0,6	6,4	9,9	13,7	19,8	16,6	11,4	5,8	2,3	1,6	6,4
Kopp	Mora	- 8,7	- 14,0 ¹	- 1,8	4,7	8,8	12,3	20,0	14,7	8,1	3,3	- 0,4	- 1,7 ¹	3,8 ¹
Gävl	Gävle	- 4,1	- 8,4	- 0,4	6,1	8,8	13,5	19,9	15,9	10,6	5,4	1,6	1,0	5,8
Vnrl	Härnösand	- 7,0	- 13,5	- 3,3	3,3	7,0	12,1	18,4	15,7	9,8	4,0	- 0,7	- 0,5	3,8
Jmtl	Frösön	- 9,3	- 13,6	- 3,4	2,9	6,0	9,4	17,1	13,0	7,6	2,4	- 1,3	- 1,7	2,4
Vbtn	Umeå flp	- 10,0	- 14,3	- 5,0	2,8	6,2	11,7	17,4	15,3	8,8	2,8	- 2,0	- 0,9	2,7
Nbtn	Arjeplog	- 16,5	- 17,9	- 7,9	0,3	3,8	9,0	14,6	12,1	5,6	- 0,3	- 6,8	- 5,9	0,8
Nbtn	Luleå flp	- 13,1	- 16,2	- 6,7	2,2	6,0	12,8	17,5	15,3	8,6	2,5	- 3,6	- 2,2	1,9

1) Interpolerat värde

Källa: SMHI.

Tabellnumreringen i årsböckerna 1995, 1994 och 1993

Tabell i jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i jordbruksstatistisk årsbok			Tabell i jordbruksstatistisk årsbok		
1995	1994	1993	1995	1994	1993	1995	1994	1993	1995	1994	1993
2.1	2.1	2.1	5.19	5.19	5.19	9.2	9.2	9.2	11.1	11.1	11.1
2.2	2.2	2.2	5.20	5.20	5.20	9.4	9.4	9.4	11.2	11.2	11.2
2.3	2.3	2.3	5.21	5.21	5.21	9.5	9.5	9.5	11.3	11.3	11.3
2.4	2.4	2.4	5.22	5.22	5.22	9.7	9.7	9.7	11.5	11.5	11.5
2.5	2.5	2.5				9.8	9.8	9.8	11.7	11.8	11.8
2.8	2.8	2.8				9.10	9.10	9.10	11.8	–	–
2.9	2.9	2.9	6.1	6.1	6.1	9.11	9.11	9.11	11.9	–	–
2.10	2.10	2.10	6.2	6.2	6.2	9.12	9.12	9.12	11.10	11.11	11.11
2.11	2.11	2.11	6.3	6.3	6.3	9.13	9.13	9.13	11.11	11.12	11.12
2.12	2.12	2.12	6.4	6.4	6.4	9.14	9.14	9.14	11.13	11.14	11.14
2.13	2.13	2.13	6.5	6.5	–	9.15	9.15	9.15	11.14	11.15	11.15
2.14	2.14	2.14	6.6	6.6	6.5	9.16	9.16	9.16	11.15	–	–
2.15	2.15	2.15	6.7	6.7	6.6	9.17	9.17	9.17	11.16	–	–
2.17	2.17	2.17	6.8	6.8	6.7	9.18	9.18	9.18	11.18	11.19	11.19
2.19	2.19	2.19	6.9	6.9	6.8	9.20	9.20	9.20	11.19	11.20	11.20
2.20	2.20	2.19	6.11	6.11	6.10	9.21	9.21	9.21	11.20	11.21	11.21
2.21	2.21	2.20	6.12	6.12	6.11	9.22	9.22	9.22	11.21	11.22	11.22
2.22	2.22	2.21	6.14	6.14	6.13	9.24	9.24	9.24			
2.23	2.23	2.22				9.25	9.25	9.25	12.1	12.1	–
						9.26	9.26	9.26	12.2	12.2	–
						9.27	9.27	9.27	12.3	12.4	–
3.1	3.1	3.1	7.1	–	–	9.28	9.28	9.28	12.4	12.5	12.4
3.3	3.3	3.3	7.4	7.3	7.3	9.30	9.30	9.30	12.5	12.6	12.5
3.4	3.4	3.4	7.5	7.4	7.5	9.31	9.31	9.31	12.6	12.7	12.6
3.5	3.5	3.5	7.6	7.5	7.6	9.32	9.32	9.32	12.7	12.8	12.7
3.6	3.6	3.6	7.8	7.7	7.7	9.33	9.33	9.33	12.8	12.9	12.8
3.7	3.7	3.7	7.9	7.8	7.8	9.35	9.35	9.35	12.9	12.10	–
3.10	3.10	3.10	7.10	7.9	7.9	9.36	9.36	9.36	12.10	12.11	–
3.11	3.11	3.11	7.13	7.12	7.12	9.37	9.37	9.37	12.11	12.12	12.9
3.13	3.13	3.13	7.14	7.13	7.15	9.38	9.38	9.38	12.12	12.13	12.10
3.14	3.14	3.14	7.15	7.14	7.16	9.40	9.40	9.40	12.13	12.14	12.11
3.17	3.17	3.17	7.16	7.15	7.17	9.41	9.41	9.41	12.14	12.15	12.13
3.19	3.19	3.19	7.17	7.16	–	9.42	–	–	12.15	12.16	12.14
3.21	3.21	3.21	7.19	7.18	7.24	9.43	9.42	9.43			
3.22	3.22	3.22	7.20	7.19	7.25	9.44	9.43	9.44			
			7.21	7.20	7.27	9.45	9.44	9.45	13.1	13.1	13.1
			7.22	7.21	7.29	9.46	9.45	9.46	13.2	13.2	13.2
4.1	4.1	4.1	7.23	7.22	7.30	9.47	9.46	9.47			
4.2	4.2	4.2	7.25	7.24	7.32	9.48	9.47	9.47			
4.4	4.4	4.4	7.26	7.25	7.33	9.50	9.49	9.48	14.1	14.1	14.1
4.5	4.5	4.5	7.27	7.26	7.34	9.51	9.50	9.49	14.2	14.2	–
4.6	4.6	4.6	7.28	7.27	7.35	9.53	9.52	9.51	14.3	14.3	–
4.7	4.7	4.7	7.29	7.28	7.36	9.54	9.53	9.53			
4.8	4.8	4.8	7.31	7.30	7.37	9.55	9.54	9.54			
4.9	4.9	4.9	7.32	7.31	7.39	9.56	9.55	9.54	15.1	15.1	15.1
4.10	4.10	4.10	7.33	7.32	12.12	9.57	9.56	9.55	15.2	15.2	15.2
4.11	4.11	4.11	7.34	7.33	7.40	9.58	9.57	9.56	15.3	15.3	15.3
4.12	4.12	4.12	7.35	7.34	7.41	9.59	9.57	9.56	15.4	15.4	15.4
			7.37	7.36	7.43				15.5	15.5	–
5.1	5.1	5.1	7.39	7.38	7.45	10.1	10.1	10.1	15.6	15.6	15.5
5.2	5.2	5.2	7.40	7.39	7.46	10.2	10.2	10.2	15.7	15.7	15.6
5.3	5.3	5.3	7.41	7.40	7.47	10.3	10.3	10.3	15.8	15.8	15.7
5.5	5.5	5.5	7.42	7.42	7.48	10.4	10.4	10.4	15.9	15.10	–
5.6	5.6	5.6	7.44	7.44	7.49	10.5	10.5	10.5			
5.7	5.7	5.7				10.6	10.6	10.6			
5.8	5.8	5.8				10.7	10.7	10.7			
5.9	5.9	5.9	8.1	8.1	8.1	10.8	10.8	10.8			
5.10	5.10	5.10	8.2	8.2	8.2	10.9	10.9	10.9			
5.11	5.11	5.11	8.4	8.4	8.4	10.10	10.10	10.10			
5.12	5.12	5.12	8.6	8.6	8.6	10.11	10.11	10.11			
5.14	5.14	5.14	8.7	8.7	8.8	10.12	10.12	10.12			
5.15	5.15	5.15	8.10	8.10	8.11	10.13	10.13	10.13			
5.16	5.16	5.16	8.11	8.11	8.12	10.14	10.14	10.14			
5.17	5.17	5.17	8.14	8.14	8.14	10.15	10.15	10.15			
5.18	5.18	5.18	8.15	8.14	8.14						

Summary

Introductory notes

The objective of the Yearbook of Agricultural Statistics is to compile a manageable portion of the available statistics relating to agriculture.

Scope

The main part of the yearbook covers agriculture – though there are also sections on horticulture, reindeer keeping, fur farming and apiculture. Moreover, some tables on forestry referring to holdings of more than 2 hectares of arable land are included.

For detailed information on forestry, consult the Statistical Yearbook of Forestry, issued by the National Board of Forestry.

Regional statistics

In many tables, the results are presented by Swedish counties and by production areas (a map of these can be found in Appendix 2).

Units of measurement

The units used in this book can be converted to imperial units as follows:

1 millimetre (mm)	=	0.03937 inch
1 centimetre (cm)	=	0.3937 inch
1 sq. metre (m ²)	=	10.76 sq. feet
1 hectare (ha)	=	2.471 acres
1 litre (l)	=	1.760 pints
1 hectolitre (hl)	=	2.750 bushels
1 cubic metre (m ³)	=	3.437 quarters
1 gram (g)	=	0.5644 dram
1 kilogram (kg)	=	2.205 lb
1 metric ton	=	0.9842 (long) ton
1 gr/kg	=	0.1 per cent
1 kg/ha	=	0.007966 cwt./acre
1 kWh/ha	=	0.4047 kWh/acre
1 Megacal/kg	=	453 000 calories/lb.

Arrangements for English readers

In the beginning of the book, there is a Table of Contents in English.

The headings of all tables are translated into English. After the summary in English, there is a Swedish-English list of terms with translations of most words or expressions found in the headings and left-hand columns of the tables.

In most cases the data published in the Yearbook of Agricultural Statistics 1995 refer to the year 1994 or the production year 1993/94. Estimates pertaining to the whole country are also frequently given for the five prior years.

In the following you will find a summary in English with brief descriptions of the different surveys and with references to the tables.

1 1994 from an agricultural point of view

In 1994 the weather was cold in the beginning of the year. At first spring was warm but later in May and June it became chilly and rainy. July and August were characterized by warm and dry weather. The average temperature was especially high in the South of Sweden. September was rainy.

The first yield per hectare of hay was 1 % below the average yield for the previous five years. As a result of the dry summer the yields for grains in 1994 were lower than normal in most parts of Sweden and showed diversions from the average as follows: Winter wheat -8 %, spring wheat -4 %, rye +1 %, barley -6 % and oats -18 %.

The surplus of grains in Sweden amounted to 0.4 million of metric tons in 1994. The milk production increased to 3 360 million kg. A deficit on the beef market had to be compensated by imports of beef.

In 1990 the Swedish parliament decided upon a new agricultural policy. After a transitional period of five years the agricultural policy was to be deregulated and market-orientated. In 1991 Sweden applied for membership in the European Union (EU). The following years the Swedish agricultural policy successively has been adjusted to the Common Agricultural Policy (CAP) in EU. Major changes have been made concerning the intervention price for grains and the direct payments.

In March 1994 the negotiations between Sweden and the European Union were closed and an agreement was signed. A referendum was held in November with the result that Sweden became a member of the European Union in January 1995. The membership and its effects on Swedish agriculture were therefore frequently discussed throughout 1994.

2 Structure of the enterprises

Since 1968, SCB has had the responsibility for an annual registration of enterprises (holdings) in agriculture and forestry.

The farm register includes the following types of enterprises:

- enterprises with at least 2 hectares of arable land
- enterprises with less than 2 hectares of arable land (including enterprises without arable land) which include real estate assessed as agricultural real estate
- enterprises with large stocks of livestock
- enterprises with horticultural production of a certain size.

Data from enterprises of types a), c), and d) are collected from the holders by mail each year, while data from enterprises of type b) are collected only for certain years.

During 1968–1994 there has been an annual data collection for the farm register of items relating to name, address, telephone number, personal identification number of the holder, real estates included in the enterprise and their respective areas of arable land and forest, owner of leased property,

tenant of leased land, the acreages under various crops and the number of livestock of different species. A number of other data are collected at intervals.

Prior to the establishment of the farm register the corresponding land data were obtained in the agricultural censuses, which were performed by SCB every fifth year.

Some data on *the number of owned and leased holdings and on the number of holdings and the area of arable land in different size groups* are given in Tables 2.2–2.5. In Tables 2.8 and 2.9, information can be found on *the number of holdings and the area of arable land in different size groups distributed by category of holder*.

Some data on *the number of holdings and the area of forest land in different size groups of forest land* for holdings with more than 2 hectares of arable land are given in Tables 2.10 and 2.11.

The total area of forest land in Sweden distributed by different size groups of arable land and forest land and by different categories of holders in 1992 is given in Tables 2.12 and 2.13.

Information on *number of holdings by type of farming and labour required* are shown in Tables 2.14–2.20.

Information on *changes in the holdings between 1993 and 1994 and the reasons for these changes* has been compiled in Tables 2.21–2.23.

3 Labour Force

The general censuses of population and housing conducted by SCB include information about agricultural conditions. They give statistics, for instance, on *the distribution of the population in rural and urban areas*. In connection with the Population and Housing Census in 1985, new statistics on regional employment were started. These statistics are based on administrative data and will be published yearly. Some data on *the size of the economically active population in agriculture and related fields* are given in Tables 3.3–3.5.

SCB also conducts monthly labour force sample surveys. *The number of persons economically active in agriculture etc.* as indicated by these surveys is shown in Table 3.6.

The farm register provides data on *the age distribution of holders and the number of holders and employees in agriculture*. See Table 3.10.

Some data about *the number of employees and working hours in agriculture* from the agricultural labour force survey are given in Tables 3.7, 3.11, 3.13 and 3.14.

Some information on *full-time and part-time holdings and on holders and spouses with work outside the farm* is found in Tables 3.17 and 3.19.

Information about *the number of occupational accidents in crop and livestock farming* is presented in Tables 3.21 and 3.22.

4 Land. Real estate

Areas of different types of land are given in Tables 4.1 and 4.2. In conjunction with the 1988 Agricultural Census, a special study was performed on *utilization of permanent pasture*. See Tables 4.4 and 4.5. In connection with the objective crop yield survey in 1987, a study was made of the soil conditions in *surveyed areas of arable land*. See Table 4.6.

Statistics on *the assessed value of agricultural real estate* are compiled and published each year by SCB. See Tables 4.7 and 4.8.

Special statistics on *the prices of agricultural real estate* emerge from a long-term study made by SCB. This study, based on annual surveys, covers representative purchases and purchases by relatives. See Tables 4.10–4.12.

5 Buildings, plants and machinery

The number of assessed units and their building value is given in Table 5.1.

Data on *new and extended buildings in agriculture* were until 1990 annually reported to SCB. See Tables 5.2–5.8.

The farm register in 1988 included some information on *silos and other plants in agriculture*. The main results are shown in Table 5.9.

Information on *cisterns for diesel oil and fuel oil in 1989 (number and total capacity)* is given in Table 5.10.

Data on *installations in new and extended cowsheds* were until 1990 annually reported to SCB. See Table 5.11.

Data on *irrigation systems* according to a survey carried out by SCB in 1985 are shown in Tables 5.12 and 5.14.

Data on *areas pipe-drained* in 1982 and earlier are shown in Tables 5.15–5.17.

Information on *the number of tractors and combines* according to a data submitted for the farm register in 1991 can be found in Table 5.19.

Table 5.20 shows some data from a special survey on *agricultural tools and machinery* in 1988.

Current statistics on *purchases of machinery, tools etc. in agriculture* are obtained from surveys made by the Swedish Board of Agriculture. See Table 5.22.

6 Requisites

Under current regulations, seed for marketing is controlled by the Swedish State Seed Testing Institute. Statistics on *government sealing* are reported annually by the respective seed control establishment. See Table 6.1.

Areas sown with disinfected seed in 1989/90 are given in Table 6.2.

Data on *sales of different lime products* are given in Tables 6.3 and 6.4.

Table 6.5 gives some data from a special survey on *consumption of plant nutrients in fertilizers and animal waste in agriculture* in 1992/93.

Information on *the consumption of fertilizers* based on figures supplied by manufacturers and importers is reported by the Swedish Board of Agriculture and the SCB. See Table 6.6 and 6.7.

The Swedish Board of Agriculture makes an annual survey on *the sale of pesticides* in agriculture and horticulture. Data in this survey are supplied by manufacturers and importers. See Table 6.8.

Table 6.9 gives some data from a special survey on *the use of pesticides* in agriculture in 1993/94.

Information on *the consumption of feeding stuffs* is annually compiled by the Swedish Board of Agriculture on the basis of figures collected directly from manufacturers and importers. See Tables 6.11 and 6.12.

Data on *the consumption of motor fuel and fuel oil* based on a sample survey are shown in Table 6.14.

7 Crop farming

Since 1968, information on *the use of arable land and on the number of holdings with different crops* is obtained from the farm register. See Tables 7.4, 7.8–7.10, 7.13, 7.14, 7.16 and 7.17.

In connection with the objective crop yield surveys, studies have been made about *autumn-sown areas* (Tables 7.5, 7.6 and 7.11), and *the distribution of the areas of potatoes by size of cultivations* (Table 7.15).

Quantitative information on the yield per hectare is mainly obtained from *the objective crop yield surveys*. The surveys are comprised of a main survey and a series of special surveys. The latter ones give information on actual yield and harvesting losses etc. The surveys cover a sample of holdings with more than 5 hectares or arable land. See Tables 7.19–7.22 and 7.27.

In connection with these surveys, special studies have also been made concerning *the yield from ley of different ages* (Table 7.23) and *the yield of potatoes from cultivations of different sizes* (Table 7.32).

SCB makes annual estimates of *the total yield of grain, ley and potatoes* on the basis of the objective crop yield surveys (Tables 7.34, 7.35, 7.39 and 7.40). Data on *the total yield of oleiferous plants and sugar beets* are supplied by the Swedish Board of Agriculture, The Oleiferous Plants Office and the Swedish Sugar Co. Ltd. See Tables 7.37 and 7.40.

Information on *the dates for sowing and harvesting* and on *the average growing time* is obtained from a special survey in connection with the objective crop yield surveys. See Tables 7.41, 7.42 and 7.44.

8 Horticultural cultivation

All enterprises with *horticultural production* are entered in the farm register. Some data from this register are found in Tables 8.1 and 8.2.

In 1994 a horticultural census was performed in Sweden. Some results on *the cultivation of different kinds of horticultural plants* are presented in Tables 8.4 and 8.6. Information on *cultivation in greenhouses and frames* is given in Tables 8.7 and 8.10.

9 Livestock

Since 1968 the annual statistics on livestock in agriculture are based on the farm register. Data from this register on *the number of domestic animals* and data on *the number of holdings with livestock* are given in Tables 9.2–9.12 (cattle), 9.24–9.28 (sheep), 9.33–9.42 (pigs), 9.50–9.56 (fowls), 9.57 (goats) and 9.58–9.59 (horses).

Results from *the official control activities of animal breeding*, which are conducted out under the supervision of the Swedish Board of Agriculture, are shown in Tables 9.13–9.20 (cattle), 9.30–9.31 (sheep), and 9.43–9.45 (pigs).

The Swedish Board of Agriculture also estimates *the incidence of different animal diseases*. See Tables 9.21 and 9.47.

Certain figures from SCB's statistics on *the number of serviceable boars and covered sows* are given in Table 9.46.

Some results concerning *the number of inspected carcasses and the total number of slaughtered animals and their weight* are presented in Tables 9.22 (cattle), 9.32 (sheep) and 9.47 (pigs).

10 Processing, consumption and foreign trade

Balance sheets of grain resources, potato resources and crude fat resources are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.1, 10.2 and 10.4.

Data on *the production of meat, dairy products, milk powder and eggs* are supplied by the Swedish Board of Agriculture. See Tables 10.5, 10.6 and 10.9.

Information on *the number of milk suppliers, the quantity of delivered milk, the uses of dairy milk etc.* is found in the statistics on dairy operations published by the Swedish Dairies' Association. See Tables 10.7 and 10.8.

Information on *the consumption of food, beverages and tobacco* is obtained through calculations made by the Swedish Board of Agriculture. These calculations are based on data from official manufacturing and foreign trade statistics. See Tables 10.10 and 10.11.

The energy supply by different agricultural and food products as computed by the Swedish Board of Agriculture is shown in Table 10.12.

On the basis of the official foreign trade statistics, the Swedish Board of Agriculture makes an annual statement on *the foreign trade in agricultural products and foodstuffs*. See Tables 10.13–10.15.

11 Economics

SCB produces *national accounts statistics*. Some results regarding the agricultural sector and the gross domestic product are given in Tables 11.1 and 11.2.

The Joint Council for Economic studies in the Food sector annually computes *the total income and expenditures of the agricultural sector*. See Tables 11.3 and 11.5.

Up to 1993 a special survey of *the cash income, expenditures and net receipts* of holders has been made each year by SCB on the basis of the income tax returns from a sample of approx. 2 700 holdings. In order to illustrate receipts, costs and profitability in Swedish agriculture, SCB makes an annual *farm economics survey*. This study is based on the account books of approx. 500 farms. Results from these two surveys are presented in Tables 11.7–11.9 and 11.14–11.16.

The Swedish Board of Agriculture reports on *the prices of tractors, fuel, fertilizers and vegetable and animal products*. See Table 11.10.

The development of prices and costs of agricultural products and requisites is reflected in the monthly calculations by the Swedish Board of Agriculture of *cost price, producer price, price regulation price, food industry price, consumer price and world market price indices*. See Tables 11.11 and 11.13.

Some results from a special survey of *farmers' total assets and liabilities* are presented in Tables 11.18–11.21.

12 Subsidies, insurance

The amount of *conversion grant, grant for afforestation and foundation of wetlands and area-based income support* are presented in tables 12.1–12.4

The Swedish Board of Agriculture reports data on *the disposition of governmental funds for some other support measures*. See Tables 12.5–12.6.

Current statistics on *public expenditures for rationalization measures etc.* are published by the Swedish Board of Agriculture.

It also makes decisions about public measures to promote agricultural rationalization and about support to new establishments. See Tables 12.7–12.12.

There was a special *crop insurance system* in 1961–1987 for all farmers in Sweden with 2 hectares or more of tilled arable land. In 1988, a new crop insurance system started for farmers with more than 5 hectares tilled arable land. The main authority is the Federation of Swedish Farmers. In Table 12.13 information can be found on the results of *the compensation calculations for the yield in 1994*.

Statistics on *livestock insurance* are compiled by the Swedish Private Insurance Supervisory Service. See Table 12.15.

13 Agricultural training

Statistics on *the number of students* in agricultural courses as well as related courses in the integrated upper secondary school and at the Agricultural University are compiled by SCB. See Tables 13.1 and 13.2.

14 Farmers' co-operative associations

Information on *memberships and payments to the farmers in the co-operative associations* is provided by the Federation of Swedish Farmers, which is the central body for the Swedish agricultural co-operative associations and their various branch organizations. See Tables 14.1 and 14.3.

15 International statistics

Information on *the agricultural sector in different countries* is obtained from the statistics published annually by the Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), the Organization for Economic Co-operation and Development (OECD) and by Eurostat. These statistics include information on areas of different types of land, use of arable land, yield, livestock, consumption of fertilizers, the number of persons economically active in agriculture and the number of tractors agricultural output and agricultural holdings. See Tables 15.1–15.9.

Appendix 1

Organization of the agricultural statistics

Most of the data presented in this yearbook are based on surveys carried out at regular intervals by various agencies, the most important ones being Statistics Sweden (SCB) and the Swedish Board of Agriculture.

SCB processes the data in the Yearbook on the structure of holdings, real estates, plants, machinery, labour manpower, crop farming, number of livestock and holders' cash income and expenditures etc. The Swedish Board of Agriculture compiles the statistics on prices, index numbers, refinement of agricultural products, food consumption, foreign trade, purchases of machinery, tools and pesticides, government rationalization measures and testing and control of livestock.

Appendix 2

Geographical divisions

In the Swedish agricultural statistics, information is presented by administrative areas and by areas defined in accordance with natural farming conditions. For the current surveys, data are usually given for counties and larger areas, although the register of enterprises in agriculture and forestry (also called the farm register) provides information by individual parishes, municipalities, etc.

The majority of the counties, on the basis of different climatic conditions, the quality of the soil etc. have been divided into "natural farming areas". These areas can be combined into "production areas" and "major regions". See further Appendix 2 where a map of Sweden can be found. For the objective crop yield surveys, the country is divided into 106 "yield survey districts", which have been made as homogeneous as possible with regard to annual yield outcome. This division is also used in the crop insurance system.

Appendix 3

The Farm Register

The Swedish Farm Register (LBR) contains records on agricultural and forestry enterprises in Sweden and was set up in 1968. The original objectives of the LBR were to achieve a continuous recording of all holdings and their production resources and to provide a basis for statistics.

The data collection varies from one year to the other, both in respect to the enterprises which are to report data and in respect to the data reported. Each year, data collection covers holdings with more than two hectares of arable land and holdings with large stocks of animals. Horticultural enterprises are included in the data collection two years out of three.

The LBR is used for producing statistics and for several administrative purposes. It is also used as a sampling frame for various surveys.

Appendix 4

The objective crop-yield surveys

The main intention of the objective crop-yield surveys is to determine the size of the harvested yield. The method is called "objective" because the figures obtained are based on measurements and weighing of samples which are taken using statistical sampling methods.

The present crop-yield surveys comprise investigations of winter wheat, winter rye, spring wheat, barley, oats, mowing leys (hay or silage) and table potatoes. Yield levels are mainly determined by field-enumerators measuring-out and harvesting sample plots on the farms and fields taken for the surveys.

In addition, the field-enumerator collects data on the use of arable land, harvesting methods, etc., by means of interviews with the farmers.

Appendix 5

Meteorological situation

Data on *precipitation, hours of sunshine and average temperatures* are supplied by the Swedish Meteorological and Hydrological Institute. See tables A–C.

Swedish-English vocabulary

Letters Åå, Ää and Öö at the end of list
The English translations are not always word by word

A

Administrativa områden	Administrative areas
Affärsbank	Commercial bank
Agronom	Agronomist; M. Sc. in Agriculture
Aktiebolag	Limited company
Aktuell	Current; present
Alkoholhaltiga drycker	Alcoholic beverages
Allmän	General; common
Allmänning	Common land
Alsikeklöverfrö	Alsikeclover seed
Andel	Proportion; share
Andra	Other
Andra kombinationer	Other combinations
Andra orsaker	Other reasons
Animalier	Animal products
Animalisk	Animal
Anläggning	Plant; works
Anläggningsstöd	Grant for afforestation and foundation of wetlands
Anmälan	Application
Annan djurskötsel	Other kind of animal husbandry
Annan sallat	Other kind of lettuce
Annat material	Other material
Ansluten till	Connected with; associated with
Anställd	Employee
Antal	Number
Använd i hushållet	Used in the household
Använd till utfodring	Used for feeding
Användning	Use
Arbete	Worker; labourer
Arbete	Work
Arbetsbehov	Labour requirement
Arbetsinsats	Labour contribution
Arbetskostnad	Labour costs
Arbetskraft	Labour force
Arbetslös	Unemployed
Arbetslöshet	Unemployment
Arbetslöshetsfrekvens	Frequency of unemployment
Arbetsolycksfall	Occupational accident
Arbetsområde	Type of work
Arbetsstillfälle	Job opportunity
Arbetsstimmar	Working hours
Arbetsvolym	Amount of labour
Areal	Area; acreage
Arealbidrag	Area-based income support
Arealstöd	Area-based support
Arendator	Tenant
Arrende	Tenancy
Arrenderad	Held on lease
Aska	Ashes
Automatisk utgödsling	Automatic disposal of manure
Avbyterverksamhet	Replacer system
Avdikningslån	Loans for drainage
Avdrag	Deduction
Avdragbar utgift	Deductable
Avelssvin	Breeding pig
Avgångna	Departed

Avgångsvederlag	Severance pay
Avkastning	Yield
Avreglerad (marknad)	Deregulated (market)
Avräkningsprisindex	Producer price index
Avsaluproduktion	Agricultural output
Avse	Concern; refer to
Avsevärd	Considerable
Avskrivning	Depreciation
Avvänja	Wean

B

Bagge	Ram
Bakverk	Pastry
Balansändring	Change in balance
Baljäväxt	Leguminous plant
Barnbidrag	Child allowances
Bearbetning	Processing
Bebyggd	Built up
Bebyggelseförhållande	Settlement condition
Befolkning	Population
Bekämpningsmedel	Pesticides
Belopp	Amount
Ben	Leg
Bensin	Petrol
Beredd fisk	Processed fish
Beräknad	Calculated; estimated
Besiktigad	Inspected
Besådd areal	Area sown
Besättning	Stock; herd
Besättningsstorlek	Size of stock
Betat utsäde	Treated seed
Bete	Pasture
Betesmark	Grazing land
Betesvall	Pasture
Betong	Concrete
Betäckta (suggor)	Covered (sows)
Bevattnad areal	Irrigated area
Bevattning	Irrigation
Bevattningsanläggning	Irrigation plant
Bevattningsmaskin	Irrigator
Bibliografi	Bibliography
Bidrag till	Contribution to
Binäring	Subsidiary enterprise
Biodling	Apiculture
Biodynamisk odling	Biodynamic farming
Biologisk	Biological
Bisamhälle	Bee colony
Blandad	Mixed
Blandning	Mixture
Blandsäd	Mixed grain
Blast	Tops of root crops
Blomkål	Cauliflower
Blommor	Flowers
Bogserad	Towed
Bokföringsuppgifter	Accounts
Bomullsfrökakor	Cotton cakes

Bortfall
Boskapsskötsel
Bostad
Bostadshus
Bostadsbyggnadsvärde
Bostadsändamål
Botteninteckning
Brukare
Brukningsform
Bruttointäkt
Bruttonationalprodukt
Bröd och spannmålsprodukter
Brödsäd
Budgetmedel
Budgetår
Buffel
Byggnad
Byggnadsarbete
Byggnadskostnadsindex
Byggnadsverksamhet
Byggnadsvärde
Byggnadsändamål
Bänkgård
Bär
Bärbuske
Bärgad (skörd)
Bärgningsmetod
Bönor

C
Charkuterivaror
Chinchilla
Choklad- och konfektyrvaror
Cirka
Cistern

D
Dagar
Dags/dagarskurser
Dagsverke
Definitiva uppgifter
Deklaration
Del av
Deltidslantbruk
Delvis (ägd)
Dieselbrännolja
Dikning
Direktförsäld och hemma-
förbrukad mjölk
Diverse
Djupfryst
Djur
Djurbidrag
Djurplatser
Djursjukdomar
Djurskötare
Djurskötsel
Djurslag
Djurstallar
Dragbil
Driftsgren
Driftsinriktning
Driftsledning
Driftslån
Driftsöverskott
Drivmedel
Driv- och smörjmedel

Dvs.
Därav
Däröver
Död
Dödfödd
Dödsbo

Non-response
Stock-raising
Dwelling
Dwelling house
House building value
Habitational purpose
First mortgage
Holder; farmer
Type of holding
Gross revenue (income)
Gross domestic product
Bread and products of grain
Bread grain
Governmental funds
Financial year (July-June)
Buffalo
Building
Building work
Building cost index
Construction activity
Value of buildings
Purpose of building
Frame; hotbed
Berries
Berry-bush
Actual (yield)
Method of harvesting
Beans

Cured meat and provision
Chinchilla
Sweets
About
Cistern

Days
Length of courses in days
Day's work
Definite results
Declaration for income tax purposes
Part of
Part-time holding
Partly (owned)
Diesel fuel
Ditching
Milk sold outside dairies and
consumed on farms
Other; miscellaneous
Frozen products
Animal
Headage support
Animal places
Animal diseases
Cattlemen
Work with cattle
Type of animal
Building for livestock
Truck tractor
Line of production
Type of farming
Work management
Loans for operating costs
Operating surplus
Motor fuel
(Consumption of) motor fuel and
lubricants
That is; i.e.
Of which
More
Dead
Stillborn
Estate of a deceased person

E
Effekt
Eftergymnasial utbildning
Efterlikvid
Egenavgifter
Egentlig
Egentliga jordbruksprodukter
Eget
Egnahemslån

Ej
Ej angiven kroppsdel
Ej angivet
Ekonomibyggnad
Ekonomibyggnadsvärde
Ekonomisk
Eldningsolja
Elev
Elevtimmar
Energibehov
Energiskog
Enhet
Enkelt bolag
Enkla
Enligt
Ensamskötare
Ensilageväxter
Ensilering
Enskild
Entreprenadverksamhet
Ersättning; ersättningsbelopp
Ersättning för uteblivna pris-
höjningar
Ersättningsberäkningar
Ersättningsberättigade företag

Examinerad

F
Fabrikspotatis
Faktorinsats
Faktorpris
Falltal
Familjemedlem
Fast anställd
Fasta priser
Fastgödsel
Fastighet
Fastighetsinnehav
Fastighetslängd
Fastighetsreglering
Fastighetstaxering
Fett
Fetthalt
Fettråvaror
Fettvaror
Filéad fisk
Fisk
Fiske
Fiskmjöl
Fjäderfä
Fjäderfäkött
Flytgödsel ute
Fläsk
Foderblandning
Foderenhet
Foderfosfat
Fodermedel
Foderrotfrukter
Fodersäd
Fodersädeslalm
Fodertillskott

Capacity; power; effect
Third level education
Final price adjustment
The holder's duties for social
insurance
Real; actual
Real agricultural products
Own
Loans granted to persons building
their own homes
Not
Unspecified part of the body
Not reported
Farm building
Farm building value
Economic
Heating oil
Trainees; pupils
Learning-hours
Energy demand
Energy forest
Unit
Partnership
Simple
According to
Sole cattleman
Plants for silage
Ensiling
Private
Contract work
Compensation
Compensation for failed price rises
Compensation calculations
Number of holdings entitled to
compensation
Examined

Potatoes for processing
Factor income
Factor price
Falling number
Member of the family
Permanently employed
Constant prices
Solid manure
Real estate
Possession of real estates
Tax register of real estates
Real allotment
Assessment of real estate
Fat
Fat content
Crude fat
Fat
Filleted fish
Fish
Fishing
Fish meal
Poultry
Poultry meat
Liquid manure
Pork
Feed mixture
Feed unit
Fodder phosphate
Feedstuffs; feeds
Forage root crop
Coarse grain
Coarse grain straw
Additional fodder

Fodertran och foderfett	Fodder-train-oil and fodder fat
Fodervärde	Feed value
Foderväxt	Forage plant
Foderärter	Fodder peas
Folkmängd	Population
Folk- och bostadsräkning	Census of population and housing
Fosfor	Phosphorus
Fotogen	Paraffine oil; kerosine
Frakter	Freights
Framskrivning	Projection
Fri kost	Board free
Frilandsareal	Area for cultivation on open ground
Frilandsodling	Out door cultivation
Frivillig	Voluntary
Frukt	Fruit
Fruktträd	Fruit tree
Frånvarande	Absent from work
Frånvaro	Absence
Frånvarofrekvens	Frequency of absence
Frö	Seed
Fröslag	Kind of seed
Frövall	Seed ley
Fysisk person	Natural person
Får	Sheep
Fårkontroll	Sheep breeding control
Fältodlade köksväxter	Field grown vegetables
Färskt och djupfryst	Fresh and frozen
Född	Born
Föl	Foal
Förbrukning	Use; consumption; application
Fördelad	Distributed
Fördelning	Distribution
Före	Before
Förening	Society; association
Föreningsbank	Co-operative bank
Företag	Holding; enterprise
Företagare	Holder
Företagarvinst	Net profit
Förlossning	Delivery
Förlust	Loss
Förmalning	Milling
Förmän i djurstall	Head cow men
Förmögenhet	Property
Förmödenheter	Requisites
Förräntning	Net return (on capital)
Församling	Parish
Första	First
Försäld	Sold
Försäkrad	Insured
Försäkringsbestånd	Stock of insurances
Försäkringsbolag	Insurance company
Försäljning	Sale
Försörjningsbalans	Balance sheet of resources
Förtjänst	Profit; earning
Förvärv	Purchase
Förvärvsarbete (befolkning)	Economically active (population)
Förvärvskälla	Source of income
Förvärvsändamål	Acquisitional purpose
Förädlings- och handels- marginaler	Profits from processing and trading
Förädlingsvärde	Value added
Förändringar i djurkapitalet	Changes in livestock capital

G

Galt	Boar
Genomsnittlig	Average
Get	Goat
Glass	Ice cream
Glesbygd	Sparsely populated area
Godkänd	Approved
Grillkyckling	Grill chicken
Gropsilo	Shallow pit silo
Grovfoder	Coarse fodder
Grundutbildning	Basic education
Grundvatten	Subsoil water
Grus	Gravel

Gryn	Hulled grain
Grädde	Cream
Gräddfil	Culture cream
Gräs	Grass
Gräsbärande	Grass-grown
Gröda	Crop
Grödgrupp	Crop group
Grönfoder	Green fodder
Grödfrekvens	Frequency of certain crops
Gurka	Cucumber; gherkin
Gylta	Gilt
Gymnasieskola	Integrated upper secondary school
Gödkalv	Fattened calf
Gödsel	Fertilizer ; manure
Götalands mellanbygder	Central districts in Götaland
Götalands norra slättbygder	Plain district in northern Götaland
Götalands skogsbygder	Forest districts in Götaland
Götalands södra slättbygder	Plain districts in southern Götaland

H

Hagelskadeförsäkring	Hail insurance
Hallon	Raspberries
Halm	Straw
Halmskörd	Yield of straw
Handels gödsel	Fertilizer
Handelskvarn	Commercial mill
Handupptagning	Lifting by hand
Havre	Oats
Hektar	Hectare
Hektarskörd	Yield per hectare
Hektoliter	Hectolitre
Hela riket	Whole of Sweden
Helautomatisk upptagare	Automatic lifter
Helträda	Bare fallow
Hemslakt	Home slaughter
Hirs	Millet
Hjärnskada	Brain injury
Honung	Honey
Hortonom	Horticulturist
Husdjur	Livestock
Husdjursförsäkring	Livestock insurance
Husdjurskötsel	Animal husbandry
Hushåll	Household
Hushållsmargarin	Household margarine
Huvudområde	Main area
Hypoteksförening	Mortgage society
Hyra	Rent
Hårdost	Cheese
Hässjning	Putting on frame for drying
Hästar	Horses
Hästkraft	Horse-power
Hö	Hay
Höghus	Two-storey house
Högre inteckning	Higher mortgage
Högskolor	University-level colleges
Högst	At most
Hömjöl	Flour of hay
Höns	Fowls
Höstkorn	Winter barley
Höstoljeväxter	Autumn-sown oleiferous plants
Höstraps	Winter rape
Höstrybs	Winter turnip rape
Höstråg	Winter rye
Höststråsäd	Autumn-sown cereals
Höstsådd	Autumn sown
Höstsäd	Winter grain
Hösttermin	Autumn term
Höstvete	Winter wheat
Hötork	Grass drier

I

Icke	Not
Import	Imports
Indelning	Division

Indirekt skatt	Indirect tax
Industriförbrukning för tekniska ändamål	Consumption by industries for technical purposes
Införselavgifter	Import fees
Inhemsk	Domestic
Inklusive	Including
Inkommen	Received
Inkomst	Income
Inkomstklass	Size of income; income-bracket
Inkomststöd	Area-based income support
Inkomstår	Income ear
Inköp	Purchase
Inre	Internal
Inräknad	Included
Insektsangrepp	Attack by insects
Insektsmedel	Insecticides
Insjö	Lake
Insåningsgröda	Nurse crop
Inte	Not
Inteckning	Mortgage
Intäkter	Receipts; income; return
Invallning	Building an embankment
Inventarier (levande)	Farm equipment
Inventarier (döda)	Livestock
Inventering	Survey
Investering	Investment
Invånare	Inhabitant
Invägd mjölk	Weight of delivered milk
Isbergssallat	Iceberg lettuce

J	
Jakt och viltvård	Hunting and wild-life preservation
JAS	The data base used for administration of areabased support called, JAS
Jordbearbetning	Tillage
Jordbearbetningsredskap	Implements for tillage
Jordbruk	Agriculture; farming
Jordbrukare	Farmer
Jordbruksfastighet	Agricultural real estate; farm property
Jordbruksinventering	Agricultural survey
Jordbrukslinje	Agricultural courses
Jordbruksreglerade livsmedel	Price regulated agricultural products
Jordbruksvärde	Agriculture value
Jordförvärvslån	Loans for acquisition of agricultural land
Jordförvärvstillstånd	Permission to acquire agricultural land
Jordgubbar	Strawberries
Jordnötter	Groundnuts; peanuts
Jordnötskaka	Groundnut cake
Julstjärna	Christmas-flower (Poinsettia)
Juridisk person	Juridical person
Juversjukdom	Mastitis

K	
K-mjölk; konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kaffe	Coffee
Kaffebröd	Pastry
Kakao	Cacao
Kalenderår	Calendar year
Kalisuper	Potassium phosphate
Kalium	Potassium
Kalk	Lime
Kalkammonsalpeter	Ammonium nitrate
Kalksalpeter	Calcium nitrate
Kalluft	Cold air
Kalluftstork	Cold air drier
Kalv; kalvar	Calf; calves
Kalva	Calve
Kalvningsförflamning	Milk fever
Kalvningsresultat	Number of calvings
Kameler	Camels
Kapitalförslitning	Consumption of fixed capital

Kapitalkostnad	Cost of capital
Kasserad	Rejected
Kastanjer	Chestnuts
Kasthjulsmaskin	Potato spinner
Kategori	Category
Kemiskt	Chemically
Kex	Biscuits
Kli	Bran
Kläckt	Hatched
Knäckebröd	Crisp bread
Knölar	Tubers
Kokoskakor	Coconut-cakes
Kokärter	Field peas for cooking
Kollektiva avgifter	Social taxes
Kollektivavtal	Collective agreement
Kolsyrade läskedrycker och mineralvatten	Carbonated beverages and mineral waters
Kommun	Municipality; commune
Kommunalt anställda	Local governmental employment
Komplement	Supplement
Koncentrat	Concentrate
Kondensmjölk	Condensed milk
Konditorivaror	Sweets and pastries
Konfektyrvaror	Sweets
Konserv	Preserved food; tinned food
Konsumentprisindex	Consumer price index
Konsumentprisindex för jordbruksreglerade livsmedel	Consumer price index; food from price regulated agricultural products
Konsumtion	Consumption
Konsumtionsgrädd	Cream
Konsumtionsmjölk	Fluid milk
Kontant	Cash
Kontroll	Control
Kontrollverksamhet	Official control activity
Kopra	Copra
Kor	Cows
Korn	Barley
Korrigerig	Correction
Korsning	Cross breeding
Kortfristig	Short-term
Kostnad	Cost
Kostnadsprisindex	Cost price index
Krafftoderblandningar	Concentrates
Krakning	Hanging up grass and sheaves on poles to dry
Kreatur	Livestock
Kredit	Credit
Kreditgivning	Granting of credit
Kronor	Swedish Kronor (SEK)
Kroppslängd	Length of carcase
Krukväxter	Pot-plants
Krusbär	Gooseberries
Kryddor	Spices
Kräft- och blötdjur	Crustaceans and molluscs
Kull	Litter
Kultiverad betesmark	Cultivated natural pastures
Kursdeltagare	Pupils
Kurser	Training courses
Kurstimmar	Teaching-hours
Kursverksamhet	Activity
Kvadratmeter	Square metre
Kvalitet	Quality
Kvalitetsvete	Quality wheat
Kvantitet	Quantity
Kvarn	Mill
Kvarnavfall	Milling offals
Kviga	Heifer
Kvigkalv	Heifer calf
Kvinn(or)	Woman(men)
Kvinnlig	Female
Kvällstid	Evenings
Kväve	Nitrogen
Kyckling(ar)	Chicken(s)
Kyla	Cold weather
Kyrka	Church

[illegible]

Mottagarpris
Mulåsnor och åsnor
Månad
Män

Purchasers' price
Mules and asses
Month
Men

N

Nattfrost
Naturaförmåner
Naturligt jordbruksområde
Nederbörd
Nedläggning av åker
Nedre Norrland
Nedsatt fruktsamhet
Nedskrivning
Nejlikor
Nettoförmögenhet
Nettointäkt
Normalvete
Normskörd
Normtal
Norra
Nybildad
Nybyggd
Nyodling av åker
Näringsgren
Närvarande
Nötkreatur
Nötkreaturssjukdomar
Nötkreatursskötsel
Nötter

Night frost
Benefits in kind
Natural agricultural area
Precipitation
Acreage taken out of use
Lower parts of Norrland
Reduced fertility
Depreciation
Carnations
Net capital
Net receipt
Normal wheat
Standard yield
Standard value
Northern
Recently established
Newly built
Reclamation of arable land
Branch of business
Present
Cattle
Cattle diseases
Livestock farming
Nuts

O

Obebyggd
Objektiv skördeuppskattning
Obrukad åker
Obärgad
Och
Odlad
Odling
Odlingsteknik
Officiell
Ogräsbekämpade arealer
Ogräsmedel
Okänd
Olika
Oljehalt
Oljekraftfoder
Oljekraftfoderblandningar
Oljeväxter
Oljeväxthalm
Olycksfall
Omfattning
Område
Omställning
Omställningsstöd
Omsättningsvärde
Oskiftat dödsbo

Ost; halvfet
Ost; helfet
Ovägd

Land without any buildings
Objective crop yield surveys
Untilled arable land
Unharvested
And
Grown; cultivated
Cultivation
Cultivation techniques
Official
Area treated with herbicides
Herbicides
Unknown
Different
Oil content
Oil concentrates
Mixture of oil concentrates
Oleiferous plants
Straw from oleiferous plants
Accidents
Size; scope
Region
Conversion
Conversion grant
Turnover value
Undivided estate (of a deceased person)
Cheese with reduced fat content
Cheese
Unweighted

P

Partihandel
Partihandelns invägning
Partipris
Personbil
Personer
Plansilo
Plantskola
Plantskolealster
Plomberat utsäde
Plommon
Potatis

Wholesale trade
Amount delivered to wholesaler
Wholesale price
Car
Persons
Bunker silo
Nursery
Nursery plants
Certified seed
Plums
Potatoes

Potatis för stärkelse och råspnit
Potatis- och rotfruktsredskap
Potatisblast
Potatisodling
Potatisprodukter
Preliminära uppgifter
Premieinkomster
Preparattyp
Pris
Prisnivå
Prisreglerande åtgärder
Prisregleringsprisindex
Pristillägg
Prisutjämning
Producentbidrag
Producentprisindex; för livs-
medelsindustrin; jordbruks-
reglerade livsmedel
Produktion
Produktionsgren
Produktionsintäkt
Produktionsmedelsprisindex
Produktionsområde
Produktionsvärde
Purjolök
Pålägg
Pälsdjursskötsel
Pälsfår
Päron

Potatoes for processing
Tools for potatoes and root-crops
Tops of potatoes
Potato-cultivation
Products of potatoes
Preliminary results
Premiums
Kind of chemicals
Price
Price level
Price regulating measures
Price regulation index
Surcharge
Price levelling
Producer subsidy
Producer price index for the food
industry; price regulated agri-
cultural products
Production
Branch of production
Production earning
Cost price index
Production area
Gross output
Leek
Animal for recruitment
Fur farming
Fur-bearing sheep
Pears

R

Raps
Rapsfrö
Rapsmjöl
Rapsolja
Rationalisering
Rationaliseringsstöd
Redskap
Redskapsstöd

Reducerad
Registrerad
Regn
Relativ
Renar
Rendriftsstöd

Rape
Rape-seed
Rape-seed meal
Rape-seed oil
Rationalization
Economic support to rationalization
Tools
Economic support to purchases of
tools
Reduced
Registered
Rain
Relative
Reindeers
Economic support to reindeer
keeping
Reindeer keeping
Purebred
Reindeer husbandry
Cleaning machine
Repairs
Repairs
Representative
Refund
Result
Promissory note loan
Nation-wide companies
Major region
Rice
Roses
Root-crops
Turnip rape
Turnip rape seed
Turnip rape-seed meal
Turnip rape-seed oil
Back and spine
Back fat
Capacity
Linseed oil
Rye
Rye flour
Unrefined sugar
Crude protein
Crude alcohol

Rennäring
Renrasig
Renskötsel
Rensningsmaskin
Reparationer
Reparationsarbete
Representativ
Restitution
Resultat
Reverslån
Riksbolag
Riksområde
Ris
Rosor
Rotfruktsväxter
Rybs
Rybsfrö
Rybsmjöl
Rybsolja
Rygg och ryggrad
Ryggsäck
Rymd
Rå linolja
Råg
Rågmjöl
Råsocker
Råprotein
Råspnit

Råvara	Raw material	Släktköp	Purchase by relatives
Ränta	Interest	Smågrisproduktion	Production of piglets
Räntestöd	Interest support	Smältbart råprotein	Digestible crude protein
Rättare	Farm foreman	Smör	Butter
Räv	Fox	Smörj fett	Lubricating grease
Röda vinbär	Red currants	Smörjmedel	Lubricant
Rödbetor	Red beets	Smörjolja	Lubricating oil
Rödklöverfrö	Red clover seed	Snittblommor	Cut flowers
Rörelseidkare	Employer; owner of a firm	Snittgrönt	Cut green
		Socker	Sugar
S		Sockerbetor	Sugar beets
Saft	Juice	Sockerbetsblast	Tops of sugar beets
Saknas	Not available	Sockerhalt	Sugar content
Sallat	Lettuce	Sockerprodukter	Sugar products
Salt	Salt	Sojabönor	Soya beans
Saltvatten	Salt water	Sojamjöl	Soya bean meal
Sambo	Cohabiting man or woman	Solskenstid	Time of sunshine
Sameby	Sami village	Soppor	Soups
Samefonden	Fund for reindeer keepers	Sort	Kind; variety
Samlingsupptagare	Complete potato lifter	Spannmål	Grain
Sammanfatta	Summarize	Spannmålstork	Grain drier
Sammanräknad	Total	Sparbank	Savingsbank
Samtliga	Total	Spill	Harvesting losses
Sektorprodukt	Sector product	Spritdrycker	Spirits
Semester	Holiday	Spädgris	Sucking-pig
Semesterlön	Holiday pay	Spädkalv	Sucking-calf
Semin	Artificial insemination (A.I.)	Stadigvarande	Permanent
Seminkostnader	A.I. costs	Standardtimmar	Standard man-hours
Senapsfrö	Mustard seed	Starköl	Strong beer
Senapsmjöl	Mustard seed meal	Startstöd	Support to new establishments
Siifferomdöme	Assessment in figures	Staten	Government; state
Sirap	Syrup	Statlig lånegaranti	Government loan security
Sjuk	Ill; sick; diseased	Statligt anställda	Governmental employment
Sjukpenning	Sickness allowance	Statligt stöd	Government support
Självbindare	Binder	Statsbidrag	Government subsidy
Självdeklaration	Income-tax report	Statsplomberat	State certified
Självförsörjningsgrad	Degree of self-sufficiency	Sten- och jordarbete	Work with stone and soil
Självrisk	Excess	Stenhus	Stonehouse
Självägande brukare	Owner cultivator	Sticklingar	Cuttings
Skadad	Injured	Stiftelse	Foundation
Skadeutbetalningar	Compensations	Storboskap	Cattle
Skattad; uppskattad	Estimated	Storlek	Size
Skattepliktig fastighet	Real estate; liable to real estate duty	Struktur	Structure; structural
Skelettskada	Skeleton injury	Stutar	Steers
Skogsarbete	Forest work	Stärkelse	Starch
Skogsbruksvärde	Value of standing forest and forest land	Stärkelsehalt	Content of starch
		Stöd	Support
Skogsbruksändamål	Forestry purpose	Stöd till smågrisproduktion	Economic support to the production of piglets
Skogsfastighet	Holding of forest land		
Skogskonto	Forest account	Större	Big
Skogsmark	Forest; woodland	Subvention	Subsidy
Skogsägare	Forest owner	Sugga	Sow
Skorpor	Rusks	Suggbesättning	Stock of sows
Skuld	Debt; liability	Suggkontroll	Pig progeny testing
Skuldprocent	Percentage debt	Summa	Total
Skulltork	Barn hay drier	Superfosfat	Superphosphate
Skulltorkning	Barn drying of hay	Svagdricka	Small beer
Skummjölk	Skim milk	Svarta vinbär	Black currants
Skörd	Harvest; yield	Svealands slättbygder	Plain districts in Svealand
Skördeskadeersättning och -bidrag	Crop insurance compensation	Svensk jerseyboskap	Swedish Jersey cattle
Skördeskadeskydd	Crop insurance	Svensk kullig boskap	Swedish pulled cattle
Skördesätt	Harvesting method	Svensk låglandsboskap	Swedish Friesian cattle
Skördetidpunkt	Date for harvesting	Svensk röd och vit boskap	Swedish red and white cattle
Skördetröska	Combine	Svenskt aktiebolag	Swedish joint stock company
Skördeuppskattning	Yield estimation	Svin	Pig
Skördeutfall	Yield outcome	Svinn	Waste; loss
Skördeutsikter	Yield prospects	Svinsjukdomar	Pig diseases
Slag	Kind; variety	Svinstamkontroll	Pig progeny testing
Slagregn eller hagel	Downpour or hail	Sylt	Jam
Slakt	Slaughter; slaughtering	Sysselsatt	Employed
Slaktdjur	Slaughter animal	Systemtäckdikad areal	Underdrained area
Slaktkropp	Carcass	Sådd	Sowing
Slättevall	Grass on arable land for hay or silage	Såld direkt till konsument	Sold from farm to consumer
		Sållmatteupptagare	Riddle mat lifter
		Sårskada	Sore injury
		Såser	Sauces

Såtidpunkt
Säd
Säljare
Sämre
Sänkning av priset
Särskild

Date for sowing
Grain
Seller
Worse
Price reduction
Special

T

Tackor
Tarmar
Taxerad
Taxeringsenheter
Taxeringsvärde
Taxeringsår
Te
Temperatur
Tidigare
Tidlön och ackordsförtjänst
Tidpunkt
Tillarrendering
Tillbyggd
Tillfällig
Tillgångar
Till hemmaförbrukning
Tillskott
Tillträde
Tillväxt
Tillägg för obekvämt arbetstid

Ewes
Intestines
Assessed
Assessment units
Assessed value
Year of assessment
Tea
Temperature
Earlier
Time and piece rate
Time; date
Added by lease
Extended building
Temporary
Assets
For own consumption
Addition
Take into possession
Growth
Addition in pay for inconvenient working hours

Timförtjänst
Timotejfrö
Tjock grädd
Tjocklek
Tjur
Tjurkalv
Tjänster (inom jordbruk)
Tobak
Tomater
Tomtmarksvärde
Tomt- och bostadsbyggnadsvärde
Tomt- och industrivärde
Ton
Torka
Torkad
Torkanläggning
Torkning på slag
Torkningskostnad
Tornsilo
Totalbefolkning
Totalundersökning
Traktor
Traktorarbete
Traktorförare
Transportredskap
Trindsäd
Trädgårdsarbetare
Trädgårdsarbete
Trädgårdsbruk
Trädgårdsföretag
Trädgårdsodling
Trädgårdsräkning/inventering
Trädgårdstekniker
Trädgårdsväxter
Trähus
Tröskning
Tulpaner
Tunn grädd
Tvillingfödsel
Typ
Typklassificering
Täckdikning
Tätort

Hourly earnings; time rate
Timothy seed
Cream containing 40 per cent fat
Thickness
Bull
Bull calf
Services (in agriculture)
Tobacco
Tomatoes
Value of site area
Value of site and residential building
Site and plant value
Metric ton
Dry weather
Dried
Drying plant
Drying on the ground
Cost of drying
Tower silo
Total population
Total survey
Tractor
Tractor work
Tractor operator
Transport equipment
Pulses
Horticultural worker
Horticultural work
Horticulture
Horticultural enterprise
Horticulture; gardening
Census of horticulture
Horticultural Technologist
Horticultural plants
Wooden house
Threshing
Tulips
Cream containing 12 per cent fat
Twin births
Type
Typology
Underdrainage
Urban area

U

Underhåll
Underskott
Undersökning
Undervisning
Ungdjur
Unghästar
Ungnöt
Uppfödning av kalvar
Uppfödning förlust
Uppgift
Upphöra
Upplörd
Uppskattad
Ursprung
Urval
Utarrendering
Utbildning
Utbytesexport
Utfall
Utfodring
Utgifter
Utgödsningsanläggning
Utnyttja
Utplanteringsväxter
Utrikeshandel
Utsäde
Utsädesmängd
Utvintring

Maintenance
Deficit
Survey
Education
Young cattle
Colts
Young cattle
Breeding of calves
Raising losses
Information; figure
Discontinue
Ploughed
Estimated
Origin
Sample
Leasing out
Education; training
Export exchange
Result
Feeding
Expenditures
Equipment for manure handling
Utilize
Bedding-plants
Foreign trade
Seed
Quantity of seed
Out-wintering

V

Vall
Vall för fröskörd
Vallbalväxter
Vallblandfrö
Vallfrö
Vallväxter
Vallgräs
Vallhö
Vallinsådd
Vallskörd
Vallväxter
Vallålder
Varaktig
Varmluft
Varmluftstork
Varuanknutna indirekta skatter
Varuslag
Vattenavledning
Vattendrag
Vattenhalt
Vattentäkt
Vax
Vegetabilisk
Verksamhet
Vete
Vetekli
Vetemjöl
Veterinär
Veterinärbesiktigad
Vicker
Vidareförädling
Vidareutbildning
Vikt
Vin
Vissa säser
Vitaminfodermedel
Vitkål
Vitsenap
Volmning
Vuxna
Våroljeväxter

Grass land on arable land for hay or silage
Grass land for seed production
Leguminous plants on grass land
Mixed seed for ley
Clover and grass seed
Herbage plants
Grass
Hay
Area sown for ley establishment
Yield from ley
Herbage plants
Age of ley
Durable; permanent
Hot air
Hot air drier
Commodity taxes
Type of goods
Draining
River system
Water content; moisture content
Water supply
Bees wax
Vegetable
Activity
Wheat
Wheat bran
Wheat flour
Veterinary
Inspected by veterinarian
Vetches
Processing
Further education
Weight
Wine
Sauces
Vitaminized feeding stuff
White cabbage
White mustard
Drying in a cock
Adults
Spring-sown oleiferous plants

Våraps	Spring rape
Vårrys	Spring turnip rape
Vårråg	Spring rye
Vårstråsäd	Spring-sown cereals
Vårsäd	Spring grain
Vårvete	Spring wheat
Vägd	Weighted
Värde	Value
Värdebegrepp	Concept of value
Värdeminskning	Depreciation
Världsmarknadsprisindex	World market price index
Värpras	Laying hen
Växel	Bill of exchange
Växthus	Greenhouse
Växtnäringsämne	Plant nutrient
Växtodling	Crop husbandry
Växtperiod	Growing time
Växtprodukt	Vegetable product
Växtsjukdom	Plant disease
Växtskyddsmedel	Pesticides
Växtslag	Plant type
Växtsort	Variety

Y

Yrkeskunnig	Skilled
Yrkesverksam	Economically active
Yta	Area
Yttre rationalisering	Structural improvement

Å

Åker	Arable land
Åkerareal	Area of arable land
Åkerbruk och boskapsskötsel	Crop and livestock farming
Åkerbönor	Beans

Åldersgrupp	Age group
Åldersklasser	Age classes
År	Year
Årlig	Annual
Årsförtjänst	Annual earnings
Årsväxtrapport	Crop outlook report
Återlämnande av arrende	Return of tenancy
Återväxt	Second harvest (Harvest after first cut)

Åtgärd

Measure; act

Ä

Ägarekategori	Category of owner
Ägd	Owned
Ägd till minst hälften	More than half of holding owned
Ägg	Egg
Ägoslag	Type of land
Ändamål	Purpose
Äng	Meadow
Äpplen	Apples
Ätbara djurdelar	Edible parts of carcass
Ätlig	Edible

Ö

Öga	Eye
Ökning	Increase
Öl; typ A	Light beer
Överföring	Transfer
Övergångsbidrag	Transitional subsidy
Övergångsmatris	Transition matrix
Överstiga	Exceed
Översvämning	Inundation; flood
Övertidstillägg	Overtime pay
Övervintring	Wintering
Övervärde	Excess value
Övre Norrland	Upper parts of Norrland

Sakregister

Hänvisning till tidigare årgångar av Jordbruksstatistisk årsbok (JÅ) lämnas för vissa äldre undersökningar. Med B markerade sidnummer hänvisar till bibliografiska uppgifter.

- A**
- Administrativa områden 223
Affärsbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
Animaliska produkter
 export 175–176
 import 174, 176
 införselavgifter 197
 konsumtion 170–172
 priser 186
 produktion 167–169
Anläggningar
 antal 61
 antal företag 60
 för bevattnings 62
 för utfodring 61
 för utgödsling 61
 systemtäckdikning 65–67 JÅ 1984 68–69
Anläggningsstöd 196
Annan mark
 areal 13, 43–44
 definitioner 14
Anställda (inom jordbruk), se Arbetskraft
Arbetsbehov 26–29, 180
Arbetskraft
 antal arbetstimmar i jordbruk 36–37
 antal arbetstimmar i skogsbruk JÅ 1984 46
 antal arbetstimmar i trädgårdsbruk JÅ 1976 77
 arbete utanför företaget JÅ 1979 55–58
 arbetsskador 41–42
 arbetstid 34
 avbytarverksamhet 42
 dagsverken JÅ 1979 57
 deltidslantbruk 38–40
 fast anställda JÅ 1972 58
 fritidslantbruk 38–40
 förvärvsarbete inom jordbruk m.m. 32–34
 löner JÅ 1984 247
 olycksfall 41–42
 sysselsatta i jordbruk m.m. 32–34
 sysselsatta i skogsbruk 33
 sysselsatta med trädgårdsodling 33
 sysselsatta på trädgårdsföretag 124
 åldersfördelning 35
Arbetstid 36
Arbetsskador 41
Arbetstimmar, se Arbetskraft
Arbetsvolym, se Arbetskraft
Areal
 annan mark 13, 43–44
 arrenderad 15
 besädd JÅ 1984 140–141
 betesmark 13, 43–46
 bevattnad 62
 fördelning efter företagarekategori 21, 25
 fördelning efter storleksgrupper 22–24
 internationella uppgifter 211–220
 kemiskt ogräsbekämpad 78–80
 markkarterad 47
 olika grödor 85–97
 skog 13, 19, 43–44
 upplöjd (utvintrad areal) JÅ 1992 125
 vallinsädd JÅ 1984 100
 åkermark 13, 19, 43–44
 ägd 15
Arealbidrag 10, 195, 197
Arrenderade företag 15
Avbytarverksamhet 42
Avelssvin, se Svin
Avgångsvederlag JÅ 1979 275
Avkastning per hektar, se Hektarskörd
Avräkningsprisindex 185–186
- B**
- Baggar, se Får
Baljväxter
 odlad areal 90
 statsplomberat utsäde 71
 stöd 90, JÅ 1993 203
Baljväxtbakterier JÅ 1979 94
Befolkning
 folkmängdens fördelning på glesbygd och tätort 31
 folkmängdens fördelning på städer och landsbygd JÅ 1973 55
 folkmängdens fördelning på större åldersgrupper JÅ 1973 56–57
 förvärvsarbete inom jordbruk m.m. 32–34
 jordbrukarnas åldersfördelning 35
Bekämpningsmedel 77–80
Bensin, se Drivmedel
Besiktning av slakt 137, 144, 154
Besädd areal
 potatis, slättervall, spannmål 108
 JÅ 1984 140–141
Besättningsstorlek
 efter företagares ålder JÅ 1976 195
 får 139–141
 genomsnittlig JÅ 1984 178
 höns 158–159
 ladugårdarnas ålder JÅ 1978 72
 mjölkkor 125–128, 130–131
 nötkreatur 125–127
 svin 147–150
Betat utsäde 71–72
Bete, se Betesmark och Betesvall
Betesmark
 areal 13, 43–46
 definition 14, 45
Betesvall
 antal företag 93
 odlad areal 93
 skadeorsaker JÅ 1984 116
Betodling, se Sockerbetor
Betäckta sugor 154
Bevattnad areal 62 JÅ 1983 120
Bevattningsanläggningar
 antal företag 63
 kapacitet 64
Bevattningsmaskiner 63
Bidrag 195–202
Biodling
 antal bisamhällen 161
 honung 161
 vax 161
Biologisk skörd JÅ 1992 107
Blandsäd
 antal företag 89
 hektarskörd JÅ 1984 128, 130
 normskörd JÅ 1984 157
 odlad areal 89
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt JÅ 1984 117
 sätidpunkt JÅ 1984 116
 totalskörd JÅ 1984 141
 utsädesmängd 71
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd JÅ 1984 117
Blommor, se Trädgårdsväxter
Bokföringsuppgifter, se Jordbruksekonomiska undersökningen
Bostadsbyggnadsvärde 55
Broiler, se Slaktkycklingar
Brukningsenhet(er), se Företag
Bruttonationalprodukt 177
Brödsäd
 kvalitet JÅ 1992 119–120
 odlad areal 87
Bufflar 221
Byggnader, se Ladugårdar
Byggnadskostnadsindex JÅ 1981 248
Byggnadsverksamhet
 djurplatser, ny- och tillbyggda 58–59
 djurstallar, ny- och tillbyggda, 56–59
 lager för trädgårdsprodukter JÅ 1977 61
 lagerbyggnader och maskinhus, ny- och tillbyggda 59
 lagerlokaler, ny- och tillbyggda 59
 medelyta i nybyggda djurstallar 56
 nyuppförda kreatursplatser 58
 nyuppförda rumsenheter JÅ 1979 85
 silo JÅ 1977 61
 övriga ekonomibyggnader, ny- och tillbyggda JÅ 1976 99
Byggnadsvärde 50
Bänkgård 121, 123
Bär, se Trädgårdsodling
Bärgad skörd (per hektar) 98–107
Bärgningsförluster på slättervall JÅ 1984 125–126
Bärgningsmetoder
 potatis JÅ 1985 85
 slättervall JÅ 1993 92

C

Chinchilla
 antal 164
 antal uppfödare 164
 Cisterner, antal 61
 Cisternvolym 61

D

Dagsverken, se Arbetskraft
 Deltidslantbruk 38
 Dieselolja, se Drivmedel
 Djurbidrag 198
 Djurförsäkring 206
 Djurplatser, antal ny- och tillbyggda 58–59
 Djursjukdomar 137, 155
 Djurstallar
 antal ny- och tillbyggda 56–59
 Dragbilar JÅ 1973 95
 Driftsinriktning 26–28
 Driftslån 200–202
 Drivmedel
 cisterner 61
 förbrukning 83–84
 genomsnittlig förbrukning JÅ 1976 119
 priser 186
 Dödsfall, se Olycksfall 41

E

Ekonomibyggnader JÅ 1976 99
 Ekonomibyggnadsvärde 47–48, 50, 55
 Eldningsolja
 cisterner 61
 förbrukning 84
 Elever 207–208
 Elevtimmar 208
 Energittillförsel 172
 Ensilageväxter (och grönfoder) areal 93
 Ersättningsbelopp 204
 Ersättningsberäkningar 203–204
 Ersättningsområden, se Skördeområden
 Export (av livsmedel) 175

F

Fabrikspotatis, se Potatis
 Faktorpris 177
 Falltal JÅ 1992 118, 120
 Fastighetspriser 51–54
 Fastighetstaxering 47–50
 Fetthalt i mjölk 168
 Fiskestatistik 3
 Fjäderfä, se även Höns
 konsumtion 170–172
 priser 186
 produktion 167
 Fläsk
 priser 186
 produktion 167, 216
 Foderblandningar, produktion 82
 Fodermedel
 förbrukning 81–82
 införselavgifter 197
 priser 186
 produktion 82
 Fodersäd
 kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 88–89
 Foderarter och vicker
 odlad areal 90
 Folkmängd, se Befolkning
 Fosfor 74
 Fotogen 83
 Friland
 areal 119
 odling 120–121
 fritidslantbruk 38–40
 Frukt, se Trädgårdsodling

Frövall 93
 Får och getter
 antal 138–129, 215
 produktion 167, 216
 slakt 144
 Får och lamm
 antal 138
 antal företag 140–141
 besättningsstorlek 139–141
 fårkontroll 142–143
 priser 186
 rasfördelning 142–143
 Födoämnen
 konsumtion 170–171
 Föl, se Hästar
 Förbrukning (inköp) av
 driv- och smörjmedel 83–84
 fodermedel 81–82
 födo- och njutningsämnen 170–171
 handelsgödselmedel 73–74
 insektsmedel 78–80
 maskiner och redskap 70
 ogräsmedel 78–80
 oljekraftfoder 81–82
 växtnärlingsämnen 73–74
 växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel
 Föreningen för mejeriprodukter JÅ 1993 201
 Föreningsbankrörelsens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Föreningsrörelse, lantbrukarnas
 avräkningsvärden med producenter 210
 medlemmar 209–210
 omsättning 209
 organisation 209
 Företag
 antal arrenderade 15
 antal ägda 15
 definition 14
 efter brukningsform 15, 30
 fördelning efter besättningsstorlek
 130–132, 139–141, 147, 157–159
 fördelning efter företagarekategori 20
 fördelning på storleksgrupper efter skogs-
 marksareal 22
 fördelning på storleksgrupper efter
 åkerareal 16
 inkomster och utgifter 178–184
 med anläggningar 60–63
 med husdjur av olika slag 129–131,
 140–141, 159–160, 163
 med odling av olika grödor 87–91, 93, 94
 med smägrisproduktion JÅ 1977 184
 med trädgårdsodling 117, 120–121
 strukturförändringar 29–30
 Företagare, definition 14
 Företagsregister, se Lantbrukets företags-
 register
 Förmalning 165
 Förmögenheter i jordbruket
 netto 192–194, JÅ 1984 231
 per företag 193, JÅ 1984 231
 totala 194
 Förnödenheter 71–84
 Förräntning JÅ 1979 244–245, 255
 Försäkring
 hagelskada 205
 husdjur 206
 skördeskada 203–204
 Försäkringsbelopp 205–206
 Försäkringsbolagens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Försörjningsbalans
 fettråvaror 166
 kött och fläsk 167
 potatis 166
 spannmål 165
 Förvärvsarbetande, se Arbetskraft
 Förädlingsvärde 177

G

Galtar, se Svin
 Garage 59
 Getter, se även Får och getter
 antal 161, 215
 Grisar, se Svin
 Grädde, produktion 169
 Grödor, se även Areal
 Grönfoder- och ensilageväxter
 areal 93
 Grönsaker, se Trädgårdsväxter
 Grönsaksodlarnas Riksförbund 209–210
 Gödselbehållare 61
 Gödselmedel 73–76, 217
 Gödselplatta 61

H

Hagelskadeförsäkring 205
 Halm av spannmål JÅ 1992 107
 Hampa, se Spånadsväxter
 Handelsgödsel
 förbrukning 75, 217
 försäljning 76
 priser 186
 växtnärlingsämnen 73–76
 Havre
 antal företag 89
 hektarskörd 100
 kvalitet JÅ 1992 121
 normskörd 107
 odlad areal 89
 priser 186
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 113
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt 113
 totalskörd 109
 utsäde 71–72
 vallinsädd JÅ 1984, 100
 växtperiodens längd 115
 Hektarskörd
 efter potatisodlingens storlek 106
 efter storleksgrupp JÅ 1984 128
 efter såtidpunkt JÅ 1993 105
 efter vallålder 102
 halm av spannmål JÅ 1992 107
 höstvet, vårvet, höstråg, korn
 havre 99–100
 slättervall 101
 matpotatis, fabrikspotatis 104
 Hektolitervikt JÅ 1992 119
 Helträda, areal 96
 Honung
 priser JÅ 1984 218
 produktion 161
 Husdjur
 antal 126, 138, 145, 156
 antal företag 129, 140, 148, 161, 164
 försäkrade djur 206
 köttproduktion 167
 slakt 137, 144, 154
 Husdjursförsäkring 206
 Hypoteksinstitutens kreditgivning
 JÅ 1987 201
 Hästar
 antal 162, 215
 försäkrade djur 206
 köttproduktion 167
 premiering JÅ 1976 221
 priser 186
 slaktdjursbesiktningar JÅ 1984 197
 Hö, se även Slättervall
 botanisk sammansättning JÅ 1974 185
 kvalitet JÅ 1992 122
 bärgningsmetoder JÅ 1993 92
 fodervärde JÅ 1974 185
 priser 186

- Höns
 antal 156
 antal företag 157, 159
 besättningsstorlek 158
- Höstoljevaxter
 kvalitet JÅ 1992 123
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 utsäde JÅ 1976 148
- Höstraps, se Oljevaxter
 Höstrybs, se Oljevaxter
 Höstråg, se Råg
 Höststräsäd, utsäde 71
 Höstsädd, areal 88, 92
 Höstsäd
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 skadeorsaker JÅ 1984 115
- Höstvete, se Vete
 Hötork 60
- I**
 Import (av livsmedel) 174
 Index
 avräkningsprisindex 185–187
 konsumentprisindex 185–187
 prisregleringsprisindex 185–187
 producentprisindex 185–187
 produktionsmedelsprisindex 185–187
 världsmarknadsprisindex 185–187
- Indirekta skatter JÅ 1973 253
 Införselavgifter 197
 Inkomst av jordbruksfastighet
 JÅ 1974 270–271
 Inkomster, utgifter m.m. 178–184
 Inkomster i jordbruket, se Intäkter i jordbruket
 Inkomstfördelning JÅ 1984 246
 Inkomststrukturen i jordbruket
 JÅ 1974 260, 269–271
 Inkomststöd 196
 Inkomsttagare inom jordbruk med binärar
 efter inkomstklass JÅ 1984 246
 Inköp (förbrukning) av, se Förbrukning av
 Inre rationalisering 199–200
 Insektsmedel, förbrukning 77–80
 Inseminationer 136
 Insåning, se Vallinsädd
 Internationella uppgifter
 antal företag 220
 avslutproduktion 220
 förvärvsarbete befolkning inom jord-
 bruk 218
 handelsgödsel, konsumtion 217
 husdjursskötsel 216
 totalskörd 215
 traktorer 219
 åkerarealens användning 213
 ägoslagsfördelning 212
- Intäkter i jordbruket
 per företag 182–184
 per hektar åker JÅ 1977 237B
 per 10 hektar åker JÅ 1977 244
 totala 176, 178, JÅ 1978, 244–245
- Intäkter i skogsbruket per företag 181–182
 Inventarier, inköp och underhåll
 JÅ 1978, 244, 248
 Invägd mjölk 168–169
- J**
 Jeepar 70
 Jordarter JÅ 1976 177
 Jordbrukarfamiljens inkomst 188–189
 Jordbrukarnas taxerade inkomster 189
 Jordbrukets sektorskalkyl
 inkomster 178
 utgifter 179
 Jordbruksbefolkning, se Befolkning
 Jordbruksekonomi 177–194
 Jordbruksfastighet
 inkomst av JÅ 1984 245
- priser 51–54
 taxeringsvärden 48
 ägarekategori 49
 Jordbruksmaskiner 69
 Jordbruksnämnden, se Jordbruksverket
 Jordbruksreglering 193–198
 Jordbruksräkning, se Lantbruksräkning och
 Lantbrukets företagsregister
 Jordbruksverket 221–222
 Jordbruksvärde 47–50
 Jordförvärvslån 199–202
- K**
 Kalium 73–76, 217
 Kalkningsmedel 73
 Kalvar
 kalvningsresultat 135
 köttproduktion 167
 priser 186
 slakt 137
 Kameler 215
 Kapitalinkomst JÅ 1978 255
 Kasserad slakt JÅ 1980 292
 Kemiskt ogräsbekämpade arealer 78–79
 Kobidrag 198
 Kokarter
 odlad areal JÅ 1992 90
 skördeutsikter JÅ 1989 122
 Konsumentprisindex 185, 187
 Konsumtion av livsmedel
 totalt 171
 per person 172
 Konsumtionsmjölk, priser 186
 Kontrollmätningar 233
 Kontrollverksamheter 132–135, 142–143,
 151–153
 Koplatser
 antal lediga JÅ 1978 62
 antal utnyttjade JÅ 1978 62, 182, 185
- Kor, se Nötkreatur
 Korn
 antal företag 89
 hektarskörd 100
 kvalitet JÅ 1992 121
 odlad areal 89
 normskörd 107
 priser 186
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 114
 sorter JÅ 1993 96, 98
 såtidpunkt 113
 totalskörd 109
 utsäde 71–72
 vallinsädd JÅ 1984 100
 växtperiodens längd 115
- Korrigeringsstal 108
 Kostnader i jordbruket
 per företag 182, 184
 totala 179
 Kostnader i skogsbruket
 per företag 182
 Kraftfoderblandningar
 priser 186
 produktion 82
 Kreditgarantier 205–206, JÅ 1987 201
 Kreditgivning till enskilda jordbrukare
 JÅ 1987 201
 Kronägg 210
 Kultiverad betesmark
 areal 13, 43–44
 definition 45
 Kursdeltagare JÅ 1987 216
 Kurser 207–208
 Kurstimmar 208
 Kvalitet JÅ 1992 118–123
 Kvigor och kvigkalvar, se Nötkreatur
- Kväve 73–76
 Kycklingar, se Höns
 Köksväxter, se Trädgårdsodling
 Köpeskilling för fastigheter 51–54
 Köpeskillingsskoefficient 51–53
 Kött och fläsk
 export 176
 import 176
 konsumtion 171–172
 produktion 167, 216
 Svensk Kötthandel JÅ 1993 201
 Köttboskapskontroll
 anslutning 135
 kalvningsresultat 135
- L**
 Ladugårdar, se Djurstallar
 Ladugårdsbestånd vid företag med
 mjölkproduktion JÅ 1978 72
 Lagerlokaler
 antal nybyggda 56–57
 byggnadssätt JÅ 1975 95
 Lamm, se Får
 Landareal 212
 Lantarbetare JÅ 1988 36
 Lantarbetarlöner
 timförtjänster JÅ 1984 247
 årsförtjänster JÅ 1973 67–69
 Lantbrukarnas Riksförbund 209–210
 Lantbrukets föreningsrörelse 209–210
 Lantbrukets företagsregister
 allmänt 227–228
 anläggningar 60–64
 arealer 15, 18, 21, 23, 85–97
 driftsinriktning 26–28
 företag 14–17, 20, 22, 24, 26–30, 85–94
 husdjursskötsel 125–164
 strukturförändringar 29, 131
 växtodling 85–97
 Lantbrukets resultat per företag 180–184
 Lantbrukets utredningsinstitut 222
 Lantbruksnämndernas verksamhet, se
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 Lantbruksräkning, se Lantbrukets
 företagsregister
 Lantbruksstyrelsen, se Jordbruksverket
 Lantbruksutbildning 207–208
 Lantmännenbranschen 210
 Lin, se Spånadsväxter
 Livsmedel
 export 175
 import 174
 konsumtion 170–172
 subventioner 199–202
 Luftfuktighet JÅ 1984 120
 Lån, se Kreditgivning till enskilda
 jordbrukare eller Skulder
 Lånegarantier 199–202
 Länsstyrelsernas lantbruksverksamhet
 fastighetsinnehav 199
 kursverksamhet 208
 statliga bidrag och lånegarantier 199–202
- Löner
 lantarbetare JÅ 1984 247
 trädgårdsarbetare JÅ 1979 262
- M**
 Majs 213–214
 Markkarerad areal 47
 Marknadsförd slakt
 kalv JÅ 1970 257
 svin JÅ 1976 218
 Maskiner
 antal 68–70
 fördelning efter företagets drifts-
 inriktning 69
 fördelning efter drivmedelsslag JÅ 1977 83
 inköp av maskiner och redskap 70

Maskinhus 59
 Maskinlån JÅ 1993 206
 Matpotatis, se Potatis
 Medelarbetstid 33
 Medeltemperatur 240, JÅ 1984 118
 Medlemskap i ekonomiska föreningar 209–210
 Mejeribranschen 210
 Mejerier, antal 168
 Mejerihantering 168–169
 Mejerivaror
 produktion 169
 priser 186
 Melass, priser 186
 Mikronäringsämnen JÅ 1984 77B
 Mink
 antal 164
 antal uppfödare 164
 priser JÅ 1984 214
 produktion JÅ 1984 199
 Mjolk
 användning 169
 avkastning per ko 133, 216
 fetthalt 168
 invägd mjolk 168
 konsumtion 171
 mjölkpulverproduktion 169
 pris 186
 produktion av mejerivaror 169
 Mjölkboskapskontroll
 antal kor och besättningar 132
 kalvningsresultat 135
 medelavkastning 133
 utgångna kor 134
 Mjölkleverantörer 168
 Mjölkningsanläggning JÅ 1984 66
 Mjolkproduktion
 antal företag 129–131
 användning 169
 effektivitetskontroll JÅ 1984 191B
 fördelning efter storleksgrupper JÅ 1976 208
 föreningen för mejeriprod. JÅ 1993 201
 invägd mjolk 169
 ladugårdsbestånd JÅ 1978 72
 Mjölktank JÅ 1981 71
 Mjölkpulverproduktion 169
 Modersuggor, se Svin
 Mulåsnor och åsnor 215

N

Nationalräkenskaper 177
 Naturligt jordbruksområde 223–225
 Nederbörd 235
 Normskördar 107, 203
 Normskördevärde 203
 Nybyggnadsverksamhet, se Byggnads-
 verksamhet
 Nötkreatur
 antal 125–128
 antal företag 129
 besättningsstorlek 127–128, 130–131
 företagarnas ålder JÅ 1976 195
 försäkrade djur 206
 insemination 136
 köttboskapskontroll 135
 köttproduktion 167, 216
 mjölkboskapskontroll 132–134
 priser 186
 rasfördelning 133–134
 sjukdomar 137
 slakt 137
 Nötkreatursenhet JÅ 1976 189, 201
 Nötkreaturssjukdomar 137

O

Objektiv skördeuppskattning 233–234
 Obrukad åker, areal 96
 Odlingsteknik vid matpotatisodlingar JÅ 1976 174, 177

Ogräsbekämpade spannmålsarealer JÅ 1988 75
 Ogräsmedel, förbrukning 77, 78
 Oljevaxter
 antal företag 91
 hektarskörd 103
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 107
 odlad areal 91
 oljehalt 103
 Oljevaxtkontoret 103, 108, 110
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 Sveriges Oljevaxtintressenter JÅ 1993 201
 totalskörd 110
 upplöjd höstsädd JÅ 1992 125
 övervintring JÅ 1992 124
 Olje- och spannadsvaxter
 utsäde 71
 Olycksfall i jordbruk 41
 Områdesindelning
 administrativa områden 223–226
 huvudområden 223–226
 karta över produktionsområdes-
 indelningen 223
 naturliga jordbruksområden 223, 226
 produktionsområden 223–224, 226
 riksområden 223–224, 226
 skördeområden 225–226
 spillområden JÅ 1989 235–236
 återväxtområden JÅ 1989 235–236
 Omställning 90 196 JÅ 1993 203
 Omställningsareal 97, 194
 Omställningsstöd 196
 Ost
 priser 186
 produktion 169

P

Partipris, se Priser
 Plantskolealster, se Trädgårdsodling
 Plomberat utsäde 71
 Potatis
 antal företag 94
 bärgningsmetoder JÅ 1985 85
 export JÅ 1994 173
 för stärkelse och råspit 94–95, 104–106, 112
 försörjningsbalans 165–166
 hektarskörd 104
 import 174
 jordarter JÅ 1976 177
 konsumtion 171–172
 kvalitet JÅ 1992 123
 normskördar 107
 odlad areal 94
 odlingarnas storlek 95
 odlingsteknik JÅ 1976 177
 priser 186
 skadeorsaker JÅ 1984 115
 skördetidpunkt 114
 sorter JÅ 1993 99–100
 sorter och sjukdomar JÅ 1984 114B
 spill 105
 Sveriges Potatisintressenter JÅ 1993 201
 sättningsstidpunkt 113
 totalskörd 112
 vidareförädling 166
 Premieinkomster 205–206
 Premiering av hästar JÅ 1976 221
 Priser
 animalier 186
 drivmedel 186
 fodermedel 186
 handelsgodset 186
 honung JÅ 1984 218
 jordbruksfastigheter 51–54
 pälssdjur JÅ 1984 218

 traktorer 186
 vegetabilier 186
 Prisindex, se Index
 Prisregleringsprisindex 185, 187
 Pristöd 197
 Producentpriser, se Priser
 Producentprisindex 185, 187
 Produktion
 bivax 161
 byggnader 56–59
 djurplatser 58–59
 foderblandningar 82
 honung 161
 kreatursplatser JÅ 1973 88
 kött och fläsk 167, 216
 mjolk 169, 216
 oljevaxtfröer 91
 pälssdjursskinn JÅ 1984 203
 råspit 166
 slaktkroppar 137, 144, 154
 sockerbeter 112
 spannmål (leveranser) JÅ 1992 118–121
 spannmål, slättervall och potatis (skörd) 108–112
 spannadsvaxter JÅ 1970 184
 stärkelse 166
 trädgårdsvaxter 119, 121
 ägg 169, 216
 Produktionsmedelsprisindex 185, 187
 Produktionsområden 223–224, 226
 Proteinhalt JÅ 1992 118–119, 121–122
 Provveteskörd 98–102, 104, 106
 Pälssdjur
 antal 164
 sysselsatta med pälssdjursskötsel 33
 antal uppfödare 164
 försäkringar JÅ 1984 204
 priser JÅ 1984 218
 produktion av skinn JÅ 1984 203

R

Raps, se Oljevaxter
 Raser
 nötkreatur 133–136
 svin 151
 tackor 143
 Rationaliseringsinsatser 199–202
 Redskap 69, 70
 Reduceringstal, se Korrigeringstal
 Relativ luftfuktighet JÅ 1984 120
 Renar antal 164
 Rennäring
 antal sysselsatta 33
 statligt stöd 202
 Riksområden 223–226
 Ris 219–220
 Rotfruktsvaxter, utsäde 71
 Rybs, se Oljevaxter
 Råg
 antal företag 87
 förmalning, lager 165
 hektarskörd 99
 kvalitet JÅ 1992 118–120
 normskörd 107
 odlad areal 87
 priser 186
 skördesätt JÅ 1979 137
 skördetidpunkt 114
 sorter JÅ 1993 96–97
 sätidpunkt 113
 totalskörd 108
 upplöjd höstsädd JÅ 1992 125
 utsäde 71–72
 vallinsädd JÅ 1984 100
 övervintring JÅ 1992 124
 Råprotein JÅ 1992 122
 Råspit och stärkelse, tillverkning av 166

Ränta
förräntning JÅ 1979 244–245, 255
utlåningsränta JÅ 1987 201
Räv
antal 164
antal uppfödare 164
priser JÅ 1984 218
Rörmjölkningsanläggning JÅ 1984 66

S

Sektorskalkyl, jordbrukets 178–179
Silo 60
Sjukdomar
nötkreatur 137
svin 155
potatis JÅ 1984 114B
Självförsörjningsgrad JÅ 1985 170
Självrisk vid skördeskada 203
Skadeangrepp på grödorna JÅ 1984 114B
Skadeorsaker för grödorna JÅ 1984 115–116
Skador, olycksfall 41–42
Skadeutbetalningar 205–206
Skogar, se Skogsmark
Skogsbruk
antal sysselsatta 33
arbetsåtgång 36
Skogsbruksvärde 47–48, 50–51
Skogsimpedimentsvärde 47–48
Skogsmark
antal företag 22
areal 22–25
definition 14
fördelning på företagarekategorier 25
fördelning på storleksgrupper 22–24
Skogsstatistik 222
Skogsägarnas riksförbund 209–210
Skogsägarrörelsen 210
Skolor
eftergymnasiala skolor 207–208
gymnasieskolor 207
universitet 207–208
Skulder (och tillgångar) 191–194
Skulltork JÅ 1989 59
Skörd
biologisk skörd per hektar JÅ 1992 107
bivax 161
bärgad skörd per hektar 98–107
honung 161
kvalitet JÅ 1992 118–123
normskörd 107
provnyteskörd 98–102, 104, 106
skördesätt JÅ 1993 98
skördetidpunkt 113–116
totalskörd 108–112
Skördeområden 225–226
Skördeskadeskydd
allmänt 203–204
ersättningar 204
finansiering 203
självrisk 203
normskördar 107
Skördesätt för
potatis JÅ 1985 85
slåttervall JÅ 1993 92
spannmål JÅ 1979 137
Skördetidpunkt 113–116
Skördetröska 68–70
Slakt
besiktigade slaktkroppar 137, 144, 154
hemsakt JÅ 1984 197
kasserad slakt JÅ 1980 292
marknadsförd slakt 137, 144, 154
medelslaktvikter 137, 144, 154
priser 186
produktion av kött och fläsk 167
slaktdjurspriser 186
Slaktdjursbesiktningar 137, 144, 154
Slakteribranschen 210
Slaktkroppar 137, 144, 154
Slaktkycklingar 156–157
Slaktvikter 137, 144, 154
Slåttervall
antal företag 93
arealens åldersfördelning JÅ 1993 92
botanisk sammansättning JÅ 1974 185
bärgningsförluster 101
bärgningsmetoder JÅ 1993 92
hektarskörd 101
kvalitet JÅ 1992 122
normskörd 107
odlad areal 93
priser 186
skadeorsaker JÅ 1984 125
skördetidpunkt 114
tillväxt JÅ 1984 125
totalskörd 111
upplöjd areal JÅ 1992 125
återväxt 101, 111
övervintring JÅ 1992 124
Släktköp 51, 53
Smågrisproduktion
antal företag med JÅ 1977 184
statligt stöd till 198
Smör
priser 186
produktion 169
Sockerbetor
antal företag 94
hektarskörd 104
kvalitet JÅ 1992 123
normskörd 107
odlad areal 94
priser 186
Sockerbolaget AB 104, 108, 112
sockerhalt 104
totalskörd 112
Solskenstid 236
Sorghum 213–214
Sortanvändning JÅ 1993 96–100
Spannmål
försörjningsbalans 165
jordbrukarnas leveranser JÅ 1992 119–121
odlad areal 85–89
ogräsbekämpad areal JÅ 1988 75
priser 186
skördesätt JÅ 1979 137
skördetidpunkt 113–116
sortfördelning JÅ 1993 96–98
spill (vid skörd) 100
såtidpunkt 113
totalskörd 108–109
utsäde 71–72
vallinsädd JÅ 1984 100
övervintring JÅ 1992 124
Spannmålstork 59–60
Sparbankernas kreditgivning JÅ 1987 201
Spill vid (skörd)
potatis 105
spannmål 100
Spillområden JÅ 1989 235–236
Spånadsväxter, odlad areal JÅ 1970 184
Standardtimmar 28–29, 38–39
Startstöd 201
Statlig lånegaranti 201–202
Statlig rationaliseringsverksamhet 199–202
Statliga lån (till enskilda jordbrukare)
JÅ 1987 201
Statliga stödåtgärder till jordbruket 195–202
Statsplomberat utsäde 71–72
Strukturförändringar
areal 29–30
brukningsform 29–30
mjölkkoibesättningarnas storlek 125–128
orsaker 29–30
suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
Stråsäd, statsplomberat utsäde 71

Stutar, se Nötkreatur
Stärkelse, tillverkning av 166
Stärkelsehalt 104
Stödåtgärder, se Statliga stödåtgärder
Suggbesättningarnas storlek JÅ 1984 182
Suggkontroll, se Svin
Suggor, se Svin
Svensk Husdjurskötsel 132–135, 209–210
Svensk Kötthandel JÅ 1993 201
Svensk Spannmålshandel JÅ 1993 201
Svensk Ägghandel JÅ 1993 201
Svenska Lantmännens Riksförbund 209–210
Svenska Mejeriernas Riksförbund 209–210
Sveriges Allmänna Hypoteksbank 209–210
Sveriges Betodlars Centralförening 209–210
Sveriges Biodlars Riksförbund 161
Sveriges Bränneriintressenter Ek. för. 209–210
Sveriges Frö- och Oljväxtodlars ek. för.
209–210
Sveriges Föreningsbankers Förbund JÅ 1993
215–216
Sveriges Oljväxtintressenter JÅ 1993 201
Sveriges Oljväxtodlars Centralförening
JÅ 1993 216
Sveriges Potatisintressenter JÅ 1993 201
Sveriges Palsdjursuppfödarens Riksförbund
161, 209–210
Sveriges Slakteriförbund JÅ 1993 215–216
Sveriges Stärkelseproducenter För. 209–210
Svin

antal 145–147
antal företag 148–150
besättningsstorlek 147–148
betäckta suggor 154
fläskproduktion 167
försäkrade djur 206
priser 186
sjukdomar 155
slakt 154
suggkontroll 151–152
svinstamkontroll 153
tjänstbara galter 154
Svinsjukdomar 155
Svinstamkontroll 153
Sysselsättning, se Arbetskraft
Systemtäckdikning 65–67
Såtidpunkt 113

T

Tackor, se Får
Taxerade inkomster, utgifter m.m. 183–184,
188–189
Taxeringsenheter 47–48
Taxeringsvärden (för jordbruksfastigheter)
47–50
Temperatur 240 JÅ 1984 118
Tillgångar (och skulder) 191–194
per företag 193 JÅ 1984 231, 243
Tillväxt för slåttervall JÅ 1984 125
Timförjänster JÅ 1984 247–248
Tjurar och tjurkalvar, se Nötkreatur
Tjänstbara galter 154
Tomtmarksvärde 47–48
Tomt- och industrivärde JÅ 1975 80
Totalbefolkning 31
Totalkalkyl, jordbrukets, se sektorskalkyl
Totalskörd
halm av spannmål JÅ 1984 139
höstvete, vårvete, höstråg, korn, havre
108–109
potatis 112
raps, rybs 110
slåttervall 111
sockerbetor 112
sorghum, majs, ris 213–214
vitsenap JÅ 1984 139
våråg, kokärter samt foderärter och vicker
JÅ 1984 142B

Traktorer

- antal 68, 218
- effekt 69
- genomsnittligt antal 69
- inköp 70
- priser 186
- Trindsäd, utsäde 71
- Trädgårdsodling
 - antal företag 117, 120–121
 - antal sysselsatta 33, 124
 - areal 117–121, 123
 - skörd 119, 121
 - statliga stödåtgärder 202
 - trädgårdsräkning/inventering 119
 - utrikeshandel JÅ 1984 216B
- Typklassificering 26–28
- Täckdikad areal 65–67 JÅ 1984 69

U

- Undervisning, se Lantbruksutbildning
- Ungnöt, se Nötkreatur
- Upplöjd (utvintrad areal JÅ 1992 125
- Utbildning 207–208
- Utgifter, inkomster m.m. 178–184
- Utgödsling, automatisk JÅ 1979 79
- Utgödslingsanläggning 61
- Utvärderingsområden JÅ 1984 15, 17
- Utrikeshandel
 - jordbruksprodukter och livsmedel 173–176
 - trädgårdsprodukter JÅ 1984 216B
- Utsäde
 - betat 71–72
 - statsplomberat 71
- Utsädesmängd för spannmål 71
- Utvintrad (upplöjd) areal JÅ 1992 125

V

- Vall, se Slåttervall (Betesvall)
- Vall till fröskörd 93
- Vallbaljväxter, utsäde 71
- Vallgräs, utsäde 71
- Vallinsådda arealer JÅ 1984 100
- Vallskördens kvalitet JÅ 1992 122
- Vallväxter, statsplomberat utsäde 71
- Vax 161

Vegetabiliska produkter

- export 165–166, 175–176
- import 165–166, 175–176
- införselavgifter 195
- konsumtion 171–172
- priser 186
- produktion 108–112, 165–166, 211–214

Vete

- antal företag 87
- förmalning, lager 165
- hektarskörd 99
- kvalitet JÅ 1992 118–120
- normskörd 107
- odlad areal 86–89
- priser 186
- skördesätt JÅ 1979 137
- skördetidpunkt 114
- sorter JÅ 1993 96–97
- såtidpunkt 113
- totalskörd 108
- upplöjd areal JÅ 1992 125
- utsäde 71–72
- vallinsådd JÅ 1984 100
- växtperiodens längd 115
- övervintring JÅ 1992 124

Vetekli, priser 186**Vicker (och foderärter)**

- odlad areal 90
- totalskörd JÅ 1984 142
- Vidareförädling 169–176
- Vitsenap, se Oljeväxter
- Våroljeväxter
 - kvalitet JÅ 1992 123
 - skadeorsaker JÅ 1984 115
 - utsäde JÅ 1976 150

Våraps, se Oljeväxter**Vårrys, se Oljeväxter****Vårråg, se Råg****Vårstråsäd, utsäde 71****Vårsäd**

- kvalitet JÅ 1992 118–120
- skadeorsaker JÅ 1984 115

Vårvete, se Vete**Världsmarknadsprisindex 185****Växthus**

- antal nybyggda JÅ 1981 65
- byggnadssätt 122
- yta 117, 121–122

Växtnäringsämnen**handelsgödsel 74–76****Växtperiod 115–116****Växtsjukdomar, medel mot 77–80****Växtskyddsmedel, se Bekämpningsmedel****Y**

- Yttre rationalisering 199–200

Å**Åker**

- arealens användning 85–97, 213
- definition 14
- fördelning på företagarekategorier 21
- fördelning på storleksgrupp 18
- systemtäckdikad areal 65–67
- JÅ 1984 69
- total areal 96, 212
- ägd respektive arrenderad areal 15
- Åkerböror 90
- Åkervärde 48
- Åldersfördelning 35
- Årsförtjänster JÅ 1973 67–69 JÅ 1976 77
- Årsväxt JÅ 1992 124–126
- Åsnor och mulåsnor 215
- Återväxt på slåttervall 101, 111
- Återväxtområden JÅ 1989 235–236

Ä

- Ägarekategorier inom jordbruk 14, 20–21, 49

Ägd åker 15**Ägda företag 15****Ägg**

- partihandels invägning 169
- priser 186
- produktion 169, 216
- Svensk Ägghandel JÅ 1993 201

Ägoslag

- annan mark 13–14, 43–44
- annan gräsbärande mark 14
- betesmark 13–14, 43–46, 212
- kultiverad betesmark 14
- skogsmark 13–14, 43–44, 212
- åkermark 13–14, 43–44, 212
- övrig mark 14, 212

Ärter, se Kokärter**Ö**

- Övergångsbidrag JÅ 1979 275
- Övervintring, medelomdomen JÅ 1992 124
- Övervärde JÅ 1981 55–56
- Övrig mark
 - areal 212
 - definition 14

Jordbruksstatistisk årsbok ger en samlad redovisning av den svenska jordbruksstatistiken med uppgifter om företagsstruktur, arbetskraft, maskiner, växtodling, husdjursskötsel, ekonomiska förhållanden m.m.

Årsboken innehåller resultatet från ett sextiotal undersökningar utförda av SCB och andra myndigheter samt av organisationer och föreningar med anknytning till jordbruket. Förutom sifferuppgifter för län och större områden lämnas beskrivningar av undersökningarnas uppläggning samt information om var utförligare redovisning finns.

SCB
Förlag

Våra publikationer beställs från SCB, Publikationstjänsten, 701 89 Örebro, tfn 019-17 68 00, fax 019-17 69 32. De kan också beställas i bokhandeln eller köpas i SCB:s statistikbutiker, Karlavägen 100 i Stockholm och Klostergratan 23 i Örebro. I vår publikationskatalog redovisas aktuell publicering. Katalogen kan beställas gratis från SCB. Ytterligare hjälp ges också av vår Informationsservice, tfn 08-783 48 01 eller 019-17 62 00 (fax 08-783 48 99 eller 019-17 64 44).

ISBN 91-618-0758-3
ISSN 0082-0199